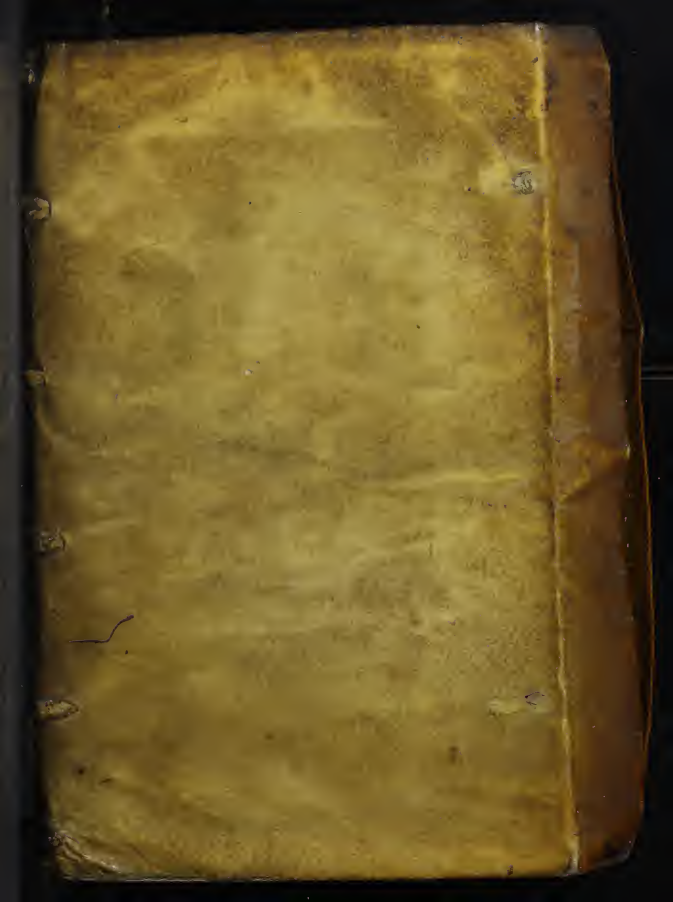

1004

11102

Pharmacopœi Parisienses

ex Dono Magistri
Gillet

1764

PHARMACO-

POEIA, MEDICAMEN-
TORVM OMNIVM

QVAE HODIE AD PVBLICA
medentium munia Officinis extant,
tractationem & usum ex antiquorum
Medicorū præsripto continens, Phar-
macopœis omnibus, atq; etiam ijs qui
opus faciunt medicum, ualde u-
tilis & necessaria.

ANVTIO FOESIO MEDIO-
matrico, Medicō autore.

AD CAROLUM LO-
THARINGIVM, LOTHA-
ringia Ducem Il-
lustriss.

Ex dono M. Petri Ramin 1577
Doctores Medicarum

BASILEAE, APVD THOMAM

Guerinum. 1561.

1. Colborne 91 mars 1877

ILLVSTRIS ET
CLARISS. PRINCIPI CARO-
LO LOTHARINGIO LO-
tharingiæ Duci.

*U*m nuper Commenta-
rium in librum secun-
dum Hipp. de morbis
vulgaribus cōscriptum,
eumque Latine inter-
pretatum, nomini tuo addicerem, Prin-
ceps clarissime, constitueram apud me im-
petrata aliquantulum à grauioribus stu-
dijs quiete, suscepti interpretandi mune-
ris liberam uacationem, nec inhonestam
missionem efflagitare: ut cū assidua ani-
mi agitatione intensam ingenij aciem re-
laxarem, ea nobis nostri ocij constaret ra-
tio, quam tibi in primis, cuius amplitudi-
ni uota facimus, deinde etiam omnibus ui-
ris grauissimis, non dubia mentis assensio

ne probarem. Qua in re idem mihi accidit quod & senatoribus diligentissimis, qui causarum forensium actionibus attriti, atq; urbano opere defessi, quum iusticio sibi indicto, rus ex urbe tanquam è uinculis euolant, ocij fructum uberrimum, non contentionem animi, sed relaxationem assequuntur: Sic cum à serijs studijs aliquantulum interspirarem, existimabam me ad omnem animi remissionē ludumq; descendere, si non, quod de grauissimis uiris memoria est proditum, conchas & umbilicos ad Caietam & Lucrinum legens incredibiliter repuerāscerem, aut ut pueri delicati nihil cessatione melius existimarem, sed studiorum meorum rationē ita reposcerem, ut me in honestum ocium, aut etiam in studium ociosum totum traderem. Feci igitur lubens, ut quos longo interuallo habueram sepositos de Medica-

men-

mentorum ratione Commentarios, in usum publicum colligerem, easq; uelut conturbatis fortunis dissipatas patrimonij nostri reliquias, facta cuius auctione, hoc est, periclitata ingenij existimatione, tandem aliquādo in censum redigerem. Qui si etiam tenuior est quàm ut nominibus publicis, quibus studiorum nostrorum fidem sub tuis auspicijs deuinximus, nos eximat: in spem tamen uenio maximam, diligentiam nostram & industriam grata animi testificatione consignatam, quam tibi mancipio damus, ad libellam (quod dicunt) hunc publicum nexum facile dissoluturā. Quod enim sola recti officij conscientia à me cautè est prouisum, ut hac nostra Pharmacopœia publicata, medendi mysteria miserrimè adhuc deformata, qua possem integritatis religione conseruata, in uulgus enūciarem: id, si non ut ad-

missum facinus plena procuratione expiari, sed beneficij loco poni debet, aliqua profecto ex parte fidem liberabit meam, praesertim si ad nominum tarditatem, ingenuam grati animi beneuolentiam, non peruicacis debitoris importunam procacitatem attulero. Hoc tamen quicquid est muneris, neque ut in aestimationem accipias, neque in solutum postulo, Princeps clariss. praesertim cum me ita tibi obnoxium esse sentiam, ut fides mea liberari non possit nisi beneficio tabularum novarum. Verum ut eam officij in patriam propensionem, qua prope cunctis ciuibus lucem ingenij & consilij nostri non ingratis porrigimus atque tendimus, ab eo profecta esse sentias qui & totius uitae suae cursum, studiorum moderationem, fortunarum constitutionem, ad tuae familiae amplitudinem, dignitatis ornamentum, & nominis

nominis commēdationem promptissimis animis semper adiunxerit. Quod si in hoc edendo munere satis prolixè uideor de propensa nostra in remp. uoluntate præstitisse, omnesq; nostri instituti rationes ad publicam utilitatem aggregasse, dum palantes & incertas medicamentorum formulas quas Seplasia nostra quotidie ad arbitrium miserè tractant, in subsellia & ordinē coegimus: per mihi beatus uideor, quòd uberrimus ocij nostri fructus cum utilitate communi coniunctus in unius clarissimi Principis auspiciis redundauit. Huius enim generis ea est tractatio quæ cum latissimè in omnes omnium fortunas pertineat, hoc tamē propius eorum qui reipublicæ moderantur auctoritatem attingit, quo sanctius est ab ijs qui rerum habenas tenent, uitam nostram, opes, liberos, & familiam conseruari quàm negli-

gi. Atq; ea demum primaria Principis laus est, ut iurisdictione confecta, publica civium salus, quæ temeraria Pharmacopœorum confidentia, ne dicam ignorantia, miseris conuellitur modis, in doctissimorum & experientissimorum Medicorum prudentia, solertia, iudicio, magistratuum animadversione & moderatione cōquiescat. Quam in rem multa scripta sunt ab artis nostræ dictatoribus: nec tamen, quod ad status publici conditionem plurimum faciant, satis decantata. Quo maiore laude digni mihi videntur, qui similitudine illorum ingeniorum in eadem incurrentes uestigia, doctrinam ex umbraculis eruditorum & ocio, non modo in solem & pulverem, sed in ipsum discrimen aciemq; perduxerunt. Hac enim medicamento- rum descriptione, ac ueluti recensione futurum est, ut quæ medendi consuetudo & exer=

exercitatio, quæ intelligendi prudentiam
acuit, summo iudicio delecta, usu confir-
mata nobilitavit, ea per medios ordines
nullo penè labore cōquisita, in ipsam mor-
borum aciem agrorumq³ triclinia pertra-
hantur. Quod quàm magnum sit Medi-
cinæ faciendæ cōpendium, facile iudica-
bunt qui sexcentas easq³ indefinitas medi-
camentorum formulas, ex parum idoneis
Medicamentarijs libris decerptas, & à
Pharmacopœis nulla arte, nullo satis con-
stanti autore, nullo ordine in Officinas
traductas, plerunq³ etiam ueteratoria fi-
de dimidiatas, pro integris & ueris usur-
pantes, abiurato militiæ nostræ sanctissi-
mo sacramento, nonnunquam & pericli-
tata nominis existimatione, saluberrimæ
artis decus & dignitatem in discrimen
adduxerunt maximum. Hanc igitur
Pharmacopœiam nostrā, dum nos à tur-

ba & subsellijs, hoc est grauioribus studijs
 ad ocium contulimus, atque in medys a-
 micorum negocijs & agrorum procura-
 tionibus conscriptam tibi asserimus, Prin-
 ceptis clariss. quæ iam pridem tuæ amplitu-
 dini deuotum studiorum nostrorum cur-
 sum hac ueluti sponsione confirmet: & no-
 stram in te obseruantiam officiorum se-
 dulitate contestatam, fidei integritate cō-
 firmatam, beneficiorum recordatione cor-
 roboratam, in omnibus omnium oculis
 & mentibus perpetua obsequentis animi
 testificatione defigat. Etenim cū sit hu-
 iusmodi, ut in commune collatum benefi-
 cium, ad amplissimi cuiusdam ordinis de-
 cretum & bene institutam in repub. ma-
 gistratum descriptionem referat: non ui-
 deo quò nā potius aspirare debeat, quàm
 ad eum Principem, qui & generis clari-
 tate illustrissimus, familiæ splendore orna-
 tissi-

tiſſimus, honorū recenſione pleniffimus,
uirtutum quoque laude cumulatiſſimus,
republicam ſuam lectiſſimorum uiro-
rum autoritate ita temperauit, ut hac
in re alteri concedat nemini. Quo ex nu-
mero me etiam non repugnantem, in
hanc cauſam facile impoſuit P. Caſtel-
lionius cœnobiarcha humaniſſimus, i-
dem' que ſapientiſſimus & eloquentiſſi-
mus: neque ſolum literis, ſed in maximis
cauſis, & in hoc tuo Imperij domicilio &
gloriæ conſilio lingua' que princeps. Eſt
uerò mihi gratiſſimum, quòd munus i-
ſtud in hoc tempus incurrit, quum impe-
rio omnium gentium conſtituto tran-
quillitas pacis ocium confirmauit, te' que
florenti ætate conſpicuum cum clariſſi-
ma coniuge & illuſtriſſima matre, in
ampliſſima dignitate conſtitutum, om-
nes municipiorum ordines amplectun-

tur & admirantur, pro'que tuo in patriam reditu Dijs immortalibus sanctissime vota nuncupant, ut plenam spei adolescentiam istam tuam suis auspicijs augeant, te'que ipsum cum tota familia diu conseruent incolumem. Quod ut faustum fortunatumq; faxit Deus Opt. Max. quantis possum precibus & votis contendo. Ex Mediomatricibus ipsis, Cal. Ian.

SE.

SENATUI POPULO-
QUE MEDIOMAN-
trico.

INSTITVENTI mihi, Patres
Conscripti, Pharmacopœiam
nostram in totius Reipubli-
cæ communemq; ciuium no-
strorum usum edere, non erā
nescius, fore ut hic noster labor in uarias ho-
minum reprehensiones incurreret. Nam &
quidam superuacaneam nostram operam
condemnabunt: & post doctissimorum ui-
rorum ea de re conscripta uolumina, inuti-
lem ac fractam esse diligentiam existima-
bunt. Nec deerūt alij, qui cūm delicatiores
uideri uelint, uulgare nostrum scribendi ge-
nus tanquam exile contemnent. Quidam
etiam non omnino inepti, industriam no-
stram, ubi aliquantulum commendarint, a-
liqua tamen ex parte debilitatam & dimi-
nutam clamitabunt. Quibus omnibus bre-
uiter à me responsum esse existimabo, si &
scribendi institutum aperuero, simulque e-
tiam causam nostram probauero. Nam qui
ereptam nobis scribendi materiam, præclu-
sosque aditus existimant, quòd uberrimo-
rum

rum ingeniorum cultura subactum solum
 istud foeturam fecit amplissimam: si profe-
 ctò ualde in nos impij existimandi sunt, ni-
 si ferant hortulos nostros perennibus alio-
 rum fontibus irrigari, & nostris laboribus
 nouatos posteritatis agros immortalibus
 animorum satis conferi. Qui si nostra neq;
 tam morosè fastidierint, neque tam abiectè
 contempserint, ut ea ipsa æqua iudiciorum
 æstimatione cum aliorum scriptis conten-
 dere uelint, eos spero assensionem nostram
 approbaturus, nec ocium nostrum ut ingra-
 tum esse reprehensuros. Etenim si medica-
 mentorum usus, quibus hodie tota uitæ
 integritas continetur, quorum etiam Sepla-
 siæ nostræ in ægrorum curationibus ratio-
 nem ineunt, nunquam adhuc satis explica-
 tam habuit tractationem, nec uerò si quen-
 quam in re Medica satis unquam huic arti
 facere posse existimaui, num iccirco debu-
 i ualde timidè tanquam nauem ad aliquem
 libidinis scopulum, sic mentem ad hoc scri-
 bendi genus appellere? Audendum profe-
 ctò fuit aliquid quod ad communem om-
 nium salutē redundaret, & reipublicæ cau-
 sa omnis priuatæ actionis contentio repu-
 dianda. Subeundus usus omnium, & peri-
 clitan-

elítandę uires ingenij, & illa commentatio
 inclufa in ueritatis lucé proferenda est: idq;
 præcipuè, fi nulla re alia adductus facias
 quàm utilitate communi, nec quicquid est
 uocis & linguæ in turpiffimum calumniæ
 quæftum contuleris. Num uerò iccirco de-
 fugiédum hoc munus fuit, quòd in eo fum-
 mi ingenij & incredibilis eruditionis uiri
 defudarint, ac non potius ad doctórum iu-
 dicium elaborádum, ut quorum cantu fen-
 tias lucubrationes tuas quafi colorari, eorũ
 laudem iam propè fenefcentem ab obliuio-
 ne hominum atque à fílentio uindicares?
 Deberi enim hoc à me tantis hominum in-
 genijs exiftimaui, ut cùm etiam nunc uiuã
 illorum memoriã teneremus, hanc immor-
 talem, fi poffem, redderemus. Qua quidem
 uel pia animi recordatiqne doctiffimi præ-
 ceptoris Syluij manib. qua poffumus expia-
 tione parétamus, cuius ex fontibus uel plu-
 rima huic noftræ Pharmacopœiæ afperfi-
 mus. Nam cùm multis relictis de medica-
 mentorum permiscendorum, conficiendo-
 rum & apparandorum delectu atque ineun-
 daratione Commentarijs palmarem hanc
 fibi fecerit gloriam, multa inde haurienda
 in ufum traducenda fuere, plurima pro lu-
 xurie

xurie interlucanda, quædam etiam immutanda, & uerò pro nostro instituto relinquenda. Hoc in negotio uidebam me nostris ciuibus magno adiumento & reip. ornamento fore, si medicamentorum confectiones & apparatus quibus publicè & priuatim ad ægrorum subsidium utimur adornarem, & pro magna ex parte adulteratis ueras & germanas Medicinæ officinas instruerem. Verendum quippe fuit, ne improbus nos consuetudinis æstus absorberet, aut in præceptis ægrorum discrimen cum magno famæ & existimationis dispendio traheret. Quantum igitur in hac acie quotidiani muneris spacij nobis datum est, in id totum contulimus, ut hoc æuo usitatas Medicorum rescriptis formulas, & officinis usurpatis, quas possem ratione legitimas, ueras & integras, ex maiorum monumentis delibatas, haustas & erutas in usum nostrum perducerem, & uelut postliminio restituerem. Quo in instituto dum ex domestica exercitatione & umbratili medium in agmen, in puluerem, in clamorem, in castra, in aciem denique ipsam popularē medendi usum eduximus, id propè consecuti uidemur, ut cum in Medici instrumento tam lauta esset supellex,

cant

eam ornamentorum suorum copiam, quam dissipatam, nec satis integrè adornatam, ac uix quidem uno in loco cōstructam, quasi per transennam prætereuntes strictim aspiciamus, in lucem proferrè, & suo quidq; loco ponerem. Sic enim quod opus institueramus exædificauimus, ut medicamentorū delectu habito, ea in ordines collocata à capite unde manarèt arcesseremus, ortum & familiam ex qua transirent indicarem, usum præferremus, & (quod dicitur) digitum ad medendi fontes intenderemus. In exoletis & defuetis nullam mihi collocandam esse operam putaui: ne aut alienos orbes in Medicina tractarem, aut officinas nostras onerare potius quàm alleuare uideremur. Ex quo etiam in posterorum inuentis ita mihi temperaui, ut quæ in summa ubertate inerat luxuries, eam stylo depascèdam ducerem: ne, cùm esset incredibilis & uaria excellentium ingeniorum in medicamentorum adornatu fertilitas, operæ nostræ à Pharmacopœia cognoscenda debilitatæ, uoluntatem discendi simul cum spe perdilcendi abijcerent. Quam in re & nostrorum hominum imbecillitati & tenuitati consultum uoluimus, ne cùm parum necessariam im-

b   pen-

pensam sine quæstu facerent, eos in rebus
 serijs et necessarijs tardiores, aut etiam cum
 dolo malo artis ministerio parū obsequen-
 tes tandem sentiremus. Id tamen contendi-
 mus, ut dum regia uia incederemus, mediū
 quoddam teneremus, & in exercitationis
 atque consuetudinis nostræ mediocritate
 consisteremus, ne aut redundātes nauseam
 & fastidium, aut nimium diminuti nego-
 cium cuius in hoc artis factitandæ genere
 pareremus. An igitur, si quæ huius faculta-
 tis habuimus adiumenta seposita, sub styli
 acumen succedere & subire uoluimus, iure
 nostrum inuentum conuellitur, quòd post
 excellentium ingeniorum industriam ea
 quæ in re dispersa atq; infinita uidebantur
 esse, ratione & distributione sub uno aspe-
 ctu posuimus? Ac non potius laudi ducen-
 dum est maximæ, quòd per omnes ingenio-
 rum campos latè sparsam medicandi mate-
 riam in penum aliquem refertissimū condi-
 mus, ex quo uelut in præcinctu admirabilis
 scientiæ facultatem in propellendis mor-
 bis comparatam habeas? Hæc profectò ex-
 ercitationis in medendo nostræ cancellis
 circumscripta materia, ex plenissima eorum
 quæ hac de re scripserunt abundantia coer-
 cenda,

tenda, contrahenda, & in certos usus nostri fines regunda fuit. De qua quidem tota relicebit ijs existimare, qui nostra cum cæterorum scriptis æqua animi & uoluntatis propensione conferent. Quibus de nostra industria lubenter iudicium ponimus, ut cum multa in desuetudinem reiecta, plurima in usum reuocata, ignota nonnulla in familiam & nationem reducta uiderint, iudicent num alienæ personæ autor potius quàm actor meæ fuerim, & rectè ex alienæ laudis obtrectatione famam quæsiuerint. At uerò nostrum hoc populare scriptio-
 nis genus à delicatis dicendi magistris irridetur, contemnitur, & uelut hoc publico Medicinæ theatro indignum exploditur, in quod hac præsertim tempestate nil nisi ingenio limatum, eloquentia perfectum, industria elaboratum adferri contendunt oportere.

Quos deliciarum præfectos ut cincinnatulos & comatulos pueros cū bona gratia dimittemus, ne si paululum submouerimus, totā illā decentis oris habitudinē ita conturbemus, ut amplius delicias facere nō possint. Exile nostrum dicendi genus ut non diffiteor, sic ad hanc quam quærimus medicamentorum cognitionem, apparatus & cō-

positionem, æquabile, planum & temperatum, nō insolens, nec affectatū, maximè accommodatum uideri debet: cū præsertim ad eorum captum te demittas necesse est, si ne quorū opera nullam, aut profectò uilem medicinam feceris. Quibus omnib. si deinceps cæteris respondero, uel una in causa satis esse factum arbitror. Sed sanè æquior est eorum reprehensio, qui, ut non prorsus inutile fore studiū hoc nostrum dictitant, sic tamen ad medicamentorū compositiones ornatum, delectū, & ad actionis nostræ usum non satis perfectum, uerū etiam aliqua ex parte diminutū calumniantur. Nam cū cæteri omnes qui in hoc puluere desudarunt, medicamentorū simplicium cognitionē accuratè inuestigarēt, cōiecturas plurimas qua possent diligentia explicarēt, apparatus adornarēt, permixtionis modum temperarent, adulteratorum fucum emendarent, & suppositiciorū gratiā cōmendarent: in eo si prolixam doctissimorum liberalitatem amplissimè amplexus sum, num iccirco fraudis condemnari debui, & lite æstimata totaq; causa cadere? Huius materiæ delectus, quā Pharmacopœis nostris ad hanc facultatem comparatam esse uolumus, inuestigatio

uestigatio ipsa, tota denique explicatio, instrumenti apparatus & supellex, ex maiorū cōmentarijs mutuanda est. Ac ueluti si in aliquam refertam domum & locupletem uenias, in qua explicata ueste, proposito argēto, tabulis & signis propalā collocatis, hisq; rebus omnibus magnificē excultis, dum ad elegantiam fruaris non magnopere artificē requiras: sic tibi in hoc cōmune nostræ militiæ armamentarium ingresso, cū teli genus omne suppetat, magna habenda est ijs Imperatoribus gratia, qui cōscripto milite & instructo, arma etiam ipsa ita in manus aptarunt, ut his septus possis non tam caduceo quàm Medici nomine ornatus, incolumis uel inter inter hostium tela uersari. Ex his enim ueluti quibusdam argumentorū locis ea quę ad actiones Medicas faciunt, & ad usum popularem sunt accommodata, petas licet. Quę quia officinis ferē & nostri operis administris scripta sunt, eos in huius artis primordijs tyrocinium nō posuisse solum, sed etiam confecisse, & reliqua ad hanc operam subsidia ex optimis illis magistris petere uolumus. Atq; eorum quidem si quę nūc planē rudem hac in arte institui uelim, an non his potius tradam assiduis uno ope

re eandem in eundem diem noctemq; tunden-
 tibus, qui omnes tenuissimas particulas at-
 que omnia minima, mansa, ut aiunt nutri-
 ces infantibus pueris, in os inserant, quàm
 ex me ipso requirere patiar? Sin, si quis est
 paulò liberalius institutus, & aliquo ià im-
 butus usu, qui & satis acri ingenio esse ui-
 deatur ad artis ministeria pertractanda: illuc
 ego eum rapiā, ubi nō seclusa aliqua aquula
 teneatur, sed unde uniuersum flumē erum-
 pat, & illi sedes & tanquā domicilia omniū
 argumētorum commonstret. Qui certè fru-
 ctus est huius instituti longè uberrius.
 Nam & hi loci ei demum prodesse possunt
 qui est uersatus in rebus, uel usu quem ætas
 deniq; adfert, uel auditione & cogitatione
 quæ studio & diligentia artem præcurrit.
 Hic mihi subactō ingenio opus est, ut agro
 non semel arato, sed nouato & iterato, quò
 meliores & grandiores fœtus edere possit.
 Subactio autem est usus, auditio, lectio, & li-
 teræ. Quæ omnia aut singula uel mediocria
 cū ad Pharmacopœi diligentiam adhibi-
 ta fuerint, dici non potest quàm magna di-
 gnitatis & ornatus accessio huic saluberri-
 mæ arti futura sit. Atq; eos ipsos quidem ad
 hanc operam suam publicè probandā, atq;
 ad

ad hanc nostram Pharmacopœam in opus deducendâ satis idoneos esse existimo. His nos scribimus, his nostra proponimus, quî ingenij alacritate & actionis cognitiõe Medicis diligentē nauât operâ, & officinarum septis circûscriptâ Pharmacopœi dignationē amplissimè tuentur & fouent. Ijs namq; qui ad hanc militiam nomen neq; dederūt, neq; sacramento obstrinxerunt, tam parum moueor, ut ne attingendos putem. Ac uerò ut C. Lucilius homo doctus & perurbanus dicere solebat, ea quæ scriberet neq; ab doctissimis neq; ab indoctissimis legi uelle: sic nos profectò in hoc delectu faciendo, mediâ quandâ hominû temperiē qui artis imperio possint obsequi cōscribimus, ignauos fugimus, solertes cōquirimus: strenuissimos neq; ambimus, neq; sollicitè nimis aucupamur. Nec sanè ea scribimus ijs qui iam pridē sunt in cursu, aut Medicinę iurisdictionem confecerunt: sed ijs, qui ingrediuntur ad studium, quiq; ea quæ agenda sunt in ægorû curationibus tanquâ in acie, possunt etiam nunc exercitatione quasi ludicra prædiscere ac meditari. Quæ quanquam excellentibus ingenijs nomenclaturæ aut submonitionis loco esse possunt, ijs tamen pa-

b 4 rum

rum aut nihil profutura existimamus, qui
 antè ad agendum & cognoscendum uenerunt,
 quos in hoc publico medendi foro,
 quos in republica, quos in amicorum negocijs
 res ipsa antè confecit, quàm possemus
 aliquid de rebus tantis suspicari. Medicamentorum
 descriptioni usum etiam adiunximus, ut possent ij qui ad huius artis
 admirabilem efficacitatem conscendunt, ad ludendum
 & pugnandum arma sumere. Et si enim aliud pugna
 & acies, aliud ludus campusq; noster desiderat:
 sic tamè mihi persuadeo, dum cæterarum artiũ subsidia
 sibi compararint, eos ex hac ueluti palæstra posse in
 pompa & acie illustres euadere. Sephasias
 namque ipsas, totumq; officinarum instrumentum
 ac reconditam supellectilem ita explicauimus,
 ut quicquid sola indicatura ad Medicorum
 præscriptum in communes actiões uocaretur,
 id inde ex diuturna Pharmacopœorum
 diligentia promptissimè peteretur. Glandes,
 enemata, collyria, gargari-
 zatus, apophlegmatismos, suffitus, odora-
 menta, apozemata, pessos, errhina, dentifri-
 cia, sinapismos, reliquaq; id genus, quia in
 rem præsentem apparanda ueniunt, & in
 diem ex Medicorum formulis adornantur,

ex eorum rescriptis petenda censuimus: satis à nobis hoc in negotio omnibus factum esse existimantes, si quæ operam & usum requirunt longè maximum, leuioribus relictis, hîc expeditam haberent tractationem. Quæ in re non uideo cur iure institutum nostrum reprehendi possit, præsertim cum ad officij nostri rationem pertinere arbitrarer, ut quidquid est, in commune ciuium consumerem: & de his quidē rebus, ut in conditionibus scribi solet, de quibus scirem possemq;,, non ut quidem magister & artifex, sed quasi unus è togatorum numero atque ex forensi usu homo mediocris, neq; omnino rudis, aliquid proponerem. Atq; hætenus quidem firmata est nostra defensio, ijsq; qui non parum esse sibi ponderis ad inuadendam nostram causam existimabant, satis responsum arbitror. Nam nec eos moror, qui animum maleuolentia suffusum ad scripta nostra afferent: non hercule magis quàm eos, quorum tam est insolens rerum alienarum fastidium, ut nil nisi suum laudari uelint: quòd hi de animi prauitate deduci non possint, & sinendi sint stultitiæ suæ quàm plurimos testes domestico præconio colligere: illi uerò ne tantulum commo-

b 5 uendi

uēdi sint, ut cū municipaliū rubigine dentiū (ut inquit ille) uel delicatissimos cibos infecerint & uenenarint, tandem miserum sibi pariāt exitium. Aduersus quos et si difficile est habere quotidie bonū stomachū, hac tamē me specula oblector, quòd nequeunt rectam officij nostri conscientiam labe factare, neque uerò animi æquitatem ullo modo conuellere. Restat Patres conscripti, ut quoniam munus hoc quod exaggerare oratione nolumus, in medio uestrū omnium conspectu & in domesticis uestris parietibus est informatum, id totum Reip. uestre consecrem, tum etiam ut eam quam patriæ debeo pietatem sempiterna officij commendatione recolam, tum uerò ut recentem uestrorum beneficiorum memoriam qua possum referenda gratia in omnium mentibus testificatam relinquam. Postea enim quā conspirantibus omnium suffragijs me in curiam uestram allegistis, repenrē incesse omnibus læticijs oblatam eam esse mihi occasionem, in qua me uobis probarem, muneris nostri sedulitatem, fidem & diligentiam confirmarem, studium nostrum ad reip. salutem adiungerem, ne præsidium in quo à uobis locatus sum, aliqua

ex

ex parte deferuisse uiderer. Hanc ipsam igitur promerendis uestris beneficijs satis idoneam gratiam esse existimaui, si Pharmacopœiam nostram, totius Reip. rationibus ualde accommodatam, uelut in clientelam uobis elocarem, & ad pulcherrimæ & elegantissimæ ciuitatis patrocinium applicarem: ut hoc uel leuidensè munere his præcipue turbulentissimis temporibus uos ornarem, quod nec florentissimis uestris rebus, & in plenissima rerû omnium copia, quos ante nos plurimos stipendijs uestris aluistis, beneficij loco apud uos posuisse cõstat. Quod quidem quamuis sit leue & exiguum, tamẽ pro nostra in uestrum nomen perpetua obseruantia, in uestram dignitatem fide, dum me uestris nominibus eximere nequeo, nec adhuc quicquam è uiuo refecare licet, ut in sortis fœnus ducatis postulo. Spero enim futurum, ut post sepultas exulceratissimorum horum temporum iniurias, atq; obductas horum uulnerum cicatrices, studiorum nostrorum labores ad reuiuiscētis prope ciuitatis ornamentum, & Reip. efflorescentis auctoritatem accommodare possimus. Quæ Regis Christianissimi auspicijs cõseruata, Francisci Villeuil-

læi

læi Proregis prudentissimi, eiusdemq; Equitis Conchyliati strenuissimi uigilantia confirmata: tandemq; Antonij Sennetonij Prætoris æquissimi, & in nobilissimo totius orbis Iuris domicilio senatoris lectissimi, iudicio, consilio, sapientia constituta & moderata, miserabilem illam uastitatis speciem & fœdum excidij aspectum ita solatur, ut calamitatum penè oblita, nunc tandem ex grauissimis malis emergere uideatur. Et quoniam ea magistratus uis est, ut præsit, præscribatq; recta & utilia cum legibus & æquitate coniuncta, uobis magnopere animaduertendum esse contendo, Patres conscripti, eamq; ad ciuium uestrorum salutem cautionem adhibendam puto, ut tota Pharmacorum ratio, quoad fieri poterit, integrè & piè ab his quibus est demandata cura attrectetur, & ad eorum qui hac in arte uobis studium suum probari uoluerunt præscriptum adornetur & exploretur. Sic enim futurum est, ut cum uobis optimè consultum esse uelitis: tum uerò etiam ciuium omnium salutē defensa magnā cōsceleratæ nefariorum hominum confidentiæ securim infligatis, qui dum uerba sine penu & pecunia temerè profundunt, & per mortes publicas

blicas experimēta agunt, malūt inertiae suę
 testes locupletissimos facere, q̃ Medicorū
 subire iudiciū. Quod etsi in hoc publico pul
 cherrimę ciuitatis theatro, atq; in ea Reip.
 moderatiōe dolendū est potius q̃ ferēdum:
 quis tamē tā est desperati animi, quis non
 modò ob omni equitate, sed ab equitatis su
 spicione tā est relictus, qui nō scelus esse cla
 mitet, ex impudētissimorū agyrtarū circu
 lis, portentosa circūforaneorū quorūdā au
 dacia, superstitiosis anicularū deliramētis,
 ex media deniq; plebis fœce, Medicinæ sa
 cratissima mysteria uelut sortes & oracula
 educi? Quis æquo animo ferat diobolares
 quosdā Chirurgiæ magistros in has saluber
 rimæ artis possessiōes eo animo irrūpere, ut
 augustissimā Medicinę maiestatem fœdissi
 mā ingenij inertia deformēt? Qui ut se per
 sonatos Medicos populo uenditent, suis te
 merarijs rescriptis medicinā facitāt, & into
 lerabili ignauia integerrimę sciētiae castella
 arcēq; ipsam hostib. prodūt, & ad calumniā
 ansām faciunt amplissimā. Quibuscum uel
 optimo iure nobis interdicto cōtendendū
 est, aut ij ex manu iure confertum uocandi
 sunt, quòd ab huiusmodi ueteratorib. Me
 dicinę possessionem miserimè depastam es
 se ma-

se magno omniū malo cōstet. Audiui & mē-
mini, ante annos uiginti Luteciæ Senatus-
consulto cautum fuisse, ne quid ex pharma-
corū fraude Reip. salus detrimenti caperet.
Hoc negociū diligēti Medicorū fide procu-
ratum, tandē ad Ioannē Tagaultiū & Anto-
niū Gallū celeberrimos & experiētissimos
Medicos delatū, cūm uterq; ad Pharmacopœiā instruēdā plurimū laboraret, imma-
tura cuiusq; morte esse interceptū. Quo pro-
fecto æquius est, uos ad animi æquitatē de-
scendere, & magistratus uestri dignitatē nō
solūm imperādi, sed etiā obtēperandi modo
statuere; cūm uideatis totius orbis celeberrimū senatum in hoc cōmunis salutis disci-
mine summā suā autoritatē interposuisse.
Quod ut sancire possitis, & uestros ciuiū o-
mniū ordines cum summa animorū integri-
tate, totāq; demū ipsam Remp. æquissima
legū moderatiōe tēperare, à Deo Opt. Max.
quantis possum uotis cōtendo. Atq; etiam,
si me uobis aliquid polliceri fas est, hoc in
me recipio, qua pietate in patriam uiri opti-
mi esse solent, eadem me perpetuò erga ue-
strum nomē & Reip. uestre dignitatē fore.

Ex uestris Mediomatricibus, XIII

Cal. Ian. 1560.

DE

PHARMACOPOEIA,
ANVTIO FOESIO ME-
DIOMATRICO MEDI-
CO AVTORE.

SECTIO PRIMÆ,
Confectiones Aromaticas
continens.

DE ANTIDOTIS
PROLEGOMENA.

Antidotos uniuersitatis no-
men habuit apud rei medi-
cæ principes. Vnam enim
& eandem habuerunt ap-
pellationem, quæ suis fa-
cultatibus lethalia pharma-
ca, uenenatos ferarum mor-

fus, & corporis morbosos affectus propelleret,
Atq; adeò in hoc tertio genere paulo latior hu-
ius nominis fuit ratio Asclepiadi in suis *περὶ τῶν
ἐν τῷ παθῶν* libris, cùm medicamēta febrium in-
sultus sedantia, & ea quæ ad conuulsa aut rupta
faciunt, & abortus aut fœtuū exolutiones pro-
mouent, *ἀντιδότων* nomine censet. inter quæ
συγχερίσματα, ληξιφάρμακα καὶ ληξιπύριτα adscribit. Ve-
iam ferè uniuersaliori quodā nomine *ἀντίδοτος,*

¶ non

non tantum ea quæ omnibus omnium generum affectibus intro admissa medetur significet, sed & ea quæ foris quodammodo imposita morbos abigunt & delent. Nobiscum certè paulo iniquiore actum est conditione, ex quo insanum dicendi cacoethes, & improbus quidam dicendi usus liberiorem uerborum licentiam nouerari cœpit. Ferenda tamè est, non dolenda conditio. Nec enim multum de libertatis iure decessimus, cum nobis postliminij ius perpetuis quibusdam uindictijs afferat Gal. lib. *πρὸς ἀντίδ.* I. Antidotum enim uocari à Medicis scribit, quicquid intro sumptum, non extrà admotum, morbis medetur. Eandem uerborum licentiam sibi uendicarunt barbari, qui suos de medic. materia & compositione libros solenni Antidotarium indicatura insigniuerunt. Quibus adinuendorum plurima supellex, emplastrorum & inunctionum apparatus, & oleorum præla continetur. Eodè prouocationis iure utimur, & in hac causam iudiciū nostrum inserimus, cum Antidotos nostras ad principia nostræ Pharmacopœiæ collocamus ab his exorsi, nos præiudicata ueterum autoritate tuentes, ne si statim antiquorum ordinem peruerterimus, cornicum oculos configere uideamur, & in inueto minimum plausibili aliorum gloriam deprædari. Quanquā & nobis nostra cōstat ratio, nec nos istius ordinis piget, singularibus peruniuersales quasdam notiones uiam munientes, quæ est

SECTIO PRIMÆ.

35

est naturæ & philosophorū tractatio. Antidoto-
tis enim prius uelut diductis & explicatis, reli-
quorum fiet leuior absolutio: ut his in prima
statione stantibus, cæterorum ictus non exci-
pi, sed eludi uideatur. Vt nec addam, plurimū
me mouisse ueterum Medicorū celebritatem,
quæ hic præcipuè enitet, cū reliqua se solo
barbariei & nouitatis nomine tueantur. Sua
cuique constet ordinis ratio, dum ad eandem
metā nostros equos flectamus. Sequimur plau-
sibilem magis & popularem ordinem, pharma-
copæis omnibus & Medicorū administris scri-
bentes, ne quid eos uel trāsuersum terreat un-
guem. Antidotos igitur triplici locatas acie, tri-
bus etiam sedibus distinguemus. Primum oc-
cupabunt locū, quæ Cōfectiones Aromaticæ à
nobis dicuntur: cæteris electuariorum, sed præci-
puè solidorum nomine continentur. Has uerò
excipient Confectiones Opiatę, satis sua fama
cognitæ. Reliqua erunt, quę solutiua aut lenitia
ua dicuntur. Quæ duo postrema etsi Electuario-
rum humidorum nomine gaudent, habent ta-
men in eo cum nostris aromaticis confectioni-
bus cōsensionem, quòd liquidiorum usu tem-
peratur. Solutiua tamen ab his distinximus, so-
lo Aromaticorum nomine. Cōfectiones enim
Aromaticas dicimus, quòd aromata sola (quæ
Græcis *ἄδν*) odoratu & sapore fere iucunda,
non autem cathartica & purgantia caperent.
Nam etsi ex nostris confectionibus permultæ

rheum habent, ut diacurcuma, dialacca, diarhodon, diatrionfantaló: quædam epithymum, ut lætificans Galeni: aliæ hermodactylos & rha ponticum, ut diaprassion Nic. Quia tamen horum nihil vehementer purgat, manet appellatio, nec nostrum institutum abnuimus. Confectiones uerò non intelligimus Arabistarum more, qui easdem compositiones uocant, electuarijs solidis tantum attributa appellatione: cum electuarium latius pateat, ut etiam molle & liquidum contineat. Confectiones enim aromaticas, & molles & solidas fieri intelligimus. Nec est quòd eorum differentijs acquiescamus, cum etiam persæpe nominum suorum religionem uiolèt, nec se suis perpetuò finibus contineant. Nec apud me plus habet ponderis hæc appellationum distinctio, quòd confectio pulueres minore quâtitate quàm electuarium recipiat. Hæc enim etsi uera sunt, rerum tamen naturam non labefactât: multo minus speciem distinguunt, si natiuam formam non adulteratum fucum præ se ferunt, aut condulcatum gustum, multis dulciarijs emercatum, & palato potius quàm sanitati mancipatũ in perpetuam libertatem asserunt. Quis enim non uidet nos gustui magis, quàm rerum ponderi esse addictos? Quod sensit Gal. cum nos cuiusque naturæ rationem inire uoluit, ut quoad fieri posset, iucundissimum medic. pararemus, uiriũ tamen utilitate seruata, Cuius rei uel facilis causa est,

sa est, quod in materia sicca aromata (quæ sui generis plurimū caloris habet) facilius expirēt, & uiolentiores uires experiantur. Humido uerò condita ægrius expirant, & colliquabili illa permixtione submersa fopiuntur, obtunduntur, & ueluti murescūt. Quanquam non ignoro, molles ipsas confectiones à calido natiuo, & mutua simplicium actione aut perpeſsione, ac ueluti proba fermentatione cocturam quandam & temperiem acquisitas, quæ in multum tempus efficaciores reddat, solidas uerè euanescere, & breui impotentes ac inefficaces fieri, quia facile per tenuem corporis texturam aromatum uis exhalet. Condiscenda igitur est hoc in genere mixtura, mixtorum contemperatio, & quæ nam sit mixturæ ratio, ne plus abdomini ſaginando dediti, quàm sanitatis studio uideamur. In suffarciendo enim uentre magnam condimentorum rationem habemus, & in his plurimum operæ impendimus. At in sanitatis dispendio uicariam substituimus Pharmacopœorum operam, aliena quàm nostra fide cautiore.

Qui temperadæ mixturæ rationem conscribunt, in confectionibus aromaticis proportionem dodecuplam, in solutiuis quadruplam designiunt, ut confectionum pulueres uncie unius pondere libra una sacchari condiantur: & seruata analogia, dragma una puluerem sacchari sesquiunciam recipiat. Sunt tamen qui gustum

*Si pro th
Suglauris thad
hor th a capite
Suglauris pro ei
Suglauris*

38 CONFECT. AROMAT.

magis deliniunt, & drach. sex uni librę addunt.
 Quosdam etiam dolus malus falsitatis arguit,
 dum precio uincuntur, & lucrum fidei antepo-
 nunt. Soluti uapuluuerũ uncias tres, mellis pon-
 do temperant: & seruata itidem analogia, pul-
 uerum drach. duas, mellis uncia una. Sed nec
 perpetua est hec ratio, cum Mesueus aliquãdo
 triplum, aliquando quadruplum mel misceat.
 Confectiones autem hodie uariè efformantur.
 Primum enim in offas mazæ modò coguntur,
 deinde placentæ effigie complanantur, & in
 orbicularem aut rotundam figurã contorquen-
 tur: unde Orbiculi dicti, à nostris Rotulę dicun-
 tur. Quædam in minutas tessellas quadratas,
 rhomboides aut triangulas secantur, & Lozen-
 giæ à nostris uocantur, Moruli nobis sunt.
 Quæ in longiores digitorum formas diducun-
 tur, à forma manus Christi uulgo uocat. Parã-
 tur potissimum è speciebus multorum antido-
 torum, adiectis quibusdam nouis & recetibus,
 quæ stillaticio quodam liquore & saccharo ex-
 cepte, quam uoles formam assumunt, dum pô-
 dus unius uel plurium drachmarum appendat.
 Ex his confectionibus tum solidis, tum liqui-
 dis, cum saccharo & conditis aliquibus, alijsq;
 medicamentis simplicibus & compositis, sera-
 pio aliquo, aut alio liquore exceptis fit mixtu-
 ra. Quanquam Môtagnana, hac in re non con-
 temnendus autor, in mixtura medicamenta in
 forma solida & propria accipi uelit, in electua-
 rio

3. in p. 10. 11. in
 libro de confectionibus
 1. 1. 1.

orbiculi

Lozen-
 giæ

anul. Christi

rio uerò confectionum species. Facimus & analepticas confectiones, ubi imbecillas uires reficimus ex caporum & perdicum pulpis, quibus amygdala, nuces pineas & uuas passas addimus: & addito sacchare liquoribus stillaticijs diluimus. Utendi occasio pro uario Medici scopo uariat. Quæ concoctionem adiuuât, magna cautione adhiberi debent, nō, ut plurimi uolūt, statim à cibo, ~~sed subfidente ferè cibo~~, & uentriculi fundo comprehenso, ac ueluti manibus excepto. Nam cum eiusmodi medicamenta ferè calidi sint generis, & ex innata sibi leuitate plurimum aeris essentialis euaporent, cerebrū obnubilât & deturbant. Adde quòd sæpius concoctionem suo calore & agendi ui interturbât, cum ~~à uiscis~~, quæ ferè à frigido fiunt, sua qualitate euincant. Quòd intelligèdum uenit de his quæ tam magno agendi calore prædita sunt, ut magis cibum ~~distribuant~~ quàm coquant. Cætera à cibo sumi possunt: ut diatrionpipereon & diacitoniten exhibet Gal. lib. 4. salubriū. Cibo enim sumpto, coctio, non statim distributio procuranda est. Quare idem, diacalaminthes à cibo statim exhiberi non uult. Quæ succi distributionem adiuuant, cibo iam ferè demisso, & detumescēte uētre. Quæ flatūs dissoluunt, & cruditates corrigūt, duabus horis aut tribus ante cibum: quemadmodum quæ appetentiam & uentriculi sopitum robur excitāt, non longa interposita mora cibum requirunt. Quæ cere-

malysia

spe. summae
est. are. can.

flatus ut
cruditates

ad appetentiam

40 CONFECT. AROMAT.

brum roborant, quidā statim à cibo obtrudūt,
ut cum fumidis alimēti uaporibus medicamēti
uis sursum euolet. Quæ humores expulsionī
purgantia apparant, meatus referant, crudos & lentos cor
poris succos dissoluunt, crassos incidunt, & de
orsum propellunt, horis duabus cibos præce
dant. Somnum conciliantia, si hora somno ad
dicta exhibeantur, deperditam conuiuendi ap
petentiam in usum referunt, & inquietudines
somnifera abigunt. Purgantia tribus aut quatuor horis ci
bos præcedunt pro medicamentorum celeri
purgantia tate aut tarditate, & corporis ac humoris pur
gandi natura.

Aromaticum rosatum Gabrielis.

- ℞ Rosarum rubrarum drach. quindecim.
- Glycyrrizæ rasæ drach. septem.
- Aglio* Agallochi ligni aloes
- Santalorum flauorum, ana drach. tres.
- Cinnamomi drach. quinque.
- Maceros
- Caryophyllorū, ana drach. duas & dimidiā.
- Gummi Arabici,
- Tragacanthi, ana drach. duas, script. duo.
- Nucis moschatæ,
- Cardamomi,
- Galangæ, ana drach. unam.
- Spicæ nardi,
- Ambræ cinericiæ, ana scriptula duo.
- Moschi scriptulum unum,

Sacchari

Sacchari quod satis sit.

Hæc confectio secunda est ordine inter ele-
ctuariorosata à Mesueo descripta, usu frequen-
tissima in magno humidorum excrementorum
uentriculi prouentu. Coctionem enim iuuat, *V. l.*
putredinem prohibet, stomachi mollitiem cor-
rigit, imbecillitatē firmat, uentrem inferiorem
totum & nutritionis instrumenta roborat, uen-
triculum distendentes flatus dissipat, appeten-
tiam collapsam excitat, nauseam sedat, & sto-
machicis mirum in modum confert. Vtimur in
conualescētibus, & ex diuturno morbo emer-
gentibus, in naturis causarijs, & quæ leui ex
causa in cruditates ac omnis inde generis mor-
bos incidunt. In natura calida & acra *restituatio* *qui natura magis*
re tutius est, quàm Aromaticum rosatum Me- *temperatur*
suei & caryophyllatum, propter santala & gum-
mi Arabicum & Tragacathum, quæ mixturam
quodammodo contemperant. In frigidiore ue-
rò natura nō peræquē commodat: sed aroma-
tico caryophyllato utimur, quod uehementes
uires habet ob multam aromatum cōdituram.
Quare malim aromatico rosato Mesuei uti,
quod magis temperatū est, nec à Manardo im-
probatur: idq; putri ferē materia uacuata & co-
cta, ne eius uires à magna humoris copia obtū-
dantur, neque in uentriculum agere possit. Re- *Aromaticū*
cipit autem rosarū rubrarum drachmam unam *rosatū Mes.*
& dimidiam, ligni aloes, macis, galangæ, caryo-
phyllorum, zingiberis, trochiscorum diarho-
don,

42 CONFECT. AROMAT.

dō, nucis moschatę, galliæ moschatę ana drachmas duas & dimidiā. glycyrrhizę rasę unciam unā. cinnamomi drach. tres, cardamomi, spicę nardi ana drach. unā. sacchari quod satis sit. Aromaticū caryophyllatū hic omittimus, etsi in usum quibuscūq; ueniat. sed ut plurimū apud nos exoleuit, & eius loco aromatico Mesuei malo uti, præsertim cū folio uero careamus, & succedaneo egeamus: quo nomine etiam Manardo suspectū fuit. Moschū ut cephalalgicū, sunt qui omittant: quæ res non magni est discriminis, etsi hac in re plurimum ægris seruiendum sit. Non desunt qui cum melle parāt, quod quidem ita magis deterget & calidius est: & Mesueus syrupo rosato, & syrupo corticum citri condiebat. Itali plurimū hoc electuario liquido utuntur. Nos in forma solida paramus, ut melius siccet, & caleat magis. Aromaticum rosatum minus, aromaticum moschatum, & aromaticum Nardinum omittimus: quod ritè parari, aut certè inefficaciter nequeant.

Diacuminum Nicolai.

℞ Cumini præparati drach. octo, script. unū.

Cinnamomi,

Caryophyllorū ana drach. duas & dimidiā.

Melanopiperis,

Zingiberis ana drach. duas, gr. quinque.

Galangæ,

Thymbræ, loco aut. *seruauit*

Calaminthes

Calaminthes ana drach. unam, script. duo.

Ammeos,

Ligustici,

Macropiperis ana drach. unā, gr. octodecim.

Spicæ Indicæ drach. unam.

Cardamomi.

Nucis moschatæ ana script. duo & dimidiū.

Sacchari quod satis sit.

Hæc descriptio ex Nicolao in hunc modū
ab omnibus adducitur: quanquam non ita le-
gitur apud Myrepicum, unde primū desum-
pta est. Post calaminthen enim addit piperis nī-
gri, zingiberis sing. drach. unam, script. duo: nec
cardamomum in sua descriptione recipit. Ex
eo igitur loco corrigenda est nostra cōfectio, &
hoc modo parāda. Etsi enim ferè desijt à nostris
pharmacopœis parari, magno nostro malo: ea
tamen carere nostrā officinā nolumus, propter
insignem illius usum. Nic. melle Attico aut sac-
charo condiebat. Nos saccharo confectum in
tessellas seruabimus, eiusq; pulueres stomachi
cis nostris confectionibus concoctionem fir-
mātibus destinabimus. Gratius enim est forma
solida sumptū, licet inefficacius, q̃ molli. Stoma-
chicis conuenit thoracis, præcordiorum, uen-
triculi & uiscerum imbecillitati à frigido, oxy-
regmiæ opitulatur: intestinorum flatus dissi-
pat, hypochondriorum distensionem à nimia
cruditate & flatibus liberat: eadem calefacit, &
coctionem mirè iuuat, Arteriacis, difficultati
spirandi,

Handwritten note: J. B. 4 panace
saccharum

Handwritten note: buc

CONFECT. AROMAT.

44
 spirandi & tussi ex frigidis & crassis humoribus efficaci est adiumento. Cephalalgiam à frigido humore & flatibus sanat. Colicos dolores sedat, & singultum præfocantem à crassis flatibus emendat. Quartanarijs (qui ferè uentriculi robur exolutum habèt) mirum in modum confert. Huius puluere sæpe utor ijs in confectiõibus, quibus concoctionem procurare uolumus, in his præcipuè qui nimia crapula uentriculum crassis, frigidis & lentis humoribus suffartum habent. Cui Diospoliticon Galeni cõiungimus, maximè probatum in huiusmodi casibus, non æquè tamen efficax. Duplex à Mesueo describitur diacuminum: quorum prius non malè nostro usui accommodaretur, nisi istud esset efficacius, & paratu facilius. Nicolaus Myrepicus etiam duplicè è cumino antidotũ describit, quarum priorem in usum adduximus: alteram operosiores & compositam magis Diospoliticon uocat, longè à Galeni Diospolitico dissentaneam. Idem quoque multum diuersam habet diacumini descriptionem Antid. 328. Diospoliticum autem Gal. ex lib. 4. Salubrium parari uolumus, & in usum adduci ex melle (sic enim flatus potentius dissipat. & infarctam uentriculo pituitam efficacius deterget) aliquando cum saccharo in puluere cibis immixtum, aliquando etiam cibis præsumptum, aut eisdem sequens. Recipit cumini Aethiopici, rutæ, piperis longi ueri & integri uel albi partes

Diospoliticũ
 Gal.

Infusio diospoli-
 tici

res æquales, nitri dimidium. Trita misce, siccis
 utere, uel melli egregiè despumato misce. Cu- *Ex Gal. & Actuar.*
 minū autē pridie macerari aceto acerrimo des- *preparatio*
 bet, & in uase fictili probè cocto frigi, deinde
 tundi: quæ cumini maceratio in nostro Diacu-
 mino intelligenda uenit. Rutæ uerò folia mo-
 dicè sicca sunt. Vt enim si plus iusto siccentur,
 acria & amara redduntur, & plus quàm par est
 calida: sic si non bene sicces, excrementicium
 quendam humorem retinent, nondum ex toto
 concoctū: cuius uitio flatus inefficacius discus-
 tere possunt. Hypochondrijs turgidis & infla- *ut dicitur in libro*
 tis, debilibus uisceribus, & omnia in flatus uer- *ut piperis -*
 tentibus conuenit. Piper enim longum flatuosi *longe*
 spiritus crassitiem dissoluit, & quæ in uisceribus
 & præcordijs pigrè morantur, ad uentrem infe-
 riorem propellit, & coctioni subuenit pro com-
 muni piperum ratione. Quo si carueris; albo u- *albo piperis*
 tendum erit: magis ~~namque uentrem~~ roborat.
 Sin ne istud quoq; habueris optimum, nigrum
 petendum est, quod pondere præcellit. Quæ
 cautio in omnibus nostris confectionibus co- *pro piperis*
 ctionem iuuantibus, & piper recipientibus ac- *pro piperis*
 curatè obseruanda est. Paulus lib. 7 Diospoliten *Cap. 12*
 uocat, eamq; minus medicamentosam descri-
 bit. Actuarius lib. 5. Meth. Diospoliten etiā uo- *Cap. 6*
 cat: cui præter ea quæ à Gal. scribuntur, zingi-
 ber addit. Nic. Myrepsicus Gal. Diospoliticon
 descripsit Antid. 185. cui & aliā subdit eiusdem
 nominis, compositione tamen multum diffe-
 rentem.

46 CONFECT. AROMAT.
rentem. Diospoliticum idem aridum & humi-
dum describit Antid. 324. & 325.

Diacalaminthes Galeni.

Rx Calamenthi montani,
Pulegij montani,
Petroselini Macedonici,
Seseleos Mafsiliensis ana unc. unam & dimi-
diam, aut unc. duas.
Seminis apij,
Comarum thymi ana unc. quatuor.
Libystici unc. sedecim.
Piperis unc. octo & quadraginta.
Saechari aut mellis quod sit satis.

Quod perpetuò enititur, ut antiquata bar-
barie. ueris medicinæ parentibus pristinum re-
stituamus nitorem, id in hac confectiōe con-
tēdimus. Malumus enim ex limpidissimis fon-
tibus, quàm ex turbidis riuulis haurire. Vnde
nescio quo fato factū sit, ut Nic. diacalaminthes
in usum magis uenerit, quàm quod à Gal. tam
bene suis coloribus expressum est lib. 4. Salu-
brium. Quo utitur in ulceroso sensu, cum cru-
dorum succorum copia extra uenas, & in cor-
poris habitum recepta est. Vtile uerò est ad tho-
racis & stomachi perfrictionem & a usim à fri-
gido excitatam, præcordiorum & pectoris to-
tius refrigerationē. Senibus præcipuè & quar-
tanarijs confert, difficulter coquentes mirum
in modum iuuat, crassos & lentos humores te-
nuat.

ruat, per halitum educit, flatus crassos dissipat,
singultum inde natum uehementem sedat, ali-
menti in hepar & corpus reliquum distributio-
nem iuuat præcipuo quodam modo, rigores fe-
~~brium spinæ illitum mitigat~~, ^{ad partem} urinas & menses ^{rigores}
mouet, qui præcipuè ex uasorum à crassis & ^{grauibus}
lentis humoribus obstructione retinentur, in ^{grata}
quem usum utitur Gal. aph. 36. l. 5. Quæ hoc cõ-
ponunt medicamenta, simul omnia diligenter
tundēda cribrandaq; sunt tenui cribro. Cùm e-
nim alimēti distributionē procuret, omnia sub-
tilia postulat, quo faciliè in omnē corporis par-
tem digeratur, feraturque. Quippe huiusmodi
medicamenta omnem corporis habitum per-
uadunt: ueluti è diuerso crassiora in uentre hæ-
rent, ut quæ angusta uasorum oscula subire ne-
queant. Cum melle parabat Gal. quod erat iu-
cundissimum, quia Attico melle condiebatur.
Siccum etiam medic. reponebat, & cum saccha-
ro salis uice in ~~obsonia~~ ueniebat. Quo modo, ni-
si magna acrimonia uetet, uti poterimus. Atq;
hac compositione instructum esse malim phar-
macopœum nostrum, potius quàm dianiso &
diacinnamomo: quæ etsi non improbo, quia
tamen exoleuerunt, ea omisimus, paucis ijsq;
usitatis contenti medicamentis ex media medi-
cinæ actione & fonte deprõptis. Mesueus dia-
calaminthes describit à nostro non multum di-
uersum, nisi pondere & calamentho, fluuiatili
pro pulegio, & zingiberis accessione. Auicēnas
etiam

etiam lib.5. cum Mesueo cōsentit, nisi quòd pro
 thymo miscet xylobalsamum, etsi aliud descri-
 bit Tract.3. Nic. quoq; Myrepicus multum ua-
 riat in suo diacalamintho, quod describit An-
 tid.105. Quod quia plurimis est in usu, propter
 magnam quam Gal. medic. habet acrimoniam,
 si quis uti uolet adscribemus. ~~Recipit calamen-~~
 thi, pulegij, seseleos, piperis nigri, petroselini
 sing. drach. tres, script. duo. libyfici drach. duas
 script. unum. seminis apij script. unū. ammeos,
 thymi, anisi, cinnamomi, zingiberis, sing. script.
 duo. mellis Attici, aut sacchari quod satis est.
 Exhibebat ante & post prandium, uesperique
 cubitum ituris nucis auellanae quantitate ex ui-
 no bono. Est & apud eundem Diacalaminthes
 ad mēses educendos utile, Antid.238. Etsi uerò
 Gal. medicamentum facilè nobis suppetit, Ni-
 colai tamen descriptionem adscripsimus, quòd
 plurimus sit huius hodie apud pharmacopœ-
 os usus. Huius meminit. Aetius lib. 9. ponde-
 ribus tantum immutatis. Serapio quoque Ga-
 leni nomine medicamentum describit, multum
 ab eo quod descripsimus dissentiens. Dianisum
 & diacinnamomum quibusdam usitata medic.
 consultò omittimus, quòd his nemo nunc uti-
 tur: præcipuè uerò in tanta nobilium medica-
 mentorum copia. Possumus enim horum loco
 diacumino, diospolitico, diacalaminthe, & dia-
 trion-pipereon uti: ut in nostra supellectile istis
 paratis, illa non requiramus. Malumus enim
 pharmacopœum

*Diacalamin-
 thes Nic. My-
 repis.*

pharmacopœum nostrum in paucis, ijs tamen optimis medic. expensi rationes facere, dum tamen in usum trahantur; quàm in longa multarum confectionũ præparatione, pecuniæ, temporis & famæ iacturam facere. Quidam in menstruorum retentione ex uiscidis & crassis humoribus diacalaminthes in pello supponunt. *ad mens.* Sunt qui ex oleo muscellino glandem subigât; & ad eadem utantur.

Diatrion-pipereon Gal.

℞ Trion-pipereon ana drach. quinquaginta.

Anisi;

Thymi,

Zingiberis ana drach. octo.

Sacchari quod satis sit.

Hoc est simplicissimum Gal. diatrionpi- *Lib. 4. S. lib.*
pereon, quod magis probat in crudorum succo-
rum & flatuum copia à cruditate. Dandũ ijs qui *vib*
ob recens frigus malè concoxerunt, & succum
plurimum pituitosum in primis uenis coacer-
uarunt. Stomachi perfrictiones, ructus acidos,
iecinorosos & inflationes iuuat. Simplicius e-
tiam componit Gal. tollendo zingiber. Compo-
situm uerò magis cum anisi, thymi, zingiberis
sing. unc. duas miscet. Alterum est medicamen-
tosum magis, quo utitur Gal. in defluxionibus *in defluxionibus*
à capite in pectus; & præterquàm suprascripta, *in capite*
ammi, feseli, libysticum, enulam, spicam nardi
& casiam recipit. Quod improbat Gal. ob ma-
d gnam

gnam medic. simplicium copiam : quia non parum negotij futurum sit medicis, aut illis qui apparent, quæ imponuntur medicamenta, probè in ipsa mixtione digerere ac pinsere. Sic enim, ut obiter dicam, locus ille apud Gal. legendus est, contra interpretum & codicis Græci fidem. Quare ex hoc Gal. loco non minimâ habemus ansam carpendi diatrionpipereon ab omnibus alijs autoribus descriptum. Mesuei enim descriptio, quæ in usum frequentem uenit, præter ea omnia quæ medicamentosis diatrionpipereon Gal. recipit, addit cinnamomum, asarum, & apij semen: ponderibusque uariat, ut in amomi penuria eo probè uti nō possimus, nisi (quod magis auguror) pro ameos semine amomum posuerit. Actuarius uerò quod describit cap. de Antid. lib. 5. Meth. etsi magis ad Gal. cōfectionem accedit: præter tamen ponderū uarietatem semen lini addit, & melle excipit. Nic. Myrepicus diatrionpipereon tres habet descriptiones, unâ simplicissimam, & duas magis compositas. Primam quæ est simplicissima, magis probamus, quòd ad Gal. doctrinam propius accedat. Quasi quis uti uelit potius quàm ea qua sæpe utimur, is mentem meam assequetur. Capit autem trium generum piperis sing. unc. unam, zingiberis, thymi, feminis apij, sing. unc. semissem, anisi unc. semissem. Melle aut saccharo excipit. Exhibet uerò nucis auellanæ magnitudine, ex uino temperato, ut Actuarius.

Reliquas

SECTIO PRIMA.

Reliquas duas Nic. compositiones ut medicamentosiores omittimus, in quarum numerum recipi non potest ea diatrionpipereon descriptio, quæ in Nic. uulgatis codicibus illius nomini nuncupatur, quæ maratrum, crocum, trochiscos hedicroos, betonicam & rutam recipit: quorum omnium nulla est apud Nic. in hac cōfectione mentio, ut interim ponderum diuersitatem omittā. Quare eam suppositicio nomine adulteratam esse censeo, quāuis à uiris doctissimis sub eius nomine uulgata sit. Est etiam alia cōfectio magis suppositicia, quæ Nic. nomine circūfertur, & styracē, galbanum, myrrhā & castoreū recipit, qua utuntur ad nephriticos, straguriosos, & ad mouendos menses. Porro nostram cōfectionem saccharo excipiendā censeo, quāquā cæteri melle condiunt. Gal. mellis non inuenit. Eandem Gal. cōfectionem enumerat Aetius lib. 9. & Paulus lib. 7. sed ponderibus uariatam, ubi alias etiam eiusdem nominis habet descriptiones ferè Nic. descriptionibus affines. Possumus ea uti in obsonijs salis uice. Ad coctiōnem inuandam à cibo dari potest, & ante.

Diagalanga Mes.

℞ Galangæ,
Ligni aloes, ana drach. sex;
Caryophyllorum,
Maceros,
Ligustici, ana drach. duas.
d 2 Zingiberis,

Zingiberis,
 Macropiperis,
 Piperis albi,
 Cinnamomi,
 Calami aromatici, ana drach. uná & dimidiá.
 Calaminthes siccæ,
 Menthæ siccæ,
 Cardamomi,
 Spicæ Indicæ,
 Seminis apij,
 Fœniculi,
 Cari,
 Anisi ana drach. unam.
 Sacchari albissimi quod satis sit.

Hæc confectio apud quosdam propè anti-
 quata est, eam tamen reponimus ob illius effi-
 caciam. Vehementes enim vires habet in flatu-
 bus crassis dissipandis, & proprio quodam mu-
 nere stomachi inflationes iuuat, ructus acidos
 abolet. Purgat frigidos & putridos humores
 uentriculo conclusos, & hepatis intemperiem
 frigidam sanat, oris habitum cômendat. Dua-
 bus ~~horis ante cibum sumi potest~~, cum uino a-
 liquo generoso, aut cum uino decoctionis ga-
 langæ. Easdem præstat vires radix sola cômân-
 sa: & præterea cerebri frigidam intemperiem c-
 mendat, multumq; oris saluationem desiccatur.
 Hæc confectio maximè Manardo commenda-
 tur: & ea sæpe in mulieribus, quæ à frigida in-
 temperie exolutas ~~habet stomachi vires~~, uten-
 da

da uenit. Nic. Myreplicus Antid. 222. Diagonal-
gā describit, cum Mesuei cōfectione propemo-
dū cōsentientē, nisi quòd cardamomū omittit.
carnabadiū pro caro, ut aliàs sepe: & succū mē-
the, pro mentha sicca ponit, paulumq; pondera-
uariat. Aliam etiam ponit Antid. 63. quæ ad sin-
gultum stomachi & hydropicos ualet. Ea quia
moschū recipit, nō adeò probatur. Vnde suppo-
siticia mihi uidetur longa illa & operosa confe-
ctio, quæ in Nic. uulgatis codicibus Nicolao ad-
scribitur. Et altera, quæ apud Plateariū sub no-
mine Nic. diatragacanthum & succum glycyrrhizæ cum moscho recipit.

Diambar Mes.

℞ Cinnamomi,
Doronici,
Caryophyllorum,
Maceros,
Nucis moschatæ,
Folij,
Galangæ, ana drach. tres,
Spicæ nardi,
Cardamomi, utriusque ana drach. unam.
Zingiberis drach. unam & dimidiam.
Santali citrini,
Ligni aloës,
Piperis longi, ana drach. duas.
- Ambræ aur. unum,
Moschi drach. dimidiam.

d 3   Sacchari

Sacchari quod satis est.

Vi Siccū apud nos seruatur. Potest tamē cum saccharo in aqua rosarū stillaticia soluto fieri cōfectio solida, quæ ad omnem corporis imbecillitatem & noxam à frigido est effitacissima. Viscera omnia calfacit, roborat, frigido sopita recreat & reficit. Cōstitutionis officinam iuuat, & uentriculum cibos fastidientē, ad opus & auditatem naturalem reuocat. frigidis naturis magno cum successu præbetur, ut senibus & mulieribus: inter mortuum calidum natium, ut quodammodo excitetur & uiuifcat, efficit: dulces uitalis auræ spiritus gignit, & pueros reddit. Intemperiem uteri frigidam & humidā emendat. Hanc cōfectionem ualde probauit Manardus. Nic. Myrepicus diambardescribit ad stomachicos, lienosos, cardiacos, cachecticos, & malo corporis habitu præditos: sed medicamentosum minus, & ponderibus diuersum: quod tamen, quia cum Actuario ferè consentit, eligendum puto: aut eo quod Actuarius describit, utendum. Quod capit ambaris, agallochi, sing. script. duo. folij, moschi, caryophyllorum, nucis moschatæ, maceros, galangæ, cinnamomi, sing. drach. zulapij rosarum quod satis est. Apud Actuarium tamen stimmi pro folij perperam, ni fallor, legit. Nicolaus ambaris & moschi script. duo ponit, agallochi pondus cæteris par: quod mihi magis arridet. ~~Actuarius exhibet mane & uesper ex uino.~~

Elect.

*Elect. de gemmis Mes. aut dia-
margariton cal.*

℞ Albarum margaritarum drach. duas.
Fragmentorum saphyri,
Hyacinthi,
Sardinis,
Granatorum,
Smaragdi, ana drach. unam & dimidiam.
Zedoariæ,
Doronici,
Macis,
Corticis citri,
Sem. ozimi caryophyllati, ana drach. duas.
Corallij rubri,
Succini,
Limaturæ eboris, ana script. duo.
Been albi & rubri,
Caryophyllorum,
Zingiberis,
Piperis longi,
Spicæ,
Folij,
Crocij,
Cardamomi minoris, ana drach. unam.
Trochiscorum diarhodon,
Ligni aloes, ana drach. quinque.
Cinnamomi,
Galangæ,
Zurumbet, ana drach. unam & dimidiam.
d 4 Foliorum

Foliorum auri & argenti, ana aureū dimidiū.
Moschi boni drach. dimidiam.

Ambraē drach. duas.

Hęc confectio nobis & Lutetię sicca, & pul-
uere seruatur, crebroque in usum uenit. Vtimur
in cordis, cerebri, uentriculi, & uteri affectibus
frigidis, & syncope cardiaca. Maniacis & me-
lancholicis confert, uentriculum mulierū præ-
cipuè iuuat. Vniuersi corporis refrigerationem
emendat, imbecillitatem reficit, lipothymias &
præfocationes uteri sanat. Nobis diamargaritū
à margaritis, quas apud Mesueum recipit, dici-
tur: quamuis alij taceant. Sunt qui Nicolai dia-
margarito calido potius utuntur. Sed si quis eo
uti uelit, totā descriptionem sumat necesse est
ex Nic. Myrepsic. Antid. 37. Ea enim quę in Nic.
uulgatis codicibus describitur, magna ex parte
diminuta est. Sunt qui ex Auic. Diamargariton
calidum describant: utitur tamen eo nemo. In
tanta uerò confectio-
num uarietate, ea quę ab
Actuario describitur, mihi magis arridet. Reci-
pit cinnamomi, caryophylli, spicę, galangę, gly-
cyrrhizę, ligni aloes, pastilli è rosis, pastilli è uio-
lis, sing. drach. myrobalani, maceris, zaduaris,
rhei, styracis, sing. siciliqueum: unionum, zingi-
beris, ofsis è corde cerui, rasurę eboris, blattę
byzantię, sing. drach. moschi, script. unum & di-
midium. ambaris, caphurę, utriusq; gr. sex. Su-
spiriosis, tussiculosis, tabidis, & longo morbo
deiectis ac languidis adhibet, & ad uires deie-
ctas:

etas: præterea ad ea omnia quæ prius enumera-
 uimus. Melle excipit, nos saccharo condiemus.
 Cæterum omnes descriptiones Nic. Actuarij &
 Auic. Diamargariton calidum referunt, ei que
 uires miras attribuunt. Si eo uti uelimus, non
 est quod margaritarum fragmēta, & ueluti pur-
 gamenta recipiamus: sed ueræ & genuinæ affu-
 inende sunt, quauis margarite in medicamenta
 antiquis uix uenerint. Si quis confectionem so-
 lidam parare uolet, saccharo aqua buglossi (ex
 infuso myrobalani emblicæ) soluto in formam
 siccam percoquet, & offas quadrangulas para-
 bit. Quod sequitur, usu est frequentissimum.

Diamargariton frigidum Nic.

R Santalorum omnium,
 Florum uiolarum,
 Seminis melonum excorticati,
 Trochiscorum diarhodon, ana drach. duas.
 Serici crudi,
 Ossis è corde cerui,
 Spodij,
 Doronici Romani,
 Been albi & rubri,
 Spicæ nardi,
 Croci, ana script. duo.
 Margaritarum integrarum & perforatarum,
 Rasuræ eboris,
 Saphyrorum,
 Hyacinthorum,

d f Smaragdo-

Smaragdorum,
 Iaspidum uiridium,
 Ligni aloes,
 Seminis endiuiae,
 Seminis acetosae,
 Ambræ cinericiæ, ana drach. dimidiam.
 Auri optimi drach. unam,
 Caphuræ script. unum.
 Moschi gr. duo.
 Sacchari quod satis sit.

Hoc electuarium apud nos est frequentissimum. Sunt qui aliud Nic. describant, & eo utantur. Istud ab omnibus maximè probatur, & ualde confert in magnis febrium inflammationibus. Iecinorosis prodest, & appetitiæ deiectione, syncope, cordis uibratu & palpitatione uiribus imbecillis succurrit, tussiculosis atq; asthmaticis. In magna uirium prostratione huius puluere utimur in cibatu & sorbitionibus. Mirum est, in utriusq; Diamargariti descriptione Pharmacopœos tam uariè Medicos ludificare, ut parum sit, quòd plerunque quo præscripto lutendum sit nesciant, nisi fraus hominū cuncta pernicië corrumpet. Duæ sunt huius apud uulgatos Nic. codices descriptiones, quæ tamen nusquam apparent apud Nic. Myrepicum. In quo etiam animaduertendum est, ueterum omnium consensum & auctoritatem Diamargariti decätatas uirtutes ad calidum referre, ut nemo sit apud quem frigidi mentio fiat. Nisi quòd qui

dam

dam uolunt, sublati aromaticis ex Mesuei descriptione frigidum parari, quo longioribus ambagibus irretita distineant hominum ingenia.

Est & apud Valētinianos & Hispaniē medicos, *Diamarg-
frig. Hispanis
celebratum.*

aliud diamargariton frigidum, usu celebratissimum, quod capit saphyrorum, hyacinthorum, smaragdorū, succini, coralli albi, rubri, margaritarū, spodij, sing. drach. duas. rasuræ eboris, cornu cerui uisti, serici crudi, corticum citri, seminis papaueris albi, sing. drach. quatuor. seminis acetosæ, seminis portulacæ, gummi arabici, tragacanthi, rosarum, doronici, tormentillæ, glycyrrhizæ, ligni aloes, amyli, santalorum omnium, coriandri præparati, sing. drach. sex. caphuræ script. quatuor. moschi script. unū. ambræ script. duo. auri, argenti, sing. script. unum. oſsis è corde cerui, drach. unam. Saccharo excipiunt, & in rotulas efformant. Quod quia ad prædicta non inefficax nobis uidetur, adscribendum duximus, ex Amati Lusitani Centuria prima, Curat. 21.

Diamoschu dulce Mes.

R̄z Croci,
Doronici,
Zedoariæ,
Maceros, ana drach. duas.
Margaritarum albarum,
Setæ crudæ tostæ,
Succini,
Coralli rubri,

Galliæ

Galliæ moschatae,
 Ozimi citrati, ana drach. duas & dimidiam.
 Been albi & rubri,
 Folij,
 Spicæ nardi,
 Caryophyllorum, ana drach. unam.
 Zingiberis,
 Cubebæ,
 Piperis longi, ana drach. unam & dimidiam.
 Moschi script. duo.
 Sacchari quod satis est.

vi
 Hoc electuarium siccum, & puluere, nobis
 est frequens, ad cerebri affectus frigidos, uerti-
 ginem, comitiales, melancholicos, cordis palpi-
 tationem, tumultuosa insomnia, paralyfin, con-
 uulsionem, pulmonis affectus, & spirandi diffi-
 cultatem. Sopitum calorem natium recreat,
 malum corporis habitum emendat, lienosis, ie-
 cinorosis & stomachicis succurrit. Actuarij de-
 scriptio recipit sampsuchi, corymborum thymi,
 aloes, iunci odorati, xylobalsami, sagapeni, asa-
 ri, cariophyllorum, casia lignæ, colti, rhei, zin-
 giberis, pulegij, cinnamomi, libyftici, seminis a-
 pij, petroselini, dauci, moschi, sing. partes æqua-
 les. Quæ saccharo condire possumus. Nic. My-
 repsicus Diamoschi quatuor habet descriptio-
 nes, quarum tertia magis cum Actuario conue-
 nit. Secunda uerò simplicissima est: facilior ta-
 men, nec uiribus minor. Primam autem dysen-
 tericis exhibet, quæ longè abest à nostro insti-
 tuto,

tuto, ut & quarta, quæ minima in re cæteris cõ-
 positionibus affinis est. Diamoschum amarum, *Diamoschum*
 ob saporis iniucunditatem uix in usum assumi- *amarum.*
 mus. Si quis tamen eo uti uelit, ad uentriculi pu-
 rrilaginē, & innatantes humores, addet præscri-
 ptæ confectioni absinthij, rosarum, sing. drach.
 tres. aloes lotæ drach. quatuor. castorij, ligusti-
 ci, sing. drach. unam. cinnamomi sesquidrach-
 mam. Istud autem solus sibi uendicat Mesueus.
 Aliud etiã Diamoschu describit Actuarius, sed
 isto operosius. Sex de moscho confectiones ha-
 bet Auic. lib. 5. quarum prima huic maximè qua-
 drat: tertia diamoschum amarum magis com-
 plectitur. Meminit & confectionis eiufdem no-
 minis Rasis lib. 9. ad Almanf. in cordis tremo-
 re, & Serapio Tract. 7.

*Laticia Gal. aut Antid. exhila-
 rans ex Nic.*

R Florum ozimi caryophyllati, aut seminis, ut
 Croci, (alij,
 Zedoarię,
 Xylobalsami,
 Caryophyllorum,
 Corticum citrei mali,
 Galangæ,
 Maceros,
 Nucis Moschatæ,
 Styracis calamitæ, ana drach. quinque.
 Caphuræ,
 Ambræ,

Ambræ,
 Moschi, ana drach. unam.
 Anisi,
 Thymi,
 Epithymi,
 Rasuræ eboris, ana drach. duas.
 Margaritarum,
 Osis è corde cerui, ana drach. unam.
 Auri,
 Argenti puri, ana script. unum.
 Sacchari quod sufficit.

Dicitur Electuarium lætificans. Paratur cō-
 fectio solida, si puluerum unciam quālibet sac-
 chari libra excipias, idoneo humore dissoluti. Si
 uerò electuariū molle & liquidum pares, addes
 succi pomorū odoriferorum dulciū, succi cydo-
 niorum, succi florum boraginis, sing. partes æ-
 quales, quantum despumando & decoquendo
 saccharo satis fuerit: cui percocto & refrigerato
 pulueres miscendi sunt. Vtimur uerò ad cordis
 affectus & palpitationem, uentriculi & hepatis
 intemperiem. Coctionem enim iuuat, & corpo-
 ris malum habitū propellit, coloris bonitatem
 & gratiam reddit: oris odorem commendat, &
 uires debiles reficit. Sunt qui huius loco utun-
 tur lætificante Rasij, quod erat Salernitanis usu
 frequens, & describitur lib. 9. ad Almanf. in Me-
 lancholia. Sunt etiā qui descripto ex lib. 5. Con-
 tinentis, cuius descriptionē ponit Mesueus. Ha-
 bet & aliud lætificans in suo opere medico Mes.

Hæc

Hęc uerò confectio sub nomine Gal. adulterata est, ut cuius patet: cuius tamen nullam mentionem facit Myrepsicus. Hęc siccā, & puluere, magis usui reseruamus. Aliam præpositi, quam ex Alexādrino sibi uēdicat, sunt qui parari malint.

Diarhodon Abbatis Nic.

℞ Santali albi & rubri, ana drach. duas & dimidiam.

Tragacanthæ,

Gummi Arabici,

Spodij, ana script. duo.

Asari,

Mastiches,

Spicæ nardi,

Cardamomi,

Croci,

Ligni aloes,

Caryophyllorum,

Galliæ moschatæ,

Anisi,

Fœniculi,

Cinnamomi,

Succi glycyrrhizæ,

Rhabarbari

Seminis ozimi,

Berberis,

Seminis intybi,

Portulacæ

Seminum melonis,

Cucurbitæ,

Cucurbitæ,

Cucumeris,

Citruli, ana script. unum.

Margaritarum,

Osis è corde cerui, ana script. dimidium.

Rosarum,

Sacchari cādefacti, ana unc. unā, drach. tres,

Coralli,

Cryſtalli,

Seminis lactucæ,

Papaueris albi,

Mandragoræ, ana script. unum.

Caphuræ gr. ſeptem.

Moſchi gr. tria & dimidium.

Zulapij roſacei, ſtillatitij liquoris, roſarū & ſacchari quod ſit ſatis. Confectionē iſtam nobis uſitatiffimam, ſed ualde diminutam & mancam in noſtris omniū manibus, ſic ex Nic. Myreſi codicibus reſtituimus. Ea uerò utimur ad calidam corporis intemperiem: præcipuè uerò uiſcerū, ut iecoris, cordis, lienis & ſtomachi. Cardiacis & cœliacis confert. Partes nutritorias ex prægreſſo morbo calido concalſactas & debilitatas, mirum in modum recreat. Quare plurimū tertianis noſtis ſuccurrit, dum bilis putreſcentis reliquias uentriculum ſua ſuffuſione pun- gentes uacuat, & hepar ipſum calidius tempe- rat, obſtructa liberat, totumq; inferiorem uen- trem roborat, hepaticis, phthiſicis & ictericis confert. Coctionem iuuat, cuius maximè ratio ineunda

ineunda est in releuatis à tertianis. Ventriculus enim bilis illa impura mixtura suffusus, pigras quodammodo habet suas actiones: unde nec cibatus, nec humidi sentit auiditatem. Huius igitur intemperiem propemodum emendat, & vires reficit. Adhæc hepatis vires bilis, ueluti ex feruore, concretione & incrassatione mancipatæ, uiam deducendis urinis per obseratos illos meatus uix faciunt: nisi huius confectionis beneficio calidam intemperiem, frigida quædam comoderatio propellat, & corroborati renes liberatis obstructione meatibus per diuretica deductum serosum humorē, ui sua attractrice exoluant. Non minoris est momenti in febribus exastuantibus. Paratur ex syrupo, uel zulapio rosato, qui fit ex saccharo in aqua infusionis rosarum, & ex rosis stillaticia clarificato, deinde percocto ad aquarum consumptionem. Sacchari enim libra una dissoluitur libra dimidia aque rosaceæ stillaticię, cui additur decocti rosarum rubrarum siccarum, uel succi rosarum recentium libra dimidia. Vbi uerò refrigerando iam multum concreuit, pulueres predicti miscetur. Alij aque rosarum stillaticię rosas siccas aut recentes immittunt, manibus exprimunt, atque id sæpius repetunt, & in syrupum percoquunt. Nobis hæc cōfectio puluere & rotulis seruatur. Caphuram, moschum, & galliam periti Pharmacopœi, non sine medici præcepto adhibent. Caphuræ loco alij nymphææ flores duplicatos substituunt. Quidam

Vnde Fruappet
ha. a. feb. 3

7 pro. 2na
1. 4. 10. 11. 12.

dam semina frigida omittunt, & auferunt ne medicamentum diuturnitate rancescat, quod artis ueteratoriæ caput est: præstaret enim puluerem asseruatum in usum, & promptè parata semina adducere. Porro quòd hæc Antid. Nic. Rheum barbarum capiat, uiri doctissimi Rha ponticum intelligendū uolūt. Passim enim illud pro Rheo barbarico intelligit Nicolaus, quod hepaticos mirificè iuuat, & ad febrium circuitus, omnesq; phlegmonas internas, Diosc. teste, ualde est utile. Cuius penuria, centaurij magni radice utendum esse præcipiunt. Nos uerò Rha barbarum nostrum non recusamus, præcipuè in febrium tertianarum releuationibus: quod etiam sæpe augere soleo, non secus ac in ea quæ sequitur cōfectione. Mesuei Diarhodon, Fulginati & Thomæ de Garbo usitatissimum, non multum recedit ab huius temperie, nisi quòd ad calidius paulum declinat. Si quis eo uti uelit in tertianis nothis, id poterit prospero successu facere. Nobis ex Nic. quinque descriptionibus hæc in usum cecidit. Paramus etiam aliud diarhodon, ad calidos morbos efficacius, remotis aromatibus: & Diarhodon sine speciebus uulgò dicitur, quo præcipuè utimur in magno totius corporis & uiscerū feruore, exquisitarū tertianarū interstijis ad ardorē uētriculi restinguēdum, & magnū ex uaporum calidiorum submisione capitis dolorem. Tūc enim mirè recreat, cūm bilis in os & uentriculum suffusionem quodammodo diluit.

Diatrion

vi. p. ut

Diarhodon
sine speciebus.

vi.

SECTIO PRIMA.
Diatrion Santalon Nic.

67

℞ Santali albi,
Santali rubri,
Santali citrini,
Rosarum,
Psyllij, ana drach. tres,
Rhei barbari,
Spodij,
Succi glycyrrhizæ,
Seminis portulacæ, ana drach. duas, script. di-
midium, gr. quinque.
Amyli,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ,
Seminis melonis,
Citireoli,
Cucumeris,
Cucurbitæ,
Intybi, ana sesquidrachmam.
Caphuræ script. unum.
Violarum unc. dimidiam.
Rosarum ad pondus omnium.
Sacchari quod satis sit.

Hoc enim modo confectionem usitatissi-
mam adhuc, quodammodo deprauatam resti-
tuimus. Quidam nanque loco psyllij saccharum
ponunt. Alij ne intybi quidem meminerunt. Et
omnium codicum cōsensus est, ut uiolas & ro-
sas explodāt; & eo modo semper pararūt Phar-
macopœi

macopœi omnes. Nos uerò hanc integram confectionem ex Nic. Pharmacopolio nostro postliminij iure asserimus. Ea sæpe utimur in feb. biliosarum ardoribus, & uiscerum feruoribus. Hepaticis, cardiacis, iëtericis, phthificis succurrit, & intemperiem omnem calidam emendat. Præcipuè uerò usui est in febrium declinationibus, quodammodo iam uacuata materia, excelsa fornacis fuliginem restinguens. Tunc enim corpus uelut succensum sua moderatione contemperat, & bilis ebulliētis reliquias sua ui refrenat & propellit. Sunt qui in hunc usum, Rheum barbarum duplo pondere augeāt, aut etiam triplo: & tūc triasantalum duplicato, aut triplicato rheum barbaro uocant: quo maximè utuntur in tertianis nothis, & euietibus difficilibus, quæq; quotidie aliquid moliuntur noui, quales ferè sunt malignæ febres. Nolim autem à bene instructo Pharmacopœo imponi, in quo quis suam fidem aut diligentiam requirere possit. Potest enim Medicus pro re nata Rheum barbarum augere, aut minuere. Quæ medicamentorum conficiendorum ratio in cæteris quoq; haberi debet, ne quid auctoritatem Medici inscij & incogitantis conuelat aut minuat. Paramus uerò hanc confectionem saccharo in aqua cōmuni aut rosacea soluto, nō syrupo, ut uoluit Nicolaus. Atque ut magis eius uires sollicitemus, uiolas & rosas cōmiscendas esse contendo: quod adhuc ab omnibus est prætermissum, Santalum omnia esse frigida, uetus est

&

Diatrionfantalum duplicato aut triplicato rheo.

Vet. Santalum

& longo usu confirmata opinio, omniumq; perpetua consensione corroborata. In quo tamen animi pendet doctiss. Manardus, cum hoc Eleætuario exhibito, plures auctariò concalfactos fuisse contendat.

Diatragacanthum frig. Nic.

℞ Tragacanthi candidi unc. duas.

Gummi Arabici unc. unam, drach. duas.

Amyli semunciam,

Glycyrrhizæ,

Seminis melonis,

Cucumeris,

Cucurbitæ,

Citruli, ana drach. duas.

Seminis urticæ,

Papaveris albi, ana drach. tres.

Penidiorum unc. tres.

Caphuræ script. dimidium.

Sacchari quod satis est.

Hanc etiam cōfectionem perpetuis quibusdam uindicijs libertati asserimus ex Nic. Alexandrino. adhuc enim semper in nostris Pharmacopolijs diminuta extitit. In usum autem uenit ad omnem pectoris & pulmonum à calido & sicco noxiā, thoracis grauitatem alleuat, tussiculosis ab intemperie calida prodest, pleuriticis, peripneumoniacis, tabidis & macie cōfectis, linguæ & faucium asperitati succurrit. Confert etiam siti immodicæ à pulmonum calore ortæ,

in ore retenta, & sensim soluta. Hæc confectio per diatragacanthum solum expressum intelligitur. Hodie saccharo aqua communi, aut rosea dissoluto paratur, non aliter quàm Nic. etate. Neq; enim syrapi, aut zulapij meminit, quod fortè ex Actuario sumptum est. Tragacanthum per se terendum & pendendum. Si enim cæteris mixtum teratur, inæqualitatem mixturæ faciet: cæteris in tenuissimum pollinem uersis, prius quàm tragacanthum uel moderatè tritum sit. Sunt qui saccharum dum modicè refrixit, alumine onorum, aut limonum succo clarificat, ut albior & gratior sit confectio: sed dum palato inferuiunt, uires medicamenti exoluunt. Nostrum diatragacanthum subcinericio est colore: sed tamen efficacius, quàm quod ab Italis in pastillos albissimos formatur, qui propter candorem ægrotis gratiores esse possunt. Recipiunt autem tragacanthi unc. duas. gummi Arabici unc. unam, drach. duas. amyli drach. quatuor. glycyrrhizæ mundæ drach. duas. quibus optime tritis, lib. quatuor sacchari albissimi clarificati addunt. Hæc Nic. descriptio prima est ex tribus diatragacanthæ Antidotis, à qua non multum recedit Actuarij descriptio. Sunt qui ut efficacius parent, ad sacchari pondo, puluerum unc. tres addant. Porro hic ex Nic. sententia urticæ semen, & papauer album addidimus. Vrticæ enim Romanæ semen tenuantis cuiusdā sine calore facultatis est: quo nomine uiscidos

Diatragacanthū Ital.

vel Vrticæ

Eos & crassos è pulmonibus humores educit, ut scribit Gal. lib. 6. De simpl. facult. Dioscorides etiam urticæ semen cum melle linctum orthopnoas, pleuritidas, & peripneumoniâ iuuare scribit: atq; ea quæ in thorace sunt, educere cum ptisana decoctû: Plinius uerò orthopnoicis cum melle prodesse, & thoracé purgare eodem ecligmate. Ex Phania etiam Physico utilissimam radicem cibus coctâ, conditamue proficitur arteriæ & tussi. Quare nolumus id amplius in nostra confectione requiri. Sunt qui etiam diatragacanthum in uocis asperitate, uentriculo frigido exhibeât: sed eam intemperiem uino ex decocto mastiches, aut alio quopiam generoso corrigunt. Diatragacanthum uerò calidum hic omittimus, quod etsi frigidis affectibus, ut asthmaticis & suspirijs prodesse dicatur: in usu tamen esse non temerè desijt, cum ad eos effectus plurima habeamus ecligmata. Adde quòd in his thoracis à frigido coarctationibus, non satis cōueniat tragacanthum, cum len- tam illam, tenacem & frigidâ pituitam adstringat, & quodammodo coagulet, quæ potius ad expulsionem incidentibus, tenuantibus, maturantibus & detergētibus prouocari debet. Quo nomine suspectum nobis est Alexandrini diatragacanthum calidum, quod tragacanthi librę semissem recipit: ac eo adhuc magis, quod apud Musam tragacanthos pondo capit. Nicolai descriptio defecta uideatur ab Alexandrini confectione.

Cap. 13. l. 22.

ut magis vitari

affert. f. 15

etione. Quibusdam paratur diatragacanthum
 Gilberti, quod descripsit cap. De strictura tho-
 racis. Sed malumus usu trita medicamenta con-
 firmare, quàm in antiquatis restituendis malè
 nauatæ operæ gloriam infumere.

Diaireos Salomonis.

℞ Ireos unc. unam.

Pulegij,

Hyssopi,

Glycyrrhizæ, ana drach. sex.

Tragacanthi,

Amyli,

Amygdalarum,

Nucum pinearum

℞ Cinnamomi,

Zingiberis,

Piperis, ana drach. tres.

Caricarum,

— Passularum enucleatarum,

Carnium palmularum, ana drach. tres & di-
 midiam.

Styracis calamitæ rubræ drach. duas, script.
 unum.

Sacchari albissimi quod satis sit.

Amylum hic ex Nic. Alexandrino reposui-
 mus. Hoc enim nescio quo fato semper in no-
 stris confectionibus desideratum est, cum ad
 fauces exasperatas, & columellam fluxione ten-
 tatam ualere scribat Dioscorides. Frequens usu
 est

est hæc confectio dyspnœis & arteriacis, tussiculosis, & in uocis iactura, quæ frigore contracta sit. Atque eo frequētius in usum uenit, quòd frigida capitis intemperie, & distillatione in fauces frigida sæpius laboramus, quo casu temerè electuario ~~diarragacantho~~ utuntur quidam. Nic. Alexandrinus melle & saccharo condiebat: nos saccharo aqua rosacea soluto excipimus, & diaireos Salomonis mutuata à Præposito appellatione uocamus. Alexander item ad columellam pertusam indicit, & uesperis exhibet cum decocto caricarum, seminis ~~maluæ~~, hyssopi, carniū palmularum, & uino calido. Describitur & aliud ex Iride ab Alex. Ant. 394. quod ab hoc pōderibus tantum uariat. Vtimur & alia confectioe diaireos simplici in omni faucium distillatione, id quæ in initio nondum inualecente impetu, quæ ex Præposito desumpta est. Recipit autem radicis iridis uncia semissem. sacchari candefacti, pulueris diatragacanthi frigidi, sing. drach. duas. Hæc autem comprehenduntur saccharo in aqua rosarū soluto. Cui, dum paulisper refrixit, si albumen oui aut succum limonū diu permisceas, euadet electuarium longè albissimum & gratissimum. Sunt quibus ex sola iridis radice cum saccharo istud electuarium paratur. Quia uerò attigimus confectioes solidas, quæ suspiriosis & thoracis affectibus debentur: operæ precium uidetur, ut Manum Christi expediā. Fit autem manus Christi simplex, ex sacchari

Diaireos simplex.

Manus Christi

74 CONFECT. AROMAT.

clarificati, aquæ rosacæ libræ semisse dissoluti
 pondo, dum ad perfectam consistentiam exeat:
 quod postea in lapide marmoreo amylo illito,
 in longas & digitales taleolas formatur. Consu-
 lerem profecto ~~manum Christi fieri~~ ex succo
 rosarum recenti. Sic enim gratiorē & efficacio-
 rem longē cofectionem habueris. Nec temerē
 feceris, si eodem modo manum Christi uiola-
 tam, buglossatam, boraginatam & saluiatam pa-
 raueris, dum succos ~~florum~~ aquarum ponderi
 exæquaueris. Vtimur manu Christi rosata &
 uiolata in tenuibus destillationibus initio, &
 in quibus sputum statim prouocamus. Nec ui-
 deo cur quis leuem illam adstrictionē damnet,
 cū præsertim in sputo tenui, & animæ uias e-
 ludente, sua aggestione & coactu ueluti rotun-
 det & propellat. Quo casu sæpe tragacantho &
 Rheo paucō, syrupo de glycyrrhiza modicē ad-
 strigente utimur, Gal. imitati lib. Meth. 12. qui
 fluxionum initijs modicē adstringentia adhi-
 bet, ut partes ob laxitatem fluxioni recipiendæ
 opportune, adstrictione roboratæ, fluxionem à
 se repellant, & ueterem materiam educant. In
 his tamen ea cautio adhibenda est, ut adstrin-
 gentium uires detergentia & aperientia supe-
 rent, ut postea scribemus. Porro est etiam apud
 nos manus Christi Perlata, dum saccharo pro-
 bē liquato & percocto, margaritarū puluis ad-
 datur tenuissimus. Sacchari uerò uncia una pul-
 uerum drach. unam capiat necesse est. Viribus
 deiectis

*manus christi
 fuit fluxio.*

cantho

*Manus Chri
 sti perlata.*

*viribus
 deiectis*

deiectis medetur, febribus ardētibus & delirijs,
falsas etiam imaginationes abolet. Manū Chri-
sti ex fragmentis adulteratam, non uideo cur
nostrum Pharmacopolium requirat, nisi si quis
Apinas & Tricas in sanitatis impendio serijs &
nobilibus medicamentis æstimat.

Diapenidion Nic.

℞ Penidiorum drach.fex & dimidiam.

Nucum pinearum,

Amygdalarum,

Seminis papaueris albi, ana drach.duas,

script.unum.

Cinnamomi,

Caryophyllorum,

Succi glycyrrhizæ,

Tragacanthæ,

Zingiberis,

Gummi Arabici,

Amyli,

Seminum melonis,

Cucumeris,

Cucurbitæ,

Citruli, ana drach.unam: - - - - -

Caphuræ script.unum.

Syrupi uiolacei quod fatis est. Sic paratur:
Libræ uni aquæ affunde uiolarum drach. tres.
& ad tertias decoctæ, & per saccum transmissæ,
infundes sacchari libram unam, aut quantum
fatis erit: & rursus ad mellis crassitudinem de-
coques,

coques. Posthac species omnes suprà commemoratas probè tritas impone, & cum ipsis penidiorum drach. sex & semissem: & bene subactis omnibus, conijce in mortarium, & contunde quoad solidescant: dein à mortario aufer, & impone uasculo.

Sic apud Nic. Alexandrinũ describitur diapenidion, à quo nõ multũ aberrat Præpositi descriptio. Ex hac enim sumpta uidetur, nisi quòd pòdere differt: præcipueq; in penidiorum drachmis sedecim & dimidia, pro drachmis sex & dimidia, menda subesse uidetur, facili lapsu, aut alioqui facili unciarum duarum nomenclatura. Malui ergo ad originem recurrere. Hæc uerò confectio etsi nobis in usum non uenit: non tamen, eo quod promittit nomine, defraudanda est. Tussiculosis, pleuriticis, peripneumonicis confert: omnẽ thoracis noxam, faucium aspreddinem, uocis raucedinem, & iacturam ex frigido & sicco contractam emendat, tabidis succurrit, crassos humores attenuat, & expulsionì adiutum facit. Actuarius pus excreantibus exhibet mane & uesperì cum ptisana. Cuius descriptio propter ~~caput~~ ~~copiam~~ meritò mihi suspecta uidetur: ut ne addam, in quibusdam codicibus lacunam suspectiorem locũ reddere. Quidam ex Alexandrino duas istius cõfectionis descriptiones conuehunt: unam magnam, alteram paruam appellantes: quarum in codicibus nostris ne mentio quidem, ut ponderum uarietatem

tem omittam. Huius loco adhuc penidijs usi sumus : quarum confectio ex Bulchasi à Pharmacopœis petita, nostram non requirit operâ. Hoc igitur diapenidio deinceps Pharmacopœi nostrum instructum esse uolumus, cum non temere usui esse possit. Neque tamen illud Præpositi improbo, quòd in quo superat, id præcipue sine cuiusquâ exitio fiat : aut quòd nullibi magnum sit discrimen, ut cuius sit euidens unum ab altero expressum.

Diacurcuma Mes.

R^x Croci,
Asari,
Petroselini,
Dauci,
Anisi,
Apij, ana semunciam.
Rha barbari,
Mei,
Spicæ nardi, ana drach. sex.
Costi,
Myrrhæ,
Cassiaë,
Schœmanthos,
Carpobalsami,
Rubiæ,
Succi absinthij,
Succi eupatorij,
Olei balsami, ana drach. duas.

Calami

Calami aromatici,
 Cinnamomi, ana ſesquidrachmam.
 Scordij,
 Scolopendrij,
 Succij glycyrrhizę, ana drachmas duas & dimidiam.
 Tragacanthi drach.unam.
 Sacchari quod ſatis eſt.

Hęc confectio uulgò diacucurma, nobis diacurcuma dicitur: ac ne conſtante quidem & certa ratione. Curcuma enim Serapioni & Arabibus ~~chelidonium~~ ſignificare quidam contendūt, quod ne huic quidem Antidoto ſamam & denominationem ſuppeditabit: cuius ne tantilla quidem fiat mentio, niſi coloris flauī, quam præ ſe fert uel modico momento, rationem habuerimus. Alij curcuma Meſueo crocum ſignificare uolunt, & huic confectiōi *διὰ κρόκου* nomen imponunt. Quidam curcuma Arabibus erythrodanum & rubiam eſſe ſcribunt: & hoc Electuarium *δι' ἐρυθροδάκτυλου* uocāt. Sunt qui cypēri Indici radicem, quæ in zingibere quandoque inuenitur, eſſe contendunt, quæ croci uim & colorem obtinet. At uerò in peregrina & uacillante nomenclatura, certa quædam ratio collimāda eſt. Vtimur hac confectiōe puluere magis quàm Electuario, ad uiſcerum internorum, uentriculi, hepatis, lienis morbos frigidos & diuturnos, cachexiam & hydropem, colorem corporis ſædum, & totum corporis habitum frigidum,

frigidum, obstructions internas. Stomachi frigidam intemperiem sanat, & humidam: flatus crassos dissipat, eiusdemque corruptelæ medetur. Renum uicia ab obstructione crassorum & frigidorum humorum emendat, uesicæ medetur à causa frigida, urinamque prouocat. Nic. Alexandrinus huius confectionis quatuor descriptiones affert: quarum prima & ultima hæc Mesuei exprimunt. ut faciliè quis conijcere possit, ueram esse apud Mesueum originem. Quod enim una in descriptione apud Nicolaum defuit, id altera resarcit, præterquam quòd Meum in utraque omittit. Etsi uerò ægrè Manardo conficitur: insignium tamen medicamentorum penuriam succedaneorum uicaria opera, quantum in nobis est compensamus. Attamen ne in his quidem uolumus tam securam nostram esse fidem & diligentiam, ut succenturiata uerorum medicamentorum cognitio non magnum compendium afferat. Ac ne nos quidem optimè nauatæ operæ in Scordio, Meo, Scolopendrio, & Eupatorio uero pœnitet.

Dialacca maior Mes.

℞ Laccæ lotæ,
 Rha barbari, ana drach. duas.
 Spicæ nardi,
 Mastiches,
 Costi,
 Myrrhæ,

Croci,

Croci,
 Cinnamomi,
 Bdellij,
 Seminum apij,
 Anisi,
 Ameos,
 Fœniculi,
 Succi absinthij,
 Succi eupatorij,
 Sabinæ,
 Afari,
 Aristolochiæ,
 Gentianæ,
 Hyssopi siccæ,
 Amygdalarum amararum,
 Rubiæ,
 Calsiæ lignæ ueræ, ana sesquidrachmam.
 Piperis nigri,
 Zingiberis, ana drach.unam.
 Myrrham & bdellium uino infunde, cætera
 tere, & melle despumato, aut saccharo opti-
 mo excipe.

Hoc illud est dialacea maius, quod Mesuco
 iecinorosis, & ad uentriculi frigus adhibetur.
 Hepatis obstructions, inflationes, intēperiem
 frigidam, & duritias, essentiæ suæ tenuitate e-
 mendat, aquæ inter cutē rudimenta delet, men-
 ses ciet, scirrhum dissoluit, malum corporis ha-
 bitum propellit, urinas promouet, renumq; ac
 uesicæ duritias & calculos dissipat. Nobis pul-
 uere

uere seruat, atq; adeò rarò in usum uenit: tutius tamen quàm diacurcuma, ut inquit Manardus. Nil autem mirum uideri debet, si frigide in temperiei, & subnascentibus frigidis morbis adhibeatur, cum lacca primo ordine calfaciat, siccet uerò secundo. At uerò ut essentia tenuitate assumpta, ualentius aperiat: cum decocto schœmanthus & aristolochiæ lauant, colatumq; in mellis consistentiâ decoquunt: huiusmodiq; ablutionem laccæ præparationem uocant. Esse uerò laccam gummi quidam censent arboris Arabicæ: coloris quidem subrubelli & lucentis, quo infectores utuntur ad colorem baphicum kermesinum. Alij ne gummi quidem esse censent: sed fornicarum Indicarum stercus esse cõtendunt. Atq; id illis persuasionem induit, quòd tenuia bacillorum rameta comprehendat. Quidam laccam non esse Cancamum disputant: de quo statuere non est nostri instituti, cum ne assensionis suæ testes quidem desint. Alexandrini dialacca pondere & simplicibus ab hoc multum uariat: non secus ac illud quod à Nic. Præposito apud Platearium describitur. Est & aliud dialacca minus Mesuei, quo non utimur: hoc tamè paratu facilius. Actuarius duplex *διὰ τὰ χύον* fecit; quod nō multum ab his recedit. Quidam cimas iunci odorati addunt, & flores: quorum penuria stipitibus qui ad nos deferuntur, uti cogimur. Ad eadem facit dialacca, ad quæ diacurcuma: sed hoc illo usitatius est, etsi non æquè tutum.

f

Rarus

Lacca præparatio. ἢ gum

Rarus est eorum in tabellas usus, sed sæpius in pulueres uenit.

Pleres Archonticon Nic.

℞ Cinnamomi,
 Caryophyllorum,
 Ligni aloes,
 Galangæ,
 Spicæ Indicæ,
 Nucis moschatæ,
 Zingiberis,
 Spodij,
 Schœmanthos,
 Cyperi,
 Rosarum,
 Violarum, ana drach. unam, gr. quindecim.
 Folij,
 Glycyrrhizæ,
 Mastiches,
 Styracis,
 Sampsuchi,
 Balsamitæ,
 Ozymi,
 Cardamomi,
 Macropiperis,
 Baccarum myrti,
 Corticis citri, ana script. duo, gr. quinque.
 Margaritarum splendorum,
 Been albi & rubri,
 Coralli rubri,

Serici

Serici usti, ana script. unū, gr. duo & dimidiū.

Moschi grana septem & dimidium.

~~Caphura~~ gr. quinque.

Sacchari quod satis est.

Mirū est quān nobis omnibus huc usq; ar-
riferit deprauata huius electuarij appellatio. Et
profectò necesse est propter cōmunē omnium
uicium barbariē ipsam retinere, nī uelinus to-
gam saltāti inducere personæ (inquit ille.) Græ-
ca tamen appellatio, ex qua originem sumpsisse
necesse est, non patitur se tam fœdè deformari.
Vocatur igitur hæc Antidotus, *πληρὺς ἀρχωντικὸν*,
aut Electuarium *πληρὺς ἀρχωντικόν*, quasi principa-
le & eximium, quòd mirificè in restituendis ui-
ribus imbecillis ualeat: unde quasi implens di-
citur. Barbari Plirisarcoticon uocant. Et si uerò
Græcam redolet originem: ex quibus tamen
fluxerit, non est facile conijcere, quòd ex Nic.
Alexand. tantū desumpserimus. Id puluere
nobis est frequens, idq; in restauratijs illis
succatiunculis, quibus defectas uires ægrorum
refecimus: mirè enim *ἀνακληπτικόν* est. Cardiacis, W
melancholicis, tristibus, cibum euomentibus,
pulmonarijs, epilepticis succurrit. Cerebri sen-
sationes interceptas liberat, sensum deperditū,
& memoriā restituit. Stomachicis qui intempe-
rie uentriculi frigida laborant prodest, propter
benignum illum quem habet ex aromatibus ca-
lorem. Vnde mendum esse suspicor apud Ale-
xandrinum, quòd hanc confectionem stomachi

calori prodesse dicat. Nic. Præpositus macropiper & Leucopiper addit. Alexandrinus macropiper tantum ponit: & pro Been albo & rubro, hermodactylos rubeum & album scribit, suo more Been intelligens, ut sæpius apud eum uidere est. Vterque uerò conficit cum syrupo rosato. Quidam ~~ne caphuram~~ quidem addunt, propter uirosam quem habet saporem: sed huius loco santalos albos & rubros. Alij nympheæ flores, & rosas in aqua simplici, aut aqua rosarum decoquunt in syrupum: quo colato & percocto, & adhuc feruente, aromata per se trita imponunt: deinde lignum aloes, postea margaritas. Post quæ ambra & moschus, aut etiam, si uelis, caphura addenda sunt. Nos saccharo excipimus, ut diutius feruetur: quamuis antiqui quod syrupo cōdiebāt, diuturnitate temporis commendarunt. Balsami loco Balsamitem Latini codices exhibent: sed Balsami succedaneo potius utendum est. Est & Nicolao aliud Pleres archôticon simplex, illi tantum cognitum. Idem uerò margaritas non addit: & pro cortice citri, folio citreo utitur. Hæc omnia ex Præposito sumpsimus, quod cortice frequentius quam folio utamur: & his analepticiis margaritæ pondus adferant.

Rosata nouella Nic.

℞ Rosarum uiridium,

Glycyrrhizæ, ana unc, unam, script. duo & dimidium,

Cinnamomi

Cinnamomi drach. duas, script. duo.

Caryophyllorum,

Spicæ Indicæ,

Galangæ,

Gingiberis,

Nucis moschatæ, ...

Zedoariæ, ...

Styracis,

Cardamomi,

Seminis apij, ana script. unum, gr. octo.

Sacchari albissimi, aut mellis optimi quod
fatis est,

Efficax est hæc cōfectio ad stomachi & cor-
dis imbecillitatē, in his qui diutino morbo con-
flictantur. Vomitus, stomachi subuersiones &
nauseas compescit, in quem usum sæpe propina-
tur cum aqua rosarum stillaticia. Præcipuè uerò
ualet ad stomachi, hepatis & cordis intēperiem
calidam & siccam, quæ sitis uehementissimum
ardorem inducit. Eam enim quæ ex stomachi
uicio fit, statim sedat. Cardiacis & pulmonarijs
subuenit. Dissolutas & elaxatas uentriculi uires
restaurat. Sudores, qui plurimùm exoluunt, &
totius corporis uires exhauriūt, sistit. Vnde his
qui ex diutino morbo extenuati sunt, plurimùm
cōfert. Qui opus faciunt medicum, rosatam no-
uellam semper in stomachi magnis ardoribus
propinant: sed profectò dilui debet syrupo uio-
laceo, aut rosaceo, aut prunorum decocto, aut
hordei. febrilis tamen intentio semper timenda
f 3 est,

86 CONFECT. AROMAT.

est, in qua suspecta meritò fuerit, etsi temperata magis uideatur, quàm ad utrumuis extremum tendere. Hic sequutus sum Nic. Alexádrini fidẽ, cum ab ea Præpositi descriptio aliquantulũ deficiat. Paranda uenit saccharo magis quàm melle excepta. ~~Melle enim condita ab eo calorem sumit, & statim ueterasit.~~ Quidam saccharo in syrupum percocto condiunt: quæ ratio probabilior uidetur, si syrupus ille ex decocto rosarum & uiolarum, ex aqua rosacea fiat. Sic enim ad institutum uidebitur efficacior, quanquã his quoque dilui postea potest.

Lithontribon Nic.

℞ Spicæ Indicæ,
 Zingiberis,
 Xylobalsami,
 Acori,
 Cinnamomi,
 Peucedani,
 Mei,
 Trium piperum,
 Saxifragiæ, ana drach. duas & dimidiam.
 Opobalsami,
 Caryophyllorum,
 Costi,
 Rha pontici,
 Glycyrrhizæ,
 Cyperi,
 Tragacanthæ,

Seminis

Seminis Macedonici,
 Chamædryos,
 Seminis apij,
 Ameos,
 Seminis asparagi,
 Ocimi,
 Seminis urticæ,
 Seminis citri, ana drach. unâ, gr. quindecim.
 Folij,
 Croci,
 Floris iunci odorati,
 Calsiæ lignæ,
 Bdellij,
 Mastiches,
 Ireos,
 Amomi,
 Ligustici,
 Milij folis,
 Petroselini,
 Seseleos,
 Cardamomi,
 Anethi,
 Euphorbij,
 Lapidis lyncis,
 Olei nardini,
 Olei myrtini, ana script. unum.
 Moschi gr. quatuor.
 Mellis optimi, aut sacchari albisimi quod
 fatis est.

Omissurus eram hanc confectionē propter
 f 4 suppositam

suppositam optimorum medicamentorum dignationem, nisi à quibusdam parari emendicata quorundam simplicium uicaria fide mihi conficius essem. Sed quæ tamen à paucis admodum in usum trahitur, ob operosam nimis condituram, & magnâ qua pollet calefaciendi uim. Magni tamen est momenti ad ea quæ fronte pollicetur. Nephriticis enim, stranguriæ & dysuriæ promptè succurrit: iliorum, lumborû & renum grauitates, obstructions à frigidis & crassis ortas succis compescit. Vesicæ & renum calculos dissipat potentissimè, atq; inde expellit. Cuius miram ~~utilitatem in quodam nephritico uidi,~~ cum felicissimo successu. Validas habet calfaciendi & incidendi uires, ut quæuis alia quæ huiusmodi affectibus adhibentur, ut nō facilè cuius habitui cōueniat. Diluenda est uino, aut decocto aliquo: alioqui uix deglutitur. Illius uerò facultates Barbari suo more satis exprimunt, cum Lithontripon uocent, pro Lithontribo. Inde enim appellationem sumpsisse constat, quòd calculum ~~atterat in uesica & renibus.~~ Sumpta est autem ex Nic. Alexandrino, Antid. 181. In quo originem ipsam expressi, nisi quòd Nic. codices uiciati sunt in citrij semine, pro quo Irionem interpretes reposuerat. Nos uerò lithontribon ibi descriptum esse animaduertentes, ex Præposito citrium reliquimus, facili lapsu ex ~~uups~~ in ~~uups~~. Et certè citrij semen inter medicamenta diuretica ab eodè numeratur, Antid, 187. & ab omnibus

bus in Iustino , ut ne longius abeam . Addidi etiam ex Nic. olei myrtini script. unum, & moschi gr. quatuor : pro quibus cæteri omnes olei moschellini scriptulum, & gr. quatuor ponunt. Quibusdam melle conditur: alijs saccharo, & stillatio rosarū liquore, aut uino excipitur. Poteram in eisdem effectus Iustinum adscribere, ni omnibus esset exoletum: ac nisi ipse remos mihi inhibuisset, statuissetq; Pharmacopolium nostrū hac tantū suppellectile , quæ in usionem quotidianam ueniat, instituere : non autem his medicamentis, quæ sua uetustate in ægrorum perniciem coniurent, onerare.

Diacomeron Nic.

℞ Antophyllorum,
 Zingiberis, ana drach, quinque, script. unum,
 gr. sexdecim.
 Cinnamomi,
 Carnium dactylorum,
 Caryophyllorum, ana drach. quatuor, script.
 unum, gr. sexdecim.
 Galangæ,
 Spicæ Indicæ,
 Zedoariæ,
 Costi,
 Pyrethri,
 Coralli albi,
 Coralli rubei,
 Rha pontici,

℥ 5   Saliuncæ,

Saliuncæ,
 Tragacanthæ,
 Anacardij,
 Ofsium dactylorum,
 Carpobalsami,
 Anifi,
 Baccarum iuniperi,
 Leucopiperis,
 Macropiperis, ana drach. unam, script. duo,
 gr. octo.
 Limaturæ auri puri,
 Limaturæ argenti meri,
 Ofsium de corde cerui, ana script. duo &
 dimidium.
 Rafuræ eboris,
 Moschi, ana script. unum, gr. septem.
 Ambaris script. unum.
 Sacchari quod satis sit.

Diacomeron uulgò dicitur, Aëtuario Dia-
 camaron, nominis notatione prorsus incogni-
 ta, cùm Diathamaron à palmulis dici debeat.
 Thamar enim Arabibus dactylon significat. An-
 riquata penè confectio. Prodest tamen difficul-
 ter spirantibus, arteriacis, tussientibus, tabidis,
 & omni thoracis & stomachi noxæ, aquæ subter
 cutem fusæ, nephriticis. Renum namque impo-
 tentiæ & debilitati succurrit: ueneremur ~~enim~~ ^{enim} mortuâ
 excitat, & corpora saginat. Sumptum ex Nic. A-
 lexand. Antid. 39. quæ tamen non parum ab ista
 differt, Sic enim post baccas iuniperi legit: Mar-
 garitarum

garitarum perforatarum & integrarū, ana exigij dimidium, hoc est script. duo. moschi gr. tria. blattij bizantis script. duo. trium piperum, ana drach. unam, script. duo, gr. octo. auri puri, argēti sinceri, ofsis cordis ceruini, sing. script. duo & dimidium. eboris ramenti, ambaris, sing. script. unum, gr. septem. Paratur cum rosaceo melle, & saccharo. Dantur eo utentibus drach. tres ex uino. Actuarij diacamaron habet Cinnamomi, caryophyllorum, spicæ, zingiberis, zaduaris, costi, pyrethri, rhei, nardi Celticæ, sing. unciam. anacardij, piperis nigri, albi & longi, cardamomi, anisi, sing. semunciam. eboris, ofsium palmularum, ofsis cordis ceruini, corallij, sing. sextulam, script. duo. moschi, balsami, utriusque script. duo. mellis rosacei quantum sat est. Porro Antophyllus Nicolao etiam interprete grandem caryophyllum significat, qui ad maturitatem peruenit, nucleo intus duro, bifidoque.

Actuarij
diacamaron.

~~Antophyllus~~

Elect. Ducis Nic.

℞ Anisi drach. duas, gr. quindecim.

Glycyrrhizæ,

Mastiches, ana script. duo, gr. quinque.

Chamædryos,

Cinnamomi,

Zingiberis,

Galangæ,

Fœniculi,

Cari, ana script. unum, gr. quindecim.

Cassia

Cassia lignæ,
Calaminthæ,
Dauci,
Pyrethri,
Piperis albi,
Piperis longi,
Cyperi,
Floris iunci odorati,
Ireos,
Amomi,
Folij,
Azari, ana script. unum.
Spicæ nardi,
Crocī,
Gummi Arabici,
Tragacanthæ,
Seminis anethi,
Calami aromatici,
Cubebæ,
Caryophyllorum,
Carpobalsami,
Cardamomi,
Libyftici,
Petroselinī Macedonici,
Baccarum iuniperi,
Seseli,
Quinquefolij,
Seminis asparagi,
Seminis citri,
Radicis acori,

Ammeos,

Ammeos,
 Rha pontici,
 Nucis moschatæ,
 Ligni aloes,
 Ocimi,
 Milij folis,
 Seminis saxifragiæ,
 Citruli,
 Cucurbitæ,
 Cucumeris,
 Melonis,
 Scariolæ,
 Petroselini,
 Been albi & rubri,
 Styracis calamitæ, ana script. dimidiū, gr. tria.
 Penidiorum semunciam, script. duo.
 Sacchari albissimi quod satis sit.

Sumptū ex Nicolai Latinis codicibus quibusdam, in usum uenit, ad cruditatem & inflationem stomachi, intestinorum, ileon & calculum. Rarum est, ideoque penè operam nostram effugit, ut & cetera plurima, quibus (quòd nullum applausum habitura sint) locum in orchettrā nostra non dabimus: qualia sunt Dianthos, dia-
 cinnamomum, diaprasium, diahyssopum, atque alia eiusdem generis.

+ comp. in postea
 prima vol. 17
 Hyssopus notus

Confectio ex granis tinctorijs Alex. seu altissimis

Accipe serici crudi, & succo granorum tinctoriorum recenter tinctorum libram unam. succi pomorum

94 CONFECT. AROMAT.

inorum dulcium, & aquæ rosarum, ana libram unam & dimidiam, uigintiquatuor horis macerandam: deinde paulisper incoquendam, donec liquores isti rubeant. Hos expresso & abiecto sesquico, coque cum sacchari optimi libra una & dimidia ad mellis crassitudinem. Quibus ab igne depositis, sed adhuc calentibus, misce ambaris crudi minutim concisi drach. quatuor. Quo liquato, injice puluerem sequentem. Ligni aloes crudi, cinnamomi crassi, ana drach. sex. lapidis cyanei loti & præparati, margaritarum albarum ana drach. duas. foliorum auri boni drach. unâ: moschi laudatissimi script. unum.

Confectio Alkermes uulgò dicitur, magnæ, non tamen apud omnes, efficaciæ. Probatissimâ enim quidam in re Medica uiri, in quorum numero censetur doctiss. Manardus, eam parui æstimant. Experientia tamen quorundam effecit, ut eorum testimonio, huius comprobata sit autoritas, & uirtus in longo morbo fessis, conualescentibus, deiectis, & uelut moribundis. Diuina enim uelut quadam uirgula languentes uires reficit & recreat. Syncopi & cordis palpitationi, infantiæ febricitantium, & mœrori succurrit. Tristitiam & mentis alienationem depellit. Quæ ut non omnino contemnenda sunt, ita profectò eorum opinionem qui coccum baphi-
cam ob nescio quasdam affectiones improbant, eleuant: quæ uirorum doctissimorum trutinam & examen subiit, ut ne in eo quidem no-
bis

bis desudandum sit. Non desunt etiam quidam
 qui ferici infecturam hanc damnent, ut nullius
 momenti, nec medicamentis adhibendam cen-
 seant. Qua de re aliàs fortasse dicendum erit
 fusius. Quod reliquum est in hac confectio-
 ne, ut lapidem cyaneum ob purgatorias & male-
 ficas, vires damnent: nã illi sibi rem malè esse
 factam sciant. ~~Medicamentorum enim impro-~~
~~bitas aliorum mixtura per sepe condulcatur &~~
 temperatur. quod Cyaneo lapidi accidit, qui uel
 tantillo pondere minimum naturæ munia læ-
 dere possit. Quòd enim acrimonia urit, ulce-
 rat, putrefacit, id admouendo fortitur, ut te-
 statur Dioscorides: ut non mirum sit, medica-
 menta sumendo, & admouendo, facultatibus &
 uiribus plurimùm variare, quod scribit Gale-
 nus libro de Ther. ad Pisonem. Quinetiam hunc
 ne tantillum reformidant, qui hanc confectio-
 nem parui faciunt, uiri eruditissimi. Lotum e-
 nim affectus melancholicos plurimùm iuuare,
 sibi testatum esse experientia rerum magistra
 tradunt: ut parum mihi promouisse uideantur,
 qui hoc nomine confectioem istam suggillant.
 Huius confectio Mesueo debetur: cuius etiam
 meminit in lapide Cyaneo, non parum immu-
 tatis ponderibus. Siccum hoc medicamentum
 à quibusdam præparatur, frequentius
 tamen in electuarij liqui-
 di formam.

but grande Lotum

• 1

Confectio

Confectio anacardina Mes.

℞ Piperis nigri,
 Piperis longi,
 Myrobalanorum cepularum,
 Emblicarum,
 Bellecicarum,
 Indarum,
 Castorei, ana drach. duas.
 Costi,
 Anacardi,
 Melissophylli,
 Sacchari boni,
 Baccarum lauri, ana drach. sex.
 Cyperi drach. quatuor.

Tere anacardos per se, deinde cætera excipe butyro uaccino & melle, simul coctis portione æquali.

Non eram appositurus hanc confectiorem, propter rarum eius usum, nisi quibusdam celebrem esse scirem, ueterum Medicorū, qui opus factitarunt medicum exemplo. Ea enim ut e batur in frigidis cerebri affectibus, ut congelatis & sideratis, in quibus febrium motus non uerebantur. Est enim circumspecti hominis (ut inquit Celsus) & nouare interdum & augere morbum, & febres accendere: quia curationem ubi id quod est non recipit, potest recipere id quod futurū est. Nobis ferè febrium facili transitu hæc curandi ratio suspecta est, ne magis temeritate quam

quàm ratione ægri sibi restituti uideantur. Fe-
brium tamen studium non semper refugit anti-
quitas, ut his uerbis testatur Celsus: Deniq; ipsa *Lib. 2. cap. 8.*
febris (quod maxime mirum uideri potest) sepe
præsidio est. Nam & præcordiorum dolores, si
sine inflammatione sunt, finit: & in iecinoris do-
lore succurrit, & neruorum distensionem rigo-
remque (si postea cœpit) ex toto tollit, & ex dif-
ficultate urinæ morbum tenuioris intestini or-
tum, si urinam per calorem mouet, leuat. Quæ
omnia ex Aph. sumpta sunt. Hæc igitur confe-
ctio suo calore uehementi exoleuit, potestque
uentris totius inferioris & cerebri affectus fri-
gidus sanare. Animi munia & sensuum officinā
defæcato & tenuato sanguine perpurgat, illu-
strioremque quodammodo reddit. Sumpta est
ex Auienna lib. 5. indeq; omnino expressa, qui
eam electuariam Sapientum & Salomonis uo-
cat: ubi quod Burungi dicitur, uariè ab autori-
bus explicatur. Quidam enim melanthium, alij
ocimum, nonnulli cubebas: alij quoque erysi-
mon significare contendunt. Nos cum Serapio-
ne Melissophyllum accepimus: etsi mihi cōsci-
us sum, hic quosdam erucæ semen supponere. Est
confectio anacardina Rhasis in resolutione ner-
uorum ab hac differens, qua utitur ad affectus
cerebri frigidos, ~~spasmus, neruorum inconti-~~
~~nentiam & sideratos.~~ Alia quoque describitur
Mesueo in Paralyfi. Aliud uerò est dianacardon
Actuarij & Nic. Theodoretos ex anacardjs: cu-

98 CONFECT. AROMAT.

ius descriptiones duas affert, non multum ab A.
ctuario differentes, huic tamē longē dissimiles.
Sunt & duæ confectiōes anacardinæ Auicen-
næ, omnino dissimiles. Est & theodoreton Pau-
li ex anacardijs. Fermentatione autem indiget:
ideoque post sex menses datur, dum anacardo-
rum uis efferbuit: alioqui periculosa. Propina-
bat Mesueus cū aqua fœniculi & apij, ea adhibita
cautione, ut laborē, iram, & cetera omnia calefa-
cientia immodicē, & uacuātia suspecta haberet.

Nicleta Nicol.

- ℞ Myrobalanorum citrinarum,
Cepularum,
Belliricarum,
Emblicarum,
Magnarum, hoc est Indarum ustrarum, ana
drach. duas & dimidiam.
Cardami seminis, hoc est nasturcij,
Cumini,
Anisi,
Fœniculi,
Ameos,
Cari, ana sesquidrachmam,
Spodij,
Balauftiorum,
Sumach,
Gummi Arabici,
Mastiches, ana drach. unam, gr. quindecim.
Sic conficito. Semina maceretur aceto die

SECTIO PRIMA.

99

de nocte: postea aflata & exquisitè læuigata cū
oleo rosaceo fricentur multoties, donec rursus
siccentur, & oleum combibant: frictio autem
manibus fiat. Postea reliqua trita in pollinem
admisceantur, & serapio myrtino subigantur.
Irrigata & diligēter subacta decoquantur exi-
guo igne, remota in uase tepida recondantur.
Dantur uesperis decubitoris, aut media nocte
drach. tres aut quatuor, cum decocto plantagi-
nis maioris, polygoni, rhois culinarij, radice
symphyti, aut cum baccis myrti. Rarò usurpa-
tur, affectibus omnibus cœliacis confert, inflā-
mationibus intestinorum, eorumq; lēuoribus
& torminibus: aluum immodicè profusam si-
stet, & hæmorrhoidas compescit. Sumpta est
descriptio ex Alexandrino, cui mastichen ex
Latinis codicibus addidimus. Mictetam au-
tem ab Italis denominatam, idem autor fate-
tur. Nos hic inter confectiōnes recensuimus:
cū à quibusdam, magnis & opiatīs cōfectiō-
nibus, nescio quo iure, annumeretur. Huius e-
tiam quam enumerauimus confectio-
nem agnoscit Platearius, in uul-
gatis Nic. codicibus.

DE CONFECTIO- NIBVS OPIATIS.

SECTIO SECVNDA.

Explicata prima Antidotorum a-
cie, Secundam instauramus, in
qua Antidotosa nodinas, aut stu-
pefacientes, Barbari non ignota
ratione Opiatas uocant, locau-
mus. Quæ etsi uariam admodum sortiuntur ap-
pellationem (Anodina enim modò dicuntur,
quibusdam Narcotica, Gal. lib. κατ. τέπ. Colica
ab affectu dolores maximos experiēte) nobis
tamen usitato Pharmacopœorum & ueterum
Med. nomine insigniuntur. Quanquam ea no-
minis ratio latius quoque apud eos pateat. At
uerò, ut nec temerè sunt adhibenda stupefa-
cientia medicamenta: sic, ubi usus postulat, si
infra substiteris, & timidius egeris, ægrum pes-
fundabis. Quare ab antiquis diligens adhibita
est cautio: dum ijs quæ suo uelut rigore sensus
congelant & stupefaciunt, calida temperant,
quæ sua ui frigidis, ideoque obtusis, & nullo
modo penetrantibus uiam munirent, stupefa-
cientiumque ignauiam & congelationem (que
uera sunt mortis rudimenta) coercerēt. Quod
significauit Gal. lib. 3. Comp. phar. sec. partes:
cum narcoticis adhibitum castorium torreri
prohibet,

prohibet, ne ustulatione uim quæ uehemẽtem
 medicamento stuporem obtundit, adimas. Ha-
 bent porro hæc quoq; medicamenta suos or-
 dines & dignationes. Quædam enim Colica
 dicuntur, quòd uehemētissimis affectibus me-
 deantur, atque ea nuncupatione maximam æ-
 nodynorum æstimationem sortita sunt. Alia
 uerò quæ paululùm à uehementia deflectunt,
 cæteris partibus adhibentur, ut thoraci & pul-
 monibus affectis: qualia sunt, quæ tabidis &
 sanguinem refundentibus, destillationibus a-
 crius, & inquieti nocturnæ adhibentur. Sic i-
 gitur ab exquisito partium dolentium sensu, &
 ualentissimo dolore deducta est horum medi-
 camentorũ uis. Quòd enim affectus colici tam
 uehementes dolores sæpe cõmoueant, ut syn-
 copen, & uirium omnium præcipitem lapsum
 afferant: ideo uehementia narcotica Colica à
 Galeno & Actuario dicta sunt, ut eodem nomi-
 ne sui dignitatem & affectus remedium præ se
 ferant. His enim in uehementissimo colici af-
 fectus impetu sæpe uti cogimur, ut scribit Gal.
 lib. Meth. 12. Atque ut horum quæ suo nomine
 uehementiam præ se ferũt, ualde suspectus est
 usus: sic non nisi iam suppeditatis præ dolore
 uiribus, & in uehementissimis affectibus locũ
 habent. Quorũ ratione uehementer suspectos
 coli, aurium, dentium & oculorum dolores ha-
 bet Gal. lib. De comp. ph. part. secundo. Quia
 uerò nõ nisi accisis uiribus exhibentur, quãdo

uel quâtuvis leue periculum maximè suspectum sit: à stupefacientibus præsertim, cum primorum corporû simplices naturæ plurimum affectæ sint: peruicit ratio, ut ab antiquis Medicis non nisi permixtis calidis & refrigeratiuum uiribus refrenatis temperarentur. Acquum enim fuit, in uirium præcipiti periculo, leuem sensuum iacturam quantulacunque ignei caloris & uitæ portione compensare, dum (ut inquit Celsus) satius est anceps aliquod auxiliû experiri, quàm nullum. At uerò magna in his cautio adhibenda est, ne dum uiribus in dolore sedando cõsulimus, temerario quodam usu totius uitæ munia pessum eant. Horum igitur omnium medicamentorum, quæ quadam naturæ proprietate igneo & uitali nostro calori inimica sunt, diligens habendus est delectus, & magnæ in assumendo circumscriptiones adhibendæ. Quæ quia à Gal. fusissimè lib. 12. Meth. aph. 31. lib. 6. lib. 7 & 9. Comp. phar. part. & à Mesueo theoremate tertio explicatur: in præsentia à nobis omittentur, ne uideamur actum agere: cum nobis abundè satisfactum esse ducamus, si digitos (ut dicitur) ad fontes intenderimus. Primas autem tenet in curationum medicarû usu ex narcoticis medicamentis Philonium, quod ab Auicenna & Nic. Romanum dicitur, quod Romæ magnum usum obtinuerit: primum Philoni medico Tharsensi à Galeño attributum, & quod enigmaticè admodum descriptum

descriptus esset, egregiè explicatũ lib. 9. Comp. phar. part. In quo propinando uniuersalis confectionum opiatarum cautio obseruari debet, ut non temperius quàm refrenata narticorum ui adhibeatur: quod tempus sex mensium. aut anni spacio post mixtionem circumscribit Gal. aut ne iam exoleta stupefacientium ui, qua dolorum securitatem facit, irritum quis med. afferat, ex quo post decimũ mixtionis annum effectas habet facultates. Huiusmodi quoq; medicamenta, quæ non omnino suspitione vacuam, sed paulò cautiorem adhibitionem faciunt, non nisi ruptis à morbo inducijs, & fatiscientium uirium annixu, inani stomacho, & egregiè perpurgato corpore adhiberi debent. Quibus adhibitis, cibum quoq; in horas quinque sustetamus: ut ne quid à med. affectus uentriculus malè cibum habeat, nisi si ad insomniã adhibentur. Tunc enim non ita longo intervallo cibũ ferotinũ sequuntur. Philonij igitur Romani quod describit Nic. hæc esto formula,

Philonium maius, seu Ro. Nic.

℞ Leucopiperis,
Hyoscyami albi, ana drach. quinque,
Opij, drach. duas & dimidiam.
Cassia, drach. unam & dimidiam,
Seminis apij, drach. unam.
Petroselini Macedonici,
Fœniculi,

Dauci Cretici, ana script. duo, gr. quinque.

Croci drachmæ dimidium.

Spicæ Indicæ,

Pyrethri,

Zedoariæ, ana gr. quindecim.

Cinnamomi, drach. unam & dimidiam.

Euphorbij,

Costi, ana drach. unam.

Mellis optimi despumati triplo excipe.

Hoc est usu commendatum Philonium, quo utitur in curationibus suis Medici, à Nic. famam & autoritatē capiens, quod nec à re-ctis stupefacientium medicamētorum legibus deficit. Plurima enim aromatica recipit, quæ narcoticorum uim refrenent, & morborum frigidorum crudorumq; humorum affectiones, quibus adhibentur, euincant. Id enim fecisse quamplurimos in Philonis medicamēto, scribit Gal. lib. 9. Comp. phar. part. Addūtur etiam semina diuretica, quæ humores crassos, uiscidos, tenuent, dissecant, & per urinas exturbēt, unaq; medicamento suauitatem addant. Philo Tharsensis ex Aromaticis solā nardum suo Philonio addidit, quod descriptum à Galeno ferè cum Mesuei descriptione consentit, nisi quod Castorium pro Euphorbio posuit Mesues. Hoc med. à Philone mutuatum antiquis celebre fuit, ut Paulo, Actuário, Aetio, & Oribasio: quibusdam tamē parumper immutatis. Oribasius enim piperis albi drach. uiginti quin-
que

que ponit, & Paulus hyoscyami drach. octo. A-
 ctuarius etiam quinto Meth. multum pondere
 uariat. Ex hoc quoque uelut fonte med. ana-
 logiam mutuatus est Nic. cū opium, crocum,
 piper album & hyoscyamum ad Gal. trutinam
 expendit. Cetera uerò plurima non ingratè ad
 maiorem cautionem adhibentur: præsertim si
 costi loco myrrha & castorium, quod faciunt
 quidam ex Gal. præscripto, addantur: ut non il-
 libenter huius usum omnibus tritum confir-
 marim, ad uehementissimorum dolorum fa-
 ciendas inducias. Colicos enim affectus dolo-
 ris prerogatiua quadam insignes, ceterarumq;
 partium lethales dolores, uentris, hypochon-
 driorū, uentriculi, uteri, hepatis, lienis, renum
 ab intemperie frigida, flatibus crassis, aut cru-
 dis humoribus excitatos, sedat: tusses intensis-
 simas, suffocationis periculū ex cordis aut pul-
 modis incendio, singultum etiam uehementē,
 & urinæ difficultatem liberat. Sanguinis edu-
 ctionibus, tabidis, suspiriosis, pleuriticis con-
 fert. Hemorrhagiam sistit, insomniam leuat, &
 somni conciliatione uires reficit & recreat: do-
 loresque omnes abigit. Pro uarijs scopis uariè
 diluitur: modò enim posca, modò uino: quin
 & in oxymelite & ænomelite propinatur, ut &
 Actuarius cū hypocistidis succo, & uini paxil-
 lo stomachicis datur, & suspiriosis cū thymi aut
 pulegij decocto. Sic sanguinem expuentibus
 cum polygoni succo propinamus: nauseabun-

Lib. 5. Meth.

dis, & in stomachi moribus cum absinthij aut
 pulegij decocto adhibet Nic. Alexādrinus, qui
 Philonij tres habet descriptiones, plurimum
 inter se dissimiles, & à nostris differentes. Au-
 cennas lib. quinto huius Philonij Romani me-
 minit, Tharsenseque uocat, & ex Galeno capit;
 pauca tamen addit. Meminit & Philonij Persi-
 ci, quod ad uteri hēmorrhagiam, fluxum, pro-
 cidentiam, sanguinis sputum, mēstruorum ni-
 mium profluuium, & abortionis metum adhi-
 bet, non longè ab eo quod Mesueo attribuitur
 diuersum. Ponderibus enim tantum, ijsq; pau-
 cis uariat. Philonium istud Romanum in coli-
 cis affectibus præcipuā habet dignitatem, eiq;
 affectui adhibet Gal. lib. 2. De loc. aff. Doloris
 enim immensitas sæpe totam in se curationem
 intendit, & in miserā uitæ desperationem ple-
 rosque iniecit. Dosis est adultis auellanæ ma-
 gnitudo, minoribus & delicatoribus fabæ,
 pueris ciceris, in potu conuenienti.

Cap. 1.

Gal. lib. 12.
Meth.*Zazenea Mes.*

℞ Castorij,
 Opij,
 Piperis,
 Macropiperis,
 Galbani,
 Costi,
 Cinnamomi,
 Phu,

Mei,

Mei,

Dauci,

Afari,

Croci, ana partes æquales.

Excipe mellis despumati triplo, aut sapa.

Quibusdam Musa Enea, alijs Zazenea, uel Egetea, alijs Sagenea, quibusdam etiam Azaranij Antidotus dicitur. Quam hic non eram appositurus, propter infrequētem eius usum, nisi me in hanc causam imposuisset doctiss. Manardus: qui hac Antidoto miro successu restibilem fertilitatem se fecisse scribit. Vteri enim intemperiem frigidam, indeq; natam sterilitatem, pessa subdita cum oleo lirino, aut etiam copota leuat. Subdita tamen tutior est, nec ultra tres aut quatuor horas teneri debet, idque dierum interuallo interposito. In quem usum venire debet ab anno mixturæ secundo ad septimum. Quod si ad dentium cruciatus adhibueris, perpetuā penè huius mali causam, frigidam multam pituitam discutit, doloremque tollit, si ter aut quater die denti dolenti imposueris: parua tamen mora, idque citra deglutitionem, ne opij malum tibi arceffas. Sed non nisi perpurcato corpore, & quadam tenus cocta materia, leuamētum sentitur. Mesueus ad intemperiem omnem frigidam adhibet & flatibus dissipandis, indeque abortis doloribus. Colicos dolores uteri & uentriculi, ex crassis, frigidis & aerosis humoribus sanat. Vrinæ difficul-

tatem,

tatem, renum dolores, & pectoris, à frigida & crassa pituita dissoluit. Auicennas lib. 5. multas huius Antidoti descriptiones habet, minimùm ab hac differentes, ijsdemq; usibus accommodatas. Cum uino exhibet ab aurei semisse ad integrum aureum. Nic. Præpositus aliam habet Musæ descriptionem, nemini usitatam, nec uerò satis tutam. Nic. uerò Alexandrinus tres habet Musæ Antidoti descriptiones, quæ etsi ferè compositionis ratione cum illa consentiunt: diuersos tamen morborum scopos intendunt.

Athanasia magna.

℞ Cinnamomi,

Cassie lignæ, ana drach. tres, gr. septem.

Croci,

Floris iunci odorati,

Styracis calamitæ,

Phu,

Seseleos,

Bethonicæ,

Seminis hyoscyami,

Apij,

Dauci,

Anisi,

Opij, ana sesquidrachmam, gr. tria.

Spicæ,

Folij,

Castorij,

Myrrhæ,

Lapidis

Lapidis hēmatitis,
Sanguinis draconis,
Corallij rubri,
Mumiæ,
Boli Armeniæ,
Symphyti,
Helenij,
Acori,
Asari,
Corticis rad. mandragoræ,
Polij,
Baccarum lauri,
Mei,
Macropiperis,
Leucopiperis,
Seminis petroselini, ana drach. dimidiam.
Seminis quinqueneruiæ, hoc est plantagi-
nis minoris,
Myrti,
Rosarum, ana script. tria, gr. quatuor.
Succi hypocistidos,
Acaciæ,
Seminis oxyacanthæ & succi eius, sing.
unc. duas.

Succi quinqueneruiæ unc. tres.

Mellis Attici, aut sacchari quod satis sit.

Sumptuosa magis, & ad ostentationem pa-
rata confectio, quàm necessaria. In cuius descri-
ptione primas Nicolao debent, qui eam in u-
sum deducūt. Sumpta est ex tertia Nic. Alexā-
drini

no CŌNFECT. OPIATÆ.

drini descriptione inter multas Athanasie formulas, eoque nomine præcipuè, quòd quæ in uulgatis Nic. codicibus legitur, magna ex parte diminuta sit & corrupta: in qua præsertim pro Selenio lemmiam, hoc est auripigmentum, pundo ueterum errore poni sciam. In curationibus igitur, à quibusdam ad omne sanguinis effluuium adhibetur: quòd magis adstringat, quàm quæ Mesueo describitur. Dysenteriae, lienteriae, gonorrhœæ, diabeti & urinæ profluvio benefacit, eamque Medici ad omne fluxionum genus sistendum adhibēt. Mesuei descriptio, quæ omnino ex Auicenna lib. quinto desumpta est, ad ea quæ præ se fert longè efficacior. In qua describenda ueterum auctoritatem quadamtenus secutus uidetur, nisi (ut fit) inualecente temporum ignavia superstitione nimis quædam adhiberentur. Gal. Athanasie & Ambrosie Antidoti meminit passim libris

Lib. 8. & 14. Meth. & Sa. tu. Theriacæque comparat, eas tamen neutiquam describit. Ambrosiam etiam ex Zopyro regi Ptolemæo exhibitam describit Celsus lib. 5. cap. 23. Quod si quis in Athanasie nomine sibi placet: potest Pauli Athanasiam lib. 7 descriptam, & Oribasio assertam ad pleuriticorum dolores, omnemque indolentiam assumere, eaque non secus ac Philonio uti, quæ recipit cassiæ drach. octo. spicæ nardi, amomi, croci, opij, styracis, myrrhæ, costi, sing. drach. quatuor. mellis despumati quod satis est. Est & Antidotum

Pauli Athanasia.

SECTIO SECVNDA. 11

Antidotum Mithridatis Athanasiū triplex, lib.
2. de Antid. & Athanasia hepatica Tralliani,
quarum hodie nulla est in usu. Nicolai Athana-
sia ad omnem hæmorrhagiam indita, adhibita
aut supposita satis est efficax, atque eo nomine
ualde ab omnibus commendatur. Auicennas
duas Athanasix descriptiones habet, quarum
prior Mesuei nomine satis probatur: minor
uero apud omnes desijt.

Requies Nic.

R Rosarum,
Violarum, ana drach. tres.
Opij,
Hyoscyami,
Papaueris albi,
Corticum mandragoræ,
Intybi,
Lactucæ,
Portulacæ,
Psyllij,
Nucis moschatæ,
Cinnamomi,
Zingiberis, ana drach. unam & dimidiam.
Santali albi & rubri,
Spodij,
Tragacanthæ, ana script. duo, gr. quinque.
Sacchari candi drachmam unam.
Sacchari & stillaticij rosarum liquoris quod
satis sit.

Hanc

Antid. 205.

Hanc confectiōem Requiem à Romanis dici scribit Alexandrinus, describitque sub nomine Antidoti ad febres continuas & ardentes, omnemque febrilem affectum: omnes denique febres magnas, Romana lingua appellatas Acutas. Vnde certè integra petèda est, cum in uulgatis codicibus sit diminuta, & in Græcis etiam ponderibus defecta. Nomen habet ab efficacitate. Insomniæ enim medetur, & inquieti, somnum facit in febribus præcipuè assiduïs & peracutis, synocho & ardente, uacuata paulò ante humoris efferuescentia, temporibus & manuum pulsibus inuncta. Cordis calorem mitigat. Exhibet autem sæpe cum syrupo uiolaceo, in quo lactucæ semen tritum, per noctem infusum fuerit. Datur etiã syrupo rosato aqua rosacea temperata, aut etiam ab his postea expressa, licet non ita præsentis auxilio. lectum petituris propinari debet, longo antè interuallo præsumpto cibo. Ex his uerò tritis in aqua coctis, & cum saccharo conditis, syrupus ad insomniam non inefficax parari potest.

Tryphera magna Nic.

℞ Opii drach. duas.

Cynnamomi,
Caryophyllorum,
Galangæ,
Spicæ Indicæ,
Zedoariæ,

Zingiberis,

Zingiberis,
Costi,
Storacis calamitæ,
Calami aromatici,
Cyperi,
Iridis,
Peucedani,
Acori,
Mandragoræ,
Nardi Celticæ,
Rosarum,
Piperis,
Anisi,
Apij,
Petroselinì Macedonici,
Fœniculi,
Dauci,
Hyoscyami,
Cumini,
Ocimi, ana drach. unam.

Mellis despumati optimi triplum.

Trypherarum varia est, ut nominis, ita & confectionum ratio. Trypheras dici (ut alias inanes nominis notationes omittam) delicatas per antiphrasin, quòd amaræ sint : non magni est nominis, ut nec ambitiosa nimis appellationis conquisitio alicuius est ponderis. Sed profectò Trypherę delicatę dici possunt, quòd totius corporis colorem, & oris odorem commendent, ac delicatam quandam commenda-

h   bilis

*Lib. 6. Meth.
cap. 6.*

bilis speciei ostentationem præ se ferant. Putredines enim humorum emendât, genuinam corporis succulentiam restituunt, formæ corrumpi cœptæ uicium redimunt, & ut cætera cosmetica ad ornatum plurimum faciunt. Sic pancratiaſtarum *τροφῆρον* Actuatio dicitur Delicatum, quòd ad ambuſta ualet, & cicatricis ueſtigia deleat. Hæc autem Trypherae deſcriptio, quæ ex Nic. Alexandrino ad uerbum penè deſcripta eſt, in uſum uenit ad muliebria mala. Cum opio quidem ad matricis uicia, uteri dolorificas præfocationes, errabundos à retorrido, fœculento & ambuſto menſtruo ſanguine uapores, qui mentem perſepe emouent, cum uino decoctionis artemiſiæ exhibetur. Nò rarò tamen ſine opio iſſdem affectibus adhibetur, frigida uteri intemperiem, pituitoſas & albidas mulierũ fluxiones emendat, menſtruum craſſam fœculentiam diſſecat, uacuat & educit ex artemiſiæ intrito cum oleo moſchato (Moſcellinũ dicimus) ſubdita. Craſſos enim, frigidos & uiſcidos humores diſſipat, & uacuationi præparat: primumque ueluti mucoſam quandam pituitam educit: tandem uerò menſtruis & fœculento ſanguini uiam facit. Ad ſtomachi uicia datur cum aniſi aut fœniculi decocto, aut etiã cum uino. Nic. Alexandrinus in Tryphera magna Antid. 210. ad finẽ habet, Fœniculi, ſinoniſ, dauci, hyſſopi, ocimi, hyoſcyami, ſing. drach. cum reliquis conſentit: ut hæc quoque

quoque ad descriptionis integritatem addenda existimem. Cumini nō meminit, ideoq; pro finone mendosè in Latinis suppositum credo, quòd Cinonem aliquando scribant. Tryphera-
 rum multæ sunt descriptiones Mesueo, Alexá-
 drino & Auicennæ: sed in his tritæ sunt tryphe-
 ra Persica, & tryphera Phenonis minor, quam
 ad nimium alui fluorē, hæmorrhoidum & mē-
 sium cursum adhibet, quòd stomoma & tama-
 ricis fructus sola ex adstringentium numero
 recipiat: sed profectò tenuantium & inciden-
 tium magna uis calore suo, & essentia tenuita-
 te, adstrictionem illam aliqua ex parte labefa-
 ctat, & effectiōibus pugnat. ut facilè contē-
 derim, in his scopis huiusmodi aromatis parcē-
 dum esse. Ad albos uteri fluores, & alios frigo-
 ri succedentes affectus, potest esse salubris, &
 ad uentriculi cruditates, humorumq; putredi-
 nes, dum ne stomoma, nimiamq; adstrictio-
 nem recipiat, quæ illis malis prorsus est inimi-
 ca. Quare ut est usu rara, ita illi libertatem asse-
 ro: nec uerò hic descriptam uolumus, ut ne ad-
 dam myrobalanos recipere, quæ nobis sunt
 marcidæ, & penè inefficaces. Auicennas in sua
 Tryphera magnæ descriptione scoriā ferri ad-
 dit. Alexandrinus quoque in sua Tryphera è
 ferro stomoma ponit, quæ ex hac quodammo-
 do expressa uidetur. Tryphera Persicæ compo-
 sitionem confusam, inordinatam, negocij ple-
 nam, ideoq; usui raram omitimus, quòd me-

Ant. 222.

*Tryphera
Persica.*

dicamentis paulò simplicioribus eundem scopum liceat nobis consequi. Præterquàm quòd in myrobalanis, quas ex composito bis addit, medicamento magnam uim ponit, quæ hoc nomine nobis in suspensionem uenit: partim quòd ijs recentibus careamus: partim etiam quòd prima decoctio myrobalanorù uires exoluat: nec exactè admodù decoctionis ordinem hæc compositio seruet. Deinde etiam, quia longæ decoctionis parciolem copiam facit, dum depuratorum succorù lib. oëto nimia ebullitione consumit: tandemq; succorù libra una epithymum, myrobalanos, tamarindos, calsiã & saccharù temperat, nō idoneo satis, ut hæc omnia excipiat, decocto. Quòd nisi acetum suppetias ferret, lōgè maiore humoris copia opus foret. Cōsulerem igitur, si quis in usum raperet, myrobalanos ultimi loco descriptos, semel tantum ad decocti extremum, cum rosis, uiolis, epithymo & spica apponi. Sic enim decoctionis leges imperant, ut ne deperditas uires cogaris iterato medicamento refarcire. In hac tryphæræ persicæ compositione multa sunt, quæ bilem utranque, præcipuè tamen atram expulsionem præparent, attrahant & uacuent: multa quoq; uisceribus & partibus nobilibus robur addentia: ut nō temerè eam Mesues in morbis ab humoribus retorridis & assatis, biliosis & adustis adhibeat. Arquatis conuenit, icterum calidum ex obstructione leuat, biliosos uapores discutit,

rit, hepatis & stomachi inflammationes sanat,
 humorum uersioni, æstate præsertim pestilenti
 & autumnò cõfert. Potest inter leniétia aluum
 medicamenta numerari: quod placidè admo-
 dum præstat, nec humores exagitat aut calfa-
 cit, propter additam refrigerantium non pau-
 corum mixturá. Quo nomine doctissimi qui-
 dam Medici, exestuante magno estatis squalo-
 re, ad biliosorum & calidorum humorum fer-
 uorem leniendum, leniterque deturbandum,
 hoc medicamentum in bolo exhibent, aut en-
 diuixæ solatrique liquore dissoluunt. Mesueus
 dosim facit unciam unam: sed ad drach. decem
 progressus, non est inutilis. Et uerò, quoniam
 de Trypheris agimus, ut omnes suam tracta-
 tionem expediant, quibusdam usitata est Try-
 phera de epithymo ad humoris melancholici
 & atræ bilis uitia, à Mesueo admodum com-
 mēdata in opere suo medico, in curatione ma-
 niæ & melancholiæ sanguineæ.

*Tryphera de
 epithymo.*

Theriaca Andromachi.

R̄ Trochiscorum scilliticorum drach. quadra-
 ginta octo. Sed Demetrius tempore Gal.
 factus etiá archiatros, tantum drach. qua-
 draginta sex miscebat.

Trochiscorum de uipera,

Magmatis sicci hedicroi,

Piperis nigri, Damocrates. Andromachus,
 piperis longi.

h · 3   Opj

Opij Thebaici, ana drach. quatuor & uiginti.
 Rosarum siccarum foliorum,
 Scordij Cretensis,
 Buniadis dulcis feminis, gōgilidis agrestio-
 ris feminis alij: napi Ruellius, Actua. Auic.
 rapæ Nic.
 Iridis Illyricæ odoræ,
 Agarici albi pontici,
 Cinnamomi,
 Succij glycyrrhizæ, sicci addit Damoc.
 Opobalsami Iudaici boni. Hæc duo omittit
 Andromachus pater, addunt filius & Da-
 moc. ana drach. duodecim.
 Myrrhæ trogloditidis,
 Croci coricij, uel potioris,
 Zingiberis sicci & acris,
 Rhei pontici integri, pro quo rhabarbarum
 ponit Auicenna.
 Pentaphylli radices,
 Calaminthes sicca, hoc est Nepithæ Roma-
 nis dictæ,
 Prasij feminis, uel cum Damocrate σφαρίωμ,
 id est, uerticillorum marrubij,
 Petroselinij Macedonici montani, tenuis fe-
 minis,
 Stœchados Creticæ, uel à Stœchadib. insu-
 Costi candidi, (lis.
 Piperis albi & longi, cyanei Andro. pater.
 Dictamni herbæ Cretensis,
 Schœmianthos Damoc. καρφίωμ alij, σχοίνοισιν ὠ-
 δας

Alis alij.

Thuris infecti, masculi alij.

Cassiae fistulae, hoc est cassiae lignae uerae,

Nardi Indicae, ana drach. sex.

Polij Cretensis comae,

Seseleos,

Styracis Pamphilij, liquidae Auic. Calamitae Nic.

Thlaspeos tenuis Cretensis, uel potius Capadocis magni.

Ameos,

Chamaedryos,

Chamaepityos campestris Cretensis,

Hypocistidos succi flauentis,

Malabathri foliorum,

Terebinthinæ,

Nardi Gallicae purae,

Gentianae radices,

Anisi feminis torrefacti,

Mei Athamantini.

Succi acaciae, adhuc humidæ, Damoc.

Fœniculi Cretensis feminis,

Terræ Lemniæ,

Chacitidis tostæ,

Amomi,

Botryos,

Acori,

Phu pontici,

Carpobalsami,

Hyperici Cretensis feminis,

h 4

Gummeos,

Gummeos,
 Cardamomi Indici, Cardami, hoc est nastur-
 cij Auic. & Nic. ana drach. quatuor, Andro-
 mach. drach. duas, Damoc.
 Dauci puri Cretici feminis,
 Galbani,
 Sagapeni recentis & ueri,
 Opopanacis,
 Bituminis Iudaici,
 Castorei seu Castoris testiculorum,
 Comæ centaurij Cretici tenuis, non recētis,
 Radicis tenuis aristolochiæ probè siccata,
 longæ Nic. rotundæ Auic. ana drach. duas
 Androm. drach. unam Damoc.
 Mellis Attici drach. centum, quinquaginta,
 seu libras decem Androm,
 Vini falerni, aut optimi ueteris odorati,
 quod liquoribus & gummis dissoluen-
 dis satisfecerit.

Theriaca Antidotus nobilissima, quæ antè
 à tranquillitate quam ægris præstabat *ἰατρικὴ* dis-
 cta est, hæc sortita est descriptionem. Cuius pa-
 randæ modus ex Galeno cum Aëtuario po-
 nendus est.

Pastilli theriaci, scillini, magma hedicroi:
 tria piperis genera: herbæ, radices, semina, ro-
 sæ siccæ, agaricum: crocus si siccus fuerit, sphra-
 gis lemnia, chalcitis tosta, amomum, cinnamo-
 mum, cassia fistula, opobalsamum, acacia (nisi
 mollis fuerit & liquida) castoreum, aspalathus:
 sicca

*Mumia Nic.
 Beixgard
 Anc. add.*

sicca hæc terantur in pila Aegyptia, uel alia durissima, ne aliqua huius substantia inter tundendum extrita, cum his prædictis remisceatur. Leuigata hæc cribro tenuissimo incernantur, ut in corpus promptius penetrent. Myrrha autem & crocus, si non sit siccus, uino macerata leuigentur; si tibi ita tutius fieri uidebitur, ut crocus natura humidus non teratur. Omnes item succi & lachrymæ, ut sagapenum, opopanax, opium, acacia (si liquidior est, & tundi contumax) succus hypocistidos, succus glycyrrhizæ, uino perfusæ soluantur, & ad leuigationem fiant idoneæ. Sed thlaspi & rapi semen fatius est per se in pila tundere (quia cum alijs tusa mortario hærent) deinde uinum affundere, quoad exactè dissoluantur: tunc misce his quæ uino macerata & leuigata fuerunt. Sic thus per se in mortario terere præstat: sed leuiter, ne late scat, & cretum in promptu habere: ut inspergas his quæ uino leuigata sunt. Gummi uino infusum macerari potest. ac ipsum uel per se, uel cum thure leuigari. Sic quædam ex uino, alia per se leuiganda. Cùm hæc omnia uniendo tempus erit, in uase duplici liquentur cum melle, prima resina terebinthina, post hanc styrax & galbanum prius contracta & contusa in pila, pistillis aut uestibus ferreis, paucissimo melle crudo instillato. Vbi hæc nostris digitis dilatata fuerint, iam liquata in melle resina excipiantur, atque ita denuò operculo uasi im-

posito resoluatur. Satius enim est mel simulatq; hæc fuerint iniecta, minimè agitare: sed operculato uase quod aquæ insistit, coctionem moliri. His uerò liquefactis, arida immitte his quæ leuigata ex uino fuerint: & misce denuò, dum abundè crassescant. Atq; ita paulo pòst his quæ in mortario sunt, cochleari magno quæ liquefacta sunt, paulatim affunde tepida: & uir alius quis robustus ipsa in unitatem cogat. Vbi probè coierint, & crassamenta adepta fuerint, crassamque massam ostenderint, mellis cocti mediocriter & despumati nonnihil iniice: mox aliquam tritorum & cretorum portionem: deinde rursus mellis quippiam. postea liquefacta misce tepida, & omnia in ampla pila cochleari ualenter contere, & adijce quæ ex aridis super sunt, & mel. Vbi omnia ex cochleari unita fuerint, tunc in pilam conijcere oportet, ac uectibus ferreis adamussim repurgatis, ne quid hæreat rubiginis, assidue tundere, illitis opobalsamo uectibus: siquidem à tenaci medicamenti lentore detinentur, ut haud facile à tundentibus attollantur. Præstat autem in sole tundere: ita nanque citiùs cuncta in unum coalescunt. Postea pilam quæ medicamentum continet, contegere oportet: & post quatuor aut quinque dies similiter in sole tundere: atque id opus iterum atque iterum sex aut septem dierum interiecto spacio, ad duos menses, aut omnino dies quadraginta repetere. Tunc manu opobalsamo

balsamo pauco intincta, in uasa preciosa reponatur: sic tamen, ut illa non repleantur: sed spacium aliquod relinquendum, quo perspiret. Ad hæc, operculum sæpe detrahendum est, ut liberius exhalet, & maturior ipsius usus tibi cōtingat. Longo enim tempore ad sui coctionē antidotus eget. Color eius, quia uirtutē nō mutat, parui faciendus est. Nigricat autem, nisi propter chalcitidem malè uisam, flauum aut fuscum medicamētum fiat: quæ quamuis pauca (drach. enim quatuor in totum recipit) aliorum tamen colorem superat. In quo non aspernanda mihi uidetur eorum opinio qui chalcitidem abdicant: non tam coloris lenocinio, quàm grato medicamento saporis intenti. Aeruginoso enim & uiroso sapore totam compositionem inficit chalcitis, ut sua absentia non temerè gratiorem palato saporem faciat. Sed quia nigredo uehementer in theriaca ab antiquis expetita est, cremandæ chalcitidis ratio ex Aetio & Actuário depromenda est. Quatuor in uniuersum chalcitidis drach. antidotus accipit: uerū multo copiosiorē quàm hic sit modū assare conuenit. Crudæ itaq; chalcitidis drachmas non pauciores quadraginta in ollulam conijcito: quam deinde candentibus carbonibus non operculatam impones, ac simulatque fustum fuerit medicamentum, ac leuiorem & spumosiorem eius portionem superuehi conspexeris, statim tollere, humique deponere

*Chalcitidis
assandæ mo-
dus.*

nere oportet, & nequaquam, quemadmodum consueuimus interdum, perinde ut ij faciunt qui ignem suscitant, inflare ipsi conuenit (mirum enim est quàm ita rufus & flauus color excellat) sed ne soli quidem exponere: uerùm refrigeratæ capere quod spumosisissimum insidet, nihil habens in se rufi, neque flauī aut pallidi. Chalcitidis enim ustæ colorem subalbidū, aut cinereum, non fuluum, aut expallido flauum, probat Galenus. Deinde experientiæ gratia, eius exiguum quiddam sumere oportet, ac leuigatum intueri, num quid post leuigationem quispiam ex enumeratis coloribus appareat. Quòd si qualem sumpsimus perdurauerit, porraceum cinereumue colorem referens, eius drach. quatuor adijcere cōuenit: tale siquidem exiguum ex tam copioso combusto reperiēs. Atq; hic est chalcitidis urendæ modus ex Gal. lib. 2. de Antid. desumptus, quem in Theriaca se scripturum receperat lib. 1. Comp. phar. gen. Est & Chalciteos ustrina & apparatus apud Oribasium huic ualde affinis. Theriacam porro sic cōfici uult Aetius, ut cinnamomum, crocum, hedycroi magma, rheum, per se teri suadeat. Herbas, radices, & omnia arida simul tundit: semper similia cum suis similibus, aromata per se, ac reliqua etiam per se seorsum. Postea cassiam & lemniam terram in pila cum uino optimo terit atque unit: melleque despumato omnia excipit. Valerij Cordi præparatio non admodum

*Lib. 1. Comp.
phar. gen.*

*Lib. 13. ad
Iul. Imp.*

admodum ab his dissimilis est, & facilitate sua
 commendabilis, omnibusq; in promptu, quo
 iure Pharmacopœis omnibus imitanda. *Theriaca*
uires.
 Theriacæ uires ex Gal. monimentis sic decerpunt
 Actuarius & Alexandrinus. Ipsa aduersus ma-
 xima mala medicamentum alexiterium est ex-
 pertum. Datur in uenenatis medicamentis, aut
 uenenatorum plagis, nucis ponticæ magnitu-
 dine cum uino. Capitis dolores diuturnos, uer-
 tigines, auditus graues, hebetudines oculorū,
 gustus instrumētum debilitatum, comitalem
 morbum, non nisi recta ceruice spirantes cum
 mulsa pota sanat, diffecans, attenuans, & edu-
 ctu faciles reddens humores. Succurrit etiam
 recenti & ueteri tussi, & ijs quibus thorax do-
 let. Febre carentibus ex mulso: febricitantibus
 autem ex mulsa. Conuenit sanguinem expuen-
 tibus, siue à thorace, siue à pulmoneeductio
 fiat. Siquidem recenseductio sit, cum posca:
 inueterata uerò cum aqua decocti radicis sym-
 phyti mane & uesperī similiter. Stomachi uicia,
 uentriculi difficilem coctionem & imbecillita-
 tem emendat. Inflationes stomachi & intesti-
 norum cruciatus sedat, aut colum diu dolen-
 tes, aut ileosos placat. Datur nucis ponticæ ma-
 gnitudine cum aqua calida. Valet etiam in car-
 diacis, & ijs qui animo linquuntur, & choleri-
 cis. Lumbricorum omne genus mirabiliter exi-
 git, cum succo mentę data. Hepaticos affectus,
 itemque morbo regio laborantes strenuè cu-
 rat.

rat. Febre carentibus cum uino mulso, febricitantibus autem cum tepida aqua data. Induratos lienes liquefacit, sordes in ijs consumens cum oxymelite data. Deterit & lapides renũ, cũ decocto apij & petroselini, aut semine dauci, aut quorundam aliorum, & difficilem mictionem uesticę: & in ipsa exulcerationes interdum sanat, cum decocto chamæmeli febre uacantibus data, aut cum uino dulci. Præbetur quoque in omnis generis rigoribus diuturnis. Maximè uerò quartanis, si quis ea artificiosè utatur, hoc est post inclinationem. Datur etiã hydropicis cum asari decocto, & similibus malis: potissimùm uerò ijs qui anasarca laborant. Elephantia quoque correptis sæpe auxiliatur. Et partium corporis resolutiones in potu accepta sæpe sanat. Mulierum purgationes inouet, & mortuos fœtus eijcit, data cum passo aut aqua mulsa: ruta tamen, aut dictamno prius in ijs liquoribus incoctis fabæ magnitudine. Podagra afflictis, & articulorum defluxione infestatis conducit post inclinationem, non semel tantùm, sed multoties etiam pondere drachmæ unius pota, pro uiribus & ægri temperamento. Opitulatur dolentibus etiam imposita. Admirari autem oportet hanc antidotum, quòd non modò corpori, uerumetiam animo malè affecto medetur. Ex atra enim bile natas diuersas imaginationes, hoc medicamentum exhibitum sedat, è uasis lienis atram bilem ueluti cluens

eluens & exhauriens, quemadmodum etiam ex ferarum ictu illatum uenenum, & aquæ formidinem (hydrophobiam uocant) pelsimum fanè, & curatu difficilem morbum, aut potius incurabilem, afsidue data sæpe sustulit. In pestilentibus similiter constitutionibus præsumentes ipsam, hoc malo corripere prohibet. Hymis tempore iter facientibus cōsulo, ut ex ipsa sumant. Est enim ueluti bonum uiscerum integumentum, quòd plurimum ijs qui eam sumpserunt, calorem exhibeat. Dare oportet hoc medicamentum, cùm probè concoxerit qui ipsum accepturus est, neque cibus refertus sit. Bibat autem ieiunus: & iube, ut sufficienti tempore à cibus abstineat, quo medicamentū concoqui possit. Inspecere uerò etiam oportet tempus & ætatem eius qui sumpturus est. Aestate enim neque omnino dabis, neque in uigore ætatis existentibus: ut qui plurimum habeant caloris, neque sæpius medicamentum ipsum exhibendum esse hortor. Ijs uerò qui iam uitæ declinationem attigerunt, pituitosis, nauseabundis, & cruditate laborantibus, ijsq; qui cibum non appetunt ex melancholia aut frigidityte, hanc sæpius & plurimam exhibere conuenit. Similiter etiam ijs qui stomachi inflatione laborant, & uteri malis, non cum aqua, sed cum uino bono ac ueteri, cōsulo hanc frequenter esse sumendā. In biliosis, febricitatibus & pueris, omnino eius exhibitionem uitare oportet.

Maiores

Maiores enim est eius facultas, quàm vires eorū tolerare possint, eo quòd illorum corpora facile dissoluat, & innatum spiritum celeriter extinguat. Atq; hæc de theriacæ uiribus ex Galeno dicta sunt. Non ignoro nobilissimis quibusdam nostræ tempestatis Medicis, singularem eorum quæ theriacam conficiunt raritatem, celeberrimæ Antidoti facultates desperasse, quòd magna uerorum simplicium penuria diligentiam nostram infamet, ut omittam Arabū in huius descriptione uarietatem. sed profectò ista nullo modo ueterum auctoritatem conuellunt: nec si quid nos deficit, protinus ingenij securitate maiorum fides antiquanda est, quin potius summa diligentia ex remotissimo orbe ad commendatissimi medicamenti suppellectilem materia petenda est. Theriaca uera nos uti nō posse, contendūt Leonicens in erratis Medicorum, & Manardus Epist. 3. lib. 6. & Fuchsius Parad. lib. 1. cap. 42. Ea tamen neutiquam maiorum luminibus obstruunt. Quin theriacæ laudes exequitur Alexand. Aphrodisiensis lib. 1. Prob. ult. Et theriaces Antiochi compositionem describit Plinius cap. 24. lib. 20. Theriaca Diatesaron, quòd ex quatuor rebus constet, Mesueo & Auicennæ describitur, ad uenentos morsus & potus efficax, omnesque cerebri frigidos affectus, conuulsionem, resolutionem, morbum comitalem, spasinum cynicum, uentriculi inflationem, & coctionis tarditatem,

non

Theriaca
Diatesaron.

non multum diuersa à theriaca Alexandrini,
 quam ex herbis parat. Chamædryn enim illic
 pro myrrha recipit. Venenatis iētibus admo-
 ta & epota benefacit. Nicolaus multis alijs ad-
 ditis, ampliorem theriacam Diateffaron facit.
 Mulomedici Absyrtus & Vegetius addito e-
 bore Diapente faciunt, seruandis ueterinis sa-
 luberrimam. Hanc passim agyrtæ circumferūt,
 & pro magna theriaca uenalem exhibent. Da-
 tur theriaca ad præcautionem quidem, fabæ
 Aegyptiæ magnitudine, semel cū tribus aquæ
 calidæ cyathis. Ad curationē uerò sumpti iam
 ueneni, quotidie bis detur, quadruplo uel quin-
 tuplo aucta. Capitur autem hora somni, uel ma-
 ne, uel utroq; tempore. Mane quidem, his qui
 die ægrotant: uespere uerò, his quibus nox est
 molestior. Danda potui, nec recens nimis, nec
 uetustate perarida: qualis si fuerit, cum pauco
 melle iterum feruefacienda, & diu terenda, ut
 in usum ueniat: sed tamen paulò inualidior,
 quàm quæ simplicem mixturam experta est.
 Recens præpollentem adhuc habet opij frigi-
 ditatem, ideoque stupefacit, nec aliquid præ-
 stat promissarum uirium, quoad fuerit percō-
 cta. Tēpore uerò longo, plurimum annis dūo-
 decim ad coctionem eget antidotus. Vigētior
 autem ualidiorque est ab anno quinto, sexto,
 septimo: præsertim in his qui à uirulentis feris,
 aut cane rabido morfi sunt, & pharmacis letha-
 libus petiti. Hi enim omnes, cū grauem no-

130 CONFECT. OPIATÆ
xam ab his uenenis acceperint, potentiore thō
riaca indigent. In alijs autem affectibus ubi tā
ta noxiæ causa non est, sufficit uel sexagenaria.
Potens enim est ad annos triginta.

*Mithridatios Antidotus ex
Andromacho.*

℞ Acori,
Phu pontici,
Hyperici,
Acaciæ,
Gummi, ana drach. duas.
Scinci, drach. duas, obolos duos.
Anisi, drach. tres.
Folij,
Nardi Indicæ & Gallicæ,
Rosarum siccarum,
Fœniculi feminis,
Mei Athamantici,
Cardamomi,
Gentianæ, ana drach. quatuor. alijs trium
postremorum drach. tantum duas.
Opij drach. quatuor, ob. duos.
Petroselini, drach. quatuor, ob. tres.
Cassia nigræ & ueræ,
Polij,
Seseleos,
Costi, ana drach. quinque, ob. duos.
Gallij, drach. quinque, ob. tres. alij drach. sex.
Styracis, drach. quinque, ob. quatuor.
Myrrhæ,

SECTIO SECVNDA.

131

Myrrhæ,

Castorij,

Thuris,

Hypocistidis succi, ana drach. sex;

Spicæ nardi,

Opopanacis,

Schœnu anthos,

Resinæ Terebinthinæ;

Scordij,

Sypheos, ana drach. sex, ob. duos.

Dauci feminis, drach. sex, ob. tres.

Opobalsami,

Thlaspeos, ana drach. sex, ob, quatuor;

Galbani, drach. septem.

Croci,

Cinnamomi,

Zingiberis, ana drach. septem, ob. duos.

Glycyrrhizæ, drach. septem & dimidiam,
& ob. quatuor.

Vini Chij quod satis sit.

Mellis Attici cocti quantum sufficit.

Mithridatios Antidotus celeberrima ad le-
thales & uenenatos morsus, à Mithridate Pō-
ti & Bithyniæ rege famam & nomen accepit.
Longo enim usu comprobata medicamenta,
quæ uenenis omnis generis resisterent, con-
cinna inter se mixtura ita temperauit, ut anti-
dotum ad deleteria ualde efficacem reddide-
rit: cuius quotidiano usu corpus ita assuefecit,
ut aduersus uenenorum pericula tutum effe-

cerit: nec tandem quæſita per uenena, morte non niſi transfixo iugulo interire potuerit, ut ſcribit Galenus lib. 2. de Antid. Ei enim uni (ut *Lib. 25. cap. 2.* inquit Plinius) excogitatum fuit quotidie uenenum bibere, præſumpto hoc remedio, ut cōſuetudine ipſa innoxium fieret. Mithridatium uiribus affine eſt theriacæ, niſi quòd ab ea in uenenatis ſerpentum morſibus ſuperatur. Atque adeò Andromachus theriacam ipſam ex Mithridatio decerpſiſſe uidetur: & eſt Mithridatis theriace, lib. 2. de Anti. qua ſemper uſus eſt Mithridates contra uenena lethalia, quaq; utebatur Andromachus, ut ferè dimidium theriacæ prius deſcriptæ eſſe uideatur. Hoc Andromachi mithridation à plerisque Rom. Imperatoribus ualde probatum, non immeritò prætulerimus Nicolai farragini ex ſimplicibus cētum & octo circiter conflatæ. Valet autem ad capitis, aurium, oculorum, dentium, pulmonū, uentriculi, inteſtinorum affectus frigidos, hoc eſt, pituitoſos, melācholicos: ſeu ad ſtuporem, paralyſim, apoplexiam, epilepſiam, ſpaſinum, tetanum, cephalæam, hemicraniam, maniam, melancholiā, grauem auditum, oculos lachrymātes, odontalgiam, cynanchem, aſthma, ſputum ſanguinis, peripneumoniam, lienteriam, dyſenteriam, ſiue ſumatur, ſiue admoueatur. Præterea ad frangendos calculos, menſes ciendos, omnia uteri uitia, ſcirrhos, podagras, morſus & iētus uenenatos, morſum canis rabidi, ad febres

febres quotidianas & quartanas initio accessio-
 onum, cocta iam materia, in modum auellanæ
 cum uino uel aqua, cui saluia uel menta sit in-
 cocta. In alijs autem uespere sumpta, uel admo-
 ta. Diuturnis stomachi defluxionibus & tho-
 racis prodest. Tabidis, uentris inflationibus,
 cœliacisq̃ue medetur. Bonum corporibus co-
 lorem conciliat. Appetentiam immutatam re-
 stituit, ex morbo languidos reficit, difficultatē
 urinæ sanat, melancholiam non finit consiste-
 re, mortuum fœtū eijcit, uisum acuit. Præsum-
 pta non permittit lædi à lethalibus pharmacis.
 Omnibus in profundo corporis factis exulce-
 rationibus & abscessibus benefacit. Quæ om-
 nia per internos omnes affectus intelligit An-
 dromachus. His qui media sunt ætate, nec fe-
 bricitant, cum uino datur, aut mulso, aut con-
 dito. In obstructionibus iecoris & febricitati-
 bus datur, ex aqua aut mulsa. Paulus lib. 7. aliā
 Andromachi mithridation Dia scincui descri-
 bit: cuius etiam meminit Actuarius. Sunt &
 duæ mithridatij descriptiones apud Nic. Alex.
 ab hac differentes, ex quibus tamen ambitiosa
 illa Præpositi mixtura desumpta est. Est & mi-
 thridatios Damocratis ualde probata, lib. 2. de
 Antid. uersibus descripta, cuius schema statim
 licebit proponere. Celsus quoque libro
 quinto, Mithridatis medicamen-
 tum nobilissimum aliter e-
 tiam describit.

Cap. 23.

Mithridatios Damocratis,

ꝑ Myrrhæ Arabicæ trogloditidis,
 Croci,
 Agarici,
 Zingiberis,
 Cinnamomi,
 Spicæ nardi,
 Thuris,
 Thlaspeos, ana drach. decem,
 Opobalsami,
 Seseleos,
 Schœnu anthos,
 Stœchados,
 Terebinthinæ,
 Galbani,
 Costi,
 Piperis longi,
 Castorei pontici,
 Hypocistidis succi,
 Styracis boni,
 Opopanacis,
 Foliorum malabrathri noui, ana drach. octo,
 Casiæ nigræ,
 Polij,
 Piperis albi,
 Scordij
 Seminis dauci Cretici,
 Carpobalsami,
 Cypheos,

Bdellij,

Bdellij (quod quidā addūt) ana drach. septē.

Nardi puræ Celticæ,

Gummeos,

Petroselini,

Succi papaueris,

Cardamomi,

Fœniculi feminis,

Gentianæ,

Florum rosæ, ana drach. quinque.

Dictamni Cretici paulo amplius, uel æqua-
lem portionem.

Anisi,

Arij,

Acori,

Phu,

Sagapeni, ana drach. tres.

Meu Athamantici,

Acaciæ,

Scinci uentris,

Hyperici feminis, ana drach. duas & dimidiā.

Vini mediocris modus, & mellis similiter
quod moderatum fuerit. Cypheos uerò com-
positionem postea in trochiscis ex Damoc. de-
scribemus.

Aurea Alexandri Antidotus.

℞ Afari,

Carpobalsami,

Seminis hyoscyami, ana drach. duas &
dimidiam.

Caryophyllorum,
 Myrrhæ. Baccarum myrti Aët.
 Cyperi,
 Opij Thebaici,
 Opobalsami,
 Cinnamomi,
 Folij,
 Zedoariæ,
 Zingiberis,
 Costi,
 Corallij rubri,
 Cassiæ lignæ,
 Euphorbij,
 Tragacanthæ,
 Thuris,
 Styracis,
 Nardi Celticæ, Saluiæ Alexandrinus,
 Mei,
 Cardamomi,
 Seseleos,
 Napeos, seu feminis sinapis, cuius loco
 apium ponit Aët.
 Saxifragæ Aët. radicis saxifragiæ alij.
 Aneti, omittit Aët.
 Anisi, ana drach. unam.
 Xyloalocs,
 Rhei, alij rheum & rhabarbarum addunt.
 Luphiæ compositæ Aët. Aliptæ moschatæ,
 quod idem est, alij.
 Castorei,

Spicæ

Spicæ nardi,
 Galangæ,
 Opopanacis,
 Anacardij,
 Mastiches,
 Sulphuris uiui,
 Pœoniæ radicis,
 Eringij,
 Carnis palmularum, } addit Alexandri-
 Been albi & rubri } nus.
 Rosarum, omittit Aët.
 Thymi,
 Acori,
 Pulegij, cuius loco Halicacabum ponit Aët.
 Aristolochiæ lôgç, Aët. & Alex. utriusq; alij.
 Gentianæ,
 Corticis radicis mandragoræ,
 Chamædryos,
 Phu, Aët. & Alex. radicis Valerianæ alij.
 Baccarum lauri,
 Dauci Cretici,
 Ameos,
 Macropiperis,
 Leucopiperis, quod omittit Aët.
 Xylobalfami,
 Carui, omittit Aët.
 Amomi,
 Petroselini aut Macedonifij,
 Lybistici feminis,
 Seminis rutæ,

Sinonis, cuius loco hyssopum ponit Aët. & electrum addit, ana drach. dimidiam.

Auri & argenti limaturæ tenuissimæ,
Margaritarum Aët. non perforatarum A.
lexand. ambarum alij,

Blattæ Byzantiæ,

Osis è corde cerui, ana gr. quatuordecim.

Limaturæ eboris,

Calami odorati,

Pyrethri, ana gr. nouem uel octo, Alex. noué
& uiginti.

Mellis despumati quod sufficit, libras tres
Arnoldus. Mel tacet Aët. Nic. uerò Alexan-
drinus addit in fine, sapphiri, smaragdi,
iaspidis, sing. drach. unam. nucis auellanæ
drach. duas.

Hæc Antidotus aurea, uel ab auro quod re-
cipit, uel à precio & uirium præstantia dicitur.
Efficax est contra capitis defluxiones frigore
conceptas. Dolorem enim confestim mitigat,
oculorum lachrymas sistit, dentium dolores
sanat: capitis omnem noxam à frigido & hu-
mido, non modò epota, sed & imposita, & frôti
illita propellit. Comitialibus, uertiginosis, pa-
ralyticis; apoplecticis benefacit. Furiosorum
incompositos motus compescit. Tabidis, tuf-
ficulosis, asthmaticis, sanguinis educationibus,
cardiacis, ischiadicis, colicis, nephriticis, dysu-
riæ, stranguriæ, ischuriæ præsentis est auxilio.
Calculos renum & uesicæ comminuit. Quo-
tidianis

Eidianis & tertianis febribus, circa accessio-
 nitium cum decocto stœchados eximiè me-
 detur. Præsumpta hæc Antidotus, & in consue-
 tudinem uocata ab apoplexia & colico morbo
 facilè uindicat. Has eius uires ab Actu-
 uario ce-
 lebratas, fusius explicat Arnoldus lib. de Anti-
 dotis. Initiò stupefacit, ut theriace. inueterata
 coctis simul omnibus calida euadit: ideoq; ad
 prædicta mala, affectusque frigidos multum
 potest. Datur utentibus nucis auellanæ quan-
 titate. Ceterum si Mithridation & Theriacam
 celeberrimas maiorum antidotos respicias, ni-
 hil est quod Auream, aut Esdram, aut Athana-
 siam requiras. Quas profectò non eram appo-
 siturus, quod earum usus apud nos euilisset,
 nisi in animum induxissem, quod à ueteribus
 summa contentione probatum fuisset, id à no-
 bis negligi non oportere, ne quid maiorū iudi-
 cio à me detractū quis existimaret. *Esdrae* qua-
 tuor descriptiones habet Nic. Alex. quarū pri-
 ma cum Actu-
 ario consentit. Secunda uero ex
 Aetio sumpta est. Meminit Paulus libro septi-
 mo, & Auicennas libro quinto, qui Esdræ the-
 riacam duobus modis describit. *Lib. 13. cap. 101.*
 Diaolibanum *Diaolibanum*,
 Mesues & Actu-
 arij raritate sua exoleuit. Qua-
 re satis fuerit eorum uel nominatim memi-
 nisse. Atque adeò hætenus Opi-
 tarum confectionum re-
 censio facta est.

DE CATHARTI- CIS ET SOLVTIVIS,

SECTIO TERTIA.

Ertius superest solutiuerum delectus faciendus, quæ ut universalis Antidotorum nomine insigniuntur: ita & in toto opere medico non temerè clauum tenent, aut utranque paginam faciunt. Medici enim prudentiam circumscribunt, ne infra quàm par sit subsistat: aut etiam ne excussis habenis laborantis spem in præsentissimum discrimen adducat, aut miserè uexatam in sexcentas calamitates coniiciat, & torminibus, uertigine, cōuulsionibus, animi deliquijs, alijsque permultis noxijs conficiat. Qua in re prudēter à maioribus cautum est, ut *καθαρτικῶν* usus à mitioribus inciperet: tū uerò experiundi laborātis sensus ergò, tum etiam, ut usu maiora ferre condiscat, & uires tentētur, non autem periclitentur. Est tamen quoddam, ut & in bene instituta præceptorum ratione medium, ad quod recta mentis acie collimantes, calumniam effugimus, ægrumque reapse & consilio iuuamus. Et si enim in infinita naturarum uarietate id nō usque adeò certū est, ut medici iudicio labefactari nō possit aut debeat: magnū tamen

*Galenus ad
Glauc. lib. 1.
lib. 2. De rat.
mēt. in morb.
ac. lib. Meth.
3. & lib. De
sang. mēt.*

men est, & laude dignum, id usu esse comprobatum, quod uitæ retinacula teneat, ne confidens imperitorum manus temerè per miserorum mortes obambulet. Huc autem tractanda ueniunt medicamenta purgãtia quæ Electu-
riorum formis cõtinentur, & ad potiones me-
dicas in usum ueniunt quotidianum. Quædam
enim forma liquida, quædam etiam solida in
officinis reposita asseruantur. Quæ pro uarijs
morborum casibus diuersis liquoribus in po-
tiones soluuntur: modò etiam integra & solida
deglutiuntur, additis quibusdam simplicibus
medicamentis, quo purgãtium facultas acua-
tur, & uires acquirat. In quo non nisi sagaci iu-
dicio circumspecta propria cuiusq; natura, cer-
tus modus adhiberi potest. Sunt enim quibus
obtusior sensus, corpus medicamentis habile
uix reddat, atque adeò præpotentiora medica-
menta requirunt Non secus ac quibusdam de-
licata sensuum uis uel minimis offenditur, uel
lubrica corporis fluxilitas, instrumentorũ mol-
lities, humorũ promptissima deturbatio, len-
tissimis medicamentis paret. In eorum uerò
apparatu unicè obseruãdum, ut gustum iucun-
da condulcatione fallamus, ne stomacho pur-
gantia inimica negotium faceessant. Qua in re
quædã eligimus, quæ robur stomacho addunt,
& uim medicamentorum refrenant. Ad quem
usum mastichẽ Chiam, cydonia ipsa addimus,
& quædam purgantia dactylorum pulpis re-
tunduntur.

tunduntur. Quædam etiam medicamentosis
uiribus iuuantia admiscuntur, dum per incu-
neatas & infarctas capacitarum uias aditum
purgatibus faciunt, & humorum crassitie cui-
cta dissipatas reliquias deturbant. Quæ purgâ-
rium disciplina, cum per latissimos medicinæ
campos amplè fusa sit, totumque Medici iudi-
cium ad se conuertat: neque potest his angustiis
expediri: nec uerò in numerum cogi, sed ex soli-
dis maiorum monumentis, uelut ex uberrimis
fontibus penitus haurienda est.

Diaphænicon Mes.

- ℞ Dactylorum fuluorum & immaturorum, a-
ceto per triduū maceratorū, drach. cētum.
Penidiorum hordeatorum drach. quinqu-
ginta.
Amygdalarum purgatarum, drach. tri-
ginta.
Turbith, drach. triginta quinque.
Scammonij, drach. duodecim.
Zingiberis,
Piperis longi,
Foliorum rutæ siccorum,
Cinnamomi,
Macis,
Ligni aloes,
Anisi,
Fœniculi,
Dauci,

Galangæ,

Galangæ, ana drach. duas & dimidiam.

Omnia probè trita, mellis despumati triplo excipienda.

Hoc electuarium ex palmulis usu ipso admodum receptum, pituitam præcipuè, deinde bilem quoq; deturbat. Larga enim turbith copia scammonium superat. A quo profectò appellationem sumere poterat, nisi aliud Diaturbith cap. de Turbith descripsisset Mes. aut palmularum magna copia nominis prærogatiuâ haberet. Viribus conuenit cum electuario Indo maiore: sed clemētius purgat, & bilem scāmonij ratione magis educit. Ideoque febribus complexis & diuturnis, ex diuersa humorum connexionione præcipuè benefacit. Tertianis nocturnis ex bile flaua & pituita conuenit. Ventriculi dolorem, & totius uentris intemperiem frigidam sedat. Colicis cruciatibus, plurimisque alijs malis humorum cruditate obortis confert. Podagras frigidas iuuat, & thoracis, capitisque affectus frigidos. Cuius etsi uariæ sunt designationes à quibusdam usitatæ: in hac tamen nobis cōquiescendum existimamus. Nam quòd quidam, ut cæterorum pondus uariant, ita & scammonij drach. undecim: alij duodecim, alij duos & uiginti, alij tres & uiginti ponunt. Id quia inscijs Medicis imponūt, in ægrorum perniciem fieri censendum est. Aetius lib. 3. Oxyporion Diaphœnicon facit bilem flauâ *Cap. 91.* educens, ictericis & tertianarijs accommodatum,

tum. Alexandrinus quoque Diaphœnicon ex palmulis posuit, ad solius bilis expurgationē, quod solum scammonium ex purgātibus medicamentis accipiat: quo solo & palmulis ipsis cū hoc cōsentit. Auicēnas uerò lib. 5. ex tribus Diaphœnici descriptionibus, mediam non admodum dissentaneam facit. Palmulæ hic adduntur non alio iure, quàm quod adstringētia medicamentis purgantibus, libenter ex Gal. præscripto admiscemus: quorum uis confirmato uētriculo, alienam cathartorum qualitatem eludat, & effrenatam actionem inhibeat. Non secus ac uirosum scammonij gustum cydonijs reprimat Galenus lib. 1. Alim. Nec enim placet palmulas addi, ad impediendam longè transmissam medicamentorum actionem, quam uerius sublatis uaporibus adiuuant. Scammoniū autem crudum admiscēdum, quod aromatatum & palmularum cōditura, aut penidiorum lentore probè temperetur. Certum est hoc medicamentum, etsi usu quotidiano abundè tritum est, nauseam propter palmulas aceto maceratas promouere, & tormina facere, præcipuè si melle non satis expumato condiatur. Quamobrem quidam saccharo solida forma addito, leuistico & nucleis pineis parant: gratius quidem, sed non æquè efficax. Dosis est Mesueo ab aureis tribus ad septem. Nos uerò drachmas octo non excedimus, & creberrimè drachmas sex cum infuso aliquo propinamus. Cuius

Lib. 3. Simpl.

*Diaphœnicō
forma solida.*

ius uim mirificam cum sennæ decocto in dies
experimur.

Antidotus Catholica Nic.

℞ Cassiæ fistulæ purgatæ,
Pulpæ tamar Indorum,
Sennæ mundatæ, ana unc. octo.
Rhabbari,
Violarum,
Polypodij,
Anisi, ana unc. quatuor.
Glycyrrhizæ rasæ,
Penidiorum,
Sacchari candi, ana drach. quatuor.
Seminum quatuor frigidorum maiorum
purgatorum, ana unc. unam.
Polypodij alterius lib. unam, tritum in aqua
coque diu, colatum percoque in syrupum,
cum libris octo sacchari.
Cassiam & tamar Indos in colati parte dis-
solue. cola, syrupo iam percocto adde: po-
stremò pulueres adijce.

Hæc Catholicæ Antidoti descriptio soli Ni-
colao debetur, qui eam ex duobus Alexádrini
uniuersalis Antidoti schematibus desumpsit.
Quæ etsi longo interuallo dissident, origine
tamen propè consentiunt. Huius autem nomi-
nis insigne præ se fert, quòd uniuersos corpo-
ris humores blandè admodum educat. Sennæ
enim & polypodij beneficio atram bilem & se-
k rosos

rosos humores deturbat, ob cassiam & thamarindos bilem flauam, ob rheum uerò bilem pituitæ permixtam. Cuius usus, ut tutissimus, ita & creberrimus est, ut nec febrium suspensiones uitare necesse sit. Acutis enim & peracutis morbis facîle conuenit, dum lubrica alui lenitione reliquos humores digerit, & uiscera ipsa corroborat. Lienis & iecoris affectibus præcipuo quodam modo conuenit. Blandum est admodum medicamentum, & quod uehementioribus lenitudinis nomine admisceri possit. Omnibus penè morbis conducit, eaq; ratione Catholici nomen sibi uendicat. Cuius tam secura est tractatio, quâta haud scio an contingat nemini. Ideoq; à quibusdam non indigno nomine Familiæ medicamentū dicitur. Senna, poly-podiū, glycyrrhiza, anisum, uiolæ simul teri debet: rheum per sese, non tamen tenuissimè, ne purgatoriorū medicamentorū leges excedat. Semina frigida maiora mundata cum saccharo & penidijs minutim cōcidantur, ne pinguescāt. Cassia & tamarindi per se creta, syrupi parte potius dissoluantur, quàm decocti portione, ne acceptum humorem coctione consumere sit necesse. Quod si decocto soluere uisum fuerit, propè percocto syrupo permisceri debent, ut acceptum humorem deponant: anteaque decoctum ipsum pendendum, ut intelligas, si cretorum tamarindorū quæsitum pondus habeas. Postea uerò prædictorum pulueres, & postremo

postremò rhabarbarum, & concisa semina paulatim addatur, pistillo ligneo probè permiscendo. Pro decocto autè polypodij recentis, à quo humiditas tantùm excrementosa exhalarit libra una aquæ, libris duodecim percocta, & libris quatuor diminuta, in syrupum cum libris sacchari octo condiatur, ne necesse sit non determinatum decocti pondus longiori coctura uiolare. Ceterùm in huius quoque medicamenti forma plurimùm uariant Pharmacopœi, ut rari sint qui in ea, quâ proponimus, descriptione secum cōsentiant. Quidam enim plus æquo rhabarbarum augment, & duplo addunt pondere: quidam etiam sennā ipsam quantitate promouent, ut uiribus efficacius medicamentum reddant, & inscijs medicis imponant, quod & in rem egrorum est admodum exitiale, & uerò publica censura diligenter animaduertendum. Delicatus etiam quidam & sumptuosius hoc modo parant. Sennæ enim unc. sexdecim in libris quatuor, rhabarbari uncias octo, in alia dimidia decocti radicis polypodij infundūt. Sennæ expressum cum saccharo coquunt in electuarij propè consistentiam. Expressum uerò rhabarbari miscent paulatim extra ignem: deinde cassiam, tamarindos & pulueres. Sed nostram hanc uulgarem formulam, in omnibus omnium oculis, tanquam uitæ quoddam speculum esse uolumus. Etsi quibusdam Alexandrini posterior descriptio magis arridet, pro-

ex Sylu.

pter turpetum & diacrydium : quorū quidem accessione ; Catholicæ antidoti firmiorem denominationem retinet. Sed profectò huius solennis antidoti mitiores , nec uerò inefficaces uires quotidie experimur , ut febrium & præcipitum morborum insultus in hoc medicamento propinādo suspectos habere nihil sit necesse. Dosis est Nicolao à semuncia ad unciam. Sed profectò non temerè drach. decem , quibusdam etiam duodecim propinamus. Benignum est enim medicamentum , & quod molliendo tantum leniat.

Electuarium Elefscoph, aut Episcopi Mes.

℞ Scammonij Antiocheni,
 Turbith albi, ana drach. sex.
 Caryophyllorum,
 Cinnamomi,
 Zingiberis,
 Nucis moschatæ,
 Myrobalanorum emblicarum,
 Polypodij, ana drach. duas & dimidiam.
 Sacchari unc. sex.
 Mellis despumati triplum.

Hoc Electuarium etsi rarum est , in usum tamen deducendum . Omnes enim humores educit, scammonij ratione bilem, turbith pituitam, & polypodij bilem atram. Hypochondriorum dolores leuat, totius corporis flatus enixè euincit,

euincit, colicosq; cruciatus proprio quodam
 modo amuleti uice mitigat. Quam in rem non
 sine plausu à nobis arripiendum est, cum obsti-
 natissimos, hoc tractu præcipuè, colici doloris
 affectus omnino plerunque debeat. Arthritidi
 conducit, & humores ad renes & uesicam de-
 cumbentes expurgat. Venerem etiam excitat.
 Quidam eo utuntur ad purganda corpora in
 lue uenerea: sed addito præcipuè lapide lazuli
 ad drach, duas. & auctis aromatibus, & humo-
 res à remotissimis partibus ualenter educunt:
 indeque chirargicis & podagricis solenne est.
 Frequentior eius usus est in rotulis, quàm ele-
 ctuarij forma, etsi Manardo huiusmodi placen-
 tæ interdum nihil purgât, uistis scilicet specie-
 bus. Est etiam ubi immodicè purgant, ijsdem
 simul malè permixtis. Sed certè ista Pharma-
 copœorum ignorantia potius, quàm medica-
 menti uitio contingunt. Quòd si in placentas
 parare uoles, singulis drachmis pulueris, sac-
 chari optimi unciam addes. Ad Electuarium
 autem parandum, sex uncia mellis cum æquali
 saccharo satis sunt: aut ad puluerum unciam
 unam, mellis uncias tres adiunges. Neque ta-
 men pulueratum saccharum addendū, ne mel-
 lis copiam augeat. Sumptum est ex Auic. lib. 5.
 à quo tamen cardamomum & piper huic de-
 scriptioni adduntur. Potest largius tutò dari
 quàm scribat Mesueus. Dosis enim drachma-
 rum quatuor est minima, & quæ delicatiori-

bus corporibus etiā conueniat. Musa frequenter drach. sex. & ijs qui adstrictiorem habent aluum, drach. octo. quibusdam etiam, ut rusticis & fossoribus; drach. decem exhibet. Quin & addito lapide Lazuli, solennem purgationem Duci Ferrariensi bis in anno instituebat.

Antid. Hamech. Mes.

℞ Myrobalanorum flauarum unc. quatuor.

Cepularum,

Indarum,

Rhabarbari, ana. unc. duas.

Agarici,

Colocynthidos,

Polypodij, ana drach. sexdecim, alij drach. octodecim.

Abfynthij,

Thymi,

Sennæ, ana unc. unam, alij drach. sex.

Violarum drach. quindecim.

Epithymi unc. duas.

Anisi,

Rosarum,

Fœniculi, ana drach. sex.

Succi fumarix lib. unam.

Pruna numero sexaginta.

Vuarum passarum purgatarum unc. sex.

Macera omnia sero lactis diebus quinque in uase uitreo, stricti oris & obturati: semel deinde feruescant, manibus fricentur & colentur,

lentur. Colato addes cassiæ fistulæ purgæ
tæ uncias quantuor.

Tamarindorum uncias quinque.

Mannæ uncias duas.

Frica manibus, iterum cola. Colato adde sac
chari libram unam & dimidiam: coque ad
mellis crassitudinem, & paulatim hûc pul
uerem insperge:

Myrobalanorum flauarum,

Cepularum,

Indarum, ana unc. dimidiam.

Bellericarum,

Emblicarum,

Rhabbarbari,

Seminis fumaricæ, ana drach. tres.

Anisi,

Spicæ nardi, ana drach. duas.

Familiare est hoc medicamentû in cutis uî
cijis, impetigine, prurigine, & humorû falsugi
ne, quæ scabië gignit. Adhibetur etiâ in lepra,
pfora, elephantia morbo, alphis nigris & can
cro. In affectibus melancholicis, mania & me
lancholia tutò exhibetur. Cachexiam omnem
fanat. Moderatè enim & absque dolore, omnes
humores pituitosos, biliosos, & melâcholicos
educit: ijsq; deturbandis saluberrimè conue
nit. Ideoque febribus coniunctis & confusis,
morbisque diuturnis diuersæ naturæ condu
cit magis, quàm simplici affectui. Serum lactis
caprini recens mulcti, & in rem præsentem

k 4 coagulati,

coagulati, ad lib. quatuor, quinque aut sex sumitur: & die sexto parum concalfactum mediocriter exprimitur. Colati portione idonea, dissoluta cassia & tamar Indi, manna quoque seorsum, cocto ex reliqua colati parte syrupo, cum sacchari sesquilibra miscetur, & minimum coquantur, ne longior coctio vires adimat. Hodie uero quidam ne omnino coquantur, expresso cum saccharo in syrupum percocto & refrigerato, cassiam sine humore purgatam & tamarindos miscent: quo tempore pulueres aliorum, & scammonium coctum additur. Experientia tamen comprobatum est, diutius seruari medicamentum, si omnia simul ebullierint: deinde si coctioni perfecte pulueres addantur. Ex duobus Mes. descriptionibus hanc solam sequimur: in cuius dosi admodum est sobrius. Aureos enim duos non excedit, qui profecto nihil aut parum proficiunt. Drachmæ sex crebro exhibentur, & leniter educunt. Vncia una tutò datur Manardo, ad pruritum & maniam.

Electuarium è psyllio Mes.

℞ Succi buglossi domestici & sylvestris,
Intybi,
Apij coquendo despumatorum, ana lib. duas.
Succi fumiterræ unc. tres.
In quibus macerentur per horas uiginti-
quatuor.
Cuscutæ,

Anisi,

Anisi,

Folliculorum sennæ, sing. semuncia.

Adianti albi, manip. unus.

Afari, drach. tres.

Spicæ nardi, drach. duæ.

Semel feruefiant. Deinde adde

Violarum unc. tres.

Epithymi, unc. duas.

Quæ semel quoque feruefiant & colentur.

Colato inijciantur psyllij feminis integri uncia tres, uigintiquatuor horis macerata, horis singulis rudicula agitando.

Deinde fume totius expressæ à psyllio mucaginis lib. quatuor.

Sacchari albissimi lib. duas & dimidiam.

Scammonij in malo cydonio cocti uncias tres & dimidiam.

Coctis omnibus lento igne, ad perfectionem adde

Trochiscorum diarhodon,

Trochiscorum de spodio,

Trochiscorum de rhabarbaro, ana unc. unā.

Trochiscorum oxyacanthæ, unc. dimidiam.

Fiat Electuarium secundum artem.

Raro in officinis usu confectio hæc penè euiluit: quæ tamen ad biliosos & retorridos humores à sanguine præcipuè affato leniendos plurimum prodest. Bilem quoq; euocat, eamq; maximè quæ adustione in atram desinit. Febribus tertianis, ardentibus, lipyrijs, & ob caloris

immodicā intemperiem cōtumacib. medelāq;
 ferè respuentib. confert. Cephalalgia, uertigie
 nem ex biliosorum succorū uaporibus enatam
 sanat. Ictero, intēperiei hepatis calidæ, renum
 quoq; ardori medetur, & siti immodicæ. Le-
 nit magis hoc medicamentū quā soluat. Quo
 nomine quidam scammonium crudū miscent,
 ne multiplici coctura uires amittat. Antiquis
 fuit celeberrimum hoc electuarium: nec ab re
 quidem ad bilis feruorem retundēdum, & san-
 guinis totius fecem repurgandam. Qua in re
 eorum uestigijs insistendum lubenter consu-
 lo. Aestuosiore enim tēpestare, & calidiore na-
 tura eo medicamento securè utimur ad drach.
 octo & decē: licet Mesueus semunciā nō ex-
 cedat. Nec est cur syrupus rosatus solutius hanc
 cōfectionē de sua dignitatis sede deiciat. Ich-
 res enim in toto sanguine exundantes magis
 quā bilē deturbat. Vocatur etiā Electuarium
 de trochiscis ab hamech, quòd trochiscos ca-
 piat, in quorum descriptione Mesueus ipse se-
 quēdus est. Addūt aliqui aceti lib. unā & dimi-
 diā, alij uiolarū lib. unā. Hanc antidotū ferè ad
 uerbū repetit Nic. Alexádrinus, Mesueū sequu-
 tus: ex quo Asari drach. quatuor pro uncijs re-
 stituimus. Neq; enim tanta asari copia necessa-
 ria est. Cuius quoque apparatus, cū sit eo qui
 à Mesueo describitur melior, potius sequēdus
 uenit. Aliam habet huius cōfectionis descri-
 ptionem Nic. Præpositus, nullo modo usitatā.

Quidam

Quidam in hoc electuario psyllij copiam ad uncias sex extendunt, cum illius mucago sumpta, bilem tantum lubricando soluat, eiusque calorem obtundat, frigida sua substantia, ut ipsi uolunt. Qua ratione quibusdam sine scammonio paratur: quod satis expressit Alexandrinus.

Electuarium de succo rosarum Nic.

R^x Succi rosarum,

Sacchari optimi, ana lib. unā, unc. quatuor,

Diacrydij, unc. unam, drach. quatuor,

Santali rubri,

Santali albi,

Santali citrini, ana drach. sex.

Spodij, drach. tres.

Caphuræ, script. unum.

Succus rosarum cum saccharo in syrupum percoquatur ad excipiendos pulueres.

Hoc electuarium usu admodum solenne est, & in officinas uenit sub nomine Electuarij de succo rosarum, ad omnes affectus in quibus bilis flaua redundat, aut biliosi ichores peccant. Conualescentes ex egritudine quotidianos & tertianarios purgat sine molestia, malorumque humorum reliquias potenter educit. Tertianæ, duplici tertianæ, febribus continentibus & biliosis benefacit, malisque omnibus à calore natis prodest. Præbetur in calidis capitis affectibus, ad purgandam materiam calidam & biliosam. Succo rosarum cum saccharo in syrupum percocto,

percocto, fantala & spodium puluerata: postremo scammonium & caphura, utrumque per se tritum miscentur. Succo parciore commodius fieret, aut quomodo nunc paramus in tabellas. Magnam recipit scammonij copiam, cum uncia una scammonij, scriptula duo ferè capiat. Solenne uerò sit omnibus scammoniatis, pro singulis uncijis scriptulum unum exhibere. Ideoque quidam scammonij drach. octo sufficere credunt. Nicolaus tamen Alexandrinus diacrydij drach. duodecim cum rheo & turbith ponit: ex quo ferè descripta uidetur hæc confectio, diciturque Antidotus è zulapio rosaceo purgatoria, & ab Italis zuccarum rosaceum laxatiuum. Nicolaus castaneæ magnitudine exhibet. nos drach. quatuor, sex, aliquando etiam octo non temerè exhibemus. Vsu comprobatum est tormina facere, sed non admodum magna, nec operosa.

Elect. rosatum Mes.

- ℞ Rosarum rubrarum perfectarū lib. quatuor.
 Sacchari libram unam & dimidiam.
 Mannæ puræ & recentis unc. sex.
 Scammonij Antiocheni unciam unam & dimidiam.
 Coquatur sensim lento igne ad mellis consistentiam: deinde adde
 Trochiscorum de spodio unc. unam.
 Trochiscorum oxyacanthæ drach. quatuor.
 Galliæ

Galliæ moschatæ,
Crociana drach. duas.
Repone in uase uitreo.

Hoc Electuarium rosatum cholagogū dicitur, clemens & salubre in biliosis affectibus, arthritidi calide, cephalalgia, uertigini, oculorum dolori & ictero conueniens. Nulli tamen est usui, præterquàm quòd in conficiendis castapotijs aggregatiuis, & de Hermodactylis minoribus à Melueo accersitur. Etsi quidam eo lubenter utuntur in uirgunculis maturis mensium purgatione defectis, ad sanguinis feruorem biliosum expurgandum. Datur à drach. quinque ad sex. Est Tralliani Diarhodon cholagogon, affectus calidos & biliosos mirè leuans. Est & Rhodomeli catharticum Actuarij, ex succo rosarū, scammonio, agarico & melle.

*Diarhodon
Tralliani cholagogum.
Rhodomeli catharticum
Act.*

Elect. Indum maius Mes.

Rx Cinnamomi,
Caryophyllorum,
Spicæ Indicæ,
Rosarum,
Cassia,
Macis,
Cyperi, ana drach. quatuor.
Santalorū citreorū drach. duas & dimidiā.
Nucis moschatæ,
Ligni aloes, ana drach. duas.
Turbith boni, albi, gummosi, arundinacei,
drach.

drach. quinquaginta.

Sacchari,

Penidiorum, ana drach. uiginti.

Galangæ,

Cardamomi utriusque,

Afari,

Mastiches, ana drach. unam & dimidiam.

Scammonij boni in malo cydonio cocti

drach. duodecim.

Terantur omnia, & cum oleo amygdalino
dulci fricentur: deinde succis sequentibus
excipe.

Succi cydoniorum,

Succi granatorum,

Succi apij,

Succi fœniculi, omnium depuratorum,
sing. lib. dimidia.

Decoquantur succi cum melle ad spissitu-
dinem idoneam, & misceantur aromata.

Hac confectiōe totum uentrem inferiorē,
atque etiam iuncturas ipsas pituita putri ex-
purgamus. Flatibus dissipandis, & affectibus
inde natis, dolorique colico & nephritico plu-
rimū cōfert. Ventriculum totum, uiscera de-
nique ipsa pituita & bile liberat. Ea sæpissimē
in colici doloris uehemētia cum prospero suc-
cessu utimur ad eliciendam pituitam, quæ in-
testinorum tunicis infarcta, eas distēdit & lani-
cinat. Neq; enim humores atros uacuat, quod
existimāt quidam nomine decepti, Indi deno-
minationem

minationem à nigris & atris succis attribuē-
 tes . Propriè nanque pituitam ducit : deinde
 etiam bilem . Valentius est Diaphœnice , si in
 utroque eodem modo scammonium adhibea-
 tur . Huius drach. sex cum tribus cassiæ drach-
 mis ad renes expurgandos simul dabat Ma-
 nardus . Datur Mesueo ad drach. quatuor cum
 semisse , sed subtimidè admodum . Pueris enim
 uix ea quantitas suffecerit . Grandioribus un-
 cia una exhiberi potest : præcipuè si tribus un-
 cijs pulueris libra una mellis misceatur , quod
 est Mesueo solène . Alioqui si copiosius sit mel,
 ut illius libra una duas pulueris uncias exci-
 piat , maiori copia exhiberi tutò poterit . Tunc
 enim drachmæ decem aut duodecim uix suf-
 fecerint . Est & electuarium Indum , minus &
 dignitate , & efficacia præstantius . Minus enim
 est calidum , simplicius & ualentius ad purgan-
 dam pituitam & bilem , quàm maius : unde &
 utilius exhiberi potest . Quin & præscriptionis
 simplicis prærogatiuam obtinet . Nos nanque
 electuarium Indum cum simpliciter præscribi-
 mus , minus intelligendum esse significamus :
 ideoque in usu frequentiore esse debet , quia
 efficacius & tam delicatum Manardo , ut possit
 sine melle in pulueris forma cum iure sorberi :
 quod tamen alij negant . Potentius est maiore
 ad eos omnes affectus quibus cōuenit : sed po-
 tissimùm conducit , quando ex intestinis , ieco-
 re , & omni alia corporis parte pituita educen-
 da

da est. ualidè enim eam ob magnam turbith copiam deturbat. Febribus quotidianis & nothiis à mixta bile ualde est salubre. Dosis Mesueo est ad aureos tres. Nos ad drach. quatuor, quinque aut sex securè progredimur, cùm uni mellis libræ duas pulueris uncias apponamus. Quòd si quis tres uncias ad mellis libram adhibeat, placet Mesuei dosis ad tres aureos, aut drachmas quinque. In hoc scammonium simpliciter scribit Mesueus, ideoque crudum apponendum est. Sed hâc adhibemus cautionē, ut si statim utendum confeceris, diacrydium misceas: si uerò seruandum, ante usum reposueris, scammonium adhibeas. Solemus hæc medicamēta ferè admiscere lenientibus, & imbecilliter purgantibus, ut cassiæ & mannæ ad excutiendas eorum uires. Quidam etiam hæc electuaria in confectiões solidas perfectè cocto saccharo redigunt.

Electuarium Indum minus Mes.

- ℞ Turbith optimi,
 Sacchari, ana drach. centum.
 Maceros,
 Piperis,
 Zingiberis,
 Caryophyllorum,
 Cinnamomi,
 Cardamomi,
 Nucis moschatę, ana drach. septem.
 Scammonij,

Scammonij, drach. duodecim.

Misce cum melle despumato.

Benedicta laxativa Nic.

℞ Turbith electi,

Sacchari, ana drach. decem.

Diacrydij drach. duas.

Hermodytylorum,

Rosarum, ana drach. quinque;

Caryophyllorum,

Spicæ nardi,

Zingiberis,

Croci,

Saxifragiæ,

Macropiperis,

Amomi,

Cardamomi,

Seminis apij,

Salis gemmæ,

Galangæ,

Maceros,

Carui,

Fœniculi,

Seminis asparagi,

Rufci,

Granorum solis, ana drach. unam.

Mellis despumati optimi triplum.

Hoc electuarium nominis auspiciati habet
prærogatiuam, & deturbandis glutinosis, pi-
tuitosisque humoribus in iunis corporis pene-
l tralibus

tralibus reconditis efficax esse cōspicitur. Quō nomine arthritidem leuat, & colico dolori auxiliatur. Potenter enim affixam intestinis pituitam elicit, frigidamque intemperiem sedat. In quem usum crebrò à nobis indicitur. Renū uerò grauitates, & ex magna humorum coacervatione ueluti stupores, uesicę quoque collectiones, præcipuo quodam modo infusum alleuat, ut huic soli affectui penè deuotum esse uideatur, cū diuretica multa tenuantia & incidentia recipiat, quæ crassos & frigidos humores dissecant. Quæ ratione quoque paralyfim præcauet, & mensibus suppressis benefacit. Tunc enim mulieribus propinatur, quādo sunt per catharticum expurgandæ: neque in uteri affectibus despectui habenda est. Huius electuarij puluere quidā ad renum affectus utūtur. In quem usum & pilulę parantur, ut postea scribimus. Quadruplex est Alexādrino, & ualde uaria Benediçtę descriptio. In quibus tamē crassiorum, uiscidorum & frigidorum humorum indicatio præualet. Quidam esulæ drach. decem aut quinque addunt, & diacrydij drach. quinque. Apponunt etiam quidā lapidem lynçis fabulosum, ammi & mastichen. Quæ quia totam compositionem in dubium uocāt, summo iudicio circumscribi: & uerò magna diligentia eo quo descripsimus modo parari debet. Nos Nicolaum sequuti, diacrydij drach. tātū duas ponimus: esulæ etiam pepercimus. Do-

fis

his est ad drach. sex & octo. Nicolaus præbet ad castaneæ magnitudinem.

*Diacarthamum Arnaldi Vil-
lanouani.*

℞ Pulveris diatragacathi frigidi unc. dimidiâ.

Pulpæ cydoniorum, unc. unam.

Medullæ seminis carthami,

Hermodytylorum, ana drach. quatuor.

Zingiberis albi, drach. duas.

Scammonij cocti, drach. tres.

Turbith albi, drach. sex.

Mannæ granatæ drach. duas.

Mellis rosati colati, unc. unam.

Sacchari albi, unc. octo.

Sacchari quod satis sit: fiat Electuarium.

Diacnicu uariè à Pharmacopœis paratur, ista tamen confectionis formula apud nos inualuit: etsi Nicolao Guidonis de Gauliaco descriptio magis probatur, quæ paulum ab hac diuersa est. Alij etiam in huius confectione Nicolaum Florentinum sequi malunt. Cydoniorum pulpa saccharo condiri debet: in cuius usum cydoniatum nostrate rectè succedit, & cum manna & melle rosato solutum colatur per stamen. Quæ omnia saccharo postea paulò ultra quàm electuario conuenit cocto, simul trita & colata cum pulueribus adduntur. Scammoniū tamen per se terendum est. Quidam tragacanthum omittūt, & cydoniatum cum melle sub-

actum, in saccharū cum aqua percoctū immit-
tūt, deinde etiā pulueres addūt. Alij etiā aliter
parant. Quod attinet ad sacchari unc. octo, quę
ad medicamentorum ualentium robur, tan-
quam frēnum adduntur, placet Nicolao, ut nō
nisi propinationis tempore ponantur, & pul-
ueres sine saccharo & melle rosato seruentur.
Nec uerò opus est dum Electuarium paras, ut
pręter circumscriptam sacchari copiam, has sac-
chari unc. octo uelut auctariò addas, ne me-
dicamenti uires penitus exoluas. Quę cautio
profectò adhibenda est omnibus confectio-
nibus, quę in sese saccharum recipiunt. Quod ui-
dentes quidam pro uncijis octo drachmas fa-
ciunt. Bilem educit, & pituitam, & ad omnes
affectus ex bile & pituita mixtos conuenit.
Mixtis podagris, hēmitritęo, paralyfi & cepha-
lalgie benefacit. Datur ad drachmas quatuor:
quandoque uerò ad sex procedimus, pręser-
tim si recentes non sint rotulę.

Diaprunum simplex Nic.

Capit pruna Damascēna centum. Hęc aqua
ad dissolutionem percocta, ubi modicē refrixe-
runt, exempta inde, & manibus confricata, per
cribrum cernuntur, cortices & ossa abijciun-
tur. Collectam deinde pulpā ad lib. unam cum
excolato eorū decocto, in quo dimidia uncia
uiolarum recocta fuerit, in syrupum cum sac-
chari libris duabus percocto, lēto igne ad spis-
situdinem

situdinem coquito. Quæ ubi crassescere inceperint, cassiæ recenter extractæ, & tamar Indorum æqua pars ad unciam unâ in decocti parte dissoluatur, subigatur & coletur. Omnia cæteris admixta, ad ignem lentum diligenter rudicula moueantur, dum perfectè coquantur. Igni ablata, & semper rudicula agitata, asperfos sequentes pulveres recipiunt.

R̄ Santali albi,
 Santali rubri,
 Spodij,
 Rhabarbari, ana drach. tres.
 Rosarum,
 Violarum,
 Seminis portulacæ,
 Intybi,
 Oxyacanthæ,
 Succi glycyrrhizæ,
 Tragacanthæ, ana drach. duas.
 Seminis cucurbitæ,
 Seminis cucumeris,
 Seminis citruli,
 Seminis melonis, ana drach. unam.

Omnia simul trita, & per cribrū probè traiecta, lebeti iniiciantur, & calefacta, simulq; subacta in uase reponantur. Quòd si purgatorium medicamentum efficere uis, ubi ab igne sustuleris, addes scammonij cocti unciam dimidiam in libras singulas.

Hoc Diadamaſcenum dicitur, à prunis Da-
 l 3 masценis,

*Diaprunum
solutiuum.*

maſcenis, omnino ex Alexandrino ſumptum, uſuque utroque modo frequēs, æſtate præſertim ad leniendum & refrigerandum. Quo nomine acutis & ardentibus febribus, & ſynochis præcipuè conuenit: omni que ferè tempore exhiberi non temerè poteſt, ſi ſcammonium non recipiat. In ſolutiuo diligentior adhibenda cautio. Bilem nanque potenter educit, & in bilioſis febribus æſtate ualde ſolenne eſt. Cuius confeſtio uario modo pharmacopœis paratur. Quidā enim in libras ſingulas ſcammonij drach. ſex. alij unciā integrā addunt: ſicque neſcientibus Medicis imponūt, dum ualentius fit medicamentū, quod clementius ſe indixiſſe exiſtimabat Medicus. Nos ex Nicolao uſum receptum ſeruauimus, & ſemunciam ſcammonij libris ſingulis appendimus. Nicolaus Alexandrinus ſcammonij pondus non appoſuit. Quibuſdā etiam ſolenne eſt in ſingulas libras ſcammonij drach. ſeptem apponere: quod ex ueteribus Nicolai codicibus deſumptum eſt, & crebrò in Italia uſitatum ad acuenda lenia medicamenta, quæ per ſe nihil ferè educunt: qualia ſunt ſyrupus roſarū ſolutiuus, manna & caſſia. Sicque purgantius fiet medicamentum, cū in ſingulas diapruni drachmas, diacrydij grana quatuor, & tertia unius grani pars ferè ueniant. Quæ ſolenne Nicolai præſcriptum penè excedūt. Potenter enim educit, ſi ad drachmas quatuor exhibeatur, cū tamen ad drach.

quinque

quinque & sex nonnunquam progrediantur in aluo adstrictiore. Confectionis è prunis damascenis, quæ scammonium recipit, meminit Actuarius quinto Methodi.

Diaturbith Mes.

℞ Turbith albi & gummosi, drach. decem.

Zingiberis, drach. quinque.

Mastiches, drach. tres.

Sacchari optimi, drach. uiginti.

Diaturbith ex Zezare sumptum à Mesueo describitur in simplicibus hoc modo, quem in usum traduximus: sed ita rarum, ut præter uariam eius descriptionem penè etiam exoleuerit, Diaphœnicone electuario eius uicarias operas subeunte ob largam turbith, quam recipit, copiam. Paratur à quibusdam in morcellos & placentas: ab alijs etiam in electuarij formâ: sed tamen alijs pluribus additis, ad turbith seuitiam frænandâ, ut santalis, uiolis, caryophyllis, cinnamomo, pipere, macere, galanga, aniso, croco. Quidam etiam purgâtius efficiunt, cum diacrydio & hermodactylis. Montagnana uerò ad diaturbith, cum reliquis ferè omnibus rhei optimi drach. decem addit, alij sex. Pituitam egregiè educit, eamque crassam & uiscidam remotissimis ex locis: quo nomine articularijs morbis magnoperè conducit. Seruatur puluere, & in catapotijs exhibetur drachmæ unius, aut sesquidrachmæ pondere, quod

in placentarum forma augendum est. Diaturbith cum rheo ad uermes efficacissimū est medicamentū, & ualde idoneū. Nam rheum uermes maximè necat, & turbith pituitam ipsam uermium uerum fomité deturbat. Adde quod diaturbith ipsum sua gratia pueros ad facilitatem allicit, ut haud sciam an aliud medicamentum sit uermibus æquè noxiū, & ab Italis, qui maximè uermibus scatent, promptius usurpatum. Diaturbith Môtagnanæ, quo omnes ferè utuntur, capit turbith optimi, hermodactylorum, ana unc. unam, rhei barbari selecti drach. decem. diacrydij drach. quatuor. santalorū alborum & rubrorum, uiolarum, zingiberis, ana fessquidrachmam. mastiches, anisi, cinnamomi, croci, sing. drach. diuini. sacchari albissimi quod satis sit. Efficax est aquis subter cutem labentibus educendis, bilem & pituitam deturbat. Simplex etiam sine rheo usurpatur, & in officinas traducitur. Huius aliæ sunt descriptiones quibusdam usurpatæ, quas hic consultò omittimus.

*Diaturbith
Montag. cum
rheo.*

Diasena Nicolai.

℞ Senæ unc. tres.

Auellanas uistas numero quinquaginta.

Serici tosti, drach. duas.

Lapidis Armenij drach. unam.

Lapidis Lazuli, drach. tres.

Sacchari, unc. sex.

Cinnamomi,

Cinnamomi, unc. unam.
Caryophyllorum,
Galangæ,
Piperis,
Spicæ nardi,
Ocimi,
Foliorum caryophyllorum,
Cardamomi,
Crocī,
Zingiberis,
Zedoariæ,
Florum rorismarini,
Piperis longi, ana drach. duas.
Mellis despumati quod sufficit.

Vfu rarum, maniacis tamen, melancholicis, tristibus & atra bile affectis succurrit: quæ tanarijs, lienosis exhibetur. Descriptum uide-
tur potius ex Antidoto è Sena Alexandrini 12. quàm ex cæteris: etsi ea quæ describitur Antid. 465. ad elephanticos, quibusdam uera magis & legitima existimatur: quæ tamen sumptuosa est & operosa confectio. ut Apelaxium & Asimium omittam, quæ totam Antidotum miræ caligine inuoluunt. Tres sunt aliæ Diasenæ descriptiones apud Alexandrinum, podagricis & arthriticis destinatæ, ab istis longè differentes. Est & alia in uulgatis Nic. codicibus, anacardos, hermodactylos, elleborum nigrum, & baccas lauri præter cætera capiens, nullam Alexandrini descriptionē exprimēs. Quod si cui Antidotus

Diafena dotus è sena in usum uenit, ea quæ est *Alexan-*
Alex. drini magis arridet, quæ recipit senæ, nucis a-
 uellanę, sing. unc. duas. ferici usti, boli Armenij,
 lapidis Lazuli, sing. drach. unā. cinnamomi se-
 munciam, caryophylli, galangæ, piperis, spicæ,
 ocimi, zingiberis, folij, cardamomi, croci, ze-
 doariæ, floris boraginis, floris roris marini, pi-
 peris longi, sing. drach. unam. margaritarum,
 auri puri, sing. script. quatuor. ligni aloes,
 drach. duas, script. duo. ossa cordis cerui qua-
 tuor. coralli rubri, script. quatuor. berberis gr.
 undecim. maceros, script. duo. moschi, gr. duo.
 sacchari & stillaticij rosarum liquoris, quod fa-
 tis uidebitur. Datur cum aqua cui incocta sunt
 sena, scolopendrium, ramus tamaricis, & radix
 capparis.

Electuarium lenituum.

℞ Passularum mundatarum, unc. duas.

Adianti nigri,

Violarum,

Hordei mundi, ana manip. unum.

Iuiubas,

Sebesten, ana numero uiginti.

Glycyrrhizæ, unc. dimidiam.

Prunorum enucleatorum,

Tamarindorum, ana drach. sex.

Senæ,

Polypodij ana unc. duas.

Mercurialis, manip. unum & dimidium.

Decoquana

Decoquantur secundū artem in aquę quan-
titate sufficienti, & colentur.

Colaturæ adde,

Pulpæ cassiæ recentis,

Pulpæ tamar Indorum,

Pulpæ prunorum,

Sacchari optimi,

Sacchari uiolati, ana unc. septem.

Pulueris senæ, unc. tres, drach. tres & di.

Confice secundum artem. (inidiam.

Hoc Electuarium in usu quibusdam effo-
scio ad leniendam & molliendam aluum in fe-
bribus cōtinentibus & pleuritide, dum ualen-
tiorum usum morbus refugit. Bilem enim mi-
xtam sine molestia facilè educit, eius sæuitiam
reprimit, & sang. feruorem sedat, aluum adstri-
ctam soluit, & lubricā reddit. Sanguinem pur-
gat, hepar concalsactum iuuat, totiusque cor-
poris humores clemēter perpurgat. Eo sæpius
utuntur Itali, præcipueq; medici Veneti. Est a-
liud Electuarium lenitium Alexandrini de
Manna, quod hic prudens & sciens omitto, etsi
ad eosdem usus ualde est efficax. Malumus e-
nim hic esse populares, quàm cōquisitis & mi-
nus usitatis medicamentis iactabundè nimis,
& ad ostentum potius quàm ad ullum usum,
Pharmacopolium nostrum adornare.

Electuariū de Sebesten, Motagnana.

Rx Sebesten recentium sine nucleis,

Prunorum

Prunorum exossatorum,

Tamar Indorum, ana unc. quinque.

Macerentur in lib. una aquæ stillaticię uio-
larum, deinde bulliant & colentur. Cola-
to & expresso adde

Aquarum Ireos,

Aquarum angurię, hoc est cucumeris, ana
unc. sex.

Succi Mercurialis depurati, unc. quatuor.

Seminum 4. frig. maiorum, sing. unc. duas.

Coquantur ad dimidias, dein ualidè expri-
mantur, per colum transmittantur, adijci-
anturque penidiorum unc. octo.

Diapruni simplicis, lib. una & dimidia.

Diacrydij, drach. tres.

Misceantur, & formetur Electuarium ex ar-
tis præscripto.

Hoc quoq; inter lenitiua usurpationem me-
retur, eoq; nomine Venetis medicis crebro
est in usu ad biliosas febres, continentes & in-
termittentes. Bilis ardores mitigat, sitim com-
pescit, insomniam sedat, & acrium humorum
secessum per urinas promouet. Liberaliter &
sine noxa propinatur ad unciam unam, aut
drach. decem. Variè à quibusdā depingitur, hęc
tamē formulā magis cōmunem esse duximus.

DE HIERIS.

Hiera picra Galeni.

℞ Aloes, drach. nonaginta.

Cinnamo-

Cinnamomi,

Xylobalsami,

Afari,

Spicæ nardi,

Mastiches, ana drach. sex.

Croci, drach. quinque.

Omnia in puluerem redacta misceto & seruato.

Hęc Hiera Galeno attribuitur, licet ante Galenum multis annis à Themisone, Andromacho & Asclepiade usurpata sit: sed quia ab eo multis in locis descripta, laudata & exculta est. quam Hieram Dialoes & picram, hoc est amarā uocat, ab aloes quam recipit quantitate. Hieræ uerò, hoc est sacræ, uenerandum confectionum antiquarū nomen, à mirandis & propè diuinis effectis assumpsit. Antiqui enim suas hieras ueluti secretò sepositas confectiones habebant, quibus plurimum tribuebant. Describitur à Gal. præcipuè lib. 8. De comp. pharm. part. & lib. 2. sexto quoque Salub. & 7. Meth. med. Quibus ex locis hanc magis laudatā descriptionē cum Oribasio desumpsimus, quòd aliquando ad sex reliqua, centum drach. aloes: aliquando uerò centum & uiginti: quandoque etiam octoginta tantum pro uarijs scopis addat. Ea enim descriptione, quæ drach. nonaginta recipit, se tanquam optima sæpe usum testatur Gal. Atque ea potius paranda est, quàm quæ à Mesueo sumpta Pharmacopœis nostris usu

Lib. 3. 57.
nos.

Lib. 2. Comp.
phar. part.

usu recepta est, in qua aloe dupla tantum ad omnia simplicia simul sumpta ponitur, cum Galenus triplam ferè faciat, ideoq; magis purgatoriam. Hæc enim hiera drachmæ pōdere sumpta, Galeno satis est efficax: cum vulgaris officinarum hiera sesquidrachma minimum proficiat. Nolim tamen scopum unum & eundem medico prudenti præfigere, cum pro uarijs indicationibus diuersam parandam esse hieram profitear ex Galeni præscripto. Quandoque enim ex aloe lota parabat, cum roboratē uolebat: ut purgantem magis ex illota aloe reddebat. Idem quoque aloes copiam pro purgationis scopo augebat & imminuebat. Nāq; ferè semper drach. centum miscebat: quandoq; etiā centum & uiginti, cum purgantem magis expetebat: ut & intra drach. octoginta substitit, cum gratiorem, sed tamen calētem magis mulieribus menstrua purgatione defectis propinabat: quibus & croci drach. sex. & carpesium loco asari addebat. Quæ uarietatis ratio in croci quantitate etiam uidenda est. Parcius enim misceri uult Gal. in his quibus medicamentum suo odore caput tentat: in quibus drach. quinque, quandoq; etiam tres sufficere dicit. Sicca & puluere melius seruatur: etsi quidam melle exceptam condiunt, ut uult Mesueus. Galenus ferè siccam exhibebat: aliquando etiam melle despumato exceptam, ut purgantiorē etiam & gratiorem, partes quas permearet detergen-

do

do redderet. Sed tunc uentrē minus roborat, minusq; attrahēdo soluit. Quidam, ut Paulus, hydromelite excipiebant. Interdum etiam uino & aquæ cyathis: nonnunquam etiam mulso, aut alio quouis liquore diluebant. Nos sæpe in catapotia fingimus, ut amarū aloes gustum fallamus. Quidam etiam trochiscos exprimūt, quod non tacuit Mesueus ex Auic. lib. quinto. Calfacit, tenuat, incidit, terget, siccatur, obstructions aperit: humores & flatus prauos, crassos, corporis poris imbibitos, & uentriculi tunicis infarctos, separat, digerit, & expurgat. Affectibus capitis, uentriculi, hepatis, renū, iuncturarum, & cæterarum partium frigidis, mirè confert: humorem ab his frigidum, aut putrem uacuādo. Stomachicis præcipuè est adiumento, qui appetentiam perdiderunt, & continua uentriculi nausea conflantur. Valet enim maximè ad deturbandam bilem flauam, & pituitam, quæ uentriculo, intestinis & uenis meseraicis insidet: eam uerò præcipuè, quæ tunicis uentriculi altius adhæret, aut sua tenuitate eius cauum occupat. Quæ omnia cum leui uentris motu deturbat. Neq; enim hepar superat, ut testatur Gal. lib. 8. Comp. phar. part. Quo nomine uiris literatis, & studio liberaliori deditis, ob humorum prouētum, quem uita sedentaria cogit, admodū salubris est: uentriculum omnium ferè crudorum humorū alueum expurgando & roborando, si præcipuè elota sit.

Stomachi

Stomachi subuersiones confirmat, inflationes discutit, tardæ coctioni medetur, æstuantibus conuenit, ad urinam probè est efficax, hydro-
pìcis, iecorarijs, nephriticis succurrit: & his qui bilem uomunt. Inflammationibus internis ex hydromelite conuenit, difficiles sanorum concoctiones emendat, & robur particulæ addit. Ventriculi morsum & dolorem (καρδιαγῆν, aut καρδιαλγίαν dicimus) ex bilioso & putri succo enatum, indeque capitis dolorem, & suffusionū symptomata delet. Aluū suppressam soluit, & ructus nidorulentos corrigit. Intemperiei calidæ aut frigidæ siccæ citra uiciatos humores est infestissima. Mulieribus quæ non probè purgâtur, conuenit. Quæ omnia ex Gal. monimētis desumpta sunt. Mastiche uerò additur ad stomachi robur, quia odora, & ut medicamentariam aloes uim reprimat. Cinnamoinum etiam (cuius penuriam optimæ cassiæ duplum refarcit) præter quàm quòd tenuium est ualde partium, ut aperire uentris meatus possit, exergereque ac tenuare crassam humorum succulentiam. Aloes enim facultas tam parcè purgatoria est, ut eos attrahere nequeat. Reliqua uerò partim ut stomacho commoda, partim roborantia, detergentia & incidentia, in compositionis laudes ueniunt. Dosis est Galeno summa, drach. unius, minima semidrachmæ. Sic Andromachus apud Gal. cochlearij unius mē-
sura propinabat, quod drach. unam argēteam,
quam

*Lib. 7. Meth.
lib. 6. Salub.
lib. 2. & 8.
Comp. phar.
part.*

*Mef. cap. De
aloe.*

quam Romani Denarium uocabant, interpretatur Gal. Paulus drach. unam exhibet, & Aetius ad cochlearij magni unius modum. Quidam carpobalsamum loco xylobalsami, quidam utrunque: alij xyloaloen, cassiam, & iuncum odoratum addunt, ut Auicenna & Mesueus. Actuarius præter pondus, quo multum uariat, pro asaro xylocassiam substituit. Paulus ualde *Cap. 8.* compositam Gal. hieram facit lib. 7. istam tamen ex rebus sex postea agnoscit. Aetius quoque *Cap. 11.* lib. 3. multiplicem æquè Gal. hieram facit. Sed lib. 6. in melancholiæ cura ex Posidonio, *Cap. 10.* hieram Themisonis ex rebus sex apponit, quibus epithimum addit. Alij absinthium addebant: alij etiam alia plurima, ut notat Mesueus, qui Auicennæ descriptionem uniuersitatis (sic enim uocat) sequutus est. Datur hodie sicca ad drach. duas, magno profectu. Syluius semunciam cum diaphœnici drachma, mulieri innoxie propinari uidit.

Hiera picra Nic.

℞ Cinnamomi,
Spicæ nardi Indicæ,
Crocī,
Schœnu anthos,
Asari,
Cassiae lignæ,
Xylobalsami,
Carpobalsami,

m Violarum,

Violarum,
 Absinthij,
 Epithymi,
 Agarici,
 Rosarum,
 Turbith,
 Pulpæ colocynthidos,
 Mastiches, ana drach. dimidiam.
 Aloes quātū alia omnia, hoc est, drach. octo,
 Mellis despumati quod satis est.

Hiera magna & cōposita dicitur, & ut est
 Nicolao propria, ita sub nomine confectionis
 hieræ picræ indicitur, & hiera ex sexdecim re-
 bus uocatur: non numerata aloe & melle. Ad
 enematum usus ualde est solēnis. Probè enim
 pituitam lentam crassam & frigidam intestinis
 adhærescentem eluit. Iecoris obstructiones li-
 berat, lienis duritiem emollit, densitatem expe-
 dit, renibus & uesicæ humoris deturbatione
 proficit, uteri intemperiem emēdat, capitis af-
 fectus, oculorum & aurium grauedines à ma-
 gna pituitæ lenticia iuuat, stomacho etiam be-
 nefacit. Hoc modo ab Alexádrino describitur,
 & Galeni nomine donatur. Vnde simplicium
 singulorum pondus semidrachmam fecimus,
 quod alij scriptulorum duorum esse dicunt. A-
 loes uerò pondus cæteris omnibus æquat: nō
 nullos etiam alijs omnibus duplam facere scri-
 bit. Dosis est in enematis à semuncia ad unc.
 duas. Quòd si propinetur, ad drach. unam sumi
 potest.

potest. Nic. Alexandrinus ieiuno cum aqua tepida ad exagia tria exhibet.

*Hiera diacolocynthidos Antiochi
ex Scribonio Largo.*

℞ Stœchados,
Marrubij,
Chamædryos,
Agarici,
Colocynthidos, ana denarios decem.
Opopanacis,
Sagapeni,
Petroselinij,
Mali terræ, hoc est aristolochiæ rotundæ.
Piperis albi, ana denarios quinque.
Cinnamomi,
Spicæ nardi,
Myrrhæ,
Folij,
Crocij, ana denarios quatuor.

Opopanax & sagapenum mortario teruntur, adiecto melle tenui, hoc est quàm liquidissimo: deinde cetera trita & cribrata melle despumato triplo & sufficienti cum his comprehenduntur, & uase uitreo reponantur.

Huius hieræ laudes multis uerbis exequitur Scribonius Largus: quæ & à Galeno probatur lib. Comp. phar. part. Sumpta est autem ex Antiocho Pacchio auditore Philenidis Castinensis, ab eodemque usu illustrata. Quapropter

pter diutina eius effecta utendum potius cen-
 seo, quàm hiera Rufi à Mesueo descripta. cum
 qua ferè etiam cōuenit, nisi quòd folium pro
 polio, & cinnamomum pro cassia habet. Valet
 ad lateris dolorè cum febre & sine febre, mor-
 bum comitiale, maniam, melancholiam, uer-
 tiginem, cephalalgiam, suspirium, uocis abscis-
 sionem, subitas præfocationes ex qualibet cau-
 sa ortas, & ad eos qui sæpius existimantur ab
 incubone deludi. Adhibetur quoque ad teta-
 num, spasinum cynicum, ad contusiones cor-
 poris ex lapsu, casu aut ictu. Tremorem, fide-
 rationem, neruorum resolutionem, articula-
 rios morbos sanat: dolores spinæ & lumborū,
 mammarum duritias emendat, carcinomata &
 ulcera maligna, & quæ Græci *κακοῦδν* uocant,
 corrigit: stomachicis benefacit, & stomachi im-
 becillitatem adiuuat, eosque quibus inacescit
 cibus, qui assiduè inflationibus urgentur, uel
 uentriculi dolore conflictātur, aut assiduè nau-
 seant, aut perpetua saluatione detinentur, sa-
 nat. Prodest etiam his qui inedia consumuntur
 ob stomachi dissolutionem, dum omne ciborū
 genus fastidiosè respuit, eiusque atoniam refi-
 cit. Melancholicis, & atram bilem generanti-
 bus subsidio est. Colicū dolorè, eiusque inflāma-
 tionē sedat: futuras quoque, uel iam factas in in-
 testinis uomicas discutit, aut celerius aperit.
 Menstrua mulieribus promouet, quæ difficul-
 ter purgātur, ex artemisiæ aut dictamni deco-
 cto.

cto. Papulis & sacro igni medetur. Est ubi propter uiciorum difficilem curationem, aut diurnitatem, efficaciore eo medicamento uti possis in paulo obstinacioribus morbis, proq; cuiusque uirium & ætatis ratione non una eademq; præscriptione niti. Inualefcētibus enim morbis, ut in ualde furiosis, aut comitialis morbi miserabili specie non leuiter correptis, aut podagra lamentabiliter conflictatis, ad medicamenti uires adiungimus, & superioribus colocynthidos denarios uiginti, opopanacis & sagapeni, sing. denarios tres adiicimus. Quamobrem utraque parata debent esse medicamenta: ut cum opus fuerit, usus alterius in promptu sit. Denarius uerò Romani pōderis genus est, *Denarius* drachma paulo grauius. Vncia enim septē denarijs cōstat, cum octo drachmas recipiat. Sed eius loco drachmā ex minimo interuallo substituere licet, cum drachma Attica Plinio denarij argentei pondus habeat. Dosis est ex puluere cum liquore aliquo, uel in catapotijs à scriptulo dimidio ad scriptula duo. Melle uerò excepta à drachmis duabus ad quatuor, aut etiā quinque progredimur. Nos igitur hieram colocynthidos Nicolai, quibusdam receptissimam, à iusto Pharmacopolij nostri usu deijcimus: & istam multis nominibus celebratissimam æquisimis secundum salubritatem uindicijis asserimus, quæ non multum ab antiquorum hiera differt. Etsi enim Paulus & Aetius

Cap. 34. lib. 11.

aliam hierę Diacolocynthidos descriptionē af-
 ferūt: paruo tamē interuallo ab ea quā Mesue-
 us Rufo assignat, differūt. Sic Nicolaus Prępo-
 situs quā Diacolocynthidos hieram descripsit,
 ex Ruffi hiera Alexandrini deprompsit. Aētua-
 rius lib. 5. Methodi, Paulum & Aetium in de-
 scriptione hierę Ruffi propius assequitur. Aui-
 cennas etiam & Serapio diuerfas huius quoq;
 medicamenti compositiones fecerūt, quas ta-
 men ad exemplū sibi pręscripsit Mesueus. Non
 me latet etiam quosdā huius medicamenti ua-
 rietatem fastidiosos, catapotia Galeni de aloe in
 usum pro hac hiera diacolocynthidos induxis-
 se, quod colocynthida reciperent. Sed certē nil
 est cur leuis eorum indicatio nobilissimo me-
 dicamento pręiudicij fucum facere possit, aut
 debeat. Neq; enim Gal. catapotia de colocyn-
 thide, sed de aloe uocat: nec hierę nomine do-
 nat, quanquam & huius quoque mentionem
 pluribus locis facit: sine descriptione tamen,
 quam in libros de Med. purgātibus reseruasse
 uidetur. Tandem uerō istam Antiochi hieram
 pro hiera diacolocynthidos non ingratis sub-
 stituimus, & ex Pauli & Aetij autoritate tibi
 confirmamus. Hanc enim uterque tibi ijsdem
 simplicibus & pōdere describit, nisi quod mar-
 rubium omittunt: & pro folio aut polio *κρόκη*
φύλλον legunt, uiciōsē tamen, ut opinor. Alexā-
 drinus quoque hanc hieram mutato nomi-
 ne descripsit. Hieram nanque ē marrubio uo-
 cat,

eat, immutatis quidē ponderibus, & polio pro folio, ut ceteri quoque faciunt, substituto. Pro-
pinat Gal. hieram diacolocynthidos ad drach- *Lib. 1. Comp.*
mas quatuor & quinque. Sunt qui hiera Gale- *phar. part.*
ni Aetij, pro hiera diacolocynthidos utantur: *Lib. 3. cap.*
quam tamen nullo colocynthidos nomine in- *113.*
signiuit. Ista tamen usui magis recepta est.

Hiera Logadij Aetij.

℞ Pulpę colocynthidos, unc. duas & dimidiā.
Scillæ assatæ,
Agarici,
Ammoniaci thymiamatis,
Thymi,
Scammonij, ana drach. uiginti.
Corticis ueratri nigri,
Hyperici, ana drach. decem.
Epithymi,
Bdellij,
Polypodij ficci,
Aloes,
Chamædryos,
Marrubij,
Cassia, ana unc. unam.
Myrrhæ troglodyticæ,
Piperis albi,
Piperis longi,
Piperis nigri,
Cinnamomi,
Croci,

Opopanacis,
 Sagapeni,
 Caltorij,
 Petroselini,
 Aristolochiæ longæ, ana drach. quatuor.
 Mellē sufficienti excipe.

Describitur Actio lib. 3. cap. 112. Paulus istam sub hiera Antiochi comprehendit (Aui-
 cennas tamen lib. 5. hieræ Logadij nomine ab
 eo donatam facit) & relicto thymo, scillē tostē,
 agarici, ammoniaci thymiamatis, corticis ue-
 ratri nigri, scammonij, hyperici, sing. denarios
 tres facit: Oribasius uerò decē, reliquis cōsen-
 tiunt. Actuarius Meth. quinto hieram Logadij
 describit, huic nō admodum rebus dissimilē,
 sed ponderibus uariantem. Quibus omnibus
 descriptionib. suffragatur tertia Logadij hieræ
 descriptio apud Alexandrinū, ponderibus etiā
 diuersa. Nicolaus Præpositus aliam cūm ridi-
 cula nominis interpretatione, tum uerò bar-
 bara uoce, hieram Logodion adducit, secun-
 dam Logadij hieram ab Alexandrino descri-
 ptam innuens: quæ etsi ambitiosè admodum
 operosa est, non tamen ad ea quæ præ se fert,
 omnino contemnenda. Præstat tamen ex lim-
 pidissimo fonte haurire, quàm lutulentos ri-
 uulos securè nimis consecretari. Epilepticis,
 uertiginosis, lethargicis, hemicranicis, cepha-
 lalgicis, cholericis, elephanticis salutaris est.
 Diuturna & inueterata corporis uicia detur-
 bat,

bat, fœdas & atras impetigines delet: furori, mania & melancholia præcipuo quodam modo confert. Cæteris enim ad atram bilem purgandâ præfertur. Oculorum caligines dissipat, membrorum tremores discutit, & pleuritidi succurrit. Iecinerosi, lienosis, cardiacis, ischiadicis, mulieribus menstrua purgatione defectis auxilio est. Vocem undevis præpeditam & præfocationes expedit. Venenis efficaciter admodum resistit. Datur ad summum drachmis quatuor, ut minimùm duabus, ut plurimùm tribus cum mulsæ cyathis tribus. Præcipuè uerò puluere ad catapotia melle rosato excepto utimur. Auic. lib. 5. tres hieræ Logadij descriptiones affert: quarum prima cum Nic. Præpositi schemate: tertia cum ea quam ex Paulo adduximus, plurimùm cōuenit. Atq; ista de hieris quæ in magno usu apud nos tam sunt, quàm esse possunt, dicta sunt. Hic-

ram Iusti & Archigenis ex uarijs
autoribus sibi quisq; uenari potest.

DE CATAPOTIIS AUT PILVLIS,

SECTIO QVARTA.

Ntidotorum aciem meritò catapotia excipiunt, & materię & actionis genere aliquantulum affinia. Ex ijs enim omnino medicamentis quę Antidotos cōstituunt, globuli nostri formari possunt, & præterea simplicia purgationi humorum quorumlibet propriè destinata recipere. Quę catapotiorum efformatio maximè est celebris. Purgantes enim materiæ eò concluduntur, ut & pharmacorum insuauitas deuoratione ipsa eludatur, & medicamentorum uis aliquanto robustior facili deglutitione ægrotantis tædium non sine efficacitate leuet. Ferè enim quę in pilulas inducuntur, ualentia sunt medicamēta: eaque forma assumpta, diutius uires suas exercent, cū mora in uentriculo longiore, à remotioribus totius corporis partibus, succorum eluuiem in aluum & intestina, uelut in publicam sentinam, exhauriant. Duriora enim medicamenta, qualia sunt catapotia, ægrius à uentriculo comminuuntur, & tardiores uires nacta sunt: liquida uerò fluxili sequacitate promptius elabuntur & euanescent.

scunt. Quam materiæ rationem in formandis catapotijs obseruamus. Quæ enim corporis impuritas, & obstinatissimorû humorum longinquitas, efficaciora medicamenta ad deturbationem requirit, ea per catapotia & maiora & duriora euocatur. Molliæ uerò & parua exhibentur, ubi uentriculi imbecilla facultas, paruum temporis interuallum pro facili humorum promptitudine ad actionem desiderat. Qualia sunt ea quæ ad iuuandû uentriculi robur, cibos cōcoquendos, & actionem toti corpori necessariam propinantur: ut alephagina, stōmachica, & quæ pestilentia uulgo dicuntur. Fit enim, ut parua quantitate & forma in uentriculo celerius dissoluantur & permuentur. Horum quædam sunt in medio, mediocritate usque adeò temperata, ut inter utrumq; ambigant. Pro corporis enim & humorum ratione formam, & temporis diurnitatem mediocritate temperant. Catapotiorum ferè in capite purgãdo solennis est usus. Quam enim materiæ uacuandæ longinquitas uulgaribus medicamētis nō cedat: ea facilius pilulis quàm alio quouis pharmaci genere propinantur. ut ne addam, liquida ad stōmachi eluuiem noui cuiusdam morbi accessionem facere, nec satis abūdè uiciosos succos è capite attrahere. Quo nomine qui opus medicum faciunt, & curationes exercent, catapotia media nocte leuissimè cœnatis, aut post primum somnum, non improban-

improbando inuento exhibent, ut à cibo liber uentriculus in ijs conficiendis liberius exerceatur. Tunc enim crassa & dura, ut diutius & potentius agant, à totoq; corpore attrahant, exhibentur: quo tempore tardiores moram ad actiones suas in uentriculo desiderant. Quæ exhibendi occasio nō omnibus catapotijs cōstans est & perpetua. Est enim ubi uentrem totum inferiorem, uentriculum & primas uenas leuiter exonerare uolumus, & nauseabundum stomachum confirmare. Qua in re catapotijs leuibus utimur: qualia sunt Ruffi, mastichinæ, ex aloe, & quæ ante cibum à consueto utendi tempore nuncupantur. Eo enim nomine hora una ante epulas, aut etiam pōst exhibentur: tuncq; parua quantitate sumpta, abundè purgare uidentur, unaq; potum & cibum absque noxia deturbare. Quod uacuationis genus imprimis uentriculo à magna pituitæ copia affecto conducit. Redundantes enim illi succi, & leue uelut pituitæ tectoriū, tunicis uentriculi inductum, facile eluitur: & medicamenti uis in partis substantiā ad uires reficiendas promptissimè transit, qui est præcipuus instituti scopus. Sed certè in hūc usum parua & pauca præcipiuntur, crebrò tamen repetūtur. Reliquum catapotiorū genus cōsuetum medicandi tempus non mutat, & matutinis horis cum ceteris pharmacis in usum uenit. Catapotia à deuorādo, aut deglutiendo (quod est *lantanivap*) usurpantur.

pantur. Latine globuli aut orbiculi, pilulæ etiã
 a parvæ pilæ similitudine dicuntur. Horum
 præcipuus usus est Actuario, dum medicamēti
 iniucunditatem fallere uolumus, & uentricu- *Cap. 9 & 9.*
 lum satis per se humidum, nouo humoris ge- *lib. 5. Meth.*
 nere degrauare est iniquum. Ea antiquis cicer
 aut eruum, aliquãdo fabã Aegyptiam magni-
 tudine æquarunt. Plinius pilulas lupini magni *Lib. 20.*
 tudine ex aniso facit. Nos pro fumentis libidi- *cap. 17.*
 ne in quantitate & magnitudine abutimur. Ha-
 bemus ferè huius generis materiã in pyxidi-
 bus stanneis reseruata, corio tectam, ne quid
 exhalet: ex cuius uarietate pilulas pro scoporũ
 indicatione efformamus, & liquore aliquo, aut
 syrupo, aut etiã melle emollimus. Quæ si diu-
 tius in massam ad fermentationem reponēda
 est, glutinosa aliquo, ut syrupo aut melle, non
 succo aut aqua sola, ne citius siccetur, situmq̃
 contrahat, conformanda est. Catapotia, quia
 semel deuoranda sunt, ob ingratum saporem
 tectorio aliquo indigent. Qua in re saccharo,
 aut cinnamomi puluere, aut auri folijs utimur,
 quod longè est æquius, quàm membrana pru-
 norum & uuarum (quod nonnulli faciunt)
 inducere. Durior enim ille cortex tam obsti-
 natè sæpe pilulas tegit, ut uentriculo negociũ
 facessant: nec multis post horis actionem exe-
 rant: interdum etiam integræ uomitu aut se-
 cessu regeratur. Prunorum aut pomorum pul-
 pa inuolui tutò possunt, ut & pane azymo ui-

Lib. II. no molliter perfuso. Alexander Trallianus facili negotio ex ovo forberi iubet. Earum dosis persæpe drachmam, rarò uerò quatuor scriptula excedit.

Pilula aromatica Mes. quæ Alephanginæ dicuntur.

R Cinnamomi,
 Cubebæ,
 Ligni aloes,
 Calami aromatici,
 Maceros,
 Nucis moschatæ,
 Cardamomi,
 Caryophyllorum,
 Asari,
 Mastiches,
 Schœnu anthos,
 Spicæ Indicæ,
 Carpobalsami, ana unciam unam.
 Absinthij sicci,
 Rosarum, ana drach. quinque.

Contusa crassiusculè coquantur in aquæ libris duodecim ad duarum partium consumptionem, fricentur manibus, colentur & exprimantur. Deinde accipe aloes optimæ libram unam. Laua sæpius in uase uitreo, cum aqua pluuiæ: siccatur affunde decocti prædicti libras duas. tere in sole, postea admisce

Myrrhæ,

Mastiches,

Mastiches, ana drach. quinque.

Croci, drach. tres.

Tere optimè, & reliquum decocti affunde.

In sole optimè siccata & tusa repone.

Catapotia ista aromatica (ob magnam aromatum quam habent copiam) uentriculum & nutritionis partes potius roborant, quàm purgant. Concoctionem firmant, putridam humorum colluuiem & pituitosam desiccando, digerendo, & crassiores succos dissipando. Cerebro benefaciunt, illiusque sensationes omnes acuunt: stomachi dolorem à frigido, pituitæ sobolem leuant. Aromata crassiusculè trita, ex aquæ libris octo lento igne ad dimidias coquâtur. Largior enim aquæ copia diutiori concoctione aromatum igneam uim minueret. Reliquæ decoctionis ad quatuor libras dimidium. aloe prius optimè in aqua pluuiæ elota & siccata, sua maceratione bene tribulata imbibet. Pulueres reliqui tenuissimi, myrrhæ, mastiches & croci, reliquis duabus libris permixti, aloe etiâ imbuuntur. Quæ omnia tritura & insolatu æstatis tempore cōuenientiore desiccata, in massam reponâtur. Quidam aromatum decoctionē parum probantes, omnino harum pilularū usum officinis interdiciūt, & pilulas de hiera in earum uicem substituūt. Alij uerò eadem ratione aromatu dimidiū in aqua decoctum aloe immiscent: reliquum uerò dimidiū tenuissimè tritum, in massam exiccando

cando efformant, non absurda omnino ratione, nisi in idem uicium reciderét. Sed istius decoctionis, & uerò confectionis rudimentum est apud Mesueum in Simplicibus, cum aloes purgandi tarditatem, aromatum decocto accelerari consulit: sed aquam sextuplam facit, & ad tertias decoquit, quæ proportio impedire modum excedit. Reliqua profectò est iustior, & huic descriptioni conueniens, cum aloes selibram in expressi libras singulas assignat: hic uerò expressi libris duabus aloes, librâ unam imbuat. Crocum idem quoque ad semunciam præcipit. Aloen etiam prius in umbra, postea insolatu exiccat. Sunt quoque qui pro illius auctoritate hic bdellium & tragacanthum addât, quod miro quodam modo aloes uicia emendent. Istius uerò aromatû decoctionis, & aloes eodem decocto macerata, quoddâ expressum est exemplar in cōfectione Lamponis Pelusiotæ ex Andromacho apud Galenû, ubi & ablutionis aloes in aqua pluuiâ meminit: quam postea tritam & insolatâ decocto aromatum imbuat, ut huiusce cōfectionis notionem tâquam in uestigio reponere uideatur. Hic autem de aloes lotionem ad præsens institutum dicendum uidetur: Aloen ab antiquis lauari solitâ, ut medicamentosam & purgatoriam uim, amarum saporem & acrimoniam, terreas etiam partes, & impuras ac ueras sordes deponeret. Quod satis indicat Gal. octauo de Comp. phar. part.

Cap. de Aloes.

Lib. 3. Comp. phar. part.

Aloes ablutio.

&

& Meth. septimo, cū aloem lotam magis ro-
 borare scribit, uim autem purgantem exuere.
 Tum etiam, quod in Lamponis Pelusiotę con-
 fectione, aloem primò aquę pluuię ablutione
 condulcari uult. Acrimoniam enim & amari-
 tudinem abieciſſe innuit. Actuarius quoque in *Cap. 9. l. 5.*
 Galeni hiera picra abluendę aloes modum a- *Meth.*
 perit, cū aloem tritam in aquam, ut ſubſidat,
 mitti iubet: dein emergētem ſummatim aquā
 unā cum innatantibus ſordibus abijci, idq; ite-
 rum & tertio repetere iubet. Qua ratione me-
 dicamentum morſus expers, & ſtomacho gra-
 tum parari cenſent. Eſt uerò alia Medicis no-
 ſtris aloes ablutio, quę potius infuſio, macera- *Aloes ablu-*
 tio, aut imbutio quędā uocanda eſt. Quod ge- *tiſo per uiam*
 nus eſt præparationis, quod à Meſueo in Sim- *nutritionis.*
 plicibus deſcribitur ex decocto aromatū, aut
 etiam puluerum hierę picrę Galeni. Qualis e-
 tiam quę Albucasiſ nomine circūfertur aloes
 ablutio. Hęc enim nullam adimit aloę aut ſub-
 ſtātiā, aut qualitatem, ſed ſuas facultates po-
 tius impertit. Similis eſt etiam quę hic com-
 mendatur à quibuſdā aloes ablutio cum aqua
 braſſicę, aut aqua myrobalanorum, aut etiam
 aqua cui infuſum ſit rheum. Qui etiam quidā
 aloem quater aut pluries elotam, & terrenā fæ-
 ce ſubſidentem relinquunt: aquam uerò ipſam
 tenuiorem, igneā, & propè aeream, hoc eſt di-
 uinam aloes ſubſtantiā adeptam, in ſolatu re-
 ſiccant: quę penè medicamenti facultates om-

nes ebibit. Vtranq; ablutionis speciem expresse uidetur Galenus lib.8. Comp. phar. part. Quod ad catapotiorum nostrorum rationem attinet, Manardus aloen auget. Sunt qui ista parari uelint cum aloelota & illota, pro uario successu, non temerè quidem. Sunt his affinia

Pil. Thomæ de Garbo. catapotia Thomæ de Garbo, ad cerebri affectus frigidos & contumaces, spinæ & nervorum offensiones à frigida, peruicaci, lenta & crassa materia. Dosis est innoxie à drachma una ad duas. Nicolaus Alexadrinus duas habet pilularum aromaticarum, aut odoratarum descriptiones, inter se non multum discrepantes, quas sumpsit ex Mesueo, paulū immutato aloes & croci pondere, alioqui seruata proportione.

Pil. assaiereth Auicennæ.

℞ Specierum hieræ picræ Gal.unc.unam.

Mastiches,

Myrobalanorū citrinarū, ana unc.dimidiā.

Aloes optimæ, unc.duas.

Syrupi de stœchade quod satis sit. fiat massa.

Caput purgant Auicennæ, quanquā uentriculo potius quàm capiti conuenire uideantur. Est enim hiera picra Galeni, additis myrobalanis, & mastiche cum aloeauctis. Bilem igitur flauam & pituitam purgant, quæ uentriculo insidet: ideoque capitis affectibus ab impuro uentriculo ortis, & uiciosi stomachi succis, quibus succurrit hiera picra, cōuenit: cū humores

mōres tunicis uentriculi ita sunt impacti, ut di-
 lui non possint, quāuis illic potius aloen Gal.
 minuat, quā augeat. Non igitur simpliciter
 capitis affectibus conueniunt: sed tunc admi-
 scendus est agaricus, aut aliquid aliud quod ē
 capite educat. Quod etiam monet Auicennas *Fen. lib. 3.
cap. 29.*
 in cephalalgia, unde desumptæ sunt hæ pilulæ.
 earum uires tam esse per se imbecillas, ut addi-
 tis alijs medicamētis, humori deturbādo cuiq;
 proprijs, usum augeat. Mastiche augetur ad fir-
 mius robur uentriculi. Myrobalani adduntur,
 ut biliosos & calidos uapores, qui sunt in sto-
 machi alueo à capite arcessant. Quo nomine
 propinantur in tenuibus & acris capitis flu-
 xionibus, ut liquidam materiam facilè decum-
 bentem sistant. Gentilis aloes pondus reliquis
 æquale facit, qui præcipuus est harū pilularum
 architectus. Rabi Moses cum succo allij effor-
 mari pilulas uult, ut facilius ē capite educant.
 In his capitis affectibus, autores pilulas effor-
 mari iubēt cum infusione aloes in succo endi-
 uiæ & maioranæ, cui parū addetur maltiches.

Pil. de hiera cum agarico.

R. Specierum hieræ simplicis Galeni,
 Agarici recēter trochiscati, ana unc. dimidiā.
 Aloes bonæ, unc. unam.

Cum syrupo rosato fiat massa.

Quidam harum loco pilulas de hiera ma-
 gna composita, quæ ex sedecim rebus constat,
 n 2 usurpant,

usurpant, quòd agaricum recipiant: sed profecto agaricus in illis non maiore cæteris simplicibus habet prærogatiuâ, ut nomenclaturam catapotijs adferat, cum cætera pondere non superet. Quare huiusmodi pilulæ, etsi in usum ueniunt, de hiera magna cõposita, aut de hiera Nicolai nuncupandæ sunt, ut pilulæ quæ Galeni hieram simplicem recipiunt, hieræ simplicis nomine donâtur: de quibus abundè suprâ diximus. Hęc uerò catapotia, quę de hiera cum agarico dicuntur, etsi medicis sunt salubria, nõ tamen uicio carere uidentur. Debet enim agaricus unius simplicis hieræ simplicis Galeni, pondus æquare, ut nõ excedat drach. sex. Sunt qui omnium etiam simplicium pondus, aloë dempta, æquare uelint. Sed cum ista incerta sint, consulerem, ut agaricus à prudenti Medico pro morbi genere, humoris qualitate & quâtitate pulueri hieræ simplicis admisceretur, ad efformanda catapotia cum melle rosato, aut syrupo stœchadite, aut succo absinthij. Qua ratione uentriculo & capiti plurimùm conferet: quibus succurrunt etiam quæ de hiera cum agarico descripta sunt, & passim in officinis circunferuntur. Stomachicis, asthmaticis, & thoracis uicijs à crassis & pituitosis humoribus auxiliantur. Agaricum autem nolim in trochiscos rotundari, aut alioqui corrigi, cum hieræ misceatur, quod à recentioribus inuentum ab antiquis nunquam est usurpatum. Nec desunt egregij

egregij nominis Medici, qui agaricum in pul-
uerem redactum cum solo saccharo profectu
optimo exhibeant.

Pil. de agarico Mes.

R Agarici, drach. tres.

Ireos,

Prasij,

Myrrhæ, ana drach. unam.

Turbith, drach. quinque.

Hieræ picræ, drach. quatuor.

Colocynthidos,

Sacocollæ, ana drach. duas.

Excipe sapa.

Hæ pilulæ longè à superioribus diuersæ
sunt, & crebro officinarū usui. Descriptionem
autem nactæ sunt ex Mesueo : quâuis Auicen-
nas in asthmatis curatione, pilularum de agari-
co meminerit, quæ eadem omnino recipiunt,
paulum immutatis ponderibus, ubi myrrham
quoque omittit. Mesueus etiam in opere Me-
dico harum pilularum, sed uariatis pōderibus,
meminit. Sunt & his affines Serapionis pilulæ
pectus abstergētes, ponderibus tantum uariæ.
Sed quas idem de agarico pilulas obstructio-
nibus leuandis & hydropi assignat, nihil habēt
cum istis commune. Recipiunt autem epithy-
mi, aloes, sing. drach. sex. agarici, drach. qua-
tuor. scammonij, petroselini, anisi, feseleos, se-
minis apij, dauci, sing. drach. duas. Nicol. etiam

*Lib. 3. Fen 10
tract. 1. cap.
40.*

*Cap. de
Asthma.*

*Tract. 7.
cap. 17.*

*Tract. 2.
cap. 24.*

*Pil de aga-
rico Serap.*

Alexandrinus pilulas de agarico ex superiore materia describit, sed pōdus imminuit, & myrrham desiderat. Officinæ nostræ mastiches drach. tres addunt, cū nullus illius mentionē fecerit. Caput & thoracem crassis & uiscidis humoribus expurgāt, remotam in ultimis corporis partibus pituitam eliciunt, tussē inueteratam sedant, asthmaticis & peripneumoniacis conferunt, thoracis uicia ex glutinosorum succorum lenticia propulsant, & simplicium ratione humores omnes educūt: potissimū uerò biliosos & pituitosos. In his (ut nec in cæteris) agaricum in pastillos redigi nihil est necesse. Dosis est ad script. quatuor. Vinum autem ad dimidias aut tertias decoctum, quod Latinis Sapa aut Defrutum dicitur (Græcis σιρῶν aut ψευδα) suo lentore & crassitudine his comprehendendis pilulis ualde est idoneū, ut facilius à putredine aut transpiratione uindicetur.

Pil. aurea Nicolai.

Rx Aloes,

Scammonij cocti, ana drach. quinque.

Rosarum,

Seminis apij, ana drach. duas & dimidiam.

Anisi,

Fœniculi,

Mastiches, ana drach. unam & dimidiam.

Croci,

Pulpæ colocynthidos, ana drach. unam.

Cum

Cum aqua muccaginis tragacathi fiat massa.

Auræ propter eximias dotes & singulari uim dictæ sunt. Etsi enim nullis alijs purgatione ipsa cedunt, moderatæ tamen sunt, neque naturam laceffunt, aut tormina excitant, quæ ualētibus catapotijs sunt admodum communia. His non temerè utimur è capite humores crassos aut tenues, pituitosos aut biliosos educendo. Sensus omnes acuiunt, præcipuè oculorum aciem, obstructions iecoris delent, ac uentriculo uiciosi succis grauato conferūt: flatus etiam stomachi aut intestinorum dissipant. Tuta sunt admodum ista catapotia, quòd aluum citra molestiam deiciant. Nam etsi magnam uim scammonij recipiunt (singulæ enim totius partes, quæ omnino sunt quindecim, scammonij scriptulum unum capiūt) reliquis tamen rebus ita temperantur, ut iustam & colocynthidis & diacrydij actionem obeāt. Quorum opera tenues & biliosos, crassos etiam & glutinosos succos ex remotioribus corporis partibus attrahunt. Aloes ratione pituitam & bilem ab intestinis depellunt. Atque præterquam quòd ipsa uentriculo cōducit, ita & medicamentorum ualentium impetū optimè reuertit. Diacrydium bilem mouet, colocynthis pituitam & glutinosos à remotis partibus humores. Rosæ aqueam & ferofam humiditatem deturbāt, roburq; addunt. Anisum, fceniculus, apiū, crocus & mastiche roborant, flatus discutunt,

tiunt, & medicamenta reprimunt. Obstructa leuant, uertigini quę ex flatibus uentriculi oritur, frigidis humoribus uacuatis succurrit: quæ ratione etiam concoctionem iuuat. Quod si addideris quiddam ad atri humoris uacuacionem, omnes humores protrudent. Quidā diacrydij duplum pondus faciunt ex Platearij inuento non satis probando, cū potius totius compositionis pondus augendum sit: nec sit imprudenti Medico imponendum. Tragacanthi drach. una, aquæ uncij. duabus ad dissolutionem super cineres calidos maceratur, colati mucagine paulatim affusa pulueres comprehenduntur, & massa optimè fingitur, propter tragacanthi lenticiā, qua facile omnia coeunt. Hodie tamen syrupo aut melle rosato non infeliciter comprehendunt, duritiem ex tragacantho metuentes. Sunt qui pilulas aureas Mesuei (quæ Turbithicæ dicuntur) harū loco substituant: sed non satis aptè. Valentiores enim sunt, propter magnam turbith copiam: ideoq; tormina excitant, etsi Mesueus zingiber non addiderit, quod medicamenti uim acuit. Recipiunt autē turbith boni drach. sexdecim. aloes unciam unam & semissem. mastiches, rosarum, sing. drach. septem. myrobalanorum flauarum, drach. decem. croci, drach. tres. Excipiuntur succo absinthij. Quidā in his pilulis mastichen drachmæ unius tantū pondere ponunt: alij etiam fœniculum omittunt. His utitur Nicolaus

Pil. Mes. aureæ, quæ Turbithicæ.

Iaus Alexádrinus ad stomachicos, colicos, nephriticos & inflatos, easq; ab Italis Aorias uicioſè pro aureis nuncupari ſcribit.

Pilula aggregatiuæ Meſ.

℞ Myrobalanoum flauarum,
Rhei optimi, ana drach. quatuor.

Succi eupatorij,

Succi abſinthij, ana drach. duas.

Diacrydij, drach. quinque.

Myrobalanorum Cepularum,

Myrobalanorum Indarum,

Agarici,

Colocynthidos,

Polypodij, ana drach. duas.

Turbith optimi,

Aloes, ana drach. ſex.

Mastiſches,

Rofarum,

Salis gemmæ,

Epithymi,

Aniſi,

Zingiberis, ana drach. unam.

Excipe Electuario roſato: fiat maſſa.

Omnium quibus utimur pilularum, ſunt ſaluberrimæ, tutiſſimæ, & uſitatiſſimæ. Abſq; difficultate educunt, & maximè ſunt efficaſes, ſine torminibus, & ualentium medicamento- rum noxa. Ideo propter uſus, & nominis celebritatem, per aggregatiuas ſimpliciter in uſum
n 5 ueniunt,

ueniunt, quòd multorum sint affectuum propriæ, & ueluti polycrēstę. Omnes enim humores purgant, & nulli non morbo conueniunt, ab omnibusque corporis partibus probè uacuant: præcipuè tamen à cerebro, capite, uētriculo & hepate. Nutritionis instrumenta sordibus eluunt, cerebri sensationes erigunt, pituitam & bilem utranq; deturbádo. Quo nomine febribus complicatis & antiquis commodant, quibus dantur cocta iam & permixta materia. Humores tenues & calidos magis quàm pituitosos, crassos & frigidos eliciunt: quanquam & his quoq; conueniunt, & atros quoque sollicitant. Ob tam efficacem igitur in quoduis morborum genus uim, & cuiusuis humoris secretionem, aptæ sunt purgationi uernæ. Primas uenas, uentriculum & iecur putridis & uiciatis humoribus liberant. Ex tribus Mesuei descriptionibus hæc sola usum obtinuit. Excipiuntur electuario de succo rosarum, descripto à nobis antea ex ipso Mesueo, ne quis aliud ex Nicolao assumat: in quo utendo uidédum est, ut galliam moschatam & trochiscos ex eodem Mesueo haurias. Quidam nunc excipiunt melle rosato, sed non satis efficaci. Nicolaus Alexandrinus harum pilularũ schema proponit, quas ad omnes affectus præstantes facit, nec ponderibus uariat: huius compositionis dimidium appendens. aloen tamen omnino omittit. Eas excipit saccharo rosato laxatiuo, quod illi est electua.

electuarium de succo rosarum solutivum, ut prius diximus. Sunt satis efficaces drachmæ unius pondere. Auicennas alias describit pilulas aggregativas lib. 5. Sunt etiam qui alia adscribant pondera, & aliquantulum ab his quæ adscripsimus, differant: sed maximè vulgatos cōdices secuti sumus.

Pilula Arabica Nicolai.

℞ Aloes optimæ, unc. quatuor.

Radicis bryoniæ,

Myrobalanorum flauarum,

Cepularum,

Indarum,

Emblicarum,

Belliricarum,

Mastiches,

Scammonij cocti,

Asari,

Rosarum, ana unc. unam.

Castorei, drach. tres.

Croci, drach. unam.

Excipe succo fœniculi: fiat massa.

Sumptæ sunt ex Gilberto Anglo, ubi agit de morbo articulario. Saluberrimæ sunt, & turissimæ, omnibus expurgâdis humoribus idoneæ: præcipuè capiti, cerebro, hemicraniæ, memoriæ affectæ conducentes. Vertigini succurrunt, menti offusas tenebras explicant, eiusq; aciem firmât, læticiam ingenerant, aurium grauitates

uitates leuant, oculos iuuant, dentes, gingiuas confirmât. In arthritide plurimùm possunt: cui etiam nunc potissimùm deferuiunt. Ex his cõponuntur quæ ad omnes humores ualent. Aloes ipsa, scammonium, myrobalani flauæ bilem sollicitant: emblicæ, belliricæ, cepulæ, pituitâ. Bryonia serosos humores ex remotis etiâ partibus prouocat. Cætera robur firman, & medicamentorum impetus retundunt. Nicolaus falsò eas longa temporis duratione commendat: statim enim durescunt, cùm fœniculi succo comprehendantur. Quidam absinthij succo, aut brassicæ excipiunt.

Pilula mastichinæ Conciliatoris.

℞ Mastiches, drach. quatuor.

Aloes optimæ, drach. decem.

Agarici optimi, drach. tres.

Excipe succo artemisiæ: fiat massa.

Magnam habent in opere medico prærogatiuam, hisq; omnes pro mastichinis utuntur in stomacho confirmando, & à putribus corruptisq; humoribus uindicâdo. Ventriculû leuiter purgant, eumq; biliosis & pituitosis succis affectû liberât, & noxiâ impofterum præcauêt. capiti conferût, uterû iuuant, & miro quodam modo roborant. Quanquam pro tanta laude malim Galeni hiera picra uti, & pro humoris specie addere agaricum, aut scammonium, aut epithymum: quod facit Actuarius lib. quinto Meth.

Meth., aut si cui sit in animo, quandam ex Andromacho compositionem quę mastichen reciperet, ex octauo Comp. phar. part. in usum deducere. Sunt alię pilulę ab Auic. & Mes. descriptę ex aloe cum mastiche: de quibus in pilulis de aloe agemus. Has pilulas quidam temerę pilulas de aloe, propter magnā eius copiam uocant: cum ea nomenclatura alias usus insigniat. Quidam harum loco pilulis Nicolai de mastiche & aloe utuntur, quę recipiunt aloes unciam unam. croci, scammonij cocti, sing. script. duo. succo sceniculi, aut absinthij excipe. Memini etiam loco succi artemisię, quosdam syrupum stœchaditen rectę supponere.

*Pilula de ma
stiche & aloe
Nico.*

Pilulę de aloe.

℞ Pulpę colocynthidis, drach. unam.

Aloes,

Scammonij, ana drach. duas.

Mastiches, drach. dimidiā, alij drach. unam.

Excipe succo absinthij.

Has describit Gal. lib. I. Comp. phar. part. in Alopecię curatione, dum crassos & uiscidos succos è capite extrahit. Quibus uti debemus, cū pilulas de aloe pręscribimus, omnibus alijs relictis descriptionibus. Ventriculū, hep., & nutritionis instrumēta putridis humoribus expurgant, caput & cerebrum deplent.

Describuntur à Paulo libro septimo, aliter ta- *Cap. p.*
men

Cap. de Cephalalg.

*Pil. de aloë
Mef.*

men quàm Gal. Aloen enim cum colocynthide ad drach. unam æquat. Sunt quibusdam uſui pilulæ de aloë lota ſimpliciſſimæ, auctoribus celeberrimæ. Meminit Meſueus in opere medico pilularũ de aloë ſola, quater aut quinques in ſucco caulium infuſa & exiccata, ad cerebri, capitis & oculorum affectus. Sunt qui harum etiam loco his utantur, quæ recipiunt aloes lotæ cum ſucco roſarum rubrarum unciam unam, agarici trochiſcati, drach. tres. maſtiches, drach. duas. ſpecierum diamoſchi dulcis, drachinæ ſemiſſem. cum uino Cretico cogatur maſſa. Pilulas etiam de aloë cum maſtiche Auicennas facit in Cephalalgia. Meſueus quoque illis turbith addit. Recipiunt autem aloes drach. ſeptem. maſtiches, roſarum, ſing. drach. tres. turbith drach. decem. formètur catapotia. Sed ipſe maſtichina uocat, quibus ſtomachum & caput purgat. Quidã harum loco pilulis Nic. de maſtiche utuntur. Sed in tanta uarietate, non eſt cur ambitioſè nimis ſimus delicati, his quas ex Gal. adduximus, abundè contenti. Has enim pilulas ex aloë 5. Meth. mirificè commendat, ad uarias excrementorum ſpecies: ſed bdellium, agaricum & gummi Arabicum addit, omiſſa maſtiche: quam etiam poſtea ſuſtulit, ut teſtatur in lib. Comp. phar. part. Sed hæ uidentur eſſe pilulæ de colocynthide, ijsque ſimiles, quas poſtea ex Alexandro deſcribimus: quibus utebatur ſæpe Leoniceus

in

In capitis affectibus, & pilulas de sex rebus uocabat, quòd aloen, colocynthida, scammoniũ, agaricum, bdellium, & gummi Arabicum ad æquale pondus caperët. Quæ non immeritò in usum quoque à nobis deduci debent, ut ijs in ualentioribus affectibus utamur: superius uerò descriptis non ita urgente morbi sæuitia, aut parciore humorum copia. Pilularum de aloe uarias etiam descriptiones adfert Nicolaus Alexandrinus.

Pilula coccia Rhasis.

℞ Pulueris hieræ picræ, drach. decem.
 Colocynthidos, drach. tres, script. unum.
 Scammonij, drach. duas & dimidiam.
 Turbith,
 Stœchados, ana drach. quinque.
 Excipe syrupo stœchadite: fiat massa.

Catapotia ista Coccia dicuntur, à Græcis deducto nomine, qui pilulas modò *καταποτία*, modò *κοκκία*, hoc est granula erui magnitudine uocant, nos orbiculos. Sic Actuarij *κοκκία* ad hydropem, lib. 5. Meth. ut sit ridenda barbarorum in pilulis cochij interpretatio nominis. Existimo enim Coccia in usum adduxisse auctores, quòd Galeni catapotia de aloe in purgandis cerebri & capitis affectibus plurimùm laudarint. Vnde apud Mesueum & Nicolaum Galeni Coccia: quibus solenniter in capitis affectibus utuntur. Coccia etiam usurpat Aui-
cennas

Pen. l. 2. cennas in Cephalalgia, nō alia intelligens: in-
tract. 1. tio quidem morbi materia non satis cocta, aut
cap. 29. sequaci, necdum fluxili. Vt abundē ridēdi sint,
 qui in quouis etiā leui & primo capitis disci-
 mine, his Rhasis coccijs utuntur. Sunt enim
 admodum ualentia, incorrecta, ualde tormi-
 nosa & suspecta: nec his nisi p̄gressis quibus-
 dam alijs, nec nisi in materia crassa & frigida
 utendum, ut uult Rhasis & Gradenfis. Magnā
 recipiunt turbith & scammonij copiam: qua
 ratione parum tuta sunt: nec his libenter uti-
 mur, nisi multa addantur, quæ medicamento-
 rum uim reprimant. Quare cum Coccia p̄-
 cipimus, Galeni de aloe pilulas intelligimus,
 ut scribit Gradenfis, quæ rectē pro his substi-
 tuentur. Nec uelim Pharmacopœum Coccijs
 Rhasis, non nisi ex prudentis Medici p̄scri-
 pto uti, qui consultē multa ad correctionem
 addiderit. Moderationem istam adhibet Mu-
 sa, ut cæterorum nihil mutato pōdere, turbith
 drachmæ semissem faceret: adderet uerō bdel-
 lij, stœchados, mastiches, dauci, galangæ, semi-
 nis fœniculi, zingiberis, gummi Arabici, sing.
 drach. unam. Sumpta est hæc descriptio ex
Cap. 1. Rhasis nono ad Almanforem. Cuius omnino
 similem habet Mesueus in cephalalgia frigida,
 duplicato tantū pondere: ubi etiam Galeni
 Coccia describit, ex aloes, scammonij cocti in
 cydonio, interioris colocynthidos, mastiches,
 absinthij, sing. partibus æqualibus. Qualia om-
 nino

nino describit Serapio, Galeni Coccia uocans. Mesueus quoq; in asthma pilulas coccias longè diuersas describit. Quo in cæco suspicionis tormento, malim Galeni catapotia ab his autorib. toties usurpata & celebrata indicere, quàm istisuti, quæ magnam ægro facessunt molestiâ. quibus nec unquam sine torminibus uti licuit. Cephalica rectè dicuntur, quòd scilicet caput magna efficacia expurgent, ideoque à neruis crassos & frigidos humores euacuent. Hemis cranicis cõueniunt. Alexádrinus pilulas Cocceri aut Cotzeras uocat, quæ uidetur Coccias exprimere. Quarum tres cùm adhibeat descriptiones, primam non temerè harum loco usurpari crediderim, ad cephalalgiam, hemicranicos, destillatione laborâtes, lippitudine & neruorum incontinentia affectos. Recipiunt autē hieræ picrę Gal. drach. quinq;. diacrydij drach. unam cū semisse. pulpæ colocynthidos, drachmæ dimidiũ. turpeti, stœchados Arabicæ, sing. drach. duas & dimidiam. sagapeni, opopanaxcis, bdellij, ammoniaci, agarici, spicæ, singul. drach. dimidiam. rhei barhãri, aloes, flauæ, sing. exagium ~~unam, hoc est aureum unum.~~ Excipiuntur succo fœniculi. Sunt qui in utēdis pilulis coccijis Rhasis, hierá picram Rhasis quoq; usurpent, quæ parum differt ab hiera, quâ Gal. assignauimus. Huius hæc est formula. R̄ pul. rosarũ, rubrarũ, spicę, mastiches, xylobalsami, carpobalsami, cinnamomi, xylocassia, asari, ana

*Pil Cocceri
Alexádrini*

*Hiera picra
Rhasis*

o drach.

drach.unam. aloes succotrinæ, unc. duas. singula ad artem exactissimè trita, & per cribrum decussa, in usum seponantur.

Pilula fœtida Mes.

℞ Sagapeni,
 Ammoniacy,
 Opopanacis,
 Bdellij,
 Colocynthidos,
 Rutæ agrestis, & huius inopia, siccæ horæ
 Aloes, (tensis,
 Epithymi, ana drach. quinque.
 Hermodactylorum,
 Esulæ, ana drach. duas.
 Scammonij, drach. tres.
 Cinnamomi,
 Spicæ,
 Croci,
 Castorei, ana drach. unam.
 Turbith, drach. quatuor.
 Zingiberis, drach. unam & dimidiam.
 Euphorbij, script. duo.

Succo porri calfacto liquores quatuor dissoluuntur, & ad succi cōsumptionem coquuntur: deinde cætera trita comprehenduntur.

Sunt ualētia admodū hæc catapotia, ideoq; parum tuta, quòd minimè repressa purgātium uis ea suspecta reddat, ut scribit Gradenſis in nonum ad Almanforem. Omnis generis humores

mores educunt, crassos, tenues, à partibus propinquis & remotis. Viscidos quoque & lentos è cerebro & articulis prouocant: qua ratione podagræ, gonagræ, cerebri affectibus frigidis, neruorum incontinentiæ auxiliatur. Ventrem totum pituita abluunt, & colico dolori succurrunt. Resolutioni neruorum, spasmo & tremori adhibentur: sed in morborum declinatione potius quàm principio, propter effrænata uim. Drachma enim una abundè purgat, nec per se tutus est earum usus. Quidam minoribus Mesuei fœtidis utuntur: quæ etiam magis suspecta sunt, & minus correctæ, simplicibusq; (licet paucioribus, unde Minora dicuntur) ualentiora. Quæ recipiunt sagapeni, ammoniaci, opopanacis, bdellij, myrrhæ, sing. drach. quinq; turbiti drach. decē. colocynthidos, drach. sex. fiunt ut priora. Alij fœtidæ Rhafis ad Almanforem adhuc longè inclementiores parant, quæ habent hieræ picræ drach. decē. pulpæ colocynthidos, drach. quinque. euphorbij drach. duas cum semisse. castorei, piperis, assæ fœtidæ, sagapeni, opopanacis, lepidii, sinapis, singul. drach. unam. centaurij minoris, elaterij, sing. drach. quinque. liquores succo rutæ dissoluntur. Sed his uetat uti Gradésis, nisi accedat iusta moderatio, & optima simpliciū correctio. Dicuntur autem omnes *δυσώδεις*, aut fœtidæ, quòd castorium, rutam agrestem, assam fœtidam, & liquores graueolentes recipiât potius,

*Pil. fœtidæ
minores Mesuei*

Cap. de Paralyfi.

*Pilule fœtidæ
de Rhafis.*

quàm quòd humores putres educant, aut quia
 foetidis morbis occurrunt: quales sunt lepra,
 scabies, uutiligines, impetigo, alphi. Quibus suc-
 currunt uacuatis tenuibus, biliosis & sero-
 sis succis. Sunt pilulæ Alexandrini è castorio
 non longè abfimiles ad resolutos, arthriticos,
 morbo comitiali correptos & sideratos. Qua-
 tuor pilularum foetidarum descriptiones ha-
 bet Auicennas lib. quinto: quarum quæ secun-
 da est, huic maximè respondet, nisi quòd her-
 modactylos, esulam, turbith & zingiber omit-
 tit, & dimidium huius confectionis tantùm po-
 nit: qua proportionis ratione, euphorbium
 drachmæ semissem excedere non debet. Eas
 foetidas maiores uocat. Quatuor quoque pilu-
 larum foetidarû schemata habet Mesueus, cap.
 De affectibus neruorum: sed ex ijsdem omni-
 no simplicibus confectas, uariato tâtùm pon-
 dere. Sunt earum aliæ multæ descriptiones a-
 pud Serapionem & Halyabbatem, quibus in
 præsentia superfedemus.

Pilula Indæ Mes.

℞ Myrobalanorum nigrarû, hoc est Indarum,
 Ellebori nigri,
 Polypodij, ana drach. quinque.
 Epithymi,
 Stœchados, ana drach. sex.
 Agarici,
 Lapidis Lazuli loti,

Colo.

Colocynthidos,

Salis Indi, ana drach. quatuor.

Succi eupatorij inspissati,

Spicæ, ana drach. duas.

Caryophyllorum, drach. unam.

Hieræ picræ, drach. duodecim.

Excipe succo apij: fiat massa.

Ex Halyabbate à Mesueo describuntur, & miris laudibus celebrantur ad affectus melancholicos, atram bilem, humores adustos, maniam & melancholiam morbum. Cancrum, celephâtiam, alphas nigros curatu difficiles, icterum nigrum ex splenis affectu ortum: quartanas etiam sanant. Ea recipiunt, quæ omnibus modis atros humores expugnât: licet crassos, biliosos & pituitosos succos aliqua ex parte protrudât. Antonius Musa in flatu hypochondriaco, aut hypochondriaca melancholia (quæ à barbaris Myrachia dicitur) his pilulis felicissimè utebatur. Sed initio pro morbi huius natura, ut cætera omnia medicamenta quæ huic adhibentur, nocere videntur: postea tamè ualde prodesse. Indarum nuncupationem habêt, quod salem Indum, qui niger est (cuius penuria saccharum rubrum potius quàm candefactum, aut sal gemmeus fossilis supponitur) potius quàm quod nigros, atros & melancholicos humores educant, aut myrobalanos Indas recipiant. Lapis Cyaneus, qui Lazurius dicitur, toties ablui debet, ut nullum amplius colorem

lorem aut saporem in aqua relinquat. Qui catapota non est ablutionis, lapidum maximè proprius. Eupatorij succum densatum, qui parco nimis drachmarum duarum pondere ponitur, apij succos compensat, qui depuratus & coctus accipi debet, ne mucorem aut situm promptè contrahant. Quod in omnibus catapotijs, quæ succos capiunt, est observandum. Sunt pilulæ saporis Indæ apud Mesueum, quæ tantum ponderibus differunt, & ad maniam, melâcholiâ, epilepsiam, alphas nigros, & nigra ulcera adhibentur. Alexandrinus pilulas habet, faciem & totum corpus purgantes, uiribus non absimiles: quibus etiam respondent aliæ, quas ad melancholicos admodum probatas facit.

In Cepha-
lalg. melâch.

Pilulæ de fumo terræ Auic.

℞ Myrobalanorum flauarum,
Nigrarum,
Cepularum,
Scammonij, ana drach. quinque.
Aloes, drach. septem.

Omnia imbuantur succo fumarie depurato, & toties siccantur: dein fiat massa.

Affines sunt pilulis Indis prius descriptis, sed longè imbecillius biliosos, mordaces & serosos humores purgant, pituitam salsam, adustos quoque & salios succos, qui putrilagine concepta cutim fœdât. pruriginem & scabiem excitant, purgant. Possunt uerò pro re nata augeri,

geri, fenna, polypodio, epithymo & elleboro pro Medici prudentia. Sunt imbecillæ, nec minori quàm script. quatuor copia exhibendæ. Omnia crassiusculè trita, succo fumarie defæcato irrorantur, insolantur ad mediocrem refectionem: iterum & tertio repetuntur, postea in massam cõprehendantur. Describuntur ab Auicenna lib. 4. in Cura pruritus & scabiei, *Fen 7. cap. 7.*

Pilule communes.

℞ Croci,
Myrrhæ, ana unc. unam.
Aloes, unc. duas.
Excipe uino aromatite.

Dicuntur ab omnibus pilulæ Communes, & sine custodia, à quibusdã etiam pestilentialibus Rufi nominantur. Certus est autem & tutus earum usus in pestiferæ luis cõtagione præcauenda, si quotidie uacuo stomacho ex his globulus unus scriptuli, aut etiam maiore pondere sumatur. Mirè enim humorum proluuiem siccât, putrida absumût, partes corporis nobiles roborant. Vacuant nanque excrementa biliosa & pituitosa, uentriculo, mesaræo, hepate & intestinis, ueluti corporis cauo cõclusa: unde cerebrum quoque & eius sensationes confirmant, corpusq; à putredine uindicât. Confectionem ex aloes, myrrhæ & croci æqualibus partibus Auicennas & Mesueus in pestilentia præcauenda quotidie imperant. *Lib. 4. Fen 1. tract. 4. cap. 5.*

lib. quarto ad Almanforem in præcautione pestilentiae, aloes proportionem duplam ad cætera facit, unde sumpta est hæc descriptio. Falso uerò, ut omnibus patet, Ruffi Ephesij nomē prætendunt. Ille enim, Paulo teste, potionem non catapotia conficiebat, ex aloes & ammoniaci thymiamatis partibus duabus, myrrhæ parte una. Quæ simul tusa, cum uino fragrantī quotidie ad dimidium cyathum propinabat in pestilentia miro successu. Neminem enim unquam frustratum dicit. Cui usui mirè conferūt hæc catapotia ex aloe illota, aut estate lota, in aqua intybi & rosarum. Omniaque tunc excipi debēt succo citri acido, aut syrupo limonum. Quibus si boli Armeniæ lotæ par pondus aloes addideris, magnam uirium habebunt accessio-
nem. Pilulæ de tribus dicūtur omnibus; & addito rhabarbaro, pari cum aloe pōdere, De tribus cum rhabarbaro dicūtur: etsi pro istis aliæ à Pharmacopœis quibusdā substituuntur, quæ agarici, aloes & rhabarbari, sing. partes æquales recipiunt. Nicolaus Alexandrinus duas habet pilularū communium descriptiones, nihil ferè inter se distātes, sed longè ab ista diuerfas,

Cap. 35. l. 2.

Pil. de tribus
cum rhab.

Pil. sine quibus esse nolo. Nic.

℞ Aloes lotæ, drach. quatuordecim.
Myrobalanorum flauarum,
Cepularum,
Belliricarum,

Embli-

Emblicarum,

Indarum,

Rhabarbari,

Mastiches,

Absinthij,

Rosarum,

Violarum,

Sennæ,

Agarici,

Cassutæ, ana drach. unam.

Temperentur scammonij bene triti drachmæ sex cum semisse. fœniculi succi ea quantitate, quæ scammonio per pannum colâdo sufficere possit, & cæteris pulueribus comprehendendis, & orbiculis effingendis, qui manibus inunctis oleo uiolato, uel communi, pro artis præcepto loto, formentur.

Hodie uerò Pharmacopœi scāmōnium per se tritū, cæteris pulueribus miscent, quos melle cum quo succus fœniculi coquendo sit consumptus, excipiunt. Efficacissimæ sunt pilulæ ad purgandos omnes humores partium superiorum. Quo nomine suffusionibus, oculorum caliginibus, uisioni conferūt: aurium dolorem sanant, purgantq; mirè caput à pituita, bile flaua & atra. Iliacos iuuant. Quod si quis unius tantum humoris educationem requireret, posset ea augere medicamenta, quæ expetitur humorem propriè depellerēt. Pilulas sine quibus ex Campano facit Arnoldus Villanoua-

nus ferè nostris communibus similes, ex aloes
partibus duabus, myrrhæ una, croci dimidia,
cum succo rosarum.

Pil. Stomachica Mes.

℞ Myrobalanorum flauarum,
Aloes,
Turbith, ana drach. decem,
Rosarum,
Spicæ,
Mastiches, ana drach. duas & dimidiam.
Anisi, drach. unam & dimidiam.
Salis Indi,
Croci, ana drach. unam.
Excipe succo absinthij: fiat massa.

Ex multis stomachicarum pilularum descriptionibus Mesuei, ultima ista præcipuo quodam modo in officinis paratur, ad biliosos & pituitosos humores propellendos; qui uentriculum & caput obsident. Sed istis pilulis, ut nec cæteris quæ stomachicarum nomine circunferuntur, nisi præscripto scopo, temerè abuti ad hominum salutem nolim: tum propter magnam turbith copiam (quæ stomacho mirū in modum nocet) tum quòd pro uario stomachi affectu, miscenda quæ illi laboranti opem ferant, non autem uires opprimant. Pilulæ ergo stomachicæ, cum ferè eius esse debeant generis, ut stomachum affectum leuent, uel debilem confirment & roborent, ea debēt à Medico

dico præscribi, quæ sibi destinatos scopos affectuantur. Est enim ubi uenter humoribus scateat, qui in capacitate & cauo, aliquando etiam in tunicis continentur: aliquando uerò uenis & rugis imbibuntur. Quinetiam huius uis uiciosis succis obtunditur, ad quæ omnia pilulæ stomachicæ parari debent. Non probo autem, ut hæ pilulæ ab antiquis scriptæ, quæ multum uacuant, & stomachi uires dissoluunt, parentur: sed earum loco lubens uterer pilulis de hiera simplici Gal. aut puluere hieræ simplicis. Hæc enim est stomacho gratissima, & uiciosos succos, qui eius tunicis imbibuntur (quod est perpetuum ferè stomachi uiciū) deturbat. Cui adderem cætera quæ pro uario laborantis affectu scopum destinatum attingerent. In his uerò pilulis ab antiquis institutis semper purgantia miscentur, & ea quidem quæ uentriculum subuertunt, ut agaricus & turbith, quod aliquando stomacho iam per se debili grauissimum est. Quinetiam cum stomachus sæpe sola qualitate afficiatur, malè imperant Medici in his affectibus pilulas stomachicas purgantes, cum solis alterantibus egeat. Adde quod aloë (quæ ferè omnes hæ pilulæ magna copia recipiunt) sola qualitate affectu uentriculo est noxia, ut scribit Gal. octauo Comp. phar. part. Nō est igitur quod quis istis temerè utatur, aut officinis etiam in his pilulis parandis nimis ambitiosè liberis credat. Vix enim reperiatur unum
aut

aut alterum, qui eandem descriptionem sequatur. Quare si quis bilem flauam & pituitā non intemperanter ex uentriculo detrudere uolet, his pilulis stomachicis, quas huc adferimus, uti poterit. Quas ideo adscripsimus, quòd cæteris purgantibus sint moderatiores, & omnium ferè ulu tritissimæ. Est uerò alia Mesuei descriptio, quæ tolerabiliorem stomachicarum pilularum usum commune[m] faceret, & quas ab omnibus parari cuperem: tum quòd simplicissimæ sunt, ideoq[ue] simplici uentriculi affectui maximè conueniūt: tum uerò quòd facilè quouis purgatiua medicamenta, si res exigat, adscripserit. Parantur hodie sub nomine pilularum ante cibum. Recipiunt autem aloes, drach. sex. mastiches & rosarum, sing. drach. duas. Sed ea mallem succo absinthij, quàm solatri excipi. Nic. Alexandrinus duas habet stomachicarum pilularum descriptiones: quarum alteram ad usum ualde probarim, quæ recipit aloes flauæ, mastiches, absinthij, sing. unc. unam. succi marubij quātum satis erit effingendis catapotijs. Describuntur ab Auicenna lib. 5. pilulæ stomachicæ Alkindi: quæ etsi ab autoribus Medicis ualde probantur: magnam tamen turbith copiam recipere mihi uidetur. Actuarius pilularū stomachicarū meminit ad uiscerum & stomachi robur, doloremque sopiendum, quas ante & post cibum propinat. Hæ solis roborantibus, rheo & aloe constant.

Pil.

*Pil. stomachi
separanda.*

*pilula ante
cibum*

*Pil. stomachi
ca Alex.*

s. Mesuei

Pilula oculares maiores, quæ Lucis dicuntur Mes.

℞ Rosarum,
 Violarum,
 Absinthij,
 Turbith,
 Colocynthidos,
 Cubebarum,
 Calami aromatici,
 Nucis moschatæ,
 Spicæ Indicæ,
 Epithymi,
 Carpobalsami,
 Xylobalsami,
 Schœnu anthos,
 Mastiches,
 Asari,
 Caryophyllorum,
 Cinnamomi,
 Anisi,
 Fœniculi,
 Apij,
 Calsiæ lignæ,
 Seminis rutæ,
 Seseleos,
 Croci,
 Maceros, ana drach. duas.
 Myrobalanorum flauarum,
 Cepularum,

Indarum,

Indarum,
 Emblicarum,
 Belliricarum,
 Rhabarbari, ana unc. dimidiam.
 Agarici,
 Sennæ, ana drach. quinque.
 Euphrasiæ, drach. sex.

Aloes bonæ pondus omnium. Succo fœniculi excipe.

Hæc catapotia optica maiora solenni sunt apud Medicos in usu ad excrementa capitis & oculorum pituitosa & biliosa deturbanda. ob idq; oculorum morbis, unde nomen habent, sunt familiaria: tum quia spiritus uisorios roborant, augent, & uisionem puriorem reddūt. Corpus sanum seruant, uacuatis excrementis, & uiribus confirmatis. Etsi uerò temerariam compositionem præ se ferunt, quòd confusè omnia simplicia, tam frigida quàm calida recipiant: saluberrimæ tamen sunt in pituita uacuâda, nec adeò ualentes, ut his sumptis, à cibo abstineas: cùm medicamenta uehementia turbit & colocynthida parua copia cõtineât. Manardus in pituita uacuâda coccijs eas auget, in bile aureis. Vsu sunt minoribus celebriores.

Pil. oculares minores, seu lucis Mes.

Rx Xylobalsami,
 Carpobalsami, ana drach. unam.
 Chelidonij, drach. quinque.

Rosarum,

Rosarum,
 Violarum,
 Absinthij,
 Euphrasie, ana drach. tres.
 Sennæ,
 • Epithymi,
 Myrobalanorum flauarum,
 Cepularum,
 Indarum,
 Belliricarum,
 Emblicarum,
 Agarici,
 Colocynthidos,
 Schœnu anthos,
 Lycij,
 Lapidis Cyanei loti, ana drach. duas &
 dimidiam.
 Aloes optimæ pondus omnium. Excipe
 succo fœniculi aut chelidonij.

In usum quoque ueniunt minora ista optica
 dicta, quòd pauciora simplicia recipiât, ualenti-
 tia tamen. Præcipuè ualent ad atram bilem, &
 humores adustos potius uacuandos, quàm pi-
 tuitam: quemadmodû maiora pituitæ elicien-
 dæ magis conducunt, quàm bili atræ. Excipiû-
 tur, ut maiora, melle cocto cum succo fœniculi,
 aut chelidonij ad ipsarum consumptionem.

Pilula de rhabarbaro Mes.

R̃ Rhubarbari, drach. tres.

Succi

Succi glycyrrhizæ,

Succi absinthij,

Mastiches, ana drach. unam.

Myrobalanorum flauarum, drach. duas
& dimidiam.

Seminis apij,

Seminis fœniculi, ana drach. dimidiam.

Trochiscorum diarhodon, drach. tres &
dimidiam.

Hieræ picræ simplicis, drach. decem.

Excipe aqua fœniculi,

Humores crassos, lentos & putres uacuât.
Vnde febribus chronicis & diuturnis, ex hu-
moribus pituitosis & putridis, alijsq; uiciosi-
succis contractis conferunt. Hepatis dolorem,
eiusq; obstructions & lienis leuant, aquæ in-
ter cutem rudimentis sunt salubres. Quo no-
mine tertianis nôthis, quæ ferè ex diuturnita-
te, iecoris obstructions & duritias pariunt, ad
autumnum salubriter imperâtur. Quod facie-
bat Manardus, ut in tertianarû exitu ad drach.
duas, aut unam cum semisse confuleret. Musa
etiam autumnno aut hyeme in pituitosis febrî-
bus exhibet scriptuli unius pondere, alternis
diebus sumpto. Solemus præcipere non sine
magno profectu, ijs qui ex magna stomachi de-
bilitate, flatibus aut ructibus ex putribus suc-
cis continenter conflictâtur: & tandem in hy-
dropis suspicionem deueniunt. Hæ pilulæ, ut
diutius in officinis durêt, cum melle cõficien-
dæ

dæ sunt: in quo coquendo succus fœniculi cō-
 sumptus sit. Succī sicci terendi sunt: quā in rem
 cū succus absinthij ficcus nō seruetur, in rem
 præsentem igne desiccari potest. Rhabarbarū,
 mastiche & trochisci per se terantur, reliqua si-
 mul. Sed trochisci ex descript. Mesuei subau-
 diendi ueniūt, quos postea describemus. Sunt
 aliæ pilulæ de Rauedseni Mesuei, istis longè ef-
 ficaciores ad lienis & iecoris obstructions &
 hydropē, quibus uti possumus. Duas alias pi-
 lularum de rhabarbaro descriptiones habet
 Arnaldus, cap. De aurium affectibus. Sunt qui
 pro pilulis de rhabarbaro, solo rheo puluerato
 utuntur.

Pilulæ de Sagapeno Mes.

R̄ Sagapeni,
 Ammoniaci,
 Opopanacis,
 Bdellij, ana drach. duas & dimidiam.
 Seminis apij,
 Ammeos,
 Rutæ agrestis,
 Anisi, ana drach. unam.
 Acori,
 Lepidij,
 Calaminthes,
 Folij,
 Centaurij,
 Polij,

P

Costi,

Costi,

Salis gemmæ, ana drach. dimidiam.

Aloes, drach. sex.

Colocynthidos, drach. quinque.

Excipe succo porri, aut marrubij, aut matri-
cariæ: fiat massa.

Secunda est pilularum de sagapeno Mesuei descriptio, quam ex Serapione desumpsisse uideatur. Eandem enim habet Serapio, uariatis tantum ponderibus, & iisdem affectibus accommodatam. Pituitam crassam, lentam, & bilem à remotis etiâ locis & articulis ipsis, colocynthidis beneficio educit. Quo nomine, ischiadi, podagræ & articularijs morbis conferunt. Aloe ipsa uenarum ora aperiens, & reliqua aperiencia uteri morbis competunt, & menses proritant. Gummi genera crassos, frigidos & glutinosos humores diffecât, aquas ducunt, & menstruum profluum prouocant, emollitis & apertis, uiscerum præcipuè splenis obstructionibus. Nobis est earum saluberrimus & frequens usus in uteri à mensium suppressione doloribus, quâuis Manardus se illis nunquam usum fuisse affirmet. Atqui harum tutior est usus, quàm priorum ex Mesuei descriptione, quæ ualentiores sunt, minusq; temperatæ ad neruorum resolutionem, conuulsionem & articularios morbos accommodatæ, quas pro istis antiqui supposuerant. Sed harum usus ex Serapione uenit, licet tutiores sint fœtidæ maiores

res prius descriptæ. Auicennas aliam habet pi- Lib. 5.
lularum de sagapeno descriptionē ad genuum,
coxendicum & laterū dolorem. Serapio quoq;
alijs utitur ad hydropem. Sed & Actuarius orbis Lib. 5. Mes.
culi de sagapeno ualent ad articulorum mor-
bos, coxendicis & neruorum, morborumq; o-
mnis generis, quem frigida crassaq; recremen-
ta concitarunt.

Pilula de bdellio maiores Mes.

℞ Bdellij, drach. duodecim.

Ammeos, drach. tres.

Myrobalanorum cepularum,

Indarum,

Belliricarum,

Veneriarum aut auellanarum adustarum,

Succini aut carabe, ana drach. duas & di-
midiam.

Infunde bdellium succo porri scetilis deco-
cto, & forma massam.

Ex tribus Mesuei descriptionibus sola ista
prima usum obtinuit in sanguinis ab ano & u-
tero immodicæ proflauio. Vacuato enim harū
pilularum beneficio, humore melancholico &
usto, clemēter per intestina, deriuatio fit ab hæ-
morrhoidibus, & ulceribus recti intestini, ab
acrium & ustorum humorum erosione excita-
tis. Sistunt quoque superfluam mensium eru-
ptionem transfusa in intestina materia, uimq;
retentricem hepatis & lienis roborant. Bdel-

lium siccum capi debet nō molle, ad desiccationem maiorem. Veneriarum loco auellanas adustas, aut earum corticem, aut pectinum & ostracorum conchas, non impunè quidam capiunt. Alij cōchulas marinas, quæ ex occiduo Oceano & Iacobi fano aduehuntur: alij limasias cum cochleis adustas substituunt. Quidā etiam lumbricos terrestres ustos ponunt. Sunt qui Venerias acori radices intelligāt. Nos aptè horum loco radicem quādam ustam arnoglōssi, aut hippuris, aut etiam glandium calyces & cupulas supponemus. Conchulas marinas nō improbamus, cū Mesueus in descriptione harum pilularum tertia (quæ profectō ad desiccandum, & profluuium sistendū est ualentior) conchas adustas capiat. Adde quòd Auicennas in menstrui profluuij suppressione, conchulas marinas ualde probat.

Lib. 3. Fen
21. tract. 3.
cap. 4.

Pilula de Opopanace Mes.

℞ Opopanacis,
Hermodaetylorum,
Sagapeni,
Bdellij mollis,
Ammoniaci,
Colocynthidos, ana drach. quinque.
Crocī,
Castorij,
Myrrhæ,
Zingiberis,

Piperis,

Piperis,
Macropiperis,
Cassia lignæ
Myrobalanorum flauarum,
Belliricarum,
Emblicarum, ana drach.unam.
Scammonij, drach. duas.
Turbith, drach. tres.
Aloes, drach. duodecim.
Infunde lachrymas in aqua caulium, & forma massam.

His pilulis quidam utuntur ad uacuandam
è cerebro, neruosisq; partibus pituita crassam,
bilem & melancholiam. Efficaces sunt in articu-
lorum doloribus à pituita creatis. Resolu-
tionem neruorum & incontinentia, spasmus
cynicum, gonagram, podagram, aliorumq; ar-
ticulorum dolores, morbosq; partium neruo-
sarum frigidos leuant colocynthidos, turbethi
& scammonij ratione, non opopanacis, unde
nomen sumpserunt: etsi Arabes glutinosorum
& lentorum humorum eductionem ei uindi-
cant: quod tamen negant Græci. Alias pilulas
de opopanace habet Mesueus ex Ioânicio, cap.
De paralyti: & his quas adscripsimus ferè simi-
les habet Auicennas lib. 5. Pilulas de sarcocolla
propter nullû in officinis usum hic omittimus:
tum quòd efficacia alia multa, & longè tutiora
medicamenta ad frigidorum & pituitosorum
humorum uacuationem nobis suppetunt.

Pilula de euphorbio Mes.

℞ Euphorbij,
 Colocynthidos,
 Agarici,
 Bdellij, .
 Sagapeni, ana drach. duas.
 Aloes, drach. quinque.

Cum succo porri fingantur catapotia.

Euphorbium prudenter tritum, cribratus agaricus, læuigata & concisa colocynthis cum gummis uino dissolutis, pistillo calido, & mortario tandiu subigantur, dum in massam coeant. Finguntur pilulæ non nisi ualentissimis & contumacibus morbis usurpandæ, quæ pituitam crassam, & ex partibus remotissimis potentissimè uacuat: sed non nisi robustis & præcipiti malo exhibendæ. Vfus earum est in resolutione neruorum, & sideratione, articularijs affectibus, & aquæ suspicionibus. Rarò in usum ueniunt, nec nisi magna cautione à prudenti Medico adhibita. Quamobrem urgentibus malis medicamentum ex Euphorbio Manardi, quod in Gallicis artuum tumoribus feliciter usurpât, in catapotia maluit quidam effingere, non improbando exemplo. Describitur ab eo lib. Ep. 16. Ep. 5. & in Simpl. Mesuei, cap. de Euphorbio. Pilularum de euphorbio duas habet descriptiones Auicennas lib. 5. quarum altera cum ista plurimum consentit.

Pilulæ

Pilulæ de mezereeo Mes.

℞ Foliorum mezerei, aut thymelææ per diem
& noctem aceto infusorum & siccatorum
drach. quinque.

Myrobalanorum flauarum, drach. quatuor.
Myrobalanorum cepularum, drach. tres.

Forma massam cum manna, aut tamarIndis
aqua intybi dissolutis.

In Ascite & Anasarca hæ pilulæ usurpantur.
Valenter enim aquas purgant, & hydropi na-
scenti consulunt. Datur drach. una, aut script.
quatuor. Sed tutius est his admiscere rheum,
aut pilulas de rhabarbaro, ut scribit Manardus.
Describuntur à Mesueo in Simplicibus. Folia
autem thymelææ aceto macerantur, ad repri-
mendam uim acrem, & purgatricem nimiam,
ad eandemq; efficacitatem adhibentur myro-
balani, ut scribit Mesueus: alioqui parum tutus
esset earum usus. Sunt ferè similes, sed ualen-
tiores pilulæ ducentes aquam Alexandrini, E-
pitonix dictæ, quæ capiunt chamelex, grani cni-
dij, elaterij, sing. drach. unâ. succi brassicæ quod
fatis est: formentur pilulæ erui magnitudine.

*In Simp. cap.
de Mezereeo.
Pil. Alex.
Epitonix.*

Pilulæ de eupatorio maiores Mes.

℞ Myrobalanorum flauarum,
Succi eupatorij Mesuei,
Succi absinthij, ana drach. tres.
Rhabarbari, drach. tres & dimidiam.
Mastiches, drach. unam.

Croci drach. dimidiam.

Aloes optimæ, drach. quinque.

Forma cum succo intybi.

His rarò utuntur Medici: quidam tamen in uiscerum obstructionibus & ictero imperat. In febribus periodicis, complexis, autumnalibus, diuturnis & antiquis ualent. Ad quas adhibent præstantissimi nominis Medici, cum magna lienis & iecoris obstructionum est suspicio. Biliosos, tenues & crassos humores educunt. Citò durescunt hæ pilulæ, nisi aliquid glutinosi capiant: quamobrem melle cum succo intybi cocto excipiendæ sunt. Minores alias descripsit Mesueus, sed non ita efficaces, quæ cum pilulis Auic. de Eupatorio conueniunt, nisi quòd Auic. rheum omisit.

Lib. s.

Pil. de hermodactylis maiores Mes.

℞ Hermodactylorum,

Aloes,

Turbith,

Colocynthidos,

Myrobalanorum flauarum,

Bdellij mollis,

Sagapeni, ana drach. sex.

Opopanacis,

Euphorbij,

Sarcocollæ,

Castorij,

Seminum

Seminum rutæ agreſtis,

Apij, ana drach. tres.

Croci, drach. unam & dimidiam.

Succo braſicæ excipe.

Hæ pilulæ ſunt in uſu ad craſſos, uiſcoſos & frigidos humores ex remotiſſimis partibus educendos: quo nomine articularijs morbis conueniunt. Ducunt etiam tenues & bilioſos, ſed parcius quàm minores. Vnde arthritidi ferè ſemper congruunt. Maiores dicuntur, quòd pluribus ſimplicibus conſtent, ſint quæ magis compoſitæ. Liquores ſucco braſicæ calfacto ſoluti: cætera omnia melle cum ſucco incocto excipiunt: etſi quidam, non ſecus ac minores, Electuario de ſucco roſarum excipiunt. Duas pilularum de hermodactylis deſcriptiones habet Rhafis nono ad Almanſorem: quarum minores quidam parant, ſed inconfultò. Valentiores enim ſunt, quàm ut ijs tutò uti poſſimus. Confectionum ex hermodactylis inemerunt Paulus, Aetius & Trallianus. Pilulas etiam ex hermodactylis multiplices efformant Serapio & Auicennas, quas in præſentia omit-

*Tract. 7. lib. 1.
3. Fen 22.
cap. 8.*

timus. Nic. Alexandrinus pilulas de hermodactylo deſcribit, quas Sanas uocat, longè ab iſtis differentes.

Pil. de hermodactylis minores Meſ.

℞ Hermodactylorum, drach. quinque.

Scammonij, drach. duas & dimidiam.

P 5 Myro.

Myrobalanorum flauarum, drach. tres.

Rosarum, drach. duas.

Aloes, drach. decem.

Excipe Electuario rosato Mesuei solutiuo.

Sunt in usu ad arthritidem calidam. Biliosam enim materiam crassam & tenuem ex iuncturis uacuant: sed & pituitosam, ut utriq; arthritidi & frigide & calide conueniât. Myrobalani in huiusce generis pilulis ferè addûtur ad uicium stomachi, quod adferût hermodactyli, prohibendû: dum humore excremêtofo, flatu crasso & nauseabundo eum subuertunt. Myrobalani uerò uentriculum roborando, eos citò deturbant, & humorum affluxum prohibent. Est & alia harum pilularum ex Mesueo descriptio, sed quæ in officinas non uenit. Quidam quòd hermodactylos suspectos habeât, utuntur in his affectibus pilulis Alexandri de nitro, quas postea describimus.

Pil. de lapide Cyaneo aut Lazuli Mes.

R^x Lapidis Cyanei loti, ut decet, drach. sex.

Epithymi,

Polypodij,

Agarici, ana drach. octo.

Scammonij,

Ellebori nigri,

Salis Indi, ana drach. duas & dimidiam.

Caryophyllorum,

Anisorum, ana drach. quatuor.

Hierac

Hieræ picræ, drach. quindecim.

Excipe succo intybi: fiat massa.

Valent ad affectus melancholicos, & à bile retorrida natos, cancrū, elephantiasim, quartanam & alphos. Tutò & sine molestia purgādo conferunt ad drach. unius pondus: etsi prudentissimis quibusdā Medicis lapis Cyaneus suspectus ad purgationem fuit. Qui pro lotionis legibus exactissimè læuigatus, toties lotus dum colorem & saporem exuerit: aut, ut uult Trallianus, duodecies, purgationem nullā molestam facit. Valentiores sunt hæ pilulæ in aëustis humoribus purgandis, quàm Indæ. Harum meminit Auic. in Melancholia, etsi eas nō describit. Alexandrinus plures habet descriptiones, quæ lapidem Cyaneum aut Armeniū recipiunt: sed pilularum istarum nō meminit.

Pil. de lapide Armenio Mes.

℞ Lapidis Armenij loti & præparati,

Hieræ picræ, ana drach. quinque.

Epithymi,

Polypodij, ana drach. octo.

Scammonij in cydonio cocti, drach. tres.

Caryophyllorum, drach. duas.

Salis Indi, drach. unam & dimidiam.

Excipe succo folani.

Valent hæ quoq; ad melancholiam & bilem uistam utranq; uacuādam. Rarius in usum ueniunt, quàm superiores, fortè quòd impotentius

tentius purgent, & clementius, aut quòd Ma-
 nardo lapis Armenius desideratur. Sunt qui
 tamen in affectibus melancholicis, lapide Ar-
 menio ex Germania aut Armenia delato utan-
 tur: cuius vires scriptuli unius pondere in atra-
 bile soluenda, mirabiles experti sunt. Alexan-
 der Trallianus & Aëturius lapidis Armenij
 vires ueratro albo præferunt: quandoquidem
 efficaciter & sine molestia, stomachi præfoca-
 tione, syncope, strangulatu, nigros & terrestres
 succos purgat: quæ uicia in ea quæ per uera-
 trum fit, purgatione succurunt. Exhibetur ad
 trium aut quatuor scriptulorum pondus, aut
 paulo etiâ ampliori copia, pro uiriû & humo-
 ris noxij ratione. Lotus uerò purgatione omnẽ
 per inferiora complet: & tantum abest ut sto-
 machi turbationem aut compressionem exci-
 tet, ut eum etiam confirmare credatur. Quòd
 si purgatione per superiora indigeas, utranque
 non lotus perficiet. Probè autem lauatur cum
 aqua lupuli, cichorij, intybi, aut decocto poly-
 podij, aut epithymi. Catapotiorum de lapide
 Armenio laudes plurimas exequitur Trallia-
 nus lib. 1. cap. 16. cui omnino consentit Aëtua-
 rius lib. 5. Meth. Verum quia omnes in eorum
 descriptione ponderibus differunt, eas operæ
 precium est apponere. Tralliani catapotia ca-
 piunt hieræ picræ, epithymi, sing. semunciam.
 agarici, lapidis Armeniaci, sing. script. quatuor.
 scammonij unc. unam. caryophyllorum grana
 uiginti.

*Cap. De in-
 ueteratis me-
 lanch.*

*Pil. Alex. de
 lap. Arm.*

uiginti. Actuarius picræ, epithymi, utriusque
semunciam facit. agarici, Armeniaci lapidis, u-
triusque drach. quatuor. scammonij unciam.
caryophyllorū grana octo. Vbi drachmas pro
scriptulis uiciosè positas existimo. Quæ descri-
ptiones etsi ferè ponderibus inter se consen-
tiunt, uehementes tamen uidentur, & nimis
magnā scammonij copiam capere. Eas suspe-
ctiores reddit, quòd antiquus Interpres pon-
dera uariarit. Scribit enim, picræ, epithymi, a-
garici, scammonij, sing. script. quatuor. lapidis
Armeni loti drach. quatuor. caryophyllorum
grana uiginti. In alio etiam exemplari legitur,
scammonij script. duo. lapidis Armeni loti, script.
quatuor. In alio quoque, ana script. quatuor.
Mesueus in Cephalalgia melancholica ista A-
lexandri catapotia describēs, hieræ, picræ, epi-
thymi, agarici, lapidis Armeni loti, sing. drach.
quatuor ponit. scammonij præparati drach.
quinque. caryophyllorum drach. unam. Quæ
uarietas efficit, ut mendosam scripturam esse
colligam, & scammonij copiam minuendam
existimem. ut usui nostro sufficiant. Hæc igitur
Alexandri catapotia sic me consule parari in
rem nostram poterunt. Hieræ picræ, epithymi, *Alex. pil.*
sing. semuncia (aut si mauis script. quatuor) a- *paranda.*
garici, lapidis Armenij loti, sing. script. quatuor.
scammonij script. duo, aut drach. una. caryo-
phyllorum grana uiginti. excipe citrij succo,
aut rhodomelite. Dosis script. duo, aut drach.
una.

Cap. De ma-
nia & melā-
chol. sang.

una. Mesueus in opere Medico pilulas de lapide Armenio ex Gabriele describit, ab istis etiā diuersas. Sunt etiam qui pro istis pilulis, quas descripsit Rhasis 9. ad Almanforem, cap. De Melanch. pilulas de epithymo substituāt, non longè dissimiles, nisi quod pro lapide Armenio ueratrum, & scammonio, stœchada recipiunt, ponderibusque uariant.

Pilula de colocynthide Alexandri, aut de nitro.

℞ Aloes,
Colocynthidos,
Scammonij,
Bdellij,
Gummi Arabici,
Corticis ueratri nigri, ana partem unam.
Euphorbij,
Nitri Alexandrini, ana partem dimidiam.
Excipe succo brassicæ, aut mali citri, aut melle rosato: fiat massa.

Has pilulas ex Alexandro decerpimus, quæ modò de nitro, sæpius autem de colocynthide dicuntur. Valent ad crassos, frigidos, lentos & glutinosos humores ex remotioribus partibus educendos: tum pituitam, tum bilem. frigidis neruorum affectibus succurrunt, & humores ex alto euocant. Quo nomine cerebri & capitis pertinacibus affectibus, articularijs morbis, comitiali uicio & resolutioni conueniunt: stomas

Stomachicis & ischiadicis succurrūt. Hieræ uires æquāt, uertiginosos iuuant, humorem melancholicum & pituitæ lenticiam dissipāt. Describuntur uerò ab Alexandro sub nomine pilularum de colocynthide, tribus in locis, utrobique tamen uiciosè. In hemicrania (quæ compositio uidetur esse iustior) bdellium omittitur, ut ex cæteris locis, & his quæ paulo post sequuntur, & Græci codicis lacuna satis apparet. In paralyfi (quod caput in codicibus Græcis mendosè est transpositum) præterquam quòd scammonium tacetur, gummi etiā omittitur: ut ex Actuário patet, & Alexandri uerbis significatur, ubi de solo bdellio (ana) scribit. In Epilepsia uiciosissima & ualde diminuta est compositio. Præterquam quòd enim omittuntur nitrum, euphorbium & ueratrum (fortè quòd clementioria catapotia paraturus erat) pondus tamen ualde uariat. Gummi enim & colocynthidos uncia sex pro semisse ponuntur, facili ex characteribus Græcis lapsu. Has autem ex hemicrania descripsimus, & ad huiusmodi affectus in hunc usum descripsimus: quemadmodum Mesueus ad Epilepsiam deriuauit, qui omnino cum hoc schemate consentit, nisi quòd sædo lapsu cortices gummi post elleborum ponit, ubi Græca ἡλιβέρου μέλανος φλοιός, hoc est ueratri nigri corticis legūt: etsi quidam in aliorum scriptis excusationem struendo ingeniosiores uideri uolūt. Actuarius in harum pilula-

Lib. 1. cap. 12.

Lib. 8. Meth.

pilularum descriptione per omnia Trallianum in Paralyfi imitatus, huic compositioni cōsentit, & scammonium omittit, quod ex superioribus locis additur. Quæ locorum consensio effecit, ut hoc pilularum schema tibi integrum uelut ex media uastitate seruaremus. Cuius etiam specimen antea ferè ex Galeni pilulis de aloë exhibuimus, quæ lib. i. Comp. phar. part. & lib. Meth. quinto, ad plures excrementorum species uacuandas usurpantur. Vbi etiam præter hæc omnia agaricus additur. Possunt autem nuncupari pilulæ de colocynthide, hisque tutius ad omnes frigidos, pertinaces & articulares affectus, pituitosos & melancholicos morbos, luem ueneream, & alphas curatu difficiles utimur, quàm pilulis de colocynthide Mesuei. Harum præcipuus est nobis usus ad uenereæ luis contagionem, quæ nō nisi uiciosorum succorum, pituitæ & melancholiæ uehementi purgatione, successum capit. Dantur autem à mitioribus inchoando, à tribus aut quatuor scriptulis, quæ in adultioribus & robustioribus ad sex deducuntur sine molestia. Gummi autē quod simpliciter effert Trallianus, gummi esse Arabicum, satis indicat Galenus in horum catapotiorum rudimento, quinto Meth. Aliam habet pilularū Alexandri descriptionem Mesueus in Cephalalgia frigida, quæ ab ea quam superius adduximus, non
nihil dissentit.

Pilulæ

Pilula Bechicæ Mes.

℞ Succi glycyrrhizæ,
 Sacchari boni, ana drach. decem.
 Amyli,
 Tragacanthi,
 Amygdalarum dulcium depellatarum, ana
 drach. sex.
 Excipe mucagine seminis psyllij, aut cy-
 doniorum.

Fiunt pilulæ in ore tenendæ, & liquadæ tro-
 chischorum forma. Valent ad tussim siccam &
 inueteratam cum caliditate faucium, & guttu-
 ris asperitate. Describuntur in tussi à Mesueo.
 Ad idem sunt efficaces pilulæ aliæ albæ eiusdē
 Mesuei: quæ capiūt succi glycyrrhizæ, amyli, tra-
 gacanthi, gummi Arabici, amygdalarum dul-
 cium excorticatarū, sing. drach. unam. sacchari
 optimi drach. tres. cum mucagine seminis cy-
 doniorum fiant pilulæ. Possunt hæ omnes be-
 chicæ pilulæ confici cum mucagine tragacans-
 thi, ut Hypoglottides nostræ, quæ fiunt ex sac-
 chari libra una in uncia mucaginis tragacanthi
 soluta, addito amylo. Sunt qui alias bechicas
 parent ex pineis nucleis, amygdalis amaris, sin-
 gulorum sesquuncia. glycyrrhizæ drach. sex.
 succi glycyrrhizæ unc. quatuor. Cum aqua ro-
 facea formetur massa. His in leui & propè quo-
 tidiano tussis discrimine utendum. Periclitan-
 tibus autem destillationibus, bechicis Alexan-

*Hypoglotti-
 dum comp.*

q   dri,

dri, quas describit Mesueus, uti poterimus: quas aggredi fas est. Reliquos pastillos bechicos albos & nigros in trochiscis describimus.

Pilula è cynoglossò Nic.

℞ Radicis cynoglossi aridi,

Opij,

Seminis hyoscyami, ana drach. quatuor.

Myrrhæ troglodyticæ, drach. sex.

Thuris masculi, drach. quinque.

Caryophyllorum,

Cinnamomi,

Styracis, ana drach. duas.

Excipe aqua rosacea.

Efficacissimæ sunt ad tenues in pectus & ualde inquietas distillationes, tusses inueteratas. Quascunq; fluxiones sistūt, sanguinis profluuium undecunq; reprimunt, somnum prouocant, dolores sedant: quæ maximè procuranda sunt in molestissimis destillationum generibus. Quia uerò stupefaciunt, non nisi necessario utendæ. Describuntur Mesueo sub nomine pilularum, ad omnes destillationum affectus:

Pil. è cynoglossò Mes.

sed quæ recipiunt myrrhæ drach. sex. thuris masculi drach. quinque. opij, hyoscyami, radicis cynoglossi, sing. drach. quatuor. croci sesquidrachmam. Sunt his omnino similes, quas ex Alexandro in Catharro describit, & in Tussi repetit: uocatque pilulas Alchabei, aut Alchazabeo: nisi quòd Alexander cum aqua in qua fit

fit opium dissolutum conficit: Mesueus uerò cum succo cynoglossi. Describuntur uerò ab Alexandro, cap. i. libro 5. ex quibus codicum Græcorum mendum quiuvis perspicere potest. Illic enim pro drach. septem aut decem, sex reponendæ sunt, ut legisse uidetur Mesueus & uetus interpres. Thus etiam masculum illic omitteri credendum est: & ad drach. quinque ex ueteri interprete, Mesueo & Alexandrino, reponendum. Efficit uerò trochiscos Trallianus, quos cruëta spuentibus, dentium fluxionibus, urinarum stillicidijs, uesicæ doloribus: in summaq; ijs qui uehemēti fluxione laborāt, colicis & lienosis pro uirium robore exhibet. Neque enim inconsultè aut temerè adhibendæ sunt, cū stupefacientia recipiant. Quare cū Mesueus crocum, Nicolaus caryophylla & cinnamomum ad opij moderationem addant, illis utendum myrrhæ optimæ penuria consuluerim, licet Alexander nihil eorum addat: quod nec facit Mesueus in opere Medico. Nicolaus quoque Alexandrinus per omnia Alexadrum fecutus, nil præterea addit in pilulis ad dolorem dentium ex frigore natum, quibus istas reuera expressit. Sunt & Galeni catapotia bechica, dolorem sopientia, somnum conciliantia, & sanguinis sputo salubria. Capiunt styra-cis unc. unam. opij, myrrhæ, sing. semunciam. Passo dissoluta omnia, finge in catapotia, erui magnitudine danda dormituro.

*Cap. Decas
tharra.*

*Lib. 7. Comp:
phar. part:*

Pilula de Benedicta Nic.

℞ Specierum benedictæ Nic. drach. sex.

Excipe melle rosato: fiat massa.

Arthritidi, podagræ, renum affectibus cōueniunt, & utero expurgando. Valent ad eos omnes affectus, quos Benedictę laxatiuę prius adscripsimus. Sunt pilulæ Sanæ apud Alexandrinum, ad podagricos, quæ Benedictam laxatiuam recipiunt, & aliæ ad iecinorosos & melancholicos, num. 135 & 136.

Pilula Arthritica Nic.

℞ Hermodactylorum,

Turbith,

Agarici, ana drach. quatuor.

Cassia lignæ,

Spicæ,

Caryophyllorum,

Xylobalsami,

Carpobalsami,

Zingiberis,

Mastiches,

Fœniculi,

Anisi,

Saxifragiæ,

Seminis asparagi,

Rufci,

Rosarum,

Salis gemmæ,

Granorum solis, ana drach. dimidiam.

Aloes

Aloes optimæ ad pondus omnium.

Excipe succo fœniculi: fiat massa.

Vtimur ad podagrâ, aliosq; articulorum dolores à frigidis, crassis & pituitosis humoribus: atque eo libentius, quòd satis moderatæ sunt. Has non describit Alexâdrinus, sed multas istis haud dissimiles habet. atq; in omnium numero, quæ ad arthriticos ualde probantur, & num. 13. & 112 recēsentur: ex quibus certè has decurtatas fuisse satis constat.

Pilule de quinque generibus myrobalanorum Nic.

Rx Myrobalanorum flauarum,

Cepularum,

Indarum,

Emblicarum,

Belliricarum,

Agarici,

Diacrydij,

Colocynthidos,

Sennæ,

Epithymi, ana drach. unam & dimidiam.

Turbith,

Anisi,

Marathri,

Mastiches,

Lapidis Lazuli loti, ana drach. duas & dimidiam, & gr. quinque.

Aloes. unc. unam.

Excipe succo absinthij: fiat massa.

His pilulis sæpe utimur ad educendam pituitam & bilem utranque. Podagricos, splenicos, stomachicos & melancholicos iuuant, cerebrum purgant, & uisionem acuunt. Valent autem præcipuè in plurium succorum extractione. Veteres Nicolai codices epithymum omittunt, & uiciofa habent pondera. Describuntur ab Alexandrino sub pilulis è quinque myrobalanis, hoc modo. Quinq; generũ myrobalanorũ, agarici, diacrydij, colocynthidos, fennæ, sing. drach. duæ, script. unum & dimidium. epithymi, turpeti, anisi, mastiches, lapidis Litzi drach. una, gr. sexdecim. rhabarbari exagium unum, hoc est aureus unus. aloes flauæ semuncia. succi fœniculi quod satis est. Quæ profectò descriptio constantior est, & nobis omnibus potius imitanda: quòd moderatius, & longè tutius priore uacuet, propter turbith & lapidis Lazurij parciolem copiam. Rhabarbarum uerò quod additur, totius cõpositionis & uacuationis securitatem auget. Marathrum omittit Alexádrinus, & lapidem Litzi pro Lazurio aut Prasio sumit: ut multis alijs in locis. Utitur ad stomachicos, melancholicos, lienosos, inflatos, & ad duritiẽ uiscerũ. Describũtur ab eodem pilulæ è myrobalano, quæ nihil cum his commune habent. Sunt qui addant zingiber: aut agarico, aut turbith trochiscato utantur. Exigiẽtur succo absinthij cũ melle cocto,

aut fœniculi succo ex Alexandrini præscripto.

Pilulæ de octo rebus Nic.

℞ Aloes flauæ,
 Diacrydij, ana drach. duas.
 Pulpæ colocynthidis,
 Epithymi,
 Dauci,
 Agarici,
 Mastiches,
 Miobalanorum cepularum,
 Absinthij, ana drach. unam.
 Excipe succo solani: fiat massa.

Catapotia ista Oëtomera, octo specierum
 uocat Alexandrinus, ex quo daucum reposui-
 mus, contra opinionem communium Nicolai
 codicum: cuius lectionis uestigia in ueteribus
 exemplaribus remanent. Et si enim octo alia
 simplicia præter daucum recipiant: aloe tamen
 numerū tenere non uidetur in formādis cata-
 potijs: ut neq; mel, neq; saccharum in Electua-
 riorū cōditura. Solēnia sunt in capitis dolorib.
 qui crebrò repetūt, humores crassos & uiscidos
 dissipādo, & cerebrū alleuādo. Oculorū hebe-
 tudinē, pterygia & suffusiones sanant. His om-
 nibus non sum additurus catapotia ante cibū,
 quæ ex aloe, mastiche & rosis ferè cuilibet pa-
 rantur: tum quòd eorū prius meminimus: tū
 uerò, quòd nō sit in hoc nomine perpetua & cō-
 stās apud omnes descriptio. Sūt enim q pilulas

248 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
 Alexandrini ante cibum parent, quas ad sto-
 machi concoctionem firmandam numero 16.
 describit. In quem usum aut pilulis alephangi-
 nis, aut mastichinis, aut de hiera simplici non
 temerè utimur, & doctis Medicis liberam præ-
 scriptionem relinquimus. Sunt ea tamen ma-
 gis communia & celebria, quæ prius sub sto-
 machicis assignauimus. Catapotia Imperialia,
 de castorio, de storace, de colocynthide, Alhâ-
 daal, Sebellia, quòd parum iuris in nostris offi-
 cinis obtineant, omittimus: his contenti, quæ
 nos quotidie in medicis nostris indicationibus
 exercet. Atque adeò ad syrupos uia facièda est.

DE ZVLAPIIS, SE- RAPIIS ET SAPIS.

SECTIO QUINTA.

Eracta quoque solidorum ferè
 medicamentorum natura, succo-
 rum & humidorum ineûda est
 ratio. In quibus ut antiquorum
χυδαία (succatiunculæ nobis di-
 cuntur) tractationem expediât,
 zulapiorum, serapiorum & saporum (quæ me-
 dicati succi nuncupantur) habendus est quidâ
 delectus. Quæ etsi recentiorum inuentu oble-
 tamenta sunt potius quàm medicamenta: ni-
 hilo

hilo tamen magis medicinæ autoritatem ele-
uant, ut plurimum accesssionis in ægrorum re-
bus faciant. His enim ipsis Arabum inuentis
non deest antiquorum autoritas, ad quam om-
nes ferè suas rationes exegerunt. Habuerunt
Græci uaria potionum genera, quibus delassa-
tos ægros delinirent, & ad morbos depellen-
dos spem sibi facerent. Inde censum sumpserūt
ἡλία ὑφέλιμα προπόμενα, καὶ ἀποσύματα: pro quibus
non temerè iulebos & syrupos Arabum scho-
la restituit. Atque adeò quæ fuit potionū sua-
uium & dulcium efficacia Philagrio, ut iucū-
ditatis gratia iam affectas & languidas naturæ
uires suo amplexu recrearent, & ad persequen-
das morbi reliquias erigerent: tum quòd na-
turæ quadam repugnantia morbum opprime-
rent, facultatesq; animales ad uim depellendā
fuscitarēt: ea profectò in nostris syrupis inesse
fatenda est. Extenuantium, incidentium, & de-
tergentium potionum facultas tam fuit apud
antiquos celebris, ut malè successuram purga-
tionem, nisi his præmissis, sæpe experirentur.
In hos usus passim à Gal. & Hippocrate usur-
pata sunt oxymel, aqua hordei, & melicratum
cū hyssopo, pulegio, origano, calamintha pro-
bè coctum. Sic quoq; amplissima est decocto-
rum succorum seges ad morbos accommoda-
ta, & à ueteribus Medicis usurpata. Antonius
Musa decoctum cichorij, anethi, iridis, & alio-
rum quoq; ad hepatis affectus celebrauit. Ar-

*Lib. 8. Comp.
phar. part.*

- Lib. 9.* chigenes chelidonij succum cum mulla, ad auriginem ex hepatis obstructione exhibuit, quæ uera est syruporū nostrorū expressio. Asclepiades cynoglossi & chamædryos succum ad lie-
- Lib. 6.* nos reponit. Galenus quoq; ex succis nucū, mororum, malorum punicorū & cydoniorum uaria medicamēta ex melle decoquit. Quæ ratio à nobis obseruata est, dum succos ad repositionem per se parum idoneos, in usum & temporis diuturnitatem coctura cum melle & saccharo pertraximus. Paulus de medicatis & dulcibus potionibus, & propomatis ad febres destinatis multa scripsit. Aetius ex Philagrij sententia multa promit, & dulcium potionum in febricitatibus usum ex Philumeno liberaliter prædicat. Oribasius quoq; potiones dulces, refrigerantes, incidentes & adstringentes, aliæq; id genus ex melle, aqua, aceto, & succis fructuū morbis accommodat. Alexāder Trallianus ex anisi decocto, apij, absinthij, althææ, mastiches, & malorum medicorum, ad dolorem colicum propoma parat. Ad hydropem uerò ex absinthio, cassia, spica nardī & apio. Ac ne in recentiorum nominibus parū proficere uideamur,
- Lib. 2. De morb.* Hippocrates limpidissimus medicinę fons, ad subducendam aluum mercurialis succum cum ptisana & melle decoctū ter die exhibuit. Quæ omnia nostris zulapijs & serapijs uiam munuisse certum est, ut foelicissimè nobis in eorum locum succedant. Succos enim corporis purgationi

gationi præparant, meatus referant, obstru-
 ctiones leuant, humoris lenticiam dissecant &
 detergent, materiam in corporis habitum di-
 gerunt, dissipât, qualitatibus suis intemperiem
 oppugnant: & quod non parui est momenti,
 quiddam etiam leuissimè educunt: ut his om-
 nino nominibus in purgationibus ipsis non
 paruo sint usui. Qui syrupis nostris morborum
 concoctionem, humorum maturationem adia-
 munt: ideoq; usu medico omnino priuant: næ
 illi ueterem & planè affectam controuersiam
 renouât, & nihil magnum consequuntur, si sy-
 rupos nostros eodem quo antiquorum pro-
 pomatâ habuērîmûs loco. Syrupi (quorum co-
 pia ualde luxuriarunt Arabes) medicamento-
 rum liquidiorum ex succorum aut aliorum de-
 cocto cum melle aut saccharo uim obtinēt, ad
 saporis gratiâ, & succorum tutelam præcipuè
 inuenti. Cocturæ uerò ratio est, dum medica-
 mentosus liquor concreuerit & cōstiterit, Zu-
 lapium & Serapium uocat Actuarius, nos Sy-
 rupum & Iulebum. Sed horum quoq; uaria est
 apud Arabas ratio. Syrupos enim simplices &
 compositos faciunt, iulebumq; simplici syrupo *Iulebus,*
 assignant: quamuis ei maiorem coctionem at-
 tribuant, minoremq; ex medicamento succo
 decocto copiam. Eos tamen imitati, simplicis-
 simos iulebos ex decoctis aut infusionibus cū
 saccharo facimus: cocturam moderâtes, ut de-
 licatiores futuri sint, & minori aquæ copia in-
 digeant.

digeant. Quinetiam syropos aqua dupla solutos iuleborum nomine donamus, ut nō parum ea in ratione ab antiquis discefferimus. Actuarius uerò zulapia non ex unius (ut nunc fieri solet) sed ex multorum medicamentorum decocto parat, ut parum à serapijs differant. Syropos breues & longos neotericorum schola dedit, ut breues ob minorem aquei humoris copiam uocarent: longos uerò, in quibus decoctionis plus inesset: cuius generis sunt Apozemata, quæ Latinè (si nominis notationem rectè quærimus) defruta dici possunt. Syroporum autem conficiendorum non eadem est ratio. ~~Interdum enim saccharum decocti pondus~~ æquat: interdum uerò propè est ut æquare uideatur. Est etiam quando decocti dimidium non excedat, ut in syrupo Saporis, ~~succorum~~ circiter libræ sex, tribus sacchari percoquantur. Aliquando dimidij pondus non attingit, ut in syrupo de corticibus citri, libræ tres decocti, sacchari libra una percoquantur. Constant ferè tamen ea est ratio, ut parte penè altera ~~decoctum saccharum~~ excedat: sicq; succi libræ quatuor aut quinque, sacchari tres aut quatuor recipiant. Sic syrupus de pomis, succi libras septem, sacchari quinque capit. syrupus de succo citri decocti libras decem, sacchari octo. Syropos primùm simplices (inter quos iulebos accensemus) in liquidiorū medicamentorum ordine recensebimus: quibus addemus
complexos

Syrupi breues & longi.

Syruporum conficiendorum ratio.

complexos, & eos qui plurima medicamenta
 comprehendunt. Sapæ, quia medicati succi, li- *Sapæ.*
 quoribus annumerantur: & sub his compre-
 henduntur, quæ Arabum natio Rob & Robub
 uocat, Græci ῥοβὸν καὶ ῥοβὸν, uinū ad tertias aut
 dimidias decoctum: quod sapam absolutè po-
 sitam, & Latinorum defrutum dicimus. Nobis
 autem uniuerſitatis notam habet, & succū pur-
 gatum, Solis aut ignis ui incrassatū significat.
 Huiusmodi succos, quos paucos usus recipit,
 quia sunt ueluti syruporum rudimēta, ipsis an-
 nectemus. Syrupos sub Drosati nomine (si mo-
 dō uera est lectio) descripsit Nic. Alexādrinus.
 Iulapios autem sub propomatis, ut antiquorū
 potiones exprimeret, ubi Pauli hydrorofatum,
 rhodostactum & rhoites adumbrat. Hodie u-
 sus inualuit, ut syrupos cum dupla ferè aquarū
 proportionē propinemus, quos Iulebos nomi-
 namus, in hoc Arabas imitati, ut minima com-
 positio Iulebis debeat. Veneti tamen Medi-
 ci aliter quā nos, syrupos minima aquæ por-
 tione diluunt. Tribus enim syrupi uncijs aquæ
 sesquunciam miscent, satis esse ad eorum eli-
 quationem existimantes. Sauanarola in crassa
 & pituitosa materia syrupos dilui prohibet, ne
 aquæ admixtione, medicamenti uires rarefa-
 ctione exanimētur, quod sua crassa essentia in
 crassam & uiscidam pituitam integris uiribus
 magis agere natum sit. In humorum uerò te-
 nuium affluxu, attenuari posse non est iniquū.
 In

In uentriculi imbecillitate, & caloris imminutione sine liquore syrupos cochleari exhibemus cum Manardo. Iulebos uerò, quia paucos in officinas traduximus, & syrupis adscribimus, inde iā nostra ordiatur oratio necesse est.

Syrupus rosatus simplex, aut ex infusione rosarum Nic.

Rosas recentes aqua feruente macera, uase operculato. ubi hæc refrixerit, expressis rosis, & abiectis, iterū feruefiat: & eadem rosas alias recentes macera. Id opus toties repete, dum aqua rubeat. Hæc albuminibus ouorum purgata, cum pari saccharo dum filum ducat, neque marmori imposita, neque ungui diffundatur, in syrupum percoquatur.

Hæc Nicolai rosarum infusio indefinita est. Itaq; ex Mesueo supponenda, qui rosarum recentium libras sex, calidæ libris quindecim, horis octo macerat, in uase uitrato terreo & operculato. Eidem quoque aquæ calfactæ, rosarum recentium tantundem immittit, tantoq; intervallo temporis macerat, deinde excolat. Cuius libræ quinque, cum sacchari libris quatuor in syrupum percoctæ, syrupum nostrum rosatum simplicem, aut ex rosarum infusione faciunt, quem Iulebum rosatum uocat Mesueus. Is usu celeberrimus est ad uentriculi incendium, & calorem febrium igneum, sitimq; inexpletam sedandam. Febribus pestilentibus præstantissimus,

mus, quòd putredini, uenenis, & aeris uicio subamara & aromatica sua qualitate resistat.

Viscera nimio propè calore dissoluta refrigerando, & leuiter adstringendo roborat, & ad temperiem reuocat, triplicem horum substantiam ferè dissipatâ in sese cogèdo. Febriû insomnia leuat, tû quòd ex aqua quadrupla sumptus refrigerat & humectat: tum quòd uapores febri-
les acres, calidos & putres sua refrigeratione & adstrictiõe à capite arcet. Atq; hic est qui hodie parari pro syrupo rosaceo simplici debet, què

Mucharû rosarû Arabes uocât: nō autem eius loco substitui syrupus ex infusiõe simplici aut duplici rosarum siccarum, quod multis usu fa-

ctitatum uidemus. Affine est Pauli hydrorosa-

tum, quod ex rosarû exunguatarû libris qua-

tuor in aquæ sextarijs quinque, & mellis sextarijs duobus coctis ad tertiæ partis cōsumptionem aut insolatis cōponitur. Aetius, Actuarius

& Alexandrinus aliter hydrorosatû paulò uariatis ponderibus describunt. Est & zulapium

rosatum Alexadrini, quod paratur ex rosarum

libris tribus in caldarium coniectis & feruefactis, aqua pluuiali rosis affusa, & ita per horas

sex maceratis. Deinde per faccum traiectis, decocti libræ, & stillaticij rosarum liquoris libræ

dimidiæ, sacchari libræ tres addûtur, & totum ad tertias percoquitur. Aliud quoq; zulapium

Alexadrinus rosaceum facit, ex duabus libris

& dimidia aquæ rosacæ, & aquæ libris sex.

Quibus

Lib. 7. cap.

15.

Lib. 5. cap.

136.

Secl. 39.

Secl. 19.

Quibus ad consistētiam coctis, inijcitur æqua-
 le pondus sacchari. Iulebum uerò alium rosa-
 ceum multis laudibus celebrē, in frequentissi-
 mū usum ex Mesueo traduximus. Fit ex aquæ
 rosaceæ libris tribus, cum sacchari libris dua-
 bus. ouorum albuminibus perpurgatis, & in
 iulebum percoctis. Biliosis omnibus febribus
 & æstuatibus gratissimus, tum sapore suo gra-
 to: tum uerò quòd sitim aquæ optimę quadru-
 plo mixtus probè sedat. Vsu nobis frequentis-
 simus æstate media: tum quòd præcedente iu-
 lebo, sit tum gustu tum sapore gratior: tum ue-
 rò uisu iucundior, & paratu faciliior. Nobis iu-
 lebus Alexádrinus dicitur, Medicis Parisiensi-
 bus iuleb⁹ Reginus, principali autoritate, quòd
 is Francisco regi, uerè unico literarum paren-
 ti, esset in delicijs. Minus gratus est & efficax,
 qui fit ex cōmuni aqua, cui aquæ rosaceæ un-
 ciæ duæ additæ sint, maioribus ignotus pro-
 pter rhodostagma & sacchari usum: ferè tamē
 ex Alexandrino usurpatus. Cuius similis ferè
 est iulebus Auic. lib. 5. cum libris tribus aquæ
 rosaceæ librā unam sacchari addit, & cum mo-
 dico croco percoquit. Aqua autem ex qua pro-
 pinari debet, sit optima, & omnibus notis ab-
 soluta, prius calfacta, deinde niue aut arte re-
 frigerata. Ea adhibetur quadrupla, sexcupla,
 aut etiam pro ægrotantis arbitrio liberalior.
 Quando uerò syrupi rosati nomine perplexæ
 sunt Pharmacopœorum officinæ (quòd eius
 nomine

*Iulebus A-
 lexandrinus.*

nomine quatuor fyrupi parari debeant) id à nobis primùm expediendum est. Syrupus rosatus simplex aut ex infusione rosarum à nobis dicitur hic, quem prius descripsimus ex duplici rosarū infusione cum Nic. & Mes. qui ab alijs Iulebus rosatus dicitur, aut Mucharus rosarum. Qui autem à quibusdam uiciosè huius loco supponitur, ex rosarum siccarum infusione, sic paratur, & syrupus de rosis siccis dicitur. Rosarum aridarū unciz quatuor, singulis aquæ coladæ libris calfactæ inijciantur: mace-
 rentur, & bis aut ter repetâtur, ut in superiore infusione dictum est: deinde in syrupum percoquâtur. In quo recentiorum laus est, qui eo præstantissimo inuento sese nobis probarint. Efficacissimus est enim syrupus ad uentriculū roborandum, ualenter adstringendum, & fluxiones sistendas. Quo nomine nō nisi temerè pro syrupo rosato simplici, in febribus præcipuè substitui potest. Sunt qui ut potentius adstringat, ex aqua rosarum stillaticia, & infusione aridarum rosarum parent. Fit etiā syrupus de succo rosarum, quemadmodū iulebus uiolatus Mesuei, cū succi rosarū libræ tres cum pari saccharo, aut libris duabus, igni lento albuminibus ouorum perpurgantur, & in syrupū percoquūtur. Sed hic syrupus est purgatorius uncijs tribus sumptus. Aluum enim compressione soluit: sed multo clementius quàm qui ex multis rosarum recentū infusionib. pa-
 ratur,

*Syrupus ros.
 simpl. aut ex
 infus. ros.*

*Syrupus de
 ros. siccis.*

*Syr. de succo
 ros.*

ratur, nec admodum usu tutus est. At uerò qui
Syr. rosse- ex multis rosarum infusionibus solutius di-
lutissim. citur, usu est creberrimus in febribus biliosis,
 ætate præsertim ad calorem igneum depellē-
 dum. Bilem enim, serosos & aqueos humores
 salubriter educit ex primis uenis, atque etiam
 ex alijs corporis partibus. Fit ex multis infu-
 sionibus rosarum pallidarum recentium, quas
 Incarnatas dicimus, hodieq; odoratissimas &
 maximè purgatorias experimur. Atq; quo plu-
 res rosarum infusiones recipit, eo magis solu-
 tius euadit. Sunt qui infusionibus quinque
 contenti, syrupum istum uncijs sex purgato-
 rium experiuntur. Nos ex infusionibus nouem
minore dose datur parari cōsulimus, quem egregiè soluere tribus
 aut quatuor uncijs in dies constat. Sed quia
 flatuum, aut etiam torminum quādam tenta-
 tionem in aluo facit, ex anisi aut fœniculi de-
 cocto propinamus solum, aut aliquid cinna-
 momi cum liquore idoneo exhibemus: aut e-
 tiam reliquis medicamentis diluendis, isto nō
 neglecto scopo, adhibemus. Si multiplicis hu-
 ius infusionis librę dimidiæ sacchari libra una
 incoquatur, minimū soluit hic syrupus: si li-
 bra libræ mediocriter, si quoque infusi sesqui-
 libræ sacchari libra una incoquatur, egregiè
 soluit. Coqui in hyemem potest. Nam recens
 purgatorius magis est, post mensem sextum
 paruorum alioqui est uirium, quòd rosæ no-
 strates citò uim & odorem amittant. Medicus
 quidam

quidam regius magni nominis hoc syrupo cō-
sultò abstinuit, quòd in rosis nostratibus uim
purgantem molestam, nimiam, & propè (ut di-
cebat) scammoniata expertus fuisset, quod
nobis uidere nondum licuit. Syrupum quoq;
ex infusionibus florum persicorū recentium,
iucundum, & propè uinei saporis experimur:
odoratum, febribus utilem, biliosos & tenues
humores educētem. Hunc in locum syrupi de
succo persicorum substituimus, adhibemusq;
in biliosorum & melācholicorum morborum
initijs. Recens autem utendus est, quia illius
uis facilè euanescit. Septem infusiones purga-
torium faciunt: sed & nouem tentamus ad ma-
iorem autoritatē, & tribus uncijis ad quatuor
egregiè quod petimus explet. Est syrupus ro-
satus Auic. solutius, quem ex rosarum succo,
nō infusionibus cōponit. Capit succi rosarum
libras duas, mellis libras quatuor, scammonij
assati unciam unam. Alexādrinus quoque zu-
lapium rosaceum purgatorium facit. Habet
spodij, trium santalorum, sing. drach. quatuor.
rhabarhari drach. tredecim. zulapij rosacei
unc. quindecim. diacrydij drach. duodecim. ca-
phuræ semidrachmam. sacchari libram
unam. Est etiam eiusdem drosatum
è rosis purgatorium ualde
compositum.

*Syrup. è
infus. flor.
persicorum*

*Lib. 3. Fem.
22. tract. 2.
cap. 21.*

260 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
Syrupus uiolatus simpl. aut ex in-
fusione uiolarum.

Violarum recentium libræ sex, horis octo libris quindecim aquæ calidæ macerentur, in uase terreo cooperto. Quibus colatis & expressis, uiolæ recentes totidem addendæ, eodemque interuallo macerandæ aqua calida. Expressi & colati libræ quinque, cum sacchari libris quatuor, lento igne coquantur, dum concrecant: purgantur albuminibus ouorum, ut in syrupo rosato dictum est. Sic Mesueus.

Hic syrupus uiolatus simplex, aut ex infusione uiolarum nobis dicitur, Arabibus Mucharus uiolarum, aut iulebus uiolatus. Eadem est infusio, quæ rosarum in syrupo rosato. Quidam uiolas aridas infusioni addunt, quarum uncias tres aquæ sextarijs tribus, horis uigintiquatuor macerant. Colatum cum sacchari libris tribus, in syrupum percoquant minus efficacem, quàm si ex uiolis recetibus paretur. Longè etiam debilior, quem in usum præsentem omnes conficiunt, & pro iulebo uiolato usurpant, ex aquæ uiolarum recentium stillatiæ libris tribus, cum sacchari libris duabus, aut pari etiam quantitate: dum supra apoze-matum consistentiam, & infra syruporum formam condiunt. Atque hic est qui in omnibus omnium est manibus pro syrupo uiolato simplici, aut iulebo uiolato. In rem enim præsentem

tem statim paratur. Sed profectò superiore in-
 efficacior, quòd uiolę ipsæ in infusione prom-
 ptius uim suam immittant, quàm in aqua stil-
 laticia retineant. Zulapium fit uiolatum Ale- *Sec. 19.*
 xandrino ex floribus uiolarum, ad uncias tres
 coctis, & per noctem maceratis: dein cum sac-
 chari libris tribus percoctis. Cuius formula ex
 Rhasio nono ad Almâs. desumpta uidetur. Sy-
 rupi uiolati simplicis nomine quatuor in offi-
 cinis inaudiendi sunt. Vnus, qui ex infusione *Syrup. uiol.*
 duplici uiolarum recetium fit, ad rosati exem- *simp. aut ex*
 plar: quo in febrium æstibus, biliosis & acutis *infus.*
 morbis, uiscerum inflammationibus, sitis in-
 exhaustæ cruciatu, uti debemus. Refrigerat
 enim & humectat rosato potentius, unde &
 somniferus magis. Gutturis aspredines lenit,
 thoracis & pectoris, totiusq; uentris inferioris
 affectibus calidis succurrit, & siccam tussim,
 partes spiritales sua humoris lenticia oblinēs,
 eluit: aluum nonnihil emolliendo, bilis acri-
 moniam retundit. Alter est, qui ex uiolarum *Tulebus uiol.*
 aqua stillaticia, ut diximus, paratur: usu quidē *latus.*
 crebrior, quia gratior & præsentior, sed uiri-
 bus inferior. Tertius ex succi uiolarum libris *Syr. ex succo*
 tribus cum sacchari libris duabus in syrupum *uiol.*
 coctis componitur, qui cæteris ingrator est,
 efficacior tamen, Aëtuarij Iosacchar exprimēs
 ex uiolarum succo & saccharo, quo ad thoracis
 uicia & bilis acrimoniam utitur. In quo con-
 diendo inconstantes sunt Pharmacopœi. Præ-

*Syr. ex mul.
in infus. viol.*

ter eum enim quem descripsimus modū, quidam succi uiolarum unc. quatuor, sex, octo aut duodecim, cum sacchari libra una percoquūt: ut ea sit proportio uiolarum cum saccharo, quæ est in saccharo uiolato aut rosato, ex rosis aut uiolis integris confecto. Quartus etiam in usum uenit, quem ex septem & nouem uiolarū recentium infusionibus indicimus, & saluber-
 rimum in æstuantibus febribus, & bilioso incendio extinguēdo experimur. Modicè quoq; purgatorius est ad uncias quatuor, & grati admodum odoris. Tam enim propè uiolas gustu refert, quàm infusio ipsa faciliè cæruleum uiolarum colorem & odorem haurit. Durantior est hic syrupus, & diutius odore iucundo perseuerat. Quare maximè nobis accommodus ad iulebos ægris ipsis imperādos: cui usui uiolæ aridæ sufficere non possunt, cū citò euanescent. Quibusdam quinta & sexta infusio sufficit, ne herbaceus uiolarum gustus in aquā imprimatur. Quod uicium leui expressione, & non ita magna mora effugimus. Violas autem ipsas recentes & Martias elegerim, calycibus & pediculo herbaceo perpurgatas, quod à Pharmacopœis propè omnibus neglectum uideo. Sic enim gustu iucundissimum syrupum effeceris, præcipueq; herbaceum illū uirorem uitaueris. Syrupus uiolatus compositus, suam postea tractationem expediet.

Syrupus

Syrupus è pomis Mef.

R^x Succi pomorum dulcium,

Succi pomorum acidorum, ana lib. quinque.

Cocti & despumati succi ad dimidias, biduo residere permittantur, dum clarescant: tum co-
lentur, & cum sacchari libris tribus fiat syrupus.

Syrupus è pomis absolutè dicitur, imbecil-
lum cor roborat, syncopen & cordis palpi-
tationem sanat: suspirijs luctuosis, & omnibus
cordis affectibus ab atra bile succurrit, ventri-
culum etiam roborat, & sitim sedat: quamvis
mala præter odorem, quem ferè decoctione &
corticibus deponūt, ad cordis affectus parum
habere existimet Manardus. Efficacissimus
tamen est syrupus, si ex malis dulcibus succo-
sis & odoris paretur: qualia nostratibus sunt
Sangalteria (pro quibus Capendula quidam
ponunt) sapore & gustu iucundissima. Integra
autem, hoc est cum cortice exprimenda, quod
saporis uim eo cōtineant, ut satis indicat corti-
cis suffitu halitus odoratissimus. Dulcia adhi-
bētur, quia ea uiscerib. internis grata sunt. Hoc
syrupo sæpe utimur in cordis affectibus, inter-
norum intemperie calida, præsertim febribus
biliosis, quod succus ex dulci subausterus mi-
ro quodam modo stomachi vires sapidissimo
gustu reficiat: cor etiam, facultatesque omnes
ueluti sopitas excitet, & læticiam inducat. *Lib. 7. cap. 15.*
Paulus hydromalum ex cydonijs odoris, aut

folis pomis dulcibus parabat. Serapio ex folis acidis. Auicennas ex his malis quæ Mesa dicuntur, hoc est medijs saporis. Mesueus dulcia & acida miscet. Actuarius ex malis dulcibus & acidis medicamentum syrupo simile cum saccharo parat, quod uentriculum & iecur confirmat, uomitum discutit, & appetentiam inuitat. Nobis placet ut dulcia augeantur, quod cor magis confirmet, & gustui sint longè gratiora. Quam in rem quæ diximus poma sunt ualde idonea. Sic enim pro uarijs scopis, aut ex folis acidis, aut dulcibus, aut mixtis syrupum confeceris. Qui cordis & uiscerum debilitatem respiciunt, dulcia proponunt: quod odorata cordis affectibus, syncopi, palpitationi & tremori congruant magis. Acida putredini resistunt, uentriculum confirmant, sitim sedant, æstum & intemperiem calidam summovent, bilis uomitum compescunt, syncopen ab interna inflammatione, aut oris uentriculi intemperie calida discutunt. Febribus biliosis & æstuosiss conferunt, partes internas ui caloris dissolutas cogunt & reficiunt. Quos in affectus multi syrupi ex pomis acidis à Mesueo præscribuntur. Mediarum naturarum media quædam est uirtus. Sunt qui huic syrupo sericū cocco baphicæ recenti tinctum addunt, eumq; succis nondum residentia purgatis immergunt, donec rubescant, & cocci uires acceperint. Sed id in re nullius momenti ambitiosè nimis & superuacane

uacaneæ est industriæ. Poma ipsa frustatim
 cum corticibus contunduntur, prælo exprimuntur,
 ut consulit Auic. non autem decoquuntur,
 quod faciebat Paulus. Succus depuratus, igni
 lento coquitur. Quem si æstate aliquot die-
 bus, dum superfluam & innatantem aquei hu-
 moris ferositatem consumpserit, insolaueris,
 fructum habebis non pœnitendum. Sic enim
 durantior & gratior syrupus euadet. Est syru-
 pus de pomis compositus in officinis, qui Sa-
 poris Medorum regi attribuitur, & Mesueo ad-
 scribitur. Accipit succi pomorum redolētium
 libras tres aut quatuor. succi buglossi domesti-
 ci & syluestris, sing. lib. duas. folliculorum sen-
 næ unc. quatuor. croci drach. duas. sacchari o-
 ptimi libras tres. Senna contrita horis uigin-
 tiquatuor succis maceretur, semel aut bis fer-
 uesciat, coletur, expressum post cum saccharo
 percoquatur in syrupum. Crocus panno li-
 neo ligatus inter coquendum infricetur. Eo
 utimur ad maniam & melancholiā, & affectus
 ex atra bile natos. Cordis quoq; robur pluri-
 mum auget, Saporis Medorum regis inuento,
 qui Aureliano Imperatore capto, in equū ascē-
 surus usus esse dicitur. Cuius alter quoq; syru-
 pus à Mesueo describitur in Cephalalgia me-
 lancholica, superiore ualentior, ad quartanas,
 affectus melancholicos, lienis obstructions;
 qui & ex pomis paratur, sed non ita usu tritus:
 quamuis ab antiquis in Italia usurpatum scri-

266 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
bat Christophorus Georgius: hodieque à præ-
stâtissimi nominis Medicis Venetijs imperari
sciam. Capit adianti albi, radicum & florum
buglossi domestici & sylvestris, polypodij, epi-
thymi, sing. unc. unam. folliculorû sennæ, fu-
maria, chamæmeli, stæchados, sing. drach. se-
ptem. chamædryos, schœnanthi, ellebori nigri,
sing. drach. tres. eupatorij drach. quatuor. succi
pomorum dulcium unc. octo. Coctis simul o-
mnibus, præter epithymum & succum in aquæ
libris tribus ad unius consumptionem: adde
epithymum, & parû coque: cola, & cum succo
pomorû & libris sacchari duabus fiat syrupus.

Syrupus de granatis acidis Mes.

Succi granatorum acidorum, lib. quinque.
Sacchari optimi lib. tres.

Coquantur secundum præscriptum.

Succus granatorû, ut & omnium fructuû
& herbarum, ex quibus syrupum paramus, ad
dimidias coquitur, biduò residere permittitur,
colatur, & cum saccharo propè æquali, in syru-
pi consistentiam percoquitur. Alijs, non im-
probando inuento, saccharum aqua pari solu-
tum, coctum, albuminibus purgatû, colatum
percoquitur in electuarij mollis aut penidiorû
formam. Omnibus frigētibus, succi per colum-
cum albuminibus colati, & clariores facti, ba-
culo miscentur: aut insolatu & residentia pur-
gati, saccharo comprehenduntur. Quæ com-
ponendorum

ponendorum syruporum simplicium norma quædam est laudabilior, quòd succorum frigidorū uis medicamentosa integrior permaneat, quæ alioqui decoctione frangitur. Sic syrupus de granatis dulcibus, aut acidis, aut utrisque simul, ijs præcipuè qui recentibus malis punicis abundât, seorsum parari debet. Cuiq; enim sua uis & facultas. Granatorum succus acidus refrigerat, humectat, & obstructa nonnihil liberat essentia suæ tenuitate. Febris etiam æstuantibus & biliosis cōducit plurimū. Dulcium granatorum succus tussim sedat, excretaiones promouet, & humectando sitim sedat, quæ præcipuè ex sicco nata est. Paulus Rhoiten parat ex succi granatorum partibus tribus cum una mellis. Alexádrinus autem malorum punicorū succo ad libras quatuor, & semissem mellis aut sacchari sesquilibram adiūgit. In usu propè perpetuo nobis est syrupus de succo granatorum acidorum: in quo formādo uino granatorum, quod Rob barbari uocāt, abutimur. Sunt qui succo granatorum, sericum cocco baphica tinctum immergant, religiosè nimis multas ei roborandi cordis uires attribuentes.

Syrupus de agresta Mes.

℞ Succu uuæ immaturæ coctione aut residentia purgati lib. septem.

Sacchari clarificati, lib. quinque.

Coquātur secundū artis præcepta in syrupū.

Hæc

Hæc est syruporum ferè simplicium ex succis ratio, ut succi residentia aut coctione purgati, cum sacchari penè pari copia clarificati & percocti, in usum condiantur. Vuarū albarum immaturarum & austerarum (Albanas quidā, Galli Burdegalenses, nostri Longanas uocāt) succus qui Omphacium dicitur, sumēdus est, liquidus quidem & fluxilis, necdum inspissatus. Qui potēter adstringit, refrigerat & siccāt, ideoq; à putredine uindicat, conditioniq; pestilēti saluberrimè resistit, uentriculū roborat, eumq; securum ab aliarum partium excrementis præstat, prægnantium malaciam deijcit, intemperiem calidam uentriculi, hepatis, sitimq; uehementem extinguit, uenenis resistit, & febribus biliosis gratus est. Cholerae morbo medetur, in quē usum syrupus iste ad uncias duas ex duabus aquæ coctæ, & chalybeatæ uncijis ante cibum sumitur. Sic enim immodicam fellic in cholera deturbationem sistit, & biliosæ dysenteriaē cōfert, purgato prius (si res exigit) corpore. Post cibum uerò sumptus, uomitionem immoderatiorē à bile præsertim, molestamq; stomachi subuersionem ab æstuante bile aut inflammatione persanat. Paulus Omphacomeli ex uuæ acerbæ sextarijs tribus, & mellis sextario uno igni lento coquit, uel diebus quadraginta infolat, dum aqueam naturā omnem deposuerit. Actuarius ad succi uuæ acerbæ libram unam sacchari duas addit, & aduersus

*Omphacome
li Pauli.*

Diosc. lib. 5.

& Aetius

lib. 5. cap.

134.

Lib. 5. Meth.

cap. 2.

uersus flauam bilem, & iocinoris calorem pol-
lere scribit: uentriculum item firmare, sitim se-
dare, uomitum compescere, & aluum solutam
supprimere: feбри etiam ex sang. putredine na-
tæ auxiliari. Quidam caryophyllis condiunt.
ut minus refrigeret, odoratioꝛ sit, & omphacij
stupeſcens, acor aliqua ex parte miteſcat, quod
ex Auicenna, qui ſine ſaccharo hunc ſyrupum *Lib. 5.*
parat, ſumptū eſt. Caryophyllorū enim drach.
duas aut circiter apponit. Sed ſine his ferè à
nobis paratur ad febrīū bilioſarū æſtus, quòd
ita magis ueteris omphacomelitis naturā re-
ſipiat: aut quia in quibus affectibus moderari
debeat, id in rem præſentem additis caryophyl-
lis ſtatim conſequatur. Hunc etiam ſyrupum
Serapio deſcribit.

Syr. de ſucco acetosa Meſ.

R̄ Succī acetosę reſidētia, aut decoctione pur-
gati, lib. octo.

Sacchari clarificati, lib. quinq; & dimidiam.
Coquantur ſimul in ſyrupum.

Ad hoc præſcriptum poſſunt fieri ſyrupi
ex ſucco intybi ad iecoris intemperiem calidā,
& obſtructiones ex ſucco portulacę, betę, braſ-
ſicę, bugloſſi utriuſque, eupatorij, abſinthij, fu-
marizę, hyſſopi, marrubij, artemiſiæ: atque id
genus herbarum, dum ſucculentus iſte earum
ſanguis deſæcatus, & albuminibus perpurga-
tus, cum ſaccharo coquatur. Hic uerò ſyrupus
de

de oxalidis succo febribus biliosis admodum gratus est, pestilētibus saluber, uiscerū igneum calorem moderatur, ipsaq; confirmat, gustu iucunditatem præ se ferens, & potenter refrigerans: præcipuè si ex lapatho syluestri, quod (ut *Lib. 19. cap.* inquit Plinius) ex omnibus est melius, & acutioribus folijs paretur. Acetosam uerò uocant, non secus ac acidulam dixit Macer.

Syr. è succo cucurbitæ Mes.

Cucurbitam magnam maza inuolutam, clybano coque. Succus eius expressi libras quinque cum sacchari libris tribus in syrupū percoque.

Parauit nobis hunc syrupum ex Syluij commendatione Claudius Belonius Pharmacopœus diligentissimus, ex cucurbita magna, quæ & Ventrosa dicitur, qui mirè profuit in febriū ardentium & biliosarum flamma. Refrigerat enim & humectat innoxie, & inflammationes internas temperat. Sitim, si quis alius, potenter sedat, gutturis asperitatem lenit, linguæ & faucium ardorem extinguit, nonnihil aluum promouit, urinasq; fuscitat. Nobis tam insipidus uisus est, ut tædium ægro facefferet. Est enim cucurbita aqua coagulata, ideoq; addendum parum aceti fuit. Narrat Syluius, nobilem quandam in peregrinatione Hierosolymitana ardentissima febre correptum, à Iudeo medico confestim hoc syrupo perfanatum.

Syr.

Syr. de succo citri acido Mes.

Succi citrorum acidi libras duodecim in vase uitrato coque igni prunarum lento ad tertie partis consumptionem, leniter & sine expressione per linteum rarū cola, residere dum clarescat permittito. Clari succi libras septem percoque, cum iulebi clari (hoc est sacchari aqua dissoluti, cocti, & cum albuminibus clarificati) libris quinque. Aut si æstas est, insola, donec aquosa eius substantia consumatur.

Hic syrupus de acetositate citri dicitur: nobis propter citrorum penuriā, & miram Pharmacopœorum incuriam, in usum uotis omnibus magis expetendus quàm imperādus. Quidam tamen hunc syrupum ex Prouincia, aut Gallia Narbonensi coemunt, cū citrea mala inde parari facilè possint. Refrigerando & humectando, biliosarum & æstuantium febrium incendium potentissimè extinguit, & sitis intolerantiam sedat, præsertim aquæ frigidæ mixtus. Viscerum phlegmonas, ardoremq; uehementem, & biliosos affectus omnes corrigit. Huius syrupi uncie duæ cum aqua dupla propinantur, uel eius loco aqua buglossi, intybi, uel alia quæuis pro uarijs scopis. Cor, uentriculum, & alia uiscera ab intemperie calida imbecilla firmat: & dum spiritus ab immodico calore attenuatos resolui prohibet, ipsorum putredini, humorum & aeris tota sua substantia
resistit,

resistit, febresq; pestilētes aut gigni prohibet,
Plinius lib. aut iam natas emendat. Venenis saluberrimē
23. cap. 7. resistit, pro decantata ab optimis autoribus ci-
Athenas tri natura. Si bilis æstus cōprimere uolumus,
lib. 3. mane dentur unciaē duę cum dupla aqua: si siti
Ex Theoph. resistere, frequēter die sumitur cum aquæ qua-
lib. 4. de Hi- draplo. Nos citrorum penuria syrūpū ex succo
stor. pl. cap. 4. limonum, quos integros & incorruptos nobis
Syr. de limo- mittit Gallia Narbonensis, paramus: isto non
nibus. longē inferiorem ad internum incendium. Ma-
 gis enim refrigerat, & acrius penetrat. Limo-
 nes quoque cum citri sapore maximē conue-
 niūt, nisi quòd citris (ut inquit Plini⁹) odor est
 acerrimus, sapor asperrimus. Fit uerò ex succi
 limonum per pannum rarum leuiter destillati
 libris septem, cum sacchari libris quinque per-
 coctis. Lumbricos necat, putredinē præcauet,
 cor & stomachum roborat, caloris febrilis ue-
 hementiam componit, & affectibus biliosis sy-
 rupo de citro conuenientior. Possumus etiam
 ex Aranciorum succo, quorum toto anno ma-
 gnus nobis usus suppetit, ad eosdem affectus
 syrūpum comparare.

Syrupus de corticibus citri Mes.

Corticum citri libra una in aquæ fontanę li-
 bris quinq; coquitur ad duarum librarum con-
 sumptionem, & cum sacchari libra una aut dua-
 bus percoquitur, in syrūpū condiendū moschi
 granis quatuor. Alij corticum quantitatem iu-
 stam

ſtam in iulebum propè coctum inijciunt, ut ſyrupus gravior fiat. Quòd ſi aqua cui cortices citri ſint incocti, ſericū cocco baphica tinctum macerariſ, præſtantior euadet.

Citrij mali cortices antiquis Medicis ad internos affectus celebres fuerunt. Ijs enim ad uentriculi & cordis robur utebàtur. Citri ſuccum refrigeràtem & ſiccantem, externis uicijs accommodabant, & ad inflammationes utebantur. Theophraſti & Plinij tempeſtate malū Medicum, quod citrium dicitur, nō edebatur: ſed in delicatos uſus, & precioſam cuſtodiam, *Athen l. 3.* uelut quidam theſaurus reponebatur. Illi quoque maximas uires ad ueneni ſuſpicionem tribuerunt. Cortex citri conditus, ſiue humidus, ſiue ſiccatus, ore contentus deglutitur, uel diligenter manſus, oris gratiam commēdat: cor, cerebrum, ſtomachū, & reliquum totum uentriculum calore ſuo aromatico, ſi frigida intemperie laborent, iuuat. Corruptos, putres & fœtidos uentriculi humores obtundit, unde oris halitum commendat. Nobis citrorum deſiderio non paratur: ſed eius loco utimur eo ſyrupo, in quo ipſi ~~citrorum cortices conditi ſeruà-~~ tur. Atq; idem pollet conditura corticum citri liquida, pro qua ſiccā Pharmacopœi noſtri ferè ſemper ſubſtituunt, quæ minus eſt effiçax. Hoc ſyrupo ſæpe utimur in compoſitionum mixturis, quas Opiatas uocamus, ad cerebrū, cor & ſtomachum roborandum. Pro his corti-
s   cibus

cibus conditis, limonum corticum conditura sæpe supponitur. Aranciorum etiam cortices, sed antè aqua macerati & dulcorati, quòd amariore sint, condiri possunt. Moschū addit Mesfucus, odorem aromaticum augendo, quo potentius partes principes roboret: quo nomine pestilentibus morbis & uenenatis resistit. Nos uerò neque sericum, neq; moschum addimus, ne superuacaneè ambitiosi nimis uideamur, aut in re parui momenti delicias facere, cū præstet preciosioribus omisissis, hominum salutem, non ipsam luxuriam utilitate circumscribere. Sericum nanq; ex Arabum inuento multis syrupis intinctum, tanquam naturæ nostræ non satis conueniens, à doctissimis uiris explosum est.

Syr. de stæchade Mesf.

Rx Florum stæchados, drach. triginta.

Thymi,

Calamynthes,

Origani, ana drach. decem.

Anisi,

Pyrethri, ana drach. septem.

Piperis longi, drach. tres.

Zingiberis, drach. duas.

Vuarum passarum purgatarū, unc. quatuor.

Coquantur in aquæ libris septē aut octo, ad duarum librarum consumptionem. Colatū & expressum cum sacchari libris quinque clarificatum,

rificatum, coquitur in syrupum. Cui propè per cocto aromata ista in panno raro ligata immerguntur: deinde in syrupum appenditur ad totius condituram.

Cinnamomi,
Calami aromatici,
Spicæ nardi,
Croci,
Zingiberis;
Piperis nigri & longi, sing. drach. una &
dimidia.

Crassiusculè tundatur, & in nodulo ligetur.

Hic syrupus aliquando istis aromatibus conditur: tuncq; completus & cum speciebus dicitur. Ea si non apponantur, incompletus & sine speciebus inscribitur: quo tum utimur, cum nō ita magnum calorem requirimus. Qui uerò aromata recipit, frigidioribus cerebri & pituitosioribus affectibus conuenientior, ubi calore maiore, incidētibus & tenuantibus magis utendum est. Cerebri & neruorum frigidis uitijs præcipuè conueniens: horum causam pituitam crassam & uiscidam potenter dissecans, digerens & tenuans. Paralyfi, spasmo cynico, conuulsioni, morbo comitiali succurrit. Destillationes frigidas cōsumit & siccatur, sumptus cum aqua fœniculi, uel smyrnij, uel eorundem decocto, spinalem medullam, neruos aut cerebrum iuuante. Potissimū autem ualet ad peccatus anhelosum, à destillatione imminente;

276 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
Ventriculum præterea roborat. Syrupum de
stœchade ex Iudæo quodam non longè ab isto
dissidentem: sed tamen magna horum parte
mancum, habet Mesueus in neruorū affectib.

Syr. uiolarum compositus Mes.

℞ Violarum unc. duas.

Seminis cydoniorum,

Seminis maluz, ana unc. unam.

Iuibas,

Sebesten, ana numero uiginti aut triginta.

Cum aquæ cucurbitæ libris septem, coque
ad tertias, & cum sacchari libris duabus fiat
syrupus.

Syrupus iste uiolarum compositus Hamech
attribuitur à Mesueo in pleuritide, usu frequē-
tissimus ad biliosos affectus, & laterum mor-
bos initio. Excreationi enim promouendæ i-
doneus, materiæ tenuitatem densando, & le-
uiter incrassando. Tussim siccam sedat hume-
ctādo, & faucium asperitatem leniēdo. Acrium
& tenuium humorum feritatem humectatio-
ne & refrigeratione obtūdit, digerit & dissipat
cū aqua adianti albi exhibitus, sitim cum aquæ
frigidæ quadruplo abolet. Tertianis cum aqua
simplici aut intybi confert, ut & iulebus uiola-
tus, & syrupus acetatus simplex. Lenit enim
quodammodo, ordine primo refrigerans & hu-
mectans. Syrupum alium uiolatum compositum
isto efficaciorē, nec longè dissimilem
ex

ex Ioannitio habet Mesueus: cuius usus esse po-
 terit in operosa sputi procreatione, & difficilio *Cap. De*
 ribus partium spiritalium morbis. *Mes.* Capit uio-
 larum recentium, seminum cydoniorum, seminis
 citruli, sing. drach. decem. feminis malux
 drach. duodecim. gummi Arabici drach. octo.
 tragacanthi drach. tres. Coctis omnibus ad di-
 midias cum libris duabus & semisse penidio-
 rum fiat syrupus.

Syrupus de iuiubis Mes.

Rx Iuiubas numero sexaginta.

Violarum,

Seminis malux, ana drach. quinque.

Capillorum Veneris,

Hordei mundati,

Glycyrrhizæ, ana unc. unam.

Seminis cydoniorum,

Papaueris,

Melonum,

Lactucæ.

Tragacanthi, ana drach. tres.

Coque cū aquæ fontanę libris sex ad tertias,
 sacchari lib. duabus additis, fiat syrupus.

Mesueus aquæ libras quatuor tantum ponit.

Sed ut syrupo gratiam adderemus, aqua augē-
 da fuit: alioqui colari non posset, & decoctione
 ipsa colatum mucilaginosum sua crassitie in-
 gratum esset. Qua ratione quidam ad dimidias
 coctum, sacchari libra una tantum condiunt.

Alij semen maluæ, cydoniorum, & tragacanthum nodulo imposita, & ligata syrupo clarificato immittunt, uel dimidium in nodulo coctioni ante clarificationem immittitur: reliquū dimidium iam clarificato, mucosam istam lenticiam uitantes, & syrupo gratiam prehensantes. Nam si mucaginem non clarificato addideris, ægerrimè ob crassitiem percolaueris. Si uerò iam colato, turbidus & ingrator euadet syrupus. Quare libra una, aut etiam sesquilibra sacchari suppetet. Ad tussim siccam & inanem, arteriæ asperitatem, omnesq; thoracis & spiritalium partium affectus, fluxionibus calidis tentatos accommodatus. Sputum tenue egregiè suo lentore maturat, incrassat, glutinat, & tandem expectorat. Violato uiribus affinis, sed minus refrigerat. Eo Manardus ad uesicæ ulcera utebatur, ad quæ lētore dulci, frigido & mucoso, ideoq; leniēti opus est. Actuarius ex zizyphis parat ad ardētem febrem, tussim, & ex calore destillationem, & sanguinem purgādum. Syrupum alium iuiubinum nō multum dissimilem habet Mesueus in asthmate. Syrupo è iuiubis simplici rarior est usu, qui fit ex zizyphis centum coctis in aquæ cœlestis libris quatuor ad dimidias, coctis cum sacchari libra una. Iulebus zizyphorum Mesueo dicitur, utilis ad tenues in pectus destillationes, & sputū liquidius modicè incrassandum. Zizypha uerò, quæ Arabes Iuiabas, Gal. Serica uel Syriaca pruna uocat,

Cap. 2. l. 5.
Meth.

Syr. è iuiubis
simpl.

Lib. 2. Ali-
ment.

uocat, ex Galeni præscripto quidam medicamentorum censu temerè reijciūt, cum eorum decoctum dulcedine & lentore suo pectoris & gutturis aspredines, & pulmonis siccitatem leniat, prætereaq; uesicæ scabriciem, renum ureterumq; ulcera, urinæ incontinentiam, ardorem & stillicidium comprobato usu temperet. Adeò benignè ferenda est pro humanæ fortis conditione, ueterum in probandis medicamentis autoritas.

Syr. de capillis Veneris.

℞ Adianti albi, hoc est capilli Veneris unc. quinque.

Glycyrrhizæ, unc. duas.

Temperentur aquæ fontis libris quatuor, horis uiginti quatuor, coquantur ad dimidias. Expressum percoque cum sacchari clarificati, aquæ adianti albi, sing. unc. octo.

Alij adianti libram unā, & glycyrrhizæ purgatæ uncias duas, in aquæ libris sex, ad duarum librarum consumptionem, cum tribus sacchari libris in syrupum percoquūt. Quidam sacchari pondus minuunt, eiusq; libram unam aut sesquilibram ponunt. Quidam etiam penidia ad cocturam addunt. Alij adiantum album recens solum aqua maceratum exprimunt, & cum saccharo clarificato coquunt in syrupum. Ad thoracis affectus calidos, destillationes & obstructions efficax, usu creberrimus. Pleuritidis

280 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
initio conuenit, cum materia calida, aut calido
& frigido mista, sua tenuitate gutturis tecto-
rium eludit. Eo syrupo ad obstructions pri-
morum uasorum in purgatorijs tentationibus
securitatis gratia utimur.

Syr. de glycyrrhiza Mes.

℞ Glycyrrhizæ, unc. duas.

Adianti albi, unc. unam.

Hyssoi ficci uncizæ semissem.

Horis uigintiquatuor macera aquæ libris
quatuor, coque ad dimidias: expressum perco-
que cum mellis despumati, sacchari, penidio-
rum, sing. unc. octo. aquæ rosaceæ unc. sex.

Hic syrupus usu tritus ad thoracis & pulmo-
num uicia, aperit, dilatat, terget, lenit asperam
arteriam, partes spiritales & pulmones, eosq;
ad expectorandam materiam roborat. Incipie-
tibus itaque thoracis affectibus frigidis & pi-
tuitosis saluber est. Calfacit enim, incidit, te-
nuat, terget, expurgat, lenit, siccatur: eaq; omnia
moderatissimè, quod certè horum affectuum
rudimenta desiderant. Ad tussim siccam acco-
modat Mesueus, quæ à parua, neq; crassa, neq;
lenta pituita excitatur. Et si uerò syrupus iste
dilatat, aperit & relaxat: pectoribus tamen etiã
fluxionum initijs cum aqua rosacea rite & or-
dine adhibetur, cum horum affectuum à fluxio-
ne proficiscentium initijs modicè adstringen-
tia ex Galeni præscripto adhibenda sint. In quos
usus

usus rhabarbarū & manus Christi passim adhibentur, quæ sua adstriptione partes fluxione præsertim calida tentatas, eoq; nomine dissolutas, languidas & relaxatas obdurent, & ad noua uicia propellenda, ueteraq; detrudenda roborent. Quare ex Manardi consilio in conficiendo syrupo aqua rosacea (quod tamē quidam factitant) non est prætermittenda. Quæ quidem syrupo iam percocto addenda, & coquendo consumenda. In thoracis nanque affectibus adstringentia non omnino uitāda, dum ab aperientibus euincantur. Quidam sine maceratione hunc syrupū coquunt, quod eorum quæ incoquuntur, facultas in aquam promptissimè trahi possit. Penidia quæ hic adduntur ex purissimo saccharo esse debent, ne co-laturæ negotium faceffant. Hoc est saccharum in penidiorum cōsistentiam percoctum, & pistillo ligneo probè tritum immisceri debet.

Syrupus de hyssopo Mes.

℞ Hyssopi mediocriter sicci,
 Radicum apij,
 Fœniculi,
 Petroselini (addunt quidam)
 Glycyrrhizæ, ana drach. decem.
 Hordei mundati, unc. semissem.
 Seminis māluæ,
 Seminis cydoniorum,
 Tragacanthi, ana drach. tres.

Adianti albi, drach. sex.

Iuiubas,

Sebesten numero triginta.

Vuarum passarum purgatarum, drach.
duodecim.

Ficuum siccarum,

Dactylorum pinguium, ana decem.

Coquuntur omnia in aquæ libris octo, ad
librarum quinq; consumptionem. Expressum
in syrupum, percoque cum libris duabus pe-
nidiorum alborum.

EO frequenter utimur morbis thoracis in-
ualefcentibus ex frigida, crassa & lenta mate-
ria, ubi attenuatione, deterfione & expurga-
tione maiore opus est. Valétius enim ista præ-
dictis præstat. Asthmaticis, tussiculosis & tho-
racicis commodus cum decocto pectorali, aut
aqua scabiosæ, bechij aut prasij. Potenter enim
obstructiones liberat, hypochondriorum do-
lori utilis: ut etiam in quibusdam renum calcu-
lis salutaris experiatur cum aquis aut decoctis
ureticis. In libris sex aquæ alijs coquitur, & ut
est simplicium ordo, hordeū primum immitti-
tur: radices deinde elignatæ & concisæ, mox
passulæ, iuiubæ & sebesten: semina uerò & tra-
gacanthum linteo raro ligata, postremò adian-
tum. Penidia etiam ut prius intelligenda. Hic
quoque syrupus dactylis & semine cydonio-
rum nonnihil subastringit ex superiore præ-
scripto, Ex eadem ferè materia quatuor syrupi
de

de hyssopo descriptiones habet Mesueus in
tussi humida, longè tamen diuersas.

Syr. de prasio Mes.

- ℞ Prasij uiridis, unc. duas.
Hyssopi mediocriter sicci,
Adianti albi, ana drach. sex.
Glycyrrhizæ, unc. unam.
Calaminthes,
Anisi,
Radicum apij,
Fœniculi, ana drach. quinque.
Ireos,
Seminum maluæ,
Fœnigræci, ana drach. tres.
Seminum lini,
Cydoniorum, ana drach. duas.
Vuarum passarum purgatarum, unc. quin-
que. alij unc. duas.
Ficus passas pingues quindécim, alij sexde-
Penidiorum alborum, (cim.
Mellis despumati optimi, ana lib. duas.
Coque in aquæ libris decé ad dimidias. ex-
pressum cū melle & penidijs, coque in syrupū.
Superiore quoq; efficacior ad lōgos & diu-
tinos thoracis affectus, tussim trahentem seni-
bus & naturis frigidis familiarem, ex crassa,
uiscida, tenaci, frigida, putri & lenta materia.
Asthmaticorum pus egregiè dissoluit, dissecat
& incîdit, terget, educit, & in apertum promo-
uet,

284 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
uet. Vi sua aperiente & deficcante, uim expul-
tricem roborante fluxionibus thoracis utilis,
sed declinatione præcipuè, nisi periculum sus-
focationis omnem in se operam intendat. V.
surpatur cum aqua bechij, hyssopi, aut alia qua
uis thoracica. Quidam in aquæ libris octo in-
coquunt: & primùm radices, deinde anisum,
uuas, ficus: postmodum prasium, hyssopum, ca-
laminthen: postreimò adiantum apponunt, ad
dimidias coquunt, horis sex macerant, expri-
munt, colatum cum penidijs & saccharo clari-
ficant, in syrupum percoquunt. Inter coquen-
dum uerò, nodulum semina lini, scænigræci,
maluæ, cydoniorum continentem immergūt
& confricant. Duas longè dissimiles syrupi de
prasio habet descriptiones Mesueus in Asth-
mate, quas Hamech attribuit. Vnam quoque
ex eodem in tussi humida ponit.

Syr. de papauere simpl. Mes.

Rx Capitem papaueris albi & nigri, ana drach,
sexaginta.

Coquantur in libris quatuor aquæ pluuiæ
lis, ad consumptionem librarum duarum & se-
missis. Expressum & colatum, percoque cum
sacchari albi & penidiorum, sing. unc. quatuor.

Coquitur quibusdam syrupus iste usu fre-
quentissimus, in aqua fontana, non cœlesti, ad
libræ unius, aut unius & dimidiæ consumptio-
nem, in formam iulebi. Sacchari penuria, et si
penidio.

penidiorum præsentia redimitur: parcior tamē est quā debeat copia, si usui & nō in rem præsentem condias. Largiore ergo saccharo conditum, ut libra dimidia cum penidijs, aut etiā una, gratius erit, diutiusq; vires suas seruabit, licet cum pauciore saccharo sit efficacius. Capita papauerum siccitate & humiditate media, uigintiquatuor horis maceranda, sicciora diutius dum diffluant coquenda: qui Galeno cocturæ terminus est in Diacodio, ne alioqui recentia, quæ suo frigore magis sunt idonea, longiore decoctione vires amittant. Vsu creber defluxionibus calidis, tenuibus & acribus in thoracem, quæ arteriam asperam & fauces exasperat, insomniāq; faciunt. Frigore enim suo sistit, humoremq; incrassatum fluxioni ineptum reddit, & simul cogendo expuitioni habilem: in quem usum Diacodion adhibet Gal. Tussim etiam inanem ex his defluxionibus enatam sedat, & lentore suo gutturis asperitatem lenit: caloris incendium mitigat, sitim delet, somnum conciliat, cum suis ipsius uiribus refrigerando & humectando: uncijs duabus hora somni epotus: tum uerò ex accidēti sedata tussi, quæ insomniā parit. Potest ex solis papauerū seminibus confici: sed præstat capita etiā addere, in quibus refrigeratio est insignior.

*Auic. in syr.
de papauere.*

Syr. de papauere comp. Mes.

℞ Capitem papaueris albi & nigri, ana drach.
quinqua-

quinquaginta, alij triginta.

Adianti albi, drach. quindecim.

Glycyrrhizæ, drach. quinque.

Iuiubas numero triginta.

Seminis lactucæ, drach. quadraginta.

Seminis maluæ,

Cydoniorum, ana drach. sex.

Coque in libris aquæ quatuor ad dimidias.

Collatum cum sacchari & penidiorum, sing. unc. octo, in syrupum percoque.

Vfu priore rarior, & ad prædicta efficacior, potentius somnū conciliat & refrigerat. Phthiſim, ſiccā tuſſim, catarrhum inſomniæ cauſam ſedat. Datur ad thoracis affectus cum aqua bechij aut adiāti. Vtimur his ſyrupis papauerinis ad alui profluuium & dysenteriam, quæ ex materię bilioſæ & acris effluxu excitatur. Intemperiem enim calidam & ſiccā inteſtinorum inde enatam emendat, & ſomnum cōciliat, qui fluxiones ſiſtit uel maximè. Quā in rem extant apud Gal. Aetium & Oribasium, ex papauere multa remedia. Nicolaus etiam ſyrupum de papauere compositum, ad alui profluuium facit. Multæ ſunt huius ſyrupi deſcriptiones inuſitatæ, quarum duas habet Meſues in tuſſi ex deſtillatione nata. Eſt & ſyrupus alius de papauere, quo uti iubet Meſueus in Ecligmatē de
Lib. 5. papauere, ut poſtea ſcribimus. Auicēnas duas habet ſyrupi de papauere ſimplicis deſcriptiones. Prior ad ſomnum conciliandum ualet, &
 quibuſdam

quibusdam dicitur syrupus de papauere centū capitū. Alter ad alui profluuiū & sanguinis uomitum aptior. Semina mucaginosa panno lineo ligari debent, & inter coquendum syrupo immergi, ut ei facultatem tradant, mucaginem in linteo retineant, quæ alioqui syrupū ingratum & glutinosiorem redderet.

Syrupus myrtinus Mes.

Fit ex succi myrtorum, hoc est baccarū myrti, libris duodecim, decoctis in uase uitrato ad tertiæ partis consumptionem, colatis & residere dum clarescāt permisis. Clari succi libræ septem, cum sacchari clarificati libris quinque, igni lento in syrupum percoquuntur: uel si æstas est, insolantur ad partis aquosæ consumptionem. Sic Mesueus.

Nos penuria baccarum myrti recentium, ex ipsis coctis, & aqua temperatis paramus: sed isto longè imbecillior, ut succus myrtorum ad huius syrupi perfectionem nobis sit emendandus. Syrupus iste myrtinus simplex dicitur, efficax ad affectus pectoris & thoracis, ubi pugnans est indicatio, & astringentibus simul & uacuantibus utendum, ut in hæmorrhagia pulmonum, tussi calida & tenui. Ventris profluuium antiquum & recens sanat, hæmorrhagiam omnem cohibet sumptus ex aqua chalybeata, aut plantaginis, siue ex pectore, siue ex renibus, utero & abundantibus mensibus orta sit.

fit. Vrinæ profluuium (diabetem dicimus) re-
 primit, & omnem immodicam uacuationem
 sistit, quia refrigerat, siccatur & adstringit. Viscera
 ab intemperie calida concalfacta, imbecilla &
 resoluta cōfirmat, stomachi euerfionem & uo-
 mitum compescit, tussi ex destillatione acri &
 calida succurrit, suo lentore uelut incrustatio-
 ne guttur & fauces muniens: præcipuè uerò
 tussim eam sedat, quæ uentris profluuium se-
 quitur, ut scribit Auic. Serapio præter hunc sy-
 rupum simplicem, duas alias habet descriptio-
 nes, quas alui profluuijs omnibus tum recen-
 tibus, tum antiquis, & destillationibus in tho-
 racem accommodat. Syrupus iste simplex Pauli
 Myrteton refert, quod ex succi myrtorū sexta-
 rijs tribus coctis cum mellis sextario uno ad
 tertiæ partis consumptionem, semper despu-
 mando parabatur. Vtebatur etiam Diosc. ex-
 156. presso è folijs myrti succo, affuso ueteri uino
 aut aqua cœlesti, eoq; recenti, ne exiccatus ca-
 riem sentiret, & uires amitteret. Est & uini Myr-
 titis descriptio Dioscoridi lib. 5. & scriptoribus
 Cap. 36. rusticis celebrata, non multum à Myrteto Pau-
 li dissidens. Sed Auicennæ syrupus ex myrto-
 rum succo lib. 5. ad stomachi imbecillitatem, &
 alui profluuium, istum nostrum, maximè ex-
 157. primit. Syrupus myrtinus compositus Nico-
 comp. Nic. lao attributus, capit myrtorum drach. uiginti.
 fantali albi, rhois culinarij, balaustiorum, ber-
 beris, ana drach. triginta. mespilorum drach.
 centum.

Lib. 3. Fen 16.

tract. 1. cap. 4.

Lib. 1. cap

156.

Cap. 36.

Syr. Myrt.

comp. Nic.

centum. succi granatorum, succi pomorum agrestium, ana libras duas. Incocta omnia succis prædictis, cum sacchari libris quinque syrupum efficiunt. Quidam præterquam quod rosas & santalos rubros uariatis ponderibus addunt, in aquæ lib. octo prædicta coquunt ad dimidiæ partis consumptionem. Colato & expresso, addunt uini granatorum, succi cydoniorum, ana unc. sex, cum sacchari clarificati libris tribus perfectè in syrupum coquunt. Cui affinis est drosatum cœliacum Alexandrini num. II. Est *Syrup. myrt.* alius quoque compositus & usitator, qui recipit *comp. usitat.* myrtilorum pulpæ, cydoniorum, rhois culinarij, acaciæ, rosarum, ana unc. unam. spodij, hypocyttidos, ana unc. duas, mastiches drach. dimidiam. Coque in libris aquæ quatuor, ad tertiæ partis consumptionem. Colatum & expressum cum sacchari clarificati libris tribus, percoquitur in syrupum. Superiore ualentius adstringit, potissimumque in antiquatis alui fluxoribus usurpatur. Etsi uerò syrupi isti usu rari sunt, ad præscriptos tamen affectus ritè sunt celebrati, & in dysenteria populariter grassante admodum probati.

Syr. de portulaca Mes.

Capit seminũ portulacę tritorum lib. unam, horis uigintiquatuor macerandam in succi intybi cocti & purgati libris quatuor: postea lento igne coque ad dimidias, & colatum cum sac

chari

290 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
chari libris duabus, percoque in syrupum. Ad-
ditur interdum aceti libra una, uel succi grana-
torum acidorum libra una & dimidia.

Hic syrupus sua efficacitate in usum tradu-
cendus est. Potenter enim refrigerat, sitim in-
exhaustam sedat, febrium ardores, stomachi &
iecoris calidam intemperiem mitigat. Portu-
lacæ semen tritum, intybi succi libris octo aut
sex macerari debet, ut rectè colari possit. Suc-
cus enim alioqui per se glutinosus, feminis in-
fuso etiam lentescit. Eo efficacissimè utimur
ad lumbricos & interraneorum animalia, cor-
tice citri aromatis gratia indito, ut uiscera ma-
gis roboret.

Syr. de mentha Mes.

R̄ Succi cydoniorum mezorū, hoc est aci-
dodulcium, & dulcium succi granatorum aci-
dorum, dulcium & mezorū, ana librā unam
& dimidiam.

In quibus, sole, igni, aut residentia purgatis,
macera horis uigintiquatuor menthæ siccæ li-
bram unam & dimidiā, foliorum rosarum unc.
duas. coque igne lēto ad dimidias. Expressum
& colatum cum sacchari libris duabus, perco-
que in syrupum, qui aromatizetur cum gallia
moschata trita, & lineo panno ligata ex orifi-
cio uasis suspensa.

Mentha parum siccata, & quæ passa est, non
omnino sicca sumenda, quæ superuacaneā hu-
miditatem

miditatem suis flatibus uentriculum deturban-
 tem deposuerit. Hæc cum rosæ in succis pur-
 gatis per horas uigintiquatuor maceranda. Ex-
 pressum & colatum ad dimidias lento igne co-
 quendum cum saccharo, clarificandum & co-
 landum: aut colato saccharum clarificatum
 miscendum, & in syrupum percoquendū. Qui-
 dam, quod expressum cum sacchari libris dua-
 bus clarificatum ægrè per pannum coletur, in
 expressis succis sacchari dissoluti libram unam
 albuminibus clarificant, colant: & postea reli-
 quā sacchari purissimi libram, uel per se clarifi-
 cati addunt, ut coquatur in syrupum. Alij uerò
 libram unam tantum sacchari apponunt, aut e-
 tiam succos augent: ubi præcipuè mētha sic-
 cior fuerit, quæ tum plus succorum ebibit, aut men-
 thæ copiam liberaliorem minuunt, & intra li-
 bram unam consistunt. Quæ ratio meo consi-
 lio potius ineunda est. Sunt qui cydoniorum
 dulcium tantum, non autem meorum succum
 misceant. Sunt qui pomorum & granatorum
 acidodulcium tantum, sing. libras duas & di-
 midias ponant. Pharmacopœorum sordes hūc
 syrupum Gallia condire, ubi maximè conue-
 nit, desijt: etsi hoc quidam superfluum existi-
 mant. Alius est syrupus de mentha Mes. alius
 etiam Auic. sed hic solus in usu, eoq; ualentior *Lib. 5.*
 in uentriculi intemperie frigida, ideoq; uomi-
 tum, nauseam & singultum sedat: alui quoque
 fluorem ex imbecillitate cōpescit. Stomachum

& uentrem totum inferiorem suo calore blandi-
do, & leuicula adstrictione roborat. Dissolutū
etiam uentriculi robur à causa calida nonnihil
confirmat. Quidam cum melle ex Mesuei præ-
scripto parant: nos uerò cum saccharo gratio-
rem & mitiorem facimus, nisi si quis mel opti-
mum, odoratum & aromaticum, non commu-
ne & flatuosum addiderit.

Syr. de absinthio Mes.

℞ Absinthij Romani libram dimidiam.

Rosarum rubrarum, unc. duas.

Spicæ nardi drach. tres.

Vini albi antiqui, boni, odori,

Succi cydoniorum, ana lib. duas & dimidiā.

In quibus macera per uigintiquatuor horas
prædicta, coque igne lêto ad dimidias, cū mel-
lis aut sacchari lib. duabus: fiat syrupus.

Absinthium per se maceratur, rosæ & spica
simul, & absinthij infuso parum cocto infusum
alterum additur, & parum simul coquitur. Ex-
pressum cum sacchari clarificati libris duabus
percoquimus, aut etiam saccharum partimur:
quemadmodum in syrupo de méthâ diximus,
ut facilius & sine molestia coletur. Quā in rem
succorum libras duas & dimidiam ponimus,
cū alijs libram unam & dimidiam addāt. Sunt
qui uinum liberalius augeāt ad promptiorem
absinthij macerationē, succi cydoniorum ni-
miam adstrictionem uerētes, aut etiam absin-
thij

thij copiam minuunt, uncijs quatuor contenti,
& nostrorum hominum palato inferuientes.
Vsu frequēs ad uentriculi, hepatis, & uiscerum
aliorum imbecillitatem etiam dolorificam &
cachexiā, præsertim si fiant à causa frigida. Ap-
petentiā demissam excitat, & retentricem uim
cōfirmat, intestinorum & uiscerum mollitiem
delet, flatus discutit, felle suffusos & aurigino-
sos iuuat, humoresq; per urinas propellit. Va-
let ad febres biliosas iam procedentes, non au-
tem ineuntes, neq; uehementes, nisi frigidum
aliquid miscueris. Tunc enim in causa calida
conueniet. Datur Manardo in albo & pituito-
so mulierum fluore. Sumitur ex aqua menthæ
in stomachi affectibus. Mesueo cum melle pa-
ratur ad intemperiem frigidam. Syrupus alter
de absinthio Mesuei, qui simplex dicitur, capit *Syr. de absin-*
absinthij Romani drach. centum. coquantur in *thio simplex.*
aquæ libris tribus, ad tertiæ partis cōsumptio-
nem, aut ad dimidias. Expressum & colatū cum
mellis & uini, sing. lib. una, coquitur in syrupū.
Huius, quem simplicem nuncupamus, magna
uis est ad hepatis affectus, qui solū absinthium
requirunt, uel ad deturbandam bilem ex he-
pate & stomacho. Ad hos enim usus absinthiū
Ponticum, quod Romanum uocat Mesueus,
indubitatas habet confessiones ex Galeno, &
in roborando uentriculo & iecore mirabilis
est potentiæ. Datur ad ineuntes febres biliosas
post septimum diem. Quatuor sunt apud Auic.

294 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
syrupi de absinthio descriptiones: quarum se-
cūda & quarta cum syrupo simplici plurimū
conueniunt: reliquæ duæ sunt compositiones.
Serapiū est absinthite Actuarij cōpositum,
ab istis longè diuersum, ex quo sumptum est
drosatum absinthite Nic. Alexandrini, magis
adhuc compositum, & (ut opinor) ex Actua-
rio multis additis corruptum.

Syr. de calamento Mes.

R Calamenthi domestici & syluestris, ana
unc. duas.

Ligustici,

Dauci,

Schœnu anthos, ana drach. quinque.

Passularum enucleatarum, lib. dimidiam.

Coque in libris sex aquæ ad dimidias. Ex-
pressum cum mellis despumati libris duabus,
percoque in syrupum.

Vsu creber ad uiscerum obstructions leuā-
das, incidendum, attenuandum, tergendum &
aperiendum. Interna calfacit, obstinatas mate-
rias expulsionī præparat, & mensium moras
excitat. Tussi antiquæ, asthmatis, intemperiei
uiscerum frigidæ conuenit, senibus familiares
affectus alleuat. Splenicos & lienis tumorem
aut duriciem cum aqua scolopendrij aut asple-
niji uuat. Syrupus alter de calamētho Mesuei,
recipit succi calaminthes & uini odori, ana lib.
quatuor. succi malorum granatorū acidorum
cum

cum sua pulpa interiori libras quinque. Coctū ad dimidias, & biduò residētia purgatum, cum sacchari libris quatuor percoquitur in syrupū. Quibusdam usui est ad uomitum & singultum expituita, bile flaua & crassa, cum aqua mēthæ aut absinthij. Viribus affine est syrupo de mentha, uentriculū & hepar expurgat, simul & roborat, ideoq; saluberrimus: tum quòd medicamentum cum alimento coniunctū habeat: quod genus medicamentorum Hip. & Galeno maxime commendatur. Aromatizatur Mesueo duabus drachmis Gallie aromaticæ, quæ syrupum gratiorem efficit, & facultatum robur auget. Calamenthi porro domestici nomine, nos mētham substituimus.

Syr. de fumo terræ Mes.

℞ Myrobalanos cepulas & citreas, ana uiginti.
 Florum uiolarum,
 Boraginis uel buglossi,
 Absinthij,
 Cuscutæ, ana unc. unam.
 Glycyrrhizæ,
 Rosarum, ana unc. dimidiam.
 Epithymi,
 Polypodij, ana drach. septem.
 Pruna centum,
 Vuarum passarum purgatarum, lib. dimidiā.
 Tamarindorum,
 Pulpæ cassiæ fistulæ, ana unc. duas.

Coque in aquæ libris decem, ad librarum septem consumptionem, & cum succi fumarie cocti & purgati, & sacchari, sing. libris tribus fiat syrupus.

Operosa est cōfectio, & iniucūda, efficax tamen ad ea quæ pollicetur. Ob pruna, uuas passas, cassiam & tamar Indos crassissima: proindeq; ingratissima, & quæ citò situm ducat aut corrumpatur. Decoctiōnem prius capiunt polypodium, pruna, passulæ, glycyrrhiza, absinthium, rosæ, cuscuta, flores borraginis, uiolæ, myrobalani, deinde epithymus: deniq; cassia & tamar Indi. Facta simplicium decoctione, succus fumarie cum saccharo clarificato, in syrupum percoquitur, inter coquendum paulatim addito decocto: denique cassia & tamarindis, quæ ob substantiæ raritatem, & uirium imbecillitatem parua merentur coctionem. Hic syrupus de fumaria maior dicitur, usu frequens: minor non item à Mesueo descriptus, etsi eandem sit uirium: maior tamen ad omnia efficacior. Vim habet comprimētem, soluentem & lenientem ob diuersas simplicium uires. Purgatorius est à tribus uncijis ad quinque uel sex sumptus. Purgat enim pituitam salsam, & bilem utranque uisam, cum purgantia clementia & parua quantitate recipiat, curatisq; cutis uitijs colorem commendat, ut liberatis obstructionibus febres putridas ab his humoribus enatas curat. Vētriculum & hepar roborat, humores

mores falsos & adustione affatos propellit, pso-
ram, leprâ, scabiem, impetiginem, serpiginem,
lataq; exanthemata delet. Icterus utrunq; de-
pellit. Vtebatur eo Manardus in lue Venerea.
Sumitur cum aqua intybi & buglossi. Nic. A-
lexandrinus duplicem habet drosati è fumaria
descriptionem: quarum prima plurimùm cum
syrupo minore fumarię Mesuei conuenit, alte-
ra magis est composita. Vtraque scammonium
recipit. Vulgati Nic. codices duas alias descri-
ptiones ei tribuunt, ab his quas describit Ale-
xandrinus longissimè distâtes. Est & Alexan- *Sec. 19.*
drini zulapium è fumaria compositum ualde.
Pręter fumariam enim anisum, fœniculum, flo-
rem iunci odorati, semen intybi, zizipha, pruna
& dactylos cum saccharo recipit. Hodie horum
syruporum loco, succum fumarię coctum, re-
sidentia purgatum, in syrupum cum saccharo
æquali condimus.

Syrup. de eupatorio Mes.

℞ Radicum apij,
Fœniculi,
Intybi, ana unc. duas.
Glycyrrhizę,
Schœnu anthos,
Cuscutę,
Absinthij,
Rosarum, ana drach. sex.
Adianti albi,

t 5

Spinę

Spinæ albæ,
 Spinæ Arabicæ aut Aegyptiæ,
 Florum aut radicum buglosi,
 Anisi,
 Fœniculi,
 Eupatorij, ana drach. quinque.
 Rhabarbari,
 Mastiches, ana drach. tres.
 Spicæ nardi,
 Afari,
 Folij, ana drach. duas.

Coquantur omnia in aquæ libris octo ad
 tertiæ partis consumptionem, & cum sacchari
 libris quatuor, succi apij & intybi quantitate
 sufficienti fiat syrupus.

Expressum decoctum cum sacchari cla-
 rificati libris quatuor: & succi apij & intybi
 purgati, sing. libris duabus, paulatim inter co-
 quendū additis, in syrupum percoquitur, quē-
 admodum in syrupo de fumaria præscripsi-
 mus. Etsi quidam Byzantinum syrupum pro
 cocturæ exemplo sibi proponūt. Operosa qui-
 dem & difficilis est confectio, sed certè securi-
 tatis plenissima. Optimus est hic syrupus in
 trahentibus febribus, tertianis nothis ex bile
 aut pituita crassa, quæ iecoris aut lienis obstru-
 ctiones parit, partes nutritorias & concoctri-
 cis vires labefactat. Aperit enim calore suo, di-
 gerit, incîdit, tenuat & terget, appetentiam ex-
 citat, coctionem firmat, robur ventriculi susci-
 tat,

tat, hydropique ex uiscerum uitio nascenti
 probè succurrit. Cacochymiam, aut etiam to-
 tius cachexiam, ad quam nobilium partium
 corruptione color cutis plumbeus, eiusq; de-
 fœdatio cum tumore succedit, emendat: uicio-
 sosq; succos per urinas expurgat. Intèperiem
 internam frigidam delet, flatus uentriculo aut
 iecori innatos dissipat, hypochôdriorum ten-
 sionem & dolorem leuat. Totius corporis cor-
 ruptionem, quæ malè affectum uentriculum
 & hepar sequitur, expurgat. Spinæ Aegyptiæ
 aut albæ loco sabinam & polypodium ad aper-
 tionem maiorem, & leuandas obstructions
 quidam substituunt: nos certè earum loco ge-
 minato spinæ albæ nostratis pondere non in-
 efficaciter uti possumus.

Syr. de epithymo Mes.

R^x Epithymi boni hortensis, drach. uiginti,
 Myrobalanorum Indarum,
 Citrearum, ana drach. quindecim.
 Cuscutæ,
 Fumariæ, ana drach. decem,
 Thymi,
 Calaminthes,
 Buglossi,
 Stœchados,
 Glycyrrhizæ,
 Polypodij,
 Agarici,

Myrobalz.

300 ZVLAP. SERAP. ET SAPÆ

Myrobalanorum Emblicarum,

Belliricarum, ana drach. sex.

Rosarum,

Seminis fœniculi,

Anisi, ana drach. duas & dimidiam.

Pruna uiginti.

Vuarum passarum purgatarum, unc. quatuor.

TamarIndorum, unc. duas & dimidiam.

Coque omnia in aquæ libris decē, ad librarum septem consumptionem. Expressum cum sacchari clarificati libris quatuor, coquitur in syrupū, additis cocto syrupo lib. duabus sapæ.

Conditurę modus ex syrupo de fumaria sumendus est. Decoctum enim ad dimidias, ubi consumptum fuerit, igni auferendum, & nocte una macerandum, igni redditum exprimendum, cum saccharo clarificandū & colandū. TamarIndi per se decocto, creti & repurgati syrupo adduntur propè cocto, ut minimum decoquantur. Sapa syrupo iam percocto, soluta admisceri debet, non autem recoqui. Ob pruna, passas, tamarIndos & sapā crassus, ac æquē quā syrupus fumarie ingratu est. Quare paratur quibusdam, tamarIndis & sapa reiectis, liquidior & gratior, nec minus efficax. Agarium & myrobalanos seorsum infusos quidam exprimunt, & alijs miscent paulo ante colaturam. Viribus affinis est syrupo fumarie, nisi quod hic calidior est, magis purgat, potentius obstructions aperit, & humores melancholicos

cos

eos apparat. Itaq; hoc utimur in humoribus & affectibus pituitosis, melancholicis à bile adusta & atra. Syrupo fumarizæ autem in affectibus calidis, siccis magis & biliosis. Occulta uulnera, fistulosa & sinuosa sanat, fœdâ corporis scabiem & nigram curat, capitis areas & impetiginem emendat, elephantiam, cancrum, pforâ & lepram præcauet. Valet ad scabiem Neapolitanam, quam inter affectus melancholicos accensent. Datur unc. duabus ad hos affectus cum aqua lupuli, intybi, fumarizæ, boraginis. Quod pôdus si augeas ad unc. quatuor aut sex, apertè aluum subducit. Magis enim inter purgatoria reponendus quàm syrupos. purgat nèpe & digerit myrobalanis, fumaris, agarico, polypodio, tamarindis, idq; clementer. 'Melior fuerit ad hos affectus melâcholicos syrupus aliquis simplicior (qualè Saporis antiquis usitatû prius descripsimus) aut alius quiuis ex asplenio, aut paucis simplicibus splenicis, quàm farago ista simplicium melâcholiâ apparantiû.

Syr. acetosus simplex Mes.

Capit aquæ fontanæ libras quatuor, quæ cum sacchari libris quinque coquuntur in uase lapideo ad dimidias, semper despumando, ad prunas & létum ignem sine fumo, additis aceti albi clari libris duabus.

Saccharum quidam albuminibus clarificât, syrupoq; penè percocto acetum addunt. Alij
saccharum

saccharum cum aceto coquunt, despumando
 purgât, nec aliter clarificant: quod cômune est
 decoctis omnibus, aut syrupis, qui acetum ca-
 piunt. Mesuei modus sequendus est, quem ex
 Serapione, Auicēna & Haly abbate desumpsit.
 Syrupum enim hunc acetosum simplicem pro
 uarijs scopis, uiribus auget: ut si leuiter acidum
 uelis, aceti libras duas addas: si mediocriter,
 tres: si ualentissimè, quatuor: in quo Pauli oxy-
 mel sequutus uidetur, ubi acetum melli adæ-
 quatur. Sæpe uerò intra librarum duarum mo-
 dum subsistimus, pro re nata & morbi ratione
 facilè acetum augentes. Coquēdus, ut monet
 Mesueus, in uase lapideo, siliceo, aut terreo ui-
 trato. Nam acetum in uase æneo æruginosum
 aliquid contrahit & corrodens. Viribus oxy-
 meliti Gal. affinis, & compositione ferè similis,
 nisi quòd saccharum pro melle usurpamus: po-
 test quæ ut oxymel parum coqui, æstate præfer-
 tim, ut sit liquidissimus. clarissimus & gratissi-
 mus: in his præsertim affectibus biliosis, in qui-
 bus mel cauetur, ægrum potius deliniturus,
 quàm si crassitiem longa coctione natam, li-
 quore aliquo dissolueris. Vsu creberrimus &
 saluberrimus in affectibus calidis, biliosis, & ex
 materia mixta enatis. Bilis impetum tenuitate
 & æstu furem frangit, reprimit, in crassat, &
 refrigeratione extinguit. Humorū uerò cras-
 sitiem tenui sua substantia aperit, incidit & at-
 tenuat: obstructions leuat, uirium repugnan-
 tiam

tiam ex aceti natura præ se ferens. Solis affectibus quibus exosum est acetum, noxius. Vteri uicij, uentriculo frigidiori, neruorum malis & melancholicis humoribus suspectus, quòd suo frigore & siccitate partium harum intemperiem labefactet, & succi melancholici noxiâ augeat, nisi si tenuandi, incidendi & aperiendi ui plus profuturus sit. Quâ ratione acetum quartanæ adhibetur Gal. lib. 1. ad Glauc. & splenicis remedijs adiuuetur in Methodo medendi. Vrinâ mouet & sudores, pestilentiaë putrediniq; resistit. Acetum album præscribit Mesueus, quod uiribus sit potentius & tenuius. Drosatû acidû simplex Alexadrini ad febres continuas, ardētes, tertianas, capit sacchari lib. quatuor, aceti lib. unam, aquæ libras tres. Coquito ad mellis consistentiam, colo expurgato, & utere.

Syrup. acetosus compositus Mes.

℞ Radicum apij,

Fœniculi,

Intybi, ana unc. tres.

Seminum apij,

Fœniculi,

Anisi, ana unc. unam.

Seminis intybi, unc. dimidiam.

Coquantur omnia igni lento ad dimidias in aquæ fontanæ libris decem. expresso addantur sacchari libræ tres, clarificetur: deinde addatur acetum.

Hic

Hic, ut nec superius, alia clarificatione opus non est, nisi ut ebulliendo saccharum despumetur, dum clarum fiat: quod semper obseruandum est, in quibus acetum ponitur, quod liquidiore syrupos facit. In hac decoctione acetum ad libras quinque addendum, si imbecillum syrupum paraueris: si ualētissimum, decem: si uiribus medium, septem & dimidiam. Sed cum frigidioribus & pituitosis affectibus cōueniat, aceti modus molestus est: his præsertim quibus uenter est frigidior, ut & cæteris partibus neruosis. Syrupus acetosus compositus, aut de duabus radicibus cum aceto, aut de radicibus temperatus, officinis dicitur: qui si sine aceto paratur, syrupus de duabus radicibus sine aceto nuncupatur, quod ex quinque diureticis radicibus duas habeat. Auicennas lib. 5. syrupum acetosum de seminibus uocat. febribus pituitosis quàm biliosis aptior: quia modicè calet, earumq; initijs & rudimentis accommodatur, ut Byzantinus iamiam procedētibus. Obstructiones uiscerum mirè leuat, humorū crassitiem apparat, expurgat & tenuat: urinas promouet, febres compositas & nothas adiuuat. Affectibus frigidis sine aceto accommodatior, ut & cum aceto calidioribus. Ventrículū bile & pituita crassa refertum alleuat: renum, lienis & iecoris infarctus penetrat. Est drosatum cōpositum Alexadrini longè dissimile, multa recipiens: & aceti loco, punicorū acidorū succum.

Syr.

Syr. de quinque radicibus.

℞ Radicum apij,
Fœniculi,
Petroselini,
Asparagi,
Rufsi, ana unc. duas.

Coque in aquæ fontanæ libris sex, ad tertiæ partis consumptionem. Expressum coquitur cum sacchari libris tribus.

Quidam syrupo ferè percocto, aceti unc. octo addūt. Alij decocto adijciunt feminis apij, fœniculi, petroselini, sing. unc. unam, in libris decem aquæ percoquunt ad dimidias. Expressum cū mellis potius quàm sacchari libris quatuor conditur in syrupum. Viribus & substantia affinis est oxymeliti composito, quo de peste agetur. Vulgares Pharmacopœorum libri aliam circumferunt huiusce syrupi descriptionem, quæ capit radicem apij, fœniculi, petroselini, endiviæ, sing. unc. unam. seminum apij, fœniculi, anisorum, aneos, asparagi, sing. unc. dimidiam. aceti optimi libras duas. Omnia præter acetum coquuntur in libris aquæ viginti ad perfectam coctionem. Colato & expresso, adduntur mellis despumati libræ quatuor, & acetum prædictum. Viribus affinis est Byzantino syrupo. Syrupus acetosus compositus, isto ad omnia quæ præ se fert, est efficacior. Humor enim lenticia incidit magis, & apparat, obstru-

u   etaq;

Etāq; potentius alleuat. Quare huius loco qui
 syrupum de radicibus præscriptum exhibent,
 id non nisi temerè & cum maxima incuria fa-
 ctitant, cū isto sit omnibus nominibus infe-
 rior. Syrupum uerò ex duabus radicibus usur-
 pant Pharmacopœi, qui capiat radicem petros-
 selini & fœniculi ana unc. quatuor. Coquuntur
 in aquæ fontanæ libris quinque, ad tertiæ par-
 tis cōsumptionem. Expressum cum sacchari li-
 bris duabus, coquitur ad syrupi consistentiam.

Syrupus Bizantinus Mes.

℞ Succi intybi,

Succi apij, ana lib. duas.

Succi lupuli,

Succi buglossi hortensis uel syluestris, ana
 libram unam.

Feruefiant semel, & purgentur. Eius succi cla-
 rificati libras quatuor, igni lento coque in sy-
 rupum, cum sacchari libris duabus & dimidia.
 Adduntur interdum aceti libræ duę. Interdum
 quoq; succis incoquuntur rosarum uncia duę,
 glycyrrhizæ uncia dimidia, spicæ nardi drach-
 mæ duę, seminis anisi, fœniculi, apij, singul.
 drachmæ tres.

Hic syrupus Bizantinus cum aceto, aut sine
 aceto inscribitur, & uterque Bizátinus simpli-
 citer. Bizantinus tamē absolutè, qui sine aceto
 paratur, intelligi debet. Vterq; etiam cum ad-
 ditionibus inscribitur, & tunc cōpositus nun-

cupatur.

Interpretatio ut videtur: Sympliciter autem Bizantinus dicitur qui sine aceto paratur. Vterque etiam cum additionibus inscribitur, & tunc compositus nuncupatur.
*Interpretatio: Dicitur Bizantinus a Bizantio loco in Asia peninsulam
 dicitur dicitur constantinopolis
 vel dicitur dicitur de dicitur; quia vel propter syrupum vel propter
 multo comparabilis; et videtur Bizantinus. i. Bizantio: quod est moneta
 Monetae pro multis hanc de syrup. case de syrup. Bizantinus videtur
 Dicitur de Galieno*

cupatur. Febres putridas mixtas, ex humore bilioso & pituitoso solutu contumaces iuuat; obstructions uiscerum aperit, humores crassos & lentos incidit atque extenuat, & morbo regio potenter succurrit. Splenis duritiem, & obstructa ab humoris melancholici crassitudine dissipat, addito syrupo de duabus radicibus aut quinque. Febribus compositis ante diem septimum, aut nonum, à recentioribus non præscribitur, quòd potenter nimis obstructa liberet: sed earum declinationi adhibent, quando quidem Bizantinus cum additionibus optimè omnium conuenit. Sed in dictarum febrium initijs syrupo de duabus radicibus, aut acetoso simplici cum aqua fœniculi, aut intybi, & melle rosato utimur. Vbi uerò bilis superat, acetoso simplici, aut acetato composito cum quarta parte mellis rosati, & aqua intybi. In pituitæ etiam dominatu syrupũ de quinque radicibus accersimus, atque senescentis morbi remissioni Bizantinus cum additionibus maximè est familiaris. Quòd si morbus quoque humoris pertinacia difficilem per hæc remedia curationem habeat, syrupo acetato diarhodon Mesuei, qui Bizantino est efficacior & calidior, Venetisq̃ue medicis familiaris, instituenda est actio. Cui quoq; succenturiatas opes feret syrupus acetatus de succis herbarum cum aromatibus, ab eodem descriptus. Qui quidem in magna syruporum acetosorum

308 ZVLAP. BERAP. ET SAPAE
farragine præcipuas & indubitatas vires ha-
bent. Multæ sunt quoq; & variæ acetatorû sy-
ruporum descriptiones apud Auicénam libro
quinto, in quibus quasdam istis affines repe-
rias. Porro syrupus iste Byzantinus barbaris,
Dinarij syrupus inscribitur.

Syrupus intybi simplex.

Recipit succi intybi una feruefactione, deinde
residentia purgati lib. octo, cum sacchari cla-
rificati libris quinque & semisse, paulatim inter
coquendum succus additur, & percoquitur
in syrupum.

Siue Cicoriû syluestre pro Intybo accipias,
siue lactucâ syluestrem & endiuia uulgarem,
syrupus hic simplex ad hepatis & uiscerum o-
mnium intemperiem calidam multum ualet:
fitis ardores inextinguibiles euincit, & morbi
Syr. intybi lateralis initijs præcipuè conuenit. Syrupus in-
Gentilis. tybi compositus, Gentilis officinis creber, reci-
pit succi intybi & lichenis herbæ, quæ hepatica
dicitur, ana libras tres. rosarum, uiolarum, len-
ticulæ palustris, polytrichi, florum nymphææ,
ana semunciam. adianti albi, hordei mundati,
seminum omnium frigidorum, ana unc. unam.
Succi ebullitione & residentia purgati clarifi-
centur cum sacchari lib. quinque, percoquatur
in syrupum: qui additis santalis albis & rubris,
unâ oxyacanthæ & seminis cydoniorum, sing.
scriptulo uno aromatizatus, gratior fit & iucun-
dior.

dior. Quidam etiam cinnamomum, lignum aloes, cortices mali citrij, eodem pōdere addūt, ut cor magis roboret, minusq; refrigeret. Obstructiones aperit, intemperiem calidam hepatis, renum æstus emendat, bilis acrimoniā frangit, refrigerat & humectat potētissimè: etsi quibusdam suspectus est, quòd calida temeraria quadam mixtura recipiat: malintq; eius loco uti altero composito, qui officinis etiam quibusdam est familiaris, Gentiliq; attribuitur. Ca
pit uerò succi intybi libras sexaginta, in quibus
coquendo purgatis bulliant rosarum, santalorum citrinorum, sing. unciaë quinque. spodij, berberis, sing. drach. uiginti, asparagorū drach. decem. Expressum & colatum cum sacchari libris uiginti percoquatur in syrupum, additis inter coquendum succi granatorum acidorum libris tribus, & unc. quatuor. Alter est à Valerio Cordo descriptus, efficax in magno præcordiorum incendio, uentriculi & hepatis intemperie calida, in febribus biliosis & ardentibus, obstructiones liberat, & urinas promouet, superioribus non admodum dissimilis. Recipit intybi recentis, boraginis, scariolę, lichenis, buglossi, melissę, lactucę, eupatorij, ana manipulum unum. seminum frigidorum maiorū, sing. unc. unam. santalorum alborum & rubrorum, sing. drach. unam. florum cordialiū, sing. drach. res. Coquātur omnia in aquę sufficienti quantitat: ad dimidias. Expresso & colato, adde suc-

*Syrup. alter
Gentilis.*

gio ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
ci intybi purgati libram unam. succi granato-
rum acidorum unc tres. & cum sacchari clarifi-
cati libris quatuor fiat syrupus.

*Syrupus de cichorio cum rheo Ni-
col. Florentini.*

℞ Intybi satiui & erratici,
Taraxaconis, ana manipulos duos.
Cicerbitæ, hoc est sonchi,
Lichenis,
Scariolæ,
Lactucæ,
Fumariæ,
Lupulorum, ana manipulum unum.
Hordei integri,
Halicacabi, ana unc. quatuor.
Glycyrrhizæ,
Adianti albi & nigri,
Asplenij,
Polytrichi,
Cassutæ, ana drach. sex.
Radicum fœniculi,
Apij,
Asparagi, ana unc. duas.

Coque in aqua sufficienti, cola cum sac-
charo clarificatū, & rursus colatum percoque
in syrupum. Addunt nonnulli quandoq; libris
singulis rhei optimi panno raro ligati, cum spi-
cæ nardi script. quatuor, unciam dimidiam, se-
pe inter coquendū exprimendā & cōfricandā.

Syrupus

SECTIO QUINTA. 311

Syrupus iste frequentem habet usum in officinis, ad iecoris intemperiem calidam, obstructionem, fellis suffusionem & auriginem. Splenicis & melancholicis adhibetur. Cachexiam & uiscerum impuritatem, omnemq; uenenatam materiam soluit, nutritionis instrumenta roborat, humoresq; uiciosos per urinas & secessum educit. Præstat tamen in hos usus syrupum simplicem ex succi cichorij sylvestris depurati libris octo, cum sacchari clarificati lib. quinque percoctis, usurpare: cui rheum pro morbi aut humoris natura utendi tempore addere, magis fuerit ex usu, quam ex tam uasto uariarum opinionum freto pendere. Quibusdam enim officinis rheum in singulas libras ad unciam unam additur. Sunt qui unc. duas excedant, & frequens usus uncias tres rhabarbari pro libra capit. Quia in re non uideo quomodo prudens Medicus fidem suam liberare possit. Adde etiã, barbara simplicium nomina tantam omnibus obscuritatem parere, ut uix intelligatur. Quotus enim quisque endiuia sylvestrem & domesticam, taraxacon & cichorium inter se distinguit? Pro quibus quatuor seridis genera Diosc. rectè quidem usurpari posse uidentur, si ex opinionum gurgustio emerferimus. Endiuia barbaris, lactuca sylvestris Diosc. esse uidetur: alijs intybus, seu seris lato folio. Scariola uerò, intybus angustifolius. Taraxacon quibusdam seridis species, quæ picris Plinio dicitur,

aut hedypnoidis genus quoddam, aut cichorium, & dens leonis esse uidetur. Lubens igitur consulo cum cæteris doctissimis uiris, ut simplicissimus syrupus ex cichorij syluestris succo paratur: cui addere poterimus alias seridis species, cum sint eiusdem propè efficacis, & lactu-
cam utranq;. Atque adeò cum simplicium decocto, corporis partes sua natura iuuantiũ, aut nephriticis, aut iëtericis, aut splenicis, ritè atq; ordine propinari poterit: rheumq;, si opus est, pro morbi dignatione in rem præsentem, quod longè est efficacius, immisceri. Haud meliore ratione paratur officinis in eodẽm usus syrupus
Syr. de cich. alius de cichorio Placētini, qui capit foliorum
Placentini. cichorij manipulum unum. foliorum boraginis, uiolarum, scariolæ, buglossi, oxalidis, batifosæ, ana manipul. dimidium. rhei drach. duas. Herbæ tritæ coquuntur in libris duabus aquæ, ad tertiæ partis consumptionem. Colato & expresso, adde sacchari lib. duas. clarificetur, iterũ coletur, reddatur igni, & immitte rhabarbarum in puluerem tritum, panno lineo raro ligatum: inter coquendum sæpe confrica, dum syrupus percoctus fiet. Batifosa aut batifoseris Hermolao uidetur esse cyanus, deriuato ex baptifecula nomine: quæ sic dicitur, quòd seculũ, hoc est falcem messoriam remoretur. Doctissimis uiris baptifoseris est seris triticaria, hoc est cichorium erraticum, in tritico & messibus frequẽs, cyanum flore referens. Paratur etiam uterque
syrupus

Syrupus sine rhabarbaro, tuncq; absolutè sine
rheo Medicis indicitur.

*Syrupus de arthemisia Matthæi
de Gradi.*

R^x Artemisiæ, manip. duos.

Pulegij,
Calaminthes,
Origani,
Melissophylli,
Persicariæ,
Sabinæ,
Sampsuchi,
Chamædryos,
Hyperici,
Helenij,
Chamæpityos,
Matricariæ cum flore,
Centaureij minoris,
Rutæ,
Betonicæ,
Buglossi,
Radicum fœniculi,
Apij,
Petroselinij,
Asparagi,
Rusci,
Saxifragiæ,
Enulæ,

u 5 Dictamnij,

Dictamni,
 Cyperi,
 Rubiæ,
 Iridis,
 Pœoniæ, ana manip. unum.
 Seminis iuniperi,
 Smyrniij,
 Petroselini,
 Apij,
 Anisi,
 Melanthij,
 Carpobalsami,
 Costi,
 Asari,
 Pyrethri,
 Cassiæ lignæ,
 Cardamomi,
 Calami aromatici,
 Phu, ana unciam dimidiam.

Omnia trita & quassata infundantur aquæ
 fluuiali sufficienti horis uigintiquatuor: pòst
 coque ad dimidij consumptionem: aufer igni,
 dum aqua tepuerit, frica manibus omnia, & co-
 la. Expressum percoque in syrupum, cum mel-
 lis & sacchari sufficienti quantitate.

Aquæ libræ octo sumantur, in quibus pri-
 mum radices, pòst semina, deinde herbæ, de-
 nique pyrethrum & aromata bulliant, ad dimi-
 diæ partis consumptionē. Expressum cum sac-
 chari & mellis, sing. sesquilibra, fiat syrupus, ef-
 ficax

ficax in aperiendis obstructionibus ex crassis, uiscidis & glutinosis humoribus. Incidit enim, aperit & tenuat potentissimè. Describitur ex Gradenfi in nonum Rhafij ad Almanforem, in mensium suppressione. Uteri affectibus proficit, eumq; elocatum pristinae sedi restituit: flatus & frigidos humores, quibus infestatur, aliquando etiam emouetur, dissipans, & dolores sedans: nervos roborat, menstruis imperat, materiamque contumacem expulsionì apparat & prouocat. Aliæ sunt duæ syrupi de matricaria descriptiones, ex uulgatis Pharmacopœorum codicibus quibusdam officinis usurpatæ, non multum isti dissimiles, quibus utuntur Itali. Ista tamen forma usum obtinuit, eoq; modo ex Gradenfi desumpta est. Additur interdum acetum acerrimū, uel scilliticum largius aut parcius pro uarijs scopis, & aromatizatur cinnamomo & spica.

Syrup. de nymphaea simplex.

Florum nymphaeæ libræ duæ, in aquæ fontanæ libris quinque modicè coquantur. Expressum & colatum, cum sacchari libris tribus & dimidia coquitur in syrupum.

Affine est Nymphæo sacchar Actuarij, quod ex nymphaeæ floribus & saccharo paratur, ad biliosarum uehementiumq; febrium æstus, dolores à bile procreatos, & capitis feruores. Insomniam leuat, sitim extinguit, & potenter refrigerat

*Syr. de nym-
phea Franc.
Pedemontani.*

frigerat & humectat, eiusq; ad eos effectus cō-
modior est usus quàm compositi, quem offici-
cinæ quandoq; parāt, capitq; florum nymphae
uncias duas. florum unguis caballinae aquati-
cæ, psyllij integri, acetosæ, ana unc. unam. semi-
num cucurbitæ, citruli, cucumeris, melonis, ana
unc. dimidiam. seminum lactucæ, endiviæ, sca-
riolæ, portulacæ, ana drach. duas. radicum fœ-
niculi unc. unam. Bulliant in sufficienti quan-
titate aquæ hordei. Expresso & colato, adde sac-
chari librā unam. aceti albi, succi granatorum
acidorum, ana unc. duas, coque in syrupum. A-
romatizatur santalis citrinis & spica nardi, sing.
drach. una, ne sua frigiditate facilius obstru-
ctiones pariat. Describitur ex Francisco Pede-
montano, in cura malæ complexionis hepatis,
simplicis & compositæ. Fit Nicol. Alexandrino
zulapium de nenuphare ex aqua nymphae stil-
latica & saccharo, ad insomniam, dolores ca-
pitis, & febrium ardores.

Syrupus de lupulo.

Rx Succus lupuli depurati, lib. quatuor.

Succi fumaricæ residentia purgati, lib. duas.

Sacchari clarificati, lib. quinque. Coquantur
in syrupum.

Paratur hic syrupus crebrò ex solo lupuli
succo, ad iecoris intemperiem calidam, & bilis
effervescentis impetum. Sanguinem totum sua
impuritate expurgat, ebullitionemq; sedat tē-
perato

perato eius calore. Biliosis febribus & synochis confert, & cephalalgia calida, internisq; fe-
uoribus. Ex Mesueo sumptus uidetur in simpli-
cibus, qui lupuli syrupum ad prædicta laudat. *Cap. De uul-
lubili.*
Lupuli autem succus ex eius uiticulis & turio-
nibus nondum enatis folijs exprimendus est.
Syrupus ex succo boraginis quibusdam para- *Syr. de bo-
ragine.*
tur hunc in modum. Succo boraginis depurati
libris quatuor, sacchari despumati libræ duæ
adduntur: coquuntur aliquandiu, deinde flo-
rum boraginis recentium contusorum lib. una
in aquæ sufficienti quantitate coquatur. Cola-
tum & expressum reliquis affunditur: & fit sy-
rupus quo utimur ad syncopem, cordis tremo-
rem & imbecillitatem, manicos quoq; & melā-
cholicos iuuat. Iisdē quoq; affectibus syrupus
de buglosso accommodatur, in eandem formā
cōpositus. Sunt alij multi syrapi simplices qui-
busdam officinis & Medicis usui: ut syrupus be-
tonicæ, syrupus scolopendrij, melissophylli,
ellebori, mercurialis: qui cū pro uarijs scopis
ad horum instar describi possint, in ijs nō mul-
tum laborandum esse putamus, ne uideamur
laureolam in mustaceo quærere.

Syr. cydoniorum simplex Mes.

Succi cydoniorum libræ decem coquuntur
ad dimidias: deinde biduo residere permittun-
tur, dum clarescant, Colato adde sacchari lib.
tres: fiat syrupus.

Hic

Hic syrupus inter zulapia Mesueo adscribitur, qui ex cydoniorum masculorum succo, nō struthiorum & pregrandiū, parari debet. In cuius usum miuam cydoniorum simplicem superponunt Pharmacopœi. Succus residentia purgatus, saccharo propè percocto clarificato immiscetur, tribulatur, & perfectionem syrupi acquirit: etsi alij aliter componunt. Pauli hydromelum refert, quod fit ex succi cydoniorum sextarijs duobus, mellis sextarijs tribus, aquæ sextarijs sex, omnibus simul coctis ad tertias, & expumatis. Hunc syrupum quidam cydoniorum zulapium, alij *αυδωνίων χύλισμα* uocant: alij Miua simplex dicitur, quæ sic ferè paratur ex Mes. Succi cydoniorum acidorum libræ uiginti, cum libris decem uini antiqui optimi, igni lento coquuntur, & expumantur ad tertiæ partis consumptionem. Colatum & residentia purgatum, dum clarum fuerit, coquitur despumando, cum mellis aut sacchari optimi libris sex. Ventriculi uires languidas & resolutas recreat, nauseam & uomitum sistit, nutritionis instrumenta roborat, concoctricem facultatem iuuat, uiscerum omnium uires reficit, lenteriam & alui profluuium biliosum, aut dysenteriam hepaticam ex humorum acrimonia obortam sedat: auiditatem cibi facit, eiusque fastidium detrahit: malos succos concoquit, lenit, & expulsionem apparat. Vncijs duabus in uentriculi imbecillitate cum aqua menthæ præsumitur, &

*Hydromeli
Pauli.*

*Miua cydo-
niorum simp.*

& ad alui fluxum cum aqua chalybeata aut plā-
taginis, per aluum antè materiæ acrimonia de-
posita, ne huius usu suppressi humores biliosi,
febres putridas excitent. Auicennæ syrupus
cydoniorum dicitur, in eiusque locum fre-
quenter supponitur. Cum melle condita ma-
gis calet, amplius deterget: minus tamen sto-
macho grata, ideoque adhuc saccharo para-
tur. Omnibus propè percoctis, quandoque ad-
duntur aromata linteo raro nodulo ligata, cino-
namomi, cardamomi, sing. drach. tres. caryo-
phyllorū, croci, sing. drach. duę. zingiberis, ma-
stiches, macis, ligni aloes, sing. sesquidrachma.
Trita omnia, præter crocum, nodulo ligata su-
spenduntur, immerguntur & confricātur: tan-
dem additis galliæ moschatæ drach. duabus, &
moschi scriptulo uno, aromatizāt: sicq; miuam
aromaticam conficiunt, usu creberrimam & ef-
ficacissimam in uentriculi ab humoribus frigi-
dis & humidis exolutione, uiscerum intempe-
rie præcipuè frigida, aquosa, & in hydropis su-
spicionem labente. Præcipuè tamen longis &
trahentibus alui profluuijs, ab humore aquo-
so, pituitoso & frigido cōuenit, intestinorumq;
læuori ab eadem causa succurrit.

*Mina aro-
matica.*

Oxosacchar simplex Nic.

℞ Sacchari libram unam.

Succi granatorum acidorum unc. octo.

Aceti unc. quatuor.

Saccha.

Saccharū, si purum est, aceto soluitur, & co-
quitur ad consistentiam crassam: cui dum refri-
xerit, miscetur succus granatorum. Quod si im-
purum fuerit, prius aqua solutum clarificatur:
deinde aceto & succo percoquitur in syrupi
formam. Sumitur ex Nic. Alexandrino in oxy-
melitis. Morbis æstiuus præstantius & gratius
quàm oxymeli, bilis æstus & ferociâ promptè
extinguit, & humorū crassitudinem stomacho
innatantem ex uarijs succis mixtam digerit, ad
tertianas, & duplices tertianas, febres etiam ar-
dentes & continuas ex aqua fontana accom-
modatum. Bilem enim uentriculi expurgat, &
plurimum aperit. Oxysacchara barbaris dici-
tur, quod Actuarius Oxosacchar, ex aceti lib. u-
na, & sacchari lib. duabus, ad capitis ex flaua bi-
le dolores paratur. Viribus & forma syrupo a-
cetoso affine. Oxosacchar aliud ex cotoneis
Actuarij, corpus refrigerat, uenterculum con-
firmat, appetentiam excitat, cor & hepar æstate
exhilarat. Accipit succi cotoneorum libram, a-
ceti selibrâ, sacchari libras duas, coquitur dum
spissescat. Affine syrupo acetoso de cydonijs
Mesuei. Oxosacchar simplex facit Mesueus ex
aceti libris duabus, aquæ libris quatuor, saccha-
ri lib. quinque, semper despumando igni lento
percoctis. Quod quidem syrupū acetosum sim-
plicem prius descriptum exprimit. Oxosacchar
rectè mediusfidius Hermolaus Barbarus oxy-
mel simplex nūcupat, si cum saccharo paretur.

Tanta

Tanta est cōpositionis & formæ uicinia. Istud quoque pro uarijs scopis uariare licet. Interdū enim ex solo aceto paramus: interdum uerò ex solo granatorum succo, quandoq; ex uuæ immaturæ succo. Est ubi ex limonum aut aranciorum succis conficimus. Oxosacchar compo-
 situm officinis tritum, accipit capillorum Veneris, scolopendrij, asplenij, polytrichi, lichenis, uiolarum, radicum fœniculi, rusci, asparagi, graminis, ana lib. unam. Omnia in granatorum acidorum succo triduò macerētur: deinde cum modica ebullitione exprimantur & colentur: tandem uerò cum saccharo sufficienti ad iustā crassitiem perducantur. Febribus impuris, nothis & tertianis extensis saluberrimum, omnibusq; affectibus, qui ex sanguinis & bilis feruore & crassitiæ enati sunt, conueniens: iecoris lienisq; obstructionibus succurrens, & con-
 calsacta uiscera iuuans. Actuarij oxosacchar cō-
 positum è radicibus, capit corticis radicem as-
 pij, fœniculi & intybi satiui, sing. sextantem: re-
 rito: atque in aceti libris tribus, dum libræ duæ super sint, coquito: noctem & diem finito. deinde ubi subegeris, ac sordes deterferis, binas sacchari libras addito, & ad mediocre crassamentum decoquito. Valet ad humores adustos, uentriculum perpurgat, iecur roborat, & calculo laborantibus prodest. Aliud eidem cōpositius paulo pòst describitur, huic cōposito
 quod in officinas uenit, compositione nō lon-

Oxosacchar comp.

Oxosacchar comp. Act:

Cap. 4. l. 5: Methi

322 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
gè dissimile: quod etiā syrupum acetatum de
radicibus Mesuei aliquantulum exprimit. A-
liud quoque compositum magis & purgans
describit, addito inter coquēdum scammonio,
libri quinti Meth. cap. nono.

Oxymel simplex.

Fit ex aceti parte una, mellis partibus dua-
bus, aquæ partibus quatuor. Primum mel &
aqua simul coquuntur, semper despumando:
acetum deinde additur, percoquitur in syrupi
consistentiam egregiè despumando.

Plin. cap. 17.
lib. 14. Oxymeli (acetum mulsum, hoc est melle
temperatum dicimus) abundè decantatos in
medicina usus habet. Magna huius uis crassa
tenuandi, lenta incidendi, uiscera detergendi,
obstruēta aperiendi, idque sine manifesto ca-
lore. Quo nomine febribus diuturnis & nothis
ex crassa bile & pituita enatis conuenit. Humi-
dis naturis & frigidis, crudam multam, crassam
& pituitosam succorum copiam coaceruanti-
bus aptum, quæ cruditates ex repletionē &
ocio multo contrahunt. Neque tamen huius
immodicus usus noxia caret. Nervos enim læ-
dit, utero infensum: tussim excitat, sputum e-
tiam acidius potius demergit quā prouocet.
Habet sua uicia, ut uirtutes: ex Hip. libro De
rat. uictus in morb. ac. Nec desunt tamen tantis
uirtutibus uituperatores. Themison nanque
oxymelitis usum damnauit, eumque totum
sustulit

sustulit Asclepiades, & coarguit, magni nominis autor. In crassorum & uiscidorum succorum obstructionibus, quæ ex sicco & calido ortum habent, sola siccitate damnatur Tralliano, in febrium diariarum ex obstructione curatione: qua quidem uicium potius auget, quam depellat. Etsi uerò Pharmacopœis nostris hodie hoc modo in usum coquitur: una tamen non est oxymelitis conficiendi ratio. Sed egrotantis gustui iudicium attribuendum, ut scribit Galenus: & medico pro uaria morbi & humoris natura aliquid dandum. Quandoque enim acidius, quandoque etiam mellitius parari debet. Galeno componitur ex aceti albi acer- *Lib. 4. Seda*
 rimi libra una, mellis optimi libris duabus, a- *lib.*
 quæ fontis libris quatuor. Coquantur simul ad tertiam, uel etiam ad quartam, spuma semper detracta. Quia ratione aquosum ualde & gratum redditur: sed momentaneum est, nec diu nisi admodum ægrè seruator, cum promptissimè ace scat. In eodem est genere longè aquosius, quod in febribus parat Galenus, hysme ex aquæ partibus octo, æstate uerò duodecim: omnibus potionibus in febre gratius & iucundius. Paulus oxymeli ualentius facit, ex aceti & mellis partibus æqualibus, & aquæ duplo. Actuarius mel duplum ad acetum, & aquâ *Cap. 7 l. 4.*
 triplicem facit. Nobis ex Mesueo & Galeno in *Mesueo*
 becillius paratur, ut si opus sit, utendi tempore ex Medici præscripto, eius uires intendi aut

324 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
 remitti possint. Quapropter lōga coctione in-
 diget, ut seruari possit: nec nisi aqua aut liquore
 dilutum potabile est. Vires autem coctione ac-
 quirunt, non secus ac mulsæ multū cocta calfacit
 magis, incēdit, tenuat & terget, quòd mel largi⁹
 aqua plurima euaporata retineatur. Quæ om-
 nia in oxymel longa coctione etiam transeunt,
 etsi non eque gratum quàm aquosius & minus
 coctum: quod ex Galeni præscripto, æstare præ-
 fertim, & febribus biliosis in rem præsentem sic
 parare poteris. Aquæ libris duodecim, mellis li-
 bras duas igni lento despumato, ut sit clarius:
 ubi despumare desijt, aceti albi optimi libram
 unam, aut quartaria tria addito: iterum despu-
 mato, refrigeratum albuminibus ouerum ad
 impuri mellis fordes detergendas clarificato,
 igni parum diu reddito: cum tollitur, cinnamo-
 mi in libras singulas drachmā unam aut duas,
 ad saporis gratiam immisceto. Vbi refrixit, pan-
 no laneo bis aut ter colato, ut sit limpidissimū
 & purissimum, & uino albo simillimum, si præ-
 fertim mel album optimū & acetum habuerit.
 Oxymelitis uires & laudes abundè Galenus
 4. Salub. lib. 3. De uict. ra t. in morb. ac. & libro
 Meth. 12 persequitur: quas poterit quiuis etiam
 ex Aetio, Paulo & Tralliano, leui negotio de-
 sumere. Oxymelitis apparatus propriè descri-
 bit Oribasius lib. 4. De loc. affectorum cu-
 ratione, quem huc transferre
 cuius erit liberum.

*Et lib. ad Iu-
 lianum 5.
 cap. 24.*

Oxymel

Oxymel compositum.

R Corticum radicum apij,

Fœniculi,

Petroselini,

Rusci,

Asparagi, ana unc. duas.

Seminis apij,

Seminis fœniculi, ana unciam unam.

Macerētur omnia aquæ libris duodecim, & aceti libra una, coquātur ad dimidias. Expresum cum melle, percoquitur in syrupum.

Hoc est officinis usurpatum oxymel compositum, pro quo quidam Mesuei oxymel de duabus radicibus supponunt. Quidā seminum loco radicis raphani unciam unam & dimidiā ponunt, alij utrunq;, alij etiam neutrum. Quin & uarias pro compositionis modo nūcupationes habet. Acetum enim ubi recipit, oxymel cōpositum aut de radicibus dicitur. Quod si respuerit, syrupus de quinque radicibus sine aceto nūcupatur: ubi præcipuè saccharum loco mellis acceperit. Efficacius lōgè est superiore, morbis procedentibus & diuturnis. Potentius nanque materiæ crassitudinem apparat, incidit & tenuat, ualetque ad affectus ex bile crassa, & pituitæ lenticia natos. Melancholicis etiam affectibus, ut quartanæ & splenis duritiei bono est, inclinante potissimùm morbo: quotidianis febribus succurit, urinas & sudores promouet,

si calidum bibatur, cocta iam materia. Valen-
tius est quàm oxymeli de duabus radicibus, &
syrupus bizantinus: præsertim ubi ex melle pa-
Orymel
raturum fuerit. Nicolaus Alexandrinus huic ferè
lex. simile parat, & simplicis oxymelitis nomine
donat, credo quòd ex omnibus quæ habet mi-
nimum sit compositum. Capit radicis fœnicu-
li, apij, sing. uncias duas. Macerato in aceti li-
bris tribus per tres dies: dein coquito, dum ses-
quilibra remaneat. Colatum & expressum cum
mellis Attici uncijs septem & dimidia, coquito
ad lentum ignem, dum mellis crassitudinem
habuerit. Oxymelitis uaria genera passim ab
autoribus descripta consequi possumus, si oxy-
mel coquendo ea miscuerimus, quæ actionem
eius & uires intendant: qualia sunt tenuantia,
incidentia & detergentia, ut hyssopum, thymû,
satureiam, calamêthum, origanum, pulegium.
Adduntur etiam quæ proprio quodam benefi-
cio uisceribus commodant, qualia sunt cor-
tex capparis & tamaricis, asplenium & scolo-
pêdrium in lienis obstructionibus: eupatoriû,
cichoriû, radices apij, fœniculi, iecore affecto.
Vnde oxymel Iulianum & splenicum, & calcu-
loforum, ab autoribus celebratû. Addita quoq;
purgantia pro humoris natura clamentius &
efficacius reddunt. Quorum quidem omnium
expressas formas habes apud Paulum, Mesa-
cum & Alexandrinum. Dioscorides etiam ali-
ter oxymeli tēperauit, eumq; secutus Plinius.
Mellis

Paul. lib. 7.
cap. 5. Trall.
lib. 1. cap. 10.
G. lib. 11. cap.
De podagra.
Gale. 2. ad
Glauc.
lib. 14. cap.
17.

Mellis lib. decem, aceti ueteris heminis quinque, salis marini libra, aquæ pluuiæ sextarijs quinque, sufferuefactis decies, mox elutriatis, atq; ita inueteratis. Oxymel quoque antiqui (ut Dioscorides tradit) hoc modo temperabant. Mellis minas decem, aceti ueteris heminas quinque, salis marini pondo, tymbræ quadrantem, aquæ marinæ sextarios quinque pariter coquebāt, decies deferuescente cortina, atq; ita diffundebāt, inueterabantq;. Varia porro fuerūt apud ueteres oxymelitis genera, quæ hîc omittere operæ precium est, cū horum sibi magnam copiam facere legendis autoribus cuius sit prolixum.

Mulsa seu aqua mellis Mes.

Mellis optimi lib. una aquæ fontanæ dulcis & claræ libris octo incoquitur dum despumare desinat, aut ad quartæ & quintæ partis cōsumptionem, in uase uitrato aut lapideo igni lento: deinde per pannum densum colatur.

In mellis operibus aqua quoq; mulsa tractanda est. Cuius duo sunt genera: unum subitæ ac recentis, quod melicratum: alterū inueteratum & sepositum, Hydromeli Græcis dicitur. Præclaram utilitatem habet in cerebri & neruorum affectibus frigidis, pituitæ lentorem deterget, uiscidos & crassos humores diffecat, lētam expectorationem promouet, animæ asperitatem dulciore succo mitigat, lenit trāsitum spiritus, meatusq; molliores facit, ne scindāt euntem &

deuntemq; Vtilis tussi humidæ traditur, intestina terget, & uiscera expurgat, urinâ ciet, præsertim aquosior: quo nomine innocentior in febribus & sitis ardore restinguendo, sputoq; promouendo: quæ omnia in minus aquosa desideratur. Melicratum enim biliosis & calidioribus naturis, febribus colliquatibus, *μεγαλοσπλάχνεις*, aut quibus tumida & eleuata sunt uiscera, & tumoribus obnoxia, interdicitur Hip. & Galenus. In bilé enim sua dulcedine promptissimè uertitur, partes remotas ægrè penetrat, & sitim auget, nisi largiore aqua, ut insipidum sit aquæ modo, diluatur. In quibus affectibus mel quoque suspectum est. Quod uitium si celeri uiscerum pertransitu effugerit, non modò non lædit, uerumetiam plurimùm iuuat biliosorum excrementorum per aluum & urinas deductione. Mel igitur natura sua acutis periculis noxium, aquæ mixtum, eius in hypochondrijs tarditatis, morâ emendat: & ex duarum naturarum mixtura potus saluberrimus redditur, si ea temperatura constet, ut aquæ plurimæ tantum mellis misceatur, quantum aquæ grauitati transitum faciat, eamque in corpus distribuât. His enim ita moderatis, sputum facilius promouetur, & urinæ procliuius ducuntur, ad quæ omnia dilutius melicratum accommodatur. Quòd si mel modum excedat, sitim facit, & sputum uiscosius redditum retinetur. Melicratum quidem meracius, & crudum aluum
magis

magis deijcit, turbat, inflationes & tormina excitat (quale in conceptu periclitando dormituræ mulieri exhiberi præcipit Hipp.) minus nutrit. Dilutius uerò & coctum magis, inflationem dissipat, magis nutrit, & minus deijcit. Mulsæ calefacta probè uomitiones inuitat: quæ ratione contra uenenum pſimmythij salutaris, addito oleo. Item contra hyoscyamum, cum lacte maximè asinino, & contra halicacabum. Melicrato magna inest uarietas. Dioscorides & Auicennas duplam tantùm aquam admiscet, Galenus, Paulus & Oribasius octuplam. Sunt qui fermentum ad celerandam acrimoniam & feruorem misceant (ut scribit Mesueus) insolant & reponunt. Est etiam hydromel uinosum Plinij, quod uinum ex aqua & melle uocat. Quinquennio ad hoc cœlestem aquam feruari iubent. Aliqui prudentiores, statim ad tertias partes decoquunt, & tertiam mellis ueteris adiiciunt: deinde quadraginta diebus canis ortu in sole habent. Alij diffusa decima die obturant. Id uetustate uini generosissimi saporem assequitur, estque efficacissimum in cerebri affectibus, & partium neruosarum frigidis, resolutione, sideratione, epilepsia, lethargo, colicis & nephriticis, totiusque uentris intemperie frigida. In quos usus ex infuso sæpe adhibui, idque felicissimè: quo modo & reliquâ mulsam ex Galeni præscripto in opere Medico crebrò exhibemus. Hodie hydrosacchar mulsæ

Aph. 41. l. 50

*Hydromel
uinofum
Plinij.*

usum obtinuit: quod quidem in arthritide calida præstantiores habet uires. Aromata in mulsæ decoctione quidam addunt, ut affectibus cerebri magis respondeat: in quem usum saluie folia in paralyfi incoquimus, & reliquam incidentium, tenuantium & aperientium materiâ immiscemus. Hydromel etiâ ex cidoniorû succo parat Paulus lib. 7. cap. 15. Hydromeli distinxerunt antiqui, quod ex duplo aquæ celestis & melle in multos menses seruarent: mulsam uerò ex aquæ octo partibus statim utendam pararent. Cuius uires explicatas habes apud Hip. & Galenum libro 3. De rat. uict. lib. Methodi & Salub. apud Paulum etiam & Aetium libro primo, & Oribasium ad Iulianum libro quinto. Vini mulsi naturam quod Oenomeli antiqui dixerunt, quia apud nos desijt, ex Plinio, Oribasio, Aetio, Paulo, Actuário. Diosc. & Gal. lib. Salub. & ex Mesueo ipso sibi poterit quiuis desumere. Ex quibus etiam plura uini genera antiquis usitata depromuntur. Quod & in Apomelite omnes facere uolo. Etenim horum hîc superuacaneum usum existimo, cum etiam fingi, non fieri arbitretur Plinius, & aliàs modum excedat medicorum in his ostentatio.

Cap. 14.

Cap. 1. l. 13.

Acetum scillinum Mes.

Scillæ laminas inter corticem & cor medias, acu lignea filo confutas, tanto interuallo ne se contingât, siccabis in umbra dies quadraginta: postea

postea concisam cultello ligneo lib. unam dies alios quadraginta insolabis in aceti boni libris octo, in uase uitrato stricti orificij bene obstru-
cto: postea colabis, & seruabis ad usum.

Scilla inter bulbos nobilissima, medicami-
ni nata, acetoq; exacuendo, acetū scillinū facit,
ueteribus celeberrimū, nobis penē insolens ob
acrimoniam & mordacitatem. Eo tamen in sy-
rupum cum saccharo cocto utimur: aliquando
uerò cum melle, & Oxymel scillinū dicitur. Ef-
ficacissimum ad cerebri affectus frigidos & cō-
tumaces, epilepsiā, uertiginē, humores crassos
potēter tenuat, lentos incidit, deterget, fluxiles
& ad expellendum promptos facit, diuturnis &
pituitosis affectibus conducit, asthma, pectoris
uicia, & anhelitus grauitatem discutit, raucita-
tem & familiaria senectuti uicia sanat, succos
putres uentriculo cōtentos expugnat, oris gra-
tiam commendat, musculos laryngis roborat,
& uocis instrumenta mūdat, appetentiā iuuat,
uiscera expurgat, coctionem firmat. Prodest a-
cescentibus cibis: gustatum enim eam pœnam
discutit, & his qui ieiuni uomūt. Callum enim
faucium facit, ac stomachi gingiuas laxas ad-
stringit, dentes firmat, colorem meliorem præ-
stat, uitales annos prorogat, & felici exitu ter-
minat, ut ex Pythagorę cōsilio scripsit Gal. Tar. *In Eupo-*
ditatem auriū gargarizatione purgat, & transi. *ristis.*
tum auditus aperit. Oculorū aciem obiter exa-
cuit. Comitibus, melācholicis, uertiginosis,
uuluarum

uuluarum strangulationibus, percussis aut precipitatis, & ob id sanguine conglobato, neruis infirmis, renum uicijs perquam utile. Cauendū exulceratis, inueteratum magis probatur. Eorum non modò quæ ad uictus rationem pertinet, sed omniū etiam medicamentorum accommodatissimū est ad incidēdum: conuenitq; eo uti eos qui summè incidere ac attenuare morbū qui in corpore sit, uelint: quòd crassum, glutinosum & pituitosum excrementū contineat, ut scribit ex Gal. Oribasius. Sumitur à drachma una ad uncia unam manè cum liquoribus aut decoctis cōuenientibus. In affectibus thoracis paulatim lābitur. Suspectus eius usus hecticis, tabidis, consumptis, febrientibus, & calida intemperie laborātibus, æstuoso præcipuè cœlo. Hordei cyathis tribus ad sesquuncia cum melis aut sacchari unc. tribus aut quatuor, tepidū sumptum, uomitione stomachū lentis, crassis & putridis humoribus exonerat. Dioscoridi sic fit. Scillæ montanæ candidissimæ & utilissimæ aridis tunicis direptis, quod reliquū è uiuo est cōsectum, suspenditur lino modicis interuallis, ne se contingat, ficcatur in umbra diebus quadraginta. Iplius arida frustra ad lib. unā in aceti quàm asperrimi sextarios duodecim immerguntur, ita ne nulla parte uas contingant: uase diligenter operculato, octo aut septem dies in sole macerātur. Posthæc assumpta scilla & expressa, ipsa quidem abijcitur: acetum uerò defæcatum elutriatur

Ad Iulianū

lib. 5. cap. 24.

Lib. 5.

elutriatur & reponitur. Nonnulli scillæ miuam, aceti sextarijs quinque immergūt: alij citra exiccationē in sua spēte repurgatā æquali pondere demittūt, & senis mēsis macerari permittūt. Archigenes scillæ medullam in minutas partes dissectā, & in feruēns acetum iniectā, in uase fictili condit, inueterari finit, uase in asinino stercore ad dies triginta defosso. Paulus scillæ lib. sex quadraginta diebus in umbra exiccatas, generosi aceti sextarijs duodecim, diebus sexaginta in sole macerat. Hoc fit Plinio ante solstitiū dieb. quadraginta octo. Gypso deinde oblitus cadus, ~~ponitur sub tegulis totius diei solē accipiētibus.~~ Post eum numerū dierū tollitur uas, scilla eximitur, acetū transfunditur. Gale. scillæ exiccatae & perpurgatae lib. unam aceti optimi sextarijs octo, diebus triginta sub canicula macerat. Nicolaus Alex. præter expressum supradictum modum, scillam integrā fermēto oblini, & assatam perpurgat ad aceti scillitis cōfectiōnē. Quæ quidē præparatio, etsi autores idoneos habet, ad aceti tamen usum à nullo memorata, & (ut opinor) superuacanea, cū scillā coctam inefficacem existimet Galenus, ut postea in pastillis scillinis scribimus. In reliquis ferè cū cæteris autoribus cōsentit, & scillæ interioris lib. unam & dimidiā, in aceti acerrimi libris septem & semisse macerat. Acetū etiam aliud scillinum compositum magis describit, Paulum ferè imitatus. Scillæ uerò partes inter centrū & superficiem

Lib. 5. Comp. ph. part.

Lib. 7. cap. 11.

Lib. 20. cap. 9.

In Euphoris.

In consilio pueri epil.

ficiem medias eligunt, easq; cultello ligneo, eburneo aut osseo attingūt, aut acu lignea trāsfigūt. In ferri enim ~~attactu~~ magna est religio, quo uenerari creditur. Explicatas porrò aceti scillini uires & cōponēdi formā describit Gal. in paratu facilibus, ~~Diosc. lib. 5. cap. 25.~~ Actuarius lib. 5. Meth. cap. 7. Paulus lib. 7. cap. II. Oribasius ad Iulianū lib. 5. cap. 25. Oxymel scillinū fit ex aceti scillini libris duabus, mellis despumati libris tribus, despumando coctis. Vsu est tritissimum & efficacius aceto scillitico ad cerebri, pulmonis, uentriculi affectus pituitosos, aut melancholicos etiam contumaces. Huic quidam aquam ad acetum duplam ad coctionem adhibent, ut sint aquę librę quatuor, ut in oxymelite simplici. Sed cū antē mel sit despumatum, & spuma quam inter coquendum uī aceti scillini expuit, deradatur, atque etiam acetum ipsum scillites iam paratum sit, potest sine aqua coqui, non secus ac Alexandrino oxymel simplex sine aqua coquitur: quod tamen est compositum. Fit quoq; efficacius additis simplicibus oxymelitis cōpositi de radicibus, & omnibus longē est potentius ad diurnas quartanas & quotidianas. Eo utimur in Epileptorum insultibus, ipsoq; paroxysmo, ubi humoris tenacitas nos ad id cogit, non pręgressa purgatione. Est & oxymel scilliticum Democriti Mesueo descriptum, ad eos effectus quos promittit idoneum.

Mel

*Oxymel scil-
linum.*

Mel rosatum Nic.

Succi rosarū recētium libra una, cum mellis albissimi & purissimi despumati lib. decem coquitur igni in lebetes. Vbi feruere hæc incipiēt, adde rosarū uiridiū exunguarū lib. quatuor: coque ad succi cōsumptionem cōtinenter mouendo, in fictile aliquod trāsuaſa, & diu eodem contine: nam inueteratum præſtantius euadit.

Mel rosatum Pharmacopœis duplex, colatum & non colatum dicitur. Non colatum fit, unicuique libræ mellis rosarum exunguarum uncias quatuor ſi addideris. Colatum uerò, ex partibus æqualibus infusionis rosarum, & mellis in ſyrupum percoctis. Qua in re plurimū peccatur. Nicolai enim mel roſaceum potius parandum eſt, ut deſcripſimus. Mel cum aquæ libris tribus deſpumetur: ubi feruebit, roſas miſce, & ſuccum inſola, dies quædraginta: coque ad ſucci conſumptionem, cola, percoque in ſyrupum. Clarificatur, ſi oportendum eſt quibuſdam, quibus alterum enematum uſui magis accommodatur. Meſueo triplex mellis roſati genus adumbratur. Vnum mellis partes tres, & roſarum unam capit, & Mel roſatum cum folijs, aut non colatum dicitur. Alterum ſucci roſarum & mellis partes æquales habet, & mel roſatum colatum dicitur. Tertium foliorum & ſucci, ſingulis partem unam & dimidiam capit, mellis partes tres,

336 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
tres, & ex ambobus mixtum dicitur. Mellis &
infusionis rosarum recentium partes æquales
in syrupi crassitudinem percoquantur: & mel
rosatum colatum non inefficax dicitur, præ-
sertim si multiplicem rosarum infusionem hau-
ferit. Aetij Rhodomeli, quod ex Philagrio *πικρὴ
ῥοσάριον* sumptum esse uidetur, & ab Oribasio de-
scribitur: capit succi rosarum exunguatarum
partes tres, mellis unam: pluribus diebus inso-
latur, aut tristiore cœlo igne mitiore decoqui-
tur. Aptissimum in calidis naturis & æstuantibus
morbis. Leniter enim adstringit, refrigerā-
di uim habet, & mellis ratione nonnihil deter-
get: oris phlegmonem, gingiuarum & tonsilla-
rum ex calida fluxione natam sedat. Vētriculo
biliosi humoris acrimonia æstuantī adhibetur,
& sitim restinguit, post uomitionem accommo-
datū febricitantibus in morbi ipsius feruore,
aut uigore liberaliter exhibitum sæpe profuit.
Crebrò siquidem largior potio tēpestiuè & co-
cto iam morbo exhibita, febris intēperiem re-
stinxit: sudoribus, alui profluuiō, aut uomi-
tione, natura humorum acrium & mordacium
copiam deturbāte. Huius gratissimus est usus,
quod aquosius sit & potui aptius, cū Nicolai
mel nō nisi dilutum ægrè hauriri possit. Quod
tamē pituitosis morbis est salubrius, uentri-
cūq; magis roborat, deterget, uiscidīsque succis
expurgat, & coctionē temperato calore iuuat.
Dioscorides Rhodomeli ex rosarum succo &
melle

*Lib. 5. ad Iul.
cap. 22.*

melle indeterminatè quidem celebrat. Cui af-
 fine est Pauli Rhodostactum, ex partibus succi
 rosarum duabus, & una mellis, ad quartæ par-
 tis consumptionem percoctis. Paulus etiam
 Rhodomeli parat ex succi cydoniorum sexta-
 rio, rosarum tripondio, mellis sextarijs tribus,
 aquæ sextarijs quinque. Nicolai Alexandrini
 Rhodomeli, capit succi rosarum libras quinque,
 mellis Attici puri libras duas, aquæ pluuiialis
 libram unam & dimidiam. Quanquam alia est
 eiusdem compositio ex rosis ad libras septem,
 aquæ libris quinquaginta, mellis libris qua-
 draginta probè coctis ad crassitudinem. Rho-
 domeli purgatorium Tralliani capit succi ro- *Rhodomeli*
 sarum libram unam, scammonij unciam unam, *purg. Tral-*
 agarici drach. quatuor, piperis scriptula duo, *liani.*
 mellis uncias sex. Lento igne coquitur, & dum
 coierit, scammonium, agaricus & piper inijci-
 tur. Exhibetur purgandis succis biliosis, & ijs
 qui os uentriculi frigidius sentiunt, ad cochlea-
 ria quinque aut sex. Describitur libro 7. cap.
 7. & libro 12. cap. 8. utrobique; tamen uitiosè. Aga-
 rici enim largior copia ad uncias quatuor hîc
 ponitur: illic uerò sesquidrachmæ pondus non
 satis est æquum: quare drach. quatuor ex cap. 1.
 lib. 11. iustum pondus æquare uidentur. Est & *Lib. 11. cap. 1.*
 aliud eiusdem, purgans quoque, quod habet
 succi rosarum lib. duas, mellis lib. quatuor, scam-
 monij cocti uncias quatuor. Coquantur simul
 omnia. Libro uerò duodecimo in quartanæ *Cap. 8.*

y   cura

cura purgans etiam aliud rhodomeli instituit,
Cap. 9. lib. 5. quod hîc lubens prætereo. Actuarij Rhodo-
Meth. meli purgatorium constat succi rosarum libris
tribus aut quinque, scammonij quadrante, a-
garici sextâte, mellis libris sex. quo utitur ad bi-
lem flauam detrahendam, estque uentriculo
idoneum, & pituitam mediocriter deturbat.
Hoc expresseit Alexandrinus, etsi ponderibus
Lib. 3. cap. uariat. Est etiam Aetij rhodomel purgatorium
74. longè ab hoc diuersum. Mellis uiolati eadem
Mel uiolati. compositio quæ rosati, quod duobus quoque
modis paratur: colatum & non colatum. Hu-
ius quidem frequentissimus est usus ad clyste-
res, quoties intestina detergenda, lubricanda
& refrigeranda. Reliqua sunt mellis genera,
quibus non nisi in parandis compositionibus
Mel passu- utimur: quale est mel uuatum (uulgò passula-
latum. tum dicitur) quod fit ex uuis passis intus pur-
gatis, aqua calida horis uigintiquatuor mace-
ratis, & probè ad tertias excoctis & expressis:
expresso tandem ad mellis crassitudinem per-
cocto. Quod enim expressione facta remanet,
mel passulatum nuncupatur, cuius usus est in
ecligmate de pino, Matthæoq; Gradenfi attri-
Mel embli- buitur. Mel emblicatum est, quo myrobalani
catum. emblicæ sunt conditæ & reseruata. Alij embli-
carum decoctum ad mellis crassitudinem in-
Cap. De me- spissatum esse dicunt. Rhafius lib. 9. ad Almâso-
lanch. rem hoc modo parat: Accipe myrobalanos ce-
pulas uiginti, emblicas triginta: tritæ in aquæ
libris

libris tribus percoquatur, quoad una superfit.
 Colato & expresso, mellis librā unam adijcito,
 quæ ad aquæ cōsumptionem ebulliat. Si ex fo-
 lis emblicis parare uoles, myrobalanos embli-
 cas quinquaginta accipies, ut hæ solæ numerū
 conficiant:& ut dictum est, parabis. Eo utimur
 in lētificante Rhasij. Mel myrtinum, quo utitur *Mel myr-*
 Nicol. in Diacodio, fit ex succi myrtorum libra *tinum.*
 una, & mellis libris duabus igne lento simul
 percoctis. Anacardi recentes triti diebus septē
 & aceto macerati coquuntur ad dimidias, & co-
 lantur. Expressum melle ad spissitudinem co-
 ctum, Mel anacardinum dicitur. Quidam mel *Mel anaca-*
 liginem, quæ tritis anacardis & coctis innatat, *dinum.*
 auferunt, & pro melle anacardino reponunt.
 Alij anacardos conquassant, sepeliunt melle,
 dum hoc uim anacardij conceperit.

S A P A E   A V T   R O B.

In medicatorū succorum albo, magna uis sa-
 pis attribuitur ex ueterum Medicorum autoris-
 tate. Quod enim Latini sapam, Græci ψαμα seu
 σιπαίον uocauerunt, mustum ad tertias decoctū, *Palladius*
 ingenij nō paturæ opus: quod ubi ad dimidias *lib. 11, cap. 18,*
 coctum fuerat, defrutum dicebatur. Carcenum *Carcenum.*
 uerò ubi tertia deperdita, duæ partes remanse-
 rint. Omnia in adulterium mellis excogitata,
 ad spissitudinem coquebantur & expumaban-
 tur. Præstantissimum autem sapæ genus, quod
 ex uuis albis, generosis & maturis fieret, idq; si-

lente luna noctu aut interdiu plena. Habet autem pro musti & uuarum uaria natura, uires multas & dissimiles. Vino cognata res est, & hodie à nostratibus mulieribus paratur ex uinis uernaculis ad quartæ aut etiam partis quintæ ex longa coctione consumptionem, in mellis aut electuarij mollis formam, quod corrupto inde fortè nomine Lactuarium uocant. Paratur etiam ex uuis nigris, & in usum ex melle aut etiam saccharo condiunt: unde Mellacium quibusdā dictum. Sapa, ut Latinis absolutè posita, sic Arabibus Rob & Robub uux succū ad tertias decoctum significat, excellentiā quandam propter frequentem usum rei tribuens. In exercenda tamen medicina, succum omnē repurgatum, & insolatione aut coctione crassatū, Sapa dicimus: non tamen absolutè, sed eius rei unde succus extractus est, addito nomine, ut sapa ribes, rob ribes, sapa oxyacanthæ aut berberis. Sapa autē ipsa calfacit, digerit, anodyna est: unde dolores discutit, & sæpe oris consilientibus phlegmonis adhibetur. Magnam etiam saporis gratiam ad intinctus (embāmata dicūt) habet: humectat, quia nutrit: & aluū subducit, quia dulcis est. Verūm neq; per urinam expellitur, neq; ad distributionē facilè mouetur, sed in uētre moram trahit, eumq; propter crassitiem implet: & sua crassitudine sanguinem quoque crassum, & lienem & iecur facit, ut asserit Rufus. Paulo modicè calfacit, concoquit, & rosionis

*Lib. 2. De
rat. uict.*

nis est expers. Eius in arteriacis confectionibus magnus est apud antiquos usus. Contra *Plin. cap. 2. L. 23.* cantharidas, buprestin, pinorum erucas, quas pityocampas uocant, salamandras & mordentia uenena ualeat. Secundas partusque emortuos trahit, cum bulbis pota. Fabianus autor est uenenū esse, si quis à balineis ieiunus bibat.

Rob de ribes.

Succi ribes libræ decem coquuntur igni lento ad tertiæ partis consumptionem, colantur: subsidere permittuntur, dum clarescant. Clarū deinde igni lento percoquitur aut infolatur, ad iustā crassitudinem, ut usui referuetur.

Ribes Arabum inuentum, magnas habet assensionis controuersias. Ex Syriæ montanis & Aegypto Damascum, deinde Alexandriam, postremò Venetias, conuehitur succus frigidus, siccus, adstringens, ab arborum fructibus prunorum æmulis expressus, interdum siccatus, nunc liquidus, saccharo aut melle conditus. Eius loco ex nostris ribes expressum coquimus cum saccharo in gelatiuam, aut syrupum non inefficaciter, ad refrigerandum, adstringendum, & uentriculum cæteraque uiscera feruoris intemperie dissoluta recreanda & confirmanda. Sitim mirè restinguit aqua sumptus, eam partim quæ ex uentriculo concalfacto orta est: tum uerò eam quæ ex cordis, omniumque partium intemperie sicca, calida,

342 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
orta est. Calorē febrilem mitigat, stomachum
in biliosas uomitiones effusum retinet, chole-
ræ morbo medetur, hæmorrhagiam sistit, car-
diacis succurrit, pestilente cœlo eflicax, indeq;
nata exanthemata sanat, & ebrietati resistit. At-
que hic est succus ribes, qui Mesueo simplex di-
citur. Compositus uerò accipit succi ribes de-
fæcati libras septem, sacchari albi quinque. Co-
quantur lento igne ad iustam crassitudinem.

*Rob de ribes
comp.*

Rob de berberis.

Succus baccarum oxyacanthæ eodem mo-
do seruatur, aut in eius penuria baccharum sic-
carum libræ duæ omphacij libris tribus triduo
macerantur, manibus fricantur, exprimuntur,
& expressum ad crassitudinem percoquitur.

Nos oxyacanthæ succo saccharo percoqui-
mus in syrupum, ad inflammationes & sitim
restituendam, bilis feruorem temperandum,
uomitiones & alui excretiones sistendas. In
quem usum syrupum de berberis compo-
situm in uomitu parat Mesueus. Plura alia sa-
parum genera nobis exoleuerunt, quæ prope-
modum ad omnem alui fluorem, & propè im-
modicam omnem uacuationem, & intempe-
riem calidam usurpabantur. Atque ex magno
succorum medicatorum Mesuei aceruo, his fe-
rè contentæ sunt officinæ: tum quòd ægrè hi
succu siccati seruentur: tum uerò quòd horum
penuriam promptè syrupis in hanc rem ido-
neis

*In uomitu
sang.*

neis refarciamus. Rob uerò nucum & mororum, quòd stomatica sint medicamenta, & ad acrium humorum in asperam arteriam aut fauces descensum faciant, in ecligmatibus suam tractationem expedient.

Decoctum sennæ.

℞ Sennæ orientalis folliculorum & foliorum,
unciam unam.

Zingiberis, drach. dimidiam.

Florum boraginis,

Violarum,

Rosarum,

Arantiorum, ana drach. unam.

Polypodij, drach. duas.

Passularum, unc. dimidiam,

Sebesten,

Pruna, ana num. sex.

Aquæ fontanæ feruentissimæ libra una in uas uitratum, in quo supradicta omnia insint, iniiciatur. Vas diligentissimè operculetur, & per decem horas macerari permittantur. Expresso ut lubet utitor.

Decocta quoq; medicatorum liquorum locum sustinent, eoq; nomine huc irreperunt ea quorum in officinis frequens est usus. Sennæ decoctū etsi Pharmacopœis uarietate accipit: eam tamen sæpe formā quam descripsimus, ex Insubrium Medicorum præscripto sequimur. Huius usus est in solidioribus medicamentis

344 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
diluendis, aut syrupis perfundendis. Efficacis-
simè cutis uicijs, fœdationibus, scabiei pruri-
gini, lepræ & pforæ subuenit. Pituitam falfam,
putrem, aduſtos humores & retorridam bilem
propellit. Ventriculū humorū mixta putredi-
ne grauatum ſubleuat, & lienis obſtructa reſi-
gnat. in Gallica ſcabie potentes habet effectus.
Solum aliquando ex Galli iure, aut ſero capri-
no ad uncias quatuor exhibetur. Exprefſo
decocto, quidam ad uſum mellis roſati colati
unc. quatuor addunt: quod pro morbi natura
ex prudentis Medici conſilio ritè imperari po-
teſt. Epithymum etiam quandoque adijcimus,
& thymum, medicamenti uires intendentes.

Decoctum commune.

℞ Paſſularum mundatarum,

Glycyrrhiſæ,

Iuiubarum,

Sebeſten,

Prunorum,

Adianti albi,

Hordei mundi,

Seminum aniſi,

Fœniculi, ana partes æquales.

Coquantur omnia in aqua ſufficienti.

Hoc decoctum frequens eſt diluendis me-
dicamentis, & decoctum commune dicitur.

Quod, quia ſemine fœniculi & aniſi temperiem
caliditate quadam ſuperat, his demptis, quibus
dam

dam decoctum commune paratur. Quibus ad-
ditis, decocti calidi nomen accipit: quo utimur
morbo. præsertim frigido, & cælo. Decocto
porro communi fructuum isto quidam utun-
tur, quod capit passularum, glycyrrhizæ, hor-
dei, seminum communium, sing. semunciam,
zizipha decem, pruna sex.

Decoctum frigidum.

℞ Passularum mundatarum,
Glycyrrhizæ,
Violarum,
Hordei,
Prunorum enucleatorum,
Seminum quatuor communium frigido-
rum, ana partes æquales.

Coquantur in sufficienti quantitate aquæ.

Hoc magis utimur in præcipitib. & acutis
uicijs & febribus, calido præsertim cælo; & af-
fectu, & quibusdam decocti recentis nomine
commendatur. Licet autem cuique pro uaria
affectus natura addere, quæ locum & morbum
propriè quodammodo oppugnent. In capitis
uicijs addimus decocto stœchada, sampsuchū,
betonicam, aut nucem myristicam. Quod si
pectus anhelum est, aut aliqua nos sputi pro-
curatio detinet, hyssopum, dactylos, tragacan-
thum & adiantum miscebimus. Ventriculi af-
fectus, cinnamomum, mastichen, menthâ, ab-
sinthium capiēt. Lienis obstructa cappares, ta-

346 ZVLAP. SERAP. ET SAPAE
marix & aspleniū iuuabunt. Iecori quoq; eupā-
torium & cichorium utrunq; succurrent. Renū
& uesicæ morbos radices quinq; ureticæ & se-
mina cōmunia termināt. Et uerò in horum de-
coctorum penuria, medicamēta ipsa aquis de-
stillatis sæpe propinamus, parti affectę, & mor-
bi naturæ remedium quàm fieri potest maxi-
mè proprium accommodantes. Quā in re hor-
dei decoctum festinationi præcipuè succurrit,

Decoctum aperitiuum.

℞ Radicum graminis,

Asparagi,

Fœniculi,

Apij,

Petroselini,

Cicerum rubrorum, ana partes æquales.

Radices elignentur, & medulla purgen-
tur, & omnia decoquantur in sufficienti quan-
titate aquæ, ad quartæ partis consumptionem.

Eo utimur cum melle rosato aut saccharo ad
leuandas iecoris, lienis & uiscerum obstructio-
nes. Renum & uesicæ affectibus succurrit, uri-
nam prouocando, flatus potenter dissipat, hu-
morum crassitudinem, pituitam & melancho-
liam incîdit, tenuat & apparat. Decoctum est
diureticum, & urinis hærentibus familiare.

Decoctum pectorale.

℞ Hyssopi ficci,

Adianti albi,

Ficum,

Ficum,
 Daſtylorum,
 Iuiubarum,
 Sebeſten,
 Paſſularum,
 Hordei mundi,
 Glycyrrhizæ rafæ, ana partes æquales.

Coquátur omnia in ſufficiēti quátitate aquę.

Officinis celebre in thoracis uicijs, anhela-
 toribus, ſputo promouendo, & diſtillationibus
 expectorandis. Quibuſdã eſt aliud decoctũ fa-
 miliare, quod capit aniſi, fœniculi, adianti, ana
 partes æquales, cinnamomi, maſtiches, ana
 drach.unam: coquátur omnia ad quartæ partis
 conſumptionem. Quod præterquam quod fau-
 cium & thoracis aſperitates lenit, robur quoq;
 uiſceribus addit, & uentriculi facultates exci-
 tat, flatusq; inteſtinorum abundè diſſipat.

Decoctum epithymi Meſ.

℞ Myrobalanorum Indarum,
 Stæchados,
 Epithymi,
 Folliculorum fennæ,
 Paſſularum purgatarum, ana unc. unam.
 Myrobalanorum cepularum,
 Turbith,
 Fumariæ, ana drach. quatuor.
 Polypodij, drach. ſex.
 Eupatorii drach. quinque,

Omnia

Omnia præter epithymum coquantur in feri lactis libris tribus ad duarum librarum consumptionem. Tunc additum epithymū, semel feruefiat. Colato & expresso appone ellebori nigri drach. unam, agarici drach. dimidiam, falsis Indi aureum unum. Nodulo ligata, & modicè trita in decocto confricentur & tribulentur, deinde utitor. Nō eram appositurus huius decocti formulā, nisi scirem Venetis medicis, præcipueq; Nicolao Massæ doctissimo & exercitatissimo uiro usu esse celebre. Egregiè enim atrabilem uacuat: cancro, elephantiasi, cæterisque affectibus melancholicis confert. Corporis ulcera & cutis fœditates oppugnat, easq; potissimum quæ ex lue Hispanica ortum habent, in quas non dubitatos habet effectus.

Decoctum enematum commune.

Fit ex quatuor emolliētibus, malua, bismalua, acantho & uiolaria, ex hisq; decoctum emolliens dicitur: ad aluum lubricandam, & intestina eluenda efficax. Vtimur etiam in flatibus uentris inferioris discutiendis decocto, quod paratur ex origano, calamētho, pulegio, chamæmelo, anethi cacuminibus, aniso, cumino, dauco, caruo, fœniculo, baccis lauri & rutæ femine. Decoctum carminatiuum, quod flatu dissipet, Pharmacopœis dicitur. Nec uerò necesse erat nos in his decoctis describendis operam nauare, cū sciam à quibuslibet Medicis pro

Decoctū carminatiuum.

pro re nata ex usu eadem aut meliora imperari, aut etiam descripta ex Mesueo, Alexadrino, Actuário à quouis desumi posse, nisi mihi mei officij ratio optimè cōstaret, probeq; conscius essem, me nō Scipioni & Lælio (inquit ille) sed Tarentinis & Cosentinis potius scribere.

DE ECLIGMATIS

A V T L O H O C.

SECTIO SEXTA.

Inctuum genera haud dubia confessione medicatis liquoribus adscribenda sunt. Humido enim plurimo constant, nec nisi eo eliquata assumi queunt. Ecligmatum uarie-

tate antiqui plurimum luxuriarūt: ex quorum suppellectile pauca quædam ac ferè nulla relicta sunt, omnia propè interciderunt. Antiquata enim celerrimè exanimantur, saporis gratiã offendunt, rancoremq; uirosū quædam contrahunt. Ideoq; quamuis hodie etiam quædam in officinis usui reponantur: ferè tamen omnia in rem præsentem condiuntur, ut iucundiora sint. Est autem medicamentum thoracicum, ad pulmonis noxiam præsidio efficax, & ad pituitæ in thoracem effluxum expectorandum idoneum. Cuius materia est ex genere dulcium
aut

aut acrium, interdum etiam amarorū: quæ plurimum deterget, & leui quadā cōstriictione lubricam sputi mobilitatem coercet, cogit, & ueluti rotundatā cōglobatamq; promouet, eruit & expellit. Qualia sunt glycyrrhizæ radix, succus ireos, penidia, catapotia bechica & hypoglottides, gummi Arabicum, tragacanthū, pulueres electuarij diaireos utriusq; & diatrachanti frigidi, saccharum candefactum, uiolatum rosatum, amygdalæ, nuclei pinei, quæ syrups thoracicis, adianti, glycyrrhizæ aut ziziphorū diluuntur, ut eliquata facilius lambātur, & supino situ in pulmones, arteriam, & animæ uias suctu quodam ducantur. Vnde antiquis arteriacæ compositiones & *εκλεκτά* appellationem sumpserunt, quæ barbaris eadem notationis expressione Elambitiua & Lohoc aut Lohot dicuntur. Coctura quidem quàm electuario solido uel liquido parciore, ut consistentia ipsa dilutior sit: præcipuè si pus crassum aut pituita lenta è pulmonibus extrahenda est. Quod quidem ualde Medico animaduertendum. In crassata enim, qualia ferè arteriæ affectibus cōuenit, pulmonum excrementa potius morantur quàm promouent. Sumuntur cochlearij & ligula, aut glycyrrhizæ radice modicè tusa, quæ medicamento intincta sua quoque substantia ad faciliorem hauſtum conducat, quo præcipuè tempore morbus ægrum affligit,

Lohoc

Lohoc sanum & expertum Mes.

℞ Cinnamomi,
Hisſopi ficci,
Glycyrrhizæ, ana unc. dimidiam.
Iuiubas,
Sebeſten, ana num. triginta.
Paſſularum mundatarum,
Caricarum,
Daſtylorum pinguium, ana unc. duas.
Fœnigræci, drach. quinque.
Adianti albi, manip. unum.
Seminum aniſi,
Fœniculi,
Lini,
Calaminthes,
Ireos, ana drach. quatuor.

Coquâtur omnia in libris quatuor aquæ,
ad librarum duarum conſumptionem. Cola-
tum & expreſſum coque cum libris duabus pe-
nidiorum ad mellis craſſitudinem. Tunc adde
minutiſſimè incifa & tuſa.

Pineorum nucleorum, drach. quinque.
Amygdalorum dulcium mundatarum,
Glycyrrhizæ,
Tragacanthi,
Gummi Arabici,
Amyli, ana drach. tres.
Ireos, drach. duas.

Miſceâtur omnia probè, celerrimeque agi-
tentur dum albeſcant. Illinctus

Illinctus iste nobis admodum familiaris est, atq; haud scio an id eque cōtingat alteri nemini. Vocis asperitatē, raucedinē à frigore obortā, tussimque antiquam à pituita crassa & uiscida pulmonem fatigantem sanat. Calore enim suo primum ferè ordinem attingente, materiam oppugnat & exiccat, crassosque humores incidit, tenuat & terget efficacissimè. Morbis calidioribus, naturis & cœlo suspectus: ideoq; nec temerè tussi cuilibet aut leuibus spiritus uicij præscribendus. In quo fœdissimè nostra tempestate peccatur, cū omnibus thoracis uicij linctus iste præmittitur. Agitatione crebra & longa albescit, ideoque gravior euadit: qua in re præparcè se gerunt Pharmacopœi, ut & maximè in compositione uariant. Quidam enim hyssopi, cinnamomi & glycyrrhizæ semina drachmam ponunt, alij semunciam. Alij loco penidiorum saccharo utuntur. Quidam adianti semunciam duntaxat pro manipulo usurpāt. Sunt qui passularū, caricarum & dactylorum, sing. unciam unam adscribunt. Alij etiam radicis ireos drach. quatuor apponunt. Idem ferè potest quod lohoc de scilla, imminutis paulū uiribus. Potētius incidit & deterget, quàm ecligma pini, licet eo aliquantulū calidius, grātius tamen & suauius, cōfirmatoq; iam morbo ualētius. Porro aliud est quod à Mesueo lohoc bonū & expertū dicitur, tussi humidæ cōferēs, eiusq; curationi in opere medico accōmodatū.

Lohoc

Lohoc è pino Mes.

℞ Nucleorum pineorum drach, triginta, alijs
uiginti.

Amygdalarum dulcium,

Auellanarum assatarum,

Tragacanthi,

Gummi Arabici,

Glycyrrhizæ,

Succi eiusdem,

Amyli,

Adianti albi,

Radiciſ ireos, ana drach. quatuor.

Carnis palmularum fuluarum, hoc est dacty-
lorum, drach. triginta quinque.

Amygdalarum amararum, drach. tres.

Mellis passulati,

Sacchari albi,

Butyri recentis, ana unc. quatuor.

Mellis optimi quod satis sit, ad omnia exci-
pienda.

Ecligmate isto utimur in sputo crasso & ui-
scido, & tussi antiqua. Anhelatoribus enim &
suspiciosiſ cōfert, & spiritus angustia leuat, quæ
ex pure & pituita pulmonibus infarcta, animæ
uiam præcludit. Senibus ideo familiare. Peri-
pneumoniam & pleuritidem iuuat, inclinante
præsertim febre. Calidum enim est, uimq; inci-
dendi & tenuandi habet efficacem, qua thoracis
pituita expulsionem habiles facit, pectorisq; ex-

2 creationes

creationes adiuuat. Ingratius est, & superiore imbecillius: etsi quibusdam contrà uideatur, qui lohoc sanum minus calidum existimant. Quare in faucium asperitate hūc linctum præmittere fas est. In quo ferè auersi sunt omnes qui medicinam faciunt. Variæ sunt ecliginatis è pino Serapioni, Rhasio & Auicennæ descriptiones. Sed & officinæ ipsæ inter se non minimum uariant. Hoc tamē usu est acceptissimum, & parciore copia in usum parari debet, quòd butyrum ipsum facilè rancescat, quo iure in totum quidam abdicant. Gratius & longè efficacius redditur decocto thoracico, aut ptisana, aut hordei aqua dilutum, aut hydromelite, aut etiam oxymelite condulcatum, si ulcus aut tussis non urgeat.

Lohoc è pulmone uulpis Mes.

℞ Pulmonis uulpis præparati,

Succi glycyrrhizæ,

Adianti albi,

Seminis fœniculi,

Anisi, ana partes æquales.

Saccharo sufficienti dissoluto excipiantur.

Sumptum ex Mesueo in Phthisi. Variat apud pharmacopœos. Quidam enim anisa & adiantum omittunt, alij diuersas habent descriptiones. Auicennas cum succo glycyrrhizæ & succo adianti cum saccharo parat. Nobis hodie melle paratur: etsi cum saccharo iucundius foret

Cap. De ule.
pul.

ex

ex autorū præscripto. Mesueus cum syrupo aut succo myrtino ualētius roborare scribit. Quod sequuti quidā, ne Mesueum deferere uideātur, cum saccharo & syrupo myrtino condiunt, alterutrius usu non necessario. Alij saccharum in bipinellæ decocto soluunt. Hodie huius loco puluere pulmonis uulpis cum saccharo rosato cōtenti sumus. Valet ad cōsumptos, tabidos, & ulcera pulmonis, quibus uulpis pulmo ab autoribus uirgula quadā diuina adhibetur. Hūc re *Pul. uulpis*
centē ex uulpe iuvene uenatu capta, sanguine, *preparatio.*
uenis & arterijs purgamus, uino albo odorato tepido sæpius abluimus, clibano siccamus, excicatū puluere absinthij inuolutū reponim⁹. Alij aqua ardente ablutū sacchari puluere excipiūt.

Lohoc è scilla Mes.

℞ Succi scillæ,

Mellis despumati, ana partes æquales. (tiā.

Coquātur secūdū artē ad ecligmatis cōsistē-

Vsu frequens ad incidendā, tenuandam, & expulsiōni apparādā crassā materiam, quæ thoracis cauo cōtinetur. Veterem tussim cum suspirio sanat. Suppuratis, asthmaticis, difficulter spirantibus, in magna puris & lentæ pituitæ copia spirituum uias opprimēte, succurrit, prompteq; huiusmodi obstructa liberat. Senibus perpetuò huiusmodi morbis cōsistētis ualde necessarium. Sumptū uidetur ex Dioscoride, qui succum scillæ cum melle ueteri tussi & suspiriosio

fuspiriosis trium obolûm pōdere exhibet. Quā in rem scillæ apparatus coctura uarium facit, ut postea in pastillis scillinis scribimus. Quidam scillæ crudę laminas ex uino resectas, puriores, plenas & nitidas in pila lapidea pistillo ligneo cōtundunt, mucillaginem expressam cum melle in hunc usum coquunt ad crassitudinem.

*Lib 7. Comp.
ph. part.*

Galenus quoque scillæ crudæ succum expressum cum mellis Attici pari mensura prunis incoquit, mystri pondere exhibet ex Asclepiadis & Antonij Musæ autoritate, quem linctum A-

*Lib. 5. Meth.
cap. 6.*

ctuarius etiam usurpauit. Alij maza inuolutam, & clibano coctam, pistillo ligneo tundunt & exprimunt. Interaneis enim crudam nocentissimam scribit Diosc. Affine etiam est medicamentum quod parat Gal. ex scilla integra tusa & læuigata cum melle, in libello Epileptici pueri. Viribus tamē inferius esse scribit ei quod ex scillæ succo conficitur. Pueris exhibet cochlearij parui mensuram, & adultis cochlearium magnum permittit. Huius ecligmatis me-

*In tussi hu-
mida.*

minit iterum Mesueus in opere medico, & Auicennas lib. 5. & Serapio lib. 7. Sed hi omnes

Cap. 40. lib.

3. Fen 10.

tract. 1.

melle despumato usi sunt. Auicennas quoque in Asthmate succum scillæ cum mellis æquali portione, despumatum ad crassitudinem percoquit, & mystri unius mensura à cibo, & ante eum exhibet, Galeni medicamentum & linctum exprimens, nō sine uulgatorum co-

dicum insigni menda,

Lohoc

Lohocè papauere Mes.

- ℞ Papaueris albi drach. quinque & uiginti.
Amygdalarum dulcium mundatarum,
Nucleorum pineorum,
Gummi Arabici,
Tragacanthi,
Succi glycyrrhizæ, ana drach. decem.
Amyli,
Seminum portulacæ,
Lactucæ,
Cydoniorum, ana drach. quatuor.
Croci, drach. unam.
Penidiorum alborum unc. quatuor.
Omnia concisa & contusa, syrupo de papauere excipiantur. cuius hæc esto formula:
℞ Caput papaueris albi & nigri recentium,
ana uncias sex.
Seminis lactucæ,
Florum uiolarum, ana unc. unā & dimidiam.
Coquatur in aquæ lib. octo, dū capita papauerū tabescāt. Expressum & colatū cū sacchari lib. quatuor, aut sacchari & penidiorum partibus æqualib. percoque ad syrupi crassitudinē.
Efficax diapapauer in destillationibus tenuibus, quæ acrem, falsam, tenuem & liquidam materiam in thoracem demittunt, fauces asperant, insomniam & febrem pariunt. Tenu enim sputum tusses eludens incrassat, ad expulsionem promouet, recentes rheumatismos sistit,
- z 3

sistit, & spiritalium partiū aspredines lenit, somnum etiam leuato continenti tussiendo labore, tum etiam ui sua refrigerante: tum uerò prohibita calidiorum humorum uaporatione conciliat, per horam à cœna sumptum. Confert etiā febribus ardentibus, thoracis & laterum doloribus. Materiam ex capite eliquatione quadam illabentem facillè sistit & supprimit à cibo sumptum. Ieiunis ad prædictos affectus innocentius semenciæ pondere, lambendo sumptum: non tamen crebrò, ne uentriculum lædat, præfertim frigidum, humidū, his qualitatibus primum ordinem attingens. Nicolai Alexandrini diapapauer duplex ad asthmaticos & peripneumonicos, non usurpât officinæ: quorū alterum Præpositus imminutis pōderibus est sequutus. Est & duplex Mesueo diapapauer, in tussi ex destillatione: quorum alterum Nicolai cōpositioni ualde est affine. Auicennas etiam libro 5. Diapapauer habet ab hoc lōgè diuersum, quo ad sanguinem uomitione effusum, & pectoris dolorem utitur, uocatque lohoc de papauere. Est & ecligma Alexandrini papauerinum ex capitibus papauerū, croco & glycyrrhiza somniferum, tussientibus & phreniticis salubre, in linctibus & ecligmatis descriptum. In hoc illictu conficiendo syrupum de papauere officinis usurpatum sumimus: quanquam mallemeum qui in hunc usum propriè & enixè Mesueo descriptus est assuini.

Diacodion

Diacodion Mes.

Capita papaueris decē magnitudine medio-
cri, & humidorū ac siccorū media, in aquæ plu-
uiæ sextario uno macera biduò. Si autē sint sic-
ciora, diutius: si humidiora, horis uigintiqua-
tuor. Deinde coque ad ipforū dissolutionē, seu
ad duarū aque partium cōsumptionem: cola, &
cū sapæ dimidio prunis percoque, si catharrus
tenuis in asperā arteriam, pulmones & thoracē
impetum minatur & insomniā, Tunc enim mel,
quia sua acri substātia tenuat materias, noxium
est. Cū uerò materia largior in pulmone uel
thorace collecta tergenda est & tenuāda, & ha-
bilis ad expuitionem reddenda, mel miscendū
quod prædicta præstat, prætereaq; somnū cōci-
liat. Si ambo scopi concurrāt, mel & sapa miscē-
da. Datur aut drach. una, plus minus, si affectus
postulat. Ore retinetur, & quātum eius est sali-
ua solutū, cum ea paulatim deglutitur. Si autē
per id naturæ uis impetū sistere, & sanguinis re-
iectionem à uisceribus thoracis, cuiq; huius li-
bræ miscebis acaciæ rubræ, hypocistidos, myr-
rhæ, croci, balaustiorum, ana drach. unam. ra-
mich drach. quatuor, utere. Sunt qui Diacodiō
simplex loco mellis coquunt cum penidijs, alij
cū saccharo. Vbi autē affectus magnoperē cali-
dus est ac mordax, fit ex capitib. papaueris nigri
ad quinquaginta: interdū ex albo simul & nigro,
addēdo tūc loco mellis penidiā aut saccharum.

*Diacodion**Gal.*

Hunc pene in modum Mesueus diacodion
 ex Galeno expressit, quod hunc in modum
 describit libro 7. Comp. phar. part. post uariam
 multorum auctorum de eodem medicamento
 sententiam. Capita papaueris decem medio-
 cria in aquæ sextarium unum iniiciuntur, præ-
 macerantur uno die, si humidiora & molliora
 fuerint: si uerò duriora & sicciora etiam diu-
 tius. Cæteris autem præstant nondum indura-
 ta. Molliora quoque abijcienda sunt. Sicciora nã-
 que exiguum succum habent: humidiora uerò
 multum quidem, sed crudum, aqueum & debi-
 lem. Quo nomine ex humidis & palustribus
 locis accepta suspecta sunt. At uerò numerus
 papauerum quem dixi indi oportere iuxta pro-
 portionem aquæ, de mediocribus intelligen-
 dus uenit. Quædam nanque sunt moderatis
 maiora, quædam minora, quædam etiam me-
 dia, qualia plerunque esse assolent. Ex his præ-
 dictum numerum ad sextarium conijce. Co-
 quendi terminus esto, non ut tertia, aut quar-
 ta, aut aliqua alia pars aquæ restet: uerum ubi
 primum in totum flaccida facta fuerint: quip-
 pe cum eorum succum uelimus exprimere,
 quod abundè cōtinget ijs flaccidis factis. Huio
 succo mellis aquæ dimidium adijciendum cen-
 seo, & igne lento sine fumo coquendum ad mel-
 lis Attici consistentiam. Aquam pluuiam qui-
 dam deligunt, quòd à putredine sese egregiè
 uindictet. Cuius inopia abundè sufficiet fonta-
 na,

na, pura, & omnis permixtionis experts. Vitanda uerò quæ per tubulos plumbeos effluit. Plumbi enim fæces & uicia in ea resident. Vnde etiam qui eiusmodi sedimentum combibunt, dysenterici euadunt. Vfus eius est in destillationibus tenuibus è capite in asperam arteriam, ex perpetua tussi insomniam parientibus. Quibus etiam medicamenta ex opio sæpe coacti damus. In talibus consueui medicamenti confectionem ex sapa parare. Tuncque sufficiens erit coctura, ubi capita papaueris ad aquæ dimidium fuerint decocta. Quin & ex passo aut Therëo Cretico melius quàm ex melle coquitur, ubi fluxus ualde tenuis extiterit. Mel enim attenuante sua facultate fluxiones auget. Sed & inter coquendum glycyrrhizæ radix admiscenda est, aut eius succus ex Creta delatus. Quòd si magna humoris copia ex capite circa pulmones cõstiterit, cõfectio ex melle melior est. Quemadmodum enim somno opus habentibus ea quæ ex sapa constat, sic reiectione per sputum indigentibus, ea quæ ex melle fit accommodatior existit. Ad id igitur quod magis urget, animum intendens, ubi in somnum uertitur æger, aut quod ex melle constat, aut quod sine melle apparatus est medicamentum dabis: aliquando etiam utrumque permiscebis, ad id quod urget in miscendo intentus, ut scias cuiusnam maior imponenda sit copia. Huius modus est mediocris, duorum

cochleariū iustæ magnitudinis pondus. Quod augeri poterit, habita ratione magnitudinis, corporis, ætatis, temporis & regionis. In his enim omnibus frigidiorib. minimū dabis, calidioribus uerò amplius. Quinetiam pro fluxionis qualitate & quantitate medicamenti modus mutandus. Atq; hoc est Galeni diacodion, quod eleganter Mesueus mutuatus est: quo utimur in tenuibus & acribus rheumatismis, pulmones, & asperam arteriam fluxione tentatibus & continenti tussi peruigilium excitantibus. Nobilissimum inter arteriacas compositiones medicamentum, & ex linctuum genere magnoperè ab antiquis celebratum. In cuius compositione malleum Paulum sequi, qui triplex diacodion parat. Vnum nanq; ex sapa cōficitur. Papauerum capitibus cum uncia una glycyrrhizæ in sapæ sextario maceratis per diē unum: deinde incoctus, dum tabescat. Vbi meodiocrem spissitudinem nactum est, medicamentum ab igne remouetur. Cuius usus erit in febribus, ubi sopire opus fuerit, cum tenuis defluxio in thoracem deferitur. Alterum ex melle sic fiat. Capita papauerum (ut dictum est) cum glycyrrhizæ uncia, in aquæ cœlestis aut fontanæ sextario dum intabescant excoquuntur. Expresso mellis semisextarius decocto iniicitur, ad spissitudinem percoquitur. Cuius usus erit, in quibus præterquàm quòd dolorē lenire, & somnum conciliare oportet, purgatione etiam

*Diacodiū ex
sapa Pauli*

*Diacodiū ex
melle Pauli.*

etiam opus est, & absterfione eorū quæ in pe-
 ctore & pulmonibus, renibusque inhereſcunt.
 Cōpoſiti uerò diacodij hæc eſt Paulo formula. *Diacodium*
 Aquæ in qua papauerū capita decocta ſint ad *comp. Pauli*
 prædictam commodationem, ſextarius. uini
 dulcis hæminæ duæ. mellis pondo. croci, hy-
 pociftidos ſucci, ſing. drach. quatuor, coquan-
 tur ad ſpiſſitudinē. Officinæ noſtræ Meſueum
 ſequuntur, hocq; medicamentū uſitato barba-
 rorum nomine Confectionē de iacur uocāt, & *Confectio de*
 cum ſaccharo potius quàm cum melle parant. *iacur.*
 Galenus ex Damocratis opinione, ſimpliciſſi-
 mo maxime utebatur, nec aliquid addebat. Cri-
 to, ut ualentius eſſiceret medicamētum, croci,
 myrrhæ, ſucci hypociftidos, acaciæ, ſing. drach.
 duodecim immittebat, & thuris drach. ſex. He-
 ras, myrrhæ, croci, hypociftidos ſucci, acaciæ,
 ſing. drachmam unam: quem imitatus uide-
 tur Meſueus, ac præterea balauſtium & tro-
 chiſcos ramich miſcuiffe. Atque eo modo com-
 poſitum ad cruenta ſputa, & ſanguinem uo-
 mitione effuſum ualde eſt efficax, & ad februm
 ardoreſ mitigādos. Quibus affectibus ſimplex
 etiam adhibetur: & præterea ſitim inexhauſtā,
 & æſtuentes corporis affectus, aut inflam-
 mationes extinguit. Oris uentriculi ardorem, in-
 deq; natam ſyncopen ſedat, peruigilio ſuccur-
 rit, ſudatoribus ex acrium & tenuium humorū
 natura, ideoq; in animi præcipites defectiones
 pronis confert. Vertigines ex calidiorū uapo-
 rum

rum sublatione malè affecto ore uentriculi enatas, delet. Visceribus æstuantibus salubre, faucium rheumatismis, thoracis collectionibus, & tonsillarum defluxionibus gargarizatu accommodatum. Oculos lippitudine acritentatos iuuat. Renum & iliorum intemperiei calidæ medetur, difficilem urinam & substillum ex acrimonia lotium procurat, eiusq; profuuium impendiò profusum sistit, dysenterię biliosæ & cholericis utile. Magna tamen in modo adhibenda est cautio. Calidioribus nanque affectibus, etsi præsentissimum est remedium, imbecillis tamen, & quibus thorax totus minimè est repurgatus, præceps minatur exitium. Quare ubi suspectus fuerit huius usus, parua copia exhibitum, & cæteris admixtum, tutum faciet remedium. Quæ omnia, amplioresq; huius medicamenti uires Philagrius abundè est exequutus. Nic. Alexandrinus duplicem habet diacodij descriptionem: quarum altera à Præposito usurpata, magnâ habet in cœliacis affectib. dysentericis, sanguinis reiectionibus, & febrium incendijs efficacitatem, eaq; quibusdâ usu solennis est: altera uerò planè exoleuit. Actuarij potio è capitibus papaueris, capita papaueris centū capit, glycyrrhizæ pōdo, & sapæ lib. centum. Vtitur in peruigilijs, fluxionibus è capite tenuibus, biliosis & acribus secessibus, cholera laboratibus, & intemperie calida. Plinius quoq; postuariū autorū assensum, diacodij

*Act. dia-
codion.*

*Lib. 20.
cap. 19.*

dij cōfectionem adscripsit. Fit (inquit) papaueris syluestris capitibus CXX. in aquæ cœlestis sextarijs tribus biduò maceratis, in eademque discoctis: deinde siccatis, iterumq; cū melle decoctis ad dimidias partes, uapore tenui. Addere postea drach. senas croci, hypocistidos, thuris, acacię & pafsi. Cretici sextariū. Cuius etiam meminit Dioscorides lib. 4. Auicennas ca ^{Cap. 65.} pita papaueris uiridia integra ad dissolutionē ^{Lib. 3. Fen 3.} in aqua coquit: deinde addito saccharo, spissitu ^{tract. 3. cap. 3.} dinem adhibet. Cuius uires addito cortice papaueris nigri, aut hyoscyami semine: interdum etiam opio, intendit. Quin & quibusdam papauerum decoctum ex saccharo paratum in electuarium solidum, tabellarū forma usui esse mini. Atq; adeò hac ostentatione simplex quidem & antiqua illa salubritas papauere & melle cōstabat. Diacodij uerò uires & usum fusius ^{Cap. 134.} explicat Oribasius lib. De loc. affect. cur. & lib. ^{Cap. 18 & 19.} ad Iulianum 5. Aetius lib. 5. & Alexander Tral. ^{Cap. 133.} lianus libri quinti, capite quarto.

Diamoron Nic.

℞ Succi mororum hortensium,
Mellis optimi despumati, ana lib. dimidiam.
Succi mororum rubi & batinorum lib. unā.
Sapæ, unc. tres.
Coquantur omnia in uase stagnato ad lentū ignem, donec marmori affusum adhæreat, & digito tactum parū sequatur, mox in sese resiliat.
Stoma-

Stomaticæ quoq; cōfectiōnes, quōd arteriā-
 cis usu sint proximę, huc accensendæ sunt, qui-
 bus in oris phlegmonis gargarizatu utimur. In-
 ter quas nobilitatū est autorū celebritate dia-
 morū, quo ad fauciū ardores, serpentia oris ul-
 cera, gulę, columellæ & tonsillarū inflammatio-
 nes, anginęq; rudimēta utimur. In magna uerò
 huius medicamēti uarietate, Nicolai diamorū
 usum officinis nostris obtinuit, quōd simplicis-
 mo ualde affine sit. Galeni tamē diamorū quod
 tēperatura est medium, plurimisq; innoxium, ut-
 pote ad uarios fluxionū casus magis accōmo-
 datum, lubēter accerserē, quod sit ex succi mor-
 rorum lib. quinq; coctis per se ad sordium cōsi-
 stentiā: deinde addita mellis lib. una, coquito i-
 terum ad mellis crassitudinem. Phlegmonarū
 principijs salubre: cuius uires augētur, additis
 repellentibus & astringētibus: qualia sunt alu-
 men, omphacium, rhois culinarij succus, rosæ,
 balauſtia, malicorium, cytinus, gallæ immatu-
 ræ, hypocistidos aut lentisuci succus. Consisten-
 te uerò morbo concoquentia & digerentia cō-
 ueniunt, tuncq; toti cōpositioni croci & myr-
 rhæ, singulorum sesquidrachmam miscet. Hæc
 enim priuatim cōcoctoriam inflammationum
 uim habent. Crocus quidem leuicula adstri-
 ctione myrrhæ, quæ tenuium est magis partiū,
 ualentiusq; & digerit & calfacit, ad partium af-
 fectarum penetralia aditum muniens. Adden-
 da uerò sunt in fine coctionis, cū medicamen-
 tum

Diamorum
Gal.

tum ab igne auferendū est, agitādaq; dum pulchre omnia coeant. Aromatica namq; largiore coctura promptè examinantur. In senescentis autē morbi remissione, & declināte phlegmoneum sæuitia, ualde digerentia adhibere oportet: ut sulphur ignem non expertum, nitrum, eiusque spumam, atque etiam sapam cui incoctum sit origanū, pulegium, thymus, satureia, hyssopum, nepeta & mentha odorata. Glycyrrhizæ succum ad uncias uiginti semper incoquendo medicamento miscet Galenus, ut austeritatem lenitudine sua cōdulcet: quo nomine ceteris omnibus stomaticis admiscetur. Pro uario igitur morborū euentu & tempore medicamentorum horum compositio uariat, neq; æquū est uniusmodi confectiōē omnibus posse accōmodari. Sunt tamen qui Galeni diamorū istud constanter parari uelint: quod quia *Gal. diamorū aliud.* mediam quodammodo habet temperiem, mediocrium phlegmonarū initijs & maiorū statui conuenit. Capit mellis lib. unam. succi mororū rubi, aut batinorū hæminas quinq; croci, myrrhæ, sing. sesquidrachmam (Alex. drach. unam) omphacij drachmā, uini austeri hæminas quinque. Si omphacij succus defijt, rhois succū adhibe. Sic autem conficito: Succus per se coquatur ad sordium spissitudinem, tum mel adiendum: cumq; lebetem ab igne sublaturus eris, omnia arida immisceto, probeque agitato, dum omnia coeant. Paulus triplex diamorum recenset

recenset lib. 7. simplex quidē duplex & unum compositum isti nō multū dissimile. Trallianus diamorō facit ex heminis quinque succi mororum, croci myrrhæ troglodyticæ, aluminis, omphacij, sing. script. sex, mellis sextarijs quinque. Succus mororū parūper decoctus refrigerari, paulumque incrassari permittitur: postea adiecto melle, iterū ad tertias decoquitur. Mesueus simplex diamorū facit ex mororū hortensium & batinorū succi, sing. sesquilibra, sapæ & mellis cuiusque lib. una. Igni lento ad mellis spissitudinem decoquit. Impendēte uerō necessitate & urgente magnarū inflammationū discriminate, aluminis, myrrhæ, croci, omphacij pares portiones addit. Nic. quoque Alexandrinus triplex diamoron parat: quorū unum Galeni medicamentum simplex satis exprimit: alterū uerō cōposito simile, nisi quod uulgato satis ei uicio, zingiber pro myrrha & mellis cochleariū unū pro cotyla ponit. Tertium ex Asclepiade adscribit. Sed & Plinij autoritas ad medicamenti huius ostentationem accedat oportet. Fit (inquit) ex mori pomo pachrestos stomatice, eadem arteriace appellata, hoc modo. Sextarij tres succi ē pomo leui uapore ad crassitudinem mellis rediguntur. Post additur omphacij aridi pondus X. duorum, aut myrrhæ X. unius, croci X. unius. Hæc simul trita, miscentur decocto. Neque est aliud oris, arteriæ, uuæ, stomachi iucundius remedium. Fit & alio modo.

Succi

Sect. 9.

Lib. 23. cap. 7.

Succi sextarij duo, mellis Attici sextarius, decoquuntur, ut suprà diximus. Diamori compositionem, uarietatem & uires habes fufius apud Oribafium, lib. 3. Synopfeos. Aetium lib. 8. cap. 45. Trallianum lib. 4. cap. 1. Actuarium lib. 5. meth. capite 7. Et Gal. lib. 6. comp. phar. part. Et Syluium lib. 4. meth. Meminit etiam medicamento quod ex moris est ad gargarismum, Celsus in Angina. Eo utimur in oris colutionib. & gargarizatu cum aqua plantaginis, hordei aut rosarum. Parandum autem medicamentum ex moris rubi, ut uult Galenus. Mora enim quæ in his nascuntur, uel efficacior est stomaticen præbuerint, quàm fatiua morus.

*Et libro 4.
de loc. aff.
cur. cap. 37.*

Cap. 4. lib. 4.

*Pl. cap. 13. lib.
24.*

Diacaryon, aut Dianucum Mes.

Succi ex corticibus nucum uiridiū diebus canicularibus extracti, libræ quatuor semel feruefiunt, & mellis duabus libris postea additis coquuntur ad mellis crassitudinem. Quod medicamentum pueris, mulieribus & naturis humidis magnopere est accommodatum. Phlegmonarum initijs adstringentiū aliquid miscendum est, ut rosa, balauftium. In statu crocus & myrrha, in declinatione nitrum, sal ammoniacus, & similia.

Diacaryon, hoc est Dianucum, Galeni inueto celebratum, stomaticum admodum efficax ad oris phlegmonas, & synanchas, destillationes tenues in fauces, & præfocantes. Sucus enim putaminū nucum uiridiū tenuitate

A

essentiæ

essentiæ phlegmonas optimè peruadit, & adstringendi robore immisso laborantes partes confirmat, nouumq; affluxum præcauet. Cortices igitur nucum uirentium ultima æstate uigentium, triti in pila succum reddunt, qui per linteum colatus ad hæminas quinq; , si liquidior fuerit, priùs ad sordium crassitiem decoquitur: deinde addita mellis hæmina unâ despumâdo ad iustam spissitudinem perducitur. In quo Diamori temperatio constat: estq; medium medicamentum quod intendi pro morbi tempore & natura alijs additis potest, non secus ac in præscripto medicamento diximus. Hoc enim modo temperauit Galenus, ut simplici descripto in delicata corporum mollitudine uteretur ad mediocrium phlegmonarum initia. Suaue nanque est, & probè delicias faciens. Quòd si morbus magnitudine & præcipiti suo uitio in discrimen raperet, astringentium aliquid admiscebat ad propulsandos fluxionum impetus. Vigente morbo, & prope modum consistente, myrrham & crocum immittebat, coctionem procurans. In remissione uerò acria quædam ad digerendas & discutendas quæ ex phlegmone reliquæ fuerant collectiones, apponebantur. Quæ omnia expressit Mesueus. Hoc igitur Galeni Dianucum instituendum est, cùm sit facultate medium, liceatque quouis tempore quæ accommodata fuerint admiscere. Quod etiam describit Tral-
lianus

lianus, obseruata probè in quibuslibet morbi temporibus medicamēti natura. Paulus etiam *Lib. 7. ca. 14.* Diacaryon duplex efficit: simplex unum, Galeni medicamentum exprimens: compositum alterum, uarijs morbi temporibus accommodatum. Aëtio Diacaryon Galeni describitur, ex succi nucum uiridiū expressi & colati cetylīs quinq; , mellis cotyla una, glycyrrhizæ drach. uiginti. Succus cū glycyrrhiza ad mellis crassitudinem coquitur, colo traiecitur, rursusque adiecto melle ad idoneam spissitudinem percoquitur. Alexandrinus istam Galeni ex Aëtio *Sect. 2.* confectionem per omnia est secutus: additque aliud Diacaryon cōpositum, addito zingibere, gallis & croco. Meminit huius medicamenti fusissimè Galenus in lib. comp. phar. par. Et *Lib. 6. cap. 73.* Orbasius lib. 4. de loc. aff. cur. Efficacius uerò est cæteris omnibus stomaticis illitionibus, non tamen æquè stomacho gratum. Plures sunt alia stomaticæ confectiones Galeno descriptæ, & ueterib. medicis usurpatæ: quales sunt Diabesasa, Diarhæon ex punicorum succo, Diagleuceos ex musto, Diachradon ex pyris syluestribus, Diamelon ex cydonijs. Sed istis tantum officinæ nostræ contentæ fuerunt, ideoq; earum explicandarum natura longiùs prouecta est: ut hæ nobis in omnibus faucium exfluxione tentationibus, ad temporum morbi uarietatem amplificatis aut remissis per medicamenta uiribus, sufficerent.

Lohoc de caulibus Gordonij.

℞ Succi caulium libram unam, cui bulliendo
despumatae adde

Croci drach. duas.

Mellis,

Sacchari, ana selibram.

Fiat Lohoc secundum artem, & utere lam-
bendo.

Vsus est ad mediocres in thoracen destilla-
tiones, tussim infantum humidā, & uocis rau-
cedinem. Gordonio attribuitur, & quibusdam
Lohoc pectorale dicitur, alijs Electuarium pe-
ctorale: quamuis sub electuarij pectoralis no-
mine plures cōpositiones ueniant. Similis est
illinctus Mesuei, ex succi caulium libris quin-
coctis & expumatis, dum tres libræ desideren-
tur: deinde cum sapæ & mellis singulorū libra,
ad iustam crassitudinem coctis. Electuarium
de caulibus in asthinate & uoce uitiata parat
Auicenna. Quæ omnia maiorum doctrinā re-
ferunt. Dioscorides nanq; brassicæ folia man-
sa, deuorato succo retusam uocem instaurare
scribit. Antonius Musa, brassicæ succum cum
melle coctum delingendum, aut brassicæ uiri-
dis cauliculos depuratos mandendos exhibe-
bat ad uocem interceptam.

Lohoc de allijs Mes.

℞ Alliorum purgatorum libram dimidiam.

Coquantur probè in decocto cicerum &
hyssopi

*In tussi hu-
mida.*

*Cap. 2. lib. 3.
sen x. tract. 2.*

Lib. 2. c. 146.

*Lib. 7. comp.
ph. part.*

hyssopi siccae. Horum tritorum & cretorū medullam, cum mellis & butyri recentis sing. selibra, percoque igni lento ad ecligmatis consistentiam.

Valet ad thoracis intemperiem frigidam, ex materiæ pituitosæ & frigide influxu contractâ. tussim humidam & diuturnam sanat, excretaiones pectoris adiuuat, concocta demum materia & partibus cōfirmatis. Sumptum ex Mesueo in tussi humida. Similis est Linctus de alijis Auicennæ, nisi quod pares omnium portiones facit, & allia cū butyro decocta ad dissolutionem terit & cernit, eorumque medullam cum melle despumato decoquit. Lib. 5.

Lohoc de farfara.

Capit radicum farfaræ selibram, in aqua cōmuni decoctam, deinde pistillo ligneo in pila lapidea probè tritam. cui adde Nucleorū pineorū purgatorū sesquūciam. Passularum mundatarum unc. duas. Cum sacchari libra una in præcedente decocto dissoluta, percoquatur in ecligmatis spissitudine. Quo penè percocto, quidam trita ista admiscent:

Croci,

Caryophyllorum,

Cinnamomi,

Maceros, ana script. unum.

Succi glycyrrhizæ script. quatuor.

A 3

Misce

Misce omnia, fiat Lohoc secundum artem.

Officinis tritum est ad raucedines, tusses ueteres, & thoracis collectiones. Quibus proficit Bechium. Tusilago dicta sumpto à remedio nomine, quæ uulgo farfara & ungula caballina dicitur. Huius enim folia & radix orthopnoicis, suspiriosis, anhelatoribus & sicca tussi conflictatis medentur. Quinetiam huius aridæ cū radice fumus per harundinē haustus & deuoratus, ueterem sedare tussim dicitur, si in singulos haustus passum degustetur. Thoracis collectiones inueteratas rumpere creditur. Testes Dioscorides, Galenus, Plinius.

Lohoc ad asthma Mes.

℞ Scillæ assatæ drach. quatuor.

Radicis ireos drach. duas.

Hyssopi,

Præsiij, ana drach. unam.

Myrrhæ,

Croci, ana drach. dimidiam.

Melle excipe, & fiat Lohoc ex artis præcepto.

Quibusdam paratur ad asthma & tussim ueterem, ad quæ est efficacissimum, sed tamen ingratisimum. Anaris enim & acribus penè omnibus constat: quo nomine humores crassos potenter tenuat & dissecat, multumq; calet, sumptum ex Serapione. eidemq; alterum ferè similem linctum in asthma tribuit Mesueus, nisi quod in scillæ pondere uariat: ubi aliud

Id habet Lohoc ad asthma, isto non minus cōpositum. Scillam porrò affatam in tussi uetere, suspiriosis, in delinctu ex melle sumptam adhibet Diosc. Atque ista ferè sunt linctuum genera, quæ ex proluxa ueterum largitate incorrupta ad nos peruenerunt. Reliqua enim magna ex parte interciderunt, tum quia in rem presentem ecligmata ipsa, ex horum uaria mixtione, aut medicamentorum ad id accōmodatorum recenti mixtura conficimus: tū uerò, quòd antiquata ingratinudinē, & uirium defectū acquirunt. Cætera quæ ad arteriacas confectiones usurpantur, quia electuaria solidorū formam habent ad Antidotos relata, non est cur hîc retractentur, qualia sunt Diatragacanthū, Diapenidiō, Diaireos, Penidia, & manus Christi. Cæterò, utimur sæpius farina seminis lini, torrefacta cum melle, ad puerorū tussim: quod Lohoc ad tussim siccam, Auicennæ lib. 5. dicitur. Idem præstat eadem seminis lini farina, sine ustulatione melli admixta.

Lib. 2. 447.
202.

Saponea.

℞ Sacchari clarificati, & aqua dissoluti, lib. unam.

Aquæ rosaceæ,

Amyli, ana unc. quatuor.

Coquantur omnia simul ad aquę consumptionem, ad iustam mellis spissitudinem: tum

A 4 que

376   CONDITA ET CONSERVÆ
que probè percocto addunt quidam zingibe-
ris triti drach. duas.

Inter thoracica medicamēta & illinētus ac-
cenferi debet saponea, Italis Medicis usu fre-
quens in promouendo sputo, lenienda tussi, &
expectoranda thoracis materia. Quidā diutiùs
& duriùs percocto saccharo uelut electuario
solido utuntur, & tessellas albas formant sapo-
ni sinegmatico simillimas. Alij saponēam con-
ficiunt ex amygdalarum depellatarum uncijis
duabus, & sacchari libra una. Amygdalæ tritæ
& cretę cum saccharo dissoluto percoquantur
ad linētus crassitudinem: cumque spissari cœ-
perit, amyllum purissimum & recentissimum
admiscent. Quòd si liberalius percoctum
crassius effeceris, poterit in tale
olas efformari.

DE CONDITIS

SECTIO SEPTIMA.

Condituræ ars planè ad delicias
inuenta, à Medicis non aliena,
magnum ægrotis momentum
affert, dum eo inuento medica-
menta alioqui per se satis fasti-
dita, ita cōdulcantur, ut stomacho & palato gra-
ta sint, aut etiam in plures annos integra & ue-
lut recentia durent. Sic hodie condiuntur stir-
pium

pium flores, fructus, semina & radices, dū melle, aut saccharo, aut etiam utroque ita percoquantur, ut gustum non refugiant. Conditi nomen ut parum ex uetere disciplina desciuit, ita hodie est multiplex. Condita antiqui parabant ex aromatis, aut medicamentis uino & melle incoctis: quale est conditum calculos frangens Pauli, & conditum Oribasij ad calculum in uelifica conterendum, & conditum aliud piperatum. Hodie flores saccharati, quod ita diutius conseruentur, Conseruæ dicti, in condita ueniunt. In quibus semina & radices saccharo incrustatæ accensentur, quæ sacchara quibusdā, propriè tamē Bellaria & Tragemata dicuntur. Et certè hunc condiendorum florum apparatus ex maiorū fertilitate translatus, iucundiorē longè palato fecimus, repræsentatæ ueluti recenti naturæ industria, nihil dum deperditis uiribus, quàm si succum facile euanescentem in longum usum saccharo aspersum reponeremus. Quod recentioribus Græcis factitatum, Iosacchar Actuarij apertè testatur. Quæ etiam disciplina hodie quoq; à nobis ferè intercepta est, dum saccharū rosatum, uiolatum, ex rhodostagnate aut iostagnate saccharo soluto, in tessellas electuarij solidi formam fingimus. Alia uerò longè est recentioribus conditi notio, pressior & angustior, dum medicamentum ex conseruis & pulueribus roborantibus cum saccharo in grumos coactum, nobilis antidoti

1^a *signif. radice*

Lib. 7. ca. 11.

Lib. ad Iul.

imp. 5.

frangenda.

*plur. efform. florum
gu. 1/2*

2^a 1/2

loco ad uiscerum internorum robur comparatum, conditi nomine donant. Quæ sola ferè est conditorum nostrorum usurpata ratio & usus. Ea enim medicamenta cum mediæ sint consistentiæ, neque fluida nimis, neque dura & sicca, facilè ægroti palatum alliciunt: conseruis ipsis humore largiore diffluentibus, & pulueribus aut antidotis molesta soliditate squalentibus. Usurpantur tamen quandoque per se condita, citra aliorum accessionem. Est ubi nobiliorum antidotorum pulueres, aut eiusdem generis medicamenta addita, syrupo aliquo simul excipiantur, & in usum ægro exhibeantur. Condituræ uerò ratio (quæ & uulgo cōficiendi modus dicitur) in ipso orationis transcurso, & medicamentorum descriptione, sua cuique & propria à nobis attribuetur.

Zingiber conditum.

Fit hoc modo: Zingiberis recentis, si haberi potest, aut saltem arte humectati, pars una coquitur, cum sacchari partibus tribus. Alij cum mellis partibus tribus, & sacchari parte una coquant: alij uerò, cum triplo saccharo clarificato. Humectandum autem zingiber album, purum, recens, affusa aqua frigida, qua biduo maceratur: eaque ratione non solum radices, sed & fructus sicciore recentibus similes redduntur & intumescunt. Deinde post affusam aquam arena humida in dolio aut uase obruit

obruit Mesueus, quarto quoque die innouata aqua superfusa, non secus ac in myrobalanis epulis.

Zingiber uiride nobis dicitur, quod recens saccharo conditum, ex alieno orbe ad nos affertur. Sumptum ex Auicenna libro 5. Quidam aromatibus zingiber ipsum condiunt, & sisari radicem (Secacul uocant) admiscunt. Quod in zingibere condito obseruat Nicolaus, plurimaque alia admiscet quæ sumptuosam confectionem faciunt. Intemperiem uentriculi frigidam & humidam sanat: deprauatam coctionem, quæ acidam cruditatem facit, emendat. Viscerum lubricitatem corrigit, flatus dissipat, alimenti in iecur uniuersumque corpus distributionem accelerat, hyeme senibus & natura aut ex morbo frigidis salubre.

Secacul conditum.

Radices eius amplæ, albæ, teneræ, à cortice cinericio & ligno interno purgatæ, in frusta pollicem æquantia secantur, intus fartæ, unde lignum expurgatur uno caryophyllo humectato: & particula zingiberis ea arte humectati, quam in zingibere condito descripsimus. Coquantur in saccharo æquali, & melle duplo: uel solo melle triplo, ijs tamen despumatis. Coquendis radicibus adde cinnamomi & zingiberis ana drach. duas, in libras singulas.

Secac

380 CONDITA ET CONSERVAE

Secacul Indicum Arabibus frequenter usura-
patū, & iam desitum, nō est quōd requiramus.
Eius loco radicem ~~eryngij~~ supponit Syluius
ex Nicolao, qui in Diazingibere, secacul eryn-
gium facit: non secus ac Mynepsus, qui in Dia-
fatyrio Mesuei secacul eryngium uertit. Ma-
nardus Geniculam, à multitudine geniculo-
rum, quæ est polygonatum aut fraxinella, su-
mendam censet. Alij sigillum Salomonis, aut
beatæ Mariæ esse contendunt: quidam uerò
tribuli aquatici stellatam & muricatam radi-
cem. Arnoldus Secacul sifarum, præcipuè sati-
uum, esse existimat: quam opinionem rectè se-
quemur, si eius loco huius radices condiamus,
quæ sunt stomacho utiles, urinam & uenerem
cient, flatus uentriculi dissipant, cōualescenti-
bus conducunt, eademque quæ secacul præ-
stant. In condiendis autem radicibus uiden-
dum est, ut eæ intus ac foris purgatæ, elignan-
do, deradendo, decorticando, postea sectæ, ac
qua eas tegente super cineres calidos nocte
macerentur, postridie semel feruefiant. De-
inde in eadem aqua saccharum solutum, ad es-
lectuarij solidi aut penidiorum consistentiam
coquatur: demum radices ut prius emollitæ &
tabefactæ, parumper incoquantur admixto ca-
ryophyllorū, cinnamomi, & zingiberis puluere
sing. semuncia in conditi libras duas. Alioqui
nisi radices præmaceraueris, aut eas crudas
saccharo aut melli incoxeris, ea coctione du-
rescunt,

Eryngium

Sisarum

vid

rescunt, nō tenerescunt, & quantumuis tenerē etiam subduræ apparēt. Etsi quibusdam placet eas non ante percoqui, ne in aqua aromaticam uim deponāt: sed statim bene purgatas, in melle despumato & saccharo clarificato mediocriter coctis, igni lento committere. Hac ratione radices eryngij, bipinellæ, pastinacæ, apij, raphani, reliquaq; id genus condiri possunt. Secacul porro conditum etiam ab Auicenna describitur, lib. 5.

Acorus conditus.

Acorus Indicus, Galanga crassior dictus, in frustra sectus, ut zingiber humectatus, cum saccharo triplo coquitur, atq; ita conditur. Quin & Secacul addit Mesueus.

Acorus Indicus, non nostras & palustris intelligendus uenit. Cerebri nanque, & neruorum affectibus frigidis conuenit sumptus, aut ore diu retentus, quibus nocet nostratis acori usus, qui substantia sua crassa inodorus, insipidus, frigidus & siccus, in usum non nisi ex medici præscripto uenire debet. Calamus uerò aromaticus, eodem quo Galanga modo condiri debet.

*Enula Campana condita.

Enulæ Campanæ radix, egregiè purgata, & in taleolas secta percoqui debet, ut amaritudinem deponat: deinde cum saccharo & melle, aut triplo saccharo solo, ut cæteræ, condiri.

Helenij

br
pastinacæ
 Helenij conditum partes nutritorias roborat, stomacho præcipuè confert, obstructa roborat, pestilentia resistit. Eadem ratione aridæ, dracontij, allij, cœpæ, porri radices percoctæ, ut acrimoniam deponant, condiri possunt. Pastinacæ radix idem potest quod secacul, & similiter conditur. Quin ex aceto cocta non inefficaciter in mensas ad oxyporia uenit. Buglossi radix eo quo helenium modo condita, in officinas uenit, ad eos usus quos per se præstat. Intybi erratici radix, eodem etiam modo condita, hepatis intemperiem calidam mitigat, obstructa liberat, aurigini succurrit, id quod non aspernando remedio.

Diasatyrium Mes.

W
 Accipit radicem secacul libram unam, in aqua cicerum secunda coctarum. radicem satyrj plenarum, & recentium uncias octo, radicem raphani domestici unc. tres radicem dracontij uncias duas. Terantur simul omnes: & adiectis olei sesamini, & butyri uaccini sing. uncij quatuor, exactè igni lento coquantur in lactis uaccini uel ouili quantitate sufficiente ad iustam crassiciem. Cernantur omnia, & adde mellis despumati libras tres, succi cœpæ recentis sesquilibram. Quibus perfectè coctis, & igni ablatis, hos pulueres insperge. Caudarum scinci, & lumborum drach. octo. seminis crucæ, nasturcij, pastinacæ, napi, asparagi,

ragi, fraxini, piperis longi, been utriusque, zingiberis, cinnamomi ana drach. quatuor, prædictis misce. Postreinò adde strobilorum depellatorum libram unam & dimidiam, pistaciorum depellatorum uncias decem, cereborum passerum præparatorum uncias duas, misce omnia probè, aromatiza unà moschi optimi aquæ rosarum semuncia soluti, reliquisque admixti. Duplex est Diasatyriori Mesueo: unum analepticum, consumptos & emaciatos reficiens, semen augens, & Venærem concitans. desuetam: alterum uerò quod hîc descripsimus, usitatum ad tentiginem, Venærem quavis de causa cessantē & resitantem impellendam. Contra renū & vesicę imbecillitatem ualet, remorantem urinam propellit, & frigidam ac uelut emortuam genitaliū partium intemperie erigit. Confectio de testiculis uulpis Mesueo dicitur, antidotisq; inseritur, quod etiam fecit Myrepsus & cæteri. Nos uetere exemplo, quòd satyrij radices etiam cōdiantur, conditis adscripsimus. Hîc radices raphani & dracontij, ut duriores, cum radicib. secacul etiā percoquendæ uidentur: deinde ex lacte ouil-
lo, caprillo, asinino, muliebri, pro uarijs medicis-
copis, quod ad duos digitos extet, ad ignem ferueant in electuarij, opiatæ, aut mellis probè
despumati idoneum corpus, idq; melle & suc-
co cœpæ apposito. Largior enim humiditas co-
ctione consumi debet, dū priorē consistentiam

recu-

recuperarit medicamentum. Olei sesamini per
 nuria, ~~amygdalarum dulcium~~ immitti debet:
 quod facit in Diasatyrio analeptico. Quòd si la
 cte absumpto, necdum satis coctæ radices ap
 pareant, nouum lac, butyrum, & oleum suffi
 cere potes. Cicera non exucca aut antiqua,
 sed recentia & maturitati proxima, propter lar
 gam humoris copiam eligi debent. Quorum
 decoctum secundum, & diuturniori tempore
 paratum, ut humiditatem flatuosam in alto la
 tentem euocet, probat Mesueus, ne primũ eo
 rum decoctum nitrosa ~~qualitate~~ ex superficie
 facile euocata, flatus & reliquos ex corpore hu
 mores detergeat, itaq; generationis scopos e
 ludat. Etsi uretica ui illis semper & enixè ue
 luti propria, humores ad renes & genitales par
 tes deturbant. Pro cæpæ succo bulbum Asca
 loniten, aut eius succum ex Nic. Alexandrino,
 non improbando cõsilio supponunt quidam,
 cum concitatrix eorum uis plurimis autorum
 monimentis, ac ferè nunquam satis sit de
 cantata. Been utrumque ex ulgatis Nicolai
 codicibus addimus, cùm Mesueo desideretur.
 — Id cū zingibere primũ teritur. quibus semitri
 tis addes semina, dein cinnamoinũ, ~~postremo~~
 scincos siccos. Passerum cerebella (unicæ pro
 pe Veneri deuota hostia) uere aut autumn
 o capta, lota, purgata esse debent: quæ cum ui
 tello oui subacta, sole aut cinere siccata, cum
 pauculo melle admiscantur, Videndum autem,
 ne in

in 2° 1840

et 1845

1

cæpæ succo

*passerum cerebella
 et pulvis auris*

he in magna fatyrij uarietate eius multiplex no-
 tio officinis parum perspecta, nobis incautis
 imponat. Neque enim fatyrij basilici aut regij,
 quod palma Christi officinis dicitur, radix que
 nullas ad stimulandum coitum uires habet, su-
 mi debet. Eius autē loco fatyrij triphylli (quod
 testiculus uulpis officinis dicitur) aut Orchi-
 os, & Cynosorchios (quæ peculiarem uulgo
 fatyrij appellationem habent) radice bulbosa
 & gemina uti licet, quæ quia multam excre-
 menticiam humiditatem & flatuosam cū qua-
 dam dulcedine habet, Venerem Diosc. Gal. &
 Plinij assensione excitat. Solida autem, nō flac-
 cida in usum uenire debet, quod maior siue du-
 rior, quam mares gigni perhibent, libidinē exci-
 tet. Altera uerò minor & mollior, quæ fœminas
 procreat tantum, non uoluptatem stimulet, ut
 etiam inhibeat & reprimat. Atq; adeò exucca
 illa pars, & inutilis, maiori & meliori incremen-
 tum præbens, prope iam in eam deriuato ali-
 mento abijcienda est, ut non temerè probetur
 à barbaris satyrion, quod parricidij notatum,
 parentes uelut sexagenarios è ponte deiecerit.
 Operosa uerò est ista confectio, negotijque ple-
 na, ideoque quidam in rem præsentem parant,
 & lotam fatyrij radicem ex secundo cicerū de-
 cocto coquunt. Deinde cinnamomi frustillis,
 & caryophyllis configunt, & cum saccharo cla-
 rificato &colato parum diu percoquunt, dant-
 que dormituris non infelicitur. Eandem ob-

1. *signif. fatyr.*

2a.

Lib. 3.

Lib. 8. *simp.*

Lib. 26. c. 101

3

4

proparatio

fatyr. redd. hunc

2.

*Antid. è Sa
tyrio Act.*

causam Antidotum ex satyrio Actuarij, quam
omnino secutus est Alexandrinus, in officinas
deduci malim: quòd paratu longè facilior, nec
tamè inefficaciòr, uetustatis dignationè retine
at. Accipit testiũ satyrij uiridium, dauci satiui,
dauci syluestris, nucis Indicę, pistaciòrũ, nucis
pineę repurgatę, sing. drach. duodecim. zingi
beris, caryophyllorũ, anisi, seminis erucę, sing.
drach. quinq;. cinnamomi, scincorum, seminis
bulbi, singulorũ drach. duas & dimidiam, mo
schi siliquas septem, mellis sesquilibram. Radi
ces satyrij, dauci tã satiui quàm agrestis priua
tim & seorsum tunduntur. deinde in unum co
gũtur, & nõnihil molliusculo igne feruescunt.
rursus pistacia & pineę nuces tusę, & tantisper
dum crassitiem aliquam sumpserint maceratę
adijciuntur. Post hæc sublato ab igne uase, tusę
& cribratę species iam dictę adduntur. Deni
que moschus cum exiguo stillaticij rosarum li
quoris apponitur. Datur uesperis dormituro ex
uino ueteri aut dulci, cochleare unũ, aut drach.
una. Duę sunt Nic. Alexandrini è satyrio anti
doti, ad ea quę spondent utiles: quarum prima
ex Actuario desumpta est, & in uulgatos Nico
lai codices traducta, sed dauci syluestris loco
eryngium posuit Alexandrinus, & loco erucę
sinapi album. Pro caryophyllis quoque semen
linguę auis aut fraxini, legit Nic. quod etiam
non omisit Mesueus: nec tacuit Auicennas in
duobus Electuarijs ad tentiginem faciëtibus,
pro

pro quo tamen linguas passerum auium salacissimarum supponit Serapio. Scincos etiā mittit Nic. quorum ad ~~eiendam~~ Venerem magnus est receptus: ut satis testatur secunda ē sātyrio antidotus Alexandrini, & suprà enumeratę duę Auicennę confectiones. Hos igitur perperā esse omisso in primis indicat Actuarius, & uulgati Nic. codices. Sunt autē sumendi scinci ueri ex Alexandria Aegypti iam passim conuecti, crocodilorū speciem referentes, quorum ~~renes~~ magis probantur. Nec uerō ab his multū dissidet ē Satyrio antidotus Pauli libro 7. ijsdem effectibus insignita. Habet zingiberis, satyrij, superioris, sing. drach. octo. scinci caudę, mēi, afari, petroselini, cardamomi, seselis, sing. drach. quatuor. crucę seminis, cinnamomi, sing. drach. tres. ormini, piperis albi, cnici seminis, sing. drach. duas. iunci quadrati floris, spice nardi, sing. drach. unam. sanguinis hircini mystrium. Datur denarius imbecillioribus cum lacte: facit optimē ad res ueneras, in tantum, ut Gręci cū concitationem hanc significare uolunt, satyrion appellant, teste Plinio: non secus ac cōfectiones coitum irritantes satyriacas uocamus, quarum magnus est numerus apud Alexandrinum. Quam in rem pulchrē facient E. lectuaria duo ~~Auicenn.~~ unum de scinco libro 5. descriptum, alterum uerō Regium. Lōgē uerō est dissimilis antidotus ē scinco Mithridatis Eupatoris Actuario descripta.

Cap. ii.

Antid. ē sātyrio Pauli

Lib. 26. tab. 10.

Secl. 401

Tract. 31

Tract. 61

Cydonia condita.

Cydonia ampla, nulla putredine uitiata, depellata, intus feminibus purgata, quadripartitò diuisa ex aqua coquuntur, donec tenerescant: dein saccharo condiuntur, odorem, saporem & pristinas uires propè retinentia. Saccharo enim clarificato & ad syrupi consistentiam percocto immissa, feruent dum saccharum syrupi consistentiam recuperarit: quam omisit, ubi fructuum humore solutum ueluti reuertit. Eadem in frusta idonea secta, diutiùs ex uapore dulcis aquæ donec tabuerint cōcta, sacchari albissimi partibus æqualibus excepta, & ad solidam consistentiam perducta, cydoniatum commune, aut Diacydonium uulgare, ad mensę dona secundæ constituunt, quod ante epulas ad unciam sumptum aluum sistit, post epulas uerò soluit, & uapores ex uentriculo sublatos depressit. Sunt qui sacchari tres tantum partes admisceant, alij uerò duntaxat dimidias. Quòd si cydonia aqua dulci percocta, linteo sine compressione colentur, colatum cum saccharo in cerati consistentiam percoquatur, sit gelatina cydoniorum: quam quia ex succo cydoniorum etiam parant, Cydoniacum, ex succo cydoniorum uocant, cui succus ribes aut oxyacanthæ ad ruboris gratiam affunditur.

*Cydoniatum
commune.*

*Gelatina cy
doniorum.*

Hæc est triplex & usitata cydoniorum conditura. Mesueus cydonia perpurgata in iulebo
multum

multum aquoso primùm coquit, & postridiè in iulebo alio propemodum perfectè cocto, aromatizata moscho, uase uitreo reponit, iulebo cui incocta fuerint superiecto. Alij ex melle coquunt, alij ex sapa, alij præterea condiunt aromatibus, alij aliter. Auicennas decocta cydonia ex mellis parte una & aqua dupla, aut uino & melle, quandoque etiam melle solo aromatibus condita, melle etiam superfuso reponit. Atque ea diacydonij simplicis usurpationem sibi uendicant, cuius usus est ad appetentiam languentem excitandam, & coctionem iuandam in parum feliciter concoquentibus. Ventericulum, iecur, & cætera uiscera roborat, uomitum ac lienteriam sedat, & alui fluorem cohibet. Ad uomitum compescendum à cibo, ad fluorem uerò alui supprimendum ante cibum exhiberi debet. Sed quia in Diacydonio composito longè efficacior uirtus præstat, primùm Nicolai Diacydonium ubique uulgatum proponendum est. Habet cydoniorum probè purgatorum in aqua coctorum libras tres, mellis despumati libras quatuor. Cydonia diligenter in pila trita, cum melle lento igne coquantur, rudicula semper agitando donec idoneam spissitudinem nacta sint. Quibus igne sublati priusquàm refrigerentur, asperge aromaticorum puluerè tenuissimum, spatula semper agitando. Nempè cinnamomi unciam unam & dimidiam. zingiberis unciam unam.

*Diacydoniũ
Nic.comp.*

B 3 piperis,

piperis, galangæ, ana semunciam. caryophyllo-
rum, nucis molchatæ, ana drach. tres. spicæ, li-
gni aloes, maceros, cardamomi, ana drach. du-
as. zedoarię drach. unam. Extendatur massa in
tabula marmorea prius stillaticio rosarũ liquo-
re in quo moschi aliquid solutum sit illita, re-
frigerata cultello frustatim secetur. Quod si al-
uum ut soluat expetis, prius quàm è lebe-
te ex-
trahatur, & in marmorea tabula extendatur,
scammoneę bene trite semunciam in libras sin-
gulas iniice. Omnia potest quæ præcedens, eo-
que efficacius quod uentriculi intemperie frigi-
dam propriè iuuat, flatu dissoluit, fœtorẽ oris
ex semiputrido uentriculi halitu, atq; adeo toti-
us corporis dissicit, floridũ corporis habitũ re-
stauratis uirib. & rediuiuo sanguine & spiritu
facit. Sumptũ est ex Arabũ familia, Mesueo p-
cipuè, qui duplex electuariũ ex cydonijs hu-
iusmodi aromatib. aspersum parat, ad uentri-
li exolutiones leuandas idoneum. Cydonia ta-
mẽ partim uino, partim aceto incoquit, Auicẽ-
nam secutus: cuius tres sunt Diacydonij huius
cõpositi descriptiones lib. 5. quarũ secunda Gal.
medicamentũ exprimit. Cæterum in calida na-
tura & affectib. biliosis demenda sunt aromata
(tuncq; Diacydoniũ sine speciebus dictum insti-
tuitur) & cydonia ipsa aceti parte tertia uel di-
midia coquenda sunt, quibus succus malorum
granatorũ acidorum, pondere cydoniorum di-
midio, interdum etiã succi citri quarta pars ad-
ditur,

*Diacydoniũ
sine speciebus.*

ditur, & aromatatum loco spodij, oxyacanthēs,
rosarum rubrarum, trium santalorum, seminis
oxalidis, singulorum portiones æquales per-
miscendæ. In media quoq; & temperata natu-
ra, aromatū præscriptorum dimidiū inducen-
dum est, ut uarijs corporū & morborum cōdi-
tionib. medicamentū respondeat. Quæ omnia
cū ex Gal. uelut uberrimo omniū bonorum
fonte hauriantur, illius medicamentū ex succo
malorum cotoneorū constans (Diamelon aut
Diacydionion dicitur) describendum est. Acci-
pit succi malorū cotoneorum dulciorū & ma-
iorū, quæ struthia Græcis, nobis cotonea fœmi-
na dicūtur, sextarios Romanos duos, hoc est,
uncias mēsurales 40 quibus mellis optimi tan-
tundem miscebis. aceti sextariū unum & semif-
sem: aut si multū acre fuerit, sextariū unum.
Hæc ubi super prunas modicè coxeris, & spu-
mam detraxeris, immittes zingiberis unc. 3. pi-
peris albi 2. (aut unam, lib. 8. comp. phar. part.)
Dein rursus lento igni recoques, dū mellis At-
tici crassitudinē, aut stōmachicorū medicamen-
torum idoneā cōsistentiā adeptū fuerit. Quòd
si ualētius adstringere uoles, ex succo cotoneo-
rum masculorū quæ parua, rotunda sunt, & ab-
solutè cotonea dicuntur, cōficiēs. Iecori inuali-
do in primis utile, stōmachicis & hepaticis cō-
modū, uētri robur cōciliat, qualiter uentriculo
imbecillo adhibet lib. 7. meth. Gal. eoq; appetē-
tia carentes, & cibos auersantes in fluore alui

*Diacydioni-
um Gal.*

*Ex lib. 6. sal.
& lib. 8. cop.
phar. part.*

Cap. 5. ex cruditate nidorulenta recreat lib. 8. Meth. ieiunis datur mediocris mystri mensura: quamquam nec si à cibo sit sumptum, quicquam lædit. Commodè quoque dabitur, etiam si prius pransus quispiam, ante cœnâ id sumpserit, maxime tamen tempestivè, duabus aut tribus horis ante cibum. Intemperie uentriculi frigida, zingiber ad uncias quatuor, piper ad tres aut duas, & dimidiam augeri debebit, non secus ac bilioso stomacho utrumque auferri, & succus malorum cum aceto, & melle tantum, ad præscriptam crassitudinē coctus dari. Quòd si neutra adsit intemperies, sed medium omninò sit temperamentum, piperis & zingiberis præscripti dimidiū sat erit, nimirū piperis uncia una, zingiberis una & semis. Quam medietatē profectò sequi præstat, ut usu ipso si opus est utriusq; modum inaugeas. Et si non me latet, Galeni modo paratum nobis à præceptore Syluio aliquando oblatum tam ualens fuisse, ut cuiusvis gustum effugeret: ut nō ambigam tertiā, aut etiam quartam aromatum partem condendo medicamēto sufficere posse. Vtitur quoque eo, quod ex carne cydoniorū parabat lib. 8. meth. quod habet: Malorum cotoneorū carnis lib. tres, mellis & aceti tantundem, piperis quadrantem, zingiberis tantundem, petroselinum macedonici unciam unam. Vtriusque meminuit Paulus lib. 7. paulo tamen aliter quàm retulimus. In eo nanque quod ex cotoneorum

care

carnibus describitur, malorum cotoneorū pu-
rorum libras tres, in uini peruetusti sextarijs
tribus coquit: quibus piperis, anisi, ligustici,
sing. contritorum unciam admiscet. Nonnulli
etiam zingiberis semunciā addunt, & in uicem
uini acetum supponunt. Est & aliud apud eun-
dem Cydoniatum contusum fragmentis sal-
uis, ab istis longè dissidens. Meminit uerò Ori-
basius medicamenti ex succo malorum Gale-
ni, idq; in totum describit lib. de loc. affect. cur.
quarto, & lib. 3. Synopseos. Alexander quoque
Trallianus lib. 7. in stomachi affectibus Dia-
melon duplex describit, Galeni medicamento
ferè par, nisi codices nostri iā diu|damnatam
& diminutam suam fidem interponerent. Ca-
pit malorū cotoneorum purgatorum, & post
quàm cōtusa fuerint expressorum lib. tres, zin-
giberis uncias tres, mellis sesquilibrá. Succus
cum melle ad melleam crassitudinem incoqui
debet: deinde sic arida contusa, & tenui cribro
creta adijci. Quod quidem etiam sine aridorū
pulvere conficit, in quibus piperis uncias du-
as codex græcus omittit. Aliud uerò magis ad
huc affine, quod codices Græci omittunt, ca-
pit cotoneorum succi sextarios quatuor, mel-
lis tantundem, aceti hæminam. Hæc ad prunas
moderatè coquantur, despumenturque: dein-
de zingiberis optimè in pollimen triti uncix
quatuor iniiciuntur, piperis albi uncia, & rur-
sus ad mellis crassitiē lento igne decoquantur.

*Cydoniatum
Pauli.*

*Diamelon
Trall.*

*Diacydoni-
um solutiuū.*

Lib. II. cap. 1.

*Secl. 27. Cin
Antid.
Diacydoniū
Alexand.*

Quòd si purgans efficere medicamentum uo-
les, lachrymæ scammonij uncias tres immisceo-
as. Ex quo sanè expressū uidetur Nicolai Dia-
cydonium solutiuum nobis usitatū, ut Auicen-
næ & Mesuei cydoniatū scammonium, & tur-
bith capiens reticeam. Sunt tamen apud eun-
dē cydoniati purgantis descriptiones alię duę,
quarum altera etiam in podagra repetitur. Ma-
la cotonea octo, scammonię uncia adiecta, ex-
trinsecus fermento obducito, assatoq;: Vbi assa-
probe fuerint, scammoniam cū malis citra fer-
mentum læuigato, mellis quod satis est adjici-
to, ut neq; crassum neq; ualde liquidum eua-
dat, uase uitreo recondito, ac dato ex eo cochle-
aria duo aut tria pro ægrotantis uirium ratio-
ne. Quem purgantis cydoniati morem imita-
tus est Auicennas, scammonium in malo cydo-
nio fermento obducto assando, in secunda Di-
acydonitis solutiui descriptione. Quod ex Ga-
leno fluxit, qui lib. 1. alimentorum scammoniū
malo cydonio incoquit, ut gratiorem purgan-
di uim efficiat. idq; imitati passim Arabes, scam-
monij sæuitiam uentriculum exoluentem cy-
donij coctura refrēnant. Hincq; cōtingit, ut cy-
doniatum Lugdunense scammoniatum qui-
busdam in usu probetur. Porrò cū plurima sint
cōfectionis ē cydonijs simplicis & purgantis
genera apud Nic. Alexandrinum, nulla tamen
est quæ huc suo merito trahi debeat, præter e-
am quę annumeratur Antid. II. 3. ex qua Nicolai
Præpo-

Præpositi prius enumerata formula omninò defluxit, immutatis prorsus ponderibus. Capit carnis cotoneorū repurgatæ sesquilibram, conijce in libras duas mellis puri, & coque ad iustā cōsistentiā. Deinde sumpta ex eo portione, pone super marmor, ut periculū de idonea cōsistētia fiat. Posthæc inijce cinnamomi exagia quatuor & dimidiū. zingiberis exagia tria. piperis, galangæ, caryophyllorū, nucis moschatę, sing. exagium unum & dimidium. spice, ligni aloës, maceros, cardamomi, sing. drach. unā. zedoarię drach. dimidiam. Subigantur ambab. manibus unā cum melle & carne cotoneorum, dein fundantur super marmor prius illitum stillaticio rosarum liquore moscho cōdito. Quòd si ut alium subducatur efficere uolueris, adijce diacrydij exagium unum & dimidium. Cōtusum recode in uase, utitor cum uino bono. Est autem Exagium, ut obiter moneam, pōdus scriptulorum quatuor, æquatum aureo, sicilico, & Latinorum sextulæ. Cæterum nec me latet, cydoniati solutiui alia multa plerisque esse usitata genera, qualia p̄ humorū purgādorū uarietate scāmonio, turpeto, cnico, elleboro, epithymo adiectis effingunt, quorū multa sunt exēpla apud Auicē. Mesu. & Alexand. quibus libens *Sect. 27.* supersedeo, medicamentorū uulgariū nobilitatā tantū originē describens. In multos annos durat Diacydonion optimè reconditū, adeò ut 7. annis asseruatum integrum, nec ulla qualitate immu-

Lib. 2. alim. immutatum nobilitavit Galenus. Ex cydoniorum quoque genere celebratum antiquis fuit edulium Meloplacontium dictum, quod eadem temporis perpetuitate insigne ex Iberia Romam in patinas recens transmittebatur. Cuius meminit Galenus lib. 2. alim. & Paulus libro 7.

DE MYROBALANIS

Conditis.

Cepula condita.

Cepulæ Myrobalani condiuntur recentes, si harum est facultas: uel siccæ, sed arte prius humectatæ. Recentes quidē graues, magnæ, multæ carnis, densæ, stylo passim confixæ, ex aqua igni lēto coquantur, donec tenere fiant. Aqua deinde exprimitur his super asserem immixtis, & exiccatis. Triduo postea mulsæ macerantur, igne lento clementer coquantur, uase uitreo reconduntur, ac melle cui incoctæ fuerint merguntur, post sex menses utendæ. Siccas uerò ante condituram hoc modo humectabis. Aqua sub sole dies octo macerentur, postea separatim obrue arena humida, tertio aut quarto quoque die nouanda, aqua sæpè superfusa donec tumescant, & humectentur, id quæ uel in dolo, aut alio uase magno fiat, uel in fossa quadâ subterranea magna, loco humido. Sic humectatæ, ut prius condiendæ.

Fructus tam externi quàm nostrates, aut
saccharo

saccharo, aut melle, aut utroque condiuntur: interdum integri & cum feminibus, sed ferè imperfecti, interdum feminibus purgati. Cepula hodie conditæ ex Aegypto translate, ab Italis & Lusitanis ad nos demittuntur, ut non magnam earum condiendarum aut humectandarum curam nos subire oporteat. Auicennas, ut Mesueus arena, fimo quoque humido obruit & humectat. Hæ conditæ purgant quidem mînus, nutritorias partes magis roborant, stomachum & uentriculum firmant, ut austera omnia: appetitiam sollicitant, coctionem promouent, cerebri actiones omnes uegetant, facultate animali siccato uentriculo synceriore reddita, indeque uisum clariorem reddere creduntur, & iuuenilem corporis habitum tueri, uentriculo nutritorijsq; partibus confirmatis, probaq; coctione procurata, qua perfecta corpus perbelle nutritur, nullis obstructionibus, aut inde orientibus morbis est obnoxium, sicque integer æui flos permanet, solidæque suofiant corpore uires. una mane ieiunis dari potest singulis aliquot diebus.

Myrobalani Emblicæ.

Emblicæ quoque præstantiores magnæ, carnis multæ, densæ, graues, ossium paruorum, æqua in sole macerantur, dū humectatæ eo quo superiores modo condiantur. Sunt qui præterea condiunt aromatib. cinnamomo, xilooloe, carda-

398   CONDITA ET CONSERVÆ
 cardamomo, croco, moscho, gallia & similibus.
 Cerebrum, neruos, cor, hepar, uentriculum &
 partes laxas constringēdo roborant, & intem-
 periem humidam siccando corrigunt. Tremori
 cordis conferunt, appetentiā inuitant, uomitū
 sistunt, furorē & latratus eius cohibēt, uim ani-
 mæ rationalē augent, calorem uiscerū insignio-
 rem, & inde natā sitim extingunt. Datur una
 mane, singulis aliquot diebus, ad sistendā flu-
 entem nobilium aluium. Condiuntur autē cre-
 brò hę duæ myrobalanorū species, quia ample
 & insignes, quanquam flauę etiā belliricę &
 Indæ conditæ afferuntur.

Fructuum conditura.

Fructus omnes tam recētes quàm sicci con-
 diuntur saccharo aut melle, aut ambobus. Cō-
 diti melle magis calent & tergent, minusque
 uentriculo iucundi sunt: cum saccharo con-
 trà. Ij prius aqua macerati, saccharo ad syrupi
 consistentiam cocto immissi incoquantur, do-
 nec syrupi consistentiam saccharum recupera-
 rit, quam fructuum immissorum humore per-
 diderat. Quin & fructus ipsos mulsā aquosā pa-
 rumper decoquimus, eosdem extrahimus,
 mulsam ad aquæ consumptionem percoqui-
 mus, eamq; ueluti tectoriū recōditis fructibus
 inducimus, dum ad syrupi consistentiā exactē
 deuenierit. Sicci fructus recentibus similes red-
 dūtur, uelut pruna passā, & uuę passę, si modicē
 com-

compunctæ in aqua frigida macerentur. Sic enim statim tumēt, & pleniores redduntur. Eo quo diximus modo condiuntur mala medica, & quæ Aurantia dicuntur, integra, & horum cortices, limones, nuces myrsiticæ, quas moschatas uulgo dicimus, iuglandes nostræ, poma, pyra, persica, præcocia, armeniaca, pruna præsertim dactylina, cerasa, corna, baccæ ribes, & oxycanthæ, omphaces, & cætera id genus. Nuclei uerò iuglandes uirides depellatæ, diebus nouem quibusdam aqua pura indies ter aut quater mutata macerantur. Alijs autem dies quatuor edulcandis nucibus sufficiunt, si aqua fluuiali multa & sæpè mutata macerentur, quòd nouem diebus insipide euadant, & semiputres. Ex postea coquuntur aqua, donec tene rescant: siccantur uento aut linteis, caryophyllis & cinnamomi portiunculis cōfiguntur, deinde ut reliqui fructus condiuntur. Alij nudes immaturas ter fuso potiùs quàm stylo acuto & ferro configunt, aqua sæpè mutata macerant, coquunt. ubi teneræ euaserunt, mox in aquam frigidâ parum coniiciunt, exemptas depellant, leuiter siccant, caryophyllis, cinnamomo configunt, saccharo clarificato & percocto tegunt: quod secundo aut tertio quoq; die, quia recruduit parû, est coquendû, nucibus tamen exemptis. Sic enim uirides & puræ permanent, nec tabentes marcescunt. Saccharum deinde perfectè coctum nucibus reddendum, quò fidelius feruen-

*Nuclei con
ditæ.*

400 CONDITA ET CONSERVAE
feruentur. Quod exemplum in condiendis cæ-
teris fructibus seruandum est.

Citria condita.

Citria interdum integra frustatim secta, sac-
charo clarificato condiuntur, interdum uerò
cortices tantum, hoc modo. Hi carne purgati,
lixiuio claro merguntur diebus nouem, muta-
to ad diem quintum: post merge aqua clara, do-
nec amaritudine deposita dulcescant. tunc ua-
se mundo aqua fontis plurima coquantur, do-
nec tenerescant: aquosa deinde substantia ab
his expressa, in uase lapideo mergantur horis
uiginti quatuor, iulebo sufficienti ex saccharo
albo & aqua tripla constante, post coquantur
igne lento ad penidiorum consistentiam. Extra-
cti ex hoc iulebo cortices, uase uitreo repo-
nantur, superfuso singulis uicissim uelut in-
crustandis iulebo rosato, ad mediocrem ceu
sacchari candefacti crassitiem cocto. Sunt qui
ambare & moscho aromatizant. Dantur post
mensem. Ventriculum firmant, cor & hepar
roborant, coctionem iuuant, oris gratiam &
habitum commendant, ijsque nominibus in
compositiones cardiacas ueniunt. Eodem con-
diuntur modo cortices Aranciorum & limo-
mum. Confectiones porrò Diacitriu Pauli,
Actij, & catharticum ex citrio Actuarij,
hic lubentes omittimus.

Semina

Semina condita.

Semina non pauca saccharo incrustantur, interdum integra & qualia tulit natura, præsertim si parua sint: interdum depellata, si magna, ut amygdalæ, nuces pineæ, auellanæ. Coriandrum in tabula politi decliua, crebro succussu prius ab aliena materia, & quassis granis purgatum, aceto mersum, horis circiter octo maceratur, igni frigitur ac siccatur: dein ut reliqua semina conditur, quæ saccharo puro ad syrapi consistentiam cocto, manu subinde mota, succussa, confricata, paulatim cochleari affuso incrustantur, & ceu tectorio quodam uestiuntur. Quo modo citri & arancij corticem minutim sectum, & cinnamomū uulgare integimus, & caryophyllum, uocamusq; saccharum aranciatum uel canellatum. Idem fit in cortice cucurbitæ, & carbassatum uocant. Id ipsum sæpius factitamus in semine anisi, anethi, fœniculi, cari, cucumeris, cucurbitæ, absinthij seriphij: quod semen contra lumbricos & Barbotinam uocant. Strobili, nucleipersicorum, prunorum, pistacia, auellanæ, amygdalæ dulces & amaræ, siccatae eodem modo incrustantur. Atque ea ferè nobis dicuntur

Tragemata.

Flores conditi, Conserua rosarum.

Hodie sic fit: Rosarum rubrarum nondum perfectarum, recentium exungatarum folia in

C

mortario

mortario lapideo teruntur, mox duplum sacchari admiscemus, & citra insolatum reponimus uase uitreo aut uitrato, non tamen ad cumulum repleto, ut feruenti sit locus, nec foras exiliat.

Saccharum rosatum recentibus Græcis, & junioribus medicis appellare placuit: cùm rectius rosæ saccharatæ, aut, ut uulgo loquimur, Conferua rosarum dicenda sit: flores enim ipsi saccharo cum condiantur ad dulcorationem & conseruationem, denominationem rectè facient. Sic uiolas saccharatas, flores buglossi saccharatos, atque alia huiusmodi melius, quàm saccharum uiolarum aut buglossi appellamus. Rosas saccharatas Mesueus ex rosis rubris, nō dum apertis, in umbra siccatis, dum tota excrementicia humiditas euanesceret, parabat: quæ plurimum ad intemperiem humidam emendandam conferebant, etsi id hodie à largiore saccharo habere possunt. Tritis in mortario lapideo sacchari triplum addebat, reponebat uase uitreo, & mensibus tribus insolabat. Quidam hodie florum conseruas gratiores faciunt ex florum folijs purgatis, non tritis, saccharo optimo & siccissimo puluerato alternatim instratis, deinde insolatis. Saccharum rosatum aliud hodie nobis appellatur, quod sit ex saccharo soluto in aqua æquali stillaticia rosarum albarum, uel melius in succo rosarum rubrarum exunguatarum,
ut uim

ut uim alui detinendæ retineat: & ad electu-
arij solidi crassitiem coquitur, & in marmor
butyro aut amylo superlitum iniectum late-
fcit, dum coaluit. in tessellas seratur, saccharum
rosatum tabulatum uulgò dicitur. Sunt qui
saccharum in aqua infusionis, aut decocto ro-
sarum rubrarum siccarum solutum coquunt,
eoq; quod ex aqua rosarum fit album est præ-
stantius: quòd rosæ rubræ albis præferri de-
beant. Ventriculum, cor & uiscera reliqua in
temperie calida dissoluta & languentia firmat,
refrigerat, præsertim recens, & sitim extin-
guit, repentesq; in arcē cerebri uapores reprimi-
t. Ob id febribus biliosis præcipuè iam cocta
materia confert. Tabidis & sanguinem reie-
ctantibus uetus prodest, adeò ut longo huius
usu mulier phthisim euaserit, Auicennæ testi-
monio. Idem aqua hordei dissolutum, dysen-
terias lenit. Est apud Alexandrinum sacchari
rosacei cōfectio, huic quam superius diximus
omnino affinis.

*Lib. 3. sen. 10.
tract. 5.*

Sect. 39.

Conserua uiolarum.

Saccharum uiolatum quod uocant, fit ut ro-
satum: florum uiolarum nigrarum recentium,
pediculo purgatarum, in mortario lapideo tri-
tarum libra una sacchari duplo miscetur, mox
ut conserua rosarum reponitur.

Mesueus triplum saccharum admiscet,
& uiolas ipsas paulò diutiùs quàm rosas in

C 2 umbra

404 CONDITA ET CONSERVARE
umbra fíccat, cum saccharo insolat, ut excrementiciã humiditatem fíccando absumat. Etsi Manardus minùs diu fíccandas existimet, ne earum uis resolui facilis, promptius euanescat. Bilis feruorem mitigat, sitim extinguit, aluum lenit, uiolentius quàm rosatum refrigerat, sed ingratus faucium & gutturis asperitati opitulatur, & asperam arteriam lenit, dilatat, ideò pleuritidi salubre, si per se paulatim lambatur, uel cum aqua hordei sumatur. Efficacius est quod ex uiolarum recentium succo aut infusione multiplici paratur, ut rosatum.

Conserua Buglossi.

Fit saccharum buglosatum ex floribus boraginis nostratis recentib. pediculo purgatis, in pila tritis, addito saccharo duplo. Cor ipsum roborat, eiusq; tremorem & syncopen sanat, manicos & melancholicos iuuat: datur per se, aut cardiacis compositionibus sæpe admiscetur. fit ex floribus buglossi uulgaris, quod Echium dicimus, efficax ad serpentum morsus, quodq; præsumptũ uenena arcet. Saccharum rosmarinatum, uulgo Anthosatum, ex florib. Libanotidis & rorismarini, cor, uentriculum, cerebrum roborat, earumq; partium intemperiem frigidam suo calore corrigit, quo etiam flatus dissipat. Ex floribus cichorij ad iecoris & partium nutritoriarum intemperiem calidam, & uiscerũ obstructions. Ex floribus per
fici

fici cholagogum & hydragogum, ex floribus
 saluæ ad frigida cerebri & neruorum uitia &
 uteri imbecillitatem: ex floribus nymphæ, ad
 biliosarum febrium feruores & ardores som-
 numq; accersendum: ex floribus genistæ, ad
 renum & lienis obstructions. Atq; ea omnia
 uno eodemq; modo condiunt, ut floribus re-
 centibus purgatis & tritis duplum saccharum
 admisceant, ut sit ualentius, licet ingratus, aut
 triplum ex Mesuei præscripto. Quibus omni-
 bus ueluti ex præscripta formula, addunt beto-
 nicæ saccharum, pæoniæ, maioranæ, melysso-
 phylli, scabiosæ, sambuci, menthæ, fumarie, eu-
 frasie, cæterorumq; florum, quorum uim ex i-
 psius herbæ floribus ad suspecta uitia facere
 posse confidunt. Similiter quoq; parantur no-
 bis herbarum quarundam natura exuccarum
 cōseruæ, ut adiantorum omnium, quibus in a-
 nalepticis ac uires restaurantibus distillatis u-
 timur. Herbæ recentes in mortario
 teruntur, saccharo duplo mi-
 scentur, insolantur &
 deponuntur.

DE PASTILLIS AVT TROCHISCIS

SECTIO OCTAVA.

Astillorum antiquis ut uaria nomenclatura, sic nec unica est ratio. Quidam enim ægris exhibebantur antidotorum specie, quales ferè sunt quorum ad magnarum compositionum confectiorem solus usus remansit. Quo in genere magna fuit ueterum ostentatio, quæ nobis non tam penuria rerum quàm insolentia penè intercidit. Alij uerò indigentur, quorum efficacia usum fecit celeberrimum, ad ea quæ infrà umbilicū infestant. Ventris enim inferioris morbi pastillos ex infuso recipiunt, quorum uaria sunt munia. Partium nanque inferiorum alacritas, dum per intestina acria & ea quæ mordent exeunt, obtundendum genus requirit. Alterum est adstringentium, quibus immoderatas fluxiones sistimus, & partium robur confirmamus, eorumq; uaria est ad alui & sanguinis profluvia intestinorūq; difficultates supellex. Adurentium genus tertium ad depascentia intestinorū ulcera accommodatur. Eaq; est omnino pastillorum qui indigentur ratio. Illinuntur etiam plurimi & externis uitijs adhibentur, quorum innumerabiles sunt antiquorum ad ulcera descriptiones. In
his

his principatum obtinent Andronis, Musæ, Polyidæ & Pasionis nomine celebrati pastilli, adhuc uulnerariorum medicorum opere satis usurpati. Pastillorum omnium hæc est ex Cel- Lib. 8. ca. 17. so ratio. Arida medicamenta (quibus penè constant) contrita humore non pingui aut uino uel aceto coquuntur, & rursus cocta inarescunt, atque ubi utendum est eiusdem generis humore diluantur. Hæc quia expulueribus & tritis medicamentis conficiuntur, inter arida medicamenta, quæ Græcis ξηρία dicuntur, reponenda sunt. Quorum materia humore idoneo soluta, in rotulæ aut orbiculi formam, qualis est semini lupini coacta, *ροχίσκος* aut *κυκλίσκος* efficit, quos & *σφτίσκος*, quod paruos panes exprimant, pastillos dicimus, *σφτίσκια* καὶ *κυκλίσκια* uocat Damocrates. Quorum hodie ita rarus est usus, ut magnarum compositionum ostentui soli ferè sint destinati, hisque potius delicias quàm medicinam faciamus. Necdum enim Horatianum illud euiluit,

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

Qui tamen in usum ueniunt, uino, aqua, aut alio liquore cōuenienti dissoluti propinantur, adinouentur, aut etiam alijs medicamentis admiscuntur, ut antidotis & mixturis ad uiscerum robur confirmandum. Quæ sola penè est hodie huius medicamenti utendi ratio.

408 PASTILLI ET TROCHISCI

Assumendorum, ut penè constans est drachmæ unius pondus: sic & eorum qui ad sopiendum dolorem stupefacientia habent medicamenta, parcior debet esse modus. Hi nanque intra scriptulum, aut semidrachmam cōsistunt, quem etiam terminum aperientibus pastillis præfiniuit Montagnana. Admouendorum pro loci laborantis, mōrbi & naturæ respectu, liberalior erit copia. In trochiscorum usu quia ingratè nimis diminuti ab antiquis uidemur, licebit totam eorum rationem ex Antyllo, Oribasio, Paulo, Alexandrino & Actuario assumere.

Lib. ad Iul.

10. cap. 24.

Lib. 7. cap.

12. Sect. 41.

Lib. 5. meth.

Troch. Theriacorum apparatus *ex Gal. & Act.*

Theriaci pastilli hoc modo concinnantur, Vipere notandæ magnitudinis uiginti, aut paulo plures pro totius cōfecturæ quantitate assūmātur, eæque uenatu captæ, non quouis anni tempore, sed exacta hyeme, uere ineunte, aut etiam extremo uere (ut Crito) uel æstatis initio. Præstat autem quæ ad ueris initia captura fit, ubi latebris relictis in apricum prodeunt, & nemora petunt, ac subdiales semitas, quo tempore marathri semine oculos recreant, audacesque sunt & celeres, nec uirus tam maleficum retinent: fugiendæ uerò sunt delitescentes, quòd maligniorem uim tabificam in se contrahant, quæq; non ita pridem ex latebris

Gal. lib. 1. de

Ant. lib. 11.

Simp. & Nic.

Alex.

bris prodeunt. Permittendę nanq; sunt aeri aliquandiu, ut cibo consueto & idoneo alimento uescantur, uimq; uenenatā digerant. Suspectę etiam quę æstatem attingunt, præcipueque caniculę sidus, aut succedens horariorum fructuum tempus. Tunc enim intensissimum uirus habent, & bilis plurimum, quo nomine immoderatam sitim confectio tota excitaret. Quæ ratione cauendę quoque sunt, quę loca maritima & falsa incolunt. Deligantur magnę, ualidę, bene habitę, corpore toto & uentre sinuosiore, subflauę, collo ualde prominenti, capite latiore, oculis subrubris, rutulis & impudentibus, interritis, trucibus & feroci aspectu, quibus meatus adsit ad extremam caudam, quę nec sint circumuolutę, sed potius contortę & gradu quieto serpentes. fœmina enim à mare hac nota dissidet, quodque caninos dentes & acutos duobus plures obtinet. fœtę tamen & prægnantes fugiendę, quod nimis emaciatae sint: tuncq; magis exasperentur. Captarum igitur idoneo tempore uiperarū ad huc uiuentium, recentium, caudas & capita præcide, in magnis uiperis ad digitos quatuor. Damocrates quidem capita ad tres digitos, caudam ad paulo maiorem quantitatem præcidit, quod hæ partes uirulentę sint, magis durę, & carnis expertes. Quem tandem sequutus est Galenus, caudam amputans, quod sordidiorem totius substantiæ portionem pars hæc

magis exercita suo motu attrahat, quamvis etiam aliter aliquando factitauerit. Verum inter amputandum partes illæ sunt sedulò inspiciendæ, num post exectionem exangues, immobiles, penitusq; emortuæ appareant. Tales enim tanquam ad medicamenti misturam inutiles, abdicandæ sunt. Sin in truncatis partibus motum etiamnum quædam reliquum & cruorem aliquandiu effundi conspexeris, eæ tanquam optimæ Antidoti compositioni sunt immiscendæ. Ad hæc tota cutis ad amussim est deglubenda, & adeps seu inutilis detrahendus, simulque interanea omnia, quæ sunt excrementorum receptacula. Postea corpus reliquum aqua pura probè lotum, in uas aliquod fictile uel cortinam bene nitidam & extersam conijcere conuenit, ac carbonibus pulchre accensis aut lignis acapnis, ne in coctura fumum nidoremque redoleant, imponere. Decoquantur autem in fontana, in quam anethi uiridis ramuli, & sal recens conijcian- tur. Quòd si idoneo tempore uiperæ captæ sint, sal admisceri debet. sin uerò ætate, sine sale decoqui debent. Anethi ficci fasciculum medio- crem Damocrates imponit, ramulos medio- cres Actuarius: anisum Alexandrinus, nisi menda subest. Atque ubi carnes probè ita coctæ fuerint, ut spinas & ossa promptè relinquant, tum deposito ab igne lebetè spinas accuratè secerne, ne qua clam te carnibus inhæ-
reat.

reat. Ac postquam carnes ita repurgaueris, easque triueris, panis quàm maximè puri ex purissima similagine confecti, quod pastillis formandis satis sit, admisce, & in panificia, ut Andromachus quoque censet, redige: qui quandoque panis momentum, hoc est, partem dimidiam, uel tertiam, uel quartam, interdum quintam, quantum scilicet pastillis formandis sufficeret, admiscebat. Crito panis unciam unam, carniuin uiperarum sedecim immittebat. Magnus & Damocrates pares carniuin & panis portiones misceri iubent, sicque eas unà cum pane deterunt. Pane igitur triticeo puro optimè, & diligenter cocto, ne medicamentum acescat, friato, & ad læuorem in mortario cum carnibus subacto, accurateq; misto, ut nulla uiperinæ carnis portio non læuigata appareat, quidam affuso decocti iusculo quod satis est, pastillos efformât. quod cum omnibus antiquis longo interuallo factitauerat Galenus: postea tamen emendauit, panem siccum non decocto uiperarum irrigatum admiscens, cum ex pane sicco facilius pastilli siccescant, nec ita promptè caro putrescat, aut panis acescat, isque per se in læuorem tritus carni uiperinæ, seorsum quoque prius exactè leuigatæ melius misceatur. Quibus omnibus diligenter animaduersis, pastillos mediocres non crassos, ne cum ægrius siccentur, caro celerius putifcat, efformato, interque fingendum

412 PASTILLI ET TROCHISCI

gendum pauxillum opobalsami adijcito, ac in umbra reponens, eos ad medicamenti totius compositionem adseruatō. Siccandi uerò sunt in domo calida & sicca, sublimi & meridiem spectante, aut saltem non septentrionem, ut bona diei parte domus solis radios excipiat, sic tamen ut pastillos in umbra locatos solis splendor & radius non attingat. Sic enim facile siccabuntur: etsi continenter uerteris, utraque parte æqualiter. Nisi autem uertantur, parte superna plus iusto siccantur, inferna humidiores, dum diutius existunt, putrescere periclitantur. Siccati in eadem domo etiam extra solis radios condantur, continuè uertendo alijs diebus plurimis ut quindecim: post, donec Theriacam sis præparaturus, repone uase uitreo, aut aureo, aut argenteo puro, non stanneo, quòd promptè propter plumbi admixturam adulteratur, ut ex argento non purgato celeriter ferruginem contrahit. Præstaret quidem non multo post apparatus his pastillis uti: efficaces tamen sunt ad annū, uel etiam diuturnius tempus repositi. Initio nanq; probè siccati, & reconditi annis tribus aut quatuor uires seruāt, si modò puluerem ipsis obductum linteis puris aliquoties abstergeas. Situs enim contracti occasione perforantur, tuncque inutiles euadunt, alioqui utiles: etiā si aliquot annos attigerint. Hac moderatione cōstat theriacorum pastillorū apparatus, quem strictim ex

Galenī

Galenī libris antidotorū, Theriaces ad Pisonē & Pamphilianum, & lib. II. simpl. Auicennā, Aetuario, deniq; ex Syluio suppeditaui mus. *Lib. 4. meth.* Horum quoq; structurā paucissimis uerbis sic cōplectitur Paulus: Sumuntur uiperæ quatuor *Lib. 7. cap. 11.* aut quinque, fului coloris, & recens captæ, & quaternis digitis à capite & cauda amputatis, totaq; cute detracta & interaneis exemptis, reliquum corpus in fictili nouo cum anetho & sale modicè discoquitur, dum spinæ à carnibus segregentur. Deinde his exceptis, ablatisque accuratè à spinis carnibus, & panis puri æquali modo addito, læuigantur omnia pariter, formanturque orbiculi manu in opobalsamum intincti, in umbra refrigerantur. Hos trochiscos de uipera Arabes, Trochiscos de Tyro uocant: quorum structura totius celeberrimæ antidoti & incomparabilis propè unicum est solidumq; fundamentum. Hos etiam aliunde aduectos, quòd uiperis careamus, uicaria fide ad Elephantiam & accommodatos usus usurpamus.

Hedychroi magmatis, confectio Gal.

℞ Aspalati radicis corticis,
Calami aromatici,
Schœnanthos,
Phu,
Costi
Asari,

Xylo-

Xylobalsami,

Cassiae,

Masticis,

Foliorum malobathri, ana drach. sex.

Nardi Indicæ drach. sexdecim.

Croci drach. nouendecim.

Amaraci drach. uiginti.

Cinnamomi,

Amomi.

Myrrhæ, ana drach. quatuor & uiginti.

Vino falerno optimo omnia probè excipi-
antur, & in pastillos formentur, manu in opo-
balsamum intincta, in umbra siccentur & re-
ponantur.

Non eram adscripturus hanc confectiorem,
quòd magna ex parte eius materia desideretur:
nisi cum ad Theriaces ornatum perualde
necessariam, tum uerò antiquis celebratissi-
mam esse intelligenrẽ. Quòd si eorum conatus
probandi sunt, qui nobilissimorum medica-
mentorum penuriam succedaneorũ supellekti
le restaurarunt: ut ne præclarissimæ Antidoti
fructu diutius carere uideremur, non fuit in eo
quoque, ut nec in cæteris, deficiendum: quan-
doquidem si nõ in primis datur, in secundis ta-
men & tertijs consistere dignum laude iudico.

Lib. de Tb. Hedychroi magna quod descripsimus, à Ga-
ad Pis. leno Magno attribuitur, eoq; uti uult in The-
riaces apparatus, quanquàm & aliud describitur
Lib. 1. Ant. in fine Theriaces ad Pamphilanum. Andromacho

macho quoq; aliud attribuitur quod capit ma-
 ri, amaraci, ana drach. 2. asari, aspalathi, schœnu
 anthos, calami aromatici, phu Pontici, xylo-
 balsami, opobalsami, costi, cinnamomi, ana
 drach. tres. myrrhæ, folij malabathri, croci, ca-
 ssiæ, nardi Indicæ, ana drach. sex. amomi duplū.
 mastiches, chig, drach. unam. Omnia uino faler-
 no subacta & excepta magna efficiunt. Magna
 est huius confectiois uarietas apud Paulum,
 Aetium, Actuarius & Alexandrinum.

Cypheos cōpositio Damocratis ex Gal.

℞ Vux passæ pinguisimæ (à qua cortex ac
 semen totum sint exempta) carnis læuiga-
 tæ probè,

Terebinthinæ bene repurgatæ, ana drach.
 uiginti quatuor, att.

Myrrhæ,

Schœnuāthos seu iunci rotundi, ana dra ch.
 duodecim.

Cinnamomi drach. quatuor.

Bdellij lachrymæ,

Spicæ nardi,

Cassie bonæ & puræ,

Cyperij,

Baccarum iuniperi grandium & pinguium,

Calami odorati, ana drach. tres.

Aspalati drach. duas & dimidiam.

Croci drach. unam.

Mellis & uini modus sit mediocris.

Bdellium

Bdellium, myrrham, uinum in mortario tere, ad mellis liquidi crassitiem: melle superad-
dito uuam cum alijs tere. Omnia ubi læuigata
fuerint, fac cyclos paruos.

Cypheos composito, quia Mithridation
utrumque adornat, eam ex Galeno hoc modo
descripsimus, sicque parandam Rufus prodi-
dit. Cuius permultas habes descriptiones a-
pud Dioscoridem. Paulus etiam libro 7. Cy-
phi *ἐλιανὸν καὶ σιλύριακόν* describit. Miscetur me-
dicamentis, præcipuè epithematibus & antido-
tis, quæ inde Cyphoida Paulo dicitur.

Trall. lib. 7.

cap. 22.

Trochisci scillini.

Scillam recentem fœminam candidissimam
iustæ magnitudinis, nō admodum enormem,
bene habitam & nutritam, neque putridam, ne-
que gelu flaccidam, cum folia & caulis exactè
inaruerint, aut messis tempore erutam, corti-
cosa parte & radice lignosa adempta, farina tri-
tici optimi recentis subacta & fermentata in-
uolue, non luto, argilla aut gypso, quod fa-
ciebat Crito (id nanque est sordidum) deinde
calido cinere copioso, uel clibano calido æ-
qualiter assato, dum maza crustam duriuscu-
lam undique contraxerit, ac festuca scillæ cor-
pus per rimas promptè penetret (is enim est
cocturæ terminus.) Crustulis abiectis, scillæ
partes interiores & tenerrimas, hoc est, eius
medullam, diligenter læuigare oportet, atque
adini-

*Gal. in Thec.
ad Pis. &
Act.*

admixtis erui candidi parum torrefacti farinæ
 optimę recentissimæ, & ad amussim læuigatæ
 æquis portionibus, ut uolebat Damocrates
 (nō duabus partibus ut Andromachus, neque
 dimidio ut Magnus) omnia simul terere, & in
 pastillos mediocres cogere, qui in umbra repo-
 siti & siccati, ut theriaci usui reseruātur. Quidā
 erui farinæ penuria micam panis friatam, ut in
 pastillis theriacis addunt. Atque ea est scillę as-
 fatio, quæ efficacissima redditur. Coctura e-
 nim aut elixatione uires amittit. Quo nomi-
 ne Galenus ad medicamenti epileptico idonei
 apparatus diuturna in sole maceratione tabe-
 facit, qua uelut coctura idonea, & æquali flac-
 cida reddita in succum penè conuertitur, e-
 lixationem uerò damnat. Cruda tamen scilla
 interaneis est nocentissima, cuius uarios appa-
 ratus habes apud Dioscoridem. Trochiscos
 uerò scillinos præter Galenum, Aetius, Pau-
 lus, Actuarius, Auicennas, & Alexandrinus
 describunt. Pastillos è scilla compositos ex Ar-
 chigene parat Alexandrinus sect. 41. ad Phle-
 gmonem & omne lienis uitium, & aquam quæ
 cutim subit, ex scilla eo quem diximus modo
 præparata: cui addit semen dauci, anisi, sesele-
 os, ericæ, ramos chamædryos, radicem pana-
 cis, chamæpityn, irida, semen urticæ, fru-
 ctus cedri, myrrham, & eruum
 tritum excorticatumq;.

D

Troch:

Troch. Ramich. Mes.

℞ Succi oxalidis unc. sexdecim.

Rosarum unc. unam.

Baccarum myrti unc. duas.

Semel feruefiant & colentur. Colato adde,
Gallarum recentium accuratè tritarum un-
cias tres.

Coquantur iterum aliquantulū, atq; insper-
gatur sequentium minutissimus puluis:

Rosarum unc. una.

Santali flauī unc. una & drach. duæ.

Gummi Arabici unc. una & dimidia.

Carnium rhois, hoc est sumach,

Spodij, sing. unc. una.

Omphacij drach. septem.

Granorum myrti unc. quatuor.

Ligni aloës,

Caryophyllorum,

Maceros,

Nucis moschatæ, sing. semuncia.

Misce omnia simul, & extende in scutella
lapidea dum siccentur. Exiccata rursus in te-
nuissimum puluerem terantur, & formentur
trochisci parui cum caphuræ aureo uno, &
aqua rosarum sufficienti. In umbra libera exi-
cati reponantur.

Ramich. Ramich Arabum inuentum est, mixturam-
que ex gallis & uuis pafsis significat. Serapi-
oni uero galliam, aut galliæ materiam. Hos
tro

trochiscos multæ compositiones recipiunt,
 quarum gratia ferè parari putâtur. Vsurpamus
 tamen in intestinorû & alui totius lubricitate,
 acriumq; humorum per sedem profluuiò. Infu-
 so enim acrimoniam obtundunt, & impetum
 sistunt, eoq; nomine cholerae morbo succur-
 runt. Hæmorrhagiam omnem stipandi ui co-
 hibent, naribus immixsi aut medicamentis ad-
 mixti. Viscerum languores, uentriculi, cor-
 dis & hepatis imbecillitates firman. Horum
 præcipuus est usus in Diacodio, ut præscripsi-
 mus. Sunt qui succi oxalidis loco sumunt suc-
 cum cydoniorum immaturum, & pastillos i-
 stos aromatizant moschi drachmæ
 unius quarta parte.

Troch. de absinthio Mes.

R̄ Rosarum,
 Absinthij,
 Anisi, ana drach. duas.
 Rhabarbari,
 Succu eupatorij,
 Asari,
 Seminis apij,
 Amygdalarum amararum,
 Spicæ,
 Mastiches,
 Folij, ana drach. unam.
 Finge trochiscos cum succo intybi.
 Efficacissimi sunt & magni in re medica
 D 2 usus,

usus si folium haberemus, pro quo quidam nardum Indicam, aut eiusdem cum sampsycho æquales partes substituunt. Longis & diuturnis febribus sunt saluberrimi. Obstructa enim uentriculi, hepatis, ab ijsque dolorem leuant, partesque naturales omnes roborant, deiectamque appetentiam suscitant. Horum usum in potionibus medicis quibusdam clarissimis uiris familiares esse ad internas obstructions, mihi conscius sum. Exhiberi possunt cum aqua eupatorii, apij, aut intybi distillata. Affinis est pastillus Alexandrini ex absinthio, ad eos quibus refrigeratus est stomachus, iocinerosos & stomachicos idoneus, quem describit numero 58. Alter uero pastillus ex absinthio hemicranicus numeri 41. falsam habet indicaturam. Ex Thapsia enim nominari debet, ut satis ex Elencho patet, & numero 157. qui pastillum hunc prius descriptum ex Thapsia uocat: ut ne addam Galeni auctoritatem & Pauli, qui hunc eundem descriptum habent. Est alius pastillus hepaticus ex Actuario sumptus, ad iecinerosos & regio morbo laborantes, qui capit anisi seminis, apij, asari, amygdalarum amararum, absinthij, singulorum pares portiones. Describitur à Galeno libro 8. com. phar. part. & ab Alexandrino quater, numeris 5. 32. 37. & 115. Paulus pastillos ex amaris amygdalis uocat, exhibetque febricitantibus cum hydromelite, febris uero carentibus ex mulso. Valde quoque affinis qui Alexandrino

*Lib. 2. comp.
ph. part. cap.
ultimo.*

Cap. 8.

xandrino describitur numero 130. quòd præter dicta rheum & eupatorium & santalos recipiat. Auicennas Trochiscorum de absinthio duas habet descriptiones, quarum prior cum communibus illis Alexandrini trochiscis conuenit, altera uerò paulum à Mesueo dissentit. Capit anisi aureos duos. asari, absinthij Romani, seminis apij, amygdalarum excorticatarum, mastiches, spicæ, omnium ana aureum unum. aloës, folij indici, sing. aureum unum & dimidium. succi eupatorij, aureum unum. Tritis omnibus formentur trochisci. Mesuei porrò descriptioni quadrat pastillus Gal. libro 9. comp. phar. part. ad ictericos & hepaticos. Capit amygdalarum amararum mundatarum drach. quatuor. anisi, absinthij, utriusq; drach. unā. Tusa & cribrata aqua subigito, & ex uino mulso non febrientibus exhibeto. Trochiscos ex absinthio de quinque rebus describit Serapio tract. 7. horumq; duas habet formulas non absimiles Halyabbas in opere medico.

Lib. 8.

*Trach. de
Absinth.
Auic.*

Cap. 9.

Troch. de rheo Mes.

R Rhabarbari boni drach. decem.

Succi eupatorij,

Amygdalarū amararū, ana drach. quatuor.

Rosarum drach. tres.

Spicæ,

Anisi,

Rubiæ,

D 3

Ab.

Absinthij,

Asari,

Seminis apij, ana drach. unam.

Formentur trochisci pendētes aureū unū.

Horum usus est in febribus ex decidentia acutis, & imminente malo corporis habitu ex intemperie hepatis frigida: plurimumque profunt ictericis, hydropicis, hepaticis, & cachecticis ex deprauata hepatis actione. Obstructiones, tumores præter naturam, dolores & affectus iecoris inueteratos tollunt, aquei, acris, serosi & biliosi humoris deiectione. Pastillos Actuarij ex Indico rheo, quem per omnia sequutus est Alexandrinus, rectè usurpari potest ad iecinoris & lienis meatus infarctos, uentriculumque confirmandum. Capitula rosarum siccarum, absinthij, rhei Indici, sing. drach. tres: Alexand. Act. duellam. spodij, spicæ indicæ, floris iunci odorati, laccæ purgatæ, succi eupatorii, cuiusque drachmam. fantali citrini, croci, casiaë lignæ, tragacathi, mastiches, sing. script. duo: Alexand. Actuarius uerò casiaë duplum ponit: & tragacanthi, mastiches, utriusque script. duo. Trita omnia & cribrata cum succo fœniculi subigito, & in pastillos redigito: qui propinantur Actuario, cum aqua in qua lacca maduerit, & oxosacchare: Alexandrino uerò, cum fœniculi decocto. Non longè dissimiles trochisci de Rhabarbaro Auicennæ: sed non ita compositi. quibus etiam respondēt

Sera.

*Troch. Act.
ex Indico
rheo.*

Serapionis troch. de rhabarbaro, tract. 7. cap. 18. Hic succus eupatorij parciore est, quam ut eo comprehendi omnia possint ad trochiscos efformandos: quare opus ipsum aqua cassuthæ, aut absinthij succo addito augemus. Dantur drach. una. ex aqua aut uino pro affectuum cæterorumque coindicantium ratione. Sunt alij trochisci de Rhaued, Rhafij ad Almanforé lib. 9. cap. de iecoris dolore & abscessu, cum Mesu- ei descriptione plurimum consentientes. Ca- piunt mastiches, succi eupatorij, succi absinthij, feminum fœniculi, anisorum, sing. drach. duas. rhaued drach. decem. Cum absinthij succo pa- stillos effingito aurei unius.

*Troch. de
Rhaued
Rafij.*

Troch. de gallia moschata, Mes.

℞ Ligni aloës crudi partes quinque.

Ambre partes tres.

Moschi partem unam.

Muccilaginis tragacanthi cum aqua rosea extractæ, quantum sufficit ad ea comprehendenda. fiant trochisci figura folij myrtei, sigillentur, & uase uitreo reponantur. Alij ambram in uase uitreo, oleo balanino paucum quod de Been dicitur, dissoluunt, eodemque oleo cætera comprehendunt.

Gallarum plurimæ sunt in trochiscis confectiones, Mesu. nomenclaturâ à gallis fructibus usurpantes, quas ferè per se aut per trochiscos ramich, qui largâ habet gallarum copiam, recipiunt.

Neutrum tamen habet gallia moschata usitatissima in compositionum aliarum apparatus, & per se quidem sumpta multis diebus ex uino, uel iure, uel aqua destillata, in ea quæ ex longo morbo fit recreatione. Ventriculum enim, hepar, & nutritionis instrumenta, cerebrum, corq; ipsum ualde roborat, & uires diuturno morbo defectas reficit. Hac etiam utimur electuarius solidorum figura cū saccharo, aut liquidorum cum melle, si huius uncias duas, ubi delicatius uoles: aut tres, si ualentius, una sacchari aut mellis libra exceperis. Propinari potest ad semunciam, & tutò usurpari ad totius corporis odorem commendandum. Gallie moschatæ meminit Actuarius, in altera Antidoto ex unionibus, ubi *συν μωσχάτου* uocat (quæ uox ex Arabum familia deducta est, Suc enim galliam dicunt) etsi *συν* pro rhoeculirio aliquando usurpat. Afferri ex Oriente, sed malè paratam, scribit Manardus. Confectio gallie moschatæ Nicolai, quam confectionem Moschatam uocat Alexandrinus, & Antidotis accenset, habet mastiches unc. duas. gummi arabici unc. unam. caphuræ script. unum. Trita mollissimè stillaticio rosarum liquore irrigato, & formato pastillos. In umbra siccentur, terantur subtilissimè: oleo Sambacino, quod iasmininū uocant, incoquantur. Adde cinnamomi, caryophyllorū, nucis moschatæ, ana

Gallia moschata Nic.

℞, ana semunciam . fac trochiscos , illine moscho aqua rosarum soluto. Hodie uerò sic paratur, ut mastiche trita super cineres calidos ex olei drach. una soluatur. gummi & caphura trita adduntur, affusa pauca aqua rosarum. Sit autem oleum Sambacinum purum, & sordium expers: non Sambucinum, ut malè in uulgatis Nic. codicibus legitur. pro quo perperam quoque ebuli oleum apud Alexandrinum habetur, ut nec rectè ad dimidias decoquitur.

Troch. aliptæ moschata Nic.

℞ Ladani purissimi unc. tres.
 Styracis calamitis unc. unam & dimidiam.
 Styracis rubri unc. unam.
 Ligni aloës drach. duas.
 Ambaris drach. unam.
 Caphuræ script. unum & dimidium.
 Moschi script. dimidium.
 Aquæ rosarum quod satis sit ad efformandos trochiscos.

Delicata est hæc compositio, & ad delicias maximè suo odore accommodata, suffitu & uaporatione grata. Cor & cerebrum roborat, uentriculum puerorum imbecillum & uomitione lac effudentiũ confirmat, in ijsq; pectoris angustias & anhelationes iuuat. Additur ad multas confectiones, quas sua uoluptate & odoris quodam lenocinio precio addicit. Ladanũ per

se negligenter & crassius teratur, & styrax uterque simul parum tritus, per cribrum rarium cernendo purgetur. Tria hæc catino imposita sole æstiuo, uel sine hoc, diplomate, hoc est, uase duplici liquentur, potius quàm mortarij aut pistilli calore uehementi, ut uult Nicolaus. Liquata pistillo in mortario, utroque probè siccato, diu tundantur, addendo paulatim puluerem ligni aloës. In alia pila in qua amygdalæ aliquot oleosæ, dum pistillum & pilam totam illeuerint, tritæ fuerint, primùm ambar tere, deinde caphuram & moschum, aqua rosacea paulatim affusa, misce reliquis, & forma trochiscos. Sumpta est ex Nic. Alexandrino hæc descriptio in Antidotis, ubi moschatam confectionem uocat, & mendosè caphuræ scriptuli dimidiũ pro uno & dimidio legitur. Vulgati Nic. codices Aliptam moschatam uocant, fortè quòd in unguenta & emplastra ad gratiam conciliandam ueniat. Videndũ porrò est in his moschatis confectionibus, ut sua cuiq; propria reddatur. Mesuei namque compositiones galliam moschatam sibi familiarem capient, ut & Nicolai Antidoti eiusdẽ moschatam confectionem meritò assument. Quæ caussa est, ut utrasque describerimus.

Troch. de spodio Mes.

℞ Rosarum rubrarum drach. duodecim.
Spodij drach. decem,

Semi-

Seminis oxalidis drach. sex.

Seminis portulacæ,

Seminum coriandri aceto maceratorum &
torrefactorum,

Pulpæ rhois, hoc est sumach, ana drach. duas
& dimidiam.

Amyli afsi,

Balauftiorum,

Baccarum berberis, ana drach. duas.

Gummi Arabici afsi drach. unâ & dimidiam.

Omphacij quod sufficit ad omnia cōprehen
denda, ut efformentur trochisci.

Dicuntur hi trochisci de spodio cum semi
ne oxalidis, & adstringentes, quibus utimur ad
alui profluuium, & dysenteriam, infuso uel
potu cum aqua arnoglossi, uel uino austero,
aqua chalybeata diluto. Præsunt febribus bi
lios[is], hepatis & uentriculi inflammationi,
quibus adest intestinorum lubricitas: acri
um, calidorum, & mordacium humorum
traiectione. non sine intestinorum exulce
ratione, fluorem enim sistunt, & uentrem
inferiorem roborant, uacuata prius ex to
to corpore quæ descensum minabatur mate
ria. febrium ardentium æstus & sitis inex
pletam, drach. una sumpti cum aquis idoneis,
sedant. Atque hi trochisci ex multa pastillorum
ad dysentericos ex autoribus supellectile præ
cipuè usurpantur, nō illi quos primū describit
Mesueus, omnino similes pastillo qui Spodios
Alexan.

428 PASTILLI ET TROCHISCI

Troch. è spodio Act.

Alexandrino dicitur numero 52. Pastillus è spodio Actuarij, acutæ febris, & iecinoris calori continuæque siti conferens: Capit rosarum sextulas quatuor. spodij, seminis portulacæ, succi glycyrrhizæ, sing. duellam. tragacanthi candidi, amyli utriusque drach. sacchari duellam, subigito cum mucagine psyllij. Quem omnino expressit Alexandrinus, nisi quod paulum ponderibus uariat. Trochisci Auicennæ de spodio cum semine oxalidis ad affectus supradictos sunt efficacissimi, haud multum istis dissimiles. Præter quos, alios etiam trochiscos de spodio cum manna describit. Sunt & apud Serapionem tres trochiscorum de spodio descriptiones, quarum una semen oxalidis capit. Horum quoque tres uarias habet descriptiones Haly abbas in opere medico libro 10. quales quoque describit Rasis libro 9. & 10. ad Almanforem. Horum præcipuus est usus in parando electuario, de psyllio, & de succo rosarum Mesuei. Spodium autem Arabum huc intelligendum uenit uerum, non ebur ustum, neque Græcorum spodium è fornacibus ærarijs petatum, pompholygi affine, interaneis nocentissimum.

Troch. è myrrha Rasy.

R Myrrhæ drach. tres.

Lupinorum optimè tritorum drach quinque.

Foliorum rutæ,

Mens.

Mentastri,

Pulegij,

Cumini,

Rubiæ,

Assæ foetidæ,

Sagapeni,

Opopanax ana drach. duas.

Succi artemisiæ quod satis sit ad efformandos trochiscos.

Descripti sunt ex Rasio lib. 9. ad Almanforé, in menstruæ purgationis retentione. Tarditatem enim menstruam sollicitant, quæ ex crassiorum & frigidorum humorum opacitate, aut sanguinis concreta fœculentia orta sit, attenuando, incidendo, & infarctos meatus aperiendo. Quibus affectibus magnificè opitulantur hi trochisci, creberrimeque in usum veniunt ad præcauenda periculosissima uitiorum genera huic inuite purgationi imminētia. Pulegium ceruinum quidā pro pulegio & cumino legunt : & Dictamnū creticū intelligunt, alij serpillum, alij pulegium uulgare capiunt. Sunt qui pulegium ceruinum & cuminum addant, etsi Gradenfis pulegium & cuminum simpliciter legit. Pastilli formandi sunt cum succo artemisiæ, aut ut alijs placet cum succo rutæ, absinthij aut sabinæ. Exhihen-

tur uerò Rasio ex seminis iuniperi decocto, idque effcacissimè.

Troch.

Troch. de carabe aut succino, Mes.

℞ Succini aut carabe aureos sex.

Cornu cerui usti,

Gummi Arabici assi,

Coralli usti,

Tragacanthi,

Acaciæ,

Hypocisthidos,

Balaustij,

Maltiches,

Laccæ lotæ,

Papaueris nigri assi, ana aureos duos.

Thuris,

Croci,

Opij, ana aureum unum & dimidium.

Formentur trochisci cum mucagine seminis psyllij.

His utimur ad omne sanguinis profluvium, eiusque ex pectore refusionem & cruentum sputum. Manantem enim sanguinem siue ex thorace, siue ex pulmonibus, hepate, renibus, utero, hæmorrhoidibus fluxerit, cum succo plantaginis, uel herbæ sanguinalis, uel myrti, uino granatorum, aqua pluuiæ aut chalybeata, aut omphacio, drachmæ unius pondere potis sistunt. Dysenterix etiam infuso proficiunt, eosque ex enemate ad intestinorum cruenta tormina ad drachmas duas sæpe adhibemus, perpurgato prius corpore.

Pastillus

Pastillus ex Electro aut succino Galeni, capit
 psyllij mundi drachmas quadraginta quinque.
 iridis Illyricæ, mastiches, ramentorum succi-
 ni, croci, sing. drachmas triginta. opij drach.
 quindecim. Psyllium in aquam calidam con-
 iectum macerari finito: cumque uiscosa & glu-
 tinosa aqua sit reddita, liquorem è psyllio ex-
 primito, ac medicamentum parato in pastil-
 los cogendo, ex quibus obolos tres dormi-
 tum euntibus dato. Aquæ uerò sextarij tres
 sunt. facit adhæmoptoicos, tusses recentes
 & diutinas, tabidos, cruenta extulsientes,
 suppuratos, cæliacos, dysentericos & infla-
 tos. Paulo fiunt hi pastilli ex electro, & psyll-
 lij uncijs quinque. mastiches, iridis, scobis
 electri, croci, sing. uncijs quatuor. opij unc-
 is duabus. Oribasius psyllij drachmas qua-
 draginta facit. reliquorum libram unam. op-
 pij drach. quindecim, cum Galeno. Alex. Tral-
 lianus in psyllio cum Gal. consentit, succini, iri-
 dis Illyricæ, croci, mastiches, sing. drach. trigin-
 ta quinque. opij drach. tres ponit. Alexandrinus
 psyllij, iridis Illyricæ, mastiches, electri, croci,
 sing. unc. unam facit. opij unc. duas. Et si alius
 est pastillus de Electro Alexand. num. 77. qui
 fœnumgræcum loco psyllij recipit, in reliquis
 consentit. Actuarius quibusdam cum Paulo
 consentit, nisi quòd scobem loti arboris siccan-
 tis & adstringentis pro ramento succini ponit.
 Sunt earundem uirium ad prædictos affectus
 pastilli

*Pastillus ex
 electro Gal.
 Lib. 7. comp.
 phar. part.
 cap. 4.*

Lib. 7. ca. 12

Lib. 3. synopsis

Lib. 8. cap. 6.

432 PASTILLI ET TROCHISCI
pastilli de corallio, Galeno, Paulo, Oribas-
sio, Actuário & Alexandrino descripti, ex mul-
ta pastillorum ad sanguinis reiectionem far-
ragine: ut Auicennam, Serapionem & Ra-
sium libro nono ad Almanforem,
præteream.

Troch. de terra sigillata Mes.

℞ Sanguinis draconis,
Gummi Arabici afsi,
Ramich,
Rosarum rubrarum,
Antheræ, hoc est seminis rosarum,
Amyli afsi,
Spodij,
Acaciæ,
Hypocistidos,
Lapidis hæmatitis,
Balauftij,
Boli armeniæ,
Terræ sigillatæ, uel figilli lemnij,
Corallij,
Succini,
Margaritarum,
Tragacanthi,
Papaueris nigri, ana drach. tres & dimidiâ.
Seminis portulacæ afsi,
Cornu cerui usti,
Thuris masculi,
Nucum cupressi,

Croci

Croci, ana drach. duas

Cum aqua arnoglossi fac trochiscos.

Terra sigillata dicitur terra lemnia, sphragis lemnia: hoc est sigillum lemnium, ueterum auctoritate nobilitatum ad quancunq; sanguinis profusionem. Ex quo trochiscos istos lubenter usurpamus ad cruenta sputa cum aqua arnoglossi aut portulacæ sumptu & ad motu. Liberalem quoque hæmorrhagiam sistunt cum succo polygoni, plantaginis & ouorum candido, fronti & temporibus illiti, fœminarum etiâ abundantiâ morantur, in uterum immissi, aut lumbis, coxis & pubi illiti. Cruento lotio per urethrâ, tubulum urinarium iniecti medentur. Dysentericis & intereanorum exulcerationi infuso cum succo bursæ pastoris benefaciunt, aut cum succo cydoniorum, aut alio quouis adstringente. In ascribendo porrò pondere Nicolai uulgatos codices sequutus sum. Aequale enim drachmarum duarum pondus apud Mesueum ex interuallo positum suspectam æstimationem facit. Sedenagi etiâ & Euphistidem (quod hîc habebat uetus interpres) non sine multorum exemplo propter ambiguam significationem: tum uerò minimè seriam efficacitatem omisi: pro quo quidâ fumariam, alij cannabis semen usurpari uolunt. Earundem sunt uirium Asteres Galeno, ceterisq; primæ classis autoribus descripti, quos Arabes & medicantium turba Trochiscos stellæ uocant.

E Trochi.

Troch. diarhodon Mes.

℞ Foliorum rosarum rubrarum, aur. sex.
 Spicæ aromaticæ,
 Ligni aloes, ana aureos duos.
 Glycyrrhizæ, aureos tres.
 Spodij, aureum unum.
 Croci, aureum dimidium.
 Mastiches, drach. duas.
 Cum uino albo fac trochiscos pondere
 drachmæ unius.

Trochiscorum de rosis multæ cū sint apud Mesueum descriptiones: quidā tamē hos solos in electuario de psyllio & catapotijs è rhabarbaro usurpāt, nuncupationesq; ipsas trochiscorum diarhodon & de rosis longo interuallo distinguunt. Alij utrolibet nomine ultimam trochiscorum de rosis formulam multorū scriptis ad uarios affectus celebratam indicant, eaq; in Mesuei cōpositionibus utuntur, quæ recipit rosarum drach. quatuor. ligni aloes drach. duas. mastiches drach. unam & dimidiam. absinthii Romani, cinnamomi, spicæ nardi, casia lignæ, schœnuanthos, ana drach. unā. Cum uino antiquo & quinq; radicū diureticarum decocto effingito trochiscos drach. duarum. Sunt qui alia quoq; descriptione utendū putent. Trochiscos enim de rosis & eupatorio nuncupatos efficaciores existimat Manardus. Istos efficaces ad multos affectus experimur, iecoris obstructio-

nem,

nem, febres antiquatas & cōplexas, iēterum &
 aquā intercutem impendentē, uentriculi & nū-
 tricularum partium imbecillitatem causariā ex
 morbi diuturnitate & intēperie frigida, humi-
 da, superuacaneamq; humorū stomachi cauci
 collectorū colluuiē deturbādā. Auicēnas lib.
 5. plurimas habet trochiscorū de rosīs & diarho-
 don descriptiones: quarum una purgatoria est
 ex scammoniæ admixtione, primæ trochiscorū
 de rosīs Mesuei descriptioni consentiens. Pauli
 pastillus diarhodon longè diuersus, alijsq; affe-
 ctibus adhibendus. Omnibus nāq; adstringēti-
 bus propè constās, dysentericis accōmodatus
 esse uidetur. Caput acacię, rosarū, gummi, balau-
 stiorū, hypocistidos succi, gallarū, sing. drach.
 tres. rosarū uiridium succi, seminis plātaginis,
 sing. drachmā. lycij Indici tantundē. Cui affinis
 est pastillus Nicol. Alexandrini diarhodon ad
 dysentericos & cœliacos probatus, numero 15.
 Alter uerò numeri 60. ad iocinerosos & sto-
 machicos inscriptus, superioribus ferè respon-
 det. Est Actuarij pastillus ē rosīs cor & iecur
 roborans, capitis dolorem abigens, quem san-
 guis aut bilis flaua creauit. Recipit rosarum,
 trium santalorum, spodij, seminis portulacę,
 intybi domestici, uiolarum, singulorum par-
 tes æquales. Contusa cribrataque cum stilla-
 ticio rosarum liquore fermentantur, & in pa-
 stillos efformantur. Modus exhibendi est sex-
 tula, cum rosarum uel nymphęæ zulapio. Quo-

*Pastillus dia-
 rhodō Pauli*

*Pastillus ē
 rosīs Acti*

Troch. diarhodon Nic.

niam uerò trochiscis diarhodon suis Nicolaus utitur in confectionibus, quæ in illius nomine apparent, ut in diamargarito, non secus ac Mesueus suos intelligi uult, quinã in officinis usurpètur, dicendi ueniunt. Recipiunt autem rosarum uiridium drach. quatuor. spodij drach. duas. fantali rubri sesquidrachmam, & gr. septem. fantali albi drach. unam, & gr. duodecim. croci script. duo, gr. septem. caphuræ gr. duodecim. Rosæ recentes in pila marmorea continenter terantur: deinde cæterorum tenuissimus pulvis immittatur, cum sufficienti rosarum stillatio liquore fermentescant: tandemq; adhibita caphura subigantur: formentur pastilli, in umbra siccantur & reponantur. Quæ descriptio ex Nic. Alexandrino paucis immutatis desumpta est. Rosarum enim uiridium drach. tres tantum ponit, & croci script. duo, gr. uiginti: quæ lectio profectò non temerè suspecta est. Sequuti igitur sumus uulgatos Nicol. codices, ubi fantali albi pondus addidimus, & caphuræ gr. duodecim adscripsimus, quæ alij duo duntaxat faciunt.

Num. 47.

Troch. de uiolis Nic.

℞ Violarum recentium, drach. quinque.

Amyli, drach. tres.

Papaueris albi, drach. duas, script. unum.

Seminis plantaginis, drach. unam.

Rhabbarbari, script. quinque.

Balsami, script. unum.

Tritæ

Trita subigantur, & cum stillaticio rosarum liquore formentur trochisci. Ijs utimur in magnarum confectionum apparatu: quanquā per se ardores internos mitigant, aluumque emolliunt, gutturis asperitates leniunt, & thoracis angustias leuant. Sumpti sunt ex Nic. Alexandrino, ex quo rhabarbari script. quinque reposuimus, cum quidā scriptulum unum duntaxat ponāt, etsi Nic. codex diminutus est. Violarum namq; pōdus omittit, quod ex ueteribus codicibus restituiimus. Non minus quoq; corruptē Diaui ab omnibus dicuntur, cum diaion, hoc est de uiolis dici debeant. Trochisci de uiolis Mesuei seriō à quibusdam usurpantur in expurganda pituita lenta & uiscida, quæ thoracis uias intercipit, & suspiriosos facit, bileq; uitelina pituitæ permixta deturbanda. Quos aliquando sine scammonio apparant, eorumque non insolens usus est apud medicos Venetos. Capiunt florum uiolarum mediocriter exiccatarum drach. sex. turbith optimi arundinacei drach. quatuor. succi glycyrrhizæ, mannæ, scammonij, ana drach. duas, cum liquore quem uoles idoneo formentur trochisci. Describuntur in opere Medico in asthmate, ex Serapione tract. 7. & Rhasio libro Diuisionum expressi:

etsi prius quoque eorum formulam adumbravit in simplicibus, cap.

De uiolis, scammonio

& turbith.

E 3 Troch.

Troch. de eupatorio Mes.

℞ Mannæ,

Succi eupatorij, ana unc. unam.

Rosarum unc. dimidiam.

Spicæ drach. tres,

Rhabarbari,

Asari,

Anisi, ana drach. duas.

Spodij, drach. tres & dimidiam.

Formentur trochisci cum aqua cuscutæ aut eupatorij, in umbra libera, & uento perflata exiccati reponantur.

Efficaces sunt ad omnem lienis & hepatis obstructionem, tumoremq; præter naturam: febres antiquatas, harumque rigorem sanant. Morbo regio & hydropi subnascēti succurrūt, stomachicos iuuant, & corporis inflatus discutiant. Actuarij pastillus ex eupatorio capit ab-
Pastillus ex eupat. Act. sinthij, iunci odorati, succi eupatorij, rosarum, feminis fœniculi, mastiches, sing. drach. quatuor. anisi, tragacanthæ candidæ, utriusque siciliquum. santali citrini, spodij, utriusque sextulam. Tusa, & cribro excussa, cum intyborum succo subigito, & in pastillos cogito. Potui dantur cum infuso cancamī & oxymelite. Cui omnino respondet Alexand. pastillus ex eupatorio, numero 59. præterquam quod pōderibus parum uariat, & rhabarbarum addit. Quo nomine obstructionibus uiscerum leuandis utilior

lior redditur. Alter quoque ab eodem describitur numero 66. ad ea quæ promittit efficax. Trochiscos etiam ex eupatorio parat Auicenna ad febrium antiquarum ardorem, icterum & uiscerum tumores: ex succi eupatorii sextulis sex. rosarum rubrarum exunguatarum, & spicæ odoratæ, singulorum sextulis duobus. manna mundatæ sext. sex. spodij drach. quatuor. Tritis omnibus, & cribro excussis, fingantur trochisci. Describuntur ijdem Serapioni & Halyabbati, uariè tamen. Rectè uerò pastilli de eupatorio adhibentur hypochondrijs suspensis & murmurantibus, induratisque uisceribus: quorum uires efficaciores ad hos affectus experimur, quàm trochiscorum de absinthio. Nec est quòd rhabarbari additionem metuas: hoc enim addito, uiscerum & instrumentorum nutritionis robur confirmatur, uiresque morborum diuturnitate affectæ, & meatuum infarctus referatur.

Troch ex eupat. Aina

Troch. de berberis aut oxyacantha Mes.

℞ Baccarum oxyacanthæ, hoc est berberorum aut succi,

Succi glycyrrhizæ,
Seminis portulacæ,
Spodij, ana drach. tres.
Rosarum, drach. sex.
Spicæ,
Crocī,

E 4 Amyli,

Amyli,

Tragacanthi, ana drach. unam.

Seminis citruli, drach. tres & dimidiam.

Caphuræ, drach. dimidiam.

Cum manna formentur trochisci.

Recipiuntur isti trochisci in electuario rosato Mesuei, & electuario de psyllio, in eumq; usum paratur, licet usurpari possint ad intemperie calidam, & febrium ardores, sitimq; sedandam: quanquam ad hos ipsos affectus ijs non multum tribuat Manardus. Quibusdam magis arridet secunda descriptio Mesuei, eamq; ad supradictas confectiones adhibent. Auicennas trochiscis de berberis plurimum tribuit, eorumq; septem habet formulas: quarum quæ quarta est, hanc à nobis adductam enixè quodammodo exprimit, conficitq; trochiscos cum manne decocto aut infuso. Nicolaus quoq; Alexandrinus prioris sua descriptione eam omnino exprimit, nisi quod crocum omittit, & seminis citruli pondus sesquidrachmam facit, trochiscosq; cum aqua fingit. Altera uerò cum rhabarbarum capiat, longè diuersa est. Eorundem tres habet descriptiones Serapio, duas Rasius, unam nono ad Almanforem, alteram in medicamentorum penulo. Describitur quoque ab Actuuario pastillus ex oxyacantha longè ab hoc diuersus, ad iocinoris & lienis obstructiones, & aquæ intercutis suspecta primordia.

Troch.

Troch. de caphura Mes.

℞ Foliorum rosarum, drach. quatuor.

Spodij,

Glycyrrhizæ, ana drach. duas.

Santalorum flauorum, ana drach. duas &
dimidiam.

Croci,

Seminum melonum,

Citruli,

Cucumeris,

Cucurbitæ,

Tragacanthi,

Gummi Arabici, .

Spicæ Indicæ, ana drach. unam.

Ligni aloes,

Cardamomi,

Amyli,

Caphuræ, ana script. duo.

Sacchari albi,

Mannæ, ana drach. tres.

Formentur trochisci cum muccagine psyllij
in aqua rosacea extracta.

Parantur in usum magnarum cōfectionum,
uix enim aliter usurpantur. Calidam iecoris &
uentriculi intemperiem emendant, febribus
ardentibus, earumq; inexpletæ siti succurrunt:
bilis & sanguinis feruorem mitigant, cruorem
uomitione refusum sistunt, tabidos, consum-
ptos & auriginosos iuuant, & hectica febre de-

tentos. Alia est trochiscorum è caphura Alexandrini descriptio, in uulgatis Nicolai Præpositi codicibus longè aliter descripta, & ualde diminuta. Auicennas etiam quinque formulas trochiscorum è camphora facit lib.5. Aliæ quoque sunt horum formulæ Serapioni, Halyabbati & Rasio, in cordis tremore & ictero. Hos si in febribus usurpaueris, crocus, xylaloe, cardamomum, spica, febribus aduersa demenda sunt, ut caphuræ qualitates nondum Medicis satis excussas sileam, pro qua flores Nymphææ eruditissimi uiri substituunt.

Troch. de capparibus Mes.

℞ Corticum radicum capparum,
Seminis agni casti, ana drach. sex.

Nigellæ,

Calaminthes,

Acori,

Amygdalarum amararum,

Nasturcij,

Ammoniacy,

Foliorum rutæ,

Aristolochiæ rotundæ,

Succi eupatorij, ana drach. duas.

Cyperij,

Scolopendrij, ana drach. unam.

Puluis horum omnium cōprehendatur ammoniaco aceto dissoluto, & fiant trochisci.

Iis libèter utimur ad lienis & hepatis obstructa

Et liberanda à crassa & melancholica materia, quam potenter diffecant & attenuant, natamq; inde duritiem emolliunt: flatus hypochondriacos, cæterarumq; partium dissipant cum uino tenui, aut aqua asplenij exhibiti. Datur Mesueo aureus unus ex uino in quo radices capparum, cortices fraxini & tamaricis, aut eorum turiones & cymæ incoxerint. Efficaciores sunt quibusdam, duplicato ammoniaco. Affines ferè trochisci de capparibus Auicennæ, nisi quòd simpliciores sunt, & rhabarbarum capiunt: magis tamen affines quos describit Serapio. Omnium uerò maximè conueniunt cum Mesueo, quos describit Rasis nono ad Almanforem in Splenis dolore. Efficaces admodum ad præscripta pastillos è capparibus describit Actuarius: quorum loco quidam splenicos pastillos uarij generis admovent: quorum meminit Galenus lib. 9. De comp. phar. part. eosque non unico modo describit Alexandrinus.

Troch. alhandaal siue colocynth. Mes.

℞ Pulpæ colocynthidos albæ & leuis semini-
bus purgatæ, drach. decem.

Incidatur minutissimè, & fricetur per spaciū
trium dierum, ex intermissione tamè, cum par-
te aliqua uncie unius olei rosati. Deinde fume

Tragacanthi,

Gummi Arabici,

Bdellij, ana drach. sex.

Macerentur

Macerentur gummium genera in aqua rosacea, donec liquefiant & dissoluantur, & cum parte istius mucaginis formentur trochisci, in umbra siccentur: siccati iterum minutissimè conterantur, & cum reliqua mucagine rursus formentur trochisci, & reponantur.

Salubrior & tutior horum usus in acuendis catapotijs, quàm ipsius colocynthidis, quæ per hos pastillos quandam ueluti emendationem, & uiciorum absolutionem accipit. Iis nos sæpe infuso utimur in obstinatissima frigidorū morborum pertinacia, cūm pituitam & humores alios crassos, glutinosos ex profundis partibus, longeq; distantibus, ut cerebro, neruis, musculis, iuncturis, pulmone, thorace, potius quàm ex uenis ipsis attractos euellere cupimus. Quo nomine in cephalalgia, hemicrania contumaci. capitis totius dolore inueterato, epilepsia, apoplexia, uertigine, asthmate, tussi diuturna, dyspnœa, thoracis angustia, ischiade, morbis articularijs frigidis, cæterorumq; frigidiorum uiciorum familia ad acuendos clysteres, trochiscos istos usurpamus. Præcipuus tamen horum usus est in dolore colico & flatulento, deturbandæ uitreæ & uiscidæ pituitæ, ex intestinis maximè necessarius. Colocynthidis pulpa forficibus incisa, tenuissimè multumq; teri debet, ne asperæ eius partes interaneis adherentes, ea ulceret. Mesueus in simplicibus hos trochiscos omnino exprimens, colocynthida minutissimè

inè incisam glutinat muccagine tragacáthi, aut
 bdellij, perlinit, siccat : iterú terit tenuissimè cū
 ladano, mulla, uel mastiche oleo rosato disso-
 luta in pastillos citra molestiam purgatorios
 cogit. Diligenter autem Medico uidendū sua-
 deo quantū colocynthidis capiant. Sunt nanq;
 quidam, qui modum à nobis præscriptum non
 satis consultò excedant. Hos pastillos scriptuli
 unius pondere utēdos exhibet Manardus. Nos
 drach. unam integram etiam securissimè & sa-
 luberrimè infuso ad affectus prædictos permi-
 simus. Possunt etiam balanis additi supponi. I-
 taq; tutius adhiberi possunt quàm ore assumi,
 quod non temerè tentádum existimo. In Her-
 metis Hieram, aliasq; compositiones addebat
 Mesueus. Etsi uerò hiera illa penitus exoleuit,
 nō tamē horū pastillorum usus omnino desijt.

Troch. de lacha Mes.

℞ Lachæ mundaæ,
 Succij glycyrrhizæ,
 Absinthij,
 Berberorum,
 Succij eupatorij,
 Rhabarbari,
 Aristologiæ longæ,
 Costi,
 Afari,
 Amygdalarum amararum,
 Rubiæ,

Anisi,

Anisi,

Apij,

Schœnu anthos, ana drach. unam. Formētur trochisci cum aqua eupatorij.

Trochiscis de cancamo utimur ad iecineros & lienosos, hydropicos, febresq; ex uiscerū obstructionibus natas. Vrinās etiam potenter mouent, quo nomine asciti profunt. Cancamū autem tritum aqua fontis, cui aristolochia & schœnuāthum ad equas partes incocta fuerint, lauandū, pistillo semper agitando, quoad aqua clarescat: quod refedit, coletur & siccetur. Sic namq; tenuius euadit, magisq; aperit: isq; uerus est loturæ ex Pandectario modus, nō qui à ueteribus usurpabatur defæcatas partes & purgamenta retinens. Trochisci de lacha Auicēnæ, istis sunt omnino similes, nisi quod rhabarbarum & schœnuanthum non recipiunt. Quibus respondent quos descripsit Serapio & Halyabbas in opere Medico: quos sequutus uidetur Mesueus. Habet etiam de lacha pastillos Nic. Alexandrinus, non multum ab his differentes. Formari autem possunt cum succo eupatorij, aut fœniculi, uel intybi, ut uult Alexandrinus, quod tacet Mesueus.

Troch. alkekengi Mes:

R̄ Granorum alkekengi drach. tres.

Seminis citruli,

Seminis anguriæ aut melonis,

Seminis

Seminis cucurbitæ, ana drach. tres & dimi-
Boli Armeniæ, (diam.

Gummi Arabici,

Thuris,

Sanguinis draconis,

Papaveris albi,

Amygdalarum amararum,

Succi glycyrrhizæ,

Tragacanthi,

Amyli,

Nucleorum pineorum, ana drach. sex.

Seminis apij,

Succini,

Boli aut terræ sigillatæ aut lemnizæ,

Hyoscyami,

Opij, ana drach. duas. (trochiscos.

Succi alkekengi quod satis est ad formâdos

Dicuntur trochisci diaphysalidon de hali-
cacabo & uesicarijs, usu tritissimi ad urinæ in-
temperantem ardorem exulcerata fistula uri-
naria, uesica, renibus & ureteribus. Pluribus e-
nim diebus ex aqua mulsa, zulapio rosato, aut
uino austero sumpti ulcera detergent, gluti-
nant, & cicatrice tegunt, lotij acrimoniam mi-
tigant, eiusq; strigmenta muccosa, aspera & do-
lorifica cōplanant & leniunt, indeq; urinæ tar-
ditatem aut dysuriam tollunt. *Pastillus ex*
uesicarijs Pauli capit seminis cucumeris satiui *uesic. Pauli.*
mundati unc. quatuor. seminis hyoscyami, ci-
cutæ, sing. unc. duas. fœniculi, lapathi seminis,
croci,

Past. è uesicaria Act.

croci, nucleorum pineorum, amygdalarum amararum, opij, sing. unciâ. uesicariæ sextarios tres. uini quod satis est. Actuarius pastillus è uesicaria nō multum distans, habet opij, feminis cucumeris, feminis apij, hyoscyami, sceniculi, uesicariæ, sing. quadratē, amygdalarum quadrantē, croci sextantē, uini dulcis quantum ad fermentationem satis sit. Cui affinis omnino est Alexandrini pastillus è uesicarijs, nisi quod pondera uariant. Accommodatur drachma una ad renum & uesicæ exulcerationes, sanguinem lotio excernentes, mucosa strigmenta reddentes, & uehementem dolorem expertos, febre carentes, ex uino dulci aut sapa: febriantes autem ex uino optimè diluto. Est alius pastillus Ruffi hieracis Thebani, ex uesicarijs usu & materia longè differens, capitis & narium ulcera glutinans, & cicatrice obducēs: qualis ferè describitur Alexandrino, numero 153. Vulgati etiam Nic. codices duas adferunt ex Nicolao trochiscorum alkekengi descriptiones, longè ab his quas ex Alexandrino attulimus, distātes. Auicennæ trochisci disulidis aut dyssalidis, ex diaphysalidon corrupto nomine, pastillos ex uesicarijs Pauli ferè exprimunt. Eosdem designat Serapio sub trochiscorum Aesculidis nomenclatura, quos Trochiscos apsolidis uocat Halyabbas, utrobiq; corrupta Græca appellatione. Bolum secundo loco enumeratam terram sigillatam intelligunt, quam
alij

alij Milton finopida aut Maçram uocant. Parantur ut plurimum sine opio. Quidam granorum halicacabi quãtitatem ad drach. tres & dimidiam extendũt: alij unciam attingunt, ut nõ ingratijs illis ex uesicarijs indicatura constet.

Troch. de agarico Mes.

Agaricus optimus tritus, cum uino albo cui zingiber maceratum & infusum sit; cogitur in trochiscos, efficaces, multum ad purgandos crassos & uiscidos humores, pituitamq; ipsam bile permixtã, minore noxa uentriculi, quã si agaricus solus propinetur. Agaric⁹ enim, cum leuitate sua, & permeationis tarditate uentriculũ turbet, nõ temerẽ acria & penetrãtia admittit ad uiriũ & trãsitus per uiscera obstructa celeritatẽ. Qua ratione pluribus modis huiusmodi trochisci efformantur. Quidam enim salis gemmei tertiam partem addunt, & cum syrupo acetoso simplici pastillos parant. Alij manna & mulsã uiciũ istud corrigũt. Sunt etiã qui ex agarici parte una, ligustici uel dauci parte sexta, salis gemmei parte quarta, cum polypodij recentis mucagine trochiscos istos effingunt. Hic tamẽ modus, quem retulimus ex Mesueo, apud omnes obtinuit. Alij oxymelite scillitico uires eius augent. Quem morem ferẽ omnes retinuimus, agaricum oxymelite macerantes, ut leuem eius & penẽ sopitam acrimoniã, qua minimũ incidit & penetrat, quoad eius fieri

F potest,

potest, erigamus. Quod etiam prævident Medici, qui consultò zingiber, cinnamomum & cassiam adhibent. Quidam rheo addito, & aloë agarici tarditatem & leuitatem corrigunt, hisque quàm cæteris uti malunt. Conciliator agarici trochiscati operosiores, quàm cæteri, compositionem facit, addito etiâ turbith. Trochiscos istos inueteratos damno, quòd essentia tenuitate, & aërosa aut spirituosà substantia plurimum efficaci deperdita, crassiores, & ueluti fœculentæ partes remaneant, in medicamentis experiundis ferè inutiles. Quamobrem recenter trochiscatum agaricum semper indicimus, si horum trochiscorum usus urgeat. Atque adeò hac in re, ut cæteris, deploranda est supina Pharmacopœorum socordia, qui pyxidibus pastillos istos longè ante repositos asseruant.

Troch. albi Rasij.

℞ Cerusæ lotæ drach. decem.

Amyli drach. quatuor.

Gummi Arabici,

Tragacanthi, ana drach. duas.

Caphuræ drach. dimidiam.

Gummium genera aqua rosarum soluantur, reliquorum pulueres tenuissimi addantur: fiant trochisci.

Vtimur ad collyria sicca & humida, ad leues & iam sese remittentes oculorum rheumatismos,

mos, lippitudines subacres & ophthalmicos
 dolores leniendos, passimque collyrij albi Ra-
 sij nomen in officinis sibi uendicant: etsi alij
 collyrium Rasij album ex tertio ad Almanso-
 rem libro aliter parant: quod capit cerusæ lo-
 tæ drach. decem. sarcocollæ crassæ drach. tres.
 tragacanthi drachmam unam. opij drach. di-
 midiam. Itaque sine opio & cum opio confi-
 ciunt: quod etiam Mesueo in ophthalmia Za-
 chariæ filio tribuitur, paulum immutatis pon-
 deribus. In collyriorum autem alborum ge-
 nere, quæ antiquis commendata fuere, album
 aliud Zezaris quidam ex Mesueo parant: alijs
 sufficit collyrium diarhodon album ex Paulo
 libro 7. aut Aetio libro 7. desumptum. Est ue- Cap. 16.
 rò Galeni collyrium album Trypherū dictum Cap. 111.
 ex Archigene celebratum, libro quarto Comp. Cap. 8,
 phar. gen. habet cadmiæ lotæ drachmas sexde-
 cim. cerusæ drachmas septem. amyli, tragacan-
 thi, gummi Arabici, sing. drachmas quatuor. o-
 pij drachmas duas. excipe aqua pluuiæ. Vfus
 est cum oui candido.

*Trochiscus Polyidæ, qui Sphra-
 gis dicitur.*

Recipit malicorij drach. sex.
 Myrrhæ drach. octo.
 Aluminis scissilis drach. quinque.
 Thuris drach. quatuor.
 Calchanthi drach. tres.

Fellis taurini, drach. sex.

Vino dulci aut passo excipe : fac trochiscos.

Huc accensenda est præcipua uulnerariorum Medicorum in curandis ulceribus opera, à Galeno passim decantata ; & omnibus autoribus tritissima. Describuntur uerò hi pastilli à Galeno ex Asclepiade lib. 5. Comp. phar. gen. & sæpe usurpantur ad ulcera sordida & humida, aurium & narium præcipue : quamuis sanguinis profusionem, quòd *επισχετικῶς* ratione in habeât. Oris & quævis recentia ulcera & uetera emūdat, putredines uindicât, serpētia ulcera restringūt, auribus purulētis succurrunt, ozenas & tetra narium ulcera emendant, ossium siderationem & cariem corrigunt : neruorum uulnera, nomas, phagedænas, pterygia & superuacaneæ carnis incrementa delent. Dysenterijs, alijsq; plurimis naturæ uicijs, quæ siccantia postulant, medentur. Soluuntur uino dulci, sapa, ænōmelite, uino albo, fuluo, aceto, aqua, oxymelite, oxycrato, melicrato, succis myrti, solani, intybi, herbæ sanguinalis, oui liquore, uino austero, alijsq; id genus. Atq; etiam quemadmodum in his pastillis quidam uirium sunt gradus : sic non semper, neq; temerè ijsdem utendi occasio datur. Imbecilliorum rudimentum habet Polyidæ Sphragis, quæ hîc descripta est, per quam ad Musæ medicamentum, deinde Andronium, Pasionis & Bithyni pastillos ascendimus, laborantis loci natura & ulceris conditione

*Lib. 3. Comp.
phar. part. &
lib. 5. Meth.*

tione sub aspectum proposita. Non secus ac Galeno ulcerum curatio per pastillos ex glaucio tentata, ad Polyidæ medicamentum, subinde Andronis & Bithyni processit: demum etiam medicamentum ex charta combusta perfectio- nem addidit. Quinetiam purulentum & sordidum aurium ulcus Andronio medicamēto ex aceto soluto percuravit lib. Meth. 5. & narium ulceribus Musæ pastillos indidit, remissa paulum partium temperie. Diluendi autem sunt varijs succis, ut affectuum tempus, conditio, & partis quoq; symmetria postulabit. Dulcibus, si temperanda adstrictio: austeris & acidis, si interceptienda fluxio. & putredo vindicanda est, detergētibus ubi sordes & eluuiēs plurima ex- hauriēda est. In hæmorrhagia uerò, aceto, oxy- crato, uino austero, & liquamentis prius dictis solui debent. At quia horum pastillorum uaria est forma primæ notæ autoribus descripta: nos Galenum dato penè artis sacramento in libris Comp. phar. part. imitati, illis magna fama au- toritatem testatam, & multis monumentis con- signatam conseruabimus. Paulus aliter hunc pastillum descripsit. Ponderibus enim uariat, thus omisit, & aloen addidit, quā recipit secun- do loco descriptus à Galeno, ex Andromacho lib. 5. Comp ph. gen. Alexandrinus quoq; pon- dera multum immutauit, aloen etiam addidit, nec thus tacuit. Est Polybi Sphragis apud Cel- sum lib. 5. huic Polyidæ Sphragidi, quā descri-

Lib. 3. Comp. phar part. 6. Meth. cap. 3.

Cap. 20.

bit Paulus ualde affinis. Atqui haud scio an in
mutato nomine uitiū factū sit, quanquā Polybi
Cap 7. medicamentum idem Celsus lib. sexto repetit.

Troch. Andronis.

℞ Cytinorum drach. decem.
Aluminis scissilis drach. quatuor.
Calcanthi drach. duodecim.
Myrrhæ drach. quatuor.
Thuris,
Aristolochiæ,
Gallæ immaturæ, ana drach. octo.
Salis ammoniaci drach. quatuor (in qui-
busdam add.)

Lib. 5. Comp. Sic à Galeno ex Asclepiade describitur pa-
ph. gen. stillus Andronius. Aliter quoque ex Heraclide
Tarétino, Critone uel Andromacho apud scri-
ptores descriptos reperiās. Celsus pastilli An-
Cap. 20. dronij longè aliud schema affert lib. 5. idem quæ
Cap. 14. medicamētum Andronium lib. 6. longè ualen-
tius ex metallicis conficit. Paulus ultimam An-
dromachi descriptionem ferè imitatur, nō nihil
tamen uariat. Oribasius duas habet differen-
tes formas, multumquæ à nostris distantes: u-
nam libro 3. ad Eustathium, alteram libro 4. ad
Eunapium. Ulceribus recentibus, antiquatis &
rheumaticis efficaces. Sanguinis profluuiū ex
Lib. 5. & 6 erosione adhibet Gal. aurium ulceribus, car-
Aletb. & 14. bunculo & neruo præciso, ut & reliquos Pa-
sionis & Polyidæ pastillos,

Troch,

Troch. Pasionis.

℞ Squammæ æris drach. duodecim.

Aeris usti,

Salis ammoniaci,

Aluminis rotundi,

Aeruginis rasæ,

Thuris, ana drach. octo.

Aes & alia in sole ex uino terito, posteriore loco thus. pastillos confice: cumque usus postulabit, aceto dissolue.

Sumpti sunt ex Oribasio & Paulo. Aliter lōgè describuntur Nicol. Alex. Superioribus sunt efficaciores & siccantiores. *Lib. 3. ad Eustath.*

Troch. Musæ.

℞ Aluminis scissi,

Aloes,

Myrrhæ,

Chalcanthi, hoc est atramenti sutorij, ana drach. sex.

Croci,

Crocomagmatis, sing. drach. tres.

Cytinorum drach. quatuor.

Mulso ex falerno facto diluuntur.

Viribus affines Andronijs pastillis, descripti lib. 5. Comp. phar gen. ex Andromacho. Aliter describuntur Paulo libro septimo, & Oribasio libro tertio ad Eustathium. Crocomagma uerò fit expressis crocini unguenti aromatis, & in pastillos redactis. Præstantius est *Crocomagma. Orib. lib. 2. ad Eustath. & lib. 11. ad Iul. Imp.*

F 4 odoratum

odoratum, myrrham modicè olens, graue, nig-
 rum, ligni expers: quod cùm subigitur, colo-
 rem croceum ualde reddit, leue, subamarum,
 dentes & linguâ uehementer inficiens, & quod
 aliquot horas perdurat. Tale est quod ex Syria
 aduehitur. Crocomagmatis ex crocino formâ
 habet Paulus lib. 7. cap. 20. etsi aliud parat lib.
 eiusdem, cap. 12. Diuersum longè est crocomag-
 ma uulgatis Nicolai codicibus descriptum.

Troch. Bithynus.

℞ Malicorij,
 Gallæ,
 Aristolochiæ,
 Aluminis fiksi,
 Chalcidis,
 Cadmiæ, ana denarios sex.
 Iridis Illyricæ,
 Squammæ æris, ana denar. quatuor,
 Chalcanthi,
 Myrios, ana denar. tres.
 Nitri,
 Thuris,
 Chrysocollæ, ana denar. duos.
 Ex aceto sub Caniculæ æstu præparato.

*Lib. 5. Comp.
 phar. gen.*

Sic est Galeno descriptus ex Andromacho,
 efficax ad nomas, depascentia ulcera, fistulas,
 pterygia, serpentia etiam ulcera (Herpetas di-
 cunt) cum cerato, erysipelata, & alia id genus.
 Aliter Paulo describitur, què imitatur Alexan-
 drinus,

drinus, dimidiatis pōderibus, nisi quòd in cad-
mia sesquidragmam ponit, Paulus unc. tres.

Troch. de arsenico.

℞ Calcis uiuæ, lib. unam.
Auripigmenti rubri & citrini,
Salis alkali,
Acaciæ, ana selibram.
Trita miscentur cum capitello.

Addendi Chirurgorum operæ, in quâ in-
cidimus, fuerunt hi trochisci de arsenico recen-
tiorum, quibus ad fœda corporis uicia extirpā-
da lubenter utuntur, nomas, phagedænas, fistu-
las, rheumatica & maligna ulcera, reduuias un-
guium, putredines partium, ozænas, polypos,
condylomata, putrescētes gingiuas, carnes ex-
crescētes & gangrænas, aliaq; generis eiusdem.
Quid sit autem sal alkali & capitellum, quaq; ar-
te paretur, ex lib. 3. De materia chirurgica Hol-
lerij præceptoris doctissimi, unde etiam pastil-
los istos eduximus, petendum est. Ex quo etiā
trochiscos à calce, è succo asphodeli, & alkadi-
con. pyrotica remedia Chirurgis notissima pe-
tēda censeo. Alij trochisci de arsenico in uulga-
tis Nicolai codicibus descripti, Mesueo attri-
buuntur, istis non minus efficaces : quibus ta-
men non utimur.

Cap. De py-
roticis.

Trochisci Bechici albi.

℞ Sacchari albissimi, lib. unam.
Sacchari candefacti optimi,

F 5

Penidio-

458 PASTILLI ET TROCH.

Penidiorum, ana unc. quatuor.

Radicis ireos unc. unam, & drach. septem.

Amyli unciam unam & dimidiam.

Excipe muccagine tragacanthi albissimi, aqua rosacea extracta: formentur trochisci.

Trochiscis istis Bechicis quosdam uti scio, ad faucium asperitatem leniendam, tussiculosos & suspiriosos, ideoque trochiscis apposuimus: etsi prius pilulas bechicas cum uulgo catapotijs adscripsimus, in quibus Hypoglottidas nostras albas accensuimus, cum arteriæ illæ confectiones lupinorum formam adeptæ, pastillis potius annumerari debeant.

Troch. bechici nigri.

℞ Succiglycyrrhizæ unc. quatuor.

Styracis calamitis sesquunciam.

Sacchari candefacti unc. duas & dimidiam.

Pulueris electuarij Diaireos Salomonis,

Pulueris lohot sani & experti, ana semunciam.

Penidiorum selibram.

Sacchari albissimi lib. duas & unc. tres.

Excipe muccagine tragacanthæ, ex aqua hyssopi: formentur trochisci nigri.

His etiam utuntur quidam ad tussim siccam in materia acri & calida, & uocis raucedinem, difficilesque pectoris excreationes.

DE

DE PVLVERIBVS MEDICATIS,

SECTIO NONA.

Ridorum medicamentorū quę
Græcis *ξυρία η̄ν καταπλάσματα*, no-
bis ab inspergendo pulueres di-
cuntur, rara est cura, eaque chi-
rurgis penè solis deuota. Aut
enim ulceribus congruunt, aut

cuti applicātur. Vlceribus debentur, quę caua
implent, excreſcentia exedunt, sordida repur-
gant, cruenta reprimunt, & disparata glutināt.
Cuti asperguntur quę detergent, & sordes ex-
terunt, nitorem conciliant: qualia sunt smeg-
mata plurima, & quę cosmeticam desiderant.
Alia etiam extenuant & discutiunt: qualia sunt
quę acriore materia constant. Atque eo serè in
genere in quo fertilior quadā segete luxuria-
runt antiqui, nulla est Pharmacopœorum no-
strorum cura, solis uulnerarijs medicis relicta.
Quibus & aliqua ex parte, quia nostri est mu-
neris, & ad integrum medicinæ corpus non
leuiter attinet, satisfactum oportuit. Ex no-
biliore igitur campo ea deligemus, quę cui-
uis indultrio usui satis esse possint. Pulueres
medicati antiquis lōgè tritissimi: ex quibus to-
ta medicamentorum soboles in corpus solide-
scit,

scit, autoritate & usu penè defluerunt, cognita sola aromaticorum & odoratorum turba, earumque leuissima, quâ ad Electuariorum & mixturarum usus paratam pyxidibus uitreis reponimus. Quibus quia in Electuarijs satisfecimus, tractationem hîc non aliam accipient, quàm quòd plurimum inter se mixtura syrupo sicut liquore aliquo idoneo, excepta interaneorû uitij adhibentur, uiscerum imbecillitati succurrunt, partes cõfirmant, affectas etiam uires releuant, & electuarij mollis formam (opiatam uulgo uocat) inodò etiam conditorum, inodò tragematum induunt. Suffuf Arabum pulueres tenuissimi, odorati, in hunc locum tantum ferè recepti officinas nostras occuparunt, & artis cõptorię lenocinio muliercularumq; fucò, quia precum addixerunt, rarum habent ingenuitatis specimen, & in Diapasmata relegatur: &, Quòd olet grauius mixtum diapasmate uisus (inquit ille) nullius ferè sunt usus. Ex tanta tamen messe infelix aliquod lolium superest, sed nec ad ingentes illas delicias accommodatum. Pulueres à Suffuf Arabes distinguunt, quòd hoc medicamêta odorata, tenuissima etiam, plurima contineat: illud trita cuiusuis generis, ea temerè medicamêta significet. At uerò quia medicamenta purgantia tritura etiam in pulueres cum liquore aliquo magnificè exhiberi possunt, potest puluerum usus gratior esse, & à quibusuis nullo intertrimento repeti.

In qui-

In quibus quia iustæ euacuationis prærogati-
uam habet sennæ puluis, omnibus usurpatur.

Pulvis sennæ Montagnanæ.

℞ Folliculorum sennæ sesquunciam.

Zingiberis,

Maceros, ana drach. tres.

Cinnamomi,

Tartari, ana drach. unam & dimidiam.

Terâtur omnia, & in puluerem redigantur.

Aduſtos & retorridos humores, melancho-
licumque ſuccum hoc puluere repurgamus, ſe-
roſam aquarum colluuiem exhaurimus, pitui-
tam ſaſſam & putrilagineſcem iam cõceptam de-
turbamus, eoque nomine cutis ſcæditatem, ſca-
biem, lepram, cæterasque eius generis ſordes
eluiſimus. Sumpta uerò eſt formula ex remedi-
orum penu Montagnanæ, cui etiã capitis pur-
gandi uires attribuit. Eiuſdem etiam eſt puluis
ſennę deſcriptus in partium ſpiritalium affecti-
bus, aſthmaticis & ſuſpirioſis utilis, pituitam
thoracis partibus inſarctam extrahens, qui ca-
pit foliorum ſennę ſine ſeminibus ſemunciam,
tartari ex uino albo & uinoſo collecti drach.
duas. cinnamomi, zingiberis, ana drach. dimi-
diam. Trita omnia in puluerem redigantur. Po-
teſt exhiberi in iuſculo ad ſemunciam integrã,
non præparca copia Montagnanæ, ſi efficacita-
tem deſideras. Tartarũ ſacarium uini optimi
& generoſi ſacem ſiccã intelligimus, & lapi-
dem

Tartarum.

dem illū uinosum ex fæcis uinariæ tenuiori parte concretum, quem Vini petrâ uulgò dicimus, non parui ad obtundendam sennæ ingratitudinem, & ad cætera condimenta usus. Aromata uerò non temerè miscentur, ut flatulentam & torminosam sennæ naturam corrigant. Scio quibusdam, Italis præcipuè, usitatum sennæ puluerem longè ualentio rem, qui capit folliculorum sennæ, tartari albi, sing. unc. duas. caryophyllorum, cinnamomi, galangæ, ameos, sing. drach. duas. diacrydij drach. tres. Huius drach. una, aut sesquidrachma bilem & humores atros magnificè educit. Sunt qui pituitæ ratione salis Indi, aut gummei drachmæ dimidium addunt. Hoc medicamentum pulueris sancti nomine quidam insigniunt, ne uaria nomenclatura tibi fucum faciat, etsi quidam pulueri ex Elaterio, aut etiam Præcipitato dicto, id commendationis genus attribuunt.

*Puluis sancti
Eli.*

Vngt. ad lumbricos. Puluis ad lumbricos.

Rx Seminis santonici unc. unam.

Lupinorum semunciam.

Absinthij drach. duas.

Cornu cerui usti drach. unam & dimidiam.

Trita omnia, in puluerem redigantur.

Vsitatissimus est officinis hic puluis, & ad lumbricos efficax: quibus abigendis uaria ingeniorum solertia plurimis remedijs, ijsque magnificis consuluit, Quo ex morbo cum Itali

ob

ob acetariorum & oxypororum intemperan-
tem usum plurimum laborent, huic secretis
quibusdam & reconditisimis medelis succu-
runt. Præcipuè uerò Nursinus quidam cir-
culator totam Italiam oberrans, medicamen-
to cuidam ob insignem in abigendis lumbrici-
usum, famam & nomen attulit. Habet co-
rallinæ, seminis fantonici, ana uncias duas. di-
ctamni albi, tormentillæ (Heptaphyllum di-
cunt) bistortæ (quod est dracontij genus of-
ficinis) ana unciam unam. Trita omnia in pol-
linem rediguntur, aceto acerrimo irrigantur, &
in umbra, dum siccescant, reponuntur. Datur
drachma una, aut sesquidrachma ex uino aut
aqua portulacæ. Veneti quoque medici expe-
rientissimi, dum febricitantibus medicinam fa-
ciunt, medicamento propinando non rarò quæ
lumbricos enecant, admiscunt, & ad eorum af-
fectus hoc usitatissimo puluere utuntur. Semi-
nis macedonici, seminis fantonici, sing. drach.
tres. corticum granatorû, cornu cerui usti, sing.
drach. duæ. dictamni albi, rhabarbari optimi,
caryophyllorum, croci, sing. drach. una. cinna-
momi drach. octo. Terâtur omnia in pollinem,
qui saccharo excipiatur, in taleolas aut pulue-
rem ipsum propinadum. Ferrarienses pharma-
copœi hunc sibi puluerem parât. Capit cinna-
momi drach. duas. zingiberis, cornu cerui usti,
spodij, pœoniæ, corallorum rubrorû, lupino-
rum, dictamni, coriandrorum præparatorum,
sing.

fing. drach. unam. seminum caulium, santonicij,
 fing. unc. unam. Terantur omnia tenuissimè in
 puluerem. Est efficax remedium Philonij ad
 uermes, quod habet seminis santonici, anisi, a-
 na script. quatuor. pulpæ colocynthidos script.
 dimidium. salis Indi grana tria: trita tenuissimè
 semel excipiuntur. Aliud Isaaci ad lumbricos,
 habet turbith, costi amari, ana drach. quatuor.
 abrotani, lupini, absinthij, ana drach. duas. ni-
 gellæ, enulæ, anisi, ana drach. unam. Terantur
 omnia probè, & lacte excipiantur. Celebre etiã
 est ad eosdem affectus Montagnanæ medica-
 mentũ ex remedium penu, & Serapionis ex
 Tract. 3 quæ hîc sciens & lubens omitto.

Pul. Gal. hæmorrhagiam suppressens.

Thuris pars una, aloes partis unius semissi
 miscetur. Utendi tempore tantum huius pul-
 ueris oui candido subigitur, quantum mellis
 crassitudinem reddat. E' mollissimis pilis le-
 poris uermiculi aut penicilli finguntur, illinun-
 tur pharmaco: & apertis uasis, tum etiam ulce-
 ri liberaliter inferuntur.

Lib. 5. Meth.

Hoc medicamentum Gal. plurimum probat
 ad cerebri membranarum hæmorrhagiã, eoq;
 solenniter utimur ad uenarum uulnera, & libe-
 rale sanguinis profluuium, quod cõtingit uul-
 neratis uenis iugularibus. Citra uinculũ enim
 sanguinem potentissimè sistit. Est ubi medica-
 mentum euariet, Galenus namq; duplũ thu-

ris quandoque admiscebat: aliàs uerò utriusq;
 pares portiones: quandoq; etiam aloen thus su-
 perabat, eiusq; loco mannam substituebat. Ut
 autē erat natura & partis ratio, aloen aut thus
 augebat: hoc mollioribus corporibus, illam du-
 rioribus attribuens. Galenus eo medicamento
 imbutos penicillos ulceri adhibet. Actius lanā
 eo pharmaco infuccatā uulneri admouet. Gui-
 do Cauliacus leporis pilos incidit, & cæteris
 admiscet. Alij præter pilos miscent bolum Ar-
 meniam, sanguinem draconis, mastichen, terrā
 sigillatam, succum plantaginis, aut herbæ san-
 guinalis addunt, & stuppis excipiunt: itaq; uul-
 neri obligant. Medicamentorum quæ ἰσχυρὰ di-
 cuntur, sanguinemq; profluentē sistunt, ut non
 est levis necessitas, ita & magna habenda Me-
 dicis ratio. Auicennę puluis multis celebratus, *Pul. Auicē-*
 habet boli Armeniæ, sang. draconis, thuris, a- *ne sang. si-*
 loes partes æquales. Trita omnia in pollinem, *stens.*
 ulceri adhibentur. Rhafij medicamentum ex *Aluis Rha-*
 Albucase capit calcis uiuæ (cuius præcipuus est *ij.*
 ad sistendum sanguinē effectus) sang. draconis,
 gypsi, aloes, thuris, uitreoli, sing. æquas portio-
 nes. Trita omnia tenuissimè, oui liquore aut a-
 raneorum tela excipiuntur, dum cœcant, & uul-
 neri admouentur. Hoc in medicamētorum ge-
 nere sunt pulueres adstringentes chirurgis u-
 sitati. Vnus quem Rubrum uocāt, ex sang. dra- *Pulueres ad-*
 conis, & sesquialtera ratione, uel dupla thuris. *stringentes.*
 Alij calcem, bolum Armeniam & santalos com-
 G miscant.

miscēt. Sunt qui hoc genere conficiāt. Symphyti maioris, boli Armeniæ, ana unc. unam. picis Græcæ unc. tres. mastiches, olibani, ana semunciam. sang. draconis, medicati funeris (uulgò mummiā dicunt) ana drach. duas. Trita omnia uulneri aspergunt: quæ quòd non leuiter siccent & astringant, glutinantium numerum ineunt. Sunt & alij pulueres sanguinem sistentes & adstringentes, Italis celebratissimi: quorum hæc est formula. Boli Armeniæ, terræ sigillatæ, nucum cyparissi, seminum portulacæ, myrtillorum, acaciæ, sing. semuncia. seminum plantaginis, gypsi, sing. unc. duæ. thuris albi, sanguinis draconis, sing. drach. duæ. mastiches, tragacanthi, gummi Arabici, symphyti maioris, sing. drach. quinque. Trita omnia in pollinem probè commisceantur. Addunt alij charatam ustam, leporis pilos, & fuliginem hypnitem. Eo utimur ad omne sanguinis effluuium ex uulnere tum interno, tum externo. Exceptum enim medicamentum & sumptum iuuat, hæmoptoicis & sanguinem uomitione effundentibus salubre, dysenterijs immixtum succurrit, uulneri cruento ex oui liquore imponitur. Alius non longè inferior, capit mastiches, thuris, nucum ~~cyparissi~~, ~~antimonij~~, malicorij, balaustiorum, cupularum glandium, singulorum drach. duas. Tere omnia in tenuissimum pollinem. Præter supradicta, sedis procidentis, & recto intestino demisso, præsentissimo remedio

remedio succurit. Aëtuarij medicamentum ad *Act. med.*
 hæmorrhagiam, habet aridæ uini fæcis cremas *ad hæmorrh.*
 tæ unc. tres. mannæ, thuris, myſſos, ana drach-
 mas duas. miſce, fiat pulvis. uſus eſt ad motu
 in exterioribus tantum. Dioſcoridis Tharſen- *Dioſc. Thar-*
 ſis medicamentum Ario exhibitum, ſanguini *ſenſis med.*
 ſupprimendo dedicatum, & multis celebra-
 tum, capit chalcitidis drachmas octo. mannæ
 drach. ſexdecim, contunduntur, cribrantur, &
 mixta in pyxide ærea reponuntur. Vbi uſus po-
 ſtulat, gypſi crudi triti par modus adhibetur:
 etſi aliter paulò Alexandrino deſcribitur. A-
 liud ueteribus non ignobile. Chalcitidis drach-
 mas ſexdecim, alijs octo. mannæ drachmas duo-
 decim. terebinthinæ frictæ, & aceto extinctæ
 tantundem. trita omnia inſperguntur locis un-
 de ſanguis profluit: quanquam ſuccis, liquo-
 ribus, & gummiū generibus cogi poſſunt. *Heraclidæ*
 Heraclidæ: malicorij aridi uncias tres, alumi- *med.*
 nis uncias quatuor, chalcitidis uncia una, te-
 runtur omnia, in linamento tortili naribus in-
 duntur, & locis alijs unde emanat ſanguis. A-
 lexandrini eſticiſſimum: aluminis, gallarum,
 thuris, ana drachmas tres. gypſi, maſtiches,
 ana drachmas duas. lithargyri, cornu cerui a-
 duſti, marmoris, ana drachmam unam. Teran-
 tur omnia ſubtiliſſimè, & cribrentur. Aliud e-
 iuſdem: Symphyti, ſanguinariæ, hippuris, ana
 drachmas duas. aluminis ſciſſilis drachmas
 tres. miſce, in pollinem terantur. Eiuſdem,

sanguinis draconis, boli Armeniæ, balauſtiorum, ana drachmā unam. myrti, interioris glādis, ana drach. duas. thuris, maſtiches, ana ſcriptula quatuor. Tere probè in puluerem. Quo in medicamentorū genere paulò liberius ſpaciari libuit, ut & uulnerarij Medici in præcipiti & urgente uicio ſibi noſtram operam non deſſe intelligerent: quibus liberalis huiusmodi medicamentorum ſupellex ex ſeptimo & tertio Comp. phar. part. ſuppeditatur.

Puluis Cephalicus Auicenna.

℞ Sarcocollæ,

Thuris,

Ireos,

Sang. draconis,

Myrrhæ,

Aristolochiæ longæ, ana partes æquales.

Fiat puluis tenuiſſimus.

Cephalicum iſtud nobiliſſimum & uſurpatiſſimū in cranij oſſe nudato & abraſo, quod in caluaria ſæpe fit, ad uocatā Diploein, quādo arida ad ſyſarcoſin inſpergenda ſunt. Pinguia enim, quæ Eminota uocant, quia in unctā linamentis adhibentur, nudatis oſſibus nocēt. Eo

utitur Auicennas in cranij fractura, ulcere repurgato, & meningum denudatione, indeque uſurparunt Chirurgi: etſi erui farinam & radicem opopanacis addit Auic. in cerebri affectibus. Cephalica & Catagmatica alia plurima ex lib.

*Lib. 4. Fen 5.
cap. De fractura cranij.*

lib. 2. 4. & 5. Comp. ph. gen. & 3. Meth. in usum
 traducere licet. Sunt alij pulueres Cephalici of
 ficinis triti, sed e mentito uero cephalicorū no-
 mine, capiti roborando desiccādoq; , ne fluxio
 submissas partes irriget, tantū idonei. *Quale Pul. Mētag.*
 est Montagnanę medicamētum superfluos ca-
 pitis humores, ne in pectus ruant desiccās. Ca-
 pit folij, granorum paradisi, ligni aloes, stōracis
 calamitæ, caryophyllorum, ana drach. dimidiā.
 corallorum script. unum. maceros sesquidrach-
 mam. Terantur omnia probè in tenuissimum
 pollinem, qui uespere capillis inspergatur, &
 bregmati ad futuram coronalem. Aliud eiUSDē
 in spiritalium partium affectibus, capit ladani
 ficcioris drach. unam. stōracis calamitæ, ligni
 aloes, ana drach. dimidiā. rosarum drach. duas,
 caphuræ sesquidrachmam. spodij, santalorum
 alborum, ana drach. duas & dimidiam. Teran-
 tur omnia tenuissimè, & syncipiti inspergātur.
 Aliud eiusdem capit corallorum rubrorū, spo-
 dij, rosarum, ana drach. dimidiam. folij scriptu-
 lum dimidium. ligni aloes script. unum. mace-
 ros script. quatuor. Tritis omnib⁹ ad eosdē effe-
 ctus utitor. Itali, præcipueq; Ferrarienses hoc
 puluere cephalico crebrò utuntur, quem Tem-
 peratum uocant. Capit sandaracæ, rosarum ru-
 brarum, nucum cyparissi, myrtillorum, corti-
 cum thuris, mastiches, caryophyllorum, sing.
 semunciam. Terantur omnia in tenuissimum
 pollinem. Est alius quoque superscripto tem-

peratior, habet rosarum rubrarum, balauſtiorum, maſtiches, ſing. drachmas duas. maceros, thuris, myrtillorum, ana drachmam unam. nucum cypariſſi, ſtœchados, ana ſeſquidrachmâ. miſceantur omnia, & terantur ſubtiliſſimè. Vtuntur alij pulueribus cephalicis calidis: alij frigidis, ut & temperatos alios quoq; conficiunt, quibus lubens ſuperſedeo: ut & cephalicos Alexandrini pulueres caua explentes, & carnem generantes lubens omitto.

Puluis Sarcoticus.

℞ Maſtiches,
Sarcocollæ,
Sanguinis draconis,
Boli Armeniæ,
Corticum thuris,
Myrrhæ,
Lithargyri,
Aloes, ana pares portiones.

Terantur omnia ſubtiliſſimè in pollinem.

Hoc ſæpe ad ulcerum caua implenda, carnẽ gignendam, & profundas uulnerum lacunas exæquandas utuntur Veneti & Romani medici. Puluis Rhaſij ad eodem effectus nobis uſitatiffimus ex olibani, aloes, ſarcocollæ, ſanguinis draconis, radicis ireos, ſing. partibus æqualibus. Puluis Alexandrini ſarcoticus optimus, capit thuris, cadmiæ, farinæ eruinæ, ceruſſæ, pompholigis, amyli, mannæ, lithargyri,

Puluis Rhaſij ſarcoticus.

Puluis Alex.

ſing.

ſing. ſcriptula tria. plumbi ułti, terræ chiæ, ſing.
 drachmas duas. Probè tritis utitor. Eodem mo-
 do cum maſtiche, farina orobi, fœnigræci, ci-
 cerum, lupinorum, thure, & alijs ſarcoticos
 pulueres effingimus, quos pro ſarcoticorum
 lege ſubtiliſſimè terimus, crebroque quod ſe-
 cerni cribro non potuit, in pila reponimus, ne
 aſperitate ulcus lædant.

Puluis Rypicus, hoc eſt deterſorius.

Alumen rupis uſtum ulceribus omniũ par-
 tium ſordidis, putridis cuniculoſis, fiſtulofiſ &
 maleficis confert, ſordes deterget, putrilagi-
 nem uindicat, ſerpensque uirus eluit, & pro-
 bè diſſluentem humiditatem exiccat, ſi ulcera
 antè foueantur, uel lauentur aqua, lixiuio uel
 uino, quo puluis ipſe maceratus fuerit, & ex-
 colando remotus. Idem efficiacius præſtat chi-
 rurgis ſolenne. Aluminis uehemèter triti drach-
 mæ duæ. ſalis drachma una. mellis uncia tres.
 mixta omnia ſimul cremantur olla: uſtis, tri-
 tiſque ireos drachmæ tres tritæ miſcentur. Vi-
 treolo uſto ad eaſdem ſordidorum & maligno-
 rum ulcerum querelas utimur. Hoc uritur,
 diuque ex aceto tritum circumagitur: deinde
 ſiccatur: ſiccum è uino ſubigitur, ruruſ ſicca-
 tur. Puluis citra morſum ſiccatur, & putredines
 uindicat. Ad quæ uicia metallica acia eo-
 dem modo macerantur, ut ſiccent,
 nec ita mordeant.

Puluis Epuloticus recentiorum.

℞ Balauftiorum,
 Sang. draconis,
 Cadmiæ argenti,
 Aeris ufti loti, ana partes æquales.
 Fiat puluis subtiliffimus.

Duris corporibus, contumacibus uicijs & nimium humidis utilis eft.

Puluis ad præcipitados, uulgò ad cafum.

℞ Rhabarbari optimi drach. duas.
 Medicati funeris, hoc eft mummiæ,
 Rubiæ, ana drach. unam.

Terantur omnia subtiliffimè in pollinem.

Excipitur uino adstringente, & in ufum propinatur præcipitatis, ruptis, contufis, fractis. Sumptus ex Mefueo in Simpl. etfi præparatum cum mummiæ & rubiæ modum facit. Nos ex

Cap. De rhab. Auicenna subdupla rhabarbaro cætera fecimus: etfi æqualia effe poffunt, non fecus ac rubiam & rhabarbarum equaliter admifcet in hepatis affectu calido. Vinum adstringens etiam arte curatur, cui incoxerint quæ stringēdi uim habent, rofæ, balauftia, cytini, malicoriū, myrti cacumina & rubi, rhois culinarij femina, cæteraque id genus. Hoc uino intincta lintea, & expreffa, calida laboranti circumuoluta, omnem ex ic̃tu & præcipitio offenfionem mirum eft quàm percurent: eftque celebre Hispanis, nec contemnendum remedium. Hos pulueres ad præcipi-

præcipitium alij usurpant, laccæ, myrrhæ, ana drach. duas. fœnigræci, castorij, ana drach. unā & dimidiam. boli Armeniæ drach. tres. misce, fiat pulvis, da cum uino. Alius capit mummiæ, castorij, ana drach. duas. tormētillæ, saluiæ, cinamomi, ana drach. tres. caphuræ script. unum. ofsis è corde cœrui script. duo. sacchari rosacei unc. unam : misce, fiat pulvis, propinetur cum oxymelite.

Pulvis pituitam purgans.

℞ Turbith drach. unam.

Hermodactylorum drach. dimidiam.

Zingiberis script. unum.

Sacchari semunciam.

Misce, tere, & fiat pulvis.

Vtuntur eo quidam in articulorum querelis, coxarijs, & intolerabilibus podagræ uicijs. Pituitam enim ex corporis penetralibus, atque ex articulorum caujs potenter elicit, ieiuno ex pulli iusculo aut idoneo liquore sumptus. Alius est pulvis medicaminis turbith Auicennæ efficacior, alius quoque diaturbith Mesuei : cuius, quia superius facta est mētio, hīc plurib⁹ de eo agendū non duximus. Rhafius uerò ad Almanforem nono, turpeti albi drach. uiginti facit, sacchari triginta, zingiberis decem. quem Placentinus de Medicinis cap. 6. sequutus est.

Cap. 71.

Pulvis limaturæ chalybis.

Limaturæ chalybis aceto aliquoties mace-

G 5 rata,

rata, exiccata, & in pollinem tritæ drachma una & dimidia, cum sacchari rosati uncijſ duas. ieiuno ſumptus redundantē ſtomachi humiditatem mollitudinemq; nimiam deſiccaturiditatemq; cibi facit, & proſtratā appetentiā excitat, facultatem cōcoctricem confirmat: putrem uentriculi, hepatis & lienis, nutritoria rumq; partium colluuiem abſumit, obſtructiones leuat, ideoq; ictero utriq; & ſubnaſcenti aquæ inter cutem, cachecticis & cacochymis utilis. Chalybis autem limatura ſæpe ignita aceto extinguitur & teritur, quibuſdam hoc modo purgatur. Ea aqua clariffima affuſa fricatur manibus, dum aqua tota ſordescat: qua affuſa, aceto humectatur, idque pluries & diebus pluribus, exiccata deinde teritur. Quibuſdam lacte caprillo condulcatur & maceratur, alijs lactis ſero, aut oleo amygdalino, ut aſperitas decedat. Stomachi uicijs huiusmodi cū innumera ab autoribus deſcripta medicamenta ſuccurrant: faciunt tamen præcipuè puluis aromaticum Meſuei, frigidum uentriculum iuuans, concoctionem procurans, & flatuſ diſſipans. Eiufdem quoque, puluis ligni aloes, & puluis diarhodon. Sunt quoq; Tragemata ſtomachica plurima: quorum uſus pro re nata à quouis prudente medico facilè indicitur.

Puluis pro epithemate cordis.

℞ Florum bugloſſi,

Boraginis,

Boraginis,
 Melissæ, ana manip. dimidium.
 Santalorum omnium,
 Rosarum rubrarum, ana drach. duas.
 Doronici,
 Been albi & rubri,
 Succini,
 Ofsis è corde cerui, ana script. quatuor.
 Corticum citri,
 Seminis oxalidis,
 Ligni aloes,
 Caryophyllorum, ana drach. unam & dimi.
 Croci script. dimidium. (diam.
 Vnionum drach. dimidiam.
 Moschi, gr. tria.
 Caphuræ gr. sex.
 Fragmentorum lapillorum omnium drach.
 Corallij utriusque. (unam.
 Spodij, ana drach. dimidiam.
 Trita omnia probè ad usum reseruentur.

Eo utimur epithemate ad cordis affectus,
 uibratum, syncopen, & concisas prope uitali-
 tatis uires. Præcipitibus uicijs quæ frigida in-
 temperie spiritus opprimunt, saluber. Nobis-
 lissimum enim uiscus sopitum, & ueluti tene-
 bris aut caligine occæcatum excitant. Melan-
 cholicis, splenicis, tristibus, & ueluti animam
 desperantibus succurrit. Cuius loco quidam
 hunc puluerem adhibent. Capit santali rubri
 unc. unam. corticum citri, santali albi, rosarum,
 corallii

corallij utriusque, succini, spodij, ana semunciam. ofsis è corde cerui, croci, ana drach. unā. pulueris lēticię Gal. pulueris elect. de geminis, pulueris elect. diamargariton, ana script. quatuor. caphuræ script. unum. Tritis omnibus, & mixtis utitor. Ad cordis intemperiem calidam, indeque præcipitem uirium lapsum, istum puluerem epithemate adhibemus. Recipit rosarū rubrarum, florum nymphęę, boraginis, buglossi, uiolarū, coriandrorum, sing. semunciam. santalorum omnium, rasuræ eboris, corallij utriusque, ana drach. duas. labruscæ, seminis oxalidis, sing. drach. unam. ofsis è corde cerui script. duo. unionum script. quatuor. caphuræ drach. dimidiam. croci script. dimidium. Tritis omnibus utitor. Solennis quoq; ad eosdem affectus alius puluis Cordialis dictus, omnibus celebratus. Habet corallij utriusque, sigilli lemnij ueri, aut terræ sigillatæ, ana semunciam. rasuræ eboris, cornu cerui, ana drach. duas. unionum, siue margaritarum drach. unam. coriandri præparati, spodij, rosarum, ana script. duo. seminis oxalidis, fragmentorum preciosorum, ofsis è corde cerui, ana drach. dimidiam. sacchari unc. tres. folia auri & argenti quinq; & uiginti, per se trita probè serua. Alius Nic. Florentini celebris, capit lapillorum preciosorum, sapphyri, hyacinthi, rubini, smaragdi, granatę, ana drach. dimidiam. corallij utriusque, ofsis è corde cerui, spodij, limaturæ auri & argenti, succini, ana drach.

*Lib. 4. in
syncope.*

drach. duas. croci, ligni aloes, sing. drach. unam.
cinnamomi optimi drach. tres. cryſtalli, amba-
ris, ana drach. dimidiâ. Tritis omnibus & per-
mixtis utitor. Ad hepatis epithema pulvis iſte
uſurpatur, qui capit roſarum, ſantali albi & ru-
bri, abſinthij, ſchœnuanthos, ſpodij, ſpicæ Indi-
cæ, ana ſemunciam. Contrita in puluerem mi-
ſce, & repone.

Pulvis contra peſtem.

℞ Radicum heptaphylli (Formentillâ uocât)
Dictamni,
Tunici,
Scabioſæ,
Radicum bugloſſi,
Seminis citri,
Oxalidis, ana drach. quatuor.
Coriandri præparati,
Seminis portulacæ,
Raſuræ eboris, ana drach. duas.
Corallij utriuſque, ana ſeſquidrachmam.
Roſarum rubrarum drach. unam.
Terræ ſigillatæ ueræ ſemunciam.
Boli Armeniæ ueræ unc. duas.
Terantur omnia in pollinem.

Peſtilenti cœlo & ſtatu, eo puluere ut plu-
rimùm utimur, et ad huiuſmodi ſœuiſſantis aeris
contagionem reconditis quiſque remedijs ſe-
ferè committit. Alius eſt ex penu remediorum
Montagnanę. Habet ſeminis citri, oxalidis, ana
drach.

drach. duas. radicis dictamni, gentianæ, tormentillæ, ana drach. duas & dimidiam. boli Armeniæ unc. unam. cinnamomi electi semunciam. margaritarum, sapphyrorum, ossis è corde cerui, ana drach. unam. omnium santalorum, seminis ocymi, ana sesquidrachmam. fiat pulvis, qui fumatur ex aqua scabiosæ aut oxalidis. Ad idem celebratus pulvis electuarij de bolo, capit omnium santalorum, galangæ, ligni aloes, cinnamomi, coralli rubri, rosarum rubrarum, seminis melonum, ana drach. dimidiam. radicum tunici & tormentillæ, ana drachmas tres. rasuræ eboris, cornu cerui, ana drachmam dimidiam. nucem moschatam unam. maceros, cubebæ, ana drachmam unam. anisi, marathri, zingiberis, ana gr. quindecim. seminis oxalidis, citri, iuniperi, bombacis, caryophyllorum, ana drachmam dimidiam. boli Armeniæ drachmas duas. fiat pulvis, cuius drachmæ duæ ieiuno ex uino optimo & odore fumantur.

Pulvis Alexipharmacus.

℞ Boli Armeniæ cum aceto præparatæ semunciam.

Rosarum rubrarum drach. unam.

Seminis oxalidis,

Seminis citri mundati,

Cornu cerui usti,

Seminis rutæ

Doronici

Doronici Romani,
Succini,
Seminis cardui benedicti, ana script. quæ
Corallij utriusque, (tuor.
Ligni aloes,
Serici crudi,
Santalorum omnium,
Vnionum integrorum,
Ofsis è corde cerui, ana drach. unam.
Smaragdorum script. duo.
Pulueris diamargariti frigidi,
Radicis tormentillæ,
Dictamni,
Tunici,
Scabiosæ,
Coriandri præparati,
Lemnij sigilli, ana drach. duas.
Caphuræ,
Ambaris, ana script. duo.
Crocigr. quindecim.
Moschi script. unum.
Tritis omnibus in puluerem, utitor.

Puluis est Alexipharmachus (Bezeardi-
cum uulgò uocant) uenenis, alijsque medica-
mentis sua noxa deleterijs, & uiscera appeten-
tibus aduersus. Vitales enim spiritus & cordis
robur deiectum confirmat, quod est magnum
ad reliquam uitam pondus. Ex uino per se su-
mitur odoro & grato, aut cum syrupo de citro
aut ribes mixtura adornatur.

Puluis

Puluis sternutatorius.

℞ Piperis,
 Ellebori albi,
 Struthij,
 Euphorbij,
 Castorij,
 Succi cyclaminis sicci, ana drach. unam.

Trita omnia probè in pollinem tenuissimū
 reponantur. Naribus insufflatur, aut attrahitur.

Egregiè sternutamenta mouet. Sunt qui alium puluereĩ parent, ex melanthij seminis, saxifragiæ, piperis utriusque, sing. script. duobus. maioranę, saluię, betonicę, sing. drach. una. euphorbij script. uno. ellebori albi script. dimidio. nucis moschatæ drach. tribus. agarici script. duobus. Trita omnia accuratissimè simul commisceantur.

Puluis sternutamentum compescens.

℞ Myrrhæ,
 Melanthij,
 Thymi,
 Ocymi,
 Thuris, ana drach. duas.

Tere subtilissimè, misce, linteo inuolue, & naris odoratu adinoue.

Puluis ad partum, Serapionis.

℞ Castorij drach. unam.
 Zedoaris,

Doronici,

Doronici,

Seminis apij, ana drach. duas.

Sacchari unc. tres.

Tritorum omnium drach. una exhibeatur cum decocto anisi & mastiches.

Sumptus ex Serapione lib. 5. partus dolores & tormina lenit, discussa præcipuè materia crassa, & flatibus dissipatis, qui magnam adferunt molestiam. Alius Isaaci superiori af-
finis, prægnantium labores leuans. Capit ze-
doaris, doronici, seminis apij, ana drachmas duas. castorij drach. unam. ameos drach. tres. Trita omnia sacchari uncijs duabus & dimidia excipiuntur. Alius eiusdem habet cumini, carui, apij, ana drachmas tres. ameos, thuris, menthæ, sesami, ana sesquidrachmam. zedoaris, acori, ana drach. duas. granorum mali punici drachmam unam. Mixta omnia & trita in pollinem ex uino Cretico aut odore exhibentur. Vsitatus est nobis pulvis liberato partus dolore ad partus purgamentorum, & inuolucris fœtus (Secundas dicimus) explicationem, indeque torminosos dolores. Capit cinnamomi, zingiberis, ameos, anisi, seseleos, cumini, singulorum drachmas duas. matricariæ, arthemisiæ, sabinæ, capillorum Veneris, singulorum drachmam unam. myrrhæ, bdellij, sing. script. unum. Trita omnia, sacchari æquali portione excipiuntur. Propinatur drach. una cum uino Cretico, aut decocto radicum fœniculi &

Cap. 34.

Lib. 8. cap.

20.

H

apij.

apij. Scio practicis omnibus ad hunc usum corticem cassiæ fistularis plurimum commendari: sed non uideo quod in re exucca, sicca, terrea, & propè adstringente huius morbi leuamen quærant, existimoque cassiam ligneam ueram aromaticam efficacius præscribi posse.

Puluis Ducis.

R̄ Sacchari optimi lib. unam.

Cinnamomi unc. unam.

Trita omnia misce.

Puluis ducis Nic. Puluis est ex aromatū genere, quo utimur ad intemperiem uentriculi frigidam, indeque ortam imbecillitatem, & coctionis moram. Nicolaus alium habet puluerem ducis. Capit cinnamomi drach. duas. zingiberis, galāgæ, caryophyllorum, nucis moschatae, cardamomi, cubebæ, piperis longi, ana script. unum. sacchari albi unc. sex. Trita omnia in tenuissimum pollem misce. Alij etiā hoc modo conficiunt. Cinnamomi unc. unam. zingiberis drach. unā. croci script. dimidium. sacchari unc. tres. Aromata parum per se trita, in puluerem rediguntur: deinde additur saccharum. Aridis huiusmodi medicamentis, etsi quidam alia plurima adscribunt, quia tamen officinis nostris rara sunt, inani opera defungi nolimus. Pulveres ocularios, ad genitalis urinæ profluvium (Gonorrhœam uocant) ad pudendorum exanthemata, ad fœminarum abundantiam tum morandam,

dam, tum etiam accersendā, mira uarietate ex autorum monumentis, quia depromi possunt, non addimus. Neq; uerò Myropolarum sacos attingimus, ut nec odoratas delicias, quales sunt pulueres uiolati, odori, & cyprij, & suffituum materia plurima. Seplafias ipsas quantum est in re medica tractamus, nec ideo condimentorum aut intinctuum aromaticam suppellectilem, ut nec gulæ illecebras afferimus. Quo in genere puluis minutarum specierum, puluis albus, & puluis eximius, Finis uulgò dicitur, accenferi debent.

DE OLEIS,

SECTIO DECIMA.

Tertius & ultimus instat nostri operis labor, qui penè admoüendo rum nomine, integrum Medicinæ corpus informat. Hæc pars, quia manu medicinam facit, & illinctibus, malagmatis, unguëtis, emplastris, ceratis, & ferè pinguiū materia cōstat, in externis præfidijs sanciri debet, & chirurgiæ munijs propè dedicari. Quibus adornādis oleū, cū corpus uelut materiam substernat, cæterisq; tum formam, tum uerò uinculum prærogatiuo quodā iure præbeat, huius uelut simplicioris corporis prima debet esse tractatio. Olei genera plurima

Galeno euariant : aut enim recens est aut uetustum, aut simplex aut compositum. Est ubi fructus unde exprimitur, naturam sequitur, indeque maturum aut immaturum dicitur: quandoque etiam artificio uarietatem acquirit, dum primum apparatus seruat, aut inductam arte alterationem capit. Quæ omnia doctrinæ gratia simplicis olei & compositi nomine comprehendimus, ampliata paulum nominis natura. *Oleum.* Oleum maximè propriè succus est pinguis ex oliuis prælo expressus, oleumque absolute aut commune dicitur. Hoc pro uario genere uariam habet naturam. Ex oleis immaturis omphacinum & omotribes, hoc est acerbum & crudum dictum, frigida & stringentis potentiæ. Ex maturis oleis elaboratum, mediam quodammodo naturam tenuandi & leniendi ui præditam obtinet. Vtrunq; uerò uel recens uel antiquatum, falsum uel infusum, lotum uel illotum, uiribus & facultate, non genere ambigit. Olei etiã nomine censemus succum pinguem, unguinosum & oleaginum, qui feminibus aut fructibus prælo domitis effluit. Est etiã olei genus unguinosum corpus, quod ui ignis sollicitata flabris rerum natura, & marginizato elementorum secessu, chymistarum inuentu, uelut primarum naturarum ludibrio elicitur. Hæc omnia simplicis olei censura insigniri debent. Compositorum uerò ordinem facimus ex simplicium materia, floribus, feminibus, fructibus,

fructibus, surculis, germinibus in oleo cōmuni
 & simplici insolatis, maceratis & incoctis. Quæ
 quia minimū sunt cōposita, ad antiquorum
 doctrinā relata, simplicia esse olea quidā anxie
 nimis contendūt. Verū quia compositorum
 oleorum ex antiquis ratio adeò defueta & ob-
 scura est; ut ferè solum nomen remaneat: nos
 claritatis gratia maximè obuiam naturam se-
 quimur, ijsque complexionis nomenclaturam
 damus, antiquorū monimentis quoad licebit,
 in transcurso iusta facientes, in eorumq; latas
 compositiones, si quando occurrat, excursuri.
 Nominum ratio ut plana esse debet, ita in na-
 turæ explicatione, dum doctrinæ locus est, nul-
 lum facessat negotium oportet. Satis mihi cō-
 scius sum, Galenum oleum rosaceum, quòd
 absque odorematis apparatus esset, simpli- *Lib. 2. Simpl.*
 cis olei nomine donasse. Illud uerò cui aliquid *cap. 27.*
 eorum esset inditum, unguentum rosaceum
 uocasse. At idem diffusa nominis ratione Nar-
 dinum oleum, laurinum, mastichinum & me-
 linum unguentis accenset. Adeò in momen-
 tanea rerum dissimilitudine, tractationis ob-
 scuritas leuiter inducenda est: orationis uerò
 perspicuitas in docendi genere plurimū lau-
 danda. Compositum oleorum genus, & con-
 structionis uarietate, quæ sua ferè cuique est,
 & multitudine atque frequentia est celeberrim-
 um, à nobisque crebrò usurpandum. Quo
 in explicando, si qua antiquorum mixtura oc-
 currat,

currat, compositionis ornatu instructior, tam ineptè ingrati futuri non sumus, ut illi gradus in orchestra, aut uerò plausus in proscenio denegemus. Sed profectò oleorum præla quodammodo ordinem præuertunt: priusque de pinguibus succis agendum, qui expressione & tritura effluunt.

Oleum amygdal. dulcium.

Amygdalæ dulces cortice lignoso & membranoso purgatæ, plurimum tritæ in offas coeuntur, & horis quinque loco calido continentur: uel in diplomate hora una coquantur, aut sub arena calente, & cinere sacculo inuolutæ, & pannis aliquandiu fouentur. Rursus teruntur, & sacculo conclusæ torculari exprimuntur. Amygdalæ quoque tritæ, calido loco & aere in uase pinsuntur & subiguntur, non secus ac maza ipsa, pauca calida subinde affusa. Torcular uerò quo oleum exprimes, sit ex assere infernè cauato, & decliui colum uersus & emissarium: supernè autem pro cavitatis subiectæ magnitudine, & forma educto, protenso & gibboso, ut undique cavitare expleta, æqualiter amygdalæ exprimantur. Sic Mesueus.

Olei amygdalarum dulcium eliciendi, cum plurimi sint modi: unus tamen hodie usitatissimus est & facillimus, nullas ferè horarum inducias requirens, & in rem præsentem, ad
usus

usus expetitos recens non rancidum aut oli-
 dum, quale est ferè antiquatum & uietum, de-
 promens. Amygdalæ dulces integræ, pila la-
 pidea tufæ, & in offas collectæ, sacco cana-
 bino nouo, aut stamine uulgari calfacto in-
 uoluuntur, complanato utrinque affere etiam
 calfacto muniuntur, prælo librario quadrato
 & plano comprimuntur, aere calidissimo pro-
 pe ignem luculentum: aut si æstas est, loco a-
 prico & subdiali, expressum oleum in subie-
 ctum catinum demittitur. Id sæpius repeti-
 tur, dum quæsitam olei copiam exhaurias.
 Sacculum qui amygdalas contineat, ex mate-
 ria canabina noua, firmitate tenaci & dura ef-
 fe debet, quæ uim præli facilè sustineat, pres-
 soque corpore, materiam arctius amplecta-
 tur, raritate decenti oleagini exitum præbeat,
 torositatēq; conuenienti nihil concrediti suc-
 ci deperdat aut ebibat. Quam in rem staminea
 nostra materia laudari potest. Amygdalæ si
 depellendæ sunt, cultro rectius quàm aquæ ca-
 lidæ maceratione, aut sartaginis ustrina opus
 expleueris: quòd hic modus præter depastam
 igne oleosam substantiam, etiam adustionem
 resipiat: ille uerò aquosiore humiditate ad-
 mixta, largius oleum uiciet, & ingratius red-
 dat. Non aspernendus est Mesuei modus, qui a-
 mygdalas pertritas diplomate & uase uitreo in
 calidam demerso calefacit. Blāda enim caloris
 uaporatio tenuatā succi unguinosi substantiam

tabefacit, colliquat, eamq; humiditatem fluxilem magis reddit, accelerat promptius & exprimit. Sacculo deinde clausæ pressuram experiuntur, eo quo dictum est modo. Alij arena, cineribus, milio & furfuribus ignem cōcipiunt, & submersas amygdalarum offas obruunt, ut blandum calorem, cuius ui oleum copiosius elicatur, inducant. Verùm illa ut terrea sunt & solida, calore sicco & urente portionem frugis magis consumunt quàm euocent. Quidā mola trusatili amygdalas ipsas adinstar aliorum seminum subigunt: ignobile tamen est oleum, & uirosum aliquid redolens, quale solet ex uetustis amygdalis cieri, & officinis prostat ad laterum & locorum affectorum dolores leniendos. Dioscorides amygdalarum dulcium aut amararum, repurgatarum & siccatarum semodio, pistillo ligneo leuiter in offas tuso, aquæ feruentis sextarium adiicit, ut succum liquidiores & expressioni paratiorem reddat. Quo humore exhausto, uehementius quàm antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæsit, concha excipitur. Contuso iterum heminam aquæ aspergit: qua exhausta, idem opus prosequitur. Ex singulis modijs, singulas heminas exprimit. Sed oleum istud, quia aquæ permixtum imbecillius & ignauius redditur. Præstaret si liberalius oleum requiras, amygdalis tritis oleum commune quàm aquam permisceri ex Pauli instituto. Is etenim amygdalarum

Lsh. 1. cap. 39.

rum uncijs duabus olei dulcis sextarium Itali-
cum addit, & in uase duplici percoquit: quan-
quã idem ipse amygdalas tritas & puras, aqua
irrorat ad succi expressionem. Mesuei torcular
(quo etiã ferreo quosdam uti scio) nõ omnino
improbandum, dum ne nos præli nostri qua-
drati & plani pœniteat. Huius olei uires ex Me-
sueo, quia firmissimis rationum momētis exe-
quitur præceptor Syluius, eas nos leui brachio
atingemus. Eo utimur ad gutturis asperita-
tem, bronchiarum, spiritalium partium, ac etiã
cæterarum externarum leniendam, duritiem
omnem ac siccitatem articulorum corrigit, cu-
tem erugat, scabra & aspera polit, tensa emol-
lit, renitentia digerit & complanat, phthificis
& consumptis utile. Atrophis enim & cibum
non sentientibus alimentum humidum, & len-
tore mediocri diuturnum præstat. Defectum
quoq; corpus reficit & impinguat. Calore est
temperatum, humidoque secundum ordinem
attingit, quo nomine intemperiem omnem se-
dat. Semē genitale temperato & dulci alimēto
promouet. Vteri, uesicæ & urinæ ardores miti-
gat. Colicos & nephriticos cruciatus præsentī
remedio abolet, uncia una cum uini aromatit-
semuncia epotum. Partuum labores tormino-
sos discutit, lenit, tandemq; sedat. Quare illin-
ctionum ferè sola est materia, quæ fœtus labo-
riosos educunt. Nephriticis & lotij acrimonia
laborantibus, in meatum urinarium per tubu-

lum immittitur liquidum & tepidum, ut lenitione & moderata substantia, intemperiem enatam profliget. Istud uerò primo loco positum est, quòd sit uelut typus & formula cæterorum omnium oleorum.

Oleum ex amygd. amaris Mes.

Extrahitur eo modo quo oleum ex amygdalis dulcibus præcedens. Obstructa aperit, flatus resoluit & dissipat, aurium tinnitus, sibila & auditum obtusum emendat, aspredines cutis lenit, neruorum duritiẽ emollit, & dolorem mulcet, panum faciei delet.

Oleum istud ordine primo calidũ, humido sicco temperatũ & amarum, peculiari nulla ex se facultate præditum, amarorũ potentiã habet, calfaciendi, attenuandi, incidendi, digerendi, idq; potẽter: quibus dotibus uires Mesueo decantatas exequitur. Tenuãdo quidẽ, calfaciendo & tergendo, digerẽdoq; aurium tinnitus & flatus ex crassa & frigida materia ortos dissipat, auditũq; frigore obtusum restaurat, obstructa expedit, cutis maculas & aspredines exterrit. Neruorũ affectus frigidos, duros & dolẽtes calore tenuãte & digerẽte sanat. Amarorẽ lumbricos necat, frigidis uteri malis iisdẽ effectis prodest. Vuluarũ dolores, strangulatus, cõuersiones, locorũ inflammationes suppositũ sanat: doloribus capitis instillatũ medetur: auriũ grauitatem, sonitus, stridores, sibilos discutit: uris

næ angustijs pubi illitum, calculosis, renum uicijis, strangurijs in fistulam urinariam immisum medetur: suspiriosis, lienosis, iecinorosis, tabidis subuenit: næuos & faciei maculas (ephelidas dicimus, Mesueus panos uocat) tollit, cutem erugat, reliquâq; eius emaculat labem, cum melle, lilij radice, ex cyprio cerato aut rosaceo: oculorum abolet hebetudines, manâtia capitis ulcera furfuresq; ex uino deterget. Dioscoridi, Actuaria & Plinio Metopion dicitur, quanquam longè alia est Metopij Paulo, Dioscoridi & Alexandrino confectio, quæ oleum amygdalinum capit: itemque Plinio lib. 13. cap. 1. Actuarius Dioscoridis apparatus sequutus est, hocq; modo conficit. Amygdalarum amararum chœnices quatuor purgatas & exiccatas pistillo ligneo in mortario leuiter tantisper cōtundito, dum massa fiat: eiq; aquæ feruentis heminas duas affundito, per semihoram, dum imbibantur, dimittito: posthæc ualidius iterum tundito, manibus complicatis exprimito, tortium cremorem excipito, & quod pingue digitis adhæsit in cornicula diffundito, aut cōcha deradito, rursusq; in id quod expresseris aquæ heminâ infundito, & spacio ut eam cōbibat interiecto, opus redintegrato. Quatuor chœnices heminam conficiunt. Huius olei laudes his uerbis exequitur Plinius. Oleum amygdalinum purgat, mollit corpora, cutem erugat, nitorem commendat, uaros cum melle tollit è facie.

Prodest

Lib. 13.

cap. 4.

Prodest & auribus cum rosaceo & melle & mali punici germine decoctum, uermiculosque in his necat, & grauitatem auditus discutit, sonos incertos & tinnitus, obiter capitis dolores & oculorū. Medetur furunculis, & à sole uistis cum cera. Ulcera manantia & furfures cum uino expurgat, condylomata cum meliloto. Per se uerò capiti illitum somnum allicit. Huius etiam probatus est effectus ad asperos perniones & lumbricos deturbandos, si quatuor uncij propinatum per aluum descendat.

Oleum ex nucibus regijs Mes.

Fit ut oleum amygdalinū, flatus crassos dissipat, tumores discutit, neruis attritis uel punctis, præsertim cum calce lota confert, scabiem exterit.

Caryinon dicitur, efficacius è nucibus rancidis: & in hoc genere efficacissimum, quod in lucernarum ellychnijs concaluit, quo gangrænas, ægilopas, carbunculos quidam persanant. Oleum ex nuce iuglande, calefacit, siccatur, digerit, tenuat, & ualde est per halitum euaporatorium, præsertim si ex nucibus uetustis & rancidis exprimatur. Quibus facultatibus neruorum puncturas & uulnera sanat: quæ medicamenta modicè excalefacientia, tenuantia, & citra morsum desiccantia, tum quæ calore tepido & tenuandi ui trahendi potentiam habeant, postulant: ut scribit Galenus libro 3. Comp.

Comp.phar.gen.& libro 6. Meth. Cuius generis cum sit oleum istud, ad ea mirificè est efficax, inueteratum præcipuè, ut magis siccet, & tenuiorum sit partium: quale semper requirit Sabinum, non crudum aut omotribes, nec Hispanum, nec adstringens Galenus. Potentiam auget calx probè lota, & medicamentum nervis idoneum commendat: sic enim siccantius & magis digerens efficitur, quod non omisit Galenus libro sexto Meth. Lauanda calx uiua *Lib.3. Comp. phar.gen.* aqua sæpius aut mari, ut proficiat magis, idque per æstatem sub Caniculæ æstu. Calore uerò tenuante, incidente & resoluente intestinorum torminibus accommodum in dies experimur, si cum uino Cretico infundatur. Potenter enim flatus dissoluit per halitum, quia digerit & siccatur scabiem, & cutis maculas deterget: quoque uetustius est, eo efficacius adhibetur, si oleum ad calcem elotam sit sexcuplum cum salis momento. Idem etiam inueteratum gangrænis, carbunculis, ægylopiis, & neurotrotis, hoc est neruorum uulneribus, ex Galeni consilio adhibent. Quod si recens sit, *Lib.7. Simp.* adstringentis qualitatibus nonnihil habet, & semicoctæ humiditatis aliquid retinet, quæ in uiuentibus fructibus est plurima. Eo quidam ad internâ aluum molliendâ gustu suauissimo utuntur. Veteratû ex siccis, aut unguinosioribus nucibus, internis nō nisi cum molestia adhiberi potest: stomacho inutile, cōcoctu difficile, dolo-

rem

rem capitis inferēs, tussiētibus inimicū : & uo-
mituris ieiunis gulā, fauces & asperā arteriam
exasperās & inflammās. Dioscorides & Actua-
Lib. 23. rius ei balanini uires attribuunt. Plinius alope-
cap. 4. ciji utile scribit, & tarditati aurium infusum. I-
tem capitis doloribus illitū. Cæterum iners &
gravi sapore Caryinū à capitis grauedine ap-
pellatum. Etenim arborum ipsarū, foliorumq;
uires in cerebrum penetrāt, hocq; minore mo-
mento, sed in cibis nuclei faciunt. Idem uitium
sentiūt ad huius olei lucernā lucubrātes. Tinef-
mo solo aptum est, trahit enim pituitam. Quod
experiuntur, qui asserculo ex eadē nuce ligneo
hoc oleo inuncto & concalfacto insident, eoq;
modo anum confirmāt. Ad latos lumbricos &
aurium sibilos, quibusdam non est inefficax.

Oleum ex auellanis nucibus Mes.

Fit ut præcedentia. Dolores neruorum & ar-
thriticos sedat. Nuces auellanae minores, quæ &
Ponticæ & Prænestinæ, & antea Abellinæ pa-
trio nomine dicebantur, plus habent essentiae
Gal. lib. 7. terrestris & frigidaë, quàm regiaë : itaque etiam
Simpl. gustanti austerior, tum cortex, tum planta, tum
fructus apparet. Nonnihil tamen caloris obti-
net oleum quo resoluit, & anodinū est : siccaq;
sua facultate humoris arthritici portionē absu-
mit. Ad articulorum querelas utiliter bibi, scri-
bit Manardus. Alij ad uenenum & morsus ser-
pentium ualere contendunt. Vsu penè nullum.

Oleum

Oleum de persicis Mes.

Oleum ex nucleis persicorū obstructa aperit, auriū & sedis ab hæmorrhoidibus dolores ac tumores sanat, lūbricos necat: fit ut prædicta. Nuclei persicorū esu aut potu ex uino sumpti, quia facultatē omnibus cōmunem habent, calē faciūt, incīdūt, tenuāt, resoluunt, digerūt, quod & oleo ex ipsis expresso etiā cōuenit. Quo nomine uiscerum obstructiones, aliarumq; partium promptissimè expediunt. Aurium tumores, indeq; natos dolores ex materia crassa, frigida, lenta, & flatibus resoluit, laxatisq; spiraculis uacuat. Ani hæmorrhoides ab eadē causa, feculento præcipuè sanguinis purgamento excitasanat, & blādo calore rarefacto loco materiam digerit, uacuat, & dolorē sedat. Sedis rimis mederi autor est Rhafius, & cephalalgia quam prædictæ causæ excitarint. Lumbricos & uermes admotum aut sumptum necat, ut amara omnia. Iniectum & epotum in renum affectib⁹ ualere asserit Manardus. Oleū ex chrysomelis, quæ mala aurea, Armeniaca & præcocia dicimus, quod sint ex Persicorū familia, eandem penè est uirium: ani, aurium & hæmorrhoidum dolorem sedat, discusso & resolutio humore, tumorem faciente, & querelæ causa. Tumores etiam cæterarum partium & uulnorum præcipuè insignium deplet. Linguam etiam præpeditam ex nimia humorum ubertate, quod

*In Antid.**Lib. 4. Simp.*

quòd incîdat, extenuet, detergeat, expedire uî-
detur Mesueo. Vtrunque usu rarum. Quia ue-
rò hoc in genere dulces sunt & amari nuclei,
potentius ad omnia quod ex amaris paratur.

Oleum balaninum Mes.

Fit, ut amygdalinum. Terget, expurgat, ob-
structa liberat: auri iniectum, tinnitui, surditati
côfert. strumas, hepatis & lienis scirrhum mol-
lit & digerit: affectibus frigidis neruorum &
iuncturarum, spasmo, arthritidi medetur: al-
phos, lentigines, uaros, maculas, cicatrices ni-
gras, & reliqua fœda cutis uicia corrigit. aluum
potu soluit, sed stomacho aduersatur.

Balaninum oleum fit ex glandibus querneis
Paulo, cæteris ex glande unguentaria: cuius
succus, quia pròptè odores omnes induit, my-
ropolis ad unguenta materiam facit. Hodie sæ-
pe ex balani nucleis exprimitur, licet & per e-
bullitionem, aut nouo cōflaticiæ artis inuento
elici possit. Dioscoridi maculas repurgat, lenti-
gines, uaros, & cicatricib. decorê affert. Aluum
soluit, stomacho aduersatur, contra aurium do-
lorem, sonos & tinnitus auxilio est cum anse-
rino adipe instillatum. Eo quidam ad emollien-
dam aluum infuso utûtur. Meminit huius Nic.

Lib. 23. Alexandrinus. Plinio balaninum oleum repur-
gat uaros, furunculos, lentigines.

Oleum ricininum Mes.

Ex ricini seminibus repurgatis per trusati-
les

les molas oleum exprimitur, qui modus ex Aegypto defluxit. Vbi accuratè molitum semè est, in sportulas conijcitur: deinde torculo cremor oleosus exprimitur. Dioscorides aridos, maturos ricinos, & contegentibus orbiculis exutos, uuarum more infratos insolat, dum flaccescât, & corticem decutiât. Carnem deinde colligit, coniectam in pilam diligenter tundit: postea in lebetem stanno illitum, qui aquam habeat, demittit, subiectoq; igni feruefacit. Vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni uase innatâs, oleum concha aut corniculis excipit & recôdit. Actuarius aquæ uinum addit. Oleum Cicinum Sabini inueterati naturâ habet Galeno. Prodest pforis, capitis ulceribus manantibus, præclusis & inuersis muliebribus locis, sedis inflâmentationibus. Cicatricibus fœdis decorè addit, aurium doloribus efficax, emplastris additû: potu aluum ciet, quæ aquis grauat, & uentris animalia pellit. Oleû Cicinû Plinio bibitur ad purgationes uêtris cum pari calidæ mensura. Priuatim dicitur purgare præcordia. Prodest & articulorum morbis, duritijs omnibus, uuluis, auribus, ambustis. Cum cinere muricum sedis inflâmentationibus, item pforæ. Colorem cutis commendat, capillumq; fertili natura euocat. Mesueus hos effectus ei tribuit, ut flatus crassos dissipet, pituitâ crassam & lentâ tenuet & incîdat. Ideoq; dolentè ab his uentriculû, intestina & colû suppositû iuuat, hydropi

Lib. 1. Comp. phar. part.

Lib. 29. cap. 4.

etiam utile est. Alexandrinus ad alphas, lentigin-
 nes, panes faciei & maculas à sole relictas assiduè
 inunctum ualere scribit, & ex aqua calida
 colligit, uiribus raphanino simile facit, illoq; in
 huius penuria utendum consulit, quamuis O-
 ribasius raphaninum calidius faciat: ricininum
 uerò cætera simile, & tenuandi & discutiendi
 ui præditum oleo uetusto ex oliua confecto om-
 nino simile. Galenus quoq; lib. 2. Comp. ph.
 part. ricininum oleum communi esse calidius
 asserit, eiusq; loco ueteri utendum esse. Paulus
 ex semine ricini (quod Croton dicitur) contu-
 so & læuigato ad instar raphanini traducto ex
 Aegypto more parat. Auicennas olei ricinini
 Lib. 5. (quod uulgus de Kerna uocat) operosam com-
 positionem habet, ad neruorum resolutionem,
 mollitudinem & conuulsionem, hepatis etiam
 & lienis scirrhum & cruciatus colicos. Addit et-
 tiam oleum ricininum simplex.

Oleum carthami.

Oleum è cnico fit ex cnici seminibus purga-
 tis, ut amygdalinū. Obstructa liberat, tergetq;
 ideoq; morbo regio uentriculo dolenti & colo-
 cōfert. Thoracé & pulmones expurgat, uocēq;
 clariorē facit. Cnicoleū Dioscoridi dicitur, eiq;
 uires olei ex croco Gnidio attribuit, hoc est al-
 uum potu purgandi. Vsu propemodū nullum.

Oleum de nuce Indica.

Oleum de nuce Indica neruorū dolori con-
 fert,

fert, thoracem & pulmones lenit, clariorem vocem facit, impinguat, & genitale semen auget. Græcis ignotum: hodie ferè ufupatur ad conceptus procurationem, & feminis incrementum. Quam in rem placentulas ex nucis Indicę carne Medici etiam liberaliter indicunt.

Oleum de cerasis.

Articularijs morbis confert, terget & expurgat, calculū è renibus & uefica expellit, panos faciei, lētigines & cętera cutis fœdę uicia delet.

Ex nucleis cerasorum expreffum oleum eas habet uires, quas cętera quę ex feminibus aut nucleis amaris exprimuntur: quale ex amygdalis amaris, perficis & chryfomelis. Iftud tamen mirabiles habere effectus in renum doloribus & calculo fcribunt. Efficacius eft quod ex nucleis cerasi fylueftris paratur.

Oleum ex granis mali citrij & medici.

Oleum ex femine citri aut arancij dolori arthritico & fuccedenti tumori confert, calculum ueficę & renum detrudit. Idem in peftilenti cœlo eft alexiterium optimum, & lumbricos necat, potum aut illitum.

Oleum ex pistacijs aut ftrobylis.

Hepatis & renum dolores potenter lenit, impinguat, & fperma auget, epotum ftomacho nocere fcribit Mefueus, quod Manardo fufpectum eft: tota enim fua fubftantia ftomacho

est amicum & gratū. Rhasio tussim & thoracis dolorē mitigat, & intemperiem frigidā emēdat.

Oleum laurinum Mes.

Lauri baccæ maturæ & recentes in pila trite ex aqua in lebete coquuntur: pōst torculari plano non cauo exprimuntur in uas subiectum, in quo aquæ supernatans oleum colligitur. Affusa calente aqua iterum teruntur, & exprimuntur torculari cōcauo. Colligitur oleū, & reponitur.

Fit hoc modo laurinum. Assulas lauri unā cum baccis tuis uino tenui & odoro noctem integrā macerabis, lento igne coques: excipies cōcha quod redditur oleosum, ac postremo ambaris momento & moschi condies. Preciosum oleum & suaue, quod conuenienter attrahit & discutit. Dioscoridi lauri baccæ maturæ in aqua coquuntur, cremor unguinosus ex cortice resudās concha deraditur. Alij ex omphacino oleo lauri baccas coquunt. Sunt qui omphacinū oleum cypero, iunco odorato & calamo incōctis spissant, lauri tenerrima folia in id coniungunt & cogunt. Alij etiam baccas, dum oleum odorem contraxerit: alij stōracem & myrtum quoq; addunt. Actuarius ex olei maturi libris septem & semisse, baccarū lauri maturarum sesquilibra commixtis & molitis oleum excernit. Quidā etiam baccas per sese molliūt, & ita oleū exprimūt, quod est merum & sincerum. Alexādrinus simplex ex lauri fructibus parat: cōpositum

tum uerò ex quinq; sextarijs maturarum oliua-
 rum, in quos recentium baccarum lauri & pin-
 guium sextarium unum inijcit, sicq; terit & ex-
 primit. Paulus maturarum oliuarum sextario,
 baccarum lauri duos adijcit. Est ubi utriusque
 æqualis portio additur. Vis ei est excafacto-
 ria uehemens, molliens, tenuans, aperiens, di-
 scutiens, exiccans. Intemperaturam omnem
 partium frigidam solam, aut cum pituita & fla-
 tibus sanat. Cuius potentiam in coli dolore in-
 fuso in dies experimur. Cerebri, neruorum, ar-
 ticulorum, uentriculi, intestinorum, hepatis,
 lienis, renum, uteri affectus frigidos, & dolo-
 rem his succedentem abolet. Rigori febrili,
 spinæ dorsi illitum prodest, paralyfi, neruo-
 rum uicijs, algoribus, spasticis, ischiadicis,
 suggillatis, capitis doloribus, inueteratis di-
 stillationibus, auribus in calyce punici calfa-
 ctum illinitur, renum morbis frigore contra-
 ctis succurrit, lassitudines discutit, uenarum
 spiracula aperit, immixtum sincerum uē parti-
 bus corporis uehementer refrigeratis benefa-
 cit, & admodum exiccat: ideoq; scabie infesta-
 tis, & asperis impetiginibus laborantibus inun-
 ctum, in balneo medetur: fugiendū uerò in sca-
 bie aut impetigine inflammationem minante,
 calidis & biliosis naturis. frigidis namq; humi-
 dis & pituitosis est accommodatum, articulorum
 perfriktioni & coxarijs. Vermes & pediculos e-
 necat. Capitis furfures, ophiafin, alopeciam de-

let. Vfus eius est in balneo, ut scilicet ieiuno illatur. Dein abstergere oportet ouo, melle & fœnigræci farina. Capiti calido nō est admouendum. Simplex utilius censetur, & quo recētius quoq; uiridius colore, amarissimū & acre. Potū nauicam parit. Ex Gallia Narbonensi utribus aduenit, unguento similis quàm oleo.

Oleum lentiscinum.

Similis est lentiscini olei ratio Dioscoridi. Paulo conficitur ex lentisci fructu per se aut cū oliuis mixto, quē modum sequitur Alexandrinus. Vtile est sincerū & immixtum ori defluxione laboranti & gingiuis inflammatis, calidum in balneo & extrā affusum. Quippe reprimi, & robur addit, cum eo quod non exasperat. Sic in gingiuis inflammatione tentatis, caliditate temperatum, lentiscinum ore retineri uult Galenus lib. 5. Comp. phar. part. Quā in re recens inueterato præponitur. Compositum magis mitigat, cum hoc quod robur tuetur. Hinc in iecoris & stomachi aspersione, fomentisue usurpatur. Et lentisco factum utilissimum acopo est. Idemque proficeret æquē ut rosaceum, ni durius paulo intelligeretur. Vtuntur eo contra nimios sudores, papulasque sudorum. Scabiem iumentorum efficacissimè sanat. Mesueus partes neruosas & articulos laxandi, musculos roborandi uim tribuit, mastichino magis conuenientem. Nec secus Terebinthi-

*Terebinthi-
um oleum,*

rebinthi-

rebinthinū fieri solet ex terebinthi uiridibus baccis, quod uulnera glutinat, spasmo, tetano, duritiei neruorum confert, ideoq; emplastris multis permiscetur. Dioscorides refrigerare & stringere scribit, cum tamē reuera calidum sit, & modicē adstringens.

Oleum sesaminum.

Fit Paulo ex contusis uel læuigatis sesamīs, expressisq; per fiscellas, in cochleis oleo ipso ceu in aqua calida segregato, uasisq; uitreis reposito. Mesueus sesami semen prius repurgatum aqua parum salsa irrigat, manibus fricat, iterum irrigat dum madescat: siccatur, modicē assatur, sacculo aspero multum diuq; confricando decorticatur, molitur in farinam, oleūq; inde exprimitur, ut ex amygdalis. Ex eodem semine nō excorticato, sed assato & molito in farinā oleum quoq; extrahitur. Veteribus frequēs & ualde celebratū, Aegypto usitatum, in Italia Columellę & Palladij ætate uberrimū. Hodie ex Alexādria Aegypti Venetias cōportatur sincerū, quod odore & sapore facilē deprehenditur. Adulteratur oleo nucū & papaueris. Semen, quia agros emaciat, in Italia seri desijt. Huius loco oleum amygdalarum dulcium substituitur. Clarum est, candidum, gustu in cibis & dulcedine delicatissimum. Vires habet impinguandi, semen genitale augendi, aspreddines & duritias leniēdi, guttur asperū emolli-

& clariorem uocem reddit. Aurium dolores faciat, & ulcera quæ serpunt, quæq; cacoethe uocant. Facultas eius ab oleo dulci non multum recedit, ideoq; multorum aliorum oleorum corpus est & materia: caliditatē uerò mediocrem habet. Omnino est expers adstrictionis, facile coquitur, uentremque subducit. Foris illitum ob crassitudinem emplasticum est. Ad inducendum bonum odorem oleis compositis, oleo communi magis est idoneum, quod non facile putrescat. Pectori, tussi & pleuritidi confert. Puerorum tussim sedat huius olei cochlear cum saccharo cādefacto paulatim transglutitū.

Oleum è semine lini.

Fit ut oleum sesaminum, sed lini semen corticem nō deponit. Mola trusatili ab olearijs exprimitur ad usum lucernarum: in quo etiam caput tentat. Viribus proximū chamæmelino & anethino, anodynō, conuulsionem percurās, neruorum, musculorum, articulorum & ceruicū duritias mitigans, ani affectibus magnificè conferens, sedis abscessus, hæmorrhoidum dolores propriè sedās. Ani quoq; fissuras & rimas lenit. Manardus pleuriticis linctui aut potui exhibitum non sine utilitate scribit: quemadmodū è lini semine ad phthisin utilissima fiunt ecligma-
ra. Eo uti quosdam pro Ricinino, scribit Alexandrinus. Reliqua huius generis olea, quæ per sesaminum expressionē fiunt, etsi usu rara sunt, pa-
rari

rari tamen possunt feminibus decorticatis, tritis, & tortiuo prælo compressis, aut cum oleo incoctis: quale ex semine cucurbitæ, cucumeris, melonis, citruli, Mesueo commendatum ad uiscerum phlegmonas, & urinæ ardori parabat Manardus. Hyoscyaminū oleum Discoridi ex-
 primitur ex semine albo hyoscyami, recēte, sic *Hyoscyami-
num oleum.*
 co, calida aqua asperfo, insolato, trito. Ad auriū dolores efficax, in pēsis ad emolliendum utilius, neruis inutile. Potum cerebri motus facit. Papauerini eadem est ratio ad insomniam, & februm ardorem mitigandum, sed composito quod postea describendum est, cedit. E' semine lactucæ earundē est uiriū, eodemq; fit modo.

Oleum rosatum Mes.

Folia rosarum rubrarum recentiu trita quantitate sufficienti, oleo ex oliuis uel sesamino recenti & aqua fontana aliquoties loto, macera in uase uitreo obturato diebus septem: insola, coque tribus horis in uase duplici. Expressis folijs, & abiectis, noua immitte, insola iterum diebus septem: coque ut prius, tertio idem fiat. Deinde aquam infusionis rosarum, quantum quartam olei partem æquet permisce, opercula, insola dies quadraginta, post excola, iterum diu insola.

Compositum & tertium oleorum genus attingitur, quod fieri per impressionem dicitur. Medicamentorum enim simplicium, foliorum,

I 5 fructuum,

fructuum, florum & seminū, quæ in oleo præco-
 xerint, aut diutius maduerint uirtus imbi-
 bitur, haud secus quàm cerea materia, aut se-
 quax sigilli formam induit. Hoc genus *μυρωδία*
 Paulo dicitur: quod quia non admodum com-
 positam formam habet: quandoque etiam sim-
 plicis genere censetur. In horum numero Rho-
 dinum & celebritate & uero usu primas tenet.
 Rosa namque oleo maceratur, idque à Troia-
 nis temporibus, Homero teste. In humanis ue-
 rò commodis, atq; ea quæ manu tractatur me-
 dicina, tanta huic accedit autoritas, quāta haud
 scio an alteri nemini. Hoc quia duobus modis
 parari uolunt, unum completum ex oleo com-
 muni, aut sesamino, & rosæ maturis dicitur.
 Alterum in oleo omphacino & rosæ adstrictis,
 rude & incompletū uocant: cuius magnus est
 in medendi arte profectus. Vtrique communis
 est ex Mesueo apparatus, quanquā sua cuiq; fa-
 cultas. Post uarios antiquorum apparatus, no-
 bis Mesuei formula digna uisa est quæ in no-
 stras manus deueniret. Vnguenti rosacei (eam
 enim appellationem habet, quod spissamenta
 recipit, Græci *ρύμματα* dicunt, ut & simplex Rho-
 dinum dicitur, quod his caret) tres habet com-
 positiones Dioscorides: quarum secundam in
 usum magis transtulit posteritas, qua rosæ de-
 tractis unguibus, oleo macerantur in sole hoc
 modo: Rosarum selibra in olei sextario diebus
 octo madescit, & ad tertiam perfusionem qua-
 draginta

*Oleum ros. cō-
 pletum & in-
 completum.*

*Gal. libro 2.
 Simp. cap. 27.
 Gal. 2. Comp.
 phar. gen. cō-
 Plin. cap. 1.
 lib. 13.*

draginta diebus insolatur, & sic oleum recon-
ditur. Paulus rosarum recentium detractis un-
guibus refrigeratarum die & nocte una uncias
tres in olei omphacini sextariū immittit, urna
diligenter contricta, ne perspirent, insolat sub
dio diebus quadraginta, atque sic reponit,
non in pavimento, sed assere. Aliqui uerò uice
insolatus, urnam in puteum diebus qua-
draginta demittunt, ut ex frigiditate odoris
gratia, & uirium efficacitas conseruetur. Alij
ipsam sub terra defodiunt. Actuarius rosarum
rubrarum detractis unguibus, & nocte dieque
marcescentium quadrantem, in olei ex acer-
bis oliuis expressi sesquialibra operculato uase
diebus quadraginta insolat. Alexandrinus Pau-
lum omnino sequutus est, etsi illi quidam hanc
compositionē Mesueo consentientem tribuūt.
Rosarum rubrarum recentium exunguatarum
lib. una in pila diutissimè trita, olei omphacini
libris tribus excipitur, uitreo uase recodatur,
& octo dies insoletur. Nono die oleum excole-
tur, expressis & eiectis rosis, recentes aliæ tri-
tæ immittantur, iterumque octo diebus uas in
apricum ueniat. Circa nonum diem iterum
coletur oleum, & rosæ permutentur: tandemque
uas diligēter obstruētum, quadraginta diebus
insoletur, & tēperato loco reponatur. Optimū
sanè est rosaceum Galeno, quod exactum si-
mul & simplex, reque uera rosaceum erit ex so-
lis folijs cōfectum. Mediam ad opus materiam
& na

Lib. 2. Simpl.

& naturæ temperiem Galenus deligit, quale est oleum ubi salis expers, purumque ad unguem fuerit. Maximè uerò ad rem pertinebit, si & ipsum oleum tenuium sit prorsus partium, cuiusmodi Sabinum est. Irreprehensibile quod ex oleo fit omphacino & crudo, quodque citra salem sit confectum, ut & ualde commendabile & simplex rosaceum præfertur, quod sine aromatis & spissamentis confectum, eo nomine semper intelligi uult Gal. Vere aut ineunte æstate parandum, post annum uetus ac inutile. Oribasius lib. ad Eunapium 4. Gal. doctrinam sequutus, rosaceum sine ullo uasculo parari uult, rosas solum in oleum omphacinum & omotribes coniectis. Atqui sine sale conficiendum, quandoquidem sal calefaciens minus idoneum rosaceum reddit. In ea igitur medicamentorum parandorum turba, antiquorum industria, & præcipuè Gal. doctrina in animi notione tãquam in uestigio respondenda est, parandumque rosaceum maximè simplex ex sola & frequenti rosarum maceratione, quod proximè omitti uoluit prima sua descriptione Mesueus, quem ferè omnes sequimur. Nicolai rosaceum (quem plurimi imitantur) capit rosarum tritarum sesquilibram. coquitur diu in olei loti libris duabus uase duplici, tela alba exprimitur, & torculari. Hodie rosarum recentium non exunguatarum calyces integros & adstrictos, oleo omphacino aut loto, dies aut etiã menses aliquot in sole macerant uase uitreo aut siliceo.

*Li. 10. Meth.
cap. 9. lib. 2.
Comp. phar.
gen. cap. 2. &
lib. 2. Comp.
phar. part.*

Rosaceum Nic.

filiceo. Postea hyeme aut utendi tēpore pauco
 succo rosarū aut uino adiecto coquunt in uase
 duplici, ne urendo graueolentiā acquirat: sicq;
 reponūt. Alij rosas integris folijs, quādoq; exū-
 guatis, quādoq; etiā forcipibus minutim inci-
 sis, est ubi tuisis, oleo impositas igni coquūt, co-
 lant, seruāt quadraginta dies, insolāt in uase ui-
 treo operculato. Oleum ad opus omphacinū si
 desit, recenti oleo & uuxæ acerbæ succo unā co-
 ctis, dū succus exhalauerit, fingito, & ad ignē sa-
 ligno ramo, rudicula batina quernaūc assidue
 comoueto. Alioqui si oleę uel oleastri copia est,
 tenellos inde furculos perāputato, oleo dulci
 immergito, incoquitoq;. Oleū uerò nec sit sale
 cōdītum, nec rancidū: cuius uiciū in integri pe-
 nuria lotionē deletur, si aqua eleuatur uel sim-
 plice, uel rosacea, dū uires exuat. Tres reliquos
 parādi Mesuei modos taciti præterire debem⁹,
 in re præsertim parabili, & facilè affectata maio-
 rum solertia. Rhodinū Galenus ex primo esse *Lib. 2. Simpl.*
 refrigerantium ordine testatur, eiusq; esse na- *& lib. 3. cap.*
 turæ quæ proxima uideatur temperiei mediæ. *10. lib. 2. Cop.*
 Vim habet repellentem, mitigatoriam, conco- *phar. part.*
 quentem, discussoriam, eaq; omnia mediocri-
 ter præstat. Inflammationes extinguit, robo-
 rat, cogit, dēfat: rheumatismos sistit, & materias
 rum per corpus fluxū cohibet, dysenterias po-
 tu insigniter iuuat. Quę omnia de oleo rosaceo
 rudi & incompleto intelligenda ueniunt: cuius
 tractatio in medicina multo est uberrima Potu-
 aluum

aluum soluit, uentriculū æstuantem restinguit, ulcera caua nutrit, ad uteri inflammationē pollet. Cū melle ac salis exiguo infusum intestina lacescit ac irritat, in dolore dentiū inter initia utiliter colluitur, ulcerib. in capite manatibus atq; feruidis eruptionib. illinitur. Iuuat caput calesactum & exiccatum, aut mora in sole, aut à febris, aut ab alia huiusmodi causa. Humeat enim, mitigat, & somnum inducit. Potum cum aqua frigida aut calida, quib. mordicatur stomachus ex acri bile, aut lumbricis, aut ascaridibus, magnam affert utilitatē. In lumbricis autem, præsertim in pueris melius facit commixtum sapæ cum uini tertia parte. Eos enim celerrimè excutit. Submittitur etiam colo, & intestinis ex ijsdem causis affectis. Podagræ inflammationi & hæmorrhoidum primis querelis accommodatur. Quod completum dicitur roborat, resoluit, lenit, & dolorū iniurias sedat. Paratur hodie rhodinū à mulierculis minore quàm scriptorum cura, ex rosis in oleo omphacino madentib. & sæpius, hoc est, sexies in dieb. quadraginta permutatis & insolatis, demumq; in oleo relictis, ut odorem & uires immittant, non frustrato effectu. Parant etiam quidam odoratissimum putrefactis mense uno rosis subfimo, uase bene operculato. Qua ratione ex mastiche uulgari & rosis incarnatis aut moschat, aut damascenis, sine ullius olei mixtura odoratissimum fieri posse non abnuo.

Oleum

Oleum chamæmelinum.

Fit Mesueo ut oleum rosatum, sed ex oleo maturo aut sesamino.

Ex florum generibus uiolarum, chamæmeli, meliloti, liliorum, anethi, nymphææ, leucoij lutei & oleo dulci parantur in usum, olea etiam in diplomate coquenda. Paulus chamæmelinū parat ex floribus recentib. uigintiquatuor horis siccatis & tabefactis, reiectis cādidis folijs. Horū unc. duas sextario Italico imponit, uas tegit linteo simplici, ut transpiret (iniucū dum enim quendam odorem garo similē contrahit, si nō transpiret) quadraginta diebus insolat, tandem bene obturato uase reponit. Aëtuar. chamæmeli florū siue cādidis foliolis sextantem in olei libra, uitreo uase linteolo cooperto quadraginta dies insolat. Alexandrinus Paulum sequutus, tādē colatum reponit, in domo tēpe rata super tabulato. Calidum temperatē & primo ordine, humido sicco temperatū, tenuium partium: proindeq; digerendi, laxandi & rarefaciēdi uim obtinet. Phlegmonas mitigat, moderate resoluit, fluxiones cohibet, ut sua modicē astringēte, ideoq; colicis, articularijs, ceterorumq; dolorū initijs quōd modicē digerat & repellat est salubre. Valēter enim digerētia plus affluētis materię in partē alliciunt, q̄ affluxę depleant. Calore suo temperato homini maximē familiare est, & ad olei uires propius accedēs.

Qua

*Lib. 2. comp.
ph. p. lib. 12.
meth. & 3.
simpl. lib. 3.
cop. ph. gen.*

*Lib. 3. Simpl.
cap. 10.*

Quapropter lassitudines, ut si quid aliud, cum primis iuuat, doloresq; sedat & mitigat, tensa remittit & laxat, quæq; mediocriter dura sunt, emollit, & cōstipata rarefacit. Febres nō admodum ardentes, & quæ citra uisceris alicuius inflammationē infestant, discutit, dissoluitq;, præsertim quæ ex humorib. acribus, biliosis & cūte stipata proueniunt. Sed tum quidem percoctis humoribus adhibendū, ut relaxatis cutis inanitatibus resoluta & tenuata febrilis materia facilius expiret. Quanquam & reliquas omnes febres iuuat, quæ melancholicæ sunt aut pituitosæ, aut ex uisceris alicuius inflammatione prognatæ. Hypochondriorum tensionibus utile & gratum. Per se illitum, aut cum uino bene diluto calido febribus diuturnis rarefactione prodest, & dolentibus quibuslibet partibus. Capitis dolorem ex ardore & insolatu mitigat, eoq; post rosaceum utitur Galenus his in corporibus, quibus uehemens frigus inducendum non est: quales sunt molles & albidæ fœminarum, eunuchorum & puerorum naturæ. In quibus calore temperato refrigerat quidem quantum satis est, non secus ac rosaceum mediæ naturæ temperiem seruans Galeno, caliditatis tepore exustos refrigerat: argentes uerò paulum etiam calefacit, repugnātibus calidi moderati affectibus, ut balneæ rigētes quidem excalfaciunt, æstuentes uerò refrigerant. Vtendum eo in capite mediocriter densato & dolēte &

*Lib. 2. Comp.
phar. part.*

*Lib. 3. Simpl.
cap. 11.*

te à febris non admodum ardentibus. Meatus namq; laxat, uapores discutit, & acrimoniã temperat. In summa, in febris non admodum calidis dolorem magis quàm rosaceum mitigat, neruosum genus omne roborat. Acopum est & anodynum, idq; non temerè supponimus initio colici cruciatus, ut quę sunt à flatibus distensa relaxentur & emolliantur. Quod ex succis folijs in uase duplici coctis paratur, est imbecillius quàm ut promissa expleat. Oleum chamæmelinum compositum ex oleo sesamino, fenogræco, & chamæmeli floribus, habet Aui-cennas libro quinto.

Oleum violatum.

Paratur ut rosaceũ, præterquã quòd ex oleo omphacino fit, aut amygdalino, aut sesamino.

Flores uiolæ nigræ, uulgò Martiæ, in oleo omphacino madeant, & sæpius permutentur, insolentur, & tandem reponantur. Quòd si oleum omphacinũ, aut ex immaturis oliuis defit, amygdalinum aut sesaminum lotionem in aqua frigida, aut uiolarũ destillata uim omphacini accipiet. Fit Paulo laton ex uiolis purpureis, croceis, uel leucio, si uiolarũ detractis unguibus unciz tres in omphacini quinque sextarios Italicos immittantur, uase accuratè adstricto ne quid exhalet, diebus decem insolentur, uiolis ter permutatis, & tandem immisis uiolis siccis, Actuarius uiolarum quadrantem olei

Liton Pauli.

K

libris

libris duabus macerat. Alexandrinus uiolarum
purpurearum & albarum uncias tres in dulci-
ssimi olei sextarium Italicum coniicit, terq; per-
mutat. Frigidum est, humidum, tenuium par-
tium, leniēs & modicè aperiens, ad feruētes in-
flammationes idoneum. Intemperiem calidam
extinguit, ideoq̃ue phlegmonas omnes remit-
tit: alpredinem arteriæ, pulmonis & thoracis
lenit. Tabidis, consumptis, hecticis præsentī est
remedio inuncto thorace. Vi enim refrigerāte
& humectante febris hecticæ squalorem fran-
git, & partium scabritiem abolet, siccitatemq;
remouet. Phreneticis insomnia laborantibus
cum tritici farina & strychni succo subactum,
fronti & temporibus impositum soporem in-
ducit. Cyathis duobus cum totidem euphor-
bij scriptulis, lumbricos mirificè excludit: uo-
lis manuum & plantis pedum illitum stomachi
feruorem placat: cum succo portulacæ & aqua
cucurbitæ admixtum, hepati & præcordijs ad-
hibitum intolerabiles febrium ardētium æstus
mitigat. Ad lassitudinem curandam odoris iu-
cunditate ualet, animi turbulentiam ad tran-
quillitatem ac uoluptatem immutat, & som-
nū compositum facit. Crebrò supponitur ad
intemperiem febrium permutandam, & ardo-
rem mitigandum. Intemperaturæ partium, aut
inflammationi soli, ubi tantū alterantibus o-
pus est, quidam adhibēt, ut rosatum humorum
affluxui cum intemperie. Renum & iecoris im-
moderatum

moderatum calorē sedat cum aceto pauco, succo lactucae, santalis albis & ceræ exiguo.

Oleum de keyri.

Fit oleū ex leucoio luteo, eo modo quo uiolatum, floribus uiolæ luteæ sæpius maceratis, madefactis & permutatis in oleo dulci aut sesamino. Calidum est temperatè, tenuat, lenit, ^{nam} digerit. Suppositum dolores ex flatibus, materia frigida & pituitosa mitigat, uentris torminibus modicè succurrit, neruorum & iuncturarum dolores sedat, thoraci & pectori, renibus & uesicæ conuenit.

Oleum anethinum.

Paratur ut cætera, anethi floribus oleo dulci maceratis & insolatis diebus quadraginta. Paulus anethi uiridis comæ exiccatae unciam, olei dulcis sextario Italico macerat & insolat. Actuarius anethi uiridis per diem & noctem marcescentis unciam, in olei dulcis sesquibra, operculato uase dies quadraginta insolatu macerat. Alexandrinus comam anethi uiridis sumit, prius quàm semen solidum fiat & acre. Inutile enim ad usum ~~fit propter~~ floris iacturam, cætera Paulum sequitur. Gale- ^{Li. 12. Melh:} nus anethi uiridis & maturi comas relaxan- ^{& lib. 4. Sa-} tium oleo aliquo macerat, & in diplomate ^{lub.} tantisper calfacit, dum mediocriter herbæ qualitatem imbiberit. Oleum uerò adhibet, antiquum præsertim, & in quo nulla sit adstrictio.

Eo utitur ut digerente, quodq; succos nec cras-
 sos, nec lentos, cuti & carni inhærentes dissi-
 pare, & in aerem euocare possit. Anodynô est,
 tumores crudos coquens, resoluens & laxans,
 somnum concilians, rigorem febrilem spinæ &
 partibus nervosis accessions initio illitum e-
 uincēs, cephalalgia mitigans. Vteri & locorum
 muliebrium duritias emollit, subter inditum
 menstruis imperat, & uuluarum casus ferè o-
 mnes componit, acopis familiare, lassitudines
 discutit, dolores articulares subleuat, uena-
 rum spiracula laxat, calfacit & emollit, typica
 frigora stomacho, renibus & dorso iuxta ignē
 illitum emendat, nervis gratum, ideoque con-
 uulsionibus amicum. Calidius est chamæme-
 lino. Admouetur utiliter fatigatis in hyeme:
 mollit enim & humectat. Bonum etiam ijs qui
 à pituita leuiter febricitant, omninoque à fri-
 gidis causis laborantibus. Vtile tendinibus præ-
 fertim & musculis. Infuso celebre ad alui du-
 ritias, & à flatibus tensiones relaxandas & le-
 uandas. Temperie propinquum pus mouentis-
 bus & concoquentibus medicamētis, nisi qua-
 tenus illis paulò est tenuius & calidius, ob idq;
 digerens. Ex uiridi anetho parandum quod est
 humidius, minus calidum: ideoq; magis con-
 coquens, sed minus digerens. Paulus etiam
 pro temporis ratione cum insolatus desidera-
 tur, sicci anethi comam cum oleo in lebetes de-
 coquit: sed hoc olei genus imbecillius est eo
 quod

Lib. 6. Simp.

~fue

~~~~~

liv

quod maceratione & apricatione fit. Præstat namque ex floribus parare quod facit Dioscorides olei libris octo cum drodrante florum anethi libras undecim, & bessem die una macerans, & ad uirium intensiorem recentibus anethi floribus immixtis opus repetens. Anethinum oleum Auicennæ ex oleo sesamino & anethi semine paratur, libro quinto ex Serapionis doctrina.

Oleum lirinon.

Paratur oleum ex liliorum floribus albis, detracto eo quod croceum est, ut superiora. Paulus liliorum alborum uncias duas in olei dulcis sextarium Italicum conijcit, uas exactè stringit, ne quid euaporet, insolat, inde primis exemptis, proiectisque folijs, recentia per triduum subsequens induntur, atque sic insolutum reponitur. Actuarius & Alexandrinus eodem modo foliorum lilij, demptis unguibus ab imis partibus sextantem, olei dulcis libris tribus macerant, triduo insolant, prioribus abiectis, recentia folia immittunt, rursusque triduo exacto alia, terque id negocium repetunt. Hoc simplex est lirinon, quod etiam crininon, lilinum & fufinum, translato quoque ad uulgenta nomine dicitur: quod fit è lilio, sub dio, sole, luna prima macerato. Probat Plinius Phaselinum & Syrium, quod ex laudatissimo lilio in Antiochia & Laodicea Syriæ, mox in

*Plin. lib. 19.
cap. 7.
Lib. 11.
cap. 5.*

Susinum cōp.

Phaselide paratur. Compositi susini magna est in scriptoribus celebritas. Pauli hæc est compositio: Olei sextarij tres, calami odorati libræ quinque, myrrhæ uncia quinque, cardamomi libræ tres, lilij foliorum unguibus ablatis resiccatorum libra, cinnamomi uncia tres, croci Cilicij uncia quinque. Tota confectio tribus iniectionibus distinguitur. Primum myrrha & calamus odoratus uino ad dies quinque macerata, ter die mouentur, inde oleo incoquantur, dum uinum exhalarit: deinde cardamomum aqua maceratum ter die mouetur, similiterque rursus per horam unam oleo incoquitur. Quibus exemptis, tertiam liliorum partem oleo puro inserimus. & post triduum his iniectis, tertia alia pars imponitur: iterumque tribus diebus exactis, additur ultima pars tertia cum croco læuigata: & secundum tres alios dies cinnamomum contusum additur, & reponitur. Dioscorides aliam habet susini compositionem longè operosiozem. Est & sua posteritati compositio. Auicennas lib. quinto lirinõ compositum parat ex casia lignea, carpobalsami & mastiches, sing. uncia. caryophyllorum & cinnamomi, sing. semuncia, croci drachma. Triata omnia in olei sesamini sesquilibra, cum lilijs triginta, à quibus croceum exemptum sit, indantur: uase uitreo concludantur, insolentur, deinde in umbra reponantur. Quem Mesueus proximè sequutus, habet foliorum liliorū unc.

Octo. malthiches, calami aromatici, costi, carpo-
 balsami, ana unc. unam. caryophyllorum, cinna-
 momi ana semūciam. croci drach. tres. Omnia
 præter, liliorum folia aqua sufficiēti die integra
 inacerat, semel aut bis feruefacit. Deinde inie-
 ctis olei dulcis uel sesamini lib. duabus, & addi-
 tis lilij floribus, in uase uitreo insolat dies qua-
 draginta: post colatum reponit. Est & alia Ni-
 colai compositio à quibusdam Alexadrino at-
 tributa, quæ capit olei pondo quinque, lilio-
 rum pondo, rosarum selibram, malthiches un-
 cias duas, croci semunciam. Trita omnia in te-
 nuissimum puluerem uitreo uase conduntur
 cum oleo, quod diebus nouem insolatum, deci-
 mo die lento igni coquitur. & colatū usui refer-
 uatur. *Virg. de Alchor*
 Linum casticum potētius quàm chamæ-
 melinum aut anethinū, resoluit, digerit conco-
 quit, dolores à frigore thoracis, ueatriculi, coli,
 uteri, renū, uesicæ & neruofarū partium sedat,
 lenit, mitigat. Conuulsionibus factitato reme-
 dio presentissimū auxilium. Cruciatus colicos
 inunctum aut suppositū iuuat. Intinctum cro-
 co omnes inflammationes discutit. Vtile est mu-
 liebribus malis, locorū muliebriū præclusiones
 & collectiones aperit, eorumq; durities soluit,
 & morsus ab acrimonia excitatos obtundit, ro-
 burq; utero addit, estq; in uniuersum fœmina-
 rum mēsisbus maximè accōmodatum. Quibus
 uteri uicijs hodieq; potum à Medicis institui-
 tur, & grauidis ad facilē partum confert, ulcera

capitis manantia, furfures, uaros, feruidas eruptiones hieme contractas illitum sanat, uibices, cicatricesque celerrimè ad colorem reducit, atque ad omnem inflammationem cum uittellis ouorum inunctum accommodatur, rerefacit: potum, deiectionem bilis per aluum molitur, urinam ciet, renibus utilissimum est, sudoribusque euocandis, uulux emolliendæ, concoquendoque intus nauseam parit, & stomacho, ut est olei natura, aduersatur. Acopon est alijs admixtum ijs qui fatigati sunt, & emollientibus adiectum medicamentis emollit, & in summa tepidum dolores mitigat. Quos omnes effectus propriè magis præstat fusu cõpositu.

Oleum Irinum.

Sic fit Mesueo: Radicum Ireos libram unam, florum eiusdem libras duas. decocti radicum ireos quod satis est. olei dulcis uel sesamini quatum sufficit: in uase duplici coque, radices & florum folia noua immitte, prioribus expressis & abiectis, ut in oleo rosato.

Plurimũ probatur irinum Dioscoridi, quod solam irim redolet, ideoque simplex potius parandum quàm spissamentum irinum ueterum, quod nulla facultate comparari, sed solis uotis expeti potest, requirendum. Hodie quibusdam hoc modo fit irinum non frustrando effectum. Olei lib. sex uini pondo additur: oleum tamen prius aqua eluatur, qua effusa uinum inditur,

ditur, asperguntur maceros triti: unciæ quatuor.
 cardamomi, zedoaris, sing. unciæ duæ. Macerentur loco calido, obstructo uasis orificio per dies octo: deinde diplomate coquito, dum uini dimidium expirarit, oleum exprime, asperge radicis ireos tritæ libras duas: iterum macera diebus octo, expresso oleo recentis iridis contusæ par pondus inijcito, insola, exprime, tertiumque opus repete. Tandem oleum in diplomate cum asperso ultimò iridis puluere aliquandiu coquito, exprime & repone. Viribus efficax compositio ad ea omnia quæ specie præ se fert irinum. Paulus irini unguenti compositionem habet, quam ferè alij omnes sequuti sunt. Capit iridis, aspalathi, cyperi, sing. libras quinque. opopanacis uncias tres. anchusæ unc. duas. olei sextarios triginta. aquæ sextarios quindecim. Adijciunt aliqui iunci rotundi flor. ris uncias sex. cassiæ unc. tres. xylobalsami unc. sex. nardi Celticæ tantundem. Côtusa crassiusculè omnia pridie aqua macerantur, inde oleo diebus quinque incoquantur in lebetes ad sex horas, dum humor oleo alienus exhalarit, reponitur unguentum. Actuarius uiticis baccas, piper & heleniū addit, pōderibus uariat, soloq; oleo macerat. Alexandrini codex Græcus dimidiam Pauli compositionē adscribit, helenium addit, in aqua aliquātulum diminutus uidetur, opopanacem uino macerat & liquat. Cui tamen ex codice Latino longè aliam mixturam tribuūt,

quæ capit olei sextarios decem. aquæ sextarios tres. radicum iridis libras tres, uncias tres. radicis lilij uncias quindecim. radicis cyperi uiridis uncia sex. helenij uncias tres. anchusæ uncias duas. cinnamomi, asæ, spicæ, singulorum unciam unam. Contusa omnia macerantur oleo & aqua diebus quinque loco calido uel insolatu, obstructo uasis orificio: postea supra lentas prunas in duplici uase coquito, donec aqua expirarit: refrigerato, & ultimo exprimito, cumque aliquid subsederit, sensim excolato. Vim habet irinum oleum excalfactorem & mollientem, roborat, tenuat, resoluit potenter, terget, coquit, maturat, & alta penetrat, uicijis omnibus frigidis confert, indeque neruorum querelas & dolores sedat, conuulsionibus efficax, contra aurium sonitus illitum etiam cum ruta & amaris omnibus prodest, quæ in thorace sunt & pulmone coquit, anhelatores & asthmaticos promoti sputo iuuat, tussim compescit, strumas dissipat, aliosque tumores duros hepatis & splenis, articulorumque dolores & duritias emendat, locorum muliebrum inflammationes, præclusiones sanat, durities emollit, fœminis uulux causarijs utile, partum elicit, hæmorrhoidas ueteres illitum siue colo iniectum recludit, facit ad intestinorum tormina & ilei cruciatus, naribus illitum diuturnis distillationibus medetur, earumque graueolentia ulcera (ozænas uocant) & pu-

& putredines aufert, aluum purgat cyathus epotus, urinam mouet, uomitionem adiuuat eò digitis illitis immixsis. Datur ijs qui cicutam, coriandrum, aut fungorum uenenum hauserunt, præsentissimo alexipharmaco. In summa, uis eius excalefaciens, & minimè acris, ideoq; perfrictis partibus, alsiolisq; utile.

Oleum sambucinum.

Fit ut chamæmelinum crebra florum sambuci in oleo ueteri clarissimo, dulci maceratione & insolatione lenit: abstergit, cutim expurgat. aurigini, obstructoq; hepati confert, articulorum & neruorum doloribus utile: eos namque roborat. Quibus uicijs salubriter adhibitum annotat Manardus. Epotum aut suppositum, aluum irritat, serosaque excrementa per inferna educit. Fit quoque ex medio sambuci cortice, similiter macerato oleum Italis ad ambusta mirificè usurpatum.

Oleum sambacinum.

Fit ex floribus sambaci, quem Gelseminum, aut Ieseminum & Iasininum uocant, oleum admodum odoratum eadem ratione qua chamæmelinum aut uiolaceum, myropelarum potius quàm pharmacopœorum industria. Viribus est chamæmelino aut keyrino proximum, ijsq; quæ calefactionem & relaxationem desiderant utile. Dioscorides Iasini unguenti meminit (etsi quidam suppositum totum locum

locum existimant) quod à Perside traductum, ex floribus albis uiolæ & oleo sesamino parabatur, & uulgari Persarû lingua Iasme nuncupabatur, quo utebantur inter epulandum odoris gratia. Illi enim sæpe unguento madebant, & accersita commendatione ingluuie natum uirus exinguebât. Utuntur etiam adhuc Itali post balnearum dispensationem ad totius corporis curam. Ingrata tamen in eo est nimia odoris bonitas, & quæ quibusdam uix ferri possit. Sambacus uerò hodie ubique in Gallia ferè luxuriat: multis uiticulis pergulas & concauerationes uestiens, floribus uiolis similibus, & odore admodum gratis, Iasminum uocant.

Meminit olei de Iasme Alexandrinus,
Dioscoridem secutus.

Oleum è papauere.

Fit ut uiolatum ex floribus, sed etiam ex capitibus, & folijs papaueris albi mitius & tutius: quod uerò ex nigro elicitur, stupefaciendo est efficacius. Ex utriusq; etiam semine oleum exprimitur amygdalini aut balanini modo, sed superiore inusitatius. Intéperiem calidâ sanat, febrium ardores & insomniam mitigat, fronti, auribus, naribus & temporib. illitum somnum humiditate & frigore cōciliat, & febriû squalores præsentē peruigilij causam tollit, summo-uet, impinguat etiam & asperâ arteriam lenit, Renum dolorib. ex intéperie calida medetur.

Oleum

Oleum de meliloto.

Paratur ut chamæmelinum, eique & anethino uiribus est affine, nisi si quibus uera melilotus desideratur.

Oleum de Nymphaea.

Vires habet uiolati, eodemque fit modo, refrigerat tamē magis, cephalalgiam ex febrium incendio, indeque enatum delirium papauerino mixtum mitigat, insomniam abigit, urinæ ardori, intemperaturæ partium calidæ, renū, eorumque ulceri & uesicæ commodum illitum, aut clystere suppositum. Veneris secundū quietem ludicra arcet, & tentiginem propellit genitali illitum. fit ex floribus nymphae candidis, nō luteis, diebus quadraginta in oleo omphacino insolatis. Alexandrinus olei de nymphaea compositionem habet multiplicem, & unguentis magis accommodatam.

Oleum cydoniorum Mes.

Capit carnis cydoniorum acerborum, & immaturorum cum cortice & seminibus tritorum, & succi eorum, singulorum partes æquales. In oleo omphacino sufficienti diebus quindecim uase uitreo insola, dein horis quatuor in uase duplici decoquito. Carnē & succum mutata, rursus insola & coque, ut dixi: bis aut ter reape, cola, reponere. E malis cotoneis & strutheis fit

*Plin. lib. 13.
cap. 1. & lib.
23. cap. 6.*

fit oleum melinum, quod in unguenta transit, admixtis omphacio, cyprino, sesamino, balsamo, iunco, casia, abrotano. Ad id uerò probatur Plinio, quæ in humidis nata non sunt: qualia ex Sicilia plurima ueniunt. Melini unguenti ambitosam, ualdeq; operosam condituram habet Dioscorides. Paulus melinū parat ex cydoniorum, lanugine bene deterfa, cum corticibus incisorū unc. tribus, in olei omphacini sextario Italico diebus quadraginta insolatis. Actuarius malorum cotoneorū, exempta medulla, in minutas partes diffectorū selibrā, olei omphacini sextario diebus quadraginta macerat & insolat. Quem apparatus sequutus est Alexādrinus. Abscisis namq; quæ iuxta pediculū & imum sunt festucis, & medulla prius cum internis granis abiecta, mala incidātur, cortice retento, in quo odoris & adstrictionis sedes est. Cydoniorū in exigua frustula diffectorum uncias tres in olei omphacini sextarium coijcit, soli diebus quadraginta exponit, posteaq; recōdit. Paratur eisdem cotoneorū inopia ex alijs malis quæ cortice sunt acerbo & odorato. Melinum stringit, refrigerat: quamobrē ad stomachi iocinorisq; imbecillitates est utile: uentrem totum inferiorem, & neruos laxiores cogendo roborat, uentriculūq; & intestinorū retentricem firmat, qualitate sua aromatica coctionem iuuat, & stomachum in uomitiones effusum in sese cogit. Facit ad uentrem defluxio libus infestatum, lienteria,

terix, diarrhœæ, dysenterix medetur, myrteo, mastichino aut rosaceo admixtum: per se quoque infuso suppositum, ubi præcipuè subacris bilis colum & crassiora intestina uellicat. Spina illitū, & thoraci sudores immodicos & diaphoreticos cohibet. Adstringit quidein instar lentiscini, stomacho tamen gratius, ad cuius uicia ualde est accommodatum: & rosaceo utilius, propter mala quæ uentriculo robur adiiciunt, & uehementius propellunt acrium humorum colluuiem. Frigidis stomachi malis arandum, quibus absinthium oleo incoctum magis conuenit. Cydonia quidam cortice & semine purgant: qua diligentia uix opus est, nisi impura sint aut semiputria. Succus malorum diplomate cum oleo coquendus, ne ustrina oleum uiciet. Succus plurimus effluit, si feramento exasperato, & radicula exteras potius & cradas, quàm feces.

Oleum myrteum.

Similis est myrtei olei ratio. Myrtorum recentes baccæ & succus in oleum omphacinum demittitur, insolatur, diplomate dū expiret percoquitur, opusq; tertio etiam repetitur. Myrtarum recentium inopia baccas ipsas aut folia hodie uino ueteri & odorato cōtusa aspergimus, & myrtarū selibram in olei omphacini sesquialbrā conijcimus, insolamus, & cum uini albi austeri unc. quatuor ad uini cōsumptionē percoquimus.

quimus. Fit & per expressionem baccarum myrti recentium, & per decoctionem in aqua, oleum supernatans ligula excipiendū. Myrtei triplex est ratio Dioscoridi, ex folijs myrti nigrae & sylvestris parati. folia mollissima tusa premuntur, succo pares omphacini olei portiones adijciuntur, prunis incoquuntur, innatans oleum deraditur. folia etiam ipsa tenella oleo & aqua incoquuntur, quod innatat eximitur. Priuatim alij deiecta in oleū folia in sole macerant, alij prius tamen oleum odorientis inspissant. Actuarius tenellorum myrti foliorum unciam, concisam in olei immaturi sextarium demittit, macerat, insolat & reponit. Alexand. foliorum myrti recentium uncias duas, in olei omphacini sextarium Italicum, uini astringētis odorati sextariam quartam partem adijcit. (in quo Aetium est imitatus) lentis prunis coquit dum folia siccētur, uinumq; absumatur. Postea oleum purum colo transmissum, uitreo uasculo reponitur, folijs myrti recentibus dum die & nocte tabuerint immisis ad unc. unam. Sic in usum reconditur. Vulgati Nic. codices myrteum aliud parant. foliorum myrti tenellorum & recentium contusorum libræ duę uini sextario horis uiginti quatuor macerantur. olei sextarij quinque infunduntur, & ad lentas prunas dum uinum exhalarit decoquuntur. Percolato croci & cœnanthes, sing. drach. decem. mastiches, acaciæ, sing. drach. 8. asperguntur, iterūq; lento igne

igne ad iustam omnium permissionē deferue-
 scunt, reconditum usui reservatur. Plinio fit *Lib. 15. ca. 7.*
 myrteum ex myrto nigra & latifolia, quæ me-
 lior. Tunduntur baccæ aspersæ calida aqua,
 mox decoquuntur. Alij foliorū mollissima de-
 coquunt in oleo, & exprimunt. Alij deiecta ea
 in oleum prius sole macerant. Agnoscit Gal. *Lib. 2. com.*
 myrteum ex myrti baccis, earumque succo & *ph. part.*
 oleo paratum, mixtamq; ei facultatem tribuit,
 densantem & stringentem ex myrtis, emollien-
 tem uerò & digerentem ex olei natura. Ad opus
 ipsum sylvestris myrtus præfertur brevis & fru-
 ticosa, quam quidā oxymyrsinem, alij chamæ-
 myrsinem uocant, licet eadem sit ratio in sati-
 ua myrto. Adstringit, refrigerat, densat, cogit *Lib. 2. comp.*
 myrteum, melino efficacius & potētius siccatur, *phar. gen.*
 quo nomine ad cicatricem obducendam in me-
 dicamenta uenit: cerebrum, neruos & uentri-
 culum adstrictione roborat, sed melino & ma-
 stichino imbecillius. Viscerum enim phlegmo-
 nis inutile, cum crassiorum sit partium quàm
 ut altè descēdere possit, quibus uitijs levis ad-
 strictio eorū præcipuè medicamētorū quæ sint
 tenuiū partiū accommodari debet. Gingiuis me- *Lib. 11. mel.*
 detur, dētium dolori, dysentericis, cœliacis, uul- *cap. 18.*
 uæ exulceratæ, ulceribus uetustis uel manan-
 tibus, ex nimio affluxu humentibus, cum squa-
 ma æris & cera. Item eruptionibus, ambustio-
 nibus. Attrita sanat, quæ præcipuè hyeme con-
 tracta sunt, & furfures & rhagadas, condylo-
 mata,

mata, articulos luxatos, & odorē corporis gra-
uem sudoribus repressis, & ad omnia quæ ad
strictionem & inspissationem desiderant cera-
tis, & emplastris iniectum, compertum est effi-
cax, & defluxionibus affluentibus suspenden-
dis utiliter adhiberi. Hæmoptoicis & sangui-
nis ex pectore reiectioni confert, & pectori
Lib. 5. meth. myrteum cum rosaceo æstate illinit Gal. ad ar-
cendam phlegmonem in ulcere pulmonis. Mu-
lierum capillitium continet, eiusq; defluuium
sistit. Quib. uitijs myrteum ladano adijcit Gal.
libro I. compos. phar. part.

Oleum mandragoræ.

Fit Mesueo, ex succi pomorū mandragoræ
maturorū, & olei sesamini partib. equalib. in ua-
se duplici coctis ad succi cōpositionē. Succī tan-
tūdem suffice, coque ut prius: idem tertio fac,
& reconde. Hodie huius succi loco quem Gal.
ex Creta petendum censebat, radicem mandra-
goræ decoctum sufficimus. Nic. Alexandrinus
aliter parat. Olei cōmunis libras duas. succi ma-
li punici acidi, succi mandragoræ radicis, sing.
unc. quatuor. succi hyoscyami unc. duas. succi
papaueris hortensis nigri uncias tres. succi fo-
liorum uiolæ, succi canchryos, sing. unc. unam.
opij boni, styracis calamitis, sing. semunciā. O-
mnia simul cum oleo mixta reponito in uase ui-
treo, & sub æstu caniculari insolato diebus de-
cem: dein coquito in uase duplici, ut solum ole-
um

*Lib. 1. comp.
phar. gen.
Oleū m. ind.
Alex.*

um remaneat, refrigerato & colato adde styracem & opium, reconde ad usum. Quæ in confectione paululum uariant Nicolai uulgati codices. Succum nanque mali punici prætermittunt, & loco canchryos cicutam ponunt, rectè quidem, sic enim apud Alex. legi malim. Valet hoc oleum ad omnem inflammationem extinguendam, somnum conciliandum, capitis dolores sedandos, phreniticis, febricitantibus, & uigilantibus conueniens, fronti, temporibus & naribus illitum.

Oleum rutaceum.

Fit Mesueo ex foliorum rutæ recentium, & eorum succo portionibus æqualibus in oleum dulce & uetus cōiectis, & insolatis diebus 15. deinde duplici uase coctis, iterum & tertio permutatis folijs, & succis demum colatis & repositis.

Paratur hodie rutaceum ex folijs rutæ recentibus oleo ueteri maceratis, & æstate tota insolatis: qua exacta coquitur, exprimitur, reponitur. Simile ratione fit oleum menthæ, absinthij. Actuario rutaceum capit comarum rutæ, & foliorum die nocteque unà tabescantium unciam. olei libram. anethini modo diebus quadraginta soli explicatur. Nic. compositio capit olei uncias septuaginta. foliorum rutæ unc. triginta tres. sampſychi, cumini, ana unc. sex cum semisse. Herbarum & cuminum contusa diebus quinque oleo macerentur, in uase

duplici percoquantur, colētur & ufui reponantur. Calfacit, tenuat, digerit. Illitum & clyftere iniectum, colicum cruciatum sedat: cui anethinum & chamæmelinum uirium imbecillitate celsere. laterum, renum, ueficæ, uteri dolores ex frigida causa iuuat. Item neruorum labores, mollitudinem, eorumque exolutionem spinæ inunctum componit, cōuulsionibus medetur, renum, ueficæ, & uteri frigidis malis succurrit, inflatus dissipat, idque efficacius si ex ruta facta tertio aut quarto madente opus compleueris, quæ ueteribus multis nominibus semper fuit commendatissima. In uirente namq; multū crudi & aquei succi inest. Est oleū rutaceum

*Lib. 2. de
Subtil.*

Cardano, cuius inunctio aduersus uenena omnia prodest, eodemq; fit modo quo caryophyllatum & spicatum apud pigmentarios. Est aliud ex seminibus rutæ, ex Lullo descriptum, admirabilis efficacix.

Oleum nardinum, Mes.

Capit spicæ nardi unc. tres. uini & aquæ ana unc. duas & dimidiam. olei sesamini selibram. Coque in uase duplici, léto igne horis circiter quatuor frequenter agitando.

Hoc est usu frequentissimum. Reliqua Nardini genera Mesueo descripta, unguētum potius quàm oleū resipiunt, ad ea quæ promittunt satis efficacia, nisi nos magna medicamento-
rum pars raritate propè singulari ad apparatus deficeret.

deficeret. Nardini apparatus sumptuosam apud antiquos habuit celebritatem. Eius ratio Diosc. euariat. est nanque simplex, non sine odoramentis tamen, compositum alterum spissamentis & odoramentis auctū. Actuarius Nardini olei compositionem ambitiosam habet. Alexandrinus tres eiusdem cōfectiones ex Aetio ferè depromptas non minus operosas describit. Est & in uulgatis Nicolai codicibus Nardini confectio sumptuosa quidem & efficax, apparatus appposito. Probat Galenus in uentriculi imbecillitate Nardinum, quod amomū liberalius ceperit. Calfacit, tenuat, digerit, modicè adstringit. Quocirca ijs auxiliatur qui adstrictione caloreque indigent, nempè stomachicis, cœliacis, destillationi & thoracis uitio obnoxii: uenterculum firmat, & concoctionē procurat. Vi enim calfaciente & adstringente tenui, tum uerò siccando & robur inferendo, in corpora quę circa uenterculum continentur altè penetrare potest. Quo nomine in fluore alui à cruditate nidorulenta & uentriculi imbecillitate adhibet Galenus, sed Nardinum curiosè paratum expetit. Eodem etiam usus est in uentriculo frigido & sicco lib. 7. meth. Adstrictione sua nobile est in uiscerum phlegmonis, quales adhibet Galenus in iecoris inflammatione, & pectori illinit, hyeme præsertim, in ulcere pulmonum. Ei uerò plurimū probatur quod Laodiceæ in Asia fiebat, & in multis oppidis iam

Lib. 6. salub.

Lib. 8. meth.

Lib. 13. meth.

Lib. 5. meth.

Lib. 6. salub.

Lib. 11. meth.

suo sæculo confici cœperat, Neapolitano dam-
 nato quòd tantùm unguenti nardini nomen
 retineret. Cerebri & neruorum frigidos affe-
 ctus sanat, aurium dolorem mitigat, quibus e-
 tiam fluxione iam affectis ad dissipandũ quod
 resederat, & robur particulæ addendum utitur
 Galenus libro 6. salubrium. Tremulis, para-
 lyticis summum est remedium. Locorum mu-
 liebrium præfocationes, occlusiones, & tumo-
 res discutit suppositũ, aut etiam immissum. Ve-
 sicæ dolori renumq; calculis opitulatur. Hodie
 sesamini olei loco dulce usurpamus, & in Nar-
 dini apparatu spicam aqua & uino prius infun-
 dimus, deinde coctura utriusq; consumptionẽ
 requirimus. Nardinũ ualde etiam cõpositum,
 ut cæteri, describit Auicen. lib. 5. Plinio fit Nar-
 dinũ è nardo Gallica, succo in oleo macerato
 & expresso. Sunt qui etiam lauendulam dictam
 huic oleo macerent, & ex illius floribus ole-
 um destillent, cuius plures modos habes ap-
 pud Euonymum. Nardino isto solenni utũtur
 in curationibus suis medicis, uiri aliquot per-
 celebres, idque non inefficaciter. Habet spicæ
 odoriferæ uncias tres. florum lauendulæ unc.
 unam & semissim. caryophyllorũ semunciam.
 mastiches drach. tres. uini destillati unc. quin-
 que. styracis semunciã. uini cretici libras duas.
 aquæ lauendulæ uncias quatuor. olei ompha-
 cini lib. unam & dimidiam. Omnia uase uitreo
 reposita, & bene tecta macerentur, dupliei
 uase

Lib. 15. ca. 7.

uase per horas sex diligentissimè coquantur.
Colatum reponatur.

Oleum mastichinum Mes.

Fit ex olei rosati libra una. mastiches unc. tribus. uini unc. octo. Omnia coquantur, dum uinum expirarit.

Duæ sunt mastichini olei descriptiones apud Mesueum, quarum quæ secunda est in usum uenit. Prima uerò ex Auicenna & Serapione desumpta est. Fit hodie mastichinum ex oleo uulgarì, cum omphacinum, aut rosatum, aut saltem lotum ad opus maximè desideretur. In uase duplici percoqui debet, consumptoq; propemodum uino mastiche pertrita paulatim infriatur, continenter mouendo donec erit liquata & permista. Mastichinum Paulo duplex est, simplicissimum unum quod chiæ mastiches unciam unam capit omphacini olei sextario Italico immissam, excoctamq; in cacaobo. Nonnulli uerò absinthij & storacis, sing. unciam addunt. Alterum compositum quidem, & unguento quàm oleo magis affine. Quem per omnia sequitur Actuarius, simplex mastichinum ex mastiches uncia olei immaturi sesquilibræ in duplici uase incocta. Compositum quidem etsi quadam parte defectum est, nonnihil tamen Pauli descriptioni respondet. Alexandrinus simplex mastichinum Pauli sequitur, & aliud longè aliter describit.

Compositi duas habet formulas, quarum altera numeri 38. à Paulo ponderibus & flore iunci odorati pro lētisci flore deficit. Altera uerò sibi propria est, & familiaris. Nicolai quoque uulgati codices suam habent huius olei compositionem, ab his omnibus maximè dissidētē. Simplex maximè, ideoque efficacissimum oleum ex mastiche tusa, & calefacta, torculari extorquetur Dioscoridis præscripto, quod cōtra omnia uulux mala est efficax, mediocriter calfacit, adstringit & emollit. Ventriculi coctricē & retentricem roborat: illitū in liēteria, eidēque intemperie frigida & sicca laboranti adhibet Galenus libro meth. 7. Ad cœliacorum, stomachicorum & dysentericorum cruciatus utile, tumores duros lenit, cerebrum, nervos, iuncturas corroborat, dolorum rudimentis accommodatum, phlegmonis oris, gingiuarum, linguæ & totius oris tunicæ adhibitum cum lentiscino duplici uase, calefactum tanquam anodynum medetur. Minus multò calet, siccatur, obstructa aperit, quàm nardinum: nec minus tamen adstringendo roborat, quo nomine in cerata partibus leui adstrictione confirmandis accommodata uenit, faciem etiam emaculat, & coloris gratiam cōmendat faciei illitum, præstantissimū quod in Chia insula componitur. Oleum aliud mastichinum fit Mesueo, ex oleo rosato & uino antiquo acopō, ad partium lassitudinem, & imbecillitatem.

Oleum

Oleum styracinum Mes.

Styracis unciae tres: uel si ualentius uis, quatuor, in olei sesamini libra una coquantur, ut mastichinum. Colatum reponatur.

Sumptum ex Serapione & Auicenna: qui sextario olei, mastiches uncias tres apponunt. Alexandrinus olei optimi sextario, styracis pinguis uncias duas addit, in uase duplici coquit. Vulgati Nicolai codices styracinum præse ferunt, quod capit uini odoriferi libras duas. olei nardini libram unam. nardi gallicæ, aristolochiæ longæ, ana drach. tres. aloës, mastiches, nucis indicæ, sing. drach. duas. styracis, meliloti, absinthij, sing. drach. unam. Contusa omnia uino, per triduum infusa, ad tertias decoque; & nardino oleo superinfuso, iterum in diplomate igni reponantur, dum uinum euanescat. refrigeratum cola, & conde. Meminit Dioscorides styracini, quod in Syria conficiebatur. Calfacit uehementer, & emollit, idque anethino efficacius. Ob id confert dolentibus à frigore renibus, uesicæ, utero, musculis, tendonibus, iuncturis, eorumque duricies insigniter emollit. Ad neruorum iniurias & uulnera fotu accommodatum, in Chirurgorum opus uenit. Ad scabiem efficax scribit Manar-

duus, addita præsertim ellebori
albi octaua portione.

L 5

Oleum

Oleum costinum Mes.

Costi amari uncia duæ. casia ueræ, aut eius loco cinnamomi uncia una. summitatum sampfuchi uncias octo. uino odoro sufficiens, ti biduò infundantur. deinde cum olei sesamini libris tribus coquantur horis sex, ut nardinum.

Costinum oleum solis Arabibus cognitum, uehementer calfacit, ideoq; neruorum ex frigore iniurias propellit, paralyfi confert neruos roborando: uentriculum, musculos, tendones & ligamenta cõfirmat, obstrueta aperit, hepatis præcipuè, febrilem rigorem spinæ illis tum mitigat, capillos etiam tenacius affigit: & mucoso humore caniciem accelerante consumpto, eam moratur. Humanæ uitæ contra atrocissimas neruosi generis querelas præsentissimum remedium, si ex uera costi radice parari possit. Auicennas lib. 5. duas habet costini formulas, quæ Serapioni describuntur, in suo remedium penum. Primam, quæ simplicissima est, ferè usurpauit Mesueus. Habet costi amari drach. decem, casia drach. sex. foliorum sampfuchi sext. decé. Crasiusculè trita omnia per noctem, uino macerentur: deinde affusa olei sesamini sesquilibra, uase duplici percoquantur, dū uinum deficiat. In quo parciore olei copia efficacius oleum facit. Longiore enim coctura aromatum uires expirant, ut non dubium sit deplens

deplendam esse olei copiam Mesueo. Istam quoque formulam sequuntur uulgati Nic. codices, præterquam quod sampsychnon non addunt, & olei lib. duas & dimidiam capiunt. Efficacior est Auicennæ composita formula, sed unguento quam oleo propior. Rhasio oleum costinum capit costi unc. unam. piperis, pyrethri, euphorbij, sing. uncie tertiam partem. castorei semunciam. Dissoluuntur omnia oleo ricinino aut lirino, & in duplici uase feruescunt. Idem ascripsit Mesueus in paralyti. Cui ferè affine est compositum illud, & efficacius quod Nicolao attribuit. Quidam pro folijs almarmacor Auicennæ, marrubium legunt, alij sampsychnon: quod significasse uidetur Mesueus. Hoc oleum propinat Auicennas.

*In paralyti,
9. ad Alm.*

Oleum cyprinum.

Fit Mesueo ex floribus cypri unc. quatuor. coctis in olei ueteris unc. decem. floribus penuria folia cum modico uino bis mutata, prædicto oleo incoqui possunt.

Cyprinum oleum de alkana dicitur Arabibus, nobis ligustrinum, quod ex ligustri floribus fiat. calfacit & moderatè adstringit, emolliendi uim habet, uulnæ & neruorum affectibus subuenit, in malagmata & cerata frequens uenit: pleuriticis succurrit, conuenitque ijs quibus ceruix in scapulas conuellitur, opisthotonicos uocant. Angina laborantibus & inguinum inflam-

*Lib. 2. comp.
ph. part.*

inflammationibus illitum præstantissimum, item in acopa adijcitur, capillos à canitie uindicat. Cyprini olei duplicem habet descriptionem Paulus, quod uerius unguentum dici debet, quale est Dioscoridis. Alexandrini quatuor cyprini formulę operosę sunt, & sumptuosę, qualis est quę ab Actuário scribitur,

Oleum sampsychinum.

Fit ut myrteum Mesueo, calfacit & roborat neruosum genus omne. Paratur ad emplastri de meliloto compositionem efficacissimum, si samfuchi comis ter aut quater permutatis, in uase duplici percoquatur. Alij hoc modo parant: Foliorum samfuchi scopas manuales quatuor. serpilli duas. foliorum myrti unam. abrotini, sisymbrij, sing. dimidiam. cassię lignę uerę unc. duas. Contusa omnia in omphacini olei modum demittunt, qui madentibus emineat: obstructo uase insolant, & post dies octo exprimunt. Denuò noua alia simili mensura, & æquali tempore macerata premuntur, idque tertio repetitur. Ita enim ualentius & odoratius fit, qui modus ex Diosc. sumptus est, & Actuário à quibusdam tribuitur. Acopum est, & lassitudinibus utile: frigidis cerebri & neruorum uitijis prodest, ui sua acri excalfaciente & extenuante. Ob id spinę in balneo inunctum paralysem iuuat, & spasimum cynicum naribus immissum aut ore contentum, sternutamentumq;

tumque leuiter ciet. In opisthotonicorum & uulforum cataplasmata utilissimè additur: auribus immissum, tinnitum à flatu dissipat. Aduersus uulvæ occlusiones conuersionesque est efficax: menses, secundas & partus extrahit, uteri strangulatum recreat, scorpionum morsibus medetur. Sampsychinum oleum hyeme & regione frigida ac tempestate simili, idoneum est medicamentum ad digerendum, Galeno lib. 4. salub. Amaracini olei magna quedam & preciosa confectio Alexandrino scribitur, Amaracini unguenti ueteribus celebratam comendatioem referens, quæ ex Paulo libro 7. desumpta uidetur.

Oleum sicyonium, aut cucumerinũ.

Oleũ sesaminum cum succi cucumeris agrestis maturi pari portione coquitur, ad succi consumptionem, uel succi radicum cucumeris agrestis, & aliarum radicum tritarum, sing. libra dimidia. cum olei sesamini libra una coquitur, ad succi exhalationem.

Paulo simplex sicyonium fit ex radicum cucumeris agrestis uncijis duabus. in olei sextarium Italicum coniectis, & in lebetè coctis. Alexandrinus radicum unciam unam, sextario olei admiscet. Duplex aliud sicyoniũ fit Paulo compositum ualde, & unguento proximum, quod imitatus uidetur Alexandrinus, dimidiatis ponderibus, & nonnihil diminuta confectio

etione secunda, licet aliud quoque Sicyonium idem describat ab his longè diuersum. Actua-

Sicyonium rij Sicyonium sic fit: Floris rorisinarini, pyre-
Act. thri, euphorbij, agarici, castorij, nitri, singulo-
 rum quadrans. radicis cucumeris syluestris li-
 bræ duæ. olei & uini modus qui satis sit. Sicyo-
 nium Dioscoridi longè aliud est inter alba o-
 lea descriptum, nulla cucumeris agrestis facta
 mentione: Sicyonij accepto nomine, quòd in
 Sicyonia Peloponnesi regione laudatissimum
 fieret, nobis à cucumere agresti nomenclatu-
 ram usurpantibus. Calfacit, discutit & emollit,
 epilepsiam, hemicraniam, & alios cerebri affe-
 ctus frigidos naribus immissum leuat, strumas
 & surditatem discutit, panum & cicatrices de-
 let. Potèter digerit Galeno, & efficaciter euapo-
 rat, dum cucumeris agrestis radix qualitatem
 & uires in oleo aliquo facultatis similis di-
 miserit. Meminit eiusdem passim in libris de
 Lib. 2. Comp. Comp. phar. gen. & part. quæ potissima causa
 phar. part. li- fuit cur hîc adscriberemus.
 bro 12. Meth.
 Lib. 4. Sa-
 lub.

Oleum ex piperibus Mes.

Capit trium piperum, ana uncias tres (alijs
 drach. tres) myrobalanorum, cepularum, bel-
 lircarum, emblicarum, Indarum, sing. drach.
 quinq; radicum apij, fœniculi, ana drach. tres &
 dimidiam. sagapeni, opopanacis, ammoniaci,
 ana drach. duas & dimidiam. turbith boni albi
 drach. duas. zingiberis drach. tres. surculorum
 hyssopi

hyssopi recentium, foliorum rutæ uirentium, ana manipulum unum. Contusa omnia crassiusculè, coquantur in aquæ libris quatuor & uiginti ad tertias: coletur cum olei ricinini heminis duabus: percoquatur deinde; dum aqua expiret. Addunt alij ireos drachmas sex. casia drach. duas. anisi, cardamomi, ana drach. unam & dimidiam, calami aromatici drachmas duas & dimidiam. spicæ nardi drachmam unam. expressiois hyssopi aut thymi (tribuli terrestris alij) sextarios tres. Loco olei ricinini oleum irinum, uel leucoij lutei, uel amygdalarum amaraarû, uel omnium simul æquales portiones hemina dimidia.

Sumpta est huius olei formula ex Auicenna libro quinto. Eodem enim propè modo mutatis tantum ponderibus oleum alchechengi, uiciosè tamè, cum oleû Alchelengi ex Serapione dicendum sit, describitur. Magnas habet calefaciendi uires, & inter olea calida iustam quandam prærogatiuæ dignationem. Quod quia ab Italis Insucribus præcipuè usurpatur, apponendum duximus. Propinatum ualidum fuerit ad internorum perfriktionem, sed parcissimè sumendum. Cerebri & neruorum frigidas noxias propellit, quia calfacit, tenuat, terget, discutit, foras educit, obstructa potenter liberat, calculûq; eo nomine dissipat. Ad paralyfin, spasimû, tremorè, epilepsiâ, uteri, coli, renum, uesicæ affectus frigidus utilissimè adhibetur. Coxarijs
& ar.

& arthriticis medetur. Menfes euocat, & uentriculum imbecillum non temerè confirmat.

Oleum ex euphorbio.

Fit ut mastichinum. Euphorbij triti, aut si recens & molle est minutim cōfecti unc. dimidia in olei leucoij lutei & uini odori, sing. uncias quinque immittatur, & ad uini consumptionem semper mouendo coquatur.

Prima hæc Mesuei descriptio ex Rhasio sumpta est, altera uerò composita & efficacior ex Auicenna libro 5. Euphorbium oleo cum modico ceræ admiscet Gal. ad ceratum ex euphorbio parandum, sed ipsius quantitas pro ætate & partis natura uariatur. Olei libra una. euphorbij recentis, ualidi, quodque est calore cinericio, gustu admodum acri, molli corpore, quodque oleo facile liquefcit, idemque celeriter combibit, semuncia immitti potest. Vetus quod est subpallidum, subflauum, squalidum, quodque oleum uix cōcipit, neque linguam urit, augeri debet, & ad drach. sex in olei pondo conijci. Minuendum quidem medicamentum ubi sensus est acrior, ut in auribus, aut cerato & oleo largiore diluendum. In hebetè natura & affectu cōtumaci, ut alopecia quantitas amplianda. Recens quidem acrius est, bimum trimumque paulatim remittitur, quarto senescit anno, quinto & sexto exanimatur, itaque pro ætate varias medicamentum uires adiicit. Causticum est, & ualentius
oleum,

*Lib. 2. comp.
ph. part. &
lib. 3. comp.
ph. gen.*

oleum quod ex euphorbio molli & recēti candentibus laminis extunditur, frigidus cerebri affectus & inueteratos iuuat. Hemicranicis, cephalalgicis, lethargicis adhibetur, & naribus immittitur ad discutiendum uitium. Epispasticiis medicamentis utiliter commiscetur, & præstantissimum attrahendo est remedium in frigidis uitijs, est enim tenuium partium. In alopecijs & capillorum defluuijs uitium dissipat, attrahitque quod ad capillitium ferendum sit utile. In coxarijs inueteratis & profundis articulorum querelis ex alto euocandis, laudatū ueteribus & posteris remedium. Calidius est & siccantius oleo de piperibus, ideoq; non nisi uehementer frigidis uitijs adinuēdum. In aurium tinnitu, sibilo & hebetiore sensu ex frigido contracto, oleum istud tepidum adhibet Galenus. Rhafius sambacino oleo euphorbium miscet, ad congelatos illitu utitur.

*Lib. 2. comp.
ph. part.
Libro 9. ad
Almans. in
cōgelatione.*

Oleum uulpinum Mes.

Vulpes integra tantum exenterata coquitur in aquæ fluuiialis & marinæ aut salis, sing. sextario uno. (alijs melius, duobus.) olei antiqui clari sextarijs duobus & dimidio. Coque ad aquæ cōsumptionem, & uulpis carnum dissolutionem, exprime & repone. Additur inter coquendū à quibusdam anethi & hyssopi, sing. manip. unus. Est etiā efficacius, ubi præter hæc origanū, iuniperus, libanotis, saluia, betonica,

M lauri,

Lib. n. simpl.
Lib. 7.

lauri folia, sampsuchus, stœchas, melilotus incoxerint. Galenus & Paulus uulpem partim uiuam, partim mortuam integram in oleum iniiciebât, quod & hodie quidâ factitantes, exenteratâ uulpem semianimê oleo incoquant. Potentissimæ est in digerendo & discutiêdo facultatis, non aliter quàm oleum in quo hyæna præcoxerit. Quo nomine ad neruosi generis iniurias frigidas, & articulares affectus præcipuè ualet. Eorum enim rudimenta & initia depellit, inueteratos uerò sedat & lenit: quod est proprium huiusmodi omnibus medicamentis, quæ contentos alto corporis humores in superficiem euocant. Dolores namque abigunt, quorum causa est humor in corporis penetralibus contentus, qui essentiae crassitie, aut refrigeratione, aut uehementi acrimonia querelas facit, quales etiam nonnunquam spiritus flatuosus exitum non habes inducit. In arthriticorum uerò præsidij hoc oleo sic utêdum, ut toti in alucolos oleo madentes & plenos demittantur, deniq; immorêtur. Efficitur nanque ut non modò qui circa articulos sunt tumores euanescant & desedeant, uerùm etiam ut uniuersum corpus euacuetur, quod est in huiusmodi affectibus præsentissimum remedium. Vulpes autem bene habita & uegeta, non strigosa, qualis per uindemias uuis nutrita & impinguata capitur, ætatis mediæ, non iuuenula aut recens nata esto.

esto. Prouectior namq; quia calore est acriori,
 humores quoque calidiores nacta est, ob
 idque excrementa omnia acria, & partium o-
 mnium naturam ualidè digerentem. Quomo-
 do & ad opus est efficacior, ut nec urinam
 nec alui fæces contempserim. Quod uident,
 qui uiuas & integras oleo exanimant. Nec
 uerò nouo inuentu damnandum est oleum,
 quod animalium medicamentosorum elixa-
 tione uires acquisiuit: cum Galenus asellos, *Lib. 2. com.*
 qui sub aquario uase nascuntur (millepedas *ph. part.*
 uocant) oleo incoxerit, ad cephalalgiam ex
 frigidis & crassis humoribus contractam. Sed
 id hodie crebrius facit postestas magno
 successu, ad oleorum arthriticorum appara- *Olea arthri-*
 tum. Conueniente oleo & uino erinaceus co- *tica.*
 quitur dum putrescat, putrilago capta rariore
 linteo, in ollam quæ reliquum oleum habet
 magno conatu extringitur, & oleo mixta ar-
 ticularibus uitijis seruatur. Idem è uulpe, lu-
 tra, meli, cygnorum pullis, testudine, ranis,
 cato ueteri & emasculato fieri potest. Quæ
 animalia digerente materia si uis infarcias, &
 ita coquas. Possunt etiam eodem modo far-
 ta, & in ueru fixa exassari. Ex eodem oleo fit
 unguentum uulpinum neruorum resolutio-
 ni, & mollitudini apprimè accommoda-
 tum, quod à quibusdam non te-
 merè usurpatur.

Oleum scorpionum Mes.

Scorpiones uiginti aut paulo plures, aut etiam parciore, olei amygdalarum amararum libris duabus, sub æstum caniculæ mense uno insolentur in uase uitreo probè obstrueto.

Hoc simplex est, quo frequentius utimur. Aliud est compositum, & efficacius, diuersarumque uiriū. Prius enim ob scorpiones frigidum est, hoc ob aromata calidum & essentię tenuitate aperit, incidit, tenuat, terget, penetrat, & scorpionum uim præterea acquirit. Capit aristolochiæ rotundę, gentianæ, cyperi, corticum radicum capparum, sing. unc. unam. in olei amygdalarum amararum sextario uno, dieb. uiginti æstuante Canicula insolentur uase uitreo, accuratè operculato. Deinde scorpiones decē aut quindecim in uas iniice, obtura, insola iterum mense uno, & reconde. Quibusdam Pharmacopœis huius olei hæc est mistura. Olei amygdalarum amararum libra una. seminum hypericonis, florum eiusdem, florum giargæ, sing. uncia una. uincetoxici, florum calendulæ, bistortæ, sing. semuncia. ammeos, seseleos, terrę sigillatę, boli armenię, sing. drach. una. Mistā omnia in oleum demittantur, & diebus quadraginta soli exponantur: torculari deinde egregiè comprimantur, & in reliquum oleum scorpiones centum conijciantur, & triginta diebus ardenti Caniculæ exponatur, & in usus condatur.

Fit

Fit hodie quoq; ex medicamentis simplicibus, contra uenena laudatis, oleum mirificarum uiriū ad uenenata omnia & pestilentiae iniurias. Additur aristolochia, gentiana, pulegium, baccae lauri, calamintha, cupressus, ruta, trifolium, ocymi semen, quę oleo madefacta uim suā immittant. Vesicae & renū calculum dissipat, lumbis, pubi, perinæo, in solij egressu illitum, & in porum urinarium immissum. Venenis, præcipueque à scorpione ictis, & pestilentiae adeo resistit, ut eius solo usu quendam cum famulatio à pestilentię contagione seruatum scribat Manard. Parat alij ex uiperis & scorpionib. oleum, quo ad sumpta uenena usi multos integritati restitutos profitentur, non secus ac si pontica ter uicti gustent medicamina regis, quale contra omnia uenena efficacissimum, præcipueq; contra napellū describit Mathiolus Com. 6. in Dioscoridē. Oleo de scorpionib. inunctos quosdam, à quotidiana febre mox liberatos, scripsit Varignana.

Oleum ouorum Nic.

Vitellos ouorum elixorum frige igni lento prunarum in sartagine ferrea, semper mouendo rudicula ferrea, donec probè assentur, calidissimos linteo forti oleo amygdalarum dulcium madefacto exprime.

Tres huius olei formulas describit Mesueus, quarum quę est facillima, eam facile oēs conse-

M 3 quantur.

quantur. Vitelli ouorū elixando durati triginta aut circiter manib. friati in sartagine plumbata manibus friguntur igni mediocri dum rubescant, & oleum ab his profluat. Est ubi chymistico inuentu ignis sollicitatione extrin-gi possit oleum præstantissimum, nec usque adeo ut cætera fœtidum. Satius est vitellos crudos frigere, cochleari assiduò mouere, donec assati, cochleari aut prælo pressi uase inclinato oleum effundant, quod conditum longo intervallo cutis etiam iniurijs resistit, recens tamen ad omnia est efficacius. Vitelli ouorum uiginti horis duab. unc. quatuor exprimunt. fœtorem deponit moschi aut ambaris momēto addito. Exprimendi huius olei modus ex Auicenna & Rhasio sumptus uidetur. Cutis fœditatem mirè aufert, cicatricibus decorem addit, ijs præcipuè quæ in ambustis relictæ sunt, aurium, dentium, sedis doloribus eiusq; reliquis affectibus ex Rhasio conuenit. Pilos auget Serapioni: impetiginem, serpiginem, & alia cutis uitia eluit, lentigines & fœdas oris maculas detergendi & resoluendi ui delet, rhagadijs utile, fissuras manuum, pedū & ani sanat, dolores ulcerum, articulorum & omnium locorum neruorum sedat: prodest quoq; ad aurium dolores & ulcera. Ambustis utile, & in membranis cerebri partes contusas, à sanis mirum in modum separat.

Oleum

Oleum è iunipero.

Iuniperus pinguis, succosus, non squalidus, non obductus situ aut cariosus in fragmenta diuiditur, ut inde hac arte exprimatur oleum, quæ ex aliorum lignorum assulis ac ramētis omniq̃ue materia in qua sit pingue aliquid & unguinosum. Duas figulares ollas satis amplas, quæ interiore uentre plumbo uel uitro inductæ sint, ita comparabis, ut utręq; ore respondeant, & planis labris nō prominentibus neq; rotundis exactē committi possint. Atq; cōueniet alterius uasis margines intro projici, easq; rectas, nō decliues, non elatas. His ergo marginibus craticula ænea, uel reticulum incumbat. Erigat hoc ad escarij lancis imaginē conformatum, & conuexo gibbo deorsum spectabit, caua parte uertetur sursum, extremo ambitu rotundo, rectis uasis labris, quæ intro prominent insidebit. Assulæ lignorū ita struentur, ut craticulæ marginibus extrema parte nixæ quasi parallelos fingant, ac rursus aliæ transuerso, aliæ in decussē superdabuntur, & ita attolletur materię moles. Alterum uas quod est reliquum, ore & labris subiecti uasis marginibus aptabitur, utrumq; argilla uel chymicorum luto compingetur. Ita compositis fictilibus reticulo & assulis, totum uas inferius terra defodi debet, ut extrema facie solo adæquetur. Alioqui ædificium ali- quod luto, calce, gypso & tegulis extruendum,

in ambitu iusto pede latum, area æquabili, in cuius medietate quasi labellum sit quod deorsum hiet, in quod uas totum inferius deponi possit. Atque tam cauum sit, quantum uidelicet altitudo uasis est. In area ædificij, mollis ignis è puro carbone paulatim succenditur, unde superior olla quæ tota extra fornacem eminet, concalescat, & ex eo materia quæ intus latet. Exudabit liquor pinguis, qui per craticulæ meatus in uas subiectum diffluet, isque sedulo colligendus, & usui seruandus est. At ignem paulatim augere necesse est, qui ubi senescere uideatur, noua iniecta pruna foueri debet. Eadem arte oleum decerpitur ex pineis nucleis ad erugandam cutem, ex ligno Indico aut sancto, ad luis Hispanicæ scabiem, tumores & ulcera. Idemque fit ex lignis alijs, præsertim pinguibus & succosis, fructibus, baccis, seminibus, quomodo per descensum olea extrahi chymistæ dicunt. Fit & iuniperinum preciosius, quod de laurino diximus. Absulæ iuniperi unâ cum baccis tufis uino tenui & odore noctem integrâ macerantur, lento igne coquuntur. ligula deraditur, quod manat oleosum, & postremo ambaris momento & moschi conditur. Valet ad impetiginem, serpiginem, cancrum, & maligna crurum ulcera. Cutis quoque fæditates eluit. Utuntur quidam cælo pestilenti efficaci amuleto, naribus & temporibus eo iniunctis. Grauius adustionem redolet, & ualde est ingratum, nisi eo quem præ-

præscripsi modo gratiæ commendationē addideris. cui uitio minimè est obnoxium, quod per sublimationem chymisticum apparatus.

Oleum Hypericinum.

Summitatum hyperici iamiam marcescentis uncia tres, triduo infundantur in uino odorato: post coque in uase duplici, egregiè obstructo: exprime, hypericum nouum similiter macera, coque, exprime. idem etiam tertio repete. postea adde terebynthinæ uncias tres. olei antiqui uncias sex. croci scriptulum unum. coque in diplomate ad uini consumptionem, deinde exprime, & sedimento purgatum oleum reconde. Alij hyperici flores iam maturos oleo macerant & insolant, eoque modo parant quo anethinum aut chamæmelinum. Quidam olei antiqui, uini cretici, florum hyperici, sing. pondo, ad uini expirationē decoquunt, exprimunt, idemque opus repetunt, torculari stringunt. Expressi partibus duodecim terebynthinæ claræ partes quatuor, croci momentum in uase duplici coquunt per horas sex. linteo diligenter percolant, & in uas uitreum accuratè obstructum reponunt, triginta diebus insolant. Qui modus Italis est celeberrimus. Calfacit & siccatur hoc oleum, essentiaque est tenuis. unde ad omnes dolores frigido contractos adhibetur, & est anodynon. Ischiadicis utiliter admouetur & uaricibus. Contra denti-

um dolorē podogrā chiragrā & articulorum querelas prodest. Nerviū pūcturis & uulnerib. est efficax, & illitu aut fotu conuulsiones prohibet. facultas eius modicē detergens & exiccans, quo nomine in ambustis cicatrices ducit & uulnera glutinat. Galenus Androsæmi aut Ascyri folia (quæ sunt hyperici genera) austero uino incocta, uulnera etiam grandia glutinare scribit. Ascribitur Jacobo Manlio, mixtæque est naturæ: roborat nanque, digerit, stringit & tenuat. Describitur oleum hypericinum Ioanni à Vigo, longè quidem medicamentosius & operosius. Habet olei omphacini uncias sex. olei mastichini unciam unam. olei rosati completi uncias duas. olei terebinthinæ drach. sex. terebinthinæ purissimæ uncias duas. mastiches thuris ana drach. duas. myrrhæ, aloës hepaticæ, ana drachmas tres. gummi helenij, colophonij, ana drachmas duas & dimidiam. millefolij uncias duas. radicū tormentillæ, dictamni, cardui benedicti, ana drachmā unam. croci drach. dimidiam. succi hypericonis, centaurij, plantaginis, caudæ equinæ, ana unciam unam. rubiæ tinctorum drachmas quatuor. lumbricorum terrestrium, uino lotorum, uncias duas. foliorum fraxini, & radicū eius, ana manip. dimidium. uini odoriferi lib. duas. ferueant omnia cum uino, & succis ad liquorum consumptionem. colatum ad pito semine hyperici cum floribus,

& mo.

Lib. 6. simpl.

*Oleum Hypericinum.
Ioa. à Vigo.*

& momento roris marini in uitreo uase infusa, floribus bis in hebdomade permutatis, & ueteribus abiectis, opus iterum atque iterum repete, tandemque reponere. Oleum de perforata uocat libro 3. capite 15. etsi paulisper uariat. neruorum uulneribus mira quadam efficacia adiuuet.

Oleum menthæ.

Menthæ, eiusque succi partes æquales, in olei omphacini libras tres demittantur, uase uitrato reponantur, & per quindecim dies soli exponantur, deinde in uase duplici quatuor horis bulliant, exprimantur & colentur. Idem tertio repetatur, & percolatum usui reponatur. Alij sola menthæ folia oleo in ad faciunt, sæpius permutant, & quadraginta diebus insolant. deinde usui reponunt, ut plurimum uentriculo imbecillo & refrigerato adhibetur, eum namque calfacit, roborat, nauseam firmat, uomitionem sistit, appetentiam excitat, concoctionem prouocat. Mentha uiridis oleo in cocta repellit Galeno, sicca digerit & roborat. Eligen-
da uerò mentha quæ crispa, & satiuia dicitur, odore gratissimo.

Lib. 2. comp
ph. part.

Oleum de absinthio.

Fit ut oleum de mentha, ex absinthij cymis, & eius succo, in oleo decoctis, permutatis & insolatis. Parant alij compositum, & efficax

efficacius hoc modo. Vini Cretici pōdo cum succi absinthij ſelibra decoquitur, dum uinum expiret. Succus in olei bene loti lib. duas demittitur. Adduntur menthæ, hyſſopi, pulegij, origani, ſingulorum drach. tres. galangæ, cinnamomi, caryophyllorū, maſticheſ, nucis moſchatae, zingiberis, ſing. drach. una. Quindecim diebus ſoli exponuntur, percolantur, & uſui reponuntur. Calfacit, & refrigerata roborat, præſertim uentriculum, cibi auiditatem excitat, obſtructa leuat, lumbricos enecat. Viſcerum phlegmonis propter facultatē adſtringentem & deterſoriam conuenit, Quas uires, quia Pontico absinthio adhibet Gal. eo ſemper uti imperat odoratiore, ſuauiore & efficaciore. Noſtrum quia parum adſtringit, ut eam illi facultatem inducant, absinthij dimidiū pondus roſarum permixtione æquant. frigidis uentriculi affectibus mirificè conducit, flatuſq; ibi conceptos diſſipat.

Oleum lumbricorum terreſtrium.

Fit ex lumbricis terreſtribus, diligēter uino albo lotis, oleo, & pauco uini rubri incoctis, ad uini conſumptionem. Colatur & exprimitur leuiter oleum, & reponitur.

Alij lumbricoſ in oleo ſub terrā deſoſſos demittunt, dum putrilagine concepta corpus uinum effecerint. Ad opus alij lirinon, alij coſtinum oleum requirunt, ſunt qui ueteri cōtenti ſunt.

sunt. Oleum vulpinum oleo maturo admiscet *Capite 6. in*
 Montagnana. Tritos lumbricos, alij oleo per- *Antid.*
 miscent in unguenti formam, nec uerò inutili-
 ter. frequens est in neruorum uitijs non secus
 ac terræ intestina contrita, neruisq; diuisis im-
 posita, protinus mirum in modum prodesse,
 atque hæc ipsa cum mulso pota urinæ mouen-
 dæ medicamen esse idoneum scribit Galenus. *Lib. II. simpl.*
 Oleum est anodynon cuius fotu nerui recre-
 antur, quod quotidie in neruorū uulneribus,
 conuulsionibus, eorundemq; resolutionibus
 exprimitur, etsi quibusdam id nō parum suspe- *Cap. 7.*
 ctum uidetur. Celsus quoq; in aurium inflama-
 tione oleum in quo lumbrici cocti sint, præ-
 scribit libro sexto.

Oleum capparum.

Corticum radicum capparum unc. una. sco-
 lopendrij, tamaricis, agni casti, iridis, absinthij,
 sing. semuncia: cum olei communis libris, dua-
 bus, & aceti albi uncijs quatuor. lento igne in
 diplomate coquantur, ad aceti consumptio-
 nem. Colatum reponatur, & usui reseruetur.
 Alij uinum addunt, aceti loco & tamaricis cor-
 ticibus, & floribus compositionē augent. Sunt
 qui compositius oleum parant addito cypero,
 cyclamine, galanga & ruta. Simplicissimum est
 quod ex solo oleo & radice capparum para-
 tur. Radix tusa in oleum conijcitur cum a-
 ceti momento: mense integro insolatur, de-
 inde

inde percoquitur, ut acetum expiret, colatur & reponitur. Lienis tumores duros & scirrhopos iuuat, eiusque obstructionibus ualde est familiare. Nam quale medicamentum iecori est absinthium, tale est lieni capparum cortex.

Lib. 13. meth.

Quo nomine scirrholaborantibus ex aceto mulso adhibetur. Quale medicamentum commendat Galenus ex radicibus capparum, scopopendrij, & myricæ radicibus, tum etiam germinibus, cum aceto mulso in lienis obstructionibus. Cuius etiam tumoribus cataplasma ex oxymelite, absinthio & capparibus utiliter ex Galeno apponitur.

Lib. 2. ad

Glauc.

Lib. 11. meth.

Oleum de castoreo.

Fit ex castorei, styracis, galbani, euphorbij, casis, croci, opopanacis, carpobalsami, spicæ nurdi, costi, sing. drach. duabus. cyperi, schœnuianthos, piperis longi & nigri, sabinæ, pyrethri, sing. drach. duabus & dimidia. olei libris tribus. uini albi odoriferi libris duabus. Galbanum & opopanacem seorsum dissolue: reliqua omnia contusa, cum oleo & uino, in diplomate coque, dum uinum euaporet. Galbanum & opopanacem colatum, & dissolutum oleo affunde, iterum coque, & repone sæpius agitando, ut quod in fundo desederit oleo permisceatur. Sumptum dicitur ex Iacobo Manlio. Est aliud simplex Nicolai, quod capit castorei unc. unam. coctam in olei libra una
ad

ad consumptionem tertiæ castorij reponitur, addito castorij puluere. Ad meliorē cocturam adijciunt alij uinum ad unc. duas. ne urendo nigrescat, & celerius castorium expiret. Extrahitur quibusdam arte chymistica oleum ex solo castorio nobilissimum. Alij castorium solum liquant, iisdem effectibus. Valet ad omnes neruorum & cerebri offensas frigidas, tetanum, conuulsionem, tremorem, paralyfin. sanat rigores acerrimos, & frigora febrium sedat, spinæ dorsi illitum.

Oleum de terebinthina.

Chymistarum arte & destillatione oleum de terebinthina aut laricina faciliè elicitur. Primò tamen oleum tenue & limpidum aquæ admixtum exit, secundò fuluum, tertiò fuscum & crassum. Vtrunque tamen per se reponendum. fit & terebinthinum oleum de terebinthinæ libra una. laterum antiquorum (uel, ut Albucasis, recentium, quia plus olei combibunt) mastiches, styracis. sing. uncia. Latiores igniti extinguuntur oleo, & infriati cæteris commiscantur in capsula uitrea. Tres liquores effluunt, quorum tertius est optimus, Frequenter usurpatur ad neruorum affectus frigidos, cæterisque omnibus noxijs internis ex frigido contractis opitulatur: anhelatores, asthmaticos, & puris in thorace collectiones mirificè iuuat duabus drachmis mane sumptum.

Colicis

Colicis cruciatibus utile, flatusque internos potenter dissipat, cicatricibus gratiam addit, earumque maculas exterit. Calculum educit, & arenas promouet, dysuriæ & renum offensis ualde accommodatum. Alios plures eliciendi olei ex terebinthina modos habes apud Euonymum.

Oleum sulphuris.

Sulphuris flauī, terebinthinę, sing. unc. tres, olei rosati libra una coquunt igne lēto, cum uini odori uncijis duabus ad uini consumptionem. Alijs hoc modo paratur: Sulphur in cenoſtagmate ferueſcit dum enatet lentor quidam (oleum adpellant) lentorē molliore lana uel attrito linteolo rapere oportet, alioquin excipiendus est conchula, aliquoties commutanda aqua dum satis olei collectum sit. Alijs trito sulphuri per aquam uitæ incensam ignea consumitur substantia, quod reliquum est destillatur, ut oleum philosophorum. Quod genus olei nobilissimum, & ad assumendum tutissimum, quo quidam uelut arcano ad comitalem morbum intro sumpto utuntur. Hoc oleū Romæ plurib. fit modis per sublimationem & descensum. Sulphur purum, ignē non expertum, præcipuē uiuū & cinerei coloris, inter urendū fumum crassum emittit, excipiendum campana uitrea uel silicea. In qua ex uapore crasso oleum cōcretum destillat in uas planum, capax,
in cu-

in cuius medio sulphur uasculo conditum uritur. Modum sic descripsit Mathiolus: Vitreum uas tintinnabuli non absimile, illitum figulari luto, à terra unius cubiti mensura, æneo uel ferreo filo suspendes, sub quo metretâ uitreâ maioris circumferentiæ, in cuius medio inuersus fuerit cyathus, statues. Porro cyathi fundus ferream bracteam digitorum quatuor latitudinis ex igne candentem sustineat, ex qua sulphur accendatur. Hoc dum comburitur, recentius superaddatur. Inde fiet, ut ex fumo ascendente suspensum uas breui téporis interuallo guttatim in inferiorem paropsidem destillet oleum, quod diligenter collectum uitrea conseruabis ampulla. Tenuium est ualde partium, & inter attrahentia medicamenta præstantissimum, quo demersum corpore hydrargyron foras elici uoluerunt, statim illito à balneis. Scabiem, lepras, & cutis foeditates sanat, ut sulphur illitum & potum, uehemētius tamen. Morbo Catholico adhibetur efficaciter. fistulis utile, & oris maligna ulcera primo aut secundo contactu percurat. Ad huius olei apparatus sulphuris rorem dulcissimum qui ex sulphuris globis desudat (florem uocant) aut sulphur ignem expertum assumi uelim.

Lib. de morbo Catholico.

Oleum tartari.

Tartarum calcinatum, hoc est ollæ impositum, & ustum in fornace cum lateribus, tegulis

N aut

aut fictilibus, uel per se dum excandescat, cōlo Hippocratico immisum, & loco frigido aut marmori concreditum, in uas subiectum oleum destillat. Quidam tartarum contritum in cucurbita uitrea luto obducta, aut fictili imposito alembico uitreo destillant. Effluit autem prius aqua, deinde oleum, quod seorsum excipies, igne paulatim aucto dum fluere desinat. Nicolans tartarum ex uino generoso tritum, linteo inuolutum, aceto albo optimo macerat, sub cineribus calidis coquit, dum nigrescat: iterum terit, in uase inclinato, seruat diebus octo, loco frigido, donec in oleum resoluatur: alioqui inde extrahitur, quemadmodum oleum ex ouis. Tartarum fæcarium dolij laterib. adherens, album potius quàm rubrum, tritum aceto maceratur Petro Argillatæ: pōst inuoluitur panno lineo, & stuppis aqua humectatis, sub cineribus ponitur, deinde tribus diebus scutella decliui destillat humorem quendam subruffum, quem acerrimam aquam potius quàm oleum dixerimus. Valet ad faciem tergendam & erugendam cutim, scabiem, & impetigines sanat. Empirici quidam Tartari spiritum siue quintam essētiam aduersus abscessus internos, & morbum regium commēdant. Vtuntur quidam ad ulcera capitis manantia, ad quæ præcipuè utiliter adhibetur, quod nitrum capit, cuius apparatus plura habes genera apud Euonymum.

Oleum.

Oleum nucum moschatarum.

Nucum moschatarum ferè quinq; per noctē in uino crassiusculè tritæ, macerantur uase uitreo, ut uinum emineat. Postridiè sacculo lineo includuntur, priùs tamen in sartagine temperatè calfactæ obligantur, & filis passim obductis constringuntur ne simul coeant, exprimuntur torculari ligneo, paruo, cū lacu exiguo ut deorsum uergat. Exprimitur autem ferè octaua pars nucum. licebit quoque denuò eandem materiam calfactam, ut prius, exprimere: sed perpaucum & ignauius oleum extrahitur. Hoc oleū statim expressum, solidiusculum est, & quasi per grumos separatum, qui omnes è uino diligenter colligendi sunt, & uino ab eiscolato per linteam in unam massam redigendi, digitis comprimendo ipsam lanam in quam expressa est materia, ut uinum omne diligentissimè separetur. Substantia quidem, & color ceræ similis apparet. Quidam nuces ipsas uino non macerant, sed per se contusas calfactasque exprimunt. Alij uerò in parua frusta dissectas, triduò uino Cretico macerant, ficcant in'umbra biduò, inde in sartagine asperso rhodostagmate moderatè calefaciunt, & torculari exprimunt. Addunt etiam quidam maceratis uino Cretico nucib. oleum, omniaq; prelo extrahunt. Sunt etiā qui oleum è nuce myrepfica, incude & candēti ferro pressa eliciant:

Ori uetriculi inunctum mirè eum corroborat, deglutitum calfacit mediocriter, & anhelitum cômendat. Illitum Veneris tenginem excitat. Est alius educendi olei ex aromatibus modus Chymistis maximè proprius, quo oleum ex caryophyllis, nuce moschata, croco, macere, nô leui profectu, nec illaudata arte eliciunt.

Oleum Philosophorum, aut de lateribus, Mes.

Arte sic fit. Lateres ex terra rubête multum antiquatos, in frustra comminutos, carbonibus non fumantibus accende donec igniti ru-beant: tunc concha oleo roris marini, uel antiquo claro plena extingue, & quoad eius fieri potest oleo imbue, sicca per se in casulis, post minutissimè tere, & uasi per sublimatione destillandum trade, luto Chymistarum capitello committe, carbonibus in fornace accensis coque, donec oleum destillet: in phialam uitream, naso imo capitelli argilla, uel pilo agglutinatam, quod exactè obstructum reconde & serua. quanto enim antiquius, tanto ualentius fuerit.

Describitur à Bulcasi & Rhasio. Bulcasis lateres novos qui aquam nòdum senserint præfert, quia oleum melius imbibunt, & eos in frustra uncia unius (drachmæ Rhasio) ignita in oleum antiquissimum immergere iubet, extincta oleo extrahit, simul omnia crassiusculè trita, in

ta, in unum aut plura uasa destillatoria quæ
 uentres nominant ponit, quæ probè lutata ita
 componit, ut uasis pars tertia maneat uacua.
 Ignem primò leuiorem imperat, sed qui uasis
 fundum attingat, quem paulatim augeri opor
 tet. In primis tamen animaduertendum enixè,
 ne ignis contactu oleum dum destillatur attin
 gat. Huius nanque uicinia facillimè accendi
 tur, ægreque extinguitur. Noua laterum fru
 sta ut prius apparata iterum adinouenda sunt,
 donec satis olei collectum sit, quod in uase stri
 cti orificij diligentissimè obstructum cera aut
 terra, accuratè seruandum. Etenim propter es
 sentiaè tenuitatem promptè exhalat. Primò
 decerpitur aqua, deinde oleum rubens per se
 colligendum. Paratur etiam hoc oleum alijs
 quibusdam admixtis. Lateres rubros uetustis
 simos, aut recentes quidem, sed ab aqua inta
 ctos in frustula confringito, eaque ignita oleo
 oliuarum aut laurino extinguito: iterum can
 defacta oleo ut prius, extinguenda dum nigres
 cant. frusta ipsa alèmbico imposito cum o
 leo, in quo prius extincta fuere, si quid sit reli
 qui; sin minus, recens affundendum. Addes ca
 storei, spicæ nardi, uel eius loco rutæ utriusq;
 partem unam, costi partes duas. Trita misce
 cum laterib. in cucurbita, quam in fimo equi
 no diebus circiter uiginti desodito. Deinde
 destilla aucto paulatim igne. fœtidum est hoc
 oleum, sed tenuium admodum partium, ut mo

mêto latissimè spargatur: si manui affundatur, eam citò penetret: affectibus frigidis balsami- no utilius, multò tenuius & calidius. Essentiæ tenuitate in altum penetrat, digerit, materiam omnem excremêtosam consumit. Aurium tinnitui à flatu crasso, ijsque uerminantibus me- detur. Paralyfi, spasmo cynico, ischiadi, gona- græ, podagræ, cæterisque articulorum affecti- bus prodest potum aut inunctum. Ex hoc & sa- le ammoniaco paratur emplastrum, splenicos tumores breui dissoluens. Comitiales humi prostratos naribus subditum subitò excitat, ce- rebrum calfacit, memoriam cōfirmat, dolorem dentium sedat, iniectum utero menses prouo- cat, fœtum uiuum aut mortuum educit, ora ue- narum aperit, & sanguinem coagulatum dissol- uit, pulmones purgat ab humorib: crassis & ui- scidis. Gutte eius aliquot cum syrupo rosarum potè anhelos iuuât. Oculorum suffusiones de- let. ferrum eo madens, igni admotum, illicò i- gnem concipit, uermes interficit, uenenis fri- gidis potenter resistit, scorpionis mörsum & noxas ab opio aut hyoscyamo propellit, calcu- los uesicæ pellit, addito decocto diuretico. Re- tia piscatorum eo illita, magnam piscium ca- pturam faciunt. Oleum benedictum dicitur, oleum sapientiæ, & perfecti magisterij, qui- busdam diuinum & sanctum: alijs uerò pe- trolæum: cuius genus aliud est naturale, Naph- tha dictum, quod hodie partim ex Italia, par-
tim

tum uerò ex Cattorū regione conuehi uolunt.

Oleum muscelinum.

Capit olei communis lib. sex. lilij, folij, spicæ, costi, mastiches, ana unc. unam; & dimidiam. sty racis calamitæ, croci, myrrhæ, casia lignæ, xylobalsami, ana drachmas sex. caryophyllorum, carpobalsami, bdellij, ana unciam dimidiam. nucis Indicæ drachmas duas. moschi drachmam unam. uini odorati uncias sex. Trita omnia coque in uase duplici ad uini consumptionem.

Frigidis affectibus est præstantissimum, uentriculo præcipuè debili: roborat, calfacit, resoluit. Dolorem lateris illitu sanat. Straguriosis, colicis & neruorum omnibus propè uitijis confert. Epithematibus & emplastris, quæ uentriculo adhibentur, immiscetur. Pomis odoratis cogendis est aptissimum, & unguento Aregon conficiendo. Muscellinum oleum officinis dicitur, à muscho; cum potius moschatū aut moschelæum dici debeat. etsi moschum tacuit Manlius, à quo tamen denominari satis cōstat. *μοσχέλαιον* Alexandrino dicitur in Tryphera magna, & unguento Aregon. Vini loco quidam aquam adiiciunt, alij mucilaginem, indefinitè tamen. Alij etiam lilium addendum non existimant, hancque descriptionem Nicolao Alexandrino tribuunt. In huius locum Bala-
ninum oleum mendosè quidam supponunt,

cum etiam moscellinum de Been dici falsò existiment.

Oleum balsami, Petri de Ebano

Aponensis.

Myrrhæ electæ, aloës hepaticæ, spicæ nardi, sang. draconis, thurismūnię, opopanacis, bdel lij, carpobalsami, cinnamomi, sarcocollæ, croci, mastiches, gūmi Arabici, styracis liq̃ di, sing. unc. 2. ladani electi siue castorij unc. duæ & dimidia. moschi sesquidrach. terebinthinæ pondus omniū tritis miscetur, alembico destillatur ut rosarum stillaticius liquor, & reponitur.

Balsamum artificiale, ueri balsami penuriam substituit : uiribus enim propemodum ad singulares balsami uirtutes accedit, atq; id potissimum quod ab Aponensi descriptum, ab omnibus ferè Chirurgis uulgò usurpatur. Tenuium nanq; est partium, calfacit, exiccat, terget & glutinat, quæ munia uulnerarijs medicis expetuntur in curadis uulneribus. Terebinthinam resinam namq; propè habent omnia, ut & alias resinas, pineam, mastichen, & gummiū genera. Hoc quia odorato defunt sudantia ligno balsama, miscebat Aponensis theriacæ, mithridatio, diacurcumæ, & aureæ Alexandrinæ, eoq̃ue ueri balsami defectum restituebat. Neruorum uitij, paralyfi, cæterisq; noxijs frigidis spinæ dorsi illitum confert. Quòd si idem tepefactum inunxeris ante febrium accessionem, rigores
mixè

mirè subleuat. Cordis tremoré, palpitationem & syncopen sanat. Hecticos & emaciatos impingat, addito rhodostagmate occipiti & renibus illitum. Vteri præfocationes & strangulatus iuuat. Comitialibus confert, plurimisq; alijs affectibus. Tristes, melancholicos, animum despondentes reficit. Cadauerum putredinem uindicat, mirificosque alios plurimos effectus præ se fert, quos ex Chymisticæ artis secretis orib. Hierogrammateis petendos existimo, ut & plurimas alias balsami artificiales formulas. Est balsaminum efficacissimum contra dolores & flatu uteri, uentris & coli. Habet thuris candidissimi, mastiches, ana unc. duas. ligni aloes unc. unam. caryophyllorum, galangæ, cinnamomi, zaduris, nucis myreplicæ, cubebarum ana unc. unam, myrrhæ, aloës, ladani, sarcocolle, castorei, ana semunciam. baccarum lauri, sesquunciam. ireos, aristolochiæ rotundæ, dictamni, symphyti maioris, ana sesquunciam. gummi, quod elemi uocant, unc. sex. terebinthinæ pondus omnium. concorporata omnia resoluntur igne, in alembico Chymicorum arte. Primùm extillat aqua, deinde oleum, postremò pinguis melligo, quæ balsamum artificiale dicitur. Cōtra omnia uitia & causas neruorum ualere dicitur.

Est & balsamum Montagnanæ, & Placentini multiplex, cæterorumq; qui hac in re operâ suam posteris probarunt, quorū descriptiones

ex Euonymo peti possunt. In huius uicem oleum ex caryophyllis usurpant quidam, alij ex myrrha syncerissima quod elicitur oleum, magis probant.

Oleum ad puerorum tormina.

Olei anethini, & chamæmelini, sing. semun. olei rutacei, myrrhæ, stactes, sing. unc. tres. pulueris cumini unc. duæ. Semel feruefiant omnia, colentur & seruentur. Est aliud quod contra dolores & flatus uteri, uentris, coli, singulacriter facit. Olei anethini pondo. seminis agnicasti, seminis rutæ, sing. drach. tres. cinnamomi unc. sex. Conquassata oleo immerguntur, & diebus quadraginta insolantur sub Caniculæ ardoribus, alioqui loco tepido ad focum diutius continentur, dum uim materiæ oleum combiberit. Atq; ista ferè est descripta oleorum suppellex, qua Pharmacopolium nostrum instrui uolumus: nisi & oleum chalcanthi aut uitreoli, antimonij, plumbi, cerussæ, calcis, auripigmenti, huc adferri uolumus. Quæ quia secretioris doctrinæ adytis & mysterijs inuoluuntur, ex Chymisticæ artis præceptoribus, quorum hodie uerberrimus est prouentus, & ijs qui in ea usucapionem habent, petenda censeo, ne in eorum arcem irrumpere uidear, aut ueterem suam possessionem à me depastam conquérantur.

DE VNGVENTIS,

SECTIO VNDECIMA.

Nguentorum materia luxus prope apud antiquos superuacui, plurimū à nobis defecit. Illa, quia odorata, & crassitudine magis delectabant, quæ spissa dicebantur, maximam habebant commendationem: nunc utendi modum illtis partib. necessarium faciunt, dum emplastrorum, ceratorum & cataplasmatum pondus, aut etiam olei irritam fluxibilitatem partis habilitas respuit. Quo in genere maiorum malagmata, illitiones, & quæ peculiari quodam iure Acopa dicta sunt, accensenda ueniunt, restricta aliquantulum prioris doctrinæ ubertate. Quod enim unguinoso suo corpore partibus illitum, & ceræ quodam lentore crassitudinem adeptum inheret, nobis Vnguentum dicitur. Neque uerò odoramentorum fragrantia, aut spissamentorum mixtura rem ipsam circumscribimus: sed nominis notationem latè patère uolumus, ut non semel laurinum & melinum unguentum Galeno dictum scimus. Quin & cerato affine, cera, aut etiam resina admixta, ut loco melius hæreat, unguentum esse uoluit libro quarto Salubrium. Nos quoq; linimenta unguentorum ueluti gradus facimus, ceræ defectu oleo

oleo & adipibus liquabilitatem augentes, fluxili eorum naturæ animum adijcientes, dēnegata ea quæ unguentis debetur firmitudine.

In unguentorum materiam hodie ueniunt, lachrymæ, gummi, adipēs, mucagines, butyrū, olea & pulueres, quibus ceræ substantia formā addit. Nec ea est amplius unguentorum luxuries, ut utique patrociniā quærat, dum dēempta delibutionis illecebra gratiam nō amplius aucupentur, nec iam in castra penetrent, aut fœdo mollitiei iure sub caſidem exotica unguenta ueniant. Vt rectè quidem in M. Tullij monumentis scriptum sit: meliora eſſe unguēta, quæ terram quàm quæ crocum ſapiant. Atq; ex eorum genere quæ neceſſaria uſus effecit, enumerabuntur quæ Seplaſijs noſtris potius quàm Myropolijs, etſi aſpernabili gratia, non ingrata tamen commendatione proſtant.

Lib. 3. de Or.

Ung. roſatum Meſ.

Axunxia probè lota nouies aqua calente, & toties frigida teritur, cum pari portione roſarum rubrarum recentium, quæ poſtea macerentur diebus ſeptem, liquentur deinde igni lento, & colentur. Rurſus tantundem roſarum recentium cum ea tunditur, quæ diebus etiam ſeptem marceſcant: liqua ut prius, & cola. Tunc affunde ſucci roſarum dimidium, olei amygdalarum dulcium partem ſextam. Coquantur

quantur ignilento ad succi'consumptionem,
 & reponantur. Fit ualentius, præsertim ad in-
 somniæ leuamen, si inter coquendum opij mo-
 mentum stillaticio rosarum liquore soluti adij-
 cias. Vsu est frequentissimum, sine opio: &
 præstantissimum ad phlegmonas, ignem sa-
 crum, ulcera serpentia, & cephalalgiam cali-
 dam. Ventriculi quoque & iecoris intemperie-
 m calidam mitigat. Renum ardoribus, & hæ-
 morrhoidum inflammationi salubre. Insomni-
 am potentissimè leuat, idque præsentius ad-
 mixto utendi tempore opio, & compositi di-
 midio, incocto, in rhodostagmate prius solu-
 to. Quòd si amygdalini olei loco omphacinum
 aut rosaceū permiscetur, ad prædicta omnia fi-
 et ualentius. Colari potest liquatum uase du-
 plici melius, quàm igne solutum. Gratam ha-
 bet odoris commendationem, si rectè paretur,
 accersito adipibus nobili odora mentorū man-
 gonio, ea arte qua odorandos adipēs iubet Di-
 osc. Quo & iure ex uiolarum, & ex nymphææ
 floribus, alijsq; id genus aut calidis aut frigidis
 uel etiam odoris unguenta parari posse nemo
 ibit inficias.

Unguentum aregon Nic.

℞ Rorismarini,
 Sampsuchi,
 Radicis Iari,
 Serpilli,

Rutæ,

Rutæ,

Rad. cucumeris asinini, ana unc. quatuor & dimidiam.

Foliorum lauri,

Saluiæ,

Sabinæ,

Radicum bryoniæ, ana unc. tres.

Pulicariæ maioris & minoris, ana uncias quatuor.

Laureolæ unc. nouem.

Foliorum cucumeris asinini,

Nepetæ, ana unc. sex.

Mastiches,

Olibani, ana drach. septem.

Pyrethri,

Euphorbij,

Zingiberis,

Piperis, ana drach. unam.

Adipis ursini,

Olei laurini, ana unc. tres.

Olei moschelini unciam dimidiam.

Petrolæi unc. unam.

Butyri unc. quatuor.

Olei communis lib. quinque.

Ceræ lib. unam, unc. tres.

Herbæ cum radicibus tempestiuè collectæ, contusæ, septem diebus oleo macerentur, coquantur & colentur. Colatum rursus igni adimoueat: & cum ferbuerit, laurinū oleum addatur, butyrum, adeps ursinus, & cera:
qua

quæ liquefacta, petroleum & moschelinum oleum adiungito, postea mastichen, olibanum, zingiber, piper, pyrethrū & euphorbium : igni sublatum recondatur.

Hæc est usitata huius unguenti formula, ex vulgaribus Nicolai codicibus collecta: quæ tamen non temerè suspecta est. Aliter namque describit Alexandrinus, tacito tamen nomine: quod est à barbaris uitiatum. Aragon enim, pro Aregon ubique in Pharmacopolijs usurpatur. Sic namque iuuans sonat, ut & adiutorium Saladinus interpretatur. Alexandrini uerior descriptio accipit rorismarini, sampsachi, iridis, serpilli, rutæ, radicis maluæ syluestris, singulorum unc. duas & drach. duas. foliorum lauri, saluiæ, sabinæ, singulorū sesquunciam, laureolæ uncias quatuor & dimidiam. calaminthæ uncias tres. mastiches, thuris, singulorum drachmas tres. pyrethri, euphorbij, singulorum semunciam. zingiberis, piperis communis, singulorum drachmas quatuor, script. duo. olei moschati drach. duas. petrolei (aut eius loco olei Sanctæ Barbaræ) semunciam. adipis ursini, olei laurini, sing. sesquunciam. butyri uncias duas. olei communis lib. duas & dimidiam. ceræ albæ, puræ, felibram & trientem. Herbæ cum radicibus uino die uno macerantur, altero eximuntur, & in mortario probè tunduntur, dein in oleum immittuntur, & illic dieb. septem permittuntur: postea

*Sect. de ung.
num. 48.*

postea coquantur & colantur, atq; ubi ebullire cœperint, oleum laurinum, butyrum, & adipēs & ceram imposito: omnibusq; liquatis oleum moschatum, & petrolæum inijcito. Dein addito thus, zingiber, piper, pyrethrum & euphorbiū, probè trita, omniaq; simul bene subacta ab igne auferantur & recondantur. Nuncratur inter quatuor unguēta calida, ideoq; corporis uitijis frigidis prodest, conuulsioni, paralyfi, tetano, & neruorum distentioni. Spinæ dolores, renum colicos cruciatus sedat, ad omnem stomachi & uentris dolorem ualet, & uterina mulierum mala, quartanas & morbum comitiales. Articularios morbos iuuat, & rigores febrium spinę illitum discutit. Eo frequenter ad scabiem ex lue Venerea utimur. Oleum Moscelinum si deest, rutaceo aut laurino quibusdam restauratur, non balanino, ut plerisque placet.

Ung. Agrippæ.

℞ Radicum Bryoniæ lib. duas.

Radicum cucumeris asinini lib. unam.

Scillæ selibram,

Ireos unc. tres.

Radicum filicis,

Ebuli,

Tribulorū aquaticorum, sing. unc. duas.

Ceræ albissimæ unc. quindecim.

Olei albissimi lib. quatuor,

Radices

Radices recētes incise, & contuse macerētur in oleo per dies octo, deinde coquātur & expri mantur. Colato & expresso indatur cera, & fiat unguentum, ad artis præcepta.

Vsurpatur omnib. hoc Agrippæ unguētum; quod Alexand. Grypa uocat, & ab eo quod ad duximus paulūm immutatum describit. Cuius hæc est formula. Bryoniæ radicis libra una. ra dicis altheæ syluestris, scillæ, sing. selibra. iridis sesquuncia. radicis filicis, ebuli, tribuli marini, singulorum uncia. Tusa omnia imponantur in olei libras duas. subigantur, & diebus octo macerentur, dein iniiciantur in lebetem, bulli ant, subactaque iam probè colentur, siccaque abijciantur. liquidum in lebetem conijciatur cum ceræ puræ uncijsex, aut iusta quan titate. sic paratum reconde in uase. Alias eiuf dem descriptiones Nicolao Alexandrino Lati ni codices tribuunt: quanquam & in Græcis nonnihil mendi subest. Ad aquæ suffusiones, partium tumores laxos, neruorum contracti onem ualet. Nephriticis succurrit, & uentri illitum stranguriam sanat. Ad lienosos quoque & uentrem dolentes est utile. Oleum lentiscia num Nicolai codices expetunt, uitiosè tamen pro leuco: ideoque nos albissimum diximus; hoc est, commune & antiquum. neque

aliud requirit Nicolaus A-
lexandrinus.

O

Vng:

Ung. marciatum magnum Alex.

- ℞ Ceræ albę lib. unam.
Olei communis lib. quatuor.
Rorismarini,
Foliorum lauri, sing. unc. quatuor.
Tamaricis unc. tres.
Rutę unc. quatuor.
Ebuli,
Sabinę,
Balsamitę,
Ocimi,
Saluie,
Polij,
Calaminthę,
Artemisię,
Helenij,
Betonice,
Brancę ursinę,
Spargulę,
Herbę uenti,
Pimpinellę,
Agrimonie,
Absinthij,
Herbę Sancti Petri, ab Italis uocatę herbę
paralytis,
Costi herbę,
Foliorum sambuci,
Semperuiui minoris,
Herbę millefolij,

Seme

Semperuiui maioris,
Chamedryos,
Quinque neruię.
Centaurij,
Fragarię
Quinq; folij, sing. unc. duas, drach. duas;
Maluę syluestris,
Radicis cumini,
Myrrhę, sing. sequunciam.
Fœnigręci drach. quinq; script. duo.
Butyri drach. sex.
Seminis urticę,
Violarum,
Papaueris albi,
Menthę,
Rubię,
Menthę agrestis,
Lapathi,
Polytrichi,
Cardiobotani,
Matrissyluę,
Herbę molchataę,
Florum chamæmeli,
Scolopendrij,
Crispuli,
Herbæ caphuræ,
Styracis,
Medullæ osium cerui, sing. drach. duas;
Axungię ursinæ, gallinæ & anseris,
Mastiches, sing. semunciam.

Thuris drach.duas.

Olei nardini unc.unam.

Herbas tritas impone uino bono, & die uno macera, altero die è uino exime & contunde, & in aliud uinum conijcito, ibique diebus septem finito, octauo deinceps cum uino decoque, donec eius dimidium absumatur. Dein inijce oleum, & denuò decoquito, dum uinum totum consumatur. Amotum ab igne colatur, atque rursus in lebetem oleum inijcitur: cui postquam lento igne parum concalfactum fuerit, inijce styracem, butyrum, & adipem, oleum nardinum, mastichen, thus: postremoque omnium ceram, & omnibus lento igne dissolutis, aufer tandem ab igne, & in uase recondito.

Hæc ungenti formula ex Nic. Myrepso desumenda fuit, quòd uulgati Latini codices Nicolai rem ipsam miris tenebrarum inuolucris conuoluerint, fœdeque eam ipsam originem deformarint. Etsi probè mihi conscius sum, Alexandrini codices non prorsus abesse à mendo: ut tacitus præteream temerariam, & penè barbaram simplicium enarrationem, in qua enucleanda plurimùm operæ collocarunt uiri huius tempestatis doctissimi, quibus magna multis nominibus debetur gratia. Et profectò sua raritate, aut difficultate potius manus nostras effugisset, nisi præcipuum ei locum in ungentis calidis Medici facerent.

Malagma.

Malagmatis Marciati meminit Paulus & Aetius. Duplicem etiam marciati compositionem habet Trallianus, ad stomachi intemperiem frigidam. Nicolaus Alexandrinus unguenti Marciati ad hydropicos & resolutos tres alias habet formulas, numeris 3. 4. 5. quæ profecto facilius in usum, quàm præscripta reuocari possint. Nam non inutilem habent ad ea quæ promittunt efficacitatem, nec uerò tam confusa barbarie refertæ sunt. Alij Marciati parui descriptionem Alexandrino tribuunt non inutilem, & quam alterius loco lubenter suffici patiar. Habet foliorum lauri libras tres. rutæ libras duas & dimidiam. amaraci libras duas. rorismarini sesquilibram. myrti uerè lib. esbrij, balsamitæ, ocimi, ana uncias sex. butyri uncias quinque. styracis, medullæ ceruinæ, adipis ursini, adipis gallinacei, sing. drach. quatuor. mastiches unc. tres. thuris unc. duas & dimidiam. olei nardini unc. unam. olei communis lib. sex. ceræ quod sufficit. Esbrij loco quidam saluiam, quidam maioranæ cacumina decerpunt: nos uerò ebulū intelligimus, ut & myrti loco myrrham ponimus, discutiendi, calfaciendi, emolliendi, & siccandi ui efficacem: quibus uiribus potius quàm myrti densatione, & stringendi facultate indigemus. Valet Marciatū ad frigida corporis mala, capitis refrigerationem, thoracis, stomachi, iecoris lienis, aliosque dolores à frigore natos. Cōuulsioni utile est, neruorum

Lib. 7. ca. 18.
Lib. 12. c. 44.
Lib. 7. ca. 14.

Marciatum
paruum.

resolutiones & coxarios iuuat, tumores & duricies emollit, lieni indurato præcipuè cōducit atq; ad hydropicos & lienosos expertū habet commēdationem, liuorem cutis emendat, neruorum & articulorum tumores frigidos discutit, eorumq; dolores sedat.

Ung. de althæa.

℞ Radicis althææ lib. unam.

Seminis lini,

Fœnigræci, ana lib. dimidiam.

Scillæ unc. tres.

Radices & semina contusa, tribus diebus in aquæ libris tribus & dimidia macerentur, dein bulliant donec crassescat mucillago. Cuius expressæ, & per linteum colatę cape lib. unam. eiq; olei cōmunis lib. duas addito, & rursus decoque donec succus absumptus fuerit. Dein adijce ceræ lib. dimidiam. terebinthinæ, galbani, gūmi hederæ, aut eius succi, sing. unc. unam. Postremò impone colophonix bene triatę, & resinæ albę puræ, sing. unc. tres. Concussa agitataq; probè, ut in lebete eliquētur, ab igne remoueto, & refrigerata in uase recondito.

Vulgati Nicolai codices, duplum pondus adijciunt. Sunt qui simplicius dialthæas parāt, relicta scilla, galbano, colophonia, & gummi hederæ. Vsu celeberrimum ad emolliendum, calfaciendum & humectandum. Pectoris dolorem ex frigido contractum delet, laterumq; dolorē

doloribus felicissimè adhibetur per se, aut etiam cum butyro illitum. Viscerum durities laxat, splenicis & hepaticis adhibetur, & stomachi inflationes discutit. Valet ad nervorum incontinentiam & duriciem, eosque præcisos glutinat, præcipueque uulnera claudit, si sambuci aut cyclaminis radix apponatur.

Resolutis nervis benefacit, & perfrictis partibus, in primis tamen vesicæ ad ignem illitum, periodicasque febres abolet. Emollit, lenit, coquit, incidit, digerit. Malagma dialthæas (cuius etiam meminit Galenus libro decimoquarto Methodi) parat Tral-
 lianus ad articulorum torporem delendum, ex frigidiorum rerum usu contractum. Habet fœnigræci, seminis lini, althææ, singulorum unc. quatuor. Quibus maceratis & percoctis succum crassissimum extrahito, cuius expressi & percolati libras duas, cum pari olei portione lento igne decoques, donec succus cōsumptus fuerit. Inter coquendum ceræ, colophonizæ, sing. lib. unam adijcito. galbani boni unc. quatuor. sublaturum ab igne ceratum condito & utitor. Valet ad podagricos tumores & uiscera indurata. Alias malagmatis dialthæas descriptiones emolliendo ueteribus plurimum commendatas, habes apud Hollerium in materia Chirurgica & emollientium materia. Atq; eo ordine descripta nobis sunt quæ quatuor un-

guenta dicuntur calida.

O 4 Vng.

Lib. II. cap. 2

Lib. I. cap. 4

Ung. Apostolorum Auic.

℞ Terebinthinæ, ceræ albæ, resinæ, ammoniaci, ana drach. quatuordecim.

Aeruginis,

Opopanacis, ana drach. duas.

Aristolocihæ longæ,

Thuris masculi,

Bdellij, ana drach. sex.

Myrrhæ,

Galbani, ana drach. quatuor.

Lithargyri drach. nouem.

Bdellium si molle est, ammoniacum, opopanax cum aceto macerabis nocte una, post tridie caſefac, cola, iterum pēde, & ponderi horum legitimo terebinthinā permisce, quæ tam belle hæc ac cætera comprehendet, ut uix sis erraturus. Lithargyrum autem in oleo nutries aliquandiu sine igni friatum. Oleum estate sit librarum duarum, hyeme trium. Postea igni trade. ubi calet, cerā immitte : hac liquata igni aufer. liquores, ut dixi, paratos misce. ubi refrixit, reliquorum puluerem paulatim adijce. Bdellium siccus, quale nobis est adulterinum, ut cætera terendum, & aspergendum.

Sumpta est ista formula ex Auiceuna libro quinto, quæ usu frequens est ad uulnera & ulcera difficilia, cuniculosos sinus & fistulas, fordidâ ulcera emundat, perpurgat, exiccat, & deter-

deterget, & exesa putrilagine carnem restaurat, duram emollit, & plagas sanat. Ob componendi & miscendi operosam difficultatem sæpe ad artis specimeu probandis Pharmacopœis imperatur. Plures sunt alię huius unguenti descriptiones in uarijs officinis usurpatæ, sed huic omnes cedere necesse est. Sunt qui etiam Terebinthinam omittant, & parciorem æruginis modum faciant. Quæ in re unguentum istud cum Venere antiquorum plurimum consentit, quo usi sunt attrahendo, molliendo, glutinando, & contra ferarum morsus.

*Lib. II. ca. 14.
Venus antiquorum.*

Quod ut clarius constet, id quidam, quia uariè describitur, ita ex Aetio uertunt, thure addito & myrrhæ, ut clementius euadat. Lithargyri uncias quinq; & uiginti. ammoniaci uncias nouem. colophonizæ unc. sexdecim. æruginis, galbani, sing. unc. duæ. bdellij, opopanacis, sing. unc. tres. aristolochizæ, thuris masculi, sing. unc. sex. myrrhæ unc. quatuor. ceræ, olei, sing. libras duas. Lithargyrus oleo coquitur, media ebullitione inditur ærugo, aut decoctione extrema ut melius purget: ubi non inquinant, colophonia inspergitur: summotis igne, reliqua ex aceto trita immittuntur. postremò uersantur in mortario, & permiscentur. Auicennas quoque unguentum istud Veneris dici testatur, quò facilius cum Venere antiquorum conspiceret. Sed hoc nostrum terebinthinam, & maiorem modum æruginis capit, ideoque effica-

*Lib. 2. comp.
ph. gen.*

cius purgat. Viride est, quemadmodū & ea uocat Galenus', quæ æruginem capiunt. Inter quæ huic nostro ualde affine est, quod Alcimiōni tribuitur: quodque Epigono, aut quod He catondrachmon dicitur, cuius usus esse potest ad magna uulnera glutinanda, sordida eluēda, & carnem etiam inducendam. ferè respondet unguentum istud Apostolorum, unguento magno Craseos Mesuei, in cuius uicem isto utimur. Est autem emplastrum Apostolicum Nic. Alexand. ab hoc longè diuersum.

Ung. populeum Nic.

R Oculorum aut gemmarum populi libram dimidiam.

Foliorum papaueris nigri, foliorum mandragoræ, cymarum rubi, tenerrimarum, foliorū hyoscyami, solani, semperuiui magni & parui, lactucæ, cotyledonis, uiolæ nigræ, ana unc. tres.

Axungie sine sale lib. tres.

Populi gemmæ, quia primo uere decerpuntur, per se in mortario teruntur, deinde cū axungie dimidio multum diuque contunduntur, & in massā rediguntur, uase operculata recondantur ad hebdomadas quinque aut sex, aut etiā menses duos, dum herbæ uigeant. Quæ incisæ, & per se pistillo ligneo tritæ cum oculis populi & sebo coquantur, cernuntur omnia, & si opus est parum recoquantur, reponuntur. Qui-

dam

dam in uini optimi odori lib. una decoquant,
dum uinum expiret. Vt uireat magis, & refrige-
randi uiribus fit efficacius, coctioni addunt so-
lani triti manipulos duos.

Parum aut nihil abest à populeo Alexandr.
quod febrium ardoribus cum rosaceo aut uiol-
laceo conuenit, somnum cōciliat temporibus,
& manuum aut pedum pulsib. illitum, idq; in-
dies experimur ceterorū magis mixtura quā
oculorum populi nigræ uiribus, quæ Galeno
cæterisq; Græcis moderatè calfacit. Idem quo-
que acopum parat ex populi nigræ floribus, &
quod fit ex abietis semine ualde affine ad co-
quendum aut per halitum dirigendum: succos
in carne, & tota corporis mole coaceruatos
crudos uel acres, quales in lassitudinibus sen-
tiuntur. Ex floribus populi nigræ adhuc cons-
niuentibus, & gemmantibus modicè tritis,
modius Italicus immittitur in libras quindecim
aut uiginti olei Sabini, aut alterius cuiusdā
tenuium partium citra adstrictionem: moue
quotidie cum sol feruebit, & in domo calida
reponē, ut celerius uis & populi qualitas in
oleum immigret. Post duos aut ternos men-
ses floribus expressis, & abiectis, oleum fit
digerens per halitum sine morfu. Quòd si
florum populi maceratio tardior uideatur,
oleum cum floribus contusis mixtum iniice
in aquæ uel uini (si affectus est podagricus
uel articularis) partem quartam uel quintam,

Lib. 4. Salm.

*Paul. lib. 7
& Nic. Al.*

ne

ne iniecta torreantur, uel oleum adustionem
referat. Succos non crassos nec lentos in cute
aut carne inhærentes dissipat, ut chamæmeli-
num, anethinum & rorisinarinum, per se uel
cum cera & resina. Populneo oleo quidam ad
partium ardores, phlegmonas, refrigerij causa
hoc modo utuntur. Populnei oculi uerè col-
lecti pari rosaceo infunduntur, uini paulo plus
quàm olei adijcitur, macerantur omnia diebus
septem, & quotidie commouentur. Octaua co-
quuntur die mollibus prunis, donec
uinum absumatur.

Ung. aureum Mes.

Rx Ceræ flauæ unc. sex.

Olei boni lib. duas & semissem.

Terebinthinę unc. duas.

Resinæ pineæ, & colophonix, ana sesquun-
ciam.

Thuris, mastiches, ana unc. unam.

Croci drach. unam.

Cerę in oleo liquatę resina, colophonia, &
terebinthina confundenda, depositis ab igne
thus & mastiche insperguntur, postremò cro-
cus in puluerem tritus immiscetur.

Vnguentum Regis officinis dicitur: Aure-
um autem, à colore & precio. Est enim præ-
stantissimum, uulneraque tutò & salubriter
glutinat in mollioribus corporibus. Id ita alij
describunt. Ceræ uncias quinque. resinę unc.
tres.

tres. terebinthinæ pondo. mellis sesquuncia.
mastiches, thuris, sarcocollæ, myrrhæ, aloës,
croci, singulorum drach. una. fiat unguentum,
quod etiam est sarcoticum. Aureum aliud A-
lexandrino tribuunt, ualde compositum, & ad
renum calculos laudatissimum, quod ab eo
numero 63. describitur, alia tamen
frontis indicatura.

Ung. fuscum Nic.

℞ Olei communis libram dimidiam & unc.
tres.

Ceræ puræ unc. duas.

Colophonie, picis naualis, sagapeni sing.
unc. unam.

Mastiches, thuris, galbani, resinæ terebinthi-
næ, ana semunciam.

Oleum cum cera bulliat: ubi probè eliqua-
ueris, impone colophoniam primum, deinde pi-
cem naualē, sagapenū, terebinthinā, mastichē,
thus, & galbanum. refrigeratū, reconde in uase.

Dicitur quoq; ung. nigrum, uulnera repur-
gans, & inter sarcotica Chirurgis usurpatum.
Multa habet unde emolliat, & cōcoquat. Sum-
ptum est ex Alexan. Vulgati nanq; codices mi-
rum in modum sunt deprauati.

Ung. citrium Alex.

℞ Boracis aut chrysocollæ drach. duas.

Caphuræ drach. unam.

Corallij

Corallij albi semunciam.

Amianti,

Vmbilici marini,

Tragacanthæ,

Amyli,

Cryſtalli,

Antali,

Dentali,

Thuris albi,

Nitri, ſing. drach. tres.

Marmoris albi puri drach. duas.

Ceruſæ præparatæ ex dracontio unciam
unam.

Ceruſæ alterius præparatæ ex plumbō unc.
ſex.

Adipis ſuilli recentis ſalis experti & puri lib.
unam.

Sebi caprilli ſeſquunciam.

Adipis gallinacei unc. unam.

Terantur omnia ſimul, excepta borace, in
mortario in tenuiſſimum puluerem, adipes &
ſebum ſimul eliquentur in duplici uaſe. Eli-
quatis & per tenue linteum colatis trita om-
nia inijciantur, & probè rudicula ſubigantur,
ſubaſta imponantur citrio uni aut duobus aut
pluribus, & coquantur ebullitione una. dein
rurſus in lebetem conijciantur, & addatur
illis borax, ſeorſum tenuiſſimè trita, ſubaſta
probè reponuntur in uaſe. Sunt qui ſuccū duo-
rum aut plurium citreorum malorum addunt,
indeq;

indeq; citreum aut citrium nominant, uulgò citrinum dicitur.

Operosa est confectio propter uariam opinionum uoragine in borace, amianto aut amento dulci, antalio & dentalio, quæ quia non sine laude maxima sunt à doctis Fuchſio explicata, noſtram non requirunt operam. Deſumenda uerò fuit ex Alexandri no, quia uulgati noſtri codices non parum diſſentiunt. In qua utenda, quia conſtans eſt officinarum conſenſio, eam religioſè magis quàm neceſſariò appoſuimus. Aſpera læuigat, faciei maculas & lentigines exterit:ephelides, & exinſolatu uſtiones factas ac cicatrices emendat, ruborem oculorum aufert, & puſtulas in cute à ſalfa pituita apparentes ſanat. Eſt uerò aliud citrinum, Pauli libro ſeptimo capite decimo octauo, & aliud Montagnanæ deſcriptum duplex.

Ung. de arthanita maius Meſ.

℞ Succi cyclaminis lib. tres.

Succi cucumeris agreſtis lib. unam.

Olei irini lib. duas.

Butyri uaccini lib. unam.

Pulpæ colocynthidos unc. quatuor.

Polypodij unc. ſex.

Euphorbij unc. dimidiam.

Sicca hæc tria, tere & macera diebus octo, ſuccis & oleo in uaſe uitreo anguſti oris bene obſtru.

obstructo. Pòst semel feruefacito, cola: deinde adde sagapeni aureos quinq;, myrrhæ aureos duos. Prius autem aceto sufficienti dissoluantur, coque mouendo ad succorum propè consumptionem. Tunc adde ceræ uncias quinq;. fellis taurini aureos quinque. feruefiant simul, donec cera liquetur. Tunc insperge paulatim puluerem sequentem:

Scammonij, aloes, mezerei, colocynthidos, turbith, ana aureos quinque.

Euphorbij aur. unum.

Salis gemmei aureos tres.

Piperis longi, zingiberis, chamemeli, ana aur. duos.

Misce diligenter, & fiat unguentum.

Dicitur etiam cyclaminis unguētum, quod mirandas habet vires, & maximè commendabiles in ijs qui adeò delicatè se gerunt, ut à catharticis medicamentis abhorreant. Illitum enim stomacho uomitione purgat, & hypogastrio inunctum aluum deijcit, & serosum multum excremētum quod in aquæ suffusionibus abundat, deturbat: præcipuo hydropicis adiumento, quas easdem omnino vires cyclamino tribuit Galenus lib. 7. Simpl. Abdomini nanq; illitum uentrem subducit, fœtumq; interimit. Miscetur huius unguenti parua portio sideratorum infusis magno profectu. Vermes etiam necat & educit, lienemque efficaciter minuit. Duplex uerò cùm Mesueo describatur, istius
usus

ufus, in officinis obtinuit, ut prærogatiuæ no-
 mine femper Medicis indicatur. Nec eft quòd
 in huius copia minus requiramus. Describitur
 etiam Mefueo in Simplicibus, uariè tamen. Nil *Et Cyclamia*
 eft autem cur mirum fubeat medicamenta fuo
 illitu uomitum ciere, aut etiam aluum subdu-
 cere, cum multa talia recenfeat Actuarius li-
 bro 5. Meth. quæ *ἰταμφάλια* dicuntur. Eft & aliud
 eiusdem, quod pedum plantis illitum pituitam
 ciet. Nic. etiam Alexandrinus unguentum de-
 scribit num 50. quod imo uentri ac pubi illitū
 aluum deijcit. Sunt & multa eiusdem generis
 Exomphalicā cathartica apud recētiore, quo-
 rū turbā describit Alexāder Benedictus cap. 16.

Ung. Aegyptiacum magnum. Mef.

R Aeruginis aureos quinque.

Mellis aureos quatuordecim.

Aceti acerrimi aur. ſeptem.

Coquantur igni ad iuftam craſſitiem. Ad-
 dunt aliqui thuris maſculi triti aureos duos &
 di midium.

Uſu ſolenne uulnerarijs Medicis, & unguen-
 tum de melle quibuſdam dicitur. Valentiffimū
 namq; ad ſaniem ſiccandam, ſordem detergen-
 dam, & carnem abſumendam, præſertim ſi ſit
 uiride, & crudam æruginem capiat. Ulceribus
 malignis, putrilaginoſis & cuniculoſis conue-
 nit. Mel cum aceto aliquandiu coquitur, dein
 additur ærugo, & percoquitur, ut clementius

P & mode-

& moderatius unguentum fiat, dum nō ita uehementi purgatione ulcus indiget. Diutius namque cocta ærugo, rubrū aut ruffum medicamentum facit, minusq; acre: & mitius quoq; , si diutius lotura repetatur, & multum uini ærugo combibat. Quæ moderationis ratio uariè commutari potest, ut sunt ulcera & corpora. Paratur Aegyptiacum ex ærugine cruda, usta, lota, ubi ualde sordida, putrilaginosa & maligna ulcera curanda ueniunt. Ac ferè cruda ærugine in purgando utendum erit. Quòd si non adeò graue uicium est, usta quidem licebit uti, aut tantum elota: usta uerò & elota implendo cauo atque glutinādo magis est idonea. Quanto plus receperit æruginis, tanto acrius pharacum futurū est. Temperatur uerò cerato octuplo, decuplo, duodecuplo: & aliquando terebinthina permiscetur, quæ ut ad æruginem similiter cerato habet, octupla, decupla, duodecupla. Ac iam deterfa sorde, cum iam regeneranda caro, uel glutinandum ulcus est, minuetur ærugo, uel cerati & terebinthinæ modus inaugebitur. Aeruginis quoque, cæterorumque medicamentorum quæ ex acribus metallicis conficiuntur, uis obtundi potest ustrina, lotura, coctura. Ustrinæ & loturæ ratio ex Dioscoride petenda est. Lauantur uino, ut glutines & impleas: aceto, ut tenues, penetres, repellas. Cruda melius expurgant, usta tenuiora sunt, magisq; discutiunt: lota omnino clementiora sunt,

sunt, uita lotaque prestantissima sunt, ut sicces
 quidem, nec mordeas. Circa initia indita co-
 cturæ erugo gilua facit, & dichroma, colore am-
 biguo. Mediocriter cocta melina facit, qualia
 multa describuntur lib. 2. Comp. phar. gen. Di-
 uersum est Aegyptiacum istud ab his quæ de-
 scribit lib. 3. Comp. phar. gen. Gal. & ab Aegy-
 ptia Andromachi, quam integrè describit Hol- *Cap. de uicij*
 lerius lib. 3. de materia chirurgica. Leuiter tamē *osium*
 quodāmodo ex lib. 3. Meth. & ex uiridibus em-
 plastris Galeni lib. 2. Cōp. phar. gen. præcipueq; *Lib. 14. cap.*
 ex Aetio adumbratum uidetur. Porro aliud est *32.*
 unguentum de melle chirurgis etiam familiare
 ex Rhasio sumptum, quod capit sarcocollæ & *Lib. 7. ad*
 mellis equas portiones, quæ simul permiscētur. *Alm.*

Ung. Basilicon Mes.

Capit resinæ, picis, ceræ, ana partes equales,
 olei quod satis sit. Cera in oleo liquata, pix &
 resina trita iniiciuntur, quib. liquatis igni aufer.

Istud dicitur basilicon minus Mesueo, quod
 ex Serapione & Auicenna sumptū est, & magis
 ad basilicū & tetrastropharmacū ueterū accedit, so-
 lenne ad pus mouendū, inflammationē lenien-
 dā, molliendū, tergendū & glutinandū, ob idq;
 recentibus capitis & neruolarū partium uulne-
 ribus & ulceribus est aptissimū. Basilicō tetra-
 pharmacū Galeno dicitur: Paulo & Actu- *Lib. 3. Comp.*
 rio recipit cerā, resinam, colophoniam, picem, adis- *phar. part. li.*
 pem taurinum ad equas partes. Galenus solius *7. cap. 17. lib.*
 resinæ, non colophonie meminit. Celsus adipis *6. Meth. cap.*
 8.

taurini defectu uitulinum miscet. Nos quoque imbecillius medicamentum facimus, commutato adipe in oleum, quanto adeps oleo efficacior ducitur: sic quoque oleum uariè commutamus, ut affectus & corporis natura exigit.

Cap. 211. Scribonius Largus emplastrum Aristi nigrum Tetrapharmacū uocat, & adipis taurini dimidium tantum ponit, basiliconque aliud describit, quod ad Triphonem refert. Puri mouendo primas huic medicamento tribuit Cornelius

Lib. 5. cap. 19. Celsus: quas etiam uires eidem Gal. attribuit,
Lib. 4, 5, 13. in phlegmones dolore sedando, calfaciendo &
Meth. & lib. humectando: estq; à Græcis hoc remediū sup-
3. comp. phar. purando semper usurpatum. Quibus dotibus
part. cum dolorem leniat, phlegmonem maturet, putredinem quidem augere, ficcare uerò, expurgare, aut carne implere uix posse uidetur. Eoq;

Lib. 5. Meth. nomine Galenus Thessalium quendam reprehendit, qui tetrapharmaco in diuturno auris ulcere, dum ficcante & purgante opus esset, uteretur. Quòd si iure in reprehensionem incurrit, in eandem causam incidunt non modò recentiores Medici, sed inter Græcos Actuarius, qui iam à uetere illa artium parente Græcia degenerasse, & in Arabum familiam conspirasse uidetur. Atque inter Latinos non aspernabilis autor Scribonius Largus. Vterque enim uim concaua ulcera explendi & incarnandi tetrapharmaco tribuit. Sed nec ita absurdum uidetur carnis gignendæ uim huic medicamento tribui,

tribui, si modo ex ueteribus medicamentis, sicca pice, colophonia arida, adipe taurino, & cera non ita pingui confecerint, & ad partem natura humidiorē & molliorē adhibeatur, in usuq; rosaceo, myrteo, mastichino dissoluerint. Oribasius quoque lib. 3. Synops. basilico carnis inducendæ uim tribuit ad duodecimam medicamenti partem, una thuris addita. Quas uires habet Macedonicum, solo thure ab hoc differens. Ad quod certè uiribus & efficientia magis *Li. 13. Meth.* accedit basilicon magnum Mesuei, ulceribus *Basilicon magnum Mes.* glutinandis & carne implendis efficacissimū: quod capit ceræ albæ, resinæ pini, sebi uaccini, picis naualis, thuris, myrrhæ, sing. partes æquales, olei quod satis est. Valentius quoque ad uulnera glutināda, si terebinthinę par pondus, non ichthyocollæ, quod quidam faciunt, addideris. Nigrum est hoc unguentum, flauum autem quod prius retulimus, nisi si crassius triam picem immittas: quæ quia diutius ignē tolerat, ac uelut uritur, nigrum unguentū faciet.

Ung. de lithargyro nutrito Mes.

Capit lithargyrum læuissimè tritum in mortario ad iustam crassiciem tribulandam, cum aceto & oleo uicissim & paulatim assūsis. Si uerò coquis ad aceti cōsumptionem, & lithargyri fusionem, ut crassescat magis: fiat emplastrum.

Vtrunque tripharmacum & unguentum de lithargyro Mesueo dicitur: sed quod crudū est,

nutritum & unguentum expertū, alterum co-
ctum uocatur. Alij lithargyri nunc crudi, nunc
aqua rosarum loti unc. tres. aceti sesquunciam,
olei rosati quod satis est, terūt in mortario sine
cera, ut unguentū de cerusa. Alij quoq; cū pau-
ca cera coquūūt, ut solidius euadat, sed refrige-
rādi uires minuūt. Prodest scabiei & cutis ulce-
ribus, pruritus & desquamata iuuat, siccatur sine
morsu, sarcoticum est & epuloticū, difficiliaq;
ulcera persanat, & cruenta glutinat. Lithargy-
ros namq; uino aut aceto tritus & siccatus uul-
neribus medetur, quæ ob humiditatem uix ci-
catrice claudūtur. Quo si eloto uteris, rosionis
omnino expers medicamentum habiturus es.

Lib. i. Comp. phar. gen. Galenus lithargyron ocnelæo, oxelæo & hy-
drelæo temperauit in mollioribus naturis, pa-
ratq; medicamentum ex lithargyri parte una,
olei & aceti duplo maiore portione. Coquātur
omnia, dum omnino cōbibitum oleum, acetū
uerò expirasse uideatur, nec iam inquinet, & nī
gro splendeat. Oleū autē sit uetus, quale multo
magis exiccat, acetū acerrimū pellucidū, ex ui-
no factū non aquoso. Siccatur potētissimè, ulcera
difficilia percurat, fistulas quæ nondū callū cō-
traxerint, iungit: eoq; parotidas criticas quæ
iam fistulas traherēt, in pueris adolescētib. mu-
lieribus sæpius curauit Gal. nec à tripharmaco
Mesuei alia re differt, quàm quòd plus habet a-
ceti & olei: à nutrito autem, quòd in illo cru-
da est materia, ex quo non ita siccatur.

Vnguentum

Unguentum album Rhasij.

R Ceræ albæ unc. unam.

Cerufæ in aqua rosarum lotæ unc. duas.

Olei rosacei unc. quatuor.

Liquefacta cera cum oleo lento igne remoueatur semper agitando: cumq; refrixerit, cerusam adijce tenuissimè tritam. probè agitato, & unguentum confice.

Dicitur etiã hodie unguentũ de cerusa crudum: aut si coctum fuerit, emplastrũ de cerusa. Quin & album unguentum Rhasij aut Nutritũ superiori affine quibusdã uocatur, multisq; modis paratur. Sunt qui parum aceti addũt, ut ualẽtius sit, & mordax magis. Siccantius efficitur, addita lithargyri uncia una, caphurę drach. duabus, & duorum ouorum albuminibus. Hodie etiam plerique Pharmacopœi addunt hæc omnia simul præter lithargyrum. Alij olei unc. duodecim. cerusæ, ceræ albæ, sing. uncias quatuor ponunt. Sunt qui cerusæ & olei rosati portionem æqualem coquunt in emplastri formã. Est aliud Mesuei unguentum de cerusa, in cuius usum hoc facilè substituitur ad ambusta, erysipelata, scabiẽ & cutis uicia à salsa pituita & bile uisita enata, ad pruriginēs & pustularum eruptiones, acrem serpiginem, attrita & intemperiem ulcerum calidam: præcipueq; ualet ubi calor est, uisio & excoriatio. Additur in rem præsentem caphura: sic enim caphuratum,

P 4 & non

& nō caphuratum usurpatur: pro qua quidam succum semperuiui aut myrrhæ substituēdum existimāt. Vnguenti de Cerusa duas habet descriptiones Auicennas ex Serapione & Rhasio sumptas, præterquā quòd altera pōdere uariat. Vtraq; lithargyrū habet, prætereaq; altera tragacanthum & argenti scoriam. Alborum emplastrorum ex cerusa, spuma argenti & calce, mixturæ rationem facit Gal. sparſaq; sunt plurima alia alba per totam pharmacorum compositionem: præcipuè tamen quod ab Oribasio describitur, usurpatis unguentis albis ualde est affine. Album ad ambuſta habet spumæ argenti, cerusæ, sulphuris uiui, sing. unc. sex. ceræ unc. quatuor. olei myrtini quod satis est. Albū quoque aliud Galeni & Aëtuarij ad ambuſta & cicatricem ducendam epuloticis annumeratum Hollerio describitur. Est & Nic. Alexandrini album duplex: quorum alterum ad scabiem & pruritus commodū usurpari potest. Huic uerò Rhafij nutritio, quod cerusam & lithargyrum capit, ualde est finitimum, quod Galeno & antiquis, est celebratum, Asclepiadi attributum: ab Oſtauiο etiam laudatum. Facit ad ani uicia doleantia, ulcera in capite manantia & ea quæ serpunt, acrem serpiginem, ignes sacros, exasperata pharmacis delinit, extinguit cācros, pudendis & genitalibus, cancro, maligno ulcere & dolore læsis solatio est. Oleum dulce, rosaceum, myrtinum de mēso nouem unciarum
pistillo

*Lib. 1. Comp.
phar. gen.*

Synops. lib. 3

pistillo & mortario plumbeo tandiu uersatur, dum fit strigmentosum ac liuidum. His lithargyri & cerusæ utriusq; tritæ pondo coniungitur, & usui in plumbeo uase reponitur. Nutritū quoque Rhafij & Auicennæ hoc modo fit. Lithargyrus in pollinem tritus ex aceto & rosaceo diu uersatur in mortario plumbeo, pistillo plumbeo: modus est, ut inde crassior fermentetur, & exturgeat. Sunt qui addunt sextulam æris usti, uel cremati plumbi, aut tantundem aluminis, balaustiorum, rubiæ, sang. draconis, cadmiæ argenti, idq; singulari ope in malignis & pertinacibus uicijs. In cancerosis etiā cerusa permisceri potest pistillo & mortario plúbeo.

Ung. diapompholygos Nic.

Rx Olei rosati unc. decem.

Ceræ albæ unc. quinque.

Succi expressi è granis solani unc. octo.

Cerusæ lotæ unc. quatuor.

Plumbi usti, pompholygos pro quo tutiam substituunt, ana unc. duas.

Thuris unciam unam.

Oleum cum succo decoquito, donec expirauerit succus: deinde ceram oleo confundito, reliqua in farinam trita in mortario permisceto, ubi refrixerit: omniaq; diu circumuoluito.

Vsu solenne est ad exiccanda erysipelata, uulnera sordida, & sanāda tibiæ ulceræ, cauaq; explenda, & cicatricem ducendam. In pu-

tridis & cancerosis, ubi feruor aliquis est, sum-
 ma fiducia usurpari debet, quòd nulli ueterum
 compositioni cedat. Nicolao Alexandrino tri-
 buitur, uarieque à plerisque omnibus describi-
 tur. Theodoricus solo pondere differt. Cerae
 unciae duæ, aut unc. duæ & dimidia unguento
 satis sunt: alioqui emplastrū fuerit, ad omniaq;
 ualentius, si uerum pompholygem, non cad-
 miam ceperit. In corrodentibus & inflamma-
 tis ulceribus succo seridis subigitur. Liquido
 cerato rosaceo emolliunt, immittūt tubulo ad
 rhagadas & sedis fistulas. In callosis lini succus
 & adipēs permisceri possunt, ad inflāmata cro-
 co & uitellis ouorum intingitur. Galenus lib.
 2. ad Glauc. medicamentum ex pompholyge
 & solani succo cancris ulceratis adhibet. Va-
 rieque Oribasio, Paulo, Aetio & Arabibus de-
 scribitur. Eo ut maximè epulotico utuntur,
 quod habet pōpholygis, cerusæ, lithargyri, ana
 unc. unam. ladani unc. duas. acaciæ unc. qua-
 tuor. ceræ unc. tres. myrti unc. octo. ouorum as-
 fatorum uitellos nouem. Metallica è uino teri-
 to, ceram cum oleo liquefacito, ex quo ladanū
 & acaciam commisceto: deinde uitellos & me-
 tallica in mortario reliquis coniungito. In ner-
 uorum uicijs hoc medicamētum ex pompho-
 lyge nudato neruo imponitur. Capit cerusæ,
 pōpholygos, lithargyri, ana unc. duas. cadmiæ
 unc. quatuor. medullæ cerui unc. tres. cerę, olei
 rosati, ana lib. unam. olei myrtini selibram. Me-
 tallica

sallica trita, cribrata, lota, liquatis alijs intermiscuntur: coquuntur omnia, dum non inquinēt. In usu dissoluitur oleo æstate rosaceo, hyeme chamæmelino, aut alijs id genus.

Unguentum pectorale.

Recipit mucuginis psyllij, tragacathę, gummi Arabici, seminis lini, fœnigræci, sing. unc. unam.

Adipis gallinæ, medullæ cruris uituli, butyri recentis loti cum aqua uiolarum, ana unciam & dimidiam.

Olei uiolati, olei amygdalarum dulcium, ana unciam unam.

Cæræ albæ quod satis sit. fiat unguentum.

Laterum dolores & pectoris mitigat, tussim sedat, maturat, excreationera iuuat & expectorat, humores crassos digerit & attenuat: facillè rancescit pinguedinis & butyri mixtura, nisi utendi tempore adhibeantur: quod quidã uitandi uicij gratia factitant. Varia uerò est & multiplex unguenti huius formula cuius pro re nata indicenda, nec schemate aliquo depingenda, quæ ut plurimum mucuginibus, adipibus, oleis & medullis constat. Additur etiam à quibusdam croci momentum, idque non inefficaciter: & puluis ari aut iridis etiam aspergitur. Affine est ualde quod describitur ab Alexandrino ad pleuriticos, suppuratos & tussientes, num. 71 & 72.

Vng.

Ung. ad scabiem.

Capit terebinthinę in aqua rosacea lotæ uncias tres & dimidiam.

Axungię sesquunciam.

Salis gummei drach. duas.

Sulphuris uiui drach. tres.

Aluminis usti, plubi usti, sing. drach. duas.

Cerufæ, thuris, ana sesquidrachmam.

Lithargyri drach. tres.

Ceræ albæ quod satis est: fiat unguentum.

Frequentius usurparur quod sequitur. Capit terebinthinæ in aqua rosacea lotæ uncias duas. succum aranciorum duorum, uitellos ouorum duos, butyri recentis sine sale unc. unā. olei rosacei semunciā. commixtis omnibus paratur unguentum. Atq; hæc tutiora sunt in leui morbi genere, quàm quæ hydrargyron habēt: cuiusmodi multa sunt pro uario officinarū numero penè diuersa. Est quod Mesueo describitur efficax: suspectum tamen hydrargyro recepto, & quod Nicolao uulgati codices tribuunt. Alexandrinus tamē aliud habet, quod unguētum de lithargyro nocat, ad scabiem ex pituita salsa & putri ualde accommodatum. Habet adipis suilli puri drach. quinq;. thuris puri drach. duas & dimidiam. lithargyri drach. tres. succi plantaginis minoris, succi fumarie, ana semunciam. olei laurini unc. tres. cerę unciam. Oleum & adeps ad ignem adiecta cera liquantur, & cum

cum succis ebulliunt ad eorum consumptionem, reliqua tenuissimè trita iniiciuntur, paratur unguentum. Quidam lithargyri loco argentum uiuum substituunt, iniquo sanè artis decreto. At uerò huius, ut nec superioris formulæ exhiberi uelim, sed in usum è re nata & morbi natura in rem præsentem à prudenti medico imperari. Sunt enim huius ferè generis unguenta omnia,

*Quæ spumas miscent argenti, uiuæq; sulphura,
Idææq; pices, & pingues unguine ceræ,
Scyllamq; ,helleborosq; ,nigrumq; bitumen.*

Vir. Georg. 3.

“

“

“

Ung. enulatum.

Recipit radicis inulæ bene lotæ, & cum aceto coctæ lib. unam.

Axungia, olei communis, ana unc. tres.

Ceræ nouæ, argenti uiui salua hominis ieiuni extincti, terebinthinæ lotæ, ana uncias duas.

Salis communis puluerati semunciam.

Cera & axungia oleo liquantur, post additur inulæ pulpa: dein argentum uiuum & sal, demum terebinthina.

Ad scabiem quoque est utile, Alexandrino attributum, sed est spurium. Ex radice namque inulæ, adipe suillo, & argento uiuo tantum componit, reliqua posteritas addidit. Sunt qui argenti uiui loco, salubriore consilio sulphur addunt, alij utrunque omittunt.

Vng.

Ung. ad pediculos.

Recipit axungiae, saponis mollis, staphisagriae, ana drach. quatuor.

Olei lini unc. quatuor.

Argenti uiui extincti drach. duas.

Contrita omnia probè misceantur, & paratur unguentum.

Dicitur etiam unguentum de staphide agria, & cæteris hoc modo paratur. Seminis staphisagriae, lupinorum, salis nitri, sing. drach. tres. elebori albi, sulphuris uiui, abrotani, absinthij, sing. sesquidrachma. argenti uiui extincti drach. duas. auripigmenti drach. una. olei laurini, lini, ana unc. tres & dimidia. axungiae unc. duas. acetii semuncia. fingitur unguentum. Illi pedunculos necat & extirpat. Hanc in rem isto quidam utuntur. Habet staphisagriae unc. quatuor. aloes hepaticae, lupinorum, myrrhae, ana unc. dimidiam. sulphuris uiui unc. unam. axungiae unc. sex. saponis liquidi, butyri recetis, ana unc. tres. Liquescibilia primùm liquefiant, deinde arida seorsum trita refrigeratis commiscetur cōtinuè agitâdo, tandemq; usui reponuntur.

Ung. desiccatiuum rubrum.

Capit lapidis calaminaris aut cadmiæ lapidosæ, terræ sigillatæ, ana unc. quatuor. lithargyri, auri, cerusæ, ana unc. tres. caphuræ drach. unam. ceræ unc. quinque. olei rosati & uiolati, ana unc. sex. fiat unguentum.

Solenne est ad scabiem humidam ex pituita
putri

putri & salsa: eam enim exiccat, & pruritus cō-
 pefcit. Efficacius fieret ex oleo rosato, eoque
 omphacino solo, nō addito uiolaceo. Sic enim
 ficcaret & stringeret potentius. quod ut libe-
 rius cōsequatur, caphuræ loco semperuiui suc-
 cum admittunt quidam. Lithargyros cum o-
 leis aliquandiu ad ignem nutritur: cera dein-
 de liquatur, reliquorū pulvis tenuissimus ad-
 ditur. Paratur quibusdam unguentum rubrum
 caphuratū hoc modo: Olei rosati sesquilibra,
 lithargyri unc. duæ. minij unc. tres. cerusæ ses-
 quuncia. cadmiæ, caphuræ, sing. drach. tres. ce-
 ræ æstate uncia duæ, hyeme uncia una. fit un-
 guentum in pila plumbea, cum pistillo plum-
 beo. Huius loco unguento de cerusa, aut un-
 guento albo addito lapide calaminari utuntur
 plerique, non aspernabili solertia. Est Auicen-
 næ unguētum rubrum lib. 5. non multum dis-
 simile. Erythrium Pauli & Alexādrini nihil hīc
 habet commune. Est unguētum aliud rubrum, *Unguentum*
 papulis puerorum & morbillis usitatum, non *rubrum ad*
 sine efficacia. Habet butyri recētis libras duas. *papulas.*
 radicum anchusæ uncias duas. uini rubri li-
 bram unam. castorei pinguisimi drachmas sex.
 Radices tusæ uino ad diem unum macerantur:
 deinde butyrū adijcitur, ac pariter ad uini con-
 sumptionē lento igne coquūtur. Colatis casto-
 reum admiscetur. Adduntur à quibusdā eassia
 recenter extractæ drach. duæ. Isto utuntur mu-
 lierculæ in exanthematū suspēctione, non leui
 profectu.

profectu. Vino enim aut aliquo liquore dilutum propinant, ut procuratis sudoribus, quicquid corruptæ labis, intro continetur, sollicitata natura per cutis spiracula expellat.

Ung. ad lumbricos.

Habet olei de absinthio, olei amygdalarum amararum, ana unc. unam.

Succi foliorum persicæ, succi matricariæ, ana semunciam.

Rosarum, corallorum, farinæ lupinorum, cornu cerui usti, ana drach. unam.

Aloes hepaticæ drach. duas.

Fellis taurini tantundem.

Aceti modicum, & ceræ quod satis sit. Paretur unguentum.

Hoc suspectum est, ubi intensior febris fuerit: istoq; tunc uti malunt, quod capit olei cydoniorum, olei de absinthio, ana unc. unam. seminum plantaginis, portulacæ, endiuicæ, rosarum, corallorū, cornu cerui usti, farinæ lupinorum, ana drach. unā. aloes hepaticæ drach. duas. aceti modicū, ceræ quod satis sit: fiat unguētum. Variat uerò plurimū apud Pharmacopœos huius unguenti formula: ex eorumq; est genere, quæ in rem præsentem à medico indicati debēt. Nos uerò, quia parentum socordia magna puerorum ingluwie premimur, qui miserè à uermibus affliguntur, unguentum parauimus, cuius dotes sæpe experti sumus. Habet olei nardini, menthæ,

Fossij vng. ad lumbr.

SECTIO VNDECIMA. 609

menthæ, de absinthio & amygdalis amaris, ana unc. unam. succi florum persici, succi absinthij, matricarię. sing. semunciam. pulueris rutæ, mēthæ, gentianæ, centaurij minoris, radicum graminis, tormētillæ, ligni aloes, ana drach. unam. feminum caulium, coriādrorum præparatorū, pulpæ colocynthidis, ana drach. duas. aloes hepaticæ, pulueris hieræ picræ, ana drach. tres. farinæ lupinorum semunciam. myrrhæ in aqua graminis lotæ sesquidrachmam. fellis taurini sesquunciam. cum succo limonum & cera fiat unguentum, quo umbilicus & totus uenter inungatur. Quandoq; uerò narium pinnis, gulæ & temporibus adhibetur, ubi uermes ad superiora repunt. Plures alię sunt unguentorum ad lumbricos formulę apud Alexandrinum.

Unguentum pro splene.

Capit olei communis lib. tres.

Medullæ crurium bouis lib. unam.

Butyri recentis selibram.

Succi cyclaminis, bryoniæ, sing. pondo.

Bulliant lento igne ad succorū consumptionem. Colaturæ adde pulueris asplenij, corticū capparū, tamaricis, seminis agni casti, sing. unc. tres. ceræ citrinæ quod satis sit. fiat unguētum. Ferrariensibus medicis, reliquisq; ferè Italis est admodum celebre, lienosos & splenicos plurimum iuuat, lienisq; tumorem & duriciem abigat. Multæ sunt aliæ splenicorum unguētorum

Q Alexand.

Alexandrino formulæ, non inutiles quidem.
Sunt & aliæ quædã Pharmacopœis ueluti propriæ. Ista uerò ferè omnibus communis est.

Ung. de bdellio Mes.

Capit bdellij drach. sex.

Euphorbij, sagapeni, ana drach. quatuor.

Castorij drach. tres.

Ceræ drach. quindecim.

Olei sambacini aut leucoij lutei drach. decē.

Bdellium & sagapenum dissoluantur aqua rutæ agrestis: cetera cum aqua calida uniantur, & fiat unguentum.

Solēne est ad paralyfin & spasmus iam cōfirmatum. Valenter namque digerit ac mollit, ut neruorum & articulorum tophos dissipet. Neruorum frigidos & scirrhosos affectus iuuat, & membri alicuius resolutionem (paraplegiam Medici uocant) sanat, ad epilepsiam quoque plurimum prodest.

Ung. de succis aperitiuis.

Capit succi apij, endiuix, menthæ, absinthij, petroselini uulgaris, ualerianæ, ana unc.

Olei absinthij, menthæ, ana selibrā. (tres.

Ceræ citrinæ quod satis sit, misce, & ad ignē fiat unguentum.

Viscerū obstructions liberat, eoq; crebrò in iecorarijs utimur. Additur quandoq; pulueris calami aromatici, spice nardi, sing. drach. una, & olei capparū aliquid, Sūt qui hoc etiā modo parent.

SECTIO VNDECIMA. 611

ſēt. Succiebuli unc. oēto. ſucci apij, petroſelini;
ſing. unc. quatuor. ſucci abſinthij & ireos, ſing.
unc. quinq; olei cōmunis ſelibra. olei liliorū al-
borū unc. decē. olei abſinthij & chamæmelini,
ſing. unc. ſex. axūgię anatis & gallinę, ſing. unc.
duę. Ferueſiant omnia ſimul ad conſumptio-
nem ſuccorum : poſtea colentur, & cum cera
alba & paxillo aceti paretur unguentum.

Unguentum reſumptiuum.

Capit olei uiolati & chamæmelini, ana unc.
tres. (quatuor.

Butyri recentis, axungię recentis, ana unc.

Adipis galinacei, anſeris & anatiſ, ana unc.
duas.

Oſipi, muccaginis tragacanthi, muccaginis
ſeminis cydoniorum, lini & althęę, muc-
caginis gummi Arabici, ana ſemunciam.

Cerę albę ſelibram.

Commixtis omnibus paretur unguentum.

Cōſumptos & extenuatos reficit, ideoq; of-
ficinis reſumptiuum dicitur. Heēticiſ & atro-
phicis, hoc eſt cibum non ſentientibus utile : eos
namque recreat & explet. Peētus quoque dila-
tat, & expectorationes adiuuat: ideoq; ſuſpi-
rioſis & anhelatoribus conducit.

Unguentum comitiſſę Varignana:

R Corticum medianorum caſtanearū, cor-
ticum glandium & quercus medianorū, myr-
tillorum, caudę equinę, gallarū, corticū fabarū,
Q 2 acinorum

acinorum uuarum, sorborum immaturorum, siccorum, mespilorum immaturorum exiccatorum radicum, chelidonij, foliorum pruni syluestris, ana sesquunciam. Contusa leuiter coquatur in stillaticij liquoris plantaginis libris octo ad dimidias. Tunc cape ceræ nouæ unc. octo. olei myrtini lib. duas & dimidiam. Cera dissoluatur cum oleo myrtino, & lauetur nouies, semper aliquid de eo quod est colatum affundendo: postea sequentes pulueres asperge, nempe corticum medianorum castanearum, glandium quercus, gallarum, sing. unciam unam. cineris ossium cruris bubuli, myrtillorum, acinorum uuarum, sorborum siccorum, sing. semunciam. trochiscorum è succino unc. duas. Hæc tenuissimè trita, ceræ & oleo cum decocto lotis permiscentur: & addito oleo mastichi non loto quod satis sit. paretur unguentū.

Sumpta est hæc formula ex Varignana lib.
Cap 4. De curadis morbis 16. ad menstruorū suppressionem, & abortum prohibendum: quo in nobili quadā Comite, quæ iam abortionis periculum senserat, & uteri magna imbecillitate conflētabatur, prosperè usus est. Ex meris enim adstringentibus compositum, fœminarum abundantiam cōpescit, locos muliebres firmat, uterū roborat, & renes laxatos stringit, si eo inungatur. Hæmorrhoidū superfluū profluuium sistit. Radicē chelidonij scribit Varignana, quæ cum multa acrimonia sit prædita, radicem tormentillæ

mentillæ aut bistortæ rectius uirorum docto-
rum iudicio substitueris. Sūt qui pro oleo myr-
tino, myrtini & mastichini olei utriusque ses-
quunciam misceāt. Sed Varignana ceram solo
myrtino liquat, & post pulueres mastichinum
adhibet, quod ceteri omnes tacent. Ceterum
trochiscorum de succino partem dimidiam, aut
etiam unam ad pulueres facit, cū ceteri om-
nes uncias duas scribant. Hoc unguento renes
& pecten inungi debent ad firmādum uterum,
& mensium abundantiam cohibendam.

Unguentum reprimens.

Capit boli Armeniæ, sang. draconis, terræ si-
gillatæ, sing. unc. duas.

Olei rosacei lib. unam.

Ceræ unc. quatuor.

Aceti quod satis est: misce, & fiat unguētum
molle.

Defensiuum uulgò dicitur, cuius magna est
apud omnes uarietas. Nos huius loco pulue-
res adstringentes prius descriptos, ouorū can-
dido, rosaceo, omphacino & aceto permisce-
mus, & in rem præsentem lubenter usurpamus.

Unguentum de calce.

Capit calcis septies aut pluries ablutæ seli-
bram, olei rosati libram. agitentur simul probe
in mortario plumbeo: & si opus est, non nihil
ceræ additur.

Unguentum istud, quia liquabile esse debet,

sepe sine cera paratur ex Rhasio & Auicenna sumptum. Oui candidum addit Auic. ex uino albo, aliquando etiam aqua sicla subigit. In alborum unguentorum albo reponendum ad cicatricem ducendam. Calx septies lota rosaceo uel aqua diluitur, exponitur soli æstu medio, subinde reuoluitur, teritur, abluitur: cum iam satis lota tritaque exaruit, è rosaceo pinfitur, imponitur, cicatricem trahit. Ulcera neruorum maligna iuuat, & ambustis auxilio est: ad quæ præcipuè Auicennæ aëcommodabatur. Ambustis uerò propriè quodammodo benefacit. quo crebrò utimur, & habet corticum medicorum sambuci tribus diebus aceto maceratorum pondo. Coquantur in olei cõmunis aut nucû lib. duabus, dum cortices probè percocti sint. Colato & expresso, adde thuris puluerisati, succi cymarû tenerimarû sambuci, ceræ nouæ, sing. unc. quatuor. Misce, & bulliant, dum succus expiret. Sublatis ab igne, adde uini albi lib. unam. permisce diligēter, eoq; ambusta inūgi-
to. Quod etiā apud omnes propè diuersum est.

Unguentum potabile.

Habet butyri recentis salis expertis lib. tres. Rubiæ tinctorum, castorij, floris maris, hoc est, spermatis ceti, radicis tormentillæ, ana unciam unam.

Bulliat simul in uino odoro, ad uini cõsumptionem, & fiat unguentum, Præcipitatos iuuat,

fiat, eorumque qui ex alto ceciderunt, uulnera interna glutinat.

Unguentum è plumbo.

Capit plumbi usti cum sulphure, lithargyri, ana unc. duas.

Cerusæ, antimonij, sing. unc. unam.

Olei rosati quod satis est: fiat unguentum.

Refrigerat & siccat potētissimè, ideoq; ignibus sacris felicissimè adhibetur, cācros sanat, & exedētia ulcera quę humorū acrimonia serpūt. Eam nāq; sua frigiditate obtūdit. Inflammatis quoq; beneficio est. Plumbō aut cum sulphure sic ex Diosc. uritur. Plūbi laminas q̄tenuissimas fictili nouo indito, sulphur inspargito, additis alijs rursus laminis, interiecto semper sulphure, dum uas expleueris, ignē succēdito. Flammę grāte uerò plumbo, ferrea rude uersato, donec perfectè redigatur in cinerē, nihilq; è plūbo uisū hēserit: tum demū obstructis naribus eximito, alioquin noxius plūbi halitus persentitur. Aut eliminatā plumbi scobē in olla sulphure urito. Plures sunt alij ustrinæ plūbi modi, quos ex Diosc. descripsit etiā Bulchasis. Porrò huic unguēto uiribus est proximū, quod unguentū de Minio dicitur: eo nāq; ad ignes sacros & inflāmata utimur. Capit minij sesquilibrá. olei com-
munis aut rosati, aut etiam myrtini lib. unam. *Vng. de mē.
mo.*

Miscentur probè & agitantur ad lentum ignē, dum coeant. Finguntur etiam quandoq; cylindri aut magdaliæ officinarum.

*Ung. Neapolitanum ad morbum
Gallicum, Ioan. de Vigo.*

℞ Olei chamemelini, anethini, de spica, de li-
lio, ana unc. duas.

Olei de croco unc. unam.

Axungia lib. unam.

Pinguedinis uituli selibram.

Euphorbij drach. quinque.

Thuris drach. decem.

Olei laurini sesquunciam.

Pinguedinis uiperæ unc. duas.

Ranas uiuas sex.

Lumbricorum terrestrium in uino lotorum
unc. tres & dimidiam.

Succi radicum ebuli & enulæ, ana unc. duas.

Schœnuanthos, stœchados, matricariæ, ana
manip. unum.

Vini odoriferi lib. duas.

Bulliant omnia simul ad uini consumptio-
nem, & colentur. Colaturæ adde lithargyri au-
ri libram unam. terebinthinæ unc. duas, cum
cera alba sufficienti ad ignem fiat ceratum, aut
unguentum, addendo in fine cocturæ styracis
liquidæ sesquūciā. Deinde auferatur ab igne,
agitando cum baculo, donec tepidum fuerit.
Tandem adde argenti uiui cum saliuā hominis
ieiuni extincti unc. quatuor, semper baculo a-
gitando, dum argentum uiuum optimè coeat.

Cap. 2.

Sumptum est ex lib. 5. De morbo Gallico,
ubi

ubi & linimentum aliud satis efficax describitur. Nostræ officinæ in hoc unguento seruando præter Medicorum præscriptum adeò sibi indulgent, ut huc describenda uenerit formula, præterquam quòd in ea uariant plurimum. Optarium à Medico pro ægri natura, conditione, temporis, uirium & morbi ratione, semper in rem præsentem præscribi. Hydrargyrò cum ad dimus, imbecillum unguentum facimus, si eius uncia duæ in unguenti libram ueniunt. Medium modum habet, quod tres aut quatuor uncias capiet: quas rarò excedimus, nisi uehementer uires intendimus, hydrargyri selibra permixta, quod non temerè factitandum permitimus. Sunt qui hac etiam formula utantur. Habet olei de spica unc. unam. olei sæcarij aut tartari, olei laurini, petrolei, ana semunciam. axungia unc. quatuor. thuris unciam dimidiam. euphorbij sesquidrachmam. unguenti de althea, unguenti Agrippæ, ana unc. dimidiam. argenti uiui extincti unc. quatuor. misce simul,
fiat unguentum ex artis
præscripto.

Q 5 DE

DE CERATIS,

SECTIO DVODECIMA.

Erata, quæ à cera & oleo denomi-
nationem ducunt, mediam habēt
ad unguenta & emplastra consis-
tentiam. Quæ causa est uariarum
apud antiquos differentiarum in
cæterorum formulis. Sunt enim quædā cerata
liquida, quæ fracturis adhibentur, hæc *καταγμα-
σικὰ ὑγρὰ καὶ λεικὰ* ueteribus nominātur, & oleū
ad ceram duplicatum capiunt. Picato quoq; ce-
rato ueteres ufi sunt, si quid contusum esset, si
quid coquendū & mitigandum, *πασυρὰν κηροτλήν,*
& *πασόκηρον* appellabant. Est quod *ρήτινέκηρον* uo-
cant, resina ceræ mista, quo in sarcoticis & ad
suppurandū utuntur. Sunt *λεπρατομαλάγματα*, quæ
mitiore quodāmodo corpore mollium empla-
strorum locum tenent: quæ quia glutinosa esse
melius est, *ἰχίκελλα* maioribus dicta sunt: qualis
ferè est ceratorum nostrorū ratio, quæ larignā
aut terebinthinā ceræ & oleo permiscēt, dū tena-
cia euadāt. Cerata igitur uariè cōcinnātur è ce-
ra, pice, resina, propoli, adipè & oleo. Simplex
est è subdupla cera, ut catagmaticū, emplastro-
des ex pari. Acopa subtripla & subquadrupla
ad oleum cera temperātur. In ceratis *διὰ τεσσάρων*
miscetur adeps & terebinthina liquida, sed u-
troq; misto oleum iusta ratione minuendū est,

ne

ne tēperamētū liq̄dius diffuat. Picatū, quodq̄;
 aridā resinā capit ē ceræ parte una, trib. & qua-
 tuor olei, subdupla pice uel resina ad cerā cōpin-
 gitur. Quæ ratio seruāda est in ceratis quę gal-
 banū, propolim, sagapenū, & alia id genus cōci-
 piunt. Terebinthina & quæ liquida sunt, subtri-
 pla cerę cōmīscuntur: duplo interdū oleo, inter-
 dum triplo. Et quāuis cerę modus diligēter an-
 tiquis præscriptus est: in hoc tamen, ut neq; in
 cæteris, perpetuam & constantē habet rationē.
 Ut enim corpus durū est & squalidū, uicium es-
 tiam acerbius & altius, & aeris cōditio tenuior
 aut crassior: ita & ceratorū consistentiā mutari
 necesse est. ut partium habitudinē & naturā si-
 leam, & alia id genus, quæ prudēter medici cōsi-
 liū inuertūt. Cerata uerò, quia mediā inter un-
 guēta & emplastra conditionē obtinēt, hīc iure
 quodā reponi debēt, ut decursa unguētorū tra-
 ctatione, ad emplastra aditū muniāt. Nos, ut in
 cæteris, ita & in ceratis, nōnihil à uetere discipli-
 na recessimus. Neq; enim tam frequentē eorū
 adhibemus usum, nec tam lubricū ceratorū cor-
 pus facimus, ut præscripsit antiquitas: sed oleū,
 ceram & resinā materiā præbētia pro uarijs sco-
 pis, uel minuimus uel augemus. Cōmunis serē
 est formula quæ oleū quadruplū ad cerā facit.
 Est ubi parciore cera adhibetur, ut eius ad oleū
 pars sexta, septima, aut etiam octaua sufficiat.
 Adeò difficile est in lubrico positam artis cōie-
 cturā, perpetua præceptorū cōstantia firmare.

Ceratum

Ceratum refrigerans Galeni.

Capit ceræ albę per ablutionem unc. unam.
 Olei rosati ex omphacino facti uncias quatuor.

Fiat ceratum in uase duplici, quod dum est refrigeratū, multum diuq; aqua frigidissima, & postremò pauco aceto albo puro subigatur.

Lib. 10. meth. cap. 9. Ceratum album, liquidum, humidum & refrigerans dicitur: quod quia consistentia unguento est finitimum, unguentum albū Galeni & infrigidans officinæ uocant. Capit Galeno ceram quam optimā & elotam albam, Ponticam, uel ex Atticis extractā fauis: oleum rosaceum ex omphacino hoc est crudo citra salē, & tenui, quale Sabinū est, subtripulum aut subquadruplum, ut humidum fiat ceratum. Mistaliquantur in uase duplici: quæ ubi modicè coiuerunt, refrigerantur, mittendo uas in quo est ceratum, in aquam frigidissimam. Refrigeratum, derafum, & sordibus perpurgatum, in pilamanibus subigere oportet, aquam affundendo frigidissimam, quātum nimirum ceratum in semolliendo capere ualet, ac nōdum aqua supernatat. Quòd si aceti admodum tenuis & clari paululū addideris, utiq; magis adhuc tum refrigerans, tum humectans medicamentum efficies. Quas uires Gal. lib. 6. Salubriū etiam intēdit, ceratum humidum manibus in mortario subigēdo immixtis refrigerantibus succis semperuiui,

peruiui, solani, umbilici Veneris, psyllij, polygo-
 ni, tribuli, portulacæ & lactucæ, idq; aceti loco.
 Eoq; utitur ad erysipelata & pudendorū phleg-
 monas inter initia, priusquā putrilāginem de-
 pascentem conceperint. Refrigerat eos qui in
 febre uruntur, si hypochondrijs superponatur,
 omnemq; phlegmonem iuuat: similiter herpe-
 tes quoq; & carbūculos, tum erysipelata & phy-
 gethla, ac breuiter omnes morbos calidos. Ce-
 phalalgia calidæ adhibetur: & iecori aut cordi
 admotum, febrium ardores lenit. Renū & lum-
 borum æstus extinguit. Sunt qui ceram & oleū
 rhodostagmate lauent, aut eodem ceratum im-
 buant, non improbādo consilio, dum id in rem
 presentē fiat: neq; enim seruari diu potest, aere
 præsertim calido, cū promptē examinetur, &
 graueolētiam acquirat. Vsitatum est & optimū
 aqua frigidissima ad hanc rem uti, sed utendi
 quidē tempore & aceto & frigidissima aqua ce-
 ratum imbuēdum est. Partium intemperaturis
 calidis tepidū adhibetur duplici linteo conclu-
 sum & extēsum, dum incaluit tollendū, sæpiusq;
 permutandū, ne mora calfactū ardores gemit-
 net. Porro hoc cerati gen⁹ rosaceū etiā dicitur,
 uulnerarijs medicis usu celebre in diluēdis me-
 dicamētis, dum partium intemperaturis & ar-
 doribus remedia adhibēt, aut ulcerum lacunis,
 & ijs quæ serpunt, medentur: nō secus ac myr-
 tino cerato, ubi cicatrix trahenda est, aut etiam
 stringendū & siccandū, frequēter medica-
 menta

imenta sua temperât. Quibus tamen uariat pro diuerso scopi genere. Quidam namq; paulatim affusa aqua rosacea subigūt, alij solani uel plantaginis succo commouent, atq; ita ferè efficacius ceratum reddunt: magis etiam si quantum fieri potest succum absorbeat. Est ubi in teneris corporibus idem ceratum coriandri succum imbibat. Cauendum tamen, ut ne inde iustum cerati corpus nimium diluatur, sed & partis naturæ, & corporis conditioni æqualiter respondeat. Cerato rosaceo in extenuatis & consumptis ad hæcticę marasmodis initia non sine laudabili commendatione utitur Alex. Trallianus. Hæcticæ namque febris rudimenta discutit, & marasimum prohibet, uisceribus sæpius inunctum, solidas corporis partes præcipuè refrigerat & humectat, ac benignum illum ac uerè humentem primarum naturarum rorem, qui iam ferè exhaustus est reparat, tuetur & fouet. Huius autem ea est mixtura: Cerę unc. tres. rosacei unc. sex. Cera semel aut bis lauatur: atq; ubi frigida soluta fuerit, rosaceo iniicitur, sed ex hoc seruato instar unc. paulo plus aut min⁹. Et cū ceratū lento igne probè solutum fuerit, ipsum finito refrigerare, atq; huius acceptam portionem, in pila subigito: interim relictī rosacei, interim aquæ frigide momentum in pilam coniiciens, quoad totum rosaceum insumptū, ac cerato probè cōmixtum fuerit. Quod si etiam ouorum albumina adijcere uolueris, præstātius adhuc

Ceratum rosaceum Tralliani.

Ls. 12. cap. 4.

adhuc erit remedium. Quinetiam si cremorem
 ptissanæ addideris, melius adhuc efficies. Sæ-
 pius uerò immutare lintea oportet: neque diu-
 tius corpori medicamentum inhærere debet,
 aut incallescere, quippe mora imbecillius red-
 ditur. Quòd si liquidius ceratum ad frequentē
 inunctionem parare animus fuerit, hydroro-
 fato copiosè diluēdo id facilè assequēris. At uo-
 rò, quia cerati myrtini facta est mentio, & cre-
 brior est ex Galeni monimentis in chirurgia u-
 sus, huius hæc erit formula. Myrtini lib. una, ce-
 ræ unciz quatuor liquefiant, & misceantur in
 duplici uasè blando uapore. Liquefactis miscea-
 tur pollinis myrtorum uncia una. Eadē est me-
 lini ratio. Quorum densandi & siccādi uim au-
 gere licet, mista muccagine rhois culinarij, &
 seminis cydoniorum. Est quoque ceratum è
 psyllio antiquis celebratum, quod peculiariter
 articulorum rheumata compescit. Psyllij unc.
 quatuor, in libris quatuor aquæ macerentur,
 percoquantur, expressus succus misceatur ce-
 rato rosaceo, quod capit ceræ albæ uncias sex.
 rosacei librā unam. Atq; ea ferè sunt cerata, quæ
 ex ueteri disciplina sedula usurpauit posteritas,

*Ceratum myr-
tinum.*

*Ceratum
è psyllio.*

*Ceratum stomachicum Mes. Gal.
attributum.*

℞ Rosarum mastiches, ana drach. uiginti.
 Foliorum siccorum absinthij, drach. quin-
 decim.

Spicæ

Spicæ nardi drach. decem.

Terantur tenuissimè, & excipiatur ceræ uncijs quatuor. olei rosacei lib. una & dimidia. Liqueuntur hæc igni, & aqua rosarum diu lauètur. Iterum liqueuntur, & lauentur uino u&eteri austero, & succo cydoniorû, & aceto pauco: pòst misceantur reliqua, & fiat ceratum.

Ceratum Stomach. Nic.

Ventriculi intemperiem & dolorem à frigido efficaciter leuat, hepar roborat, appetētiam iuuat, cibi auiditatem facit, & coctionem sollicitat, officinis usurpatum, & falsò Galeno Mesuei autoritate tributum, non secus ac stomachicum Gal. ex Nic. à quibusdam factitari solitum (ut varias stomachici cerati descriptiones reticeam) quod habet menthæ, absinthij, maioranæ, stœchados Arabicæ, foliorum lauri, chamæmeli, rosarum, ana manip. unum. cinnamomi, spicæ nardi, nucis moschatæ, caryophyllorum, maceros, cubebæ, galangæ, ana unc. dimidiam. thuris, mastiches, ana unc. unam. puluerata excipe ladani, ceræ, sing. uncijs octo. olei chamæmelini, laurini, de spica, mastichini, rosati, sing. unc. una & dimidia. Oleum laurinû, rosatum & chamæmelinum cum cera & ladano liquantur, mox igni aufer, & trade mortario: cætera misce multum diu tundendo, donec glutinosum euadat, addito oleo spicino & mastichino. Quod quia calidissimum est, hac recepta præcipuè materia, quæ Galeni tempora fugerat, ei etiam falsò attribuitur. Galeni uerò ceratum

tum stomachicum ex libro 8. Comp. phar. part.
 & 8. Meth. desumptum, & ab Oribasio descri- *Lib. 3. Sy-*
 ptum, habet ceræ Ponticæ, aut Tyrrhenicæ, *nops.*
 aut cuiusvis alterius lotæ hyeme drach. nouen
 aut octo: æstate uerò drach. septem. nardini un-
 guenti unc. unam. Liquefcit cera in duplici ua-
 se: refrigerato deinde & eraso, adde aloes & ma-
 stiches pulueris tenuissimi, sing. drach. unam,
 uel paulo amplius. Quòd si maiore adstrictio-
 ne est opus, tantaq; sit imbecillitas, ut cibum
 stomachus continere nequeat, mastichen auge
 ad sesquidrachmā, & omphacij drachmā adj-
 cito: quādoq; etiam absinthij succum admisce-
 bis, & quādoq; utrunq; ut etiam hypocistidis,
 aut cœnanthes, aut rhois succum. Sed dum ce-
 ratum conficitur, hæc miscenda ante aloen &
 mastichen, tuncq; cerę & nardini unguenti pō-
 dus pro reliquorum portione augēdum est: ut
 si quatuor ex alijs drachmæ colligantur, cerati
 nardini unc. sint quatuor, ceræ quidem duæ,
 unguēti nardini duæ. Ad oris stomachi phleg-
 monem adhibet Galenus, & ad uentriculi im- *Lib. 8. meth.*
 becillitatem in fluore alui à cruditate nidoru-
 lenta, in quo casu robur calidis adstringētibus
 ipsi parti acquiritur. Quod ut commodius ex-
 pleas, præstantius fiet, si spicati unguenti aut
 foliati, sumptuosorum Romæ medicamento-
 rum, quæ in gratiam delicatarum mulierum fie-
 bant, aliquid cerato addideris. Hoc igitur cera-
 tum Gal. stomachicum in officinas nostras po-
 R tius

tius deducendum est, cum genuinam originem
resipiat, quam quæ falsò tantì uiri autoritatem
prætendunt circumferenda. Quod etiam ab Alex.
Li. 7. cap. 14. Tralliano in inflammatione stomachi des-
Cap. 84. cribitur: sed ita mēdosè, ut ex Gal. monimētis
Lib. 9. cap. 16 emendicandum sit. Meminit etiam Oribasius
Cap. 34. libro Loc. affect. 4. Item Aetius, Paulus libro
3. & 7. ita tamen, ut nonnihil ab eo quod descri-
psimus uariet. Est aliud quoque Ceratum Ga-
leni stomachicum, quo in internis ardoribus
& magnis uiscerum phlegmonis uti conuenit.
Lib. 8. meth. Recipit olei melini, ceræ albæ elotæ, ana un-
ciam unam. hypocistidos semunciam. paratur
ceratum ut decet. Efficacius redditur cœnan-
the, balauistijs, palmularum carne, & ijs ad-
ditis quæ uentriculum refrigerare & firmare
possunt. Mesuei ceratum ad uentriculi imbe-
cillitatem ex febribus est ualde idoneum, & ad
Galeni medicamētum proximè accedit. Aloes
namque loco rosas, pro absinthij succo folia,
pro unguento nardino spicam cum rosaceo
ponit, sed excessu propè immodico. Posthac
igitur è re medicorum fuerit, ut hæc duo Ga-
leni cerata prius descripta in officinis nostris
atterantur: quorum prius quidem calidum, al-
terum refrigerans uoces licet.

Ceratum santalinum Mes.

℞ Rosarum drach. duodecim.

Santalorum rubrorum drach. decem.

Santali

Santali albi & citrini, ana drach. sex.

Boli Armeniæ drach. septem.

Spodij drach. quatuor.

Caphuræ drach. duas.

Ceræ albæ drach. triginta.

Olei rosacei lib. unam, misce.

Cera & oleum si lauentur, fiet præstantius ceratum.

Ceratum istud ut refrigerans prius descriptum paratur, liquando ceram cum oleo in uase duplici: deinde ubi refrigeratum est & crassum, aqua frigida manibus aut rudicula diu in mortario agitant, & paulatim dictos pulueres miscent potius quàm inter refrigerandum. Viscerum phlegmonis, uentriculi, hepatis, cæterarumque partium intemperaturis calidis succurrit, sed non ea quam præ se fert opinione. Neque enim tam potenter quàm creditur, refrigerat ob santalos, spodium & caphuram, quæ non sine suspitione refrigerant, mirum etiam ni caleant. Caphura quibus suspecta est, ij flores nymphææ substituunt. Spodium Arabum non Græcorum intelligendum uenit: quod etiam multas habet partes calidas, Auienna teste. Vnguenti santalini nomine officinis circuncurfetur, quæ etiam in hoc nonnunquam uariant. Quibusdam namque Rhafij confectio ex libro 7. de Antid. placet: quibusdam uerò

Mesuei compositio, sed immutatis

& auctis ponderibus.

R 2

Ceratum

DE CERATIS
Ceratum Philagrii.

Capit croci drach. quinque.

Bdellij, mastiches, ammoniaci, aloes, styra-
 cis liquidi, ana drach. septem.

Ceræ flauæ lib. unam.

Terebinthinæ sesquunciam.

Medullæ cruris uaccini, adipis anserini, ana
 drach. quindecim.

Oesypi lib. unam & dimidiam.

Olei nardini quod satis est.

Bdellium, ammoniacum, aloë dissoluantur
 in aqua in qua fœnũgræcum & chamæmelum
 sint macerata, & cum alijs misceâtur in unguê-
 tum. Post Philagrium addiderunt succi scillæ
 unc. tres. sebi uitulini drach. quindecim. thuris
 unc. unam. & in alio rectius ceræ quartaria tria.

Lib. 7. Ceratum Oesypi dicitur, Philagrioq; attri-
 buitur. etsi Philagrianum aliud Paulo describi-
 tur, huic penè consentiens: diuersum tamen ab
 eo quod Paulo tribuit Mesueus. Describitur e-
 tiam Auicennæ lib. 5. emplastrum Philagrii ad
 dolorem stomachi, iecoris & uteri, isti non ad-
 modum dissimile: quod etiam Serapio tracta-
 tu septimo paucis immutatis usurpauit. Em-
 plastrum ex œsypo triplex Alexâdrino ad om-
 nem duritiem probatum, aliter describitur. Ce-
 ratum quoq; œsypi aliud Galeno tribuit Me-
 sueus, quo quidam utuntur istius loco. Ceratũ

Cap. 2. œsypi & œsypum solam usurpat Gal. Meth. 14.
 Meminit

Meminit etiā cerati ex æsypo Gal. lib. 3. Com. *Cap. 1.*
 phar. part. Potenter emollit & digerit, durasq;
 collectiones quæ ex luis Veneræ reliquijs cō-
 tractæ sunt, efficacissimè dissipat, hodieq; hoc
 præcipuè nomine in chirurgorum manus ue-
 nit, adiectis interdum ualentioribus quibusdā,
 & urgente ~~magna necessitate, cinnabari, quod~~
~~hydrargyro & sulphure uctis constat.~~ *Cinnabari*
 Ad uiscerum durities emolliendas adhiberi potest, non
 inefficaci consilio. Aliud porrò est Philagrii ce-
 ratum ad neruorum iniurias Mesueo descri-
 ptum in spasmi curatione.

Ceratum ex euphorbio, Galeni.

R Ceræ unc. tres.

Euphorbij unc. unam.

Olei Sabini, uel alterius ex oliuis maturis
 lib. unam.

Fiat ceratum simplicissimum.

Describitur Gal. lib. 2. Comp. phar. part. ad
 inueteratos capitis à frigido affectus efficax, in
 ueteratam hemicraniā & coxarios iuuans. Est
 & cerati ex euphorbio ad neruorum iniurias
 uaria descriptio lib. 3. Comp. phar. gen. ut est eu-
 phorbij ætas, & affectus natura, & medicamē-
 ti quod cōficere uoles conditio. Euphorbium
 namque recens oleo decuplo cum cera tripla
 commiscetur, eiusque uiribus intensi & uegeti
 sextula satis est ad pares ceræ & olei ferè portio-
 nes, si ceratum emplastrodes facere constitue-

R 3 ris.

ris. Veterascens & annorum numero examinatum copiosius immiscendum est. Bimum & trimum æquale ferè ceræ pondus æquat. Quod uerò quartum, quintum & sextum annum attingit, ceram omnino æquat. Vetusiore utendum non est. Et ut sunt corpora, ut uicina cuti, uel altius infixæ punctura est, ita leuius aut acrius pharmacum parari debet, omninoque in euphorbio habenda annorum ratio est. Atque ea demum medicamenti nostri probatio est, dum eius attactu pars molliter incalescit, & leui quasi prurigne titillatur. Acrius namque arrodit, os uulneris amplificat, indeque ruborem & dolorem grauem in partis ambitum excitat. Languidius uerò nihil promouet, neque sensum ullum aut calorem inducit, auctoque euphorbio acuendum est. Est ubi ceræ modus oleum æquare possit, ubi crassius & solidius medicamentum facere uoles, eaque sicca est & durior. Recens namque & pinguis uelut unguinosa parcius oleum capiet, idque æstate præsertim. In cerati liquidi consistentia oleum ceræ quadruplum esse curabis: olei quoque parciorem modum facies, si ceræ resinam & picem adiunxeris, ut liquabilitatem minuas: quod etiam imperat Gal. Porro ceratum de euphorbio Mesuei in conuulsionis curatione, capit olei cinnamomi, aut olei antiqui libram unam. euphorbij recentis unciam unam. fiat ceratum quod ad conuulsa mirum in modum conducit.

SECTIO DECIMATERTIA. 631

ducit. Ceratum Alexandri ex euphorbio ad ar- *Lib. II. cap. I.*
 ticularum ex frigido tumores, uehementesq; *Ceratum ex eu-*
 & intolerabiles perfrictiones capit olei ueteris *phorbio Tr. II.*
 sesquilibram. ceræ, nitri Alexandrini, terebin-
 thinæ electæ, sing. libram. euphorbij unciam.
 iridis Illyricæ uncias duas. farinæ fœnigræci
 sesquiseptarium. Nobile est medicamentum ad
 dolores ex frigidis humoribus in altum demis-
 sis euocandos, discutiendos & sedandos, arti-
 culorū infarctus & obstructions pertinacissi-
 mas dissipandas. Cuius miras laudes in
 podagra ex frigido exequitur
 Trallianus.

DE EMPLASTRIS,

SECTIO DECIMATERTIA.

Xtrema totius corporis manus
 emplastrorū corpori addicta, o-
 perosissimum habet apparatus.
 Coctione namq; & mistura, quæ
 nonnunquam facultatem & cons-
 sistentiam immutant plurimū, emplastra ipsa
 non minimū uariāt. Emplastrū pharmacum
 simplex esse cum nequeat, eorū congeriē reci-
 piat necesse est, quæ cū duabus summis quali-
 tatibus ambigāt, partim terrea sunt & sicca, par-
 tim aquea & aërofa, uiscosa quidē omnino adhe- *Lib. II. cap. I.*
 rentia, & mordacitatis expertia. Quæ quia neri- *phar. gen.*
 R 4 emplastro

*Lib. 4. Simp.
cap. 5 & 6. &
lib. 5. cap. 11.*

emplasticorum nomen obtinent, in hoc præcipue corpus coalescunt. Medicamenta emplastris debita sunt terrestria: ut metallica, lapides, terræ species, fæces, cinis & conchyliæ. alia etiam, oleamenta, lachrymæ, succi, liquores. Hęc namq; ferè est antiquitatis in apparandis emplastris non ambitiosa supellex, quæ posteritatis etiam indulgentia accreuit: ut nunc quoq; semina, radices, herbarum folia, & ferè integras plantarum partes sibi etiam uendicet: ut etiam animalium reliquias, recrementa, ac eorum penè integra uiscera præteream. Cocturæ modus (quod est unicum, ac propè religiosum istius militiæ sacramentum) huic medicamento, ut simplex non est, ita nec similiter utilis. Colorem namque, facultatem & consistentiam sæpe immutat. Quæ duo extrema cum præcipui sint istius apparatus scopi, non temerè ex Medicorum rescriptis emplastrorum coctura petenda est. Metallica prius oleo, uino, aceto, aut alio quouis indicto liquore sine igne nutriuntur, & in pila aut sartaginis fundo rudicula, uel pistillo continenter inota crassescunt. Pinguia si quæ addenda sunt, in lebece super ignem lentum assidue tribulata metallicis adiunguntur. Gummi genera postrema cæteris decoquendis adhibentur. Liquanda humore aliquo idoneo macerantur, dissoluuntur, colantur, & ad huiusmodi illius consumptionem coquuntur. Quæ uerò terenda sunt, per se probè trita in opus
cu in

cum cæteris ueniunt. Succī item crāsī & sicca-
 ti, aliquo liquore soluti, & ad illius expirationē
 cocti, pōst miseri debent, quando emplastrum
 refrigerari incipit. Liquidī uerò & recentes o-
 leo immiscendi, & cum eo incoquendi. Herbæ
 etiā recētes liquore aliquo maceratæ in eo po-
 stea percoqui debent dum expiret: quod in em-
 plastro Gratia Dei ex uino in usum uenit. Em-
 plastri corpus & materiam faciunt cera & resi-
 na: quorum quod primum est, nullam ad uir-
 tutem efficacitatem addit, sed solidum tantum
 corpus præbet. Alterum uerò, ut nonnihil ma-
 teriam augeat, pro uario tamen genere qualita-
 tem admouet, & aliquantulum medicamenti
 uires immutat. Est ubi neutrum ad emplastri
 consistentiam requiritur, quando iusta crassi-
 ties non temerè ex aliorum materia suppedi-
 tatur: quod in emplastro diachalciteos factita-
 tum est. Oleum ad medicamentorum coctio-
 nem, & idoneum materiæ argumentum in em-
 plastra uenit: quod etiam nonnunquam suis ui-
 ribus totam medicamenti molem afficit. Ano-
 dynum namq; molliens, resoluens, illius ope-
 ra efficitur, & medicamenti uis acrior aut sub-
 austera obtunditur. Emplastra ipsa oleo aut a-
 liquo liquore idoneo coquere conuenit, ad li-
 quoris quem adhibueris cōsumptionem, dum
 manus non inquinant: cuius uarietatem pro
 uarijs rerum scopis ex Medicorum scripturis
 petas licet. Ac profecto in huius medicamenti

apparatu describendo nō leuis esset adhibēda opera, nisi singulorum ornatus, modus, mistura, ac ipsius concoctionis diuersissima formula à Paulo: deum uerò à præceptore doctissimo Syluio, omnibus numeris absoluta fuisset.

Emplastrum Diachylon Mes.

℞ Muccaginis seminis fœnigræci, seminis lini, radicis althææ, ana libram unam.

Lithargyri plumbo & scoria purgati tenuissimè triti libram unam & dimidiam.

Olei antiqui clari lib. tres.

Lithargyrum cum oleo multum & diu in pila lapidea, uel ut hodie fit ærea, pistillo ferreo conquassetur, subigatur & misceatur. Post igni lento coque, rudicula semper mouendo, donec lithargyrum liquetur & crassescat. Tunc igni exime, ut paulatim frigescat. Deinde mucçagines extractæ parum per se feruefiant, paulatimque lithargyro & oleo probè pistillo ligneo permisceantur. Postremo omnia simul ad iustam crassitudinem percoquantur. Quòd si Ireatum facere uoles, oleum irinum pro comuni misce, aut pulueris ireos, unciam unam in libras singulas: sed tunc cum illo puluere aliquod oleum etiam addendum est, sicque ualentius resoluit & maturat. Magis item erit anodynum, si mucçago seminis meliloti accesserit. Præstantius quoque euadet, si oleum irinum aut chamæmelinum acceperit.

In

SECTIO DECIMATERTIA. 639

In magno & usitato emplastri Diachylôn numero, hoc commune simplex & album dicitur ex lithargyro & oleo aqua comuni aut sal-
sa diligenter elotis. Albedinem etiam addit sal
paucus initio extrahēde mucaginis admixtus,
parca seminis fœnigræci copia & coctio medio
cris. Vtriusq; nāq; immoderatus modus flauū
emplastrum facit, & coctio ustioni propinqua
ruborem & nigrorem lithargyro adfert. Sunt
qui semina lini & fœnigræci sordibus purgata,
& radicem althææ mundatam triduo aqua ma-
cerant: deinde igni lento adhibent, & semper a-
gitando ad dimidias coquunt & colant. Colati
libram unam cum oleo aliquantisper coquunt:
postea pulverem lithargyri miscent, & conti-
nenter rudicula mouētes coquūt, dum bullire
& stridere desinat, aut frigide infusa portiūcula
& refrigerata idoneā habere consistentiā uide-
atur. Hodie uerò sic parāt, ut lithargyro in uas
immisso, & igni blādo imposito, oleū paulatim
affundatur, semper agitando pistillo ligneo, ne
lithargyros quæ promptè uritur, assiduo motu
uas fundo hæreat. Vbi probè simul mista fue-
rint, pars mucaginis melior affunditur, & ad
expirationem percoquitur. Quod est reliquū,
paulatim adijcitur, semper agitando, etsi hodie
quidam mucagines non coquunt. Addunt alij
ceram & terebinthinā Aetij, Alexandri & Ori-
basij exemplo, quamuis multo maxima autorū
pars sine cera confingat. Auicennas & Serapio
hoc

hoc emplastrum inter unguenta reponunt, fo-
 lisq; ponderibus à Mesueo differunt: quod e-
 tiam describit Rhafius lib.7. ad Almanf. & Ha-
 lyabbas pract.lib.10. Cōponendi modo & sim-
 plicium quantitate uariat Paulus. Nam miscet
 spumæ argenti lib. sex. olei æstate lib. septem,
 hyeme lib. nouem. fœnigræci, lini feminis, sing.
 sextarium dimidiū. althææ lib. tres. Althæa ac fe-
 mina in aquæ sextarijs uiginti discoquatur, dū
 inde muccaginis lib. quatuor exprimas, quas
 oleo admixtas simul decoques, dum bullire &
 ampullas tollere desierint, hoc est ad muccagi-
 nis consumptionem. Deinde argenti spuma
 leuissimè trita aspergitur, continuò mouetur,
 & igne bládo simul omnia percoquantur, dum
 digitos non inquinēt. Oribasius lithargyri lib.
 duas facit. lini feminis & fœnigræci, sing. sexta-
 rium, & althææ radicis lib. tres. Actuarius semi-
 nis fœnigræci, feminis lini, radicis althææ, succi
 horum trium libras duodecim capit. spumę ar-
 genti tantundem, olei omphacini lib. tredecim
 aut quindecim. uini quod satis sit. Celebre ue-
 rò iam olim, ac per manus traditum Damocra-
 tis ex Menecrate, ex lithargyri libris duabus.
 axungię antiquæ lib. quatuor. olei ueteris cras-
 sissimi, nō fœtidi, non nigri, non asperi, lib. una
 & uncijs quaternis. Axungia liquefcit igni, pur-
 gatur fibris, in uas aliud satis amplum transfunditur. addūtur olei unc. decem, ut simul fere-
 ueant: relinquuntur olei unc. sex. quas si fuerit
 opus,

*Lib. 6. meth.
cap. 8.*

*Lib. 7. Comp.
phar. gen.*

opus, & medicamentum crassius appareat, postea affundes. Crasso iam pharmaco lithargyros inspergitur: coquuntur omnia bládo igne, & assiduè uersantur spatha è picea aut tæda: atq; ubi emplastri forma fuerit, auferatur igni, paulo durius æstate, hyeme mollius, sed ut non inquinet. Sublatum igne mouetur, dum refrigerat: atque hîc rursus duriter uersatur, manu iungitur atq; reponitur. Est ubi radicis althææ purgatæ sordibus, & in taleolas cæsæ lib. una medicamêto inditur: quo tempore reliqua iam ad focum feruent prius quàm lithargyrus inspergatur. Celeberrimum ferè Damocratis, quod ferè exprimit Aetius: capit olei æstate lib. septem & dimidiam, hyeme lib. nouem. axungix recentis lib. septem. lithargyri tenuissimè triti lib. sex. fœnigræci heminam unam, aliàs unc. nouem. seminis lini usti tantundem. radicis agræstis, maluxæ recentis & succosæ, uel althææ lib. tres. Habeatur olla amplo orificio in quam fundâtur aquæ sextarij octo, aut (ut Aetius uult) uiginti. In aqua purgata radix, & cōcisa coquitur, semina immittuntur, exprimitur succus in linteo: cuius succi libras quatuor cū oleo ad prunas coquito: & ubi feruet, tenuesq; bullas emittere cœperit, spuma argenti iniecta finito, ut placido iugiq; igne omnia simul bulliant, dum succus omnino consumptus uideatur, ac melinum & bene coloratū emplastrum fuerit, non rufum, inquinans, neque nimis durum.

*Lib. 7. Comp.
phar. gen. lib.
15. cap. 14.*

rum. Acti⁹ radices purgat, tūdit, & prius quā
 coquat, diē integrū macerat in aqua: postridie
 fœnum grēcū lotum fideliter & purgatum adij-
 cit: perendie semen lini similiter lotū eadem a-
 qua, ubi reliqua etiam dum madent, immergit:
 quarto die coquit omnia ad iustam crassitiem.
 Expressus & colo traiectus succus usui serua-
 tur, ut uidelicet cum oleo, ut prius coquatur:
 & addita lithargyro pharimacum conficiatur,
 quod deinde conuoluatur rude, subigatur ma-
 nu, & in pastillos conformetur. In usu capit pa-
 stilli partes duas. ceræ, olei, utriusque partem,
 & omnia colliquat. Oribasius è semine lini, fœ-
 nigræci, radice althææ, ut prius in aqua mace-
 ratis, coctisq; succum exprimit, tum libris duas
 bus succi addit lithargyri, olei, singulorū libras
 duas. ceræ uncias octo. Lithargyrus cum oleo
 diu teritur, & cum cera leuiter incoquitur af-
 fuso oleo: postremò succus adijcitur, uersantur
 omnia, & sedulò permiscuntur. Alexandri ma-
 lagma Diachylon è psyllio, quod describitur in
 parotidon cura: habet spumæ argenti leuissi-
 mæ libras quatuor, aliàs uncias quatuor, in a-
 lio libram unam. olei, ceræ puræ, sing. libras se-
 ptem. ceræ Tyrrhenicæ libram unam. resinæ
 piceæ uncias quatuor. succi psyllij libras tres.
 Succum sic extrahes: Psyllij uncias tres in a-
 quæ fontanæ libras sex conijcito, die uno ma-
 cerato: insequentiq; uerò, igne uehementi co-
 quito, dum iuris hœdini crassitiem adeptum
 fuerit,

*Bib. 4. cap. 2.
 in cod. Græc.
 in Lat. cap.
 10. lib. 3.*

fuerit, & acceptum percolato quicquid subse-
 derit (citò namque concrefcit) deinde rursus
 in lebetem recipito, iterumque percolato, atq;
 ita calefaciens parato, donec trium librarum
 pondus receperit: deinde sic argenti spumam
 per se læuigatam habeto. deinde cum oleo in
 uas æreum, & succos injcito, mouetoque, len-
 to igne incoquens, dum manus non inquinet.
 Postea sublatis igni ceram & resinam piceam
 immitte: ac ubi non amplius inquinauerint, su-
 blata in pilâ effundito, & rudicula emollita, ex-
 ceptaque in pelle reponito, ac utitor in quibus
 uisum fuerit. Sic enim ex Tralliano describere
 libuit, quòd à multis corruptè ex Aetio descri-
 batur, uariato etiam componendi modo sine
 ulla olei mentione. Nicolai uerò Alexandrini
 emplastrum è succis, recipit farinæ fœnigræci
 & seminis lini, ptiffanæ, sing. selibram. succi e-
 bisci, uisci, lithargyri, sing. lib. unam. ceræ lib. di-
 midiam. olei communis sesquilibram. Coquito
 oleum, lithargyrum & succum ebisci, donec nō
 inquinent: dein adijce reliqua. Satis tamē mihi
 sum conscius, uulgatos Nic. codices aliud Ale-
 xandrino emplastrū tribuere, quod recipit olei
 ueteris unc. quadraginta duas. lithargyri unc.
 septem & uiginti. radicis maluæ agrestis, fœni-
 græci, seminis lini, sing. unc. quatuordecim. Ra-
 dices & semina in aquæ phialis tribus triduò
 infusas, igni lento coque ad dimidias, cola. Ex-
 pressi librā unam cum oleo aliquandiu coque:
 dein

dein puluerem lithargyri quantum satis est incoque, semper mouendo, dum percoctum fuerit: hoc est, dum uesiculas subsidere uideris. Vbi refrixerit, conde. Hoc emplastrum ualde est malacticum, eoq; ad partium durities resoluendas & digerendas solenniter utimur, scirrhos hepatis, lienis, uentriculi, uiscerumq; collectiones & furunculi reliquias dissipat & emollit. Strumas quoque & inueteratos abscessus dissoluit, recentia uulnera inflammatione uindictat, diuisa glutinat, & quæ iustammantur curat. Superficialia ulcera glutinat, solutum rosaceo uel myrteo: liquatum chamæmelino, neruorū phlegmonem prohibet. Podagricis quouis tempore opitulatur, ad diuturnas & recentes uteri phlegmonas optimè pessario inditum admouetur. Inflammatione correpta, ulcera ac masculos uulneratos citra alterius cataplasmatismis opem, aut spongas, aut irrigationes curat. In pastillos finge batur antiquis, ut diximus: nunc uerò officinæ nostræ ex eadem propè materia magdalias aut offas faciunt: & iam remollita parte, ubi discutiendum & digerendū est, ireos tritæ pars duodecima, plus minusue adijcitur. Si sedandus dolor est, muccago è meliloto: si etiam calor adest, è psyllio. Potest etiam crocointingi. tamq; est efficax, ut alijs malacticis interdum commisceri: sepe uerò solum ad ea quæ diximus præstanda, chirurgus satis esse possit. Emplastri è succis, discutientis, concoquentis &

& laxātis meminit Gal. lib.3. Comp. phar. part. *Cap. 2*
 in parotidum cura. Est etiam pastillus *Διὰ χυλῶν* *Cap. 11.*
 lib.5. Comp. phar. gen. ad nomas & scabiosos
 affectus Asclepiadi attributus.

Emplast. Diachylon Mes. magnum.

℞ Lithargyri puri, triti & creti lib. unam.

Olei ioini, chamemelini, anethini, ana unc. 8.

Muccaginis ficuum pinguiū, uuarū passarū,
 seminū lini & fœnigræci, radicis althææ,
 succorum ireos & scillæ, œsypi, ichthyo-
 collæ, ana drach. duodecim & semissem.

Terebinthinæ unc. tres.

Resinæ pini, ceræ flauæ, ana unc. duas: misce
 ut prius, donec crassescat.

Fingitur ut prius, & mucaginibus paulatim
 affusis & consumptis auferatur igni emplastrū:
 affunduntur succi ireos, & scyllæ, & ichthyocol-
 læ glutinis mucago, cum uino & aqua simul
 mistis & coctis extracta. Quibus consumptis,
 cera minutim secta, & pini resina miscēda: atq;
 his liquatis, terebinthina & œsypus extra ignē
 adhibenda, quòd coctionē non sustineāt. Huic
 emplastro si accesserit bdellij, sagapeni, ammo-
 niaci, galbani, sing. unc. una: Diachylon gum-
 matum uulgus uocat, aut nigrum, quòd inflam-
 mata & dura sedando, emolliendo & digeren-
 do magis est efficax, ideoque magnum dicitur.
 Sunt qui gummis etiam opopanacem addunt,
 & ipsa gummiū genera Diachylo communi

S apponunt,

apponunt, eoq; ut magno utuntur. Vtrunque tamen in usum uenit, non nisi maioris & minoris ratione differens. Magnum enim ea quæ mediocriter commune præstat, multò efficacius promittit.

Empl. Diachylon paruum Mes.

Capit lithargyri unc. sex.

Olei ueteris clari lib. unam.

Muccaginis psyllij unc. quatuor.

Muccaginis hyoscyami sesquunciam.

Muccaginis seminis lini & radicis malux,
ana unc. duas.

Fingatur ut primum.

Eo quidam utuntur communis loco : sed præcipuè duris inflammationibus & tumoribus calidis debetur : eos namq; digerit & maturat, efficacissimumq; est ad mulcendam intemperiem calidam, quod per se psyllium & hyoscyamus præstant : & siccandum, digerendumque, quod cætera simplicia.

Empl. de muccaginibus.

℞ Muccaginis seminis lini, fœnigræci, althææ,
corticis mediani ulmi, ana unc. quatuor
& dimidiam.

Olei liliorum, anethi, chamæmelini, ana sesquunciam, aut unciam unam.

Ammoniacy, galbani, opopanax, sagapeni,
ana semunciam.

Ceræ nouæ unc. uiginti.

Croci

Croci drach. duas.

Terebinthinæ unc. duas. fiat emplastrum.

Muccagines ut decet extractæ, cortice ulmi inter corticem & lignum medio bene prius cōtuso, oleis ante residua purgatis, uel linteo sine expressione colatis incoquēdo consumātur. Quibus adhuc calentibus, cera minutim secta immittatur, & gūmi quatuor genera aceto, uel chamæmeli & meliloti decocto soluta, & linteo colata, cereleō calido immisceantur: postremò igne sublatis, terebinthina adinoueat, probeq; omnia commisceantur, ne in grumos coalescat. Crocus tritus marmoris aspergitur, & manibus magdalias ducendo permiscetur. Hoc emplastrum de muccaginibus spurium propriè & enixè quodammodo apud Pharmacopœos emplastri de mucillaginibus nomen obtinuit, maximarumq; in emolliendo est uirium, phlegmonas sanat, & sanie ruptorum apostematū abstergit, Vsu tritissimum, & quibusdam Diachylon compositum dicitur.

Empl. de meliloto Mes.

℞ Meliloti unc. sex.

Florum chamæmeli, comæ absinthij, sampsychi, seminis fœnigræci, baccarum lauri, radicis althææ, ana drach. tres.

Seminis apij, ammeos, anisi, cardamomi, ciperi, iteos, calicæ, spicæ nardi, ana drachmas duas & dimidiam. aminoniaci drach. decem.

S 2 styrcis,

styracis, bdellij, ana drach. quinq; terebinthinę
sesquunciam. ficus pingues duodecim. sebi hirci-
ni, resinę, ana unc. duas & dimidiā. cerę unc.
sex. olei sampsychni & de spica quod satis sit
ad omnium infusionem & extensionem.

Plures sunt conficiendi modi, hic tamen cę-
teris expeditior. Sebum hircinum colatum re-
sina & cera in oleis liquantur, ficus pingues aut
parum humectatę probę tritę per cribrum se-
taceum aut stamen cernuntur. Ammoniacum
& bdellium aceto meliori inuento soluuntur,
quàm aqua cui melilotus, chamæmelum & fœ-
nugræcum incocta fuerint, etsi istud empla-
strum magis emolliens reddit. Acetum namq;
essentię tenuitate promptius ista peruadit &
dissoluit, aqua uerò ægrius. His succedit te-
rebinthina, & postremo ubi omnia refrixerint,
pulueres creti herbarum, radicum, florum, aro-
matum, & simul cum his styrax diligenter tri-
tus admiscentur. Sunt qui decoctum meliloti,
chamæmeli & fœnigræci ad omnium compre-
hensionem expetant, & cætera liquabilia per-
misceant, ijsq; pulueres uniant. Sed olei mo-
derata quâtitas, uelut sing. uncia una, compre-
hendēdis omnibus satisfacit. Sunt qui utriusq;
semunciam tantum addant: sed durius mox &
friabile euadit. Est ubi cum duabus olei uncijs
molliculum & tenerum, sed adhuc fragile euadit.
Olei uncie sex emplastrum flexile & ductile
admodum efficiunt. Sed hi omnes modi pro
uarijs

uarijs scopis usurpari possunt. Bdellium & ammoniacum, ut styrax teri possunt, uel decocti uncijis duabus dissolui, colari & coqui ad aquæ consumptionem. Alij formatas iam offas parumper decocto immerfas ducunt & effingūt. Malacticum celebre ad inueteratas durities, iecoris, lienis, uentriculi, uiscerum & reliquarum partium emolliendas, hypochondriorum tensionem laxandam, flatus resoluendos, & dolorem à frigido sedandum. Eo utimur in materia crassa ac frigida, ut in inguinum bubonibus, ad incidendum, molliendum, attenuandum, discutendum & calefaciendum, gratoq; ad miniculo anodynum sentitur. Diuersum ualde est Asclepiadis malagma ex Meliloto ad stomachicos, hepaticos & uiscerum dolores apud Gal. Capit nardi Celticæ, myrrhæ, cyperi, ana drach. decē. cardamomi, croci, amomi, ana drach. octo. meliloti, ammoniaci, ana drach. quadraginta. cyphæos sacрати drach. sexdecim. terebinthinæ drach. octuaginta. ceræ minam unam. olei cyprini drach. centum & uiginti. uini odorati Italici heminā unā. Est aliud quoq; Andromachi *διὰ μελιλότου* paulo pōst ab eodem descriptum, nō longè absimile ei quod Oribasius prætermisso croco describit libro De loc. affect. curat. Pauli malagma ex meliloto ponderibus & simplicibus multū uariat, nō secus ac illud quod Aetio libro 9. describitur. Serapionis unguentum ex meliloto duplex longè quoq; est dissimile. Tri-

Lib. 8. Comp. phar. part.

Cap. 126.

Li. 7. cap. 13.

Cap. 16.

buitur etiam Alexandro emplastrum de meliloto disparis admodum efficientiæ. Vehementissimum namque est attrahendo, eoq; in disrumpendis abscessibus, tumoribus, tophis discutendis, calculis, ossibus, spiculis, furculis & squamis euellendis uti præcipit: etsi ab eodem Hieraticum malagma de meliloto describitur, nonnihil uariantibus à Galeno codicibus, si ueri sunt codices Græci.

*Empl. Diachalciteos Gal. aut
Diapalma.*

Capit adipis suilli ueteris, salisq; expertis,
quem institores axungia uocant, lib. duas.
Olei antiquissimi, lithargyri, ana lib. tres.
Chalcitidis unc. quatuor. fit hoc modo:

Adipis membranulæ omnes eximuntur, ipseque contunditur, ut facile liquari possit, mox ad ignē liquefit: deinde per colum transmittitur, ut purus fiat, nihilque membranarum habeat: tuncq; prædictas duas libras pendeat, postea chalcitis tenuissimè læuigata cum oleo, adipi miscetur, adiecta item argenti spuma tenuissimo cribro cribrata, & in tenuissimum pollinem redacta. Atque ubi simul omnia in pila coierint, coniiciuntur in cacabum, ac rudicula palmea agitantur. Hæc è palma recens deciditur, & in latera agnatis pediculis & folijs repurgatur, extrema parte qua tenuior est peramputatur, eximitur cortex, taleolę finguntur, quæ

quæ indûtur in cacabû, ut inde refudâte succo,
 pharmacû imbuatur. Verûm nō antè immittâ-
 tur, quàm medicamentû quod coquitur, iustâ
 cerati crassitiem consequutû fuerit. Nam si eas
 ab initio immittas, earû succus coquendo con-
 sumetur, quem propter eius adstringendi uim
 copiosè manere uolumus. Reliqua spatha sta-
 tim ab initio, uti par est, pharmacû uersatur, ex-
 trema parte qua magis succulenta est: quæ ubi
 usque adeò inaruit, ut proprium nequaquâ am-
 plius succum seruet, præcidi debet, ut noua ma-
 teria nouum succum reddat: idq; sæpius facien-
 dum, dum satis multis excelsis tateolis, spatha
 pro breuitate inutilis relinquatur. Eiusmodi
 autem rudicula recens excisa esse debet, pridie
 hyeme, ætate eodem ipso die, quo pharmacum
 conficitur, alioqui prius auulsæ succum amit-
 tunt. Atque ubi medicamentum satis succi cō-
 biberit, atque ita coctum fuerit, ut tactum non
 inquinet, igni auferitur, seduloq; reponitur. Pal-
 ma quia nobis deficit, saligno ramo uel batiao
 uti licebit, aut assulis ex quercu, pruno, cydo-
 nio, sorbo, loto, mespilo, aut ex huius generis
 arboribus, quæ cūm refrigerent, immodicam
 adstringēdi uim non habēt, atq; ijs multo ma-
 gis quàm uel radice canne quod factitarunt A-
 rabes: uel exoleto palmæ ligno, quod cum ce-
 rebro eius aliquando importatur.

Vulgatum est hoc emplastrû diachalciteos
 ex Gal. li. i. Cōp. phar. gen. sumptû, Phœnicinû

*Cap. 8. lib. 6.
 Select. lib. 7.
 Cap. 17.
 Lib. Synops.
 3. & lib. De
 loc. aff. curat.
 cap. 125.*

dictum, uulgò Palmeum aut Diapalma, quod describitur Auicennæ lib. 5. nomine unguenti de Calcadis, & Mesueo sub unguento palmeo & Diaphœnicon. Meminit huius quoq; Aëturius, Paulus & Oribasius, ubi aliquantulum à Gal. dissentiunt. Paulus namq; chalcitidis unc. sex facit, Oribasius tres. adipem caprillum, ut Mesueus ceruinum & uitulinum pro suillo adhibet, & psylliũ (si uera est lectio) addit. Vterq; uerò chalcitidi læuigatæ oleum in sole commiscet, ut liquidum medicamentum permaneat, cætera consentiunt. Medicamentum mixtæ est ~~facultatis digerentis & adstringentis~~, ideoque usus est ad cruenta uulnera, partium inflammationes, phlegmonas & articulorum morbos, nisi quo tempore dolores intēsi sunt: tunc nāq; fots & cataplasmata lenientia postulant. Aptũ est bubonibus, tuberculis, ambustis, pernionibus, ossium fracturis, cōtusionibus omnibus: deniq; fluidis affectibus, quos rheumaticos uocant. Sed tunc medicamentum cerati liquidi formā habere debet, & oleo copiosiore aliquo adstringēte, quale est omphacinum, Hispanum aut Histricum dissoluendum, aut liquefactum pharmacum, ubi in pila refrixit, uino aliquo austero ætate medio, substantia tenui & lucido affuso, manibus subigi debet, dum contrito ac emollito pharmaco optimè permixtum sit, nec humidum fluctuet. Est ubi aceto, aqua aut oleo adstrictionis experte, dulci uel uetusto lique-

scit

scit pro uarijs medici scopis, qui ex Gal. petēdi
 sunt. In medicamento diluendo hunc modum
 obseruabis, ut medicamenti mensuram paulu-
 lum oleū excedat, ac præsertim æstiuo tēpore,
 ut si medicamenti uncie sint decem, oleum pō-
 do absoluat. Vlcera dysepulota, & quæ cicatri-
 cem ægrè ducunt, pura reddit, solida carne im-
 plet & claudit, ubi paulo pus chalciteos cepe-
 rit, ut uncias sex, in ualido præsertim & duro
 corpore: fluxionemq; reprimat, quæ callum fo-
 uet, & hunc exterit. In eum usum myrteo aut
 melino dissolui debet. In rheumaticis usus tem-
 pore pharmaci uncie duæ in uncijis tribus aut
 duabus rosacei liquantur. Plus enim minusue
 olei scribere oportet, ut sunt corpora, & durum
 crassumq; molle uel ductile per ætatem phar-
 macū est. Quod & in magnis ardoribus, erysi-
 pelate phlegmonode, ac multo magis in phleg-
 mone erysipelatode factitandum est: atq; ubi li-
 quatum pharmacum refrixerit, solani aut psyl-
 lij succo si æstas est, aut una acerba cum portu-
 lacæ aut semperuiui succo irrigari & imbui de-
 bet. Omphacium namque per se nimium ad-
 stringit, indeque erysipelata exasperat densata
 cute, suppressio halitu & calore non expirante.
 Portulacæ autem & semperuiui succus præ ni-
 mio lentore per se educi nequit. Ad eadē aptius
 medicamentum efficiet mandragoræ pomorū
 uirentium, papaueris & hyoscyami succus re-
 gens additus, admixto etiam glaucio. Imbecil.

lius idem præstant, sed faciliore copia, lactuca, lenticula palustris, umbilicus Veneris: & ubi refrigerandi vis remitti debet, cichoriū, polygonū, trifoliū, auricula muris usui esse possunt. Horū quoq; inopia acetū & aqua immisceri debent. Hoc itidē medicamentū recti intestini & sedis tumores plegmonodas spōte obortos iuuat, liquesfactū rosaceo copioso, & hoc modo immisum. Ambusta, & quæ Græci *πυγιναισα* uocāt, acetō mollitū sanat. Fracturis beneficio est ligamenti circumdatū fasciarū instar. Contusa, echymemata, liuescentes etiam ex nimia refrigeratione partes optimè per se iuuat, aut ueteri oleo, aut alio quopiam digerēte subactum. Inflammationē etiā tam potenter prohibet, ut impositum ipsius ortum impediāt: ideoq; qui hernias aut ramices obsecāt, post manus operā statim ipsum cū fomētis cataplasmatitis imponūt, nec prius uulnere madefacto. Nobile admodū medicamentū, & ad uarios affectus ualde efficax, si pro multiplici affectuū ordine, conditione, corporū natura, Medici diligentia & solers ingenium nactū fuerit. Vt enim non unū habet structuræ modū, ita & mirabiles pro multiplici usu casus facit. Quæ omnia, ut facilius assequaris, accuratè hui⁹ medicaminis uires, permixtio & censura ex Gal. repetēda est. Emplastrū chalciteos Nic. Alex. lōgè est ab hoc diuersum: sed Phœnicine quæ num. 132. scribitur, omnino cū Paulo cōsentit, dimidio tātū pōdere adscripto.

Empl.

Empl. ceroneum Nic.

℞ Picis naualis colatæ, ceræ, ana unc. duas, & drach. tres.

Sagapeni unc. duas.

Ammoniaci,

Terebinthinæ,

Colophonix,

Croci, ana unc. unam, & drach. tres.

Aloes, thuris, myrrhæ, ana unciam.

Opopanacis, styracis, galbani, mastiches, aluminis, fœnigræci, ana drach. sex.

Styracis rubri, bdellij, ana drach. tres.

Lithargyri sesquidrachmā. Pingatur emplastrum hoc modo: Sagapenum, galbanū, opopanax, ammoniacum aliquantulum tusa, uino tectā, nocte una macerentur, coquātur ad uini dimidij consumptionē, colentur. Tunc picem naualem colatā admisce, spatula moue, dum liquefiat: qua liquata ceram, & hac fusa colophoniam colatam, postea styracē pistillo calido tritum frustatim adde. Hinc mastichē, thus, myrrham, bdellium, trita & creta. Aliquandiu post inijce terebinthinam, alumen, lithargyrū, fœnumgræcum. Percoctum effunditur in aquam frigidam. Ab extracto aqua omnis manibus exprimitur: dein cum puluere aloes super marmore oleo laurino unctū subige. Postremò cum croco in puluerem trito, manibus eodem oleo inunctis, finguntur massæ.

Ceroma

Ceroma aut ceroneum fortè à cera dicitur, quod usurpatur ad scapularum, thoracisq; totius ortum ex frigore dolorem. Humoris enim frigidi ex influxu decubitum, aut flatus digerit & coquit: lienis duritiem emollit. Aquam intercutem ex frigida iecoris intemperie enatâ, & affectus uteri frigidos impositû iuuat. Lumborum, pudendorû, uesicæ, & renum frigus uisua calfaciente dissipat. Ossiû fracturis & luxatis cõmodat, multiplicisq; est usus, repellit, coquit, mollit, incarnat. Solis Latinis Nicolai codicibus debetur, qui alium habent etiam confectionis modum. Lithargyrum namq; tenuissimè tritum cum oleo quantum satis est percoquit: dein picem addit, & hac liquata ceram. Qua fusa lachrymas colatas, ammoniacum, sagapenum, opopanacem, galbanum, styracem utrunq;, & terebinthinam spatula probè miscent. Postremò colophonix, thuris, mastiches, bdellij, aluminis, myrrhæ, fœnigræci puluerem paulatim miscent: atque ubi percoctum totum est, in aquâ iniiciunt. Expeditior uia est, in qua hodie quoq; insistimus, ut pice & colophonia liquata & colata cera lique scat: pòst sagapenû, ammoniacum, galbanum, opopanax, bdellium uino soluta & colata, coctaq; ad uini propè totius consumptionem paulatim miscentur: dein terebinthina, postremò pulueres reliquorum tenuissimè tritorum adduntur. Crocus super marmor fingendo additur, oleoq; manus unguntur,

SECTIO DECIMATERTIA. 653

unguntur, ne his emplastrum adhæreat. Expedi-
ditius adhuc est, si liquoribus, ut diximus, co-
ctis, cera particulatim misceatur: & hac fusa pix
& colophonia liquata paulatim misceantur. Sic
enim citius & perfectius coalescent. Posttemo
pulveres addentur, adhibita cura, ne aloe aut
myrrha uratur, & grumofum emplastrum reddat.

Empl. oxycroceum Nic.

Habet picis naualis, croci, colophonix, ceræ,
ana unc. quatuor.

Terebinthinæ, galbani, ammoniaci, myrrhæ,
mastiches, thuris, ana unc. unâ, drach. tres.

Galbanum & ammoniacum aceto per noctem ma-
cerantur: postridie liquantur igni, colantur: iterum
coquuntur ad partis aceti consumptionem: tunc
pix naualis liquata & colata inijcitur: dein ce-
ra, qua liquata colophonia, deinde terebinthi-
na, aliquanto post mastiche, thus, myrrha, sem-
per spatula mouendo. Cocta in aquam frigi-
dam immittuntur, quæ tota manibus exprimi-
tur: dein super marior oleo inunctum cum
pulvere croci subigitur, moles offæ & magda-
liæ effinguntur.

Ceroneo compositione & uiribus admodum
est affine: hoc tamen molliendi efficacia est im-
becillius, & croci largiore copia sumptuosius.
Ad contusa, ossium fracturas, nervorum dolores,
abscessuum inueteratorum duritiem molliendam
idoneum: emplasticum quoque & gignendo callo
habile.

habile. Nomen habet à croco & aceto macerante. Croci hodie ferè largior copia sumptu minime necessario, & uiribus nullo modo imminutis, ut uilius fiat medicamentum minuitur, eiusq; uncias duas tantum pro quatuor substituant, & compositionis modum nonnihil immutant. Picem naualem colatam, colophoniam, ceram liquant. Quibus adhuc calidis galbanum & ammoniacum in aceto dissoluta & colata miscent. His coctis mastichen, thus, myrrham, postremò terebinthinam. Vbi iam refrixit, manibus molliendo, & subigendo super marmor, crocum tritum confundunt. Hyeme addi potest olei una, ad emplastri lubricitatem. Aliter quoq; , sed operosius parant Latini Nic. Alex. codices, qui & pondus triplum appendunt. Græci uerò codices ponderis nostri tantum dimidium adscribunt, legitima utroq; asseruata proportione, ideoq; nihil immutatis medicamenti uiribus.

Empl. de Ianna Nic.

linea in betonica

Capit succorum apij. plantaginis, betonicę, ana lib. unam.

Ceræ, picis, resinæ terebinthinę, ana libram dimidiam.

Formatur emplastrum hoc modo: In succis cera, pix, resina, læto igne coquuntur, & continenter mouentur ad succorum consumptionem, postremò terebinthina semel aut bis feruefacienda admouetur. Sunt qui terebinthinæ partem superioribus simul incoquunt, reliquã sublato igni medicamento

dicamento admiscere, ut siccitatē aliorum corrigant, & formam meliorem medicamento impertiant. Succī salubriore Syluij consilio, in fapas coqui debent, & liquatis cæteris permisceri. Utuntur eo Chirurgi in ulceribus & uulneribus sordidis detergēdis & glutinandis. Sumptum est ex Nic. Præpositi codicibus.

Empl. Gratia Dei Nic.

℞ Terebinthinæ lib. dimidiam.

Resinæ lib. unam.

Ceræ albæ unc. quatuor.

Mastiches unc. unam.

(unum.

Verbenæ, bipinnellæ, betonicæ, ana manip.

Herbæ tusæ ex uino albo generoso coquantur, ad tertiæ partis uini consumptionem, colantur, herbarum substantia abijcitur. In colato cera, resina, mastiche coquantur ad iustam consistentiam. Ablatis igni terebinthinam adde, spatula moue, & finge emplastrum.

Satius ex cera & resina in colato uini reliquo ad eius propè cōsumptionē percoctis mastichē addere (quòd cocturā uix sustineat propter essentiaē tenuitatem) postremò terebinthinā, hæc semel feruefacere, auferre igni: & ubi refrixerint, fingere in offas cylindrales. Alij in colato resinam solam coquant. hoc propè cōsumpto, ceram addunt: postremò terebinthinam extra ignē: & ubi refrigerari incipit, mastichen tritā permiscunt. Sunt qui huius emplastri loco operosa & multiplici quadā cōfectione, emplastro diuino

diuino nō abſimili utantur. Alij huius loco emplaſtrum Petri Argillatæ, quod Gratiâ Dei uocat, inter ſarcotica annumeratum uſurpât. Hodie ut albius euadat, addita paulo largiore terebinthina, penidiorū modo trahunt. Sunt qui in lacte coquant. Uſurpant chirurgi in ſolidandis & glutinandis uulneribus, ſordidis repurgandis, inflamatis leniendis, duratis emolliendis, neruorum præciſionibus: furunculorum, quos Dothienes uocant, moleſtias lenit.

Emplaſt. diuinum Nic.

Habet galbani, myrrhæ, ana unciam unam,
drach. duas.

Ammoniaci unc. tres, drach. tres.

Opopanacis, maſtiches, ariſtolochiæ longæ,
æruſinis, ana unc. unam.

Lithargyri, olei communis, ana ſeſquilibrá.

Ceræ nouæ unc. octo.

Thuris unc. unam, drach. unam.

Bdellij unc. duas.

Magnetis unc. tres.

Lithargyrus in oleo diu ante coctionem maceratur & nutritur: poſtea in ſpiſſitudinem coquitur, quæ ei ob olei paucitatem expedita eſt & facilis: dein addatur cera minutim conciſa: qua liquata, ablato igni medicamento, additur galbanum, ammoniacum, opopanax, bdellium quoq; (ſi molle eſt) in aceto uel uino diſſoluta, colata & cocta: poſtea puluis myrrhæ, bdellij (ſi ſiccum

ficcum est) mastiche, thuris, aristolochiæ, magnetis, postremò ærugo.

In permiscenda ærugine magnus coloris habendus est delectus. Si enim giluum aut melinū emplastrum cupis, semiustā æruginem imponere oportet, aut cōueniente coctura color iste petendus est. Postremo loco imposita ærugo longiore coctione ruborem contrahit, eumq; longè præstantiorem (qualē Narbonensis Gallia præfert) si eius æruginis drach. duas uel quatuor, dum coqui cœpit lithargyrus, immittas: reliquas uerò eius drachmas percocto ferè medicamento addideris. Fuscum deinum, nec ita coloratum emplastrum facit ærugo tota postremo loco permixta, quæ medicamento adhuc ualde calido, ne ob ipsius solidiorem duritiem ægrius permisceatur, indi debet. Eo utuntur chirurgi ad cruenta & recentia uulnera, quo etiam antiqua, diuturna, & maligno humorum uitio fluida ulcera celeriter repurgant, implēt, ac mirificè ueluti ope diuina glutinant. Quo ex felicitatis successu Diuini amplissimum nomen meruit. Neruorum præcisionibus, ruptis, conuulsis optimè conuenit, furculos alto corporis infixos & spicula, euellit, strumas & abscessus diuturnos disrumpit. Varia est apud Latinos huius emplastri descriptio: eiusque loco Gotfredi ceratum etiam usurpant, mirifica addita uirtutum laude.

T Empl.

Empl. Apostolicum Nic.

Recipit lithargyri unc. sex.

Ceræ rubeæ, colophonix, ana unc. duas.

Propoleos, uisci quercini, ana unc. unam.

Cadmix lapidosæ, aut lapidis calaminaris,
ammoniacy, ana drach. sex.

Mastiches, thuris, ana semunciam.

Terebinthinæ, bdellij, opopanax, galbani,
myrrhæ, sarcocollæ, æris usti, squamæ æris, æ-
ruginis, dictamni, aristolochiæ rotundæ, muniæ,
ana drach. tres.

Ammoniacum, galbanum & opopanax ui-
no tecta per noctem macerentur: post ridie co-
lentur, & ad uini consumptionem coquantur.
Lithargyrus tenuissimè trita in oleo diu nu-
tritur, & simul coquatur spatula semper agi-
tando, dum in emplastri consistentiâ aut mas-
sam coierit, aut deniq; ceræ & mellis corpus cõ-
traxerit, & attactu manus non inquinet, tunc
cera addatur: qua liquefacta, colophonia, po-
stea mastiche, thus, myrrha, propolis, factoque
interuallo bdellium imponitur: post hæc uiscus
quercinus, demumq; terebinthina. Qua liqua-
ta aufertur igni: liquores colati, & ut diximus,
cocti paulatim, ne efferuescant, immittuntur, i-
gni reponuntur, ut aliquâ tulum bulliant rudi-
cula semper agitando. Adduntur deinde pulue-
res sarcocollæ, cadmix lapidosæ. interimissoq;
aliquâ tulum spacio ærugo & squama æris: dein

æs uisum rudicula agitaturn, dum medicamen-
 tum ruborem cōtrahat : postremò omnium lo-
 co, ac dum ferè percoctū fuerit emplastrū, im-
 ponitur dictamnus & aristolochia. Signum co-
 ctionis est, dum medicamenti pars aquæ frigi-
 dæ infusa duratur, nec digitos attractu inquinat.
 Ita percoctū in aquā frigidā infunditur: quæ dū
 refrixit, manibus exprimitur, & super marmor
 oleo laurino inunctū in magdalias efformatur.

Hoc emplastro utimur, ad strumas recentes,
 frigidos & diuturnos abscessus, uiscerum tu-
 mores, præcisos & punctos neruos. Ad recentia
 uulnera, enema, emmotū ex eo adhibetur uul-
 nerariū. Recentes phlegmonas arcet, educit ca-
 lamos, furculos, spicula corporis alto infixæ, &
 omnia uenenata. Facit ad phygethla, carcino-
 mata, & ceruicis ex frigida causa dolores. Stru-
 mas aperit, abscessus disrumpit, purgat & glu-
 tinat, cicatrices extenuat. Splenis duritiem e-
 mendat, articulorū & genuum ex influxu dolo-
 res sanat. Valet ad mammarū collectiones, ery-
 sipelata & fistulas iniectū : impositū etiā morfi-
 bus uenenatis, aut rabidorum animalium mede-
 tur. Confert ad uetusta & diuturna ulcera, pu-
 tredines, sinus, hæmorrhoidas, sedis uicia, con-
 dylomata, rimas ani, carbūculos, impetigines,
 ichores, intestinorum ramices, pudendorū de-
 pascentia ulcera, quas nomas uocāt, cum rosa-
 ceo iniectū : cum quo etiam ad muliebria mala
 pessario suppositū facit. Apostolicū dicitur ex
 T 2 præcipua

*Empl. A-
post. Alex.*

præcipua ueluti præsentis numinis efficacia:
aut, ut Alexandrinus scribit, ex specierum nu-
mero. Quod enim ab Alexandrino describitur,
huic omnino affine, præter cerâ & oleum duo-
decim simplicibus constat. Habet lithargyri
unc. duas, drach. unam & scriptulum unum. ce-
ræ, colophonix unc. unam, script. unum. am-
moniæ, bdellij, mannæ thuris, sing. drach. duas.
galbani, opopanacis, myrrhæ, aristolochiæ lon-
gæ, æruginis rasilis, sing. drach. unam, script. u-
num. resinæ pineæ, masticæ, ana drach. qua-
tuor. olei ueteris unc. duas. Tritum lithargyrū,
& per cribrum tenuissimum cretum, coquitur
cum oleo ad lentum ignem: eoq; ad medietatē
cocto, ærugo inijcitur. Vbi induruerit, & iustā
consistentiam adeptum fuerit, cera & colopho-
nia additur, & ab igne summoto, reliqua trita
& cribrata asperguntur. Opopanax & galbanū
aceto aut uino dissoluta ad extremum addun-
tur. Mannæ & thuris loco quidam thuris polli-
nem capiunt, ut duodenarius numerus magis
respondeat. Nicolai tamen Alexandrini Latini
codices, eam quam desumpsimus ex Nic. Præ-
positi codicibus confectiōem sequuntur, im-
mutatis ponderibus, & uariata paulisper con-
fectiōe. Pudēdus est error, quod quidam pro
squama æris lapidem calcis, aut æris squamā &
calcē addūt, cū Latini codices lepidos chalcu,
quod Græcè ἔρις squamā significat, legant: ut &
chalcecum enō, p chalcucecaumeno ponūt. A-
lij

lij magnetē pro lapidosa cadmia capiunt. Magnoperè autem uidēdum est, ut moderata olei copia nullū emplastro negocium faceſſat. Liberaliore namq; modo appoſitum, magnum temporis interuallum ad cocturā expetit. Parcius uſtionei facit, & prius quā cætera quæ liqueſcieri debent, apponātur, plus iuſto coit emplastrum, & adheſum facit. Iuſtus est olei modus, ſi ad lithargyri pondo olei ſeſquipōdo addas. Aes uſtum quoque pro liberaliore aut parciore copia, emplastrū nigrū aut rubrū reddit.

Empl. contra rupturam Nic.

Recipit picis naualis, aloes, ana unc. tres.

Lithargyri, ceræ rubræ, colophonix, galbani, ammoniaci, ana unc. duas.

Viſci quercini unc. ſex.

Boli Armeniæ, conſolidæ utriuſque, gypſi, ariſtolochiæ utriuſque, lumbricorum terreſtrium, gallarum, ana unc. quatuor.

Myrrhæ, thuris, ana unc. ſex.

Terebinthinæ unc. duas.

Sanguinis humani libram unam.

Pellis arietina mox ubi detracta eſt, ſtatim conciſa, horis uiginti quatuor coquitur: eaque expreſſa & abiecta uiſcum quernum hoc iure diu coctum ubi fuerit, igne auferitur, additurque terebinthina, lithargyros, colophonia: poſtea maſtiche, thus, myrrha, galbanum, ammoniacum, lumbrici terreſtres: paulo poſt

consolida utraq; gypsum, bolus Armenia. Igni tunc redditur, & sanguis humanus, aristolochia utraque, postremò aloë iniicitur semper rudis cula mouendo. Tandem marmorì imponitur, quod oleo uiolaceo inunctum est, & manibus subigitur. Iterum biduo aut triduo in mortario continenter teritur. Solenne est ad enterocelè, & intestinorum ramicem, etsi alij cerato Arnol-
*in Brenner. lib. 2.
cap. 44. p. 1289.* di Villanouani ad herniosos utuntur, quod nō multum ab hoc medicamento dissidet. Plurimaq; est uarijs in pharmacopolijs huius emplastri descriptio: nec desunt qui Gentilis ad her-
 ziam ceratum usurpent, ceteris multum affine. Liquores uino dissoluti, colati & cocti, ut semper, permisceri debēt. Lumbrici quoq; in uino purgati, & uino alio probè seorsum cocti in opus ueniant. Temporis mora nimis durescit, nisi addatur oleum, aut utendi tempore mastichino, myrteo aut lentiscino subigatur.

Empl. de baccis lauri Mes.

Capit thuris, mastiches, myrrhæ, ana unc.
 unam.

Baccarum lauri unc. duas.

Cyperì, costi, ana unc. dimidiam.

Mellis colati quantum ad ea comprehēden-
 da sufficit.

Si autem cyperi sesquunciam & stercus cap-
 rillum aut uaccinum siccum ad pondus om-
 nium admisceas, ad hydropem fit mirabile.

Vsui

Vtui est ad uentriculi, intestinorū, iecoris, re-
 num, uesicę, uteri & cęterarū partiū dolorem ex
 intēperie frigida ortū. Pręcipuē uerò in colico
 cruciatu à flatibus & pituita calidum uentri sa-
 lubriter adhibetur, aut infuso supponitur, ad
 unciam aut sesquunciā cum eorum quę flatus
 dissipāt, & tensionem remittūt decocto. Huius
 etiam loco utuntur quidā electuario de baccis
 lauri, quod ex Rhasio prius descripsimus, atq;
 in emplastri formam adhibēt. Vsurpatur etiam
 in Ascite & Tympanite uentri extensum, ubi
 stercora sicca receperit: tūcq; mel largiore copia
 infundendum est, quantū scilicet omnibus ex-
 cipiendis suffecerit, quod utrobq; calidū & li-
 quatum potius quā colatū esse debet, ne em-
 plastrum ex quo durius euadat. Est Galeni mala- *Lib. 9. Comp.*
 gma ex baccis lauri duplex: ex baccis lauri, ni- *phar. part.*
 tro rubro, ammoniaco, cera, resina picea, pice *cap. 3.*
 brutia, ad hydropicos, splenicos, indurataq; ui-
 scera & abscessus absorbēdos efūcax; quale fe-
 rē est quod Paulus describit ex cerę, resinę, pi- *Li. 7. cap. 18.*
 cis, baccarum lauri, sebi taurini, singulorum li-
 bra. nitri, guttę ammoniacę, singulorum un-
 cijs sex, & aceti quantitate idonea. Est & Dia-
 daphnidon emplastrum duplex epispasticum,
 & ad extrahendum nobile, Celso lib. 5. Valen- *Cap. 19.*
 tius quoq; est quod describit Actuarius ex ce- *Lib. 6. Meth.*
 rę, resinę pinus, nitri, baccarum lauri, colopho- *cap. 8.*
 nię, picis cuiusq; lib. quatuor. ammoniaci libra.
 sinapis, floris rorisinarini, pyrethri, galangę-
 T 4 euphorbij,

euphorbij, sampfychi, cardamomi, iridis, adipis
 fuilli, adipis taurini, sing. unc. quatuor. Additur
 cyprini olei pars decima & sexta. Celebre & cō-
 mendatū ad stomachicos, lienosos, ischiadicos,
 & aqua intercute laborātes: Oribasij malagma
 ti ex tercore caprillo, & sphōgio: Pauli ex fimo
 caprillo, secundoq; Celsi emplastro ualde affi-
 ne. Est & malagma Andromachi Diadaphni-
 don libro 7. Comp. phar. gen. hydropicis & ie-
 cori indurato efficax multū, ab his non ual-
 de dissentiens.

Empl. Diaphænicon Mes.

Recipit dactylorum maturitati uicinorum
 unc. quinque.

Panis biscocti unc. unam.

Carnis cydoniorum in uino austero cocto-
 rum sesquunciam.

Styracis, mastiches, ladani, acaciæ, ompha-
 cij, florum labruscæ, rosarum, santalorum citri-
 norum, myrrhæ, xyloaloes, ana semunciam. ce-
 ræ unc. quatuor. olei rosacei uncias quin-
 decim. uini austeri quod satis sit ad ea infunden-
 da quæ infundi debent.

Hoc emplastrum Alexandro à Mesueo tri-
 buitur, estq; id quod minus & frigidū dicitur,
 passimq; in curationibus medicis, nonnunquā
 etiam in opere faciundo usurpatur ad dysente-
 riam hepaticam, lienteriam & biliosum proflu-
 uium. Totum inferiorem uentrem, ne partium
 aliarum

SECTIO DECIMATERTIA. 666

aliarum recrementa recipiat, roborat, coctionē
 iuuat, uomitum & cholerā morbum sistit. Vsu
 frequentius quā quod maius & calidū à Me-
 sueo describitur, usurpaturq; nonnunquam ad
 uentriculi & uiscerum intemperiem frigidam,
 indeq; natam lienteriam, ab Auicenna lib. 5. in
 unguenta relatum. Trallianus in podagra cali- Lib. iii.
 da Phœnicini emplastri mentionem facit, quod
 ad articulorum calores adhibet, oleo rosaceo
 aut omphacino dissolutū, nec aliter huius quod
 à Mesueo describitur, meminit. Vtendi tempo-
 re xyloaloe hoc modo suffiri debet. Emplastro
 in panno extenso lignum aloes minutatim in-
 cifum carbonibus ignitis imponitur, & mani-
 bus apprehensum emplastrum sic tenetur, ut
 accensi ligni fumum in se recipiat, & calefactū
 tandem laboranti loco imponiur.

Empl. de betonica.

Recipit betonicæ uiridis, bipinnellæ, agri-
 monij, saluiæ, pulegij, millefolij, consolidæ
 maioris, matrisyluæ, ana unc. sex.

Thuris, mastiches, ana drach. tres.

Ireos, aristolochiæ rotundæ, ana drach. sex.

Ceræ albæ, terebinthinæ, ana unc. octo.

Gummi eleini unc. duas.

Resinæ pini unc. sex.

Olei abietini, uini albi, ana quod satis sit.

Herbæ in pila uehementer tusæ diebus octo
 in uino albo macerentur, pluries agitentur, &
 T 5 bulliant.

bulliât. Expressum & colatũ uinum lento igne coquatur, ad tertiæ partis consumptionem: cui adde oleum abietinum: postea ceram liquatã, & hac fusa resinã & gummi, deinde terebinthinam. Quibus paululum refrigeratis, adduntur reliqua trita & creta: & manibus assiduè subiguntur, dum totus humor exeat. Tandẽ ad formãdos globulos additur lac caprillũ, iterumq; manibus continenter medicamentũ subigitur.

Celeberrimum est cephalicum & chirurgis familiare catagmaticum, quo caluariæ fracturas uniunt, ossa carne integunt, duras carnes restituunt, squamas ossium detrahunt: & foras euocant, quæ in alto latent. Potentissimè terget, digerit & siccatur, ut cetera omnia cephalica: Sunt qui hanc in rem unguento de betonica utantur: & addita resina & cera, ceratum conficiant. Alij uerò Ioannis de Vigo cephalicum liberalius usurpant.

Empl. pro Stomacho Mes.

Capit ligni aloes, absinthij, gummi Arabici, mastiches, cyperi, costi, zingiberis, ana semunciam.

Calami aromatici, thuris, aloes, ana drach. 3.
Caryophyllorum, maceros, nucis moschatæ, galliæ moschatæ, cinnamomi, spicæ nardi, schoënu anthos, ana sesquidrachmam.

Excipe omnia miua cydoniorum aromatica: & ubi panno intenderis, suffias ligno aloes.

In

SECTIO DECIMATERTIA. 667

In magno & numeroſo emplaſtrorum ſtomachicorum numero quidā iſtud Meſueo acceptum uſurpant, efficaꝝ ad intemperiem uentriculi frigidaꝝ & humidaꝝ, aere præſertim frigido, quod uicium apud nos & cœli & intemperatis in glauiei ratione latè ſerpit. Alij uerò eius loco ceratum ſtomachicum prius deſcriptum in uſum traducunt. In ſtomachi diſſolutionibus & uomitionibus cōtinuis celebratur quibuſdam hoc emplaſtrū, quod habet Ladani puri, maſtiche, ana unc. unā. mumie, galange, caryophyllorum, maceros, cubebarū, nucis moſchatę, ana ſemuncia. abſinthij ſicci, menthę ſiccę, ſerpilli, ſaluię, ana drach. tres. piperis longi drach. duas. coralli albi & rubri, nucis cypreſſi, ana drach. duas & dimidiam. ſtyracis calamitę unciam unam. terebinthinę modicum, picis naualis quod ſatis ſit, cum piſtillo calido fiat maſſa. Scio etiam quibuſdam placere aliud emplaſtrum, quod ex Nicolao Præpoſito deſcribitur. At uerò in tam larga ſtomachicorum medicamentorum copia, ubi uires ſtomachi diſſolutę cibum neque capiunt, neque appetunt: ſed lubricum per inteſtina fluxum faciunt, Nicolai Alexandrini Emplaſtrum ſtomachicum ex numero 97. celeberrimas habet uires: eoꝛū nomine lubenter uſurpari debet. Accipit cœnanthes, roſarum, chamæmeli, carnis dactylorum, hyſſopi, xylobaſſami, calaminthę, meliloti, abſinthij, betonicę, ana unc. unā. cinamomi,

Empl. ſtomach. Alexand.

namomi, croci, mastiches, caryophylli, saluiæ, menthæ, sampsyçi, spicæ nardi, nucis moschatæ, gallarum, rhois culinarij, sidiorum, balauftiorum, maceros, acaciæ, florum iunci odorati, feminis myrtorum, ligni aloes, ana drach. unam. panis usti, & in aceto macerati unc. quatuor. fermentetur cum succo cotoneorum, mespilorum, & uino, & fiat emplastrum. Est quibusdam officinis in usu ad uentris totius intemperiem frigidam emplastrum Mesuei de Gallia, quod adstringendo & calfaciendo uitales partes roborat, lienterias, dysenterias, diarrhœas à frigido ortas sedat: ferè tamen quia raritate sua exoleuit, operam nostram non requirit.

Empl. pro matrice.

Recipit radicis bistortæ lib. unam.

Ligni aloes, santali muscatelini, nucis moschatæ, berberis, antheræ, ana unc. unam.

Cinnamomi, caryophyllorum, schœnu an-
thos, florum chamomillæ, ana semunciâ.

Thuris, mastiches, aliptæ moschatæ, galliæ
moschatæ, styracis calamitæ, styracis ru-
bri, ana drach. unam.

Moschi optimi drach. dimidiam.

Ceræ sesquilibram.

Terebinthinæ selibram.

Ladani lib. quatuor.

Picis naualis lib. tres.

Cera cum pice liquata, ladanum & terebin-
thina

thina adduntur : dein styrax, postremò reliqua trita & creta, fingitur emplastrum. Vteri imbecillitatem firmat, procidentiam reprimi, muliebribusque uicijs ex nimia humorù mollitudine optimè succurrit, & locorum immoderatos motus sistit. Quibusdam usitatum medicamentum ex Nic. Præposito sumitur.

Empl. Ioan. de Uigo.

Capit olei chamæmelini, anethini, de spica, de lilio, ana unc. duas.

Olei de croco unt. unam.

Adipis suilli, uitulini, ana lib. unam.

Euphorbij drach. quinque.

Thuris drach. decem.

Olei laurini sesquunciam.

Adipis uiperæ unc. duas & semissem.

Succi radicum ebuli & enulę, ana unc. duas.

Schœnu anthos, stœchados, matricariæ ana manip. unum.

Terebinthinæ claræ unc. duas.

Cum cera alba fiat ceratum, addendo in fine styracis calamitæ sesquunciam. Igne ablatū pistillo tribuletur, donec tepidū erit: tunc adde argenti uiui salua hominis ieiuni extincti unc. quatuor, misce diu pistillo.

Hoc emplastrū etsi prius in unguëtis descriptum fuit, quod liquatum illini possit: huc tamen propter efficacitatem referri debet, licet quibusdam propter argentum uiuum suspectū sit.

fit. Publica tamen utendi consuetudo cum magnis successibus in miserabilibus articulorum cruciatibus ex lue uenerea usurpat: nec his tantum, sed in reliquis etiam neruofarum partium hereditarijs doloribus tam presenti remedio, ut suspectam noxam facile alleuare possit.

Empl. de crusta panis, Montagnana.

Habet mastiches, menthæ, spodij, coralli rubri, santalorum rubrorum & alborum, ana drach. unam.

Crustæ panis tostæ, & in aceto per dimidiâ horam maceratę unc. duas.

Olei mastichini, cydoniorum, ana unc. unâ.

Farinæ hordei quod satis est, formetur emplastrum.

Vulgare est, nec contemnendum remediũ ad stomachi dissolutionẽ, & ciborum reiectio- nem, ossa panis ustulati, uino Cretico aut aceto intincta, puluere mastiches, zingiberis, cinnamomi, caryophyllorũ, nucis moschatę, mace- ros aspersa, & ori uentriculi apposita. Eius nãq; uim retentricem firmat, & concoctricem iuuat. Describitur à Montagnana in uomitu puero- rum. Est & antiquis celebratum emplastrum è micis panis ad stomachi inflammationem, cuius meminit Aetius lib. 9.

Emplastrum album.

Recipit olei communis libras duas.

Cerusæ sesquilibram.

Ceræ

Ceræ unc. quatuor.

Coquantur secundū artē, & fiat emplastrū.

Dicitur etiam emplastrum de cerusa, & sola coctione ab unguento albo differt, non secus ac ung. tripharmacum & tetrapharmacum, cocturæ modo in emplastra transeunt. Intertriginibus quacunque ex causa succurrit, & leues cutis sculpturas sanat. Empl. è cerusa Alexandrini capit ceræ albæ unc. tres. olei rosacei, li. *Empl. è cerusa. Alex.* sa. Alex. thargyri, sing. semunciam. cerussę unc. unam. amyli sesquunciam. ouorum candida duo & dimidiam. Sunt qui compositum aliud parant, ex cerusæ unc. uiginti. olei communis unc. decem. mastiches unc. quatuor. thuris unc. sex. terebinthinæ unc. una. ceræ unc. quatuor. fingatur emplastrum.

Empl. Griseū de lapide calaminari.

Capit lapidis calaminaris præparati unc.

Lithargyri unc. duas.

(unam.

Cerusæ semunciam.

Tutiæ drach. unam.

Terebinthinæ drach. sex.

Ceræ albæ sesquunciam.

Sebi ceruini unc. duas.

Thuris electi drach. quinque.

Mastiches drach. tres.

Myrrhæ drach. duas.

Caphuræ drach. duas & dimidiam.

Lithargyros trita aliquatulum oleo nutriatur,
tribuletur,

tribuletur, modicè cocto cera liqueatur: dein sebum ceruinum. quibus paulisper refrigeratis, addatur terebinthina. Dein lento igni reddantur, & insperge pulueres lapidis calaminaris, tutiæ, cerusæ, thuris, mastiches & myrrhæ: extra ignem uerò caphuram permisce.

Vlcera explet, siccat, & cicatrice claudit. Incerti est auctoris, & frequenter officinis uariatū. Hic uerò pro lapide calaminari, cadmia natua fossilis metalli expers, sublutei coloris, intelligenda uenit, aut tutia uerus Græcorum pompholyx usurpari debet, ne in idem officinarum nomen coincidât. Caphuræ loco nymphææ flores sunt qui malint, uetere eis usitata religione.

Emplastrum uiride.

Accipit ceræ nouæ, resinæ terebithinæ, ana unc. quatuor.

Thuris, mastiches, æruginis, ana unc. tres.

Ceræ liquatæ affunditur resina, dein terebinthina, pulueres postea asperguntur thuris & mastiches: ærugo postremò apponitur.

Sordida ulcera terget, purgat & explet, & cocturæ ratione uiride dicitur, incerti quoq; auctoris. Scio longè plura usitata esse medicis uulnerarijs emplastrorū genera: sed hæc ferè sunt omnia, quæ solo, eoq; uulgato præscriptionis nomine in Pharmacopœorum officinas ueniunt,

quas hic potius ex instituto quam

ἰνὸς αἰῶνος instruimus.

F I N I S.

PHARMACORVM . COMPO-
sitorum, & quorundam simplicium, ac uer-
borum in hoc libro explicatorum
INDEX.

A		antidotorum usus & conse-	
		ctiones	33. inde
A Bsinthinum oleum	555	apostolicum ung.	586
Acetum scillinum	330	Aregon unguentum	573
acorus conditus	381	aromaticæ confectiões un-	
acopon oleum	540	de sic dictæ	35
acopa unguenta	571	Aromaticum rosatum	40
æruginis temperandæ ra-		apriõniæ	407
tio	594	asteres	433
agrippæ unguentum	576	Athanasia magna	108
alchelengi oleum non alke-			
chengi dictum	543	B	
Alephanginæ pilulæ	190	Balsamum artificiale pro ue-	
alipta moschata	426	ro in usu	568
Alkermes confectio	94	baptifculla et batifofa, quæ	
aloës ablutio	192. 193	herba	312
altheæ ung. usus.	583	barbotina	401
anodynum oleum	557. 633	Basilicon tetra pharmacum	
Antidotus aurea	135	595	
antidotus catholica	145	bellaria	377
antidotus ex hilarans	61	benedicta laxatiua Nic.	
antid. Hamech	150	161	
antidot. è satyrio	386	Bezeardicus pulvis	479
antidoti anodynæ et earum		Burungi Auicennæ quid	97
confectio	100	C	
antidotorū ordo triplex	35	Carbassatum	401
		V Carcenant	

I N D E X.

<i>Carænum</i>	339	<i>confectio Anacardina Mef.</i>	
<i>caryinon oleum</i>	492		96
<i>catapotia unde dicta</i>	188	<i>confectio ex granis tincto</i>	
<i>catapotiorum usus</i>	186.	<i>rijs</i>	93
inde		<i>confectio de iacur</i>	363
<i>causticum oleum</i>	544	<i>confectiones hic quæ dicantur</i>	36
<i>cepulæ conditæ</i>	396		
<i>Ceratum ex euphorbio</i>		<i>conserua buglossi</i>	404
629		<i>conserua rosarum</i>	401
<i>ceratum Philagrij</i>	628	<i>conserua uiolearum</i>	403
<i>ceratum refrigerans</i>	620	<i>crocomagma</i>	455
<i>ceratum rosaceum</i>	622	<i>cucumerinum oleum</i>	542
<i>ceratum santalinum</i>	626	<i>κυκλίσκια</i>	407
<i>ceratum stomachicum</i>	623	<i>cyclaminis unguenti uires</i>	
<i>cerata unde dicta, & eorum usus</i>	618	<i>mirandæ</i>	592
<i>ceroma seu ceroneum</i>	652	<i>cydonia condita</i>	388
<i>chalcitidis assandæ modus</i>		<i>cydoniatum Pauli</i>	393
123		<i>cydoniorum zulapium</i>	318
<i>chamæmyrsyne</i>	529	<i>cypheos compositio</i>	415
<i>chymistarum hodie uberri-</i>		<i>Cyprini olei compositio</i>	
<i>mus prouentus</i>	570		539
<i>citria condita</i>	400	D	
<i>citri unguenti usus</i>	591	<i>Decoctum carminatiuum</i>	
<i>citri cortices olim celebres</i>			348
273		<i>decoctum epithymi</i>	346
<i>cnicoleum</i>	498	<i>enematum commune</i>	
<i>coccia catapot.</i>	207		348
<i>collyrium trypherum</i>	451	<i>decoctum sennæ</i>	345
<i>condita seu conseruæ</i>	377	<i>commune</i>	344
		<i>frigidum</i>	345
		<i>aperitio</i>	

INDEX.

aperituum	346	diamargar. frigidum	57
pectorale.	ibid.	diambar Mes.	53
Defrutum	339.	diamelilotum	645
198		diamelon	391.
denarius quid	181		393
Diacalaminthes Galeni		diamoron	365
46		diamoschu dulce	59
diacaribamum Arnoldi Vil		diaolibanum	139
lanouani	163	diapalma	646;
diacaryon uel dianucum			648
369		diapapauer	357
diachylon gummatum	641	diapenidion	75
diachylon paruum	642	diaphoenicon	142;
diachylon uariorum	634.		664
inde		diaprunum simplex	164
diacodion	359	solutium	166
diacomoron Nic.	89	diarhodon abbatis Nicolai	
Actuarij	91		63
diacuminum Nicolai	42	diarhodon Trall. cholago	
diacurcuma	77	gum	157
diacydonium solutium		diasatyrium	382
394		diasena	168
diacydonium uulgare	388	diatragacanthum frigidum	
cum speciebus	390		69
diadamasenum	165	diatrion pipereon Galeni	
diagalanga	51		49
Diaion	437	diatrion santalon	67
diareos Salomonis	72	diaturbith	167
dialacca maior	79	ad Dothienes furunculum	
diamargariton Gal.	55	empl.	656

V 2

Drosatum

I N D E X.

Drosatum acidum simpl.		emplastrum diachylon mas	
Alexandri	303	gnum	641
compositum	304	empl. diaphœnicon	664
B		empl. Diuinum	656
Ecligma quid	349	empl. Gratia Dei	655
<i>et An pro Aromaticis</i>	35	empl. Griseum de lapide ca-	
elambitiua quæ	350	laminari	671
<i>et sine de betonica</i>		empl. de ianna	654
electuaria purgantia	141	empl. lo. de Vigo	669
electuarium Ducis	91	empl. de baccis lauri	662
electuarium Eleſcoph aut		empl. pro matrice	668
episcopi	148	empl. de meliloto	643
electuarium de gemmis	55	emplast. de muccaginibus	
elect. Indum maius	157	642	
elect. Indum minus	160	empl. oxycroceum	653
electuarium lenitiuum	170	emp. de crusta panis	670
electuarium è psyllio	152	emp. contra rupturam Nic.	
elect. rosatum	156	661.	
elect. de succo rosarum	155	empl pro stomacho	666
electuarium de Sebesten.		empl. uiride	672
Montag.	171	empl. astrorum usus	631
elect. de trochiscis ab ha-		endiua barbarorum quæ	
mech	154	Diosc.	311
empl. album	670	Enula campana condita	
empl. apostolicum	658	381	
empl. de betonica	665	ἰποφαλία	593
empl. ceroneum	651	Esdraetheriaca	139
emplastrum de cerusa	599	euphorbium	544
empl. diachalciteos	646	euphorbij in cerato uaria	
emplastrum diachylon		ratio	629
634			

Exagium

I N D E X.

Exagium	395	I	
F		Iaton Pauli	113
Febrim praesidio esse quan-		Iulebus Alexandrinus seu	
do	97	Regius	256
finis, pulvis	483	iulebus uiolatus	261
flores conditi	401	iulebus zizyphorum	278
fructuum conditura	398	iuleborum compos.	251
G		iuniperini olei confectio	551
Gallia moschata Nic.	424	L	
Gelatiua cydoniorum	388	Lacca preparatio	81
Gratia Dei, empl.	654, 656	laetuarium	340
H		laticiae Gal.	61
Hecatondra. Simon ung.		laterum oleum	564 eius
586		usus	566
Hedychroi magmatis confe		Lithargyri uires	598
ctio	413	Lithontribon Nic.	86
ψευδα	198, 253, 339	Lohoc de allys	372
heptaphyllum	463	lohoc ad asthma	374
Hiera diacolocynthidos An		lohoc de caulibus	372
tiuchi	179	lohoc de farfura	373
Hiera Logadij, Aetij	183	lohoc e' papauere	357
Hiera picra Gal.	172	lohoc e' pino	353
Hiera picra Nic.	177	lohoc e' pulmone uulpis	354
Hiera picra Rbafis	209	lohoc sanum & expertum	
Hydromelum Pauli	318		351
Hydromeli	327, 329	lohoc e' scilla	355 (608
hyoscyaminum oleum	505	ad Lumbricos unguentum	
hypericinum oleum	554	M	
Hypoglottidium compos.		Malagma	638, 640
241		malagma dialtheas	583
		V 3	malagma

I N D E X.

malagma meliloti	645	μελίλωρ	567
Manus Christi	73	mulsa seu aqua mellis	327
marciatum paruum	581	myrtei olei triplex compon.	
mastichini compositio	535	ratio	528
medici mixturas & cons		myrobalani emblicæ	397
temperaturas ipsi scire,		N	
non à pharmacopœis ca		Naphtha. oleum	566
pere debent.	37	nardini confectio sumptuo	
medicamenta emplastica		sa	533
quæ	632	nuces conditæ	399
medicamentorum exhiben		nucum moschatarum olei	
dorum ratio uaria	39	compositio, & uires	563
medicamentorum ex metal		nutritum Rhasij	599
licis temperandorum ra		O	
tio	594	Oesypi cerati usus	628
mel rosatum triplex	335	oleum, eius genera & usus	
mel uiolatum	338	passu	484
latum, emblicatum. ibid.		olei usus in medicamen. co	
mellacium	340	Etione	633
melicratum	327	Oleum de absinthio	555
melilotus	525	oleum alkana	539
menthæ uires	555	oleum amygdalarum dul	
micleta Nic.	98	cium 486 amarari	490
muscellinum oleum & eius		oleum anethinum	515
usus	567	oleum ex auellanis nucibus	
mithridatū Damocratis	134	494	
mithridatios antidotus	130	oleum balaninum non est	
miuacydoniorum simpl.	318	muscelinum	567
ad Morbum Gall. unguen		oleum balaninum	496
tum	616	oleum balsami	568
		oleum	

I N D E X.

oleum capparum	557	oleum ex nucib. regijs	492
oleum carthami	493	oleum de nymphæa	525
oleum castorij	558	oleum ouorum	549
oleum de cerasis	499	oleum è papauere	524
oleum chamæmelinum	511	oleum de persicis	495
oleum cicinum	497	oleum philosophorum	564
oleum ex granis mali citrij		oleum ex piperibus	542
& medici	499	oleum ex pistacijs aut stro-	
oleum costinum	538	bylis	499 (na 570
oleum cydoniorum	525	oleum ad puerorum tormi-	
oleum cyprinum	539	oleum ricininum	496
oleum ex euphorbio	544	oleum rosatum	505
oleum hypericinum	553	oleum rutaceum	531
oleum irinum	520	oleum sambacinum	523
oleum è iunipero	551	oleum sambucinum	523
oleum de Kerna	498	oleum sampsychinum	540
oleum de Keyri	515	oleum scorpionum	548
oleum Laurinum	500	oleum sesaminum	503
oleum lentiscinum	502	oleum sicyonium	541
oleum è semine lini	504	oleum styracinum	537
oleum linon	517	oleum sulphuris	560
oleum lumbricorum	556	oleum tartari	561
oleum mandragoræ	530	oleum terebinthinæ	559
oleum mastichinum	535	oleum uiolatum	113
oleum menthæ	555	oleum uulpinum	545
oleum muscelinum	567	olea arthritica	547
oleum myrteum	527	Omphacij uires	649
oleum nardinum	532	omphacomeli Pauli	268
oleum nucis Indicæ	498	opiatæ quæ	100
oleum nucû moschatarû	563	orchios	385

I N D E X.

<i>oxosacchar simpl.</i>	319	<i>pilulæ assaireth Auicennæ</i>	
<i>compos.</i>	321		194
<i>oxymel scillinum</i>	334	<i>pilulæ aureæ Nic.</i>	198
<i>oxymel simpl.</i>	320.322	<i>pilulæ de bdellio maiores</i>	
<i>compos.</i>	325		227
<i>oxymyrsine</i>	529	<i>pilulæ bechicæ Mesf.</i>	241
P		<i>pilulæ de benedicta</i>	244
<i>Palma Christi</i>	385	<i>pilulæ coccia</i>	207
<i>palmeum ung.</i>	648	<i>pilulæ de colocynthide seu</i>	
<i>paraplegia</i>	610	<i>de nitro</i>	238
<i>Pastillus colocynthidis</i>	443	<i>pilulæ communes</i>	215
<i>Pastilli ex electro</i>	431	<i>pilulæ de cynoglossa</i>	242
<i>pastillus ex eupatorio</i>	438	<i>pilulæ epitonice</i>	231
<i>pastillus e' rosis</i>	435	<i>pilulæ de eupatorio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>pastillus e' spodio</i>	428	<i>pilulæ de euphorbio</i>	230
<i>pastillus ex uesticarijs</i>	447	<i>pilulæ foetida Mesf.</i>	210
<i>pastilli theriaci</i>	408	<i>pilulæ de fumo terræ</i>	214
<i>pastillorū comp. ratio</i>	406	<i>pilulæ de hiera cum agarico</i>	
<i>ad Pediculos unguentum</i>			195
<i>petroleum</i>	565 (606	<i>pilulæ de hermodactylis</i>	
<i>Philonium maius seu Rom.</i>		<i>maiores.</i>	232
103		<i>pilulæ Indæ Mesf.</i>	212
<i>pilulæ de agarico Mesf.</i>	197	<i>pilulæ de lapide Armenio</i>	
<i>pilulæ aggregatiuæ</i>	201		235
<i>pilularum Alexandri præ-</i>		<i>pilulæ de lapide cyaneo seu</i>	
<i>paratio</i>	237	<i>lazuli</i>	234
<i>pilulæ de aloë</i>	205	<i>pilulæ Mastichinæ Cöciliat.</i>	
<i>pilulæ Arabicæ Nic.</i>	203		204
<i>pilulæ aromaticæ Mesf.</i>	190	<i>pilulæ de mezereo</i>	231
<i>pilulæ arthriticæ Nic.</i>	244	<i>pilulæ oculares seu Lucis</i>	221
		<i>pilulæ</i>	

<i>pilulæ de opopanace Mesf.</i>	228	474	
<i>pilulæ de Rhabarbaro Mesf.</i>	223	464	
<i>pilulæ de sagapeno</i>	225	<i>pulvis Limaturæ chalybis</i>	472
<i>pilulæ stomachicæ</i>	218	<i>pulvis ad hæmorrhagiam</i>	
<i>pilulæ turbiticæ</i>	200		
<i>pilulæ sine quibus esse nolo</i>	216	<i>pulvis ad lumbricos</i>	462
	(247	<i>pulvis ad partum</i>	480
<i>pilulæ de octo rebus Nic.</i>		<i>pulvis contra pestem</i>	477
<i>pilulæ de quinque generibus</i>		<i>pulvis pituitâ purgans</i>	473
<i>myrobalanorû Nic.</i>	245	<i>pulvis rhypticus seu deterfo-</i>	
<i>pilulæ de tribus</i>	216	<i>rius</i>	471
<i>piperinum oleum</i>	542	<i>pulvis scorotitus</i>	470
<i>πικρόνυρον</i>	618	<i>pulvis sennæ</i>	461
<i>pleres archonticon Nic.</i>	82	<i>pulvis sternutatorius</i>	480
<i>populei ung. uires</i>	587	<i>pulverum usus</i>	459
<i>pruna Syriaca Gal. quæ</i>		R	
	278	<i>Ramich</i>	418
<i>psylli succus</i>	638	<i>requies Nic.</i>	111
<i>ad Puerorû papulas unguen-</i>		<i>Rhodomeli catharticum</i>	
<i>tum</i>	607	<i>Act.</i>	157
<i>pulvis alexipharmacus</i>	478	<i>rhodomeli, Actij</i>	336
<i>pulveres astringentes</i>	463	<i>ρυτινόνυρον</i>	618
<i>pulvis ad casum uel præcipi-</i>		<i>ribes succus unde conueha-</i>	
<i>tatos</i>	472	<i>tur</i>	341
<i>pulvis cephalicus</i>	468	<i>rob seu robub quid</i>	255
<i>pulvis cordialis</i>	476	<i>340</i>	
<i>pulvis Ducis</i>	482	<i>rob de berberis</i>	342
<i>pulvis pro epitemate cordis</i>		<i>rosaceum Nicol.</i>	508
		<i>rosaceum ceratum</i>	621
		V S	
		<i>rosata</i>	

I N D E X

rosata nouella Nic.	84	σὺν μισχάτῳ	424
rutaceū oleum Cardani	532	sphragis Polyidæ	451
S		splenicum ung.	609
Sacchar Actuario quid	315	spodium	428
saccharum rosatum	402	styracini olei compositio	
saccharum uiolatum	403	537	
rosmarinatum seu antho		succi aperitiui	610
satum	404	succi ē psyllio extrahendi	
sacchara	377	ratio	638
sambacus in Gallia luxuriās		suffus Arabū pulueres	460
524		sulphuris oleum	560
sampsychini olei usus	540	susinum compositum	118
sapa	198	Syrupus de absynthio	292
sapa quid	339	syrup. acetosus simplex	301
sapæ & earum compos.	253	compositus	303
saponea	375	syrupus de agrestia	267
ad Scabiem unguentum		syrupus de artemisia	313
604		syrup. de boragine	317
scariola barbarorum quæ		syrup. Byzantinus Mes.	
311		306 aliàs Dinarij	308
scilla	331	syrup. de calamento Mes.	
Secacul conditum	379	294	
Indicum	380	syr. de capillis Veneris	279
feminata condita	401	syrup. de cichorio cum Rheo	
serapiorum componendorū		310	
ratio	248	syrupus de corticib. citri	272
sextarius Rom.	391	syrup. cydoniorū simpl.	317
σισυάριον	198.	syrup. de epithymo	299
253. 339		syrup. de eupatorio	297
sicyonium Actuarij	542	syrup. de fumo terræ	295
		syrup.	

I N D E X.

Syrup. de glycyrrhiza 180

Syrupus de granatis acidis
266

Syrup. de hyssopo 281

Syrupus de iuiubis 277

Syrupus intybi simplex 308

Syrup. de lupulo 316

Syrup. de mentha Mesf. 290

Syrup. myrtinus 287

Syrup. de nymphæa 315

Syrup. de papauere 284

Syrupus ex infusione persico
rum 259

Syrupus è pomis 263

Syrup. de prasio 283

Syrupus rosat. simpl. 254

Syr. de portulaca Mesf. 289

Syrupus saporis 242 - 265

Syrupus de succo acetosæ 269

Syrupus è succo cucurbitæ
270

Syr. de succo citri acido 271

Syrup. de stœchade 274

Syrup. uiolatus simplex 260

Syrup. uiolarum comp. 276

Syrupus de duabus radici-
bus 304

de quinq; 305. 325

Syruporum consiciendorum

ratio 252

T

Taraxacon barbarorum

quæ 311

tartarum quid 461

tartari uires 562

terebinthinum oleum 502

terra sigillata 433

tetrapharmaci uires 196

Theodoratum Pauli 98

theriaca Andromachi 117

theriaca diatesaron 128

theriaci pastilli 408

theriacæ uires 125

ad Tormina puerorū oleum

570

tragemata 377 & 401

tripharacum Mesf. 597

Troch. de absinthio 419

troch. de agarico 449

trochisci albi 450

troch. albandaal 443

troch. aliptæ moschatae Niæ

colai 425

troch. alkeltengi 446

troch. Andronis 454

Pasionis 455

Musæ. ibid.

troch. de arsenico 457

troch. bechici albi 457

nigri 458

troch.

INDEX.

troch. de berberis	439	ung. aregon	573
troch. de caphura	441	ung. aureum	588
troch. diarhodon	434	ung. basilicon	595
troch. de eupatorio	438	ung. de bdellio	610
troch. de gallia moschata		ung. de calce	613
423		ung. citrium	589
troch. de lacha	445	ung. comitissæ Varig.	611
troch. e myrrha Rasij	428	ung. desiccantium	606
troch. Polydæ	451	ung. diapompholygos Nic.	
troch. ramich	418	601	
troch. de Rheo	421	ung. enulatum	605
trochisci scillini	416	ung. fuscum Nic.	589
trochiscus theriacorum	408	ung. de lithargyro	597
troch. de terra sigillata	432	ung. ad lumbricos	608
troch. de uiolis	436	ung. marciatum	578
tryphera magna Nic.	112	ung. de minio	615
Perfica	115	ung. Neapol. ad morbum	
Tussilago	374	Gall.	616
V		ung. ad pediculos	606
Venus, antiquorum ung.	525	ung. pectorale	603
uini petra	462	ung. e plumbo	615
unguentum quid	571	ung. populeum	586
ung. Aegyptiacum	593	ung. potabile	614
ung. agrippæ	576	ung. regis	588
ung. album infrigidans	620	ung. reprimens	613
ung. album Rhafij	599	ung. resumptivum	611
ung. de althea	582	ung. rosatum	572
ung. apostolorum	584	ung. ad scabiem	604
diuersum ab emplastro		ung. splenicum	609
apostolico	586	ung. de succis aperitiuis	610
		vulpini	

Videtur
p. 61. 271.

I N D E X.

nulpini olei componendi	Zingiber conditum	378
ratio	zizypha	278
supia	Zulapium cydoniorum	313
Z	zulapiorum compon. ratio	
Zaxeneæ Mesf.		106 248

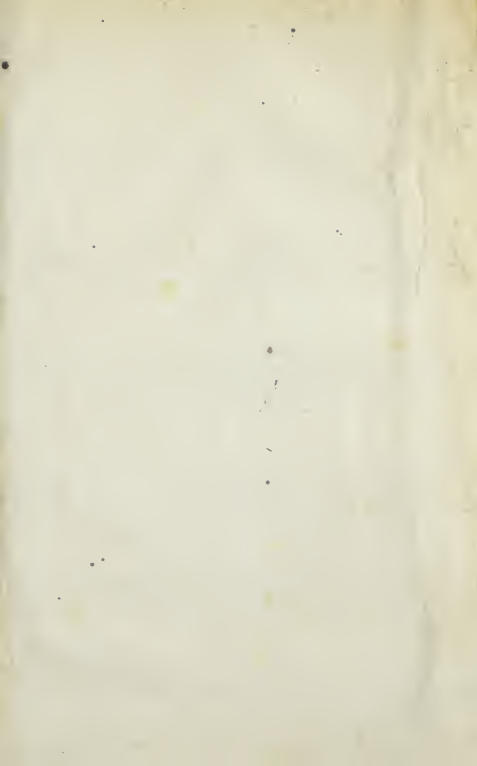
F I N I S.

BASILEAE, PER THOMAM
Guerinum : Anno Salutis resti-
tutæ M. D. LXI. mense
Martio.

Key

